Distins cu Pulitzer Prize
și PEN/Faulkner Award

Raftul Denisei

Richard Ford

Ziua Independenței

roman

HUMANITAS fiction

În *Ziua Independenței*, cel mai îndrăgit roman al lui Richard Ford, odiseea plină de umor și melancolie a lui Frank Bascombe atinge tensiunea maximă. Acum agent imobiliar în Haddam, adevărat topos american, ilustrativ pentru un anumit tip de existență în suburbiile elegante din New Jersey, Frank caută strategii de supraviețuire după evenimentele traumatizante din viața sa – moartea fiului mai mare, divorțul, despărțirea de Vicki Arcenault, singura femeie care i-a mai putut trezi sentimente după ce a pierdut-o pe soția sa, Ann. Pe jumătate un *road novel*, ***Ziua Independenței*** e o carte mai intensă și mai alertă decât *Cronicarul sportiv*, iar călătoria pe care o fac cei doi, tată și fiu, cu ocazia zilei de 4 Iulie, ține cititorul în alertă până la ultima pagină. Deopotrivă frescă a Americii contemporane, scrisă cu o acuitate a observației demnă de John Steinbeck și cu umor debordant, dar și roman psihologic, ***Ziua Independenței*** reușește să conserve statutul arhetipal al lui Frank Bascombe.

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

RICHARD FORD

Ziua Independenței

Traducere din engleză și note de
IULIA GORZO

HUMANITAS
fiction

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, Bucureşti.

Coperta: IONUŢ BROŞTIANU
Redactor: ANDREEA RĂSUCEANU
Tehnoredactor: MANUELA MĂXINEANU
DTP: DUMITRU OLTEANU, CARMEN PETRESCU
Corectori: GEORGETA-ANCA IONESCU, ANCA DRĂGHICI, IULIANA POP

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI" S.A.

RICHARD FORD
INDEPENDENCE DAY
Copyright © 1995 by Richard Ford
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2009, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FORD, RICHARD
Ziua Independenţei / Richard Ford; trad. de Iulia Gorzo. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2009
ISBN 978-973-689-319-3
I. Gorzo, Iulia (trad.)
821.111(73)-31=135.1

Kristina

1

În Haddam, vara plutește pe deasupra străzilor ale căror linii sunt îndulcite de copaci ca balsamul parfumat emanat de un zeu nepăsător și languros, iar lumea prinde cadența propriilor ei imnuri misterioase. Peluzele umbroase zac încremenite și umede în zorii de zi. Afară, în tihna matinală de pe Cleveland Street, aud pașii unui alergător solitar, care trece tropăind, coboară dealul spre Taft Lane și traversează în dreptul Școlii Corale, ca să alerge acolo în iarba udă. În cartierul negrilor, bărbații stau pe verande, cu pantalonii suflecați până deasupra șosetelor, sorbindu-și cafeaua în căldura tot mai intensă și leneșă. Cursul de ameliorare a mariajului ținut la liceu (de la 4 la 6) s-a terminat, iar membrii săi năuci, cu ochii cârpiți, se întorc acasă pentru încă un pui de somn. În timpul ăsta, pe terenul de sport, orchestra noastră studențească își începe cele două reprize zilnice de repetiții, intrând în priză pentru 4 iulie:

— Bum-Haddam, bum-Haddam, bum-bum-ba-bum. Haddam-Haddam, pe ei! Bum-bum-ba-bum!

Știu că altundeva, pe coastă, barometrul indică ceață. Căldura devine tot mai apăsătoare, un miros metalic mi se strecoară în nări. Primii nori ai unei vijelii de vară se furișează deja pe deasupra culmilor munților și e mai cald unde locuiesc *ei* decât unde locuim noi. Departe, pe ruta principală, briza e perfectă ca să auzi Amtrak-ul, „Cursa specială pentru comercianți", gonind spre Philly. Și pe aceeași briză se apropie plutind un miros sărat de mare de la nenumărate mile depărtare, amestecându-se cu arome vagi de rododendron și cu mireasma ultimelor azalee viguroase ale verii.

Dar pe strada mea, în primul cvartal umbrit de pe Cleveland, domnește dulcea tăcere. La un cvartal depărtare, cineva bate cu răbdare o minge de baschet: scârț... apoi o respirație... apoi un râset, o tuse... „*Biiine, așaaa* te vreau." Dar nu prea tare. În fața casei familiei Zumbro, la două numere mai încolo, muncitorii de la drumuri termină în tăcere o țigară înainte să-și pornească mașinăriile și să tulbure iar praful. Refacem pavajul vara asta, punem „țevi" noi, replantăm gazon pe pământul cenușiu, montăm borduri noi cu dolarii noștri noi și mândri din impozite – cu muncitori șireți, toți din Capo Verde și Honduras, din orașe mai sărace de la nord de noi. Sergeantsville și Little York. Stau și se holbează în tăcere

lângă încărcătoarele lor galbene, nivelatoarele și excavatoarele lor, în timp ce mașinile lor particulare lucioase – Camaro și Chevy *low riders* – sunt parcate după colț, ferite de praf într-un loc unde mai târziu va ajunge umbra.

Și dintr-odată clopotele de la Sf. Leon cel Mare: gong, gong, gong, gong, gong, gong, apoi o melodie matinală suavă și dojenitoare cântată de bătrânul Wesley însuși:

— Deșteptați-vă, voi, care vă veți mântui, deșteptați-vă întru curățirea sufletelor voastre.

Deși aici nu-i chiar cușer totul, în ciuda unui început bun. (E vreodată ceva *chiar* cușer?)

Eu însumi, Frank Bascombe, am fost atacat pe Coolidge Street, la o stradă distanță de-aici, la sfârșitul lui aprilie, chiar pe înserat, în timp ce mergeam cu pas vioi spre casă după o tranzacție încheiată la agenția noastră imobiliară, sperând că mai am șanse să prind știrile de seară, cu o sticlă de Roederer – un cadou de la un proprietar recunoscător pe care-l umplusem de bani – sub braț. Trei tipi tineri, dintre care unul mi se părea cunoscut – un asiatic –, dar pe care n-am reușit totuși să-l identific ulterior, au coborât gonind în zigzag de pe trotuar pe niște mini-motociclete, m-au pocnit în cap cu o sticlă uriașă de Pepsi și și-au văzut de drum chiuind. N-am pățit nimic și nici nu mi s-a furat nimic, deși am căzut năuc la pământ și am zăcut în iarbă zece minute într-un vârtej buimac, fără să mă vadă nimeni.

Mai târziu, la începutul lui mai, casa familiei Zumbro și încă una au fost jefuite de două ori în aceeași săptămână (prima oară le scăpaseră niște lucruri, așa că s-au întors după ele).

Și apoi, spre uluirea noastră, Clair Devane, singura noastră agentă de culoare, o femeie cu care avusesem o „legătură" scurtă, dar intensă în urmă cu doi ani, a fost ucisă în mai într-un apartament de pe Great Woods Road, lângă Highston, pe care trebuia să-l prezinte: legată și imobilizată, violată și înjunghiată. Nici un indiciu valabil lăsat în urmă – doar un bilețel roz de înștiințare care zăcea pe parchetul din antreu, cu scrisul ei rotund: „Familia Luther. Abia au început să caute. Nouăzeci și ceva. Ora 15.00. Ia cheia. Cină cu Eddie." Eddie era logodnicul ei.

În plus, prețurile tot mai mici ale proprietăților plutesc acum printre copaci ca o ceață incoloră și inodoră ce se strecoară în aerul încremenit de unde o aspiră toți, o simt toți, deși noile noastre facilități – noile mașini de poliție și treceri de pietoni, crengile îngrijite ale copacilor, cablurile electrice îngropate, chioșcul renovat al fanfarei, planurile pentru parada de 4 iulie – fac tot ceea ce e cetățenește posibil ca să ne abată mintea de

la griji, să ne convingă că grijile noastre nu sunt griji sau cel puțin nu sunt doar ale noastre, ci ale tuturor – ale nimănui – și că țara asta înseamnă până la urmă să ții drumul drept, să mergi înainte, să înfrunți natura ciclică a lucrurilor, iar cine gândește altfel înseamnă că pune pe fugă optimismul, e paranoic și are nevoie de „îngrijiri" costisitoare în afara statului.

Și, practic vorbind, deși sunt conștient că un eveniment e rareori cauza altuia pur și simplu, trebuie să însemne *ceva* pentru un oraș, pentru *esprit*-ul local, atunci când valorile sale scad pe piața liberă. (Altfel de ce-ar mai fi prețurile imobiliarelor un indiciu pentru bunăstarea națiunii?) Dacă, de pildă, acțiunile unei firme altfel sănătoase care face brichete de cărbune ar fi în cădere liberă, *compania* ar reacționa prompt. „Oamenii" săi ar sta la birouri o oră în plus după căderea serii (asta dacă nu sunt concediați pe loc); bărbații s-ar duce acasă mai epuizați decât de obicei, fără flori în mâini, ar rămâne până mai târziu în amurgul violet holbându-se la crengile copacilor care se cer tăiate, le-ar vorbi mai puțin blând copiilor, ar opta pentru o sticlă de Pimm's în plus înainte de a cina cu soția, apoi s-ar trezi în mod straniu la ora patru cu puține idei în minte, și nici alea grozave. Numai cu o stare de agitație.

Și așa se face că peste tot în Haddam, cu toată letargia verii, plutește printre locuitorii noștri o senzație nouă cum că dincolo de teritoriul nostru s-ar afla o lume nebună și o teamă nelămurită, una cu care cred că nu se vor obișnui niciodată, una la care nu vor apuca să se adapteze înainte să moară.

Desigur, una dintre tristețile vieții de adult este că vezi la orizont, venind către tine, chiar acele lucruri la care nu te vei adapta niciodată. Le vezi ca pe niște probleme, te dai de ceasul morții din cauza lor, iei hotărâri, măsuri de precauție, îți fabrici mecanisme corectoare; îți spui că va trebui să-ncepi să faci altfel lucrurile. Doar că n-o faci. Nu poți. Cumva e deja prea târziu. Și poate că e chiar mai rău decât atât: poate că nu lucrul acela pe care-l vezi venind de departe e cel adevărat, cel care te sperie, ci ceea ce urmează după el. Și ceea ce te temeai că se va întâmpla s-a produs deja. În esență, e ca atunci când realizăm că toate noile progrese ale științei medicale nu ne vor fi de nici un folos, și cu toate astea le aclamăm, sperăm că un vaccin va fi gata la timp, credem că sunt încă șanse de mai bine. Doar că și aici e prea târziu. Și iată cum viața noastră se termină înainte de a ne fi dezmeticit. Ne e dor de ea. Și, vorba poetului: „Felurile în care ne e dor de viețile noastre sunt însăși viața."

Azi am ajuns devreme, în biroul meu de la etaj, de sub streașină, ca să mă uit pe o ofertă trecută la „exclusivitate" aseară, chiar înainte de

sfârșitul programului și pentru care s-ar putea să am clienți interesați încă din cursul zilei de azi. Ofertele apar frecvent în felul ăsta neașteptat, providențial: un proprietar dă pe gât câteva Manhattan-uri, face un tur de după-amiază prin curte ca să strângă bucățile de hârtie care au zburat din gunoiul vecinului, adună cu grebla ultimele frunze umede, fecunde ale iernii de sub forsiția sub care zace îngropat bătrânul lui dalmațian, Pepper, examinează cu atenție cucuta pe care el și soția lui o plantaseră ca gard viu cu mult timp în urmă, când erau tineri însurăței, face o plimbare nostalgică înapoi prin camerele pe care le-a zugrăvit, prin băile tencuite cu mult după miezul nopții, timp în care mai trage două pahare țepene, urmate violent de un mare hău căscat din senin și de un suspin înăbușit al inimii după o viață de mult pierdută la care toți (dacă vrem să trăim mai departe) trebuie să renunțăm... Și bum – în două minute e la telefon, deranjând un agent imobiliar oarecare de la o cină liniștită în familie și, peste încă zece minute, toată tărășenia e gata. E un fel de progres. (Printr-o coincidență fericită, clienții mei, domnul și doamna Joe Markham, au sosit cu mașina de la Vermont chiar noaptea trecută și e foarte posibil să parcurg tot circuitul – de la ofertă la vânzare – într-o singură zi. Recordul, care nu-mi aparține, e de patru minute.)

Cealaltă obligație pe care o am la ora asta matinală presupune scrierea editorialului pentru ghidul lunar al firmei noastre „Cumpărător versus vânzător" (livrat gratuit tuturor proprietarilor de imobile care trăiesc și plătesc impozite în Haddam). Luna asta îmi reglez tirul ideilor după probabila prăbușire a pieței imobiliare care va însoți apropiata Convenție a Democraților, când necarismaticul guvernator Dukakis, mintea genială din spatele sinistrului Miracol din Massachusetts[1], va lua potul, apoi va merge întins spre victoria din noiembrie – o speranță personală, dar o perspectivă care-i face să paralizeze de frică pe majoritatea proprietarilor din Haddam, din moment ce mai toți sunt republicani, îl iubesc pe Reagan cum îl iubesc catolicii pe papă, dar se simt totuși revoltați și înșelați de numărul de clovn pe care-l face vicepreședintele Bush în calitate de nou lider al lor. Argumentația mea pornește de la celebra zicere a lui Emerson din *Self-Reliance:* „A fi mare înseamnă a fi neînțeles", pe baza căreia am formulat ipoteza cum că guvernatorul Dukakis are în vedere mai multe „probleme exclusiv financiare" decât își închipuie majoritatea votanților; că nesiguranța economică e un plus pentru democrați; și că ratele dobânzilor, care tot anul au fost pe butuci,

1 Perioadă de creștere economică accentuată în statul Massachusetts, în anii 1980.

o să atingă 11% până de Anul Nou chiar dacă William Jennings Bryan ar fi ales președinte și s-ar reinstitui Silver Standard. (Și ideile astea îi sperie de moarte pe republicani.) „Deci ce mama dracului", e esența argumentației mele, „situația s-ar putea agrava cât ai clipi. Acum e timpul să încercați marea imobiliară cu degetul. Vindeți! (sau cumpărați)".

În aceste zile văratice, viața mea e, cel puțin în aparență, întruchiparea simplității. Duc o existență fericită, deși ușor buimacă, de burlac la patruzeci și patru de ani, în casa fostei mele soții de pe Cleveland numărul 116, în partea cu „Străzile președinților" din Haddam, New Jersey, unde lucrez ca asociat al agenției imobiliare Lauren-Schwindell de pe Seminary Street. Poate că ar trebui să spun, mai bine, fosta casă a fostei mele soții, Ann Dykstra, în prezent doamna Charley O'Dell de pe Swallow Lane numărul 86, Deep River, Connecticut. Acolo stau și cei doi copii ai mei, deși nu știu sigur cât de fericiți sunt sau ar putea să fie.

Configurația evenimentelor care m-au condus la această meserie și în această casă anume ar putea să pară neobișnuită, cred, dacă luați ca model de continuitate umană cine știe ce ziar alb din Middletown de la începutul secolului, branșat la realitățile din Indiana, sau un profil de „viață ideală a unei familii americane" promovat de cine știe ce *think tank* de dreapta – care are câțiva directori care stau aici, în Haddam –, dar asta-i doar propagandă pentru un mod de viață pe care nimeni nu l-ar putea avea fără acces direct la medicamentele inhibitoare de impulsuri și provocatoare de nostalgie pe care ei ți le refuză (deși sunt convins că *ei* au camioane pline cu așa ceva). Dar, pentru orice persoană cu judecată, viața mea văzută la microscop ar putea părea mai mult sau mai puțin normală, plină de întâmplările și incongruențele de care nici unul dintre noi nu scapă și care nu dăunează cine știe ce unei existențe altfel cu nimic ieșite din comun.

În dimineața asta, totuși, plec într-o excursie de weekend cu unicul meu fiu, care, spre deosebire de majoritatea celorlalte explorări ale mele, promite să fie marcată de fapte de viață importante. Excursia asta e însoțită, la drept vorbind, de o senzație ciudată de *sfârșit*, ca și cum o perioadă însemnată a vieții – a mea *și* a lui – se apropie, dacă nu de o încheiere definitivă, atunci măcar de un fel de viraj abrupt și înnoitor în caleidoscopul lucrurilor, o schimbare pe care ar fi o prostie s-o iau în derâdere, și n-o iau. (Impulsul de a citi *Self-Reliance* e semnificativ aici, ca și sărbătoarea însăși – sărbătoarea mea seculară preferată, pentru că e publică și pentru scopul ei implicit de a ne lăsa exact așa cum ne-a

găsit: liberi.) Toate astea se întâmplă – în exces – în preajma aniversării divorțului meu, un moment în care alunec de obicei în depresie și iluzoriu și petrec zile în șir frământându-mă din cauza acelei veri din urmă cu șapte ani când viața mea a luat-o rău pe arătură, iar eu, oarecum buimac, n-am reușit s-o redresez.

Dar mai întâi de toate o să plec azi după-masă în sud, la South Mantoloking, pe Jersey Shore, pentru întâlnirea obișnuită de vineri seara cu prietena mea (nu există nici un termen mai politicos sau mai potrivit, până la urmă), Sally Caldwell cea blondă, înaltă și cu picioare lungi. Cu toate că și aici ar putea fi rost de necazuri.

De zece luni deja, între mine și Sally există ceea ce mi s-a părut a fi o idilă perfectă de tipul „fiecare la casa lui", oferindu-ne reciproc porții generoase de companie, încredere (atât cât e nevoie), siguranță în termeni rezonabili și suficient extaz picant, netranscendent – totul în termenii unui „spațiu" alocat mai mult decât suficient și ai prezumției categorice de *laissez-faire* (care nu mi-e de mare folos), păstrând în același timp un respect profund față de lecțiile valoroase și de intensa panoplie de greșeli a vieții adulte.

E drept, nu e dragoste. Nu chiar. Dar e mai aproape de dragoste decât tandrețurile anemice pe care și le oferă cu țârâita majoritatea oamenilor căsătoriți.

Și totuși în ultimele săptămâni, din motive inexplicabile, în amândoi s-a trezit ceea ce nu pot numi altfel decât o *jenă* ciudată, care s-a extins până și la partidele noastre de obicei fierbinți de amor și chiar până la frecvența vizitelor pe care ni le facem; de parcă drepturile pe care le deținem asupra atențiilor și afecțiunii celuilalt se transformă și slăbesc și acum de noi depinde să formăm o legătură nouă pentru un atașament mai serios, mai de durată – doar că nici unul din noi nu prea a dovedit până acum c-ar fi în stare de asta și eșecul ne dezorientează.

Noaptea trecută, la un moment dat după ora douăsprezece, după ce dormisem deja o oră, mă trezisem de două ori, îmi sucisem și răsucisem perna și mă perpelisem pe tema excursiei cu Paul, dădusem pe gât un pahar cu lapte, mă uitasem la Canalul Meteo, apoi mă instalasem să citesc un capitol din *Declarația de Independență* – lucrarea clasică a lui Carl Becker pe care, alături de *Self-Reliance*, am de gând s-o folosesc ca „text" cheie ca să comunic cu fiul meu cel dezorientat și să-i transmit pe această cale informații importante – a sunat Sally. (Apropo, cărțile astea nu sunt defel poticnite, greoaie sau plictisitoare, așa cum păreau în școală, ci dau pe dinafară de lecții utile, profunde, aplicabile direct sau metaforic dilemelor stufoase ale vieții.)

— Salut-salut. Ce mai e nou? întrebase, cu o notă de reţinere forţată în vocea ei de obicei mieroasă, ca şi cum telefoanele în miez de noapte n-ar fi o practică obişnuită la noi, cum de altfel nici nu sunt.

— Tocmai îl citeam pe Carl Becker, care e excelent, am spus, deşi eram în gardă. După părerea lui, toată chestia cu Declaraţia de Independenţă a fost o încercare de a dovedi că răzvrătirea era un cuvânt nepotrivit pentru ceea ce pregăteau părinţii fondatori. A fost un război iscat din cauza alegerii unui cuvânt. E de-a dreptul uluitor.

Ea oftase.

— Care era cuvântul potrivit?

— Oh. Bun-simţ. Natură. Progres. Vrerea lui Dumnezeu. Karma. Nirvana. Toate astea însemnau cam acelaşi lucru pentru Jefferson, Adams şi băieţii ăia. Erau mai deştepţi decât noi.

— Credeam că era mai mult decât atât, spusese ea. Apoi continuase: Viaţa mi se pare dintr-odată apăsătoare. Uite-aşa, brusc, în seara asta. Ţie nu ţi se pare?

Eram conştient că mi se transmiteau mesaje codificate, dar habar n-aveam să le descifrez. Era posibil, m-am gândit, ca vorbele astea să facă intrarea anunţului că nu voia să mă mai vadă niciodată – lucru care s-a şi întâmplat. („Apăsătoare" fiind folosit aici cu sensul său secundar de „intolerabil".)

— E ceva ce încearcă din răsputeri să iasă la suprafaţă, doar că nu ştiu ce anume, spusese ea. Dar trebuie să aibă legătură cu mine şi cu tine. Nu eşti de acord?

— Mă rog. Poate, am spus. Nu ştiu. Stăteam rezemat de veioza de pe noptieră, sub harta mea preferată cu Block Island, cu Becker-ul cel vechi, mucegăit şi adnotat pe piept, cu ventilatorul de la fereastră (am preferat să nu-mi pun aer condiţionat) impregnându-mi cearşafurile cu parfumul nopţii răcoroase a suburbiei. Nimic nu-mi lipsea în momentul ăla, în afară de somn.

— Pur şi simplu simt că lucrurile au devenit apăsătoare şi că îmi lipseşte ceva, repetase Sally. Eşti sigur că nu simţi şi tu acelaşi lucru?

— Trebuie să-ţi lipsească anumite lucruri ca să ai altele.

Era un răspuns idiot. Aveam senzaţia că s-ar putea să dorm, dar că a doua zi o să-mi fie totuşi greu să mă autoconving că discuţia asta nu avusese loc – ceea ce iarăşi nu e foarte neobişnuit la mine.

— Am visat ceva în noaptea asta, spusese Sally. Eram în casa ta din Haddam şi tu făceai întruna curăţenie peste tot. Eram cumva soţia ta, dar parcă mă temeam de ceva. În vasul toaletei noastre era o apă albastră şi la un moment dat ne-am dat mâna pe treptele tale de la

intrare – ca și cum mi-ai fi vândut propria ta casă. Și apoi te-am văzut fugind ca din pușcă în mijlocul unui lan mare de porumb, cu brațele întinse ca Isus sau cam așa ceva, exact cum era în Illinois.

De-acolo se trage ea – grânarul nepăsător, creștin.

— Într-un fel eram liniștită. Dar per ansamblu totul părea foarte, foarte sufocant și haotic și nimeni nu putea face nimic ca lumea. Și aveam în mine neliniștea asta chiar și în vis. Apoi m-am trezit și am simțit nevoia să te sun.

— Mă bucur că m-ai sunat, am spus. Totuși, nu pare chiar așa de grav. N-ai fost urmărită de animale sălbatice care să semene cu mine și nici n-ai fost aruncată din avion.

— Nu, spusese ea și păruse să mediteze la aceste posibilități. Departe, în noapte, se auzea un tren. Doar că mi-era așa de frică. A fost un vis foarte intens. Eu n-am de obicei vise intense.

— Eu încerc să uit ce visez.

— Știu. Ești foarte mândru de chestia asta.

— Ba nu sunt. Dar nu par niciodată suficient de misterioase. Le-aș ține minte dacă mi s-ar părea interesante. În noaptea asta am visat că citeam și *chiar* citeam.

— Nu pari prea interesat de toate astea. Poate că nu-i momentul potrivit pentru o discuție serioasă. Părea stânjenită, ca și cum aș fi luat-o peste picior, ceea ce nu era adevărat.

— Totuși, mă bucur că-ți aud vocea, am spus, gândindu-mă că avea dreptate. Era miezul nopții. Puține lucruri bune încep atunci.

— Scuze că te-am trezit.

— Nu m-ai trezit. În momentul ăla, totuși, fără ca ea să știe, am stins lumina și am rămas acolo respirând, ascultând trenul în întunericul răcoros. Pur și simplu vrei ceva ce nu ți se dă, eu așa cred. Nu e un lucru ieșit din comun. În cazul lui Sally, ar fi putut fi o mulțime de lucruri.

— Tu nu te simți niciodată așa?

— Nu. Simt că am destul și așa. Te am pe tine.

— Asta-i foarte drăguț, spusese ea, fără prea multă căldură.

— Chiar *e* drăguț.

— Ne vedem mâine, nu?

— De asta să fii sigură. O să mă înființez la ușa ta într-un suflet.

— Foarte bine, spusese ea. Somn ușor. Și fără vise.

— Sigur. N-o să visez nimic. Și am pus telefonul în furcă.

Aș minți dac-aș pretinde că noaptea trecută Sally se luptase cu o dorință sau cu o absență pe care n-o simțeam și eu. Și poate că sunt pur

și simplu o partidă proastă pentru ea sau pentru oricine altcineva, pentru că-mi place așa de mult clinchetul de clopoței al începutului de idilă și totuși n-am atâta elan cât să nu ignor această sonoritate suavă când amenință să evolueze spre altceva. O metodă consolidată de mine pe la vârsta mijlocie, o etapă pe care o numesc Perioada Existenței, a fost să ignor mare parte din ce nu-mi place sau din ceea ce pare problematic și încâlcit, apoi de regulă să mă uit cum dispare. Dar sunt la fel de conștient de „lucruri" cum e și Sally și-mi închipui că ăsta ar putea fi primul semn (sau poate cel de-al treizeci și șaptelea) că e posibil ca în curând să nu ne mai „vedem". Și-mi pare rău, aș vrea să găsesc o cale de a înviora situația. Doar că, fidel metodei mele, sunt dispus să las lucrurile să meargă încotro vor ele și să văd ce se întâmplă. Poate că va fi chiar mai bine. E la fel de posibil cum e și contrariul.

Chestiunea de mai mare amploare și de importanță majoră, totuși, are legătură cu fiul meu, Paul Bascombe, care are cincisprezece ani. Acum două luni și jumătate, chiar după perioada plății impozitelor și cu șase săptămâni înainte să-și termine anul școlar în Deep River, a fost arestat pentru că furase dintr-un magazin trei cutii de prezervative 4X („Magnum") expuse pe un stand în Finast-ul din Essex. Acțiunile sale fuseseră supravegheate de un „ochi suspendat", o cameră de filmat ascunsă deasupra standului cu produse de igienă pentru bărbați. Și când o angajată vietnameză micuță, dar în uniformă, de la pază s-a apropiat de el chiar la casă, de unde, ca strategie de diversiune, cumpărase o sticlă de Grecian Formula, a luat-o la fugă, dar a fost doborât la pământ, moment în care a început să strige că femeia era „o nenorocită de cioară afurisită", i-a tras un picior în coapsă, a lovit-o peste gură (probabil fără să vrea) și i-a smuls un smoc destul de mare de păr înainte ca ea să-i aplice o priză polițienească și, cu ajutorul unui farmacist și al unui client, să-i pună cătușele. (Maică-sa l-a recuperat într-o oră.)

Cum era și firesc, angajata de la pază a depus plângere pentru agresiune și vătămare corporală, ca și pentru încălcarea unora dintre drepturile ei cetățenești – și autoritățile din Essex au bombănit chiar ceva despre un „delict rasial" și necesitatea de a „da un exemplu". (Mie chestia asta mi se pare o simplă gargară de an electoral, plus rivalitate comunitară.)

Între timp, Paul a trecut prin nenumărate interviuri pre-proces, plus ore de evaluări psihologice complicate ale personalității, atitudinilor și stării lui psihice – la două ședințe am fost prezent și eu și mi s-au părut banale, dar corecte, deși încă n-am văzut rezultatele. Pentru procedurile

astea n-a avut avocat, ci un *ombudsman*, care e un asistent social cu studii juridice și cu care a vorbit doar maică-sa, nu și eu. Primul său termen adevărat la tribunal a fost stabilit pentru marți dimineața, a doua zi după 4 iulie.

În ceea ce-l privește pe Paul, el a recunoscut tot, și cu toate astea mi-a spus că nu se simte prea vinovat, că femeia a sărit pe el din spate și l-a speriat de s-a căcat pe el, așa că i s-a părut că e în pericol de moarte și trebuia să se apere; că n-ar fi trebuit să spună ce a spus, că a fost o greșeală, dar s-a jurat că n-are nimic împotriva altor rase sau sexe și că de fapt și el se simte „trădat" – de ce anume n-a spus. A pretins că n-avea în minte o întrebuințare precisă pentru prezervative (o ușurare, dacă e adevărat) și că le-ar fi folosit, probabil, doar ca să-i facă o farsă lui Charley O'Dell, soțul maică-sii, pe care și el, ca și taică-său, îl antipatizează.

M-am gândit la un moment dat să-mi iau concediu de la agenția imobiliară, să subînchiriez un apartament undeva peste drum de Deep River și să țin legătura cu Paul zilnic. Dar maică-sa n-a fost de acord. Nu voia să-i dau târcoale și mi-a spus-o. Mai credea și că, dacă lucrurile nu se agravau, viața ar trebui să rămână cât se poate de „normală" până la procesul lui. Am continuat să despicăm firul în patru – între Haddam și Deep River – și ea e de părere că toate astea sunt temporare, că pur și simplu trece printr-o fază și nu are, de fapt, nici un sindrom sau manie, așa cum s-ar putea crede. (Stoicismul ei de Michigan e cel care-i permite să pună semnul egal între răbdare și progres.) Dar, ca urmare, l-am văzut în ultimele două luni mai rar decât mi-aș fi dorit, deși am propus acum să-l iau să stea cu mine la Haddam din toamnă, chestie față de care Ann s-a arătat până acum suspicioasă.

Totuși – pentru că nu e nebună – l-a trimis pachet în New Haven, ca să fie „evaluat în particular" de către un psihiatru de lux, o experiență despre care Paul spune că i-a făcut plăcere și la care a mințit cap-coadă ca un pirat. Ann a mers chiar până într-acolo încât să-l trimită douăsprezece zile, la mijlocul lui mai, într-un sanatoriu scump din Berkshires, Centrul Wanapi (poreclit „Centrul Supărăților" de către interni), unde a fost catalogat drept „prea puțin activ" și prin urmare încurajat să poarte machiaj de mim și să-și petreacă zilnic o bună parte din timp așezat într-un scaun invizibil, cu un panou de sticlă invizibil în față, zâmbind, luându-și un aer surprins și strâmbându-se la trecători. (Desigur, chestia asta a mai fost și filmată.) Consilierii centrului, care erau cu toții „terapeuți profesioniști" sub acoperire, îmbrăcați în civil – tricouri albe lălâi, pantaloni kaki fără formă, pulpe musculoase, fluiere, curele,

mape, indivizi aiurea echipați pentru discuții sincere dezlânate – au fost de părere că Paul era, din punct de vedere intelectual, mai avansat decât ceilalți de vârsta lui (limbajul și capacitatea de judecată săreau din graficele Stanford), dar era nedezvoltat din punct de vedere emoțional (apropiindu-se mai degrabă de cei de doisprezece ani), ceea ce, din perspectiva lor, ridica „o problemă". Deci deși se poartă și vorbește ca un student în anul doi uns cu toate alifiile din programul bursierilor de la Beloit, plin de poante șmechere și de vorbe cu dublu înțeles (în plus, recent s-a lungit până la un metru șaptezeci și s-a acoperit de un strat nou de grăsime tremurătoare peste tot), e la fel de ușor de rănit ca un copil care știe mai puține despre lume decât o fetiță de la Cercetași.

De când cu Centrul Supărăților a început să manifeste un număr neobișnuit de simptome neobișnuite suplimentare: s-a plâns de o neputință de a căsca și de a strănuta cum trebuie; a pomenit de niște „furnicături" misterioase la capătul penisului; s-a plâns că nu-i place cum sunt „aliniați" dinții lui. Și din când în când a scos niște lătrături neașteptate – rânjind apoi cu gura până la urechi – și mai multe zile la rând a emis un fel de *iik-iik*-uri slabe, dar audibile trăgând aerul înapoi din gâtlej cu gura închisă, de regulă cu o expresie disperată pe față. Mama lui a încercat să-i vorbească despre asta, i-a mai făcut o vizită psihiatrului (care a recomandat alte multe ședințe) și l-a convins chiar și pe Charley „să se implice". La început, Paul a pretins că nu-și dă seama despre ce vorbesc ceilalți, că lui i se pare normal totul, pentru ca mai târziu să spună că sunetele pe care le scoate îi satisfac o pornire interioară legitimă fără să-i deranjeze pe ceilalți și că ar trebui să accepte chestia asta și totodată și pe el.

În aceste luni încărcate am încercat, în esență, să-mi sporesc propria contribuție de *ombudsman*, purtând cu el conversații telefonice matinale (dintre care una sper să aibă loc în dimineața asta) și ducându-l pe el și, din când în când, și pe sora lui, Clarissa, în expediții de pescuit la Red Man Club, un club pescăresc exclusivist la care m-am înscris chiar în acest scop. L-am dus o dată și în Atlantic City, într-o deplasare rezervată exclusiv băieților, ca să-l vedem pe Mel Tormé la TropWorld, și de două ori la casa de pe plajă a lui Sally, ca să trândăvim în orele moarte, să înotăm în ocean când aveam loc de seringi și excremente umane, să ne plimbăm pe plajă și să dezbatem problemele lumii și ale lui la modul general însă până mult după căderea nopții.

În discuțiile astea, Paul a dezvăluit multe, cel mai remarcabil fiind faptul că poartă o bătălie complexă, dar fără sorți de izbândă, cu anumite

lucruri pe care vrea să le uite. Își aduce aminte, de pildă, de un câine pe care l-am avut cu mulți ani în urmă, când trăiam cu toții în Haddam ca o familie unită – un basset drăgălaș și bătrân care dădea mereu din coadă și căruia îi ziceam Domnul Toby, pe care nici unul dintre noi nu-l putea iubi suficient și la care țineam ca la ochii din cap, dar pe care l-a călcat mașina chiar în fața casei noastre în timpul unui grătar în familie. Săracul Domnul Toby a reușit totuși să se cațăre cu chiu, cu vai pe trotuarul de pe Hoving Road și, cu ultimele puteri, s-a repezit direct la Paul și i-a sărit în brațe înainte să înceapă să tremure, să urle o dată și să dea ortul popii. În aceste ultime săptămâni, Paul mi-a zis că până și atunci (când avea șase ani) s-a temut că incidentul avea să-i rămână în minte, poate chiar pentru toată viața, și să i-o distrugă. Săptămâni la rând, din câte spune, a stat treaz în camera lui gândindu-se la Domnul Toby și frământându-se pe motiv că se gândește la el. Amintirea s-a șters totuși, în cele din urmă, până când, la scurt timp după incidentul cu prezervativele de la Finast, a revenit, iar acum se gândește la Domnul Toby „mult" (poate chiar tot timpul), se gândește că ar fi trebuit ca Domnul Toby să fie încă în viață și să stea cu noi – și, bineînțeles, prin extensie, că și bietul lui frate Ralph, care a murit de sindromul Reye, ar trebui să fie în viață (așa cum ar fi normal) și noi toți ar trebui să fim încă noi. Există chiar zile, mi-a spus el, în care nu e chiar atât de neplăcut să se gândească la lucrurile astea, din moment ce-și aduce aminte de vremurile acelea de demult, de dinainte să apară necazurile, cum că în general era „distracție". Și, în sensul ăsta, nostalgia lui face parte dintr-o specie rară.

Mi-a spus și că în ultima vreme a început să-și reprezinte în minte procesul gândirii și că al lui pare să fie făcut din „cercuri concentrice", strălucitoare precum cele de hulahup, dintre care unul e memoria, și că, deși încearcă, nu reușește „să le potrivească pe toate fix unele peste altele" așa cum crede el că ar trebui – decât uneori, exact înainte să adoarmă, când poate uita temporar de toate și e fericit. În același fel, mi-a pomenit de ceea ce el numește că „se gândește că se gândește", chestie prin care încearcă să-și monitorizeze continuu toate gândurile ca modalitate de a se „înțelege" pe sine însuși, de a fi la cârmă și deci de a duce o viață mai bună (deși firește că, făcând asta, riscă să-și piardă mințile). Într-un fel, „problema" lui e simplă: a fost silit să priceapă viața și modul cum trebuie s-o trăiască mult prea devreme, cu mult înainte de a vedea un număr suficient de crize ireparabile plutind pe lângă el ca niște bărci stricate și de a-și da seama că a repara una din șase e o medie a dracului

de bună și că pe celelalte trebuie să le lași să se ducă – una dintre abilitățile adaptative utile dobândite de-a lungul Perioadei Existenței.

Desigur, toate astea nu alcătuiesc o rețetă bună, știu. De fapt, e o rețetă proastă: o formulă pentru o viață sufocată de ironii și dezamăgiri, în care un personaj mărunt din afară încearcă să se pună bine sau să domine un alt personaj, unul ascuns, dar nu reușește. (Ar putea ajunge universitar sau traducător la ONU.) În plus, e stângaci și prin urmare riscă deja să-și piardă viața mai devreme decât ar fi normal, din cauza probabilității crescute de a fi orbit de obiecte zburătoare, mușcat de câini turbați sau lovit de mașini conduse de alți stângaci sau poate să aleagă să trăiască în Lumea a Treia, s-o dea total în bară și să divorțeze, ca tăticul și mămica lui.

Nu mai încape vorbă că rolul meu de tată nu-i deloc ușor de la distanța asta impusă de mai mulți kilometri – trebuie să înduplec printr-un farmec mijlocit cele două euri separate ale lui, prezentul și trecutul copilăriei lui, să aibă o relație mai bună, mai solidă și mai orientată spre exterior – ca niște popoare diferite și furioase care caută să se supună unui singur guvern – și să promovez toleranța de sine ca temă pentru viitor. Desigur, orice tată ar trebui să facă asta în orice viață, și eu chiar am încercat, în ciuda impedimentelor legate de divorț, timp și de faptul că nu-mi cunosc întotdeauna adversarul. Doar că acum mi-e clar – și așa crede și Ann – că n-am reușit în totalitate.

Dar mâine-dimineață la prima oră o să-l iau tocmai din Connecticut și o să organizez pentru binele nostru comun o expediție auto vijelioasă tată-fiu, cu ocazia căreia o să vizităm câte muzee sportive va fi omenește posibil într-un răstimp de patruzeci și opt de ore (adică doar două), o să ne oprim în legendarul Cooperstown, unde o să stăm la venerabila pensiune Vânătorul de Cerbi, o să pescuim pe pitorescul lac Otsego, o să aprindem artificii sigure și etice, o să mâncăm ca niște naufragiați și pe undeva pe drum o să fac (sper) minunea pe care doar un tată o poate face. Ceea ce înseamnă că, dacă fiul tău începe pe neașteptate s-o ia la vale cu toată viteza, ar trebui, prin forța iubirii și a vârstei mai înaintate, să-i arunci un colac de salvare și să-l tragi înapoi. (Toate astea trebuie să se întâmple cumva înainte să i-l aduc mamei lui în NYC și să mă întorc aici, în Haddam, unde personal, din motive de familiaritate, mă simt cel mai bine pe 4 iulie.)

Și totuși... și totuși. Chiar și o idee bună se poate dovedi greșită dacă i se dă curs într-o totală ignoranță. Și cine nu și-ar pune întrebarea: oare fiul care mi-a mai rămas e deja departe și bun de dus la balamuc, sau se îndreaptă rapid în această direcție sinistră? Problemele lui sunt rezultatul

unor neurotransmițători care au luat-o razna, deci se rezolvă doar prin prescrierea unor chimicale? (Asta a fost părerea inițială a tipului din New Haven, doctorul Stopler.) Oare o să se transforme treptat într-un marginal șmecher cu ten urât, dinți stricați, unghii roase și ochi galbeni care se lasă devreme de școală, își ia lumea în cap, intră în medii nepotrivite, experimentează droguri și începe până la urmă să creadă că *buclucul* e singurul lui prieten de nădejde până când, într-o sâmbătă însorită, până și ăsta-l trădează într-un mod neprevăzut și insuportabil, după care se oprește la un magazin de arme de suburbie de unde zburdă mai departe către cine știe ce masacru păcătos în plină stradă? (Sincer, asta mi se pare puțin probabil, din moment ce încă n-a dat nici unul dintre „cele trei mari semne" ale demenței criminale juvenile: atracția față de foc, nevoia de a tortura animale neajutorate sau urinatul în pat; și pentru că de fapt e destul de milos și de sentimental și așa a fost întotdeauna.) Sau, în cel mai bun caz – așa cum ni se întâmplă tuturor și cum speră maică-sa –, trece oare printr-o simplă fază, așa încât peste opt săptămâni o să îngroașe rândurile însingurașilor de la liceul din Deep River?

Numai Dumnezeu știe, nu-i așa? *Chiar* știe?

Pentru mine, care stau mai tot timpul fără el, de fapt cel mai grav mi se pare că, după părerea mea, ar trebui să fie la vârsta la care nici să nu-și poată imagina că i s-ar putea întâmpla vreodată ceva rău. Și totuși poate. Și uneori, pe Shore sau când stă pe malul apei la Red Man Club, iar soarele apune lăsând în urmă apa neagră și fără fund, mă uitam la fața lui dulce de băiețel, palidă și efemeră, și-mi dădeam seama că privește chiorâș la un viitor de care e nesigur, dintr-un punct de observație despre care știe deja că nu-i place, dar înspre care continuă să mărșăluiască pentru că i se pare că așa trebuie și pentru că, deși în străfundul inimii lui știe că nu suntem la fel, ar vrea să fim și ar vrea ca asemănarea asta să-l reconforteze.

Așa cum pe undeva e și firesc, nu pot să-i explic aproape nimic. Simplul statut de tată nu oferă o înțelepciune demnă de a fi împărtășită. Deși, ca pregătire pentru excursia noastră, i-am trimis niște exemplare din *Self-Reliance* și din Declarație și i-am sugerat să le răsfoiască. Recunosc, astea nu fac parte din oferta paternă obișnuită; și totuși cred că are instincte sănătoase, că o să iasă singur la liman dacă are ocazia și că, de fapt, independența e ceea ce-i lipsește – independență față de orice îl ține captiv – memorie, trecut, întâmplări urâte cu care se luptă și pe care nu le poate controla, deși simte că ar trebui.

Percepția unui părinte despre ceea ce e rău sau bine cu propriul său copil e, probabil, mai puțin exactă până și decât a vecinului, care vede

limpede viaţa copilului printr-o crăpătură a draperiei. Desigur, aş vrea să-i spun cum să-şi trăiască viaţa şi cum să fie mai bun într-o sută de feluri motivante, aşa cum îmi spun şi mie: că nimic nu „se potriveşte" perfect vreodată, că greşelile trebuie făcute şi lucrurile urâte trebuie uitate. Dar se pare că în timpul scurtelor noastre dialoguri nu pot să vorbesc decât pe fugă şi cu frică înainte să dau înapoi, atent să nu greşesc, să nu-l descos sau să-l înfrunt, să nu fiu terapeutul, ci tăticul lui. Deci după toate probabilităţile n-o să reuşesc niciodată să-i ofer un leac bun pentru boala lui, nici măcar n-o să ghicesc vreodată corect de ce boală suferă, ci voi suferi şi eu cu el o vreme, apoi o să mor.

Aşadar mi-e sortit tot ce-i mai rău în a fi părinte – a fi adult. A nu stăpâni limbajul potrivit; a nu avea aceleaşi frici, a nu te teme de aceleaşi accidente şi şanse ratate; mi-e sortit să ştiu multe şi să stau totuşi ca un felinar de stradă cu becul aprins, sperând că fiul meu va vedea licărirea şi va îndrăzni să se apropie pentru lumina şi căldura lui mută.

Afară, în dimineaţa încremenită şi tăcută, aud cum se închide portiera unei maşini, apoi vocea înăbuşită (reţinută, în ton cu ora matinală) a lui Skip McPherson, vecinul meu de vizavi. Se întoarce de la partida lui de hochei de vară din East Brunswick (patinoarul fiind disponibil doar înainte de ivirea zorilor). I-am văzut adeseori de dimineaţă, pe el şi pe amicii lui burlaci din echipa CPA, tolăniţi pe treptele casei lui la o bere tihnită, purtând încă apărătorile şi hanoracele, cu patinele şi crosele îngrămădite pe trotuar. Echipa lui Skip a adoptat însemnele armării ale războinicilor indieni şi stilul de patinaj agresiv practicat de Chicago Blackhawks în anii '70 (Skip se trage din Aurora), iar Skip personal şi-a luat numărul 21 în onoarea eroului său, Stan Mikita. Uneori, când mă trezesc devreme şi ies să-mi iau *Trenton Times*, vorbim peste gard despre sport. Adesea are un plasture pe ochi sau o buză umflată şi vâscoasă sau, la genunchi, o atelă complicată care-i ţine piciorul ţeapăn, dar e întotdeauna vesel şi se poartă ca şi cum aş fi cel mai bun vecin din lume, deşi nu ştie mare lucru despre mine în afară de faptul că sunt agent imobiliar – şi un tip mai în vârstă. E tipic pentru categoria tinerilor profesionişti care au cumpărat case pe Străzile Preşedinţilor la mijlocul anilor '80 pe bani grei şi care acum îndură cu stoicism situaţia, stând călare pe dividentele lor şi aşteptând ca piaţa să explodeze.

În editorialul meu din *Cumpărător versus vânzător* observam că, deşi majoritatea oamenilor vor fi nemulţumiţi *indiferent* cine ar câştiga alegerile, cincizeci şi patru la sută dintre ei se aşteaptă totuşi să trăiască mai bine la anul pe vremea asta. (Am omis statistica-pereche, furată din

New York Times, care spunea că doar douăzeci și patru la sută cred că și pentru *țară* va fi mai bine. De ce cifrele astea nu coincid, Dumnezeu știe.)

Și apoi, brusc, se face șapte treizeci. Telefonul meu învie. E fiul meu.

— Salut, spune Paul fără convingere.

— Salut, fiule, spun eu, perfectul tată-la-distanță. De undeva se aude muzică și o clipă am senzația că intră pe fereastra mea – poate de la echipa de muncitori sau de la Skip –, apoi recunosc acel *tanga-tanga-tanga-tanga* apăsat și înăbușit și-mi dau seama că Paul are căștile pe urechi și ascultă Mammoth Deth sau altă formație din asta care-i place lui auzindu-mă în același timp și pe mine.

— Care mai e treaba pe-acolo, fiule? Toate bune?

— Mda. *Tanga-tanga.* Toate bune.

— Suntem gata pregătiți? Mâine Canton, Ohio, iar pe duminică Muzeul Cowgirl? Am întocmit o listă cu toate muzeele posibile, inclusiv Muzeul Antracitului din Scranton, Muzeul Clovnilor din Delavan, Wisconsin, Muzeul Bumbacului din Greenwood, Mississippi și Cowgirl din Beaton, Texas. Am jurat că o să le vizităm pe toate în două zile, deși bineînțeles că nu se poate și va trebui să ne mulțumim cu baschetul, în Springfield (e aproape de casa lui) și Cooperstown – pe care mă bazez să fie terenul *primordial* de întâlnire tată-fiu, oferind garanțiile unui sport-spectacol neutru din punct de vedere spiritual care a căpătat o aparentă importanță datorită poziției sale în istoria masculină idealizată. (N-am fost niciodată acolo, dar broșurile par să-mi dea dreptate.)

— Mda. Suntem gata pregătiți. *Tanga-tanga-tonga-tanga.* Paul a dat muzica mai tare.

— Mai ești bucuros că mergem? Două zile sunt un mizilic, amândoi știm asta, dar ne prefacem că nu știm.

— Mda, spune Paul pe un ton neutru.

— Ești încă în pat, fiule?

— Mda. Sunt încă în pat. Nu pare un semn prea grozav, dar, desigur, e numai șapte și jumătate.

De fapt noi nu avem despre ce vorbi în fiecare dimineață. Într-o viață normală, am trece unul pe lângă altul într-o direcție sau alta, încoace și încolo, am face schimb de amabilități sau de informații banale crispate sau impertinente, simțindu-ne când aproape unul de altul, când departe în moduri inofensive. Dar, în termenii vieții noastre anormale, trebuie să facem eforturi suplimentare, chiar dacă sunt o risipă de timp.

— Ai visat ceva ca lumea azi-noapte? Stau aplecat în față pe scaunul meu, uitându-mă țintă de la fereastra mea la frunzele răcoroase de dud.

În felul ăsta pot să mă concentrez pe deplin. Paul are uneori vise trăsnite, deşi s-ar putea să le inventeze ca să aibă ceva de spus.

— Mda, am avut. Pare absent, dar apoi sunetul de *tanga-tunga-tunga-tunga* se aude tot mai slab. (Se pare că noaptea trecută a fost prielnică pentru vise.)

— Vrei să-mi povesteşti şi mie?

— Eram bebeluş, înţelegi?

— Înţeleg.

Umblă cu ceva metalic. Aud un *ţac* metalic.

— Dar eram un bebeluş tare urât. *Tare* urât. Şi părinţii mei nu eraţi tu sau mami, dar mă tot lăsau acasă şi se duceau la petreceri. Petreceri foalte, foalte snoabe.

— Unde era asta?

— Aici. Nu ştiu. Undeva.

— În Deep Water? Deep Water e porecla lui de şmecher pentru Deep River, gândită tocmai ca să-l facă pe Charley O'Dell să se simtă cât mai neapreciat cu putinţă. E posibil ca Charley să fie pentru el şi mai inutil decât e pentru mine.

— Mda. Deep Water. Şi *asta* e. Ia vocea lui perfect modulată de Walter Cronkite. Sunt convins că un doctor de nebuni ar vedea în visul lui Paul semne de spaimă şi nelinişte şi ar avea dreptate. Frică de abandon. De castrare. De moarte. Toate frici mari, aceleaşi pe care le nutresc şi eu. El măcar pare dispus să glumească pe tema asta.

— Ceva nou?

— Mami şi Charley s-au certat la cuţite aseară.

— Îmi pare rău să aud asta. De ce?

— Chestii, presupun. Nu ştiu. Îl aud pe tipul de la meteo de la *Good Morning, America* venind cu veşti bune pentru weekend. Paul a dat acum drumul la televizor şi nu vrea să mai vorbească despre răfuielile conjugale ale maică-sii; vrea pur şi simplu să le anunţe ca să poată aduce vorba despre ele cu folos în timpul excursiei noastre. De mai multă vreme am senzaţia (cu o acuitate rezervată exclusiv foştilor soţi) că ceva nu e în regulă cu Ann. Menopauză timpurie, propria ei nostalgie timpurie, regrete cu erupţie întârziată. Toate sunt posibile. Sau poate că Charley are o iubită, vreo chelneriţă pieptoasă cu nasul cât un nasture de la restaurantul plutitor din Old Saybrook. Mariajul lor, totuşi, a durat patru ani, ceea ce pare destul de mult în condiţiile date – din moment ce principalul său punct slab este faptul că Charley e genul cu care o femeie zdravănă la minte n-ar trebui oricum să se mărite.

— Deci uite cum stă treaba. Babacu' tău trebuie să vândă o casă în dimineața asta. Să marcheze puncte. Să prindă peștele cel mare.

— D.O. Volente, spune Paul.

— Te-ai prins. Familia Volente din Upper High Point, Carolina de Nord. A hotărât, după singurul an de latină pe care l-a făcut, că D.O. Volente e sfântul protector al agenților imobiliari și că trebuie omagiat ca un bun samaritean – trebuie să-i arăți toate casele, să-i dai cele mai bune tranzacții, să-i acorzi toate onorurile, să nu-i ceri dobândă –, că altfel o să ai necazuri. De la incidentul cu prezervativele, viața noastră s-a desfășurat în mare măsură ca un sac cu poante, ironii, vorbe cu dublu înțeles și hăhăieli, justificate, bineînțeles, de iubire.

— Să te porți frumos cu maică-ta azi, bine, prietene?

— Mă port bine cu ea. Doar că e o cutră.

— Ba nu e. Viața ei e mai grea decât a ta, orice ai crede tu. Trebuie să te suporte pe tine. Ce face sora ta?

— Excelent. Sora lui, Clary, are doisprezece ani și, pe cât e Paul de necopt, pe atât e ea de înțeleaptă.

— Spune-i că ne vedem mâine, da?

Brusc, volumul televizorului crește vertiginos, iar vocea altul bărbat turuie la un nivel înalt de decibeli despre cum a încasat Mike Tyson douăzeci și două de milioane pentru că l-a bătut pe Michael Spinks în nouăzeci și una de secunde. „*Eu* l-aș lăsa să mă pocnească peste bot chiar și pentru jumătate din suma asta", spune bărbatul.

— Ai auzit? spune Paul. L-ar lăsa „să-l pocnească peste bot". Îi place la nebunie limbajul ăsta șmecheresc și jucăuș, i se pare comic.

— Mda. Dar mâine când ajung să te găsesc gata de plecare, da? Trebuie să băgăm viteză dacă vrem să ajungem la Beaton, Texas.

— L-a Beaton măr, apoi l-a pocnit peste bot. Ai de gând să te recăsătorești? Spune asta cu sfială. De ce, asta nu știu.

— Nu, niciodată. Te iubesc, bine? Te-ai uitat pe Declarația de Independență și pe broșurile alea? Mă aștept să fii pus la punct.

— Nu, zice el. Dar știu una bună, da? Se referă la un banc adevărat.

— Spune-mi-o. O s-o încerc pe clienții mei.

— Un cal intră într-un bar și cere o bere, spune Paul, pe un ton indiferent. Ce zice barmanul?

— Mă predau.

— Vai, de ce faci fața asta lungă?

Tăcere la capătul firului, o tăcere care spune că știm amândoi ce gândește celălalt și că ne prăpădim de râs pe tăcute – cel mai bun și mai flușturatic râs. Pleoapa mea dreaptă tremură previzibil. Ăsta ar fi

momentul perfect – cu râsul pe post de contrapunct trist – să-mi vină un gând melancolic, să meditez la o pierdere sau alta, să fac o rapidă trecere în revistă a listei greşit înţelese cu ce e şi ce nu e important în viaţă. Dar în loc de asta simt o resemnare vecină cu satisfacţia şi o promisiune vagă pentru ziua care de-abia începe. Nu există false stări de bine.

— Tare, zic. E tare. Dar ce caută calul într-un bar?

— Habar n-am, zice Paul. Poate s-a dus să danseze.

— Bea un pahar, zic. Cineva l-a dus acolo.

Afară, pe peluzele de pe Cleveland Street care încep să se încălzească, Skip McPherson strigă: „Trage şi *marcheaaaaaza*!" Un râs reţinut se înalţă în aer, o cutie de bere face *crant*, o altă voce de bărbat spune „Bagă una tare, baagă una tare, bine, dom'le." Pe stradă aud un motor diesel trezindu-se din amorţire cu un mârâit de leu. Echipa de muncitori s-a pus pe treabă.

— Ne vedem mâine, fiule, zic. Bine?

— Mda, zice Paul, ne vedem mâine. Bine. Apoi închidem telefonul.

2

Pe Seminary Street, la 8.15, weekendul e pătruns de spiritul înălțător al Zilei Independenței și toate semnele exterioare de viață par să se înalțe odată cu el. Mai sunt totuși trei zile până pe 4, dar traficul se aglomerează în Frenchy's Gulf și în toată parcarea de la Pelcher's Market, iar cetățenii își strigă unii altora saluturi de la curățătorie sau de la prăvălia de băuturi, în căldura răpăitoare a dimineții. Mulți dintre cetățenii noștri o pornesc deja spre Blue Hill sau Little Compton; sau cei ca vecinii mei, familia Zumbro, care nu duc lipsă de timp, spre ferme de vacanță din Montana sau păstrăvării scumpe din Idaho. Toată lumea e setată pe același lucru: să evite aglomerația, să-și ia avans, s-o ia din loc, să calce la blană accelerația. Plecarea e grija numărul unu pe coastă.

Prima problemă de pe agenda mea e o oprire matinală la una dintre cele două case închiriate pe care le dețin, cu scopul de a încasa chiria, apoi trebuie să dau o fugă până la agenția imobiliară ca să las editorialul, să iau cheia de la casa din Penns Neck pentru care am vizionare și să țin o ultimă ședință de planificare cu gemenii Lewis, Everick și Wardell, „băieții buni la toate" ai agenției, în legătură cu viitoarea noastră participare la evenimentele festive de luni. Întâmplarea face ca rolul nostru să se reducă pur și simplu la împărțirea de hotdogi și bere de rădăcini de la un stand portabil de „hotdog pe rotile" proprietate personală, pe care-l împrumut de dragul cauzei (toate profiturile merg către cei doi copii orfani ai lui Clair Devane).

Pe Seminary, care de la boom încoace a devenit un fel de „bulevard" Miracle Mile[1] pe care nici unul dintre noi nu ni l-am dorit vreodată, toți comercianții improvizează „vânzări" de artificii la reduceri pe trotuar, aranjând marfa ponosită la care n-au mai umblat de la Crăciun și învelind standurile în steaguri patriotice și panouri mincinoase care spun că spiritul american înseamnă să arunci pe fereastră bani câștigați cu sudoarea frunții. Virtual Profusion s-a aprovizionat cu buchete suplimentare de margarete de proastă calitate și albăstrele ca să-i atragă pe omul de afaceri sau pe seminaristul extenuat care se târăște spre casă deprimat, dar hotărât să pară jovial („Zi mai bine cu flori ieftine"). Brad

1 Miracle Mile – zonă comercială a bulevardului Wilshire din Los Angeles.

Hulbert, homosexualul nostru care are un magazin de pantofi, şi-a înşirat în faţa vitrinei cutii cu ciudăţenii unicat şi l-a instalat pe micul, bronzatul şi plictisitul lui amant, Todd, pe un scăunel în spatele unei case de marcat în aer liber. Iar librăria şi-a scos afară surplusul de marfă – mormane de dicţionare ieftine, atlase şi calendare din '88 pe care nu le mai cumpără nimeni, plus jocurile pe computer din sezonul trecut, toate cocoţate sus pe o masă de nuntă ca să fie zărite şi alese de adolescenţi hoţi ca fiul meu.

Totuşi, pentru prima oară de când m-am mutat aici, în 1970, două firme de pe Seminary şi-au lăsat în urmă prăvăliile goale, iar administratorii lor au şters-o la adăpostul întunericului, rămânând cu datorii neplătite în bani şi marfă. Între timp, una dintre ele a scos iar capul în Nutley Mall, iar de cealaltă nu s-a mai auzit nimic. Într-adevăr, multe francize cu ştaif – locuri care n-au organizat niciodată solduri – au trecut prin mai multe preluări şi reorganizări post-faliment şi au cedat locul unor afaceri cu ştaif de eşalon secund, pentru care soldurile sunt un mod de viaţă. În primăvara asta, firma Pelcher a amânat marea redeschidere a buticului său de specialităţi de carne şi brânzeturi; o reprezentanţă de maşini japoneze s-a răsturnat brusc cu roţile în sus şi zace acum pustie pe Route 27. Iar pe străzile de weekend a apărut chiar şi o nouă categorie de vizitatori. La începutul anilor '80, când populaţia din Haddam a explodat de la douăsprezece la douăzeci de mii de oameni, iar eu scriam încă pentru o revistă sportivă arătoasă, turiştii noştri tipici de weekend erau nişte newyorkezi curtenitori – bogătaşi de SoHo îmbrăcaţi bizar şi *eastsideri* cu dare de mână veniţi să-şi petreacă ziua „la ţară", pentru că auziseră că ăsta era un sătuc de modă veche încântător, care merita vizitat, încă necorupt, cam cum erau Greenwich sau New Canaan în urmă cu cincizeci de ani, ceea ce pe atunci era măcar în parte adevărat.

Acum, aceiaşi oameni ori stau acasă, în cazematele lor de ciment cu garduri anti-spărgători, şi se ocupă cu pionieratul urban sau cu ce le-o fi permiţând carnetul de cecuri; ori, dacă nu, au vândut şi s-au întors în Kansas City sau au hotărât s-o ia de la capăt în Twin Cities sau Portland, unde viaţa se desfăşoară mai lent (şi e mai ieftină). Deşi sunt sigur că o grămadă dintre ei sunt singuri şi morţi de plictiseală oriunde s-ar afla şi şi-ar dori să încerce cineva să-i jefuiască.

Dar în Haddam locul lor a fost luat, oricât ar părea de incredibil, tot de tipi din Jersey, veniţi din Baleville şi Totowa sau de dincolo de autostradă, din Vineland şi Millville – excursionişti de o zi care o iau pe 206 „doar ca să-şi aducă aminte încotro merge" şi care se opresc aici (în locul neinspirat rebotezat de către consiliul local „Haddam cel

Plăcut") pentru o gustare şi ca să arunce o privire. Oamenii ăştia – i-am urmărit de la fereastra biroului când am fost „de planton" în weekend – par cu toţii o adunătură de indivizi cu mai puţine scopuri în viaţă. Au copii mai mulţi şi mai zgomotoşi, conduc maşini mai hodorogite, cărora le lipsesc piese exterioare şi nu se jenează să parcheze pe locurile pentru handicapaţi, de-a curmezişul drumului sau lângă un hidrant, de parcă acolo de unde vin ei nu există hidranţi. Ei menţin francizele de iaurt în top şi înghit camioane întregi de fursecuri cu ciocolată, dar puţini se aşază vreodată la masă la The Two Layers pentru un prânz ca lumea, încă şi mai puţini rămân peste noapte la August Inn şi nici unul nu e interesat de case – deşi uneori îţi mănâncă jumătate de zi aiurea-n tramvai vizitând case pe care le uită imediat cum se urcă la loc în Firebird-urile şi Montego-urile lor, tăind-o încruntaţi către Manahawking. (Shax Murphy, care a preluat agenţia după moartea bătrânului Otto Schwindell, a încercat să instituie o verificare de venituri înainte să permită vizionarea unei case mai scumpe de patru sute de mii. Dar noi, ceilalţi, am făcut un pic de lobby după ce o vedetă rock a fost refuzată, după care a cheltuit două milioane la Century 21.)

Ies de pe Seminary şi din traficul de sărbătoare, cobor pe Constitution Street, prin spatele zonei comerciale, trec de bibliotecă, traversez Plum Road pe la stopul intermitent şi merg înainte pe lângă gărduleţul metalic dincolo de care zace îngropat fiul meu, Ralph Bascombe, până la Centrul Medical Haddam, unde fac stânga la Erato, apoi o iau spre Clio, unde cele două case închiriate ale mele aşteaptă în cartierul lor liniştit.

Poate părea neobişnuit că un bărbat de vârsta şi cu firea mea (neaventuroasă) se implică în afaceri potenţial venale cu proprietăţi, aşa sufocate cum sunt de chiriaşi dubioşi şi neserioşi, de certuri violente pe tema garanţiilor, de meseriaşi necinstiţi, cecuri false, telefoane nocturne terorizante pe motiv de infiltraţii prin acoperiş, scurgeri înfundate, reparaţii de trotuare, câini care latră, boilere şubrede, tencuială desprinsă şi petreceri zgomotoase care necesită chemarea poliţiei şi care se finalizează adesea cu procese îndelungate. Răspunsul simplu şi rapid este că am hotărât că nici unul dintre aceste posibile coşmaruri nu mi se va întâmpla mie, cum de altfel gândeşte mai toată lumea. Cele două case pe care le deţin, una lângă alta, sunt pe o stradă liniştită şi foarte verde din cartierul oficial al negrilor, căruia i se spune Wallace Hill, înghesuite între micul nostru cartier comercial şi proprietăţile mai luxoase ale albilor din zona de vest, aproximativ în spatele spitalului. Familii de negri serioase şi relativ prospere de vârsta a doua şi a treia locuiesc aici de zeci de ani în case mici şi apropiate pe care le păstrează într-o stare

peste medie și a căror valoare (cu câteva excepții) a crescut constant – dacă nu chiar în același ritm cu a celor din cartierele albilor, atunci măcar pe-aproape, fără să sufere însă prăbușirile de prețuri de după disponibilizările recente din rândurile funcționărimii. E America așa cum era pe vremuri, doar că mai neagră.

Majoritatea locuitorilor acestor străzi sunt muncitori calificați – instalatori, mecanici de echipamente electrice sau îngrijitori de peluze care lucrează în ateliere improvizate în garaje, care li se scad direct din taxe. Mai sunt și vreo doi hamali bătrâni și câteva mame active care sunt profesoare, plus o mulțime de pensionari care au terminat de plătit ipotecile și sunt cât se poate de mulțumiți să rămână aici. În ultima vreme, câțiva dentiști și interniști de culoare și trei cupluri de avocați au hotărât să se întoarcă într-un cartier asemănător cu cel în care au crescut sau cel puțin cu cel în care ar fi crescut dacă părinții lor n-ar fi fost și ei dentiști sau avocați și dacă n-ar fi studiat la Andover și Brown. Până la urmă, desigur, pe măsură ce valoarea proprietăților intravilane crește (la altceva oricum n-o să le servească), toate familiile de aici vor face profituri mari și se vor muta în Arizona sau în sud, unde strămoșii lor au avut pe vremuri ei înșiși proprietăți și toată zona va fi populată de albi nou-veniți și de negri bogați, moment în care mica mea investiție, care-mi dă destule, dar suportabile dureri de cap va deveni o mină de aur. (Această schimbare demografică e, de fapt, mai lentă în cartierele negre stabile, pentru că un afroamerican cu stare nu prea are cum să se ducă într-un loc mai bun decât cel în care se află deja.)

Deși povestea nu se încheie aici.

De la divorț și, mai precis, după ce viața mea anterioară s-a sfârșit brusc și am suferit ceea ce trebuie să fi fost un fel de „detașare psihică" salvatoare și am șters-o în mare viteză până în Florida și apoi tocmai până-n Franța, am avut revelația deloc plăcută că n-am făcut niciodată în viață ceva care să fie cu adevărat bun, în afară de ceea ce am făcut pentru mine și pentru cei dragi (și nici măcar ei n-ar fi în unanimitate de acord cu asta). Cronicile sportive, așa cum vă poate spune oricine le-a scris sau le-a citit, sunt în cel mai bun caz un mod inofensiv de a-ți consuma câțiva neuroni fără viitor în timp ce-ți mănânci cerealele de la micul dejun, aștepți agitat în cabinetul doctorului rezultatele unor tomografii sau cazi pe gânduri preț de câteva minute solitare și visătoare la toaletă. Și în ceea ce privește orașul meu, în afară de faptul că am mai dus la veterinar câte o veveriță pe jumătate storcită sau că am sunat la pompieri o dată, când bătrânii mei vecini, soții Deffeye, și-au dat foc la veranda din spate cu grătarul cu gaz și au pus în pericol întregul cartier

şi de alte câteva fapte călduţe de eroism de suburbie, probabil că am contribuit la binele obştesc atât cât poate să contribuie un tip ocupat care nu e totuşi chiar o lichea. Asta deşi am locuit cincisprezece ani în Haddam, am parcurs curba prosperităţii până la capăt, m-am bucurat de înlesnirile sale civice, mi-am trimis copiii la şcolile sale, m-am folosit frecvent şi în mod regulat de străzile, bordurile, canalizările, conductele de apă, poliţia şi pompierii săi, plus multe alte servicii dedicate bunăstării mele. Acum aproape doi ani, totuşi, în timp ce conduceam spre casă într-o stare de semizăpăceală după o dimineaţă lungă şi neproductivă de vizionat case, am cotit greşit şi m-am pomenit în spatele Centrului Medical Haddam, pe micuţa Clio Street, unde majoritatea cetăţenilor de culoare din oraşul nostru stăteau aşezaţi pe verandele lor în arşita de sfârşit de august, făcându-şi vânt şi flecărind de la o verandă la alta, cu carafe de ceai cu gheaţă, căni cu apă la picioare şi mici ventilatoare mobile alimentate de cabluri scoase pe fereastră ca să mai primenească aerul. Cu toţii m-au privit senin când am trecut (sau aşa mi s-a părut mie). O femeie în vârstă mi-a făcut cu mâna. Mai mulţi băieţi stăteau la colţul străzii, îmbrăcaţi în şorturi largi, cu mingi de baschet în mâini, fumând şi discutând, fiecare cu braţele încolăcite în jurul umerilor celuilalt. Nici unul n-a părut să mă observe sau să schiţeze vreun gest ameninţător. Aşa că, dintr-un motiv sau altul, am simţit nevoia să ajung la capătul străzii şi să refac turul, aşa că m-am executat – cu tot cu bătrâna care mi-a făcut cu mâna de parcă nu dăduse cu ochii nici de mine, nici de maşina mea în viaţa ei, deşi trecusem pe-acolo de două minute.

Şi m-am gândit, când am dat cea de-a treia tură, că trebuie să fi trecut pe strada asta şi pe cele încă patru sau cinci cu care semăna leit din cartierul negru din Haddam de cel puţin *cinci sute* de ori în cei cincisprezece ani de când locuiam acolo, şi nu cunoşteam pe nimeni; nu fusesem invitat în casa nimănui, nu făcusem vizite de curtoazie, nu vândusem nici o casă în zonă, nu mersesem, probabil, pe nici un trotuar (deşi nu m-aş fi temut s-o fac nici ziua, nici noaptea). Şi totuşi vedeam în el un cartier solid, de primă mână, iar în aceste fiinţe, pe protectorii săi legitimi şi suverani.

Când am ocolit a patra oară strada, firesc că nimeni nu mi-a mai făcut cu mâna (ba chiar doi tipi au venit până în capul scărilor verandei şi s-au uitat urât, iar băieţii cu mingile de baschet s-au încruntat cu mâinile în şolduri). Văzusem, totuşi, două case învecinate identice – cu un singur etaj. Clădiri americăneşti neaoşe cu schelet de lemn, un pic decrepite, cu marchize în pătrăţele, cu jumătăţi de faţadă din cărămidă falsă,

verande înalte cu acoperiș și o alee îngrădită la mijloc, având amândouă în față panourile cu DE VÂNZARE ale unei agenții imobiliare din Trenton. Am notat discret numărul de telefon, apoi m-am dus direct la birou și am sunat să mă interesez de preț și de posibilitatea de a le cumpăra pe amândouă. Nu lucram de mult în domeniul imobiliar și mă încânta ideea de a-mi diversifica investițiile și de a pune deoparte bani undeva unde să fie greu accesibili. Și m-am gândit că, dacă aș reuși să iau ambele case ieftin, le-aș putea închiria oricui voia să locuiască acolo – pensionari negri cu venituri fixe sau bătrâni cu sănătatea cam șubredă capabili încă să-și vadă singuri de treburi și să nu fie o povară pentru copiii lor sau tineri căsătoriți care aveau nevoie de un început rezonabil ca preț, dar solid în viață – oameni cărora le-aș putea asigura o existență decentă ferită de explozia costurilor locative până când s-ar fi mutat într-un centru de îngrijire permanentă sau și-ar fi cumpărat propria lor casă mai elegantă. Chestie care mi-ar fi oferit satisfacția că reinvestesc în comunitatea mea, că asigur soluții locative accesibile, că mențin integritatea cartierului pe care o admiram, asigurându-mi în același timp spatele din punct de vedere financiar și creând un sentiment mai profund de apartenență – un lucru care-mi lipsea încă de dinainte ca Ann să se mute la Deep River, cu doi ani în urmă.

Aveam să fiu, credeam eu, proprietarul modern perfect: un tip cu preferințe alese și investiții solide, care are ceva de oferit după ani întregi de trai chibzuit, deși nu întotdeauna pe deplin împăcat. Toată lumea de pe stradă avea să se bucure când va trece mașina mea, pentru că avea să știe că vin, probabil, să instalez robinete noi în bucătărie sau să repar mașina de spălat sau că fac pur și simplu o vizită ca să văd dacă lumea e mulțumită de situație, după cum avea să și fie întotdeauna, cu siguranță. (Eram conștient că cei mai mulți oameni care simțeau impulsul de a diversifica ar fi cerut părerea contabilului lor, ar fi cumpărat apartamente pe plajă pe Marco Island, și-ar fi redus din riscuri, ar fi pus deoparte un pachet de economii pentru ei și unul pentru copiii lor, le-ar fi lăsat pe altele în grija unei companii de management, apoi ar fi uitat toată tărășenia din aprilie și până-n aprilie.)

Ceea ce credeam eu că am de oferit era o apreciere profundă a sentimentelor de apartenență și stabilitate de care locuitorii acestor străzi s-ar putea simți total lipsiți în Haddam (fără să fie câtuși de puțin vina lor), dar după care ar putea tânji, totuși, așa cum noi, ceilalți, tânjim după paradis. Când Ann și cu mine – în timp ce așteptam să vină pe lume fiul nostru, Ralph – am ajuns pentru prima oară în Haddam de la New York și ne-am mutat în casa noastră în stil Tudor de pe Hoving Road,

am trăit sentimentul de stânjeneală al imigrantului că toată lumea, în afară de noi doi, era acolo de dinainte de Columb și că, fără doar și poate, voiau cu toții să simțim lucrul ăsta; că exista cine știe ce adevăr secret pentru cunoscători pe care nu-l dețineam pentru că pur și simplu am sosit când am sosit – prea târziu – și care, din păcate, era un adevăr pe care nici nu aveam să-l aflăm vreodată, din mai mult sau mai puțin aceleași motive. (Astea sunt bazaconii crase, bineînțeles. Oricum, aproape toți oamenii se simt ca ultimii veniți acolo unde se stabilesc, asta înțelegi după primele cinci minute de vândut imobiliare, dar pentru mine și Ann sentimentul ăsta a durat un deceniu.)

Dar s-ar putea ca nici locuitorii cartierului negru din Haddam, am dedus eu, să nu se fi simțit acasă acolo unde se aflau, chiar dacă ei și rudele lor trăiau, poate, aici de o sută de ani și nu făcuseră altceva decât să ne dea nouă, întârziaților, sentimentul că suntem bine-veniți pentru că așa voiau ei. Deci m-am gândit că pot măcar să ajut două familii să se simtă acasă și să las restul cartierului să observe asta.

Prin urmare, cu un avans relativ mic, am înșfăcat iute cele două case de pe Clio Street, m-am prezentat la ușa fiecăreia drept noul proprietar și mi-am luat angajamentul în fața celor două familii uimite că intenționez să păstrez casele ca locuințe de închiriat, că toate obligațiile și responsabilitățile aveau să fie onorate scrupulos și că puteau fi siguri că erau liberi să rămână acolo cât poftesc.

Prima familie, Haris, m-a invitat imediat la cafea și prăjitură cu morcov și am pus bazele unei relații bune care durează și-n prezent – deși între timp s-au pensionat și s-au mutat cu copiii lor la Cape Canaveral.

Din păcate însă, cealaltă familie, McLeod, a fost la polul opus. E o familie interrasială – soț, soție și doi copii mici. Larry McLeod e un fost militant negru ajuns la vârsta mijlocie, care s-a însurat cu o albă mai tânără și lucrează în industria construcțiilor de locuințe mobile în orașul vecin Englishtown. Când m-am înființat la ușa lui, a deschis îmbrăcat într-un tricou mulat, imprimat cu mesajul *Trageți până-i radeți pe nenorociți până la ultimul.* Un pistol mare automat zăcea chiar la intrare pe o masă și, deloc surprinzător, a fost al doilea lucru pe care mi-au căzut ochii. Larry are brațe lungi și bicepși umflați, cu vene proeminente, de parcă ar fi fost la un moment dat sportiv (kick boxer, am hotărât eu), și s-a arătat al dracului de ursuz, vrând să știe de ce-l deranjez într-un moment din zi în care de obicei doarme și mergând chiar până la a-mi spune că nu crede că sunt proprietarul casei și că venisem doar să-l hărțuiesc. Înăuntru, pe canapea, am văzut-o pe Betty, soția lui albă, mărunțică și slăbănoagă, care se uita la televizor împreună cu copiii –

părând cu toții palizi și drogați în lumina apoasă. În casă era și un miros bizar, stătut, ceva care mi se părea familiar și totuși nu prea, deși îmi amintea de aerul dintr-un dulap plin cu pantofi care stătuse încuiat ani întregi.

Larry și-a păstrat aerul de buldog înfuriat și a continuat să se uite urât la mine prin crăpătura ușii cu zăvor. I-am spus exact ce le spusesem bătrânilor Harris – toate responsabilitățile și obligațiile vor fi onorate scrupulos etc. etc., deși lui i-am pomenit explicit de necesitatea menținerii chiriei, pe care am hotărât spontan s-o micșorez cu zece dolari. Am adăugat că voiam ca acest cartier să rămână intact, cu locuințe disponibile și accesibile pentru cei care locuiau aici și că, deși intenționam să aduc îmbunătățiri esențiale ambelor case, putea fi sigur că acestea nu urmau să aibă ca rezultat mărirea chiriei. I-am explicat că planul îmi permitea în mod realist să anticipez un câștig net prin simpla menținere a proprietăților în stare excelentă, scăzându-mi cheltuielile din impozite, veghind la bunăstarea chiriașilor mei și, poate, lichidând proprietățile când aveam să ajung în pragul pensiei – deși am admis că asta părea o perspectivă îndepărtată.

I-am zâmbit lui Larry prin ușa metalică.

— Îhî, a fost tot ce a avut de spus, deși a aruncat la un moment dat o privire peste umăr de parcă ar fi avut intenția să-i ceară neveste-sii să vină să-i traducă ce spusesem. Apoi și-a întors iar privirea la mine și s-a uitat în jos, la pistolul de pe masă.

— E luat cu permis, a spus. Uită-te la el. Pistolul era mare și negru, părea bine uns și plin ochi cu gloanțe – capabil să producă pagube irecuperabile unei întregi lumi nevinovate. M-am întrebat la ce-i trebuia.

— E foarte bine, am spus pe un ton jovial. Sunt convins că o să ne mai vedem.

— Asta-i tot? a spus Larry.

— Cam asta e.

— Bine atunci, a spus el, și mi-a închis ușa în nas.

De la această primă întâlnire din urmă cu doi ani, eu și Larry McLeod nu prea ne-am îmbogățit sau lărgit reciproc perspectivele asupra lumii. După câteva luni în care și-a trimis prin poștă cecul cu chiria, a încetat pur și simplu s-o mai facă, așa că acum trebuie să trec pe la el pe întâi ale fiecărei luni ca s-o cer. Dacă e acasă, Larry își ia întotdeauna un aer amenințător și mă întreabă de fiecare dată când am de gând să repar câte ceva – deși am păstrat totul în stare bună în ambele case de la bun început și n-am lăsat niciodată să treacă mai mult de o zi până să

desfund o scurgere sau să înlocuiesc un flotor. Dacă însă se întâmplă ca Betty McLeod să deschidă ușa, se holbează pur și simplu la mine de parcă nu m-ar mai fi văzut niciodată și, în orice caz, a renunțat la vorbirea articulată. Aproape niciodată nu are ea însăși cecul cu chiria, așa că atunci când îi văd fața palidă, nepieptănată, cu nas mic și ascuțit ivindu-se în spatele ușii, știu că norocul m-a părăsit. Uneori nici măcar nu ne adresăm vreun cuvânt. Eu stau pur și simplu pe verandă încercând să par simpatic, în timp ce ea se uită afară în tăcere de parcă nu s-ar holba la mine, ci la strada din spate. Într-un final clatină doar din cap, începe să împingă de ușă ca s-o închidă, iar eu înțeleg că în ziua aia n-o să fiu plătit.

În dimineața asta, când parchez pe Clio, la numărul 44, e 8.30, căldura a ajuns deja la o treime din vârful pe care-l va atinge azi și e încremenită și lipicioasă ca într-o dimineață de vară în New Orleans. Mașini parcate încadrează strada și câteva păsări ciripesc în platanii sădiți în pământul cenușiu în urmă cu zeci de ani. Două bătrâne stau de vorbă mai jos, pe trotuar, la colțul cu Erato, sprijinite în mături. Un radio cântă undeva dincolo de plasa unei ferestre – o veche melodie a lui Bobby Bland ale cărei versuri le știam pe dinafară în studenție, dar căreia i-am uitat acum până și titlul. Un amestec sumbru de letargie primăvăratică și tensiune domestică minoră umple aerul ca un bocet de înmormântare.

Casa Harrișilor stă goală încă, cu panoul verde cu gri al agenției noastre pe care scrie DE ÎNCHIRIAT, cu noul perete lateral din metal alb și noile ferestre triple cu plase de plastic lucind deprimant în lumina soarelui. Izolația de aluminiu pe care am instalat-o sub șemineu și deasupra streșinilor dă casei impresia că e nou-nouță, așa cum de altfel și este în multe privințe, din moment ce am instalat și scafe, panouri izolatoare în pod (crescând factorul R la 23), am reconsolidat jumătate din fundație și am de gând să mai pun și zăbrele imediat ce găsesc un chiriaș. Harrișii au plecat deja de jumătate de an și, ca să fiu sincer, nu-mi înțeleg neputința de a atrage un chiriaș, din moment ce spațiile de închiriat sunt pe sponci și cer un preț corect de cinci sute șaptezeci și cinci de dolari, cu tot cu utilități. Un tânăr student negru la științe mortuare din Trenton era cât pe ce să bată palma, dar i s-a părut că naveta dura prea mult. Apoi au venit să arunce o privire două tinere negrese sexy, secretare la o firmă de avocatură, dar dintr-un motiv sau altul au considerat că nu e un cartier suficient de sigur. Evident, eu îmi pregătisem o explicație lungă cu motivele pentru care era cel mai sigur cartier din oraș: singurul nostru polițist negru stă la o strigare distanță, spitalul e la doar trei cvartale, oamenii de pe stradă ajung să se cunoască între ei

și, cum e și normal, sunt atenți; în plus, cu ocazia singurei spargeri de care-și poate aduce aminte cineva, vecinii au năvălit afară din case și l-au doborât pe hoț înainte să apuce să ajungă la colț. (Că hoțul se dovedise a fi băiatul polițistului negru, asta n-am mai precizat.) Dar a fost inutil.

Pentru că accesul meu e limitat, casa familiei McLeod nu e încă la fel de dichisită precum cea a familiei Harris. Fațada roasă de cărămidă falsă e încă la locul ei și vreo câteva scânduri de pe verandă o să înceapă în curând să se „decoloreze" dacă nu se iau măsuri. Deși când urc scările din față aud noul sistem de aer condiționat bâzâind pe o latură (Larry l-a vrut, deși l-am *împrumutat* de la una dintre proprietățile firmei noastre) și sunt sigur că e cineva acasă.

Sun o dată scurt la sonerie, apoi mă dau înapoi și-mi pregătesc un zâmbet formal, dar perfect prietenos. Toată lumea din casă știe cine e la ușă, așa cum știu și toți vecinii. Arunc o privire în jur pe strada fierbinte, umbrită. Cele două femei își continuă conversația lângă măturile lor, radioul continuă să cânte blues într-un interior încins. *Honey Bee*, îmi aduc aminte, așa se numește cântecul lui Bobby Bland, deși încă nu-mi amintesc versurile. Observ că iarba din ambele curți e înaltă și s-a îngălbenit pe alocuri, iar cununițele pe care Sylvania Harris le-a plantat și le-a udat în dorul lelii sunt sfrijite, uscate, maronii și probabil putrede la rădăcini. Mă aplec și arunc o privire în curtea laterală îngrădită dintre case. Hortensii roz și albastre abia îmbobocesc de-a lungul pereților fundației, unde maschează contoarele de apă și gaz, și ambele spații par părăsite și nefolosite, numai bune să tenteze un spărgător.

Sun iar la ușă, realizând deodată că nu răspunde nimeni și că va trebui să revin după weekend, când chiria va fi și mai restantă și probabil în pericol de a fi uitată cu totul. De când am devenit proprietar aici, m-am tot întrebat dacă n-ar trebui pur și simplu să mă mut din casa mea de pe Cleveland – s-o scot la vânzare – și să mă instalez în locuința mea închiriată ca măsură de reducere a costurilor și de asigurare a viitorului și ca mod de a și face ceea ce spun pe scena relațiilor umane. În cele din urmă, familia McLeod se va căra din antipatie pură față de mine și aș putea apoi să găsesc noi chiriași care să-mi fie vecini (poate o familie Hmong, ca să mai condimentăm amestecul). Cu toate că, din cauza tensiunilor recente de pe piață, n-ar fi exclus ca locuința mea de pe Cleveland să rămână goală cu lunile, după care s-ar putea să fiu păcălit la preț și să-mi iau o țeapă majoră – chiar dacă sunt propriul meu agent și mă ocup singur de hârțogărie. Pe de altă parte, totuși, găsirea unui chiriaș de calitate, pe termen scurt, pentru o casă mai mare

cum e a mea, e o chestiune complicată chiar şi în Haddam, şi rareori se rezolvă cu bine.

Sun la uşă încă o dată, mă dau înapoi până în capul scării, ascult zgomotele dinăuntru – paşi, o uşă dosnică închizându-se, o voce înăbuşită, zgomotul picioarelor desculţe ale copiilor. Dar nimic. Nu e prima oară când se întâmplă asta. Bineînţeles că în casă e cineva, dar nu răspunde nimeni şi, în afară de faptul că aş putea să folosesc cheile mele de proprietar sau să chem poliţia şi să spun că sunt „îngrijorat" de soarta locatarilor, nu-mi rămâne decât să ridic tabăra şi să mă întorc altă dată, poate chiar azi mai târziu.

Întors în aglomeraţia de pe Seminary Street, parchez în faţa clădirii Lauren-Schwindell şi fac un tur rapid al biroului, unde obişnuita toropeală de sărbători din orice agenţie imobiliară planează deasupra birourilor goale, consolelor Real-trom şi copiatoarelor inerte. Aproape toată lumea, inclusiv agenţii mai tineri, a hotărât cu tărie să doarmă o oră în plus, sub pretextul că exodul de sărbători înseamnă că nimeni nu face treabă cu adevărat şi că oricine are nevoie poate foarte bine să-i sune acasă. Doar Everick şi Wardell se întrezăresc pe undeva, intrând şi ieşind din depozitul din spate, în timp ce uşa dinspre parcare a rămas deschisă. Aduc înapoi panouri cu DE VÂNZARE recuperate din şanţurile şi pădurile unde le aruncă adolescenţii noştri locali când se satură să le vadă pe pereţii caselor sau când mamele lor nu le mai suportă. (Oferim o „retribuţie de captură" de trei dolari, fără să cerem explicaţii, pentru fiecare panou care ne e adus, iar Everick şi Wardell – gemeni burlaci cu feţe grave, greoi şi deşiraţi, trecuţi bine de cincizeci de ani, care sunt haddamezi de-o viaţă şi, în mod bizar, absolvenţi de Trenton – au devenit maeştri în a şti exact unde să le caute.) Fraţii Lewis, pe care de obicei mi-e imposibil să-i deosebesc, locuiesc la un colţ de casele mele închiriate, într-un duplex moştenit de la părinţi, şi sunt de fapt ei înşişi proprietari strânşi la pungă, pe care nu-i duci cu zăhărelul, deţinând un complex de locuinţe pentru cetăţenii de vârsta a treia în Neshanic, care le aduce un profit frumuşel. Şi totuşi lucrează încă part-time pentru agenţie şi fac în mod curent mici treburi de întreţinere pentru mine pe Clio Street, îndatoriri de care se achită cu eficienţă, dar cu aerul unor năpăstuiţi, în mod evident mimat, care ar da cuiva din afară impresia că nu mă pot suferi. Deşi nu-i deloc cazul, din moment ce mi-au spus amândoi în repetate rânduri că, fiind născut în Mississippi, cu tot bagajul greu pe care-l presupune chestia asta, sunt înzestrat în mod natural

cu un instinct mai adevărat pentru rasa lor decât ar putea aproxima orice alb din nord. Desigur, nu-i deloc așa, deși sunt înțepeniți în prejudecăți rasiale de modă veche din cauza cărora falsele „realități" persistă la nesfârșit cu forța implacabilă a adevărului.

Secretara noastră, domnișoara Vonda Lusk, a ieșit, din câte văd, de la toaletă și s-a proțăpit la jumătatea șirului de birouri goale, cu o țigară și o Cola, și stă bâțâind dintr-un picior așezat peste celălalt, răspunzând veselă la telefoane și frunzărind revista *Time* până când o să închidem de-a binelea pe la orele prânzului. E o blondă înaltă, cu piept proeminent și fire prefăcută care-și pune o tonă de machiaj, poartă la serviciu rochii de cocteil viu colorate și ridicol de sumare și locuiește în Grovers Mills, orașul vecin, în care a fost majoretă-șefă undeva în anii '80. În plus, a fost cea mai bună prietenă a lui Clair Devane, agenta noastră omorâtă, și vrea periodic să discute „cazul" cu mine, pentru că pare să știe că eu și Clair am împărtășit la un moment dat ceva discret și special.

— Cred că nu se străduiesc destul cu chestia asta, sună părerea ei stăruitoare despre atitudinea poliției. Dacă ar fi fost o albă din oraș, s-ar fi văzut o mare diferență. Nici n-ai mai avea unde să-ți miști curu' de atâta FBI.

Ca s-o spunem pe-a dreaptă, trei bărbați albi au fost arestați pentru o zi, deși li s-a dat drumul și e adevărat că în săptămânile ce au urmat nu s-a făcut nici un progres aparent, cu toate că prietenul lui Clair e un avocat de culoare plin de relații de la o firmă bună din oraș, iar conducerea agenției imobiliare, împreună cu partenerii săi, a stabilit o recompensă de cinci mii de dolari pentru prinderea ucigașului. Dar e adevărat și că FBI-ul a făcut cercetări înainte să decidă că moartea lui Clair nu e un delict federal, ci o simplă crimă.

La serviciu i-am lăsat, cel puțin oficial, biroul neocupat până când va fi găsit ucigașul (deși adevărul e că afacerile n-au mers grozav, ca să angajăm pe cineva în locul ei). Cât despre Vonda, ea a păstrat o panglică neagră legată de scaunul lui Clair și un singur fir de trandafir într-o vază opacă pe tăblia de lemn goală. Ca nu cumva să uite careva dintre noi.

Totuși, în dimineața asta, Vonda e preocupată mai degrabă de probleme globale. E obsedată de evenimentele curente, citește la birou toate revistele și-și ține exemplarul din *Time* împăturit pe coapsa expusă cu generozitate.

— Ia ascultă, Frank, tu ești genul de tip care preferă un singur focos sau zece focoase?

Așa ciripește când mă vede și-mi aruncă zâmbetul ei larg care vrea să spună ia-zi-care-i-treaba-cu-tine. Poartă o costumație bizară de tafta în nuanțe de roșu, alb și albastru, fără umeri, în care nu s-ar putea apleca să ia nici măcar un bănuț de pe tejghea dacă vrea să rămână decentă. Între noi nu-i nimic în afară de zeflemea.

— Sunt încă genul de tip care preferă un singur focos, zic, îndreptându-mă spre ieșire cu trei oferte, după ce Everick și Wardell mi-au aruncat o privire și au șters-o prin spate (nimic deosebit în asta), așa că le-am lăsat în cutia pentru mesaje niște instrucțiuni gata pregătite despre unde și când să parcheze standul mobil cu hotdog lângă spațiul verde după ce-l remorchează de la Franks, taraba mea cu bere de rădăcini de pe Route 31, la vest de oraș. Așa preferă ei să-și rezolve toate treburile – indirect și de la distanță.

— Cred că sunt prea multe focoase prin zonă zilele astea, zic, îndreptându-mă spre ușă.

— Păi atunci ești în rahat până la gât pe chestie de viziune, din câte zice *Time*. Își răsucește o șuviță de păr auriu pe degetul mic. E o democrată convinsă, știe că și eu sunt la fel și-și închipuie – dacă nu cumva mă înșel – că ne-am putea distra împreună.

— Va trebui să discutăm pe tema asta, zic.

— Nici o problemă, spune ea cu viclenie. Sunt convinsă că ești ocupat. Știai că Dukakis vorbește fluent spaniola?

Asta nu e pentru mine, ci pentru oricine se nimerește să asculte, de parcă biroul ar da pe dinafară de oameni interesați. Doar că eu ies pe *la puerta* prefăcându-mă că nu aud și mă întorc cât se poate de repede în tihna răcoroasă din Crown Victoria mea.

La nouă sunt deja pe drum pe King George Road spre motelul Sleepy Hollow de pe Route 1, ca să-i iau pe Joe și Phyllis Markham și (cel puțin așa sper) să le vând noua noastră ofertă până în prânz.

Pe șoseaua asta împădurită, Haddam nu pare un oraș care se zbate în chinurile unei prăbușiri de prețuri. O așezare veche și bogată, întemeiată în 1795 de negustori quakeri nemulțumiți care s-au despărțit de vecinii lor mai liberali din Long Island, au apucat-o spre sud și au făcut lucrurile așa cum trebuie, Haddam pare prosper și perfect hotărât în privința așteptărilor sale civice. Rezerva locativă se laudă cu o mulțime de vile mari, consolidate, de secol nouăsprezece, Second Empire (aflate acum în proprietatea unor avocați costisitori și a unor directori de companii de soft), cu foișoare, cupole și balcoane închise care punctează *lingua* arhitecturală de bază – grecească cu detalii federaliste, și

case de piatră postrevoluționare prevăzute cu ferestre în evantai, intrări încadrate de coloane și canceluri cu aer roman. Casele astea s-au aflat la mare căutare de când a fost montată ultima ușă, în 1830, și nu apar mai deloc pe piață decât în divorțurile răzbunătoare în care unul din soți vrea să atârne un panou mare cu DE VÂNZARE în fața unui fost cuibușor de amorezi ca să-l scoată din sărite pe celălalt. Chiar și cele câteva case georgiene „rustice" înșirate una după alta au ajuns în ultimii cinci ani adrese invidiate și aparțin toate unor văduve bogate, unor soți gay ahtiați după intimitate și unor chirurgi din Philadelphia care le păstrează pe post de locuințe la țară unde pot s-o șteargă cu asistentele de la anestezie în timpul sezonului cald.

Deși aparențele, firește, pot fi înșelătoare și așa și sunt de obicei. Încă nu se vede în prețurile de vânzare, dar băncile au început treptat să raționalizeze banii și să ni se adreseze nouă, agenților imobiliari, cu „probleme" legate de evaluări. Mulți proprietari care-și făcuseră deja planuri pentru o pensionare timpurie la Lake of the Ozarks sau pentru un locșor „mai intim" în Snowmass, acum, că odraslele au terminat la UVA, adoptă o atitudine gen „om trăi și om vedea" și ajung la concluzia că Haddam e un loc mai bun de rămas decât își imaginau pe vremea când credeau că locuințele lor valorează o avere. (N-am intrat în afacerile cu proprietăți rezidențiale tocmai la momentul oportun; de fapt, am intrat în cel mai prost moment posibil – cu un an înainte de marele punct de cotitură din octombrie trecut.)

Și totuși, ca majoritatea oamenilor, rămân optimist și cred că boomul a fost profitabil, indiferent cum par lucrurile în momentul ăsta. Orașul Haddam a reușit să anexeze comuna Haddam, ceea ce ne-a crescut baza de impozitare și ne-a dat șansa de a scăpa de moratoriul pe clădiri și de a reinvesti în infrastructură (excavațiile din fața casei mele sunt o ilustrare perfectă a acestui lucru.) Și datorită valului de brokeri și avocați bogați din showbiz de la începutul decadei, mai multe monumente ale orașului au fost salvate, ca și câteva case din perioada victoriană târzie căzute în paragină pentru că proprietarii lor îmbătrâniseră, se mutaseră în Sun City sau muriseră. În același timp, în categoria de prețuri moderat-spre-ieftin din care le-am arătat Markhamilor casă după casă, prețurile au continuat să crească încet, așa cum se întâmplă de la începutul secolului; așadar, cei mai mulți dintre locuitorii noștri cu venituri medii, inclusiv afro-haddamezii, pot încă să vândă după ce se satură să plătească taxe mari, să se aleagă cu un pumn de dolari și cu un sentiment de satisfacție și să se mute înapoi în Des Moines sau în Port-au-Prince, să

cumpere o casă şi să trăiască din economii. Prosperitatea nu-i întotdeauna de rău augur.

La capătul şoselei King George, unde se deschid larg culturi de iarbă ca un câmp verde din Kansas, cotesc spre Quakertown Road, odinioară un loc rustic, apoi fac brusc stânga întorcându-mă pe Route 1, trec de intersecţia de la Grangers Mill Road, lucru care-mi permite să mă întorc la Sleepy Hollow evitând o jumătate de oră de exod pre-4 iulie. Undeva în dreapta, Quakertown Mall se întinde pustiu peste vasta sa parcare, acum aproape goală, cu o mână de maşini în fiecare capăt, unde punctele de reper – un Sears şi un Goldbloom – rezistă încă, întreprinzătorii iniţiali făcând acum afaceri dintr-o puşcărie federală din Minnesota. Până şi Cinema XII din spate s-a limitat la un singur film, proiectat pe două ecrane. Pe afişe scrie: *B. Streisand: A Star is Bored.*** *Return Engagement*** *Congradulations, Bertie and Stash.*

Markhamii, clienţii mei cu care mă întâlnesc la nouă şi un sfert, vin din micuţul Island Pond, Vermont, din extremitatea de nord-est, iar dilema lor actuală e dilema multor americani. La un moment dat, în obscurii ani '60, fiecare cu un fost partener, şi-au lăsat în urmă vieţile bidimensionale lipsite de perspective (Joe era profesor de trigonometrie în Aliquippa, iar Phyllis, o casnică dolofană, cu părul arămiu şi ochii uşor exoftalmici din zona D.C.) şi au apucat-o spre Vermont în căutarea unei *Weltansicht* mai însorite şi mai puţin previzibile. În curând, timpul şi destinul şi-au urmat cursul firesc: partenerii au fugit cu partenerii altora; copiii lor s-au apucat serios de droguri, au rămas însărcinaţi, s-au căsătorit, apoi au dispărut în California, Canada, Tibet sau Wiesbaden, în Germania de Vest. Joe şi Phyllis au plutit neliniştiţi încolo şi încoace vreo doi-trei ani în cercuri comune de prieteni din cartier şi *Weltansicht*-uri intermitente, înscriindu-se la cursuri, apucându-se iar de studii, încercând noi parteneri şi acceptând în cele din urmă ceea ce fusese la îndemână şi evident de la bun început: dragostea reciprocă adevărată şi în cunoştinţă de cauză. Aproape imediat, Joe Markham – care e un fel de Bob Hoskins mărunţel, cam de vârsta mea, agresiv, cu ochi rotunzi, braţe scurte şi păr pe spate, un fost apărător la Aliquippa Fighting Quips căruia îi lipseşte, în mod evident, „creativitatea" – a început să aibă noroc cu vasele şi sculpturile în nisip reprezentând forme abstracte pe care le făcea, proiecte cu care se jucase doar şi de care prima lui soţie, Melody, îşi bătuse joc cu răutate înainte să se întoarcă la Beaver Falls, lăsându-l singur cu slujba lui normală de la Direcţia de Asistenţă Socială. Între timp, Phyllis a început să-şi dea seama că avea, de fapt, un geniu nefolosit pentru designul de broşuri elegante, cu aspect luxos,

pe o hârtie fantezistă pe care o făcea ea însăşi (ea a conceput designul primului catalog serios al lui Joe). Şi, înainte să-şi dea seama ce se întâmplă, au început să livreze operele de artă ale lui Joe şi impresionante broşuri descriptive ale lui Phyllis până şi-n iad. Vasele lui Joe au început să apară în magazine mari din Colorado şi California şi în cataloage de comandă prin poştă ca obiecte speciale scumpe şi, spre uimirea amândurora, să câştige premii la târguri meşteşugăreşti prestigioase la care ei nici nu aveau timp să participe, atât de ocupaţi erau.

În scurt timp şi-au construit o casă mare şi nouă, cu tavane de catedrală cu grinzi în consolă, şemineu şi vatră lucrate manual, din piatră locală, toată şandramaua fiind ascunsă la capătul unui drum împădurit privat, în spatele unei foste livezi de meri. Au început să organizeze cursuri gratuite pentru grupuri mici de elevi motivaţi de la Lyndon State ca mod de a se revanşa faţă de comunitatea care le purtase de grijă în tot felul de perioade grele şi în cele din urmă au mai făcut un copil, Sonja, botezat după una dintre rudele croate ale lui Joe.

Bineînţeles că amândoi îşi dădeau seama că avuseseră norocul îmblânzitorilor de şerpi, ţinând cont de greşelile pe care le făcuseră şi de tot ceea ce se dusese de râpă în vieţile lor. Deşi nici nu consideraseră „viaţa din Vermont" ca fiind neapărat destinaţia lor finală. Amândoi aveau păreri destul de ferme despre marginalii fără slujbe sau hipioţii cu conturi grase care nu erau altceva decât non-producători într-o societate care ducea lipsă de idei noi.

— N-am vrut să mă trezesc într-o dimineaţă, mi-a spus Joe în ziua când au venit prima oară la agenţie, arătând ca nişte misionari soioşi, cu ochii bulbucaţi, şi să fiu un tâmpit de cincizeci şi cinci de ani cu o bandană şi un căcat de cercel şi nici un subiect de discuţie în afară de cât de varză e Vermontul de când au venit o mulţime de de-alde mine să-l strice.

Sonja trebuia să urmeze o şcoală mai bună, hotărâseră ei, ca să poată ajunge într-un final într-o şcoală şi mai bună. Copiii lor din prima serie mărşăluiseră cu eşarfe la gât, haine de la Sorel şi geci de fâş la şcolile locale şi nu ieşise prea grozav. Băiatul cel mare al lui Joe, Seamus, făcuse deja puşcărie pentru jaf armat, trecuse prin trei perioade de dezintoxicare şi avea dificultăţi de învăţare; una dintre fete, Dot, se măritase cu un tip din Hell's Commando la şaisprezece ani şi nu mai dăduse de multă vreme nici o veste. Un alt băiat, Federico, fiul lui Phyllis, făcuse carieră în armată. Aşadar, pe baza acestor experienţe brutale, dar instructive, era lesne de înţeles că-şi doreau ceva mai promiţător pentru Sonja.

În consecință, făcuseră un studiu al locurilor unde școlile erau mai bune și traiul mai plăcut și de unde puteau avea un oarecare acces la piețele din New York pentru operele lui Joe, iar Haddam se aflase în capul listei la fiecare categorie. Joe a bombardat zona cu scrisori și CV-uri și și-a găsit o slujbă în departamentul de producție al unei noi edituri de manuale, Leverage Books din Hightstown, o slujbă care îi valorifica formația în matematică și computere. Phillys a descoperit că în oraș se desfășurau mai multe afaceri cu hârtie și că puteau face în continuare vase și sculpturi într-un atelier pe care Joe l-ar fi construit sau închiriat și de unde să-și trimită operele la pachet cu broșurile lui Phyllis, pornind totodată într-o nouă aventură într-un loc unde școlile sunt bune, străzile sunt sigure și totul se lăfăie într-un peisaj însorit, fără droguri prin preajmă.

Prima lor vizită a fost în martie – moment când au intuit corect că se scoate „totul" pe piață. Voiau s-o ia ușurel, să treacă în revistă întregul spectru, să ajungă la o decizie bine chibzuită, să facă o ofertă pentru o casă până pe întâi mai, iar pe patru să-și ude deja peluza. Și-au dat seama, firește, cum mi-a spus Phyllis Markham, că probabil vor fi nevoiți să se „restrângă" un pic. Lumea se schimbase în multe feluri câtă vreme stătuseră ei înțepeniți în Vermont. Banii nu mai aveau aceeași valoare și era nevoie de mai mulți. Deși, una peste alta, considerau că duseseră o viață bună în Vermont, puseseră ceva bani deoparte în ultimii ani și n-ar fi schimbat nimic – divorț, rătăciri singuratice dătătoare de temeri, probleme cu copiii – câtuși de puțin.

Au hotărât să-și vândă noua lor casă construită manual cu prima ocazie și au găsit un tânăr producător de film dispus s-o ia în rate, pe zece ani, cu un mic avans. Voiau, din câte mi-a spus Joe, să creeze o situație din care să nu mai poată da înapoi. Și-au dus mobila într-un soi de magazie a unor prieteni, s-au instalat în căsuța altor prieteni care erau plecați în vacanță, pregătiți să se prezinte luni la prima oră la biroul cuiva în calitate de cumpărători de case.

Doar că-i aștepta surpriza vieții lor!

Îmi era perfect limpede ce-și doreau Markhamii – după cum le-am spus – și aveau tot dreptul să-și dorească asta: o casă modestă cu trei dormitoare, cu farmec și poate câteva detalii simpatice, care să fie totuși în ton cu etica rezervată, axată pe educație pe care o adoptaseră. O casă cu podele din lemn de esență tare, frize de lemn, un mic cămin sculptat, balustrade simple, ferestre cu șipci verticale, poate o băncuță la fereastră. O casă în stil Cape Cod sau o cabană de lemn modificată, așezată pe o palmă de pământ învecinată cu un câmp de porumb al

vreunui fermier bătrân sau, dacă nu, cu un mic iaz sau pârâu. De dinainte de război sau puțin de după. Oarecum izolată. O peluză cu un arțar sănătos, poate, niște răsaduri mature și un garaj-anexă care ar putea necesita îmbunătățiri. Credit de bun-simț sau finanțare din partea proprietarului, ceva acceptabil. Nimic ostentativ: o casă rezonabilă pentru familia refăcută în jurul nucleului ei, care intră în cel de-l treilea sfert al vieții cu un copil la bord. Ceva care să coste în jur de o sută patruzeci și opt de mii, să aibă vreo două sute optzeci de metri pătrați, să fie aproape de școala gimnazială și la câțiva pași de băcănie.

Singura problemă era – și e și acum – că astfel de case la care visează încă prostește Markhamii în timp ce-și văd de drum pe Taconic, holbându-se pierduți la micile acoperișuri ascunse de copaci și la drumurile de țară care aleargă pe lângă ei, cu ziduri prea mari de piatră acoperite cu mușchi amintind de posibilitățile locative misterioase și minunate din districtul Columbia – casele astea sunt istorie. Istorie antică. Și prețurile astea au terminat de bătut pasul pe loc cam pe când Joe își lua adio de le Melody și-și îndrepta atenția către Phyllis cea dolofană și încântătoare, cu sâni rotunzi. Să zicem în 1976. Mai bine-ncerci să găsești ceva la patru sute cincizeci de mii, dacă ai noroc.

Și *poate* că aș mai avea o șansă în cazul în care clientul nu s-ar grăbi așa de tare și n-ar leșina când ar sosi evaluarea băncii la treizeci-de-mii-sub-prețul-cerut și proprietarul n-ar pretinde douăzeci și cinci la sută garanție și ar fi auzit până acum de un concept care se numește finanțare din partea proprietarului.

Casele pe care *le-aș putea* arăta sunt mult sub idealul lor. Prețul mediu actual pentru o casă în zona Haddam ajunge la o sută patruzeci și nouă de mii, în care te alegi cu o clădire colonială standard într-un complex aproape terminat în Mallards Landing, care nu-i chiar la doi pași: o sută șaptezeci și șase de metri pătrați, cu tot cu garaj, trei dormitoare, două băi, posibilități de extindere, fără șemineu, pivniță sau mochetă, așezată pe o bucată de pământ de cincisprezece pe șaizeci de metri „înghesuită" ca să păstreze ideea de spațiu deschis și cu vedere la un „iaz" cu fundul din fibră de sticlă. Chestie care i-a aruncat într-un puț adânc cu melancolie și i-a adus, după trei săptămâni de căutări, într-o stare în care nici măcar nu mai au chef să se dea jos din mașină și să facă turul celor mai multe case pentru care organizasem vizionări.

În afară de asta, le-am arătat o serie de case rustice mai vechi pe care și le-ar permite – în general locuințe mici, cu două dormitoare și fațade vag grecești, construite inițial pentru servitorii bogătașilor la sfârșitul

secolului al nouăsprezecelea și deținute acum de urmașii imigranților sicilieni care veniseră în New Jersey să lucreze în construcții sau, dacă nu, de angajați din industria serviciilor, de vânzători sau negri. În general sunt versiuni neîngrijite, la scară mai mică, ale caselor mai impunătoare din oraș – știu asta pentru că am stat într-una dintre ele cu chirie când m-am mutat aici cu Ann în urmă cu optsprezece ani –, doar că încăperile sunt dreptunghiulare, cu puține ferestre, cu tavane joase și comunică între ele în moduri nearmonioase, astfel că înăuntru te simți la fel de claustrat și de iritat ca într-un salon ieftin de chiropraxie. Bucătăriile sunt toate în spate, rareori au mai mult de o baie (dacă nu cumva locul a fost renovat, caz în care prețul se dublează); majoritatea caselor au pivnițe umede, stricăciuni vechi produse de termite, enigme structurale de nepătruns, țevăraie din fontă, posibil plumb, parte electrică sub standard și curți cât niște timbre poștale. Și plătești prețul întreg doar ca să încasezi o bășină în nas. Proprietarii sunt întotdeauna ultima linie de apărare împotriva realității și primii care-și văd unicitatea amenințată de rectificările misterioase de pe piață. (Cumpărătorii îi urmează îndeaproape.)

De două ori am sfârșit chiar prin a-i arăta case Sonjei (care-i de vârsta fiică-mii!), în speranța că o să vadă ceva care să-i placă (o „cameră roz" de mironosiță care ar putea fi a ei, un loc deosebit de șic în care să instalezi un video, niște mobilier încorporat de bucătărie care să i se pară simpatic), după care o să se întoarcă agale pe alee ciripind că ăsta era locul la care visase toată viețișoara ei și că era musai să-l vadă și mami și tati.

Doar că asta nu s-a întâmplat niciodată. În cazul ambelor șarade, în timp ce Sonja se învârtea tropăind prin camerele goale, întrebându-se, cu siguranță, cum poate un copil de doisprezece ani să cumpere o casă, am tras cu ochiul pe după draperie și i-am văzut pe Joe și Phyllis purtând o ceartă usturătoare în mașina mea – chestie care mocnise toată ziua –, amândoi uitându-se înainte, el în față, ea în spate, arătându-și colții fără însă să se privească unul pe altul. O dată sau de două ori, Joe și-a răsucit brusc capul, a fixat un punct invizibil cu ochii lui mici și negri cu o concentrare de maimuță, a mârâit ceva nimicitor, iar Phyllis și-a încrucișat brațele plinuțe, s-a holbat cu ură la casă și a clătinat din cap fără să se obosească să răspundă. La scurt timp am ieșit din casă și ne-am îndreptat spre următorul obiectiv.

Din păcate, din ignoranță sau încăpățânare, Markhamii n-au ajuns să intuiască singurul adevăr gnostic al afacerilor imobiliare (un adevăr imposibil de dezvăluit fără să pari necinstit și cinic): că oamenii nu găsesc și nu cumpără niciodată casa pe care spun că și-o doresc. O economie de piață, după cum m-am lămurit, nu pornește nici pe departe de la

premisa că omul va primi ceea ce vrea. Premisa e că ţi se arată ceea ce credeai, poate, că nu vrei, dar care e disponibil, moment în care cedezi şi începi să cauţi moduri de a te împăca cu ideea şi cu tine însuţi. Nu ar fi ceva rău în povestea asta. De ce să obţii doar ceea ce crezi că vrei sau să te limitezi la ceea ce poţi doar anticipa? Viaţa nu-i niciodată aşa şi, dacă eşti deştept, o să ajungi la concluzia că e chiar o soluţie mai bună.

Abordarea mea personală asupra tuturor acestor chestiuni, mai ales în ceea ce-i priveşte pe Markhami, a fost să dau de înţeles cât se poate de limpede cine-mi plăteşte salariul (cel care vinde) şi că treaba mea e să-i familiarizez cu zona noastră, să-i las să hotărască dacă vor să se stabilească aici, apoi să mă folosesc de bunăvoinţa acumulată ca să le vând, practic, o casă. Le-am vârât în cap şi că eu înţeleg să vând case aşa cum aş vrea să mi se vândă mie: fără să fiu un con de vânt imobiliar; fără să trâmbiţez păreri în care în general nu cred; fără să arăt clienţilor o casă despre care au spus deja că nu le place, prefăcându-mă că e o noutate pentru mine; fără să spun că o casă e „interesantă" sau „are potenţial" dacă sunt convins că e o cocioabă; şi, în sfârşit, fără să încerc să-i fac pe oameni să aibă încredere în *mine* (nu că n-aş fi demn de încredere – pur şi simplu nu inspir încredere), ci cerându-le să creadă în ce e mai important pentru ei – ei înşişi, banii, Dumnezeu, stabilitatea, progresul sau pur şi simplu o casă pe care o văd, le place şi hotărăsc să locuiască în ea – şi să se poarte în consecinţă.

Una peste alta, Markhamii au văzut patruzeci şi cinci de case – târându-se din ce în ce mai înverşunaţi din şi înapoi spre Vermont –, deşi multe dintre aceste oferte au fost văzute doar de pe geamul maşinii mele în timp ce mergeam încetişor pe lângă trotuar.

— N-aş locui în haznaua asta, spunea Joe, zborşindu-se la o casă pentru care făcusem programare.

— Nu-ţi pierde timpul aici, Frank, propunea Phyllis şi o luam din loc. Sau Phyllis remarca de pe bancheta din spate:

— Joe nu suportă stucul pe case. Nu vrea s-o spună cu gura lui, aşa că zic eu, să fie mai simplu. A crescut într-o casă cu stuc în Aliquippa. În plus, ideal ar fi să n-avem alee comună.

Şi nu erau case proaste. N-a existat nici măcar o „renovabilă", „ofertă specială pentru îndemânatici" sau „nu-i lipseşte decât puţină dragoste" în tot lotul (oricum, în Haddam nu găseşti aşa ceva). Până acum nu le-am arătat nici una în care să nu fi putut dracului s-o ia toţi trei de la capăt cu un pic de muncă fizică, un buget restrâns pentru renovare şi nitică viziune-n spaţiu.

Din martie și până acum, totuși, Markhamii n-au încheiat încă nici o tranzacție, nici n-au înaintat vreo ofertă, n-au scris un cec de avans și nici măcar n-au vizitat de două ori o casă, drept care, pe măsură ce intram în zilele caniculare de mijloc de vară, i-a lovit depresia. Cât despre ce făceam eu în acest timp, eu am încheiat opt vânzări mulțumitoare de case, am arătat o sută de alte case la treizeci de oameni diferiți, am petrecut nu știu câte weekenduri cu copiii pe Shore sau aiurea, am urmărit (din pat) Final 4, deschiderea de la Wrigley, turneul French Open și trei runde din Wimbledon; reversul (mai sumbru) al medaliei a fost că am urmărit campaniile prezidențiale dând înainte cu sporovăiala lor demoralizantă, mi-am sărbătorit cea de-a patruzeci și patra aniversare și am simțit cum fiul meu se transformă treptat într-o sursă de frământare și suferință pentru el însuși și pentru mine. În acest interval au mai avut loc două accidente aviatice nimicitoare undeva departe de meleagurile noastre; Irakul a otrăvit o mulțime de săteni kurzi, președintele Reagan a vizitat Rusia; a fost o lovitură de stat în Haiti, seceta a mutilat centrul țării, iar Lakers au câștigat coroana NBA. Viața, cum se spune, a mers înainte.

Între timp, Markhamii au început „să pape avansul" primit de la producătorul de film care stă acum în casa visurilor lor și, după părerea lui Joe, produce filme porno cu adolescenți locali. În același mod, leafa de lichidare a lui Joe de la Direcția de Asistență Socială din Vermont a venit și s-a dus și e pe punctul de a termina banii puși deoparte pentru vacanță. Spre groaza ei, Phyllis a început să sufere de probleme femeiești dureroase și posibil prevestitoare de rele care au necesitat drumuri săptămânale la Burlington pentru analize, plus două biopsii și discuții despre o eventuală operație. Saab-ul lor a început să se supraîncălzească și să scuipe în timpul navetelor zilnice pe care le face Phyllis la Craftsbury pentru lecțiile de dans ale Sonjei. Și, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, prietenii lor s-au întors din vacanța geologică de la Great Slave Lake, așa că Joe și Phyllis trebuie să ia în calcul mutarea în „căsuța" originală și de mult părăsită de pe fosta lor proprietate și o posibilă cerere de ajutor social.

În plus, Markhamii s-au văzut nevoiți să înfrunte gradul de incertitudine inerent cumpărării unei case – incertitudine care riscă să le afecteze întreaga viață, chiar și dacă ar fi vedete de film bogate sau clăparul din Rolling Stones. La urma urmei, deși încă nu realizează, cumpărarea unei case va fi sursa parțială a frământărilor lor viitoare, priveliștile consolatoare pe care le vor vedea (sau nu) pe fereastră, unde se vor certa înverșunați și vor face dragoste, unde și în cine știe ce

condiții se vor simți prinși în capcana vieții sau la adăpost de furtună, unde vor fi îngropate acele părți sufletești pe care le vor lăsa într-un final în urmă (oricât de supraevaluate ar fi), unde ar putea muri sau s-ar putea îmbolnăvi, dorindu-și să fi murit, unde se vor întoarce după înmormântări sau după divorț, cum am făcut eu.

După care toate aceste viitoare necunoscute ale vieții vor trebui integrate în ceea ce încă nu știu despre casa însăși, odată cu certitudinea posibil amară că *vor afla o grămadă* de lucruri în clipa în care semnează actele, intră în casă, închid ușa și e a lor; după care mai târziu vor afla încă și mai multe lucruri care s-ar putea să nu fie bune, deși și-ar fi dorit numai bine și pentru ei, și pentru cei pe care-i iubesc. Uneori nu înțeleg de ce ar cumpăra cineva o casă sau, dacă tot veni vorba, de ce ar face vreun lucru cu dezavantaje evidente.

Tot ca să-i ajut pe Markhami, am încercat să vin cu niște înlesniri menite să deblocheze situația. Până la urmă, treaba mea *este* să mă ocup de sentimentul ăsta de incertitudine și sunt conștient de fricile care apar cu dârdâieli și clănțăneli în inimile unei bune părți dintre clienții mei după o experiență imobiliară îndelungată și nesatisfăcătoare. Tipul ăsta o fi escroc? O să mă mintă și-o să-mi fure banii? Strada asta o să intre în categoria zonelor de tranzit și tipul o fi acționar la un nou lanț de ospicii sau clinici de dezintoxicare? Mai știu și că cea mai frecventă cauză pentru „salturile" clienților (în afară de grosolănia agenților sau prostia crasă) e bănuiala otrăvită că agentul nu e atent la dorințele tale. „Ne arată doar ce n-a reușit să plaseze deja și încearcă să ni le vâre pe gât"; sau „Nu ne-a arătat nimic care să semene cu ceea ce am spus că ne interesează"; sau „Își bate pur și simplu joc de timpul nostru, plimbându-ne cu mașina și lăsându-se cinstit la prânz".

La începutul lui mai le-am propus un apartament mobilat într-un conac victorian modificat de pe Burr Street, în spatele teatrului din Haddam, cu toate utilitățile și loc de parcare ferit și acoperit. Avea un preț piperat de o mie cinci sute de dolari, dar era aproape de școală, iar Phyllis s-ar fi descurcat și fără a doua mașină dacă ar fi fost chibzuiți până când începea Joe să muncească. Dar Joe s-a jurat că terminase cu „apartamentele de căcat fără apă caldă" în 1964, când era în anul doi la Duquesne, și că n-avea de gând s-o vâre pe Sonja în cine știe ce mediu școlar apăsător printre puști bogați și nevrotici de suburbie, în timp ce toți trei ar fi trăit ca niște șobolani de apartament aflați în tranzit. Nu și-ar fi revenit niciodată. Mai bine, a zis el, lăsa baltă toată căcănăreala. După o săptămână am descoperit un bungalow din cărămidă și țiglă perfect acceptabil pe o străduță îngustă în spate la Pelcher's – o vizuină,

fără îndoială, dar un loc cu care s-ar fi putut obișnui dacă-și luau niște mobilă în rate și niște mărunțișuri de-ale lor, exact cum trăiam și eu cu Ann (și de altfel toată lumea) la începutul căsătoriei noastre și ni se părea că totul e minunat și va fi din ce în ce mai minunat. Cu toate astea, Joe n-a vrut să-l vadă nici măcar din mașină.

De la începutul lui iunie, Joe a devenit tot mai posac și răuvoitor, ca și cum ar fi început să vadă lumea într-o lumină complet nouă care nu-i place și-și pune la punct niște mecanisme dure de apărare. Phyllis m-a sunat de două ori noaptea târziu, o dată după ce plânsese, și mi-a dat de-nțeles că nu era ușor să trăiești cu un tip ca Joe. Mi-a spus că începuse să dispară în timpul zilei și să tragă chefuri nocturne în atelierul unei prietene artiste, bând multă bere și întorcându-se acasă după miezul nopții. Printre alte motive de îngrijorare, Phyllis e convinsă că s-ar putea ca el să lase pur și simplu baltă toată afurisita de șandrama – mutarea, educația Sonjei, Leverage Books, până și căsnicia lor – și să se afunde iar în viața nonconformistă și fără țintă pe care o ducea înainte ca ei doi să se cupleze și să pornească împreună pe un nou drum către prăpastie. Era posibil, spusese ea, ca Joe să nu suporte consecințele intimității adevărate, ceea ce pentru ea însemna să împărtășești atât necazurile, cât și reușitele cu persoana iubită, și era la fel de posibil ca ideea de a cumpăra o casă să fi deschis poarta către cine știe ce coridoare întunecoase din ea însăși pe care se temea s-o apuce, deși din fericire nu se arătase dispusă să precizeze care anume ar putea fi astea.

Cu alte triste cuvinte, Markhamii se confruntă cu o rostogolire potențial catastrofală pe o pantă socio-economico-emoțională alunecoasă, chestie care nici măcar nu le-ar fi trecut prin cap în urmă cu șase luni. În plus, îmi dau seama că au început să-i frământe toți ceilalți pași greșiți pe care-i făcuseră la viața lor, prețul lor mare și gândul că nu vor să-i repete. În comparație cu altele, desigur, regretele lor nu sunt neobișnuite. Deși, până la urmă, partea cea mai proastă cu regretele e că te privează de șansa de a suferi noi regrete tocmai când începi să bănuiești că nu merită să faci nimic dacă n-are potențialul de a-ți fute toată viața.

O aromă înțepătoare, metalică de fructe se strecoară prin stratul de ozon de deasupra Jersey-ului – mirosul motoarelor încinse și al frânelor camionetelor de pe Route 1 – făcându-se simțită pe drumul secundar șerpuitor pe care tocmai mă aflu, trecând pe lângă noul sediu al unei companii farmaceutice internaționale după care începe un câmp de grâne sănătoase îngrijite de tipii cu cercetarea solului din Rutgers. Chiar după asta începe Mallards Landing (două rațe în zbor pe un panou cu

aer colonial care imită lemnul), cu viitoarele sale case deocamdată abia fixate pe lespezi răzleţe în timp ce curţile lor chele, acoperite cu pământ roşu, îşi aşteaptă gazonul. De-a lungul şoselei flutură steguleţe portocalii cu verde: „Se poate vizita". „O plăcere pe care v-o permiteţi!" „Cel mai bine păstrat secret din Jersey." Dar au rămas încă grămezi mari de lemne răvăşite aduse cu buldozerul care fumegă la două sute de metri într-o parte, cam pe unde o să fie centrul comunităţii. Şi la vreo patru sute de metri în spate, dincolo de zidul îndepărtat de copaci cu lemn de esenţă tare din a treia generaţie, unde nu trăieşte nici un animal indigen, un depozit masiv de combustibil se înalţă în aerul devenit greu şi prevestitor de furtună, cu semnalele sale luminoase de pe cele două mari rezervoare clipind *pericol, pericol* în argintiu şi roşu către pescăruşii care dau roată şi jumbo jet-urile de pe pista Newark.

Când iau ultimul viraj la dreapta spre Sleepy Hollow, două maşini sunt înfipte în parcarea plină de hârtoape, deşi numai una are plăcuţa de un verde obositor de Vermont – o Nova ruginită, de un verde mai deschis, împrumutată de la prietenii Markhamilor plecaţi la Slave Lake, cu un autocolant plin de noroi pe bara de protecţie, pe care scrie ANESTEZIŞTII SUNT NOMAZI. Un agent imobiliar mai abil ar fi sunat deja cu nişte „veşti bune" contrafăcute despre o reducere de preţ neaşteptată la o casă până acum inaccesibilă şi ar fi lăsat aseară mesajul ăsta la recepţie ca formă de tortură şi momeală. Dar adevărul e că m-am cam săturat de Markhami – dată fiind lunga noastră campanie – şi am intrat într-o dispoziţie nu din cale-afară de binevoitoare, aşa că opresc pur şi simplu în mijlocul parcării, sperând că ceva emanaţii ale sosirii mele vor penetra pereţii subţiri ai motelului şi-i vor face pe amândoi să ţâşnească afară pe uşă cu gânduri recunoscătoare, spăşite, pe deplin pregătiţi să pună jos avansul în clipa în care vor da cu ochii de casa asta din Penns Neck despre care, bineînţeles, încă nu le-am spus nimic.

O perdea subţire se dă într-adevăr la o parte la ferestruica pătrată a camerei cu numărul şapte. Faţa rotundă, posomorâtă a lui Joe – care pare schimbată (deşi nu pot spune în ce fel) – pluteşte pe o mică băltoacă de întuneric. Faţa se întoarce, buzele se mişcă. Fac vag cu mâna, apoi perdeaua cade la loc, pentru ca după cinci secunde uşa roz şubredă să se deschidă şi Phyllis Markham să păşească, cu umbletul greoi al unei femei care nu s-a obişnuit să se îngraşe, în căldura dimineţii târzii. Văd din maşină că Phyllis şi-a intensificat cumva arămiul părului ca să fie mai viu şi totodată mai închis, şi l-a mai şi scurtat dramatic în forma de castron umflat ca o ciupercă preferată de mame asexuate mai în vârstă din suburbiile mai răsărite şi care, în cazul lui Phyllis, îi lasă urechile

minuscule la vedere și-i face gâtul să pară mai scurt. Poartă bermude kaki, sandale și un pulover mexican gros din damasc, care să-i mascheze surplusul de burtă. Ca și mine, e trecută de patruzeci de ani, deși nu e sigur cu cât, și umblă de parcă pe lume ar exista o nouă povară de amar curat care atârnă doar pe umerii ei.

— Gata pregătiți? întreb pe geamul deschis, schițând un zâmbet în noua briză pre-furtună. Îmi vine-n minte bancul lui Paul cu calul și mă gândesc să-l spun, așa cum am promis.

— El zice că nu vine, spune Phyllis, cu buza de jos ușor mărită și mai închisă la culoare, ceea ce mă face să mă întreb dacă n-o fi primit vreo scatoalcă zdravănă de la Joe de dimineață. Deși buzele sunt cea mai reușită trăsătură a lui Phyllis și e mai probabil ca Joe să-și fi oferit o tăvăleală bărbătească matinală ca să-și abată mintea de la necazurile imobiliare.

Continui să zâmbesc.

— Care-i problema? întreb. Vântul fierbinte începe să spulbere ambalajele de hârtie și pietricelele din parcare, iar când mă uit în oglinda retrovizoare văd un nor de furtună vinețiu apropiindu-se cu repeziciune dinspre vest, acoperind cerul și făcând vântul să se întețească, pregătindu-se să reverse o uriașă găleată de ploaie asupra noastră. O prevestire deloc grozavă pentru vânzarea unei case.

— Ne-am certat pe drum încoace. Phyllis lasă ochii în jos, apoi aruncă o privire nefericită înapoi spre ușa roz ca și cum s-ar aștepta ca Joe să iasă val-vârtej în echipament de camuflaj, urlând obscenități și ordine și încărcând o armă M-16. Aruncă o privire defensivă la cerul cuprins de neastâmpăr.

— Ziceam că poate vorbești tu cu el, dacă nu te deranjează. Spune asta cu o voce pierită, din fundul gurii, apoi își ridică nasul mic și strânge din buze în timp ce două lacrimi i se zbat în spatele pleoapelor. (Uitasem cât de tare s-a prins de ea accentul stupid din vestul Pennsylvaniei al lui Joe.)

Majoritatea americanilor își negociază cel puțin o parte a vieților lor pline de importanță în prezența agenților imobiliari sau în funcție de ceea ce a făcut sau a spus agentul. Și totuși, eu cred că oamenii ar trebui să lase total la o parte încăierările conjugale, scatoalcele verbale și atacurile emoționale la jugulară *înainte* de a se prezenta să vadă o casă. Suport relativ bine tăcerile oțelite, șoaptele criptice amare, ochii ridicați spre ceruri și căutăturile tăioase schimbate între ei de viitorii cumpărători de case, care anunță, fără a lăsa însă să se vadă, noi și dramatice partide nocturne de încheieturi răsucite, urlete și scandal adevărat și dă-i, și arde-l. Dar codul de conduită al clientului ar trebui să impună: terminați

cu toate căcaturile majore până la ora când aveți programare, ca eu să-mi pot face datoria de a ridica moralul căzut la pământ, de a deschide calea către posibilități noi și neașteptate și de a oferi o foarte necesară asistență pentru îmbunătățirea vieții. (Deși nu le-am spus, Markhamii sunt la un pas de a primi un șut în fund și, ca să fiu sincer, sunt profund tentat să ridic geamul, să bag în marșarier, să mă arunc înapoi în trafic și s-o iau spre Shore.)

Dar în loc de asta nu fac decât să întrebe:

— Ce-ai vrea să-i spun?

— Spune-i doar că a apărut o casă grozavă, zise ea cu o voce mică, învinsă.

— Unde-i Sonja? Mă întreb dacă e înăuntru, singură cu tatăl ei.

— A trebuit s-o lăsăm acasă. Phyllis clatină din cap cu tristețe. Dădea semne de stres. A slăbit și s-a scăpat în pat alaltăieri noapte. Presupun că n-a fost ușor pentru nimeni. (Se pare că încă nu s-a apucat totuși să dea foc la animale.)

Deschid ușa fără nici o tragere de inimă. În spațiul de lângă Sleepy Hollow, într-un țarc îngrădit și împrejmuit cu sârmă ghimpată, este un magazin dărăpănat de capace de roată, cu produse argintii strălucitoare înfipte și agățate peste tot, zdrăngănind, bolborosind și scânteind în bătaia vântului. Doi bătrâni albi stau înăuntrul țarcului în fața unei barăci din scânduri, placată complet cu capace lucioase de roată. Unul dintre ei râde de ceva, cu brațele încrucișate pe burta lui mare, legănându-se dintr-o parte în alta. Celălalt nu pare să audă, ci se holbează pur și simplu la Phyllis și la mine de parcă am avea de încheiat o altfel de tranzacție.

— Oricum, taman asta voiam să-i spun, zic și încerc să zâmbesc din nou. În mod evident, Phyllis și Joe se apropie de un dezgheț imobiliar, iar riscul e să se prelingă în altă parte, simțind nevoia unui nou început imposibil de atins, și să sfârșească prin a cumpăra prima porcărie cu supantă pe care le-o arată alt agent.

Phyllis nu spune nimic, de parcă nu m-ar fi auzit, ci se mulțumește să-și ia o mină îmbufnată și să se dea la o parte, încrucișându-și brațele în timp ce eu mă îndrept spre ușa roz, simțindu-mă ciudat de vesel cu briza suflându-mi în spate.

Bat și împing în același timp ușa, care e întredeschisă. Înăuntru e cald și întuneric și miroase a iarbă și a șamponul cu aromă de cocos al lui Phyllis.

— Cum merge treaba p-aici? mă adresez eu întunericului, pe un ton dacă nu pe deplin încrezător, măcar pe jumătate fals-încrezător. Ușa de la baia luminată e deschisă; o valiză și câteva haine aruncate alandala

zac pe un pat nefăcut. Am o bănuială că Joe ar putea fi pe tron și că aș putea fi nevoit să port o discuție serioasă despre ocazii imobiliare cu el rămânând acolo.

Deși în clipa următoare îl observ. Stă într-un balansoar mare, învelit în plastic, în colțul ascuns dintre pat și fereastra cu perdea la care-i văzusem adineauri. Poartă – din câte-mi dau seama – șlapi turcoaz, pantaloni scurți mulați argintii, care par făcuți din Mylar, și un fel de flanelă pe corp. Brațele lui scurte și cărnoase se reazămă de mânerele balansoarului, așa că pare un astronaut care așteaptă prima mare răbufnire de forță gravitațională care să-l propulseze în uitare.

— *Deeeeci*, spune Joe cu răutate, cu accentul lui de Aliquippa. Ai vreo casă să-mi arăți? Cine știe ce cocioabă?

— Ei, chiar cred că am găsit ceva ce merită văzut, Joe, zău așa. Mă adresez pur și simplu camerei, nu lui Joe în mod special. Aș vinde o casă oricui s-ar nimeri acolo.

— Cum ar fi ce? Joe e de neclintit în scaunul lui de navetă spațială.

— Ei. Cum ar fi de dinainte de război, spun eu, încercând să-mi aduc aminte ce vrea Joe de la o casă. Are curte și pe lateral, și în față și în spate. Plante mature. Înăuntru cred c-o să-ți placă. Nu intrasem înăuntru, bineînțeles. Am informațiile din ofertă. Deși s-ar putea să fi trecut pe lângă ea cu o suită de agenți, caz în care poți foarte bine să-ți dai seama cum e interiorul.

— Nu e decât treaba ta de căcat să zici asta, Bascombe. Joe nu mi-a mai spus niciodată „Bascombe" până acum și nu-mi place. Observ că gura lui mică și roșie e încadrată de un început de cioc agresiv, ceea ce o face să pară și mai mică, și mai roșie, de parcă ar avea o altă funcție. Mai observ și că tricoul lui are imprimat pe piept următorul text: *Olarii o fac cu degetele.* E clar că el și Phyllis trec prin schimbări accentuate de personalitate și înfățișare – ceea ce nu-i chiar atât de neobișnuit în stadiile avansate ale vânătorii de case.

Nu mă simt în largul meu așa cum stau și arunc priviri furișe spre intrarea întunecoasă, cu vântul cald, mugind a furtună care-mi biciuiește spatele. Mi-aș dori ca Joe să-și vadă dracului odată de ceea ce ne interesează pe toți.

— Știi ce vreau *eu*? Joe a început să se joace cu ceva de pe masa de lângă el – un pachet de țigări nemarcate. Din câte știu eu, Joe nu era fumător până azi-dimineață. Cu toate astea, acum își aprinde o țigară cu o brichetă mică și ieftină din plastic și suflă un nor uriaș de fum în întuneric. Sunt convins că Joe se crede un adevărat donjuan în costumația asta.

— Am crezut că ai venit aici să cumperi o casă, zic.

— Ceea ce vreau eu e să mă trezesc la realitate, spune Joe pe un ton arogant, lăsând jos bricheta. Până acum m-am păcălit cu tot rahatul ăsta de-aici. Tot balamucul ăsta nenorocit. Am impresia că am tras toată nenorocita asta de viață pentru un rahat. M-am prins de chestia asta azi-dimineață, când mă căcam. Nu pricepi, nu?

— Ce anume? Conversația asta cu Joe e ca o consultație la un prezicător ieftin (chestie pe care am încercat-o o dată, la drept vorbind).

— Crezi că viața ta duce undeva, Bascombe. *Chiar* așa crezi. Dar eu m-am văzut azi de dimineață. Am închis ușița minții și iată-mă acolo, în oglindă, uitându-mă direct la mine în cel mai uman moment al meu în motelul ăsta de mâna a paișpea unde n-aș fi dus nici măcar o curvă în studenție, pregătindu-mă să mă duc să mă uit la o casă în care n-aș fi vrut să stau în veci. În plus, îmi iau o slujbă de căcat doar ca să mi-o permit. E ceva, nu? E un scenariu drăguț.

— Încă n-ai văzut casa. Mă uit în urmă și văd că Phyllis s-a urcat pe bancheta din spate a mașinii mele ca să n-o prindă ploaia, dar mă privește fix prin parbriz. Se teme că Joe ar putea spulbera ultima lor șansă de a pune mâna pe o casă bună, ceea ce nu-i exclus.

Picături mari și zgomotoase încep să mitralieze capota mașinii. Vântul își întețește rafalele murdare. Chiar e o zi proastă pentru vizitarea unei case, din moment ce oamenii normali nu cumpără case pe furtună.

Joe trage zdravăn, teatral din țigara lui nemarcată și scoate fumul pe nări ca un expert.

— E o adresă din Haddam? întreabă (întotdeauna un criteriu esențial).

Pentru moment convingerea lui Joe cum c-aș fi un om care crede că viața duce undeva mă descumpănește. *Am gândit* așa în alte momente ale vieții mele, dar una dintre cele mai mari înlesniri ale Perioadei Existenței este că nu te frământi dacă duce sau nu undeva – oricât ar suna de zănatic.

— Nu, răspund, revenindu-mi. Nu e. E în Penns Neck.

— Înțeleg. Gura stupidă, roșie și pe jumătate bărboasă a lui Joe se deschide și se închide în întuneric. Penns Neck. Stau în Penns Neck, New Jersey. Ce înseamnă asta?

— Nu știu. Presupun că nimic, dacă nu ții neapărat. (Sau mai bine zis dacă nu vrea banca sau dacă ai un faliment nasol în CV sau cazier sau ai întârziat prea des cu ratele pentru Trinitron ori te bucuri, întâmplător, de serviciile unei valve cardiace artificiale. Caz în care înapoi la Vermont cu tine.)

— Ți-am arătat multe case, Joe, zic, și nu ți-a plăcut nici una. Dar nu cred că poți să spui că ți-am vârât vreuna pe gât.

— Deci nu dai sfaturi, asta vrei să zici? Joe e tot pironit în fotoliul lui, unde se simte în mod evident puternic, într-o poziție de comandă.

— Mă rog. Umblă prin târg după o ipotecă, zic. Cere o verificare a fundațiilor. Nu conta pe un buget dacă nu ți-l permiți. Cumpără ieftin, vinde scump. Restul nu prea e treaba mea.

— Corect, spune Joe, zâmbind afectat. Știu cine-ți plătește salariul.

— Dar tot poți să oferi cu șase procente mai puțin decât se cere. Asta tu hotărăști. Eu oricum îmi iau banii.

Joe mai trage un fum consistent din buruiana lui.

— Știi, mie-mi place să văd lucrurile de sus, spune el, total enigmatic.

— Excelent, răspund. În spatele meu, aerul se schimbă rapid odată cu ploaia, răcorindu-mi spatele și ceafa în timp ce furtuna se apropie. Un parfum dulce de ploaie mă învăluie. Tunetul bubuie peste Route 1.

— Ții minte ce-am zis chiar când ai intrat?

— Ai zis ceva despre trezirea la realitate. Altceva nu țin minte. Mă holbez nerăbdător prin semiîntuneric la el, cu șlapii și pantalonii lui scurți din Mylar. O ținută neobișnuită pentru o vânătoare de case. Mă uit pe furiș la ceas. Nouă și jumătate.

— Am renunțat complet la evoluție, spune Joe și, surprinzător, zâmbește. Am ieșit total din zona unde se fac noi descoperiri.

— Sună cam prea drastic, Joe. Nu studiezi plasma, încerci doar să cumperi o casă. Știi, eu am aflat din experiență că, taman atunci când crezi că nu faci progrese, probabil că faci o grămadă. E o idee în care chiar cred – în pofida Perioadei Existenței – și pe care am de gând să i-o transmit fiului meu dacă o să ajung vreodată la el, ceea ce pe moment pare exclus.

— Când am divorțat, Frank, și m-am apucat să fac oale în East Burke, Vermont – Joe se așază picior peste picior și se tolănește autoritar în balansoarul lui –, eram într-o ceață totală. M-ai înțeles? Scăpasem frâiele, ca să-ți spun drept. Dar lucrurile s-au aranjat pur și simplu. La fel și când m-am combinat cu Phyllis – pur și simplu am dat unul peste altul într-o zi. Dar acum nu mai scap frâiele.

— Poate că le scapi mai mult decât crezi, Joe.

— Aiurea. Le *țin* mult prea strâns. Asta-i problema.

— Cred că încurci niște lucruri de care ești deja sigur, Joe. Toată chestia asta te-a stresat prea tare.

— Dar cred că am ajuns acum la doi pași de ceva. Asta contează.

— Ce să fie aia? întreb. Cred că proprietatea asta Houlihan o să ți se pară destul de interesantă. Houlihan e proprietarul casei din Penns Neck.

— Nu la *asta* mă refer. Își lasă amândoi pumnii mici și grăsuți să cadă pe brațele de plastic ale balansoarului. S-ar putea ca Joe să fie la

doi pași de un moment de dezorientare gravă – o ruptură firească în țesătură. Chestia asta e descrisă de fapt în manuale: clientul începe brusc să vadă lumea într-o perspectivă cu totul nouă care, dacă i s-ar fi arătat mai devreme, l-ar fi condus cu siguranță pe calea către o fericire cu mult mai profundă – doar că (și aici, firește, intervine nebunia) simte în mod inexplicabil că acea cale i-a rămas încă deschisă; că, numai și numai de data asta, trecutul nu funcționează așa cum funcționează de obicei. Adică irevocabil. În mod destul de straniu, doar clienții din categoria ieftin spre mediu suferă de iluziile astea, care nu aduc în general decât necazuri.

Joe sare brusc din scaunul lui și o ia târșa-târșa prin cămăruța întunecoasă, trăgând zdravăn din țigară, aruncând o privire în baie, apoi traversând și uitându-se pe după perdea la Phyllis care așteaptă în mașina mea. Apoi se întoarce ca o gorilă pitică într-o cușcă, trece cu pas apăsat pe lângă televizor, cu spatele la mine, și se holbează pe fereastra cu geam mat și jaluzele care dă spre aleea din spate a cocioabei de motel, unde e un container albastru de gunoi, plin ochi cu țevi albe din PVC, ceea ce bănuiesc că lui Joe i se pare semnificativ. Discuția noastră a căpătat aspectul unei luări de ostatici.

— Tu la ce crezi că te referi, Joe? întreb, pentru că simt că, la fel ca orice om apăsat de dileme, ceea ce caută el e *aprobarea* – confirmarea din exterior. O casă drăguță pe care să și-o permită și de care să se și îndrăgostească la prima vedere ar fi o confirmare perfectă, un semn că e recunoscut de o comunitate în singurul mod în care comunitățile recunosc vreodată ceva: financiar (lucru exprimat cu tact în termeni de compatibilitate).

— Mă referam, Bascombe, spune Joe, sprijinindu-se de glaful ușii și uitându-se cu un aer fals-detașat prin baie la containerul albastru (oglinda în care s-a surprins pe tron trebuie să fie chiar după ușă), la faptul că în patru luni n-am cumpărat nici o casă pentru simplul motiv că nu *vreau* să cumpăr case nici de-al dracului. Și asta pentru că nu vreau să mă împotmolesc într-o viață de căcat din care n-o să mai ies decât când mor. Joe se răsucește spre mine – un bărbat mărunt și dolofan cu brațe de măcelar hirsut și bărbuță de vrăjitor, care a ajuns pe marginea hăului căscat din senin al rămășițelor vieții puțin prea repede ca să-i facă față. Nu-mi pică foarte bine, dar oricine i-ar înțelege încurcătura.

— Chiar *e* o decizie majoră, Joe, spun, cu intenția de a părea solidar. Când cumperi o casă, e a ta. Asta-i clar.

— Deci mă lași baltă? Asta-i chestia? Joe spune asta cu un surâs sarcastic, ca și cum ar fi înțeles acum ce specimen jalnic de agent imobiliar sunt, interesat doar de casele care se vând singure. Probabil că se delectează gândindu-se cum ar fi să fie el însuși agent imobiliar și ce

strategii superioare de geniu ar alege ca să-şi impună punctul de vedere în faţa unui tip abil, interesant, greu de convins cum e Joe Markham. Ăsta-i un alt semn dovedit, dar unul bun: când clientul începe să vadă lucrurile ca un agent imobiliar, bătălia e pe jumătate câştigată.

Desigur, dorinţa mea e ca, de azi încolo, Joe să-şi petreacă o parte însemnată, dacă nu chiar fiecare clipă din anii săi de amurg, în Penns Neck, New Jersey, şi nu-i exclus ca până şi el să-şi închipuie că aşa va fi. Prin urmare, treaba mea e să-l ţin pe făgaş – să-l aprovizionez cu confirmare *pro tempore*, până când îl prind cu un contract de vânzare-cumpărare şi-i arunc în spinare restul vieţii lui cum arunci şaua pe un cal care dă din copite. Doar că nu-i aşa de simplu, pentru că Joe se simte pe moment izolat şi îngrozit, şi asta doar din vina lui. Mă bazez deci pe fenomenul prin care majoritatea oamenilor nu simt că le forţezi mâna dacă îi laşi pur şi simplu să susţină (cât de prosteşte au chef) poziţia opusă celei pe care o vor adopta de fapt. E doar o altă modalitate de a crea iluzia că suntem vreodată la cârmă.

— Nu te las baltă, Joe, spun eu, simţind acum pe spate o umezeală mai puţin plăcută şi înaintând cu paşi mici în cameră. Zgomotul traficului e estompat de ploaie. Eu nu fac decât să vând case aşa cum mi-ar plăcea să mi se vândă mie. Şi, dacă mă dau de ceasul morţii arătându-ţi proprietăţi, făcând programări, verificând cutare şi cutare lucru până-mi vine rău şi tu te retragi brusc, sunt gata să spun că ai luat decizia corectă, dacă aşa o să cred.

— Acum crezi? Joe continuă să rânjească, dar mai puţin. Simte că ne apropiem de momentul de pus punctul pe i, când o să-mi scot pălăria de agent imobiliar şi o să-i spun ce-i bine şi ce-i rău în sfera mai generală, ca să aibă ce ignora mai târziu.

— Îţi înţeleg reţinerea, Joe.

— Corect, spune Joe hotărât. Dacă ai senzaţia că-ţi arunci viaţa la veceu, de ce să mai mergi până la capăt, nu?

— O să se mai ivească o grămadă de ocazii până la final.

— Mda, spune Joe. Risc încă o privire către Phyllis, al cărei cap ca o ciupercă se profilează nemişcat în maşina mea. Geamul s-a aburit deja de la respiraţia ei greoaie.

— Treburile astea nu-s uşoare, spune el şi-şi azvârle chiştocul direct în veceul la care probabil se referise.

— Dacă o lăsăm baltă, eu zic s-o scoatem pe Phyllis din maşină până nu se sufocă acolo, spun. Am şi alte treburi pe ziua de azi. Plec cu băiatul meu în vacanţă.

— N-am ştiut că ai un băiat, spune Joe. Desigur, el nu m-a întrebat absolut nimic despre mine în patru luni, ceea ce e în regulă, din moment ce nu-i treaba lui.

— Şi o fată. Stau în Connecticut cu mama lor. Îi arunc un zâmbet prietenos, care vrea să spună „nu-i treaba ta".

— Aha.

— Stai s-o chem pe Phyllis, zic. Cred că o să vrea să discute un pic cu tine.

— Bine, dar dă-mi voie să te întreb o chestie. Joe îşi încrucişează braţele scurte şi se sprijină de tocul uşii, mimând o detaşare chiar şi mai mare. (Acum, că a scăpat din cursă, îşi permite să se întoarcă în ea din propria sa voinţă liberă şi greşit înţeleasă.)

— Bagă.

— Ce crezi că o să se întâmple cu piaţa imobiliară?

— Pe termen scurt? Pe termen lung? Mă prefac că sunt pe picior de plecare.

— Să zicem scurt.

— Scurt? Bănuiesc că nimic nou. Preţurile sunt flexibile. Creditorii sunt destul de strânşi la pungă. Mă aştept s-o ţină aşa toată vara, după care ratele vor sări probabil la nouă-zece sau pe-acolo după Ziua Muncii. Desigur, dacă o casă scumpă se vinde cu mult sub preţul pieţei, toată structura se adaptează peste noapte şi o să avem cu toţii zile pline. Aici e mai mult o chestie de percepţie.

Joe se holbează la mine, încercând să-şi ia aerul că întoarce problema pe toate feţele şi că-şi potriveşte propriile informaţii vitale într-un nou mozaic. Deşi, dacă-i deştept, se gândeşte şi la forţele financiare canibale care macină şi răscolesc lumea la care spune că vrea să se întoarcă – în loc să cumpere o casă, să-şi fixeze nişte rate pe treizeci de ani şi să-şi plaseze mica depresie dincolo de zidul ei solid.

— Înţeleg, spune el cu înţelepciune, încuviinţând cu bărbia lui mică şi ţepoasă. Dar pe termen lung?

Arunc încă o privire teatrală spre Phyllis, deşi n-o mai pot vedea. Poate că tocmai face autostopul pe Route 1 spre Baltimore.

— Pe termen lung nu mai e chiar aşa. Adică pentru tine. Preţurile o să sară de la întâi anul viitor. Asta-i sigur. Ratele o să explodeze. Pe bune, în zona Haddam în general, proprietăţile nu se ieftinesc. Bărcile se cam înalţă când nu ştiu ce e prielnic.

Îi zâmbesc afabil. În imobiliare, chiar că bărcile *se înalţă* când nu ştiu ce e prielnic. Dar de îmbogăţit te-mbogăţeşti tot dacă judeci corect.

Joe, sunt convins, s-a perpelit iar de dimineaţă din cauza eşecurilor lui catastrofale – eşecuri legate de căsătorie, divorţ, recăsătorire, de faptul că a lăsat-o pe Dot să se mărite cu unul din Hell's Commando, dacă e bine că s-a lăsat de slujba lui de profesor din Aliquippa, dacă n-ar fi fost mai bine să intre la Puşcaşii Marini şi să scape acum cu o pensie grasă şi să beneficieze de un împrumut pentru veterani. Toate astea fac parte în mod firesc din procesul de îmbătrânire, în care te pomeneşti cu mai puţine lucruri de făcut şi cu mai multe ocazii de a-ţi mânca ficaţii regretând tot ce *ai făcut.* Dar Joe nu vrea să provoace încă o catastrofă, pentru că una mare în plus l-ar putea trage la fund.

Doar că nu-şi dă seama nici să-l tai care-i diferenţa între o eroare fatală şi cea mai deşteaptă idee care i-a venit vreodată.

— Frank, am tot stat aici şi m-am gândit, spune el şi se uită iar printre obloanele murdare din baie, de parcă s-ar fi auzit strigat pe nume. S-ar putea ca, în acest moment, Joe să fie pe punctul de a hotărî ce gândeşte de fapt.

— Poate că lucrul de care am nevoie e o nouă perspectivă asupra lucrurilor.

— Poate că ar trebui să încerci să vezi lucrurile de la acelaşi nivel cu ele, Joe, spun eu. Întotdeauna am considerat că, dacă priveşti lucrurile de sus, cum ai zis tu, sigur ţi se par toate de aceeaşi înălţime şi e mai greu să iei decizii. Unele lucruri sunt pur şi simplu mai mari decât altele. Sau mai mici. Şi mai cred ceva.

— Ce? Sprâncenele lui Joe par să se unească. Face mari eforturi să găsească un loc metaforei mele cu „perspectiva" în propria lui încurcătură de om fără casă.

— Nu ţi-ar strica să-ţi arunci un ochi prin casa asta din Penns Neck, zău aşa. Tot ai venit până aici. Phyllis e în maşină, speriată de moarte că n-o să vrei s-o vezi.

— Frank, ce părere ai despre mine? spune Joe. Ajunşi la un anumit grad de dislocare, asta tânjesc să audă toţi clienţii. Deşi răspunsul e aproape întotdeauna nesincer şi lipsit până la urmă de noimă, din moment ce după ce-şi fac treaba revin la părerea lor că eşti ori escroc, ori bătut în cap. Imobiliarele nu sunt un domeniu prietenos. Doar par să fie.

— Joe, s-ar putea să-mi dau singur foc la valiză, zic eu, dar cred că ai făcut tot ce-ai putut ca să găseşti o casă, ţi-ai respectat principiile, ai suportat neliniştea cât te-au ţinut curelele. Cu alte cuvinte, ai acţionat responsabil. Şi dacă proprietatea asta din Penns Neck se apropie cât de cât de ce-ţi doreşti tu, eu zic că ar trebui să te bagi. Nu te mai ţine de marginea piscinei.

— Mda, dar tu eşti plătit ca să gândeşti aşa, totuşi, spune Joe, îmbufnându-se iar în pragul băii. Este?

Dar sunt pregătit pentru asta.

— Este. Şi dacă reuşesc să te conving să dai o sută cincizeci de mii pe casa asta, pot să mă las de muncă şi să mă mut la Kitzbühel, iar tu poţi să-mi mulţumeşti trimiţându-mi de Crăciun o sticlă de gin bun pentru că nu-ţi îngheaţă boaşele într-un şopron în timp ce Sonja rămâne tot mai în urmă cu şcoala, iar Phyllis bagă dracului divorţ pe motiv că eşti nehotărât.

— Ai unu zero, spune Joe indispus.

— Mai mult de-atât nu vreau să mă bag, pe bune, zic. Desigur, nici n-aş avea cum, imobiliarele nefiind o chestiune prea complicată.

— O s-o duc pe Phyllis la Penns Neck, Joe. Şi, dacă ei îi place, o să ne întoarcem după tine şi poţi să iei o hotărâre. Dacă nu-i place, oricum o aduc înapoi. N-ai ce pierde la treaba asta. Între timp, poţi să rămâi aici şi să priveşti lucrurile de sus.

Joe mă fixează spăşit.

— Bine, vin şi eu. Scuipă efectiv cuvintele, după ce nu se pare că a dat peste confirmarea pe care o căuta: şi anume că nu e un idiot. Doar am bătut atâta drum, ce pizda mă-sii.

Cu mâna dreaptă jilavă îi fac rapid un gest victorios lui Phyllis, care sper să fie încă în maşină.

Joe începe să adune mărunţişul de pe măsuţa de toaletă, îndesându-şi un portofel umflat în betelia strâmtă a şortului.

— Ar trebui să vă las pe tine şi pe Phyllis să descurcaţi porcăria asta şi eu să mă ţin după voi ca o javră nenorocită.

— Tot de sus vezi lucrurile. Îi zâmbesc lui Joe peste întunericul din cameră.

— Vezi tu totul din mijlocu' pulei, aia e, spune Joe, scărpinându-şi ţeasta zbârlită cu început de chelie şi aruncându-şi privirea prin cameră de parc-ar fi uitat ceva. Habar n-am ce vrea să spună cu chestia asta şi sunt destul de sigur că nici el nu m-ar putea lămuri. Dac-aş muri în clipa asta, tu ţi-ai vedea de treabă.

— Altceva ce să fac? zic. Totuşi, mi-ar părea rău că nu ţi-am vândut o casă. Asta-ţi garantez. Pentru că măcar ai fi murit acasă, şi nu la Sleepy Hollow.

— Spune-i chestia asta văduvei mele de colo, zice Joe Markham şi iese ţanţoş afară pe lângă mine, lăsându-mă să închid uşa şi să ajung la maşină până nu mă ud fleaşcă.

Şi toate astea pentru ce? Pentru o vânzare.

3

Amândoi Markhamii stau în mașina mea Crown Vic cu aer condiționat, înaintând pe Route 1, Joe în față, Phyllis în spate, privind țintă la agitația și fojgăiala ploioasă a dimineții de parcă s-ar afla într-un cortegiu funerar al unei rude pe care nu prea au avut-o la inimă nici unul, nici altul. Dar o dimineață ploioasă de vară departe de casă – când norii tăi personali nu se mișcă, ci doar îți atârnă deasupra capului – poate să-ți dea foarte ușor impresia că vezi lumea dintr-un mormânt. Știu asta.

Părerea mea este că frica imobiliară (căci de așa ceva suferă Markhamii, pur și simplu) pornește nu de la cumpărarea efectivă a unei case, chestie care poate fi la fel de bine una dintre cele mai optimiste experiențe opționale din viață; și nici măcar de la frica de a pierde bani, care nu se întâlnește doar în imobiliare; ci de la revelația rece, nedorită, cu care America e prevăzută din construcție, că suntem și noi ca toți ceilalți fraieri, avem aceleași dorințe, aceleași pofte meschine, tremurăm de fricile și fanteziile lor idioate, răsăriți cu toții din aceeași plămadă incasabilă. Și pe măsură ce ne apropiem de final – când tranzacția s-a încheiat și a fost notată într-un registru la tribunal – simțim că ne-am vârât și mai adânc, și mai anonim, în plasa culturii și că avem șanse și mai mici să ajungem la Kitzbühel. Ceea ce vrem cu toții, desigur, e să ne lăsăm deschise cele mai bune perspective cât mai mult timp cu putință; vrem să nu fi făcut nici un viraj propriu-zis și nici să nu fi trecut pe lângă posibilitatea virajului corect, așa cum ar fi făcut un alt băiețaș oarecare. Adevărată culme a neliniștii, e exact ca o răscruce cu trei direcții care ne scoate din minți ca pe niște șobolani de laborator.

Dacă i-aș întreba, de pildă, pe Markhami, care se holbează acum împietriți la peisajul extraurban murat de ploaie, în timp ce camioane de marfă și dubițe Mercedes trec pe lângă ei, împroșcându-i cu apă fix în fețele lor mute – dacă i-aș întreba dacă nu se temeau cumva să se despartă de Vermontul cel modest și să ducă o viață mai simplă, mai convențională, cu trotuare, servicii sigure de pompieri, gunoi ridicat de trei ori pe săptămână, și-ar ieși din fire. *Doamne, nu*, ar striga ei. *Am descoperit pur și simplu că avem niște nevoi al dracului de speciale, care nu pot fi satisfăcute decât de anumite virtuți ale vieții de suburbie de care nici măcar nu auziserăm până acum.* (Școli bune, malluri, trotuare, protecție

adecvată în caz de incendii etc.) De fapt, sunt convins că Markhamii se simt ca niște pionieri care recuperează suburbiile de la niște oameni (ca mine) care cred de ani de zile că li se cuvin și care le-au pătat reputația. Deși m-aș mira dacă dezgustul pe care-l simt la gândul că sunt în aceeași căruță cu restul lumii n-ar face pereche cu obișnuitul conservatorism al pionierilor de a nu se aventura *prea* departe – în acest caz, spre o abundență de cinematografe, străzi prea sigure, gunoi ridicat prea des, apă prea curată – potul experienței de suburbie ridicat pe culmi tot mai amețitoare.

Treaba mea – care-mi iese adesea – este să-i trag îndărăt, aducându-i la sentimente mai bune, să-i fac să se teamă mai puțin de necunoscut și de ceea ce este evident: felurile în care seamănă cu vecinii lor (nesemnificative toate) și felurile fericite, dar cruciale, în care nu seamănă. Când eșuez în misiunea asta, când vând o casă, dar îi las pe cumpărători cu o neliniște a pionieratului intactă, asta înseamnă de regulă că vor fi iarăși pe drumuri după 3,86 ani în loc să se instaleze și să lase timpul să treacă pe lângă ei așa cum fac cei pe care nu-i apasă nimic (adică noi, ceilalți).

Ies de pe Route 1 în NJ 571 la Penns Neck și le dau lui Phyllis și Joe două oferte noi, ca să poată începe să plaseze casa Houlihan în contextul unui cartier. Nici unul din ei n-are prea multe de spus pe drum – presupun că-și lasă rănile emoționale de la începutul dimineții să se vindece în tăcere. Phyllis a pus o întrebare despre „problema emanațiilor", pe care o consideră mai serioasă decât ar recunoaște vreodată majoritatea vecinilor lor din Vermont. Ochii ei albaștri, exoftalmici, s-au încețoșat, de parcă emanațiile ar fi fost doar unul dintre elementele dintr-o cutie a Pandorei de pericole și gogoriță specifice Nordului, care i-au scos peri albi prematur. Ca de pildă: azbest în sistemul de încălzire al școlii, metale grele în pânza freatică, bacterii de tip B-coli, fum de lemn, hidrocarburi, vulpi, veverițe, șoareci de câmp turbați plus roiuri de muște, gheață neagră, noroi înghețat – experiența sălbăticiei împinsă la extrem.

Cu toate astea, o asigur că emanațiile nu sunt o mare problemă în centrul New Jersey, datorită solului nostru nisipos-argilos, și că majoritatea cunoscuților mei își „igienizaseră" și etanșaseră casele cam prin 1981, când lovise ultimul val de panică.

Joe are chiar și mai puține de spus. Când ne apropiam de intersecția cu 571, se uitase o singură dată în oglinda retrovizoare la șoseaua care șerpuia în urmă și întrebase mormăind unde *e* Penns Neck.

— E în zona Haddam, am spus, dar pe Route 1, mai aproape de calea ferată, ceea ce e un avantaj.

Tăcuse o vreme, apoi spusese:

— Nu vreau să locuiesc într-o *zonă*.

— Ce nu vrei? întrebase Phyllis. Frunzărea exemplarul cu copertă verde din *Self-Reliance* pe care-l luasem pentru Paul (propriul meu exemplar vechi, uzat și legat personal din studenție).

— Zona Boston, zona celor trei state, zona New York. Nimeni n-a spus vreodată zona Vermont sau zona Aliquippa, zisese Joe. Spuneau doar numele locurilor.

— Unii spun zona Vermont, răspunsese Phyllis, întorcând cu repeziciune paginile.

— Zona D.C., spusese Joe pe un ton de reproș. Phyllis nu răspunsese. Chicagoland, continuase Joe. Zona Metro. Zona Dallas.

— Presupun că va trebui s-o pui tot pe seama percepției, am zis eu, trecând pe lângă micul panou metalic cu Penns Neck care arăta a plăcuță de înmatriculare, ascuns aproape de tot de un pâlc de tise.

— Am intrat în Penns Neck, am anunțat eu, fără să-mi răspundă nimeni.

De fapt, Penns Neck nu-i cine știe ce oraș, cu atât mai puțin o zonă: câteva străzi curate, rezidențiale, de categorie medie, situate de-o parte și de alta a aglomeratei autostrăzi 571, care face legătura între zonele împădurite, liniștite și bogate din orașul vecin Haddam și câmpia de coastă ușor înclinată, vag industrială și suprapopulată unde sunt case multe și acceptabile ca preț, dar care nu-i interesează pe Markhami. În deceniile trecute, Penns Neck s-ar fi lăudat cu o atmosferă rurală, dichisită, cu influențe olandezo-quakerești, presărată cu câmpuri roditoare de porumb, ziduri de piatră bine păstrate, ferme înconjurate de arțari și nuci mișunând de animale sălbatice. Doar că acum a devenit doar o comunitate-dormitor îmbătrânită ca atâtea altele, printre comunități-dormitor mai noi și mai mari, în ciuda faptului că locuințele sale au ținut piept iureșului modernității, dându-i un farmec onorabil de suburbie de modă veche. Cu toate astea, nu există un centru al orașului rămas intact, ci doar niște magazine de antichități deschise în câteva case, un atelier de reparat mașini de tuns iarba și o benzinărie-bufet chiar lângă autostradă. Primăria (m-am interesat) a fost pur și simplu mutată în următorul oraș de pe Route 1 și transformată în minimall. La Administrația Imobiliară din Haddam am auzit un zvon cum că statul ar trebui să separe Penns Neck de restul zonei și să-l lase în seama bugetului districtual, ceea ce ar mai îndulci ratele. În ultimii trei ani am

vândut aici două case, deși ambele familii au plecat între timp la slujbe mai bune în zona de nord a statului New York.

Dar de fapt le arăt Markhamilor o casă din Penns Neck nu pentru că sunt convins că e casa pe care au așteptat să le-o arăt de la bun început, ci pentru că pe asta și-o permit și cred că ar putea fi suficient de demoralizați încât s-o cumpere.

După ce facem stânga pe 571 pe îngusta Friendship Lane, mergem spre nord trecând de o serie de străzi rezidențiale care se tot întretaie, ajungând pe Charity Street, vâjâiala și huruiala traficului de pe Route 1 se stinge, iar atmosfera mătăsoasă, fluidă a caselor liniștite, așezate toate în șiruri alăturate, bine ordonate printre copaci înalți, tufe drăgălașe și peluze îngrădite, unde șuieră stropitori matinale și unde nici nu se parchează peste noapte – toate astea încep să ocupe spațiul pe care le place grijilor să-l umple.

Casa Houlihan de pe Charity numărul 212 e autentică și nici măcar nu-i așa de mică, o fermă americană renovată, cu acoperiș triunghiular, ridicată pe un lot dublu de pământ umbros și verde printre copaci bătrâni cu lemn de esență tare și pini mai tineri, mai departe de stradă decât oricare dintre casele vecine și cu temelia destul de înaltă încât să sugereze că odinioară însemnase mai mult decât acum. Are, la drept vorbind, aerul acela plăcut, generos, ușor nepotrivit de fostă „fermă originală", de pe vremea când aici nu erau decât pajiști pentru vaci și culturi agricole, iar fazanii și vulpile neturbate alergau printre răsadurile de napi, iar afacerile imobiliare erau egale cu zero. Are și un acoperiș nou de țiglă de un verde-deschis, o verandă din cărămidă care pare zdravănă și pereți laterali din lemn alb mai bătrâni cu o generație, dar făcuți dintr-un material care se regăsește mai mult sau mai puțin și la alte case de pe stradă, care sunt ranch-uri mai mici cu un etaj, cum vezi în manualele de design, cu garaje din lemn și alei micuțe și betonate care ajung până la trotuar, unde cutiile poștale sunt aliniate una după alta.

Dar – spre marea mea surprindere, căci, de fapt, eu n-am mai văzut-o niciodată – asta ar putea fi casa la care sperau Markhamii; legendara casă de carte poștală, cea pe care nu le-am arătat-o niciodată, micuța casă în stil Cape Cod cu o poziție prea dosnică și cu prea mulți copaci, fosta căsuță a paznicului mărețului conac de altădată, dispărut acum, un loc care să necesite „imaginație", o casă cu „o poveste" sau „o fantomă", dar care poate să aibă un *je-ne-sais-quoi* pentru un cuplu excentric la modul simpatic cum sunt Markhamii. (Repet, astfel de case există. Doar că de regulă au fost transformate în clinici particulare pentru tratamente ginecologice cu laser conduse de medici cu diplome

din Costa Rica şi se întâlnesc mai degrabă de-a lungul arterelor mai importante, şi nu în cartiere propriu-zise din orăşele ca Penns Neck.)

Panoul nostru cu „Lauren-Schwindell Exclusive" e înfipt în faţă, pe gazonul în pantă, cu numele Juliei Loukinen, intermediarul, atârnând la bază. Iarba a fost proaspăt tunsă, tufele au fost tăiate, iar aleea curăţată până în capăt. Înăuntru e lumină, strălucind umed în semiîntunericul de după furtună. Pe alee e o maşină, un Mercedes mai vechi, iar uşa de după plasa din faţă e deschisă (adică nu există aer condiţionat). Ar putea fi maşina Juliei, deşi nu ne-am înţeles să prezentăm casa în echipă, aşa că îi aparţine, probabil, proprietarului Houlihan, care (aşa m-am înţeles cu Julie) ar trebui să savureze acum un mic dejun târziu la Denny's, cinstea mea.

Markhamii stau tăcuţi, cu nasurile mai întâi în oferte, apoi lipite de geamuri. Acesta era adesea momentul în care Joe anunţa că văzuse suficient.

— Asta e? întreabă Phyllis.

— E panoul nostru, spun eu, intrând pe alee şi oprind maşina la jumătatea ei. Ploaia s-a oprit. La capătul aleii din spatele casei, după Mercedesul vechi, se vede un garaj separat din lemn, plus un colţ verde ispititor din grădina umbroasă din spate. Nu există zăbrele nici la geamuri, nici la uşi.

— Cum e încălzirea? spune Joe, vermontez veteran, mijindu-şi ochii prin parbriz, cu oferta în poală.

— Ţevi cu apă caldă, plăci electrice în camera de lucru, citesc eu cuvânt cu cuvânt din aceeaşi ofertă.

— Cât e de veche?

— 1924. Nu e în valea inundabilă, iar pe terenul de lângă se poate construi, dacă o să vrei vreodată să vinzi sau să te extinzi.

Joe se încruntă la mine pentru această trădare ecologică, de parcă simpla idee de a parcela terenuri goale ar fi un delict la fel de grav ca distrugerea pădurilor tropicale şi nimeni n-ar trebui să aibă voie nici măcar să gândească aşa ceva. (El, unul, ar face mai mult decât să gândească dacă ar avea vreodată nevoie de bani sau dacă ar divorţa. Eu gândesc tot timpul aşa, firește.)

— Are o curte drăguţă în faţă, spun eu. Umbra e atuul vostru secret.

— Ce copaci sunt ăştia? spune Joe, încruntându-se şi concentrându-se asupra curţii laterale.

— Să vedem, spun eu, aplecându-mă şi uitându-mă pe lângă pieptul lui masiv, acoperit de păr.

— Unul e fag roşu. Ăla e arţar japonez, după părerea mea. Altul e arţar de zahăr – care ar trebui să-ţi placă. Acolo e un stejar roşu. Iar ăla poate fi ginkgo. Pământul are o compoziţie bună.

— Copacii ginkgo sunt nasoli, spune Joe, pironit pe scaunul lui, ca şi Phyllis de altfel, fără să se ofere nici unul să iasă afară. Cu ce se învecinează în spate?

— Va trebui să ne uităm, spun eu, deşi bineînţeles că ştiu.

— Ăla-i proprietarul? întreabă Phyllis, uitându-se afară.

O siluetă a apărut în uşă şi trage cu ochiul de după plasa întunecată: un bărbat – deloc masiv – în cămaşă şi cravată, dar fără haină. Nici măcar nu sunt convins că ne vede.

— Va trebui să-l întrebăm, spun eu, sperând că nu e, dar înaintând o idee cu maşina pe alee, apoi oprind motorul şi deschizând imediat portiera din partea mea în arşiţa verii.

Odată ieşită din maşină, Phyllis se avântă pe alee, mişcându-se cu aceeaşi stângăcie împleticită de mai înainte, cu degetele de la picioare uşor scoase în afară, dând din braţe, chitită să admire totul pe cât se poate până să se bage Joe pe fir cu cârcotelile lui.

Joe însă, cu şortul lui argintiu, şlapii şi tricoul mulat penibil, rămâne în urmă cu mine. Apoi încremeneşte pe alee ca să cerceteze peluza, strada şi casele învecinate, care sunt construcţii mai ieftine din anii '50, dar mai uşor de întreţinut şi cu peluze mai modeste, mai puţin încărcate. Casa Houlihan e de fapt cea mai reuşită de pe stradă, ceea ce ar putea crea discuţii supărătoare legate de preţ cu un client mai experimentat, dar probabil că azi nu se va întâmpla nimic de genul ăsta.

Mi-am luat mapa şi am îmbrăcat jacheta roşie de nailon anti-vânt de pe bancheta din spate. Jacheta are pe piept deviza Lauren-Schwindell *Societas Progressioni Commissa,* iar pe spate are imprimat mare, cu alb, AGENT IMOBILIAR, ca la agenţii FBI. O port azi, în ciuda căldurii şi umezelii, ca să-i fac pe Markhami să priceapă un lucru: nu sunt prietenul lor; e o afacere, nu un hobby; există o miză. N-avem timp de pierdut.

— Nu-i Vermont, ai? cugetă Joe în timp ce stăm unul lângă altul în ultimele clipe umede ale dimineţii ploioase. A spus exact acelaşi lucru în momente similare în faţa a nenumărate case în ultimele patru luni, deşi probabil că nu-şi aduce aminte. Şi ce vrea de fapt să spună este: *Ei, mai dă-o-n mă-sa. Dacă nu-mi poţi arăta Vermontul, atunci de ce dracu' te mai oboseşti să-mi arăţi ceva?* După care, adesea înainte ca Phyllis să fi ajuns măcar la intrare, ne-am întors pe călcâie şi-am plecat. De-aia a ţâşnit Phyllis ca din puşcă să intre în casă. Totuşi, eu, unul, mă bucur

sincer fie și doar pentru că l-am scos pe Joe din mașină și l-am adus până aici, indiferent cu ce obiecții o să vină mai târziu.

— E New Jersey, Joe, spun eu ca de obicei. Și e chiar foarte drăguț. Doar te-ai săturat de Vermont.

Ceea ce de regulă îl făcea pe Joe să răspundă cu jale: „Mda, și ce lăbar prost sunt." Doar că de data asta spune „Mda" și se uită la mine cu sentiment, cu irișii lui mici, căprui și inexpresivi deveniți și mai inexpresivi, de parcă o scânteie esențială s-ar fi stins, iar el tocmai a recunoscut unele adevăruri.

— Nu e o pierdere netă, spun eu, trăgând fermoarul jachetei până la jumătate și mișcând din degetele de la picioare, ude de când stătusem în ploaie mai devreme, la Sleepy Hollow.

— Nu trebuie să cumperi casa asta. Ceea ce e o chestie dată dracului din gura unui agent imobiliar, în loc de: *Trebuie* s-o cumperi, ce naiba. Dumnezeu vrea neapărat s-o cumperi. O să se enerveze pe tine altfel. Nevastă-ta o să te părăsească, o s-o ducă pe fiică-ta la Garden Grove și o s-o înscrie într-o școală a Oastei Domnului și n-o s-o mai vezi niciodată dacă nu cumperi drăcovenia asta până-n prânz. Și totuși continui grațios cu: Nu te oprește nimeni să te întorci diseară la Island Pond la timp ca să vezi ciorile cum se întorc acasă, la cuiburi.

Joe nu e sensibil la replicile spirituale ale altora și se uită ciudat în sus la mine (sunt cu câțiva centimetri mai înalt decât el, deși el e un adevărat tăuraș). În mod evident, dă să spună ceva pe un anumit ton (sarcastic, fără îndoială), apoi o lasă pur și simplu baltă și se holbează la șirul modest de case cu acoperișuri înclinate și fațade de piatră (unele cu zăbrele), construite toate când el era adolescent și unde vizavi, pe Charity Street la numărul 213, o tânără, șocant de roșcată – un roșcat mai aprins chiar decât al lui Phyllis –, împinge un tomberon negru de plastic pe rotile pe trotuar pentru ultimul tur al gunoierilor de dinainte de 4 iulie.

Femeia e în mod evident o tânără mamă, cu blugi tăiați până la jumătatea coapsei, tenișii fără ciorapi și o cămașă albastră de lucru legată neglijent, dar calculat, chiar sub sâni, într-un nod à la Marilyn Monroe. Când așază tomberonul de plastic lângă căsuța poștală, se uită la noi și ne salută cu o fluturare veselă și nepăsătoare a mâinii, care vrea să spună că știe cine suntem – noi potențiali vecini, poate mai plini de viață decât actualul proprietar.

Eu îi răspund la salut, dar Joe nu. Probabil că se gândește la perspectiva orizontală asupra lucrurilor.

— Mă tot gândeam când veneam încoace, spune el, privind-o pe tânăra Marilyn cum se îndepărtează în grabă pe alee și dispare într-un șopron pustiu. O ușă se închide, un grilaj se trântește. Mă gândeam că oriunde ne-ai duce azi, acolo o să trăiesc câte zile oi mai avea. (Am avut dreptate.) O decizie care depinde aproape întru totul de alții. Și că, la drept vorbind, judecata mea nu mai e bună de nimic. (Joe n-a băgat la cap că i-am zis că nu trebuie să cumpere casa asta.) Nu mai știu ce dracu' mai e bine. Nu fac decât să rezist cât pot, în speranța că alegerile care sunt chiar de tot rahatul o să și *pară* în curând de tot rahatul și o să fiu salvat măcar la colțul ăsta. Înțelegi ce zic?

— Cred că da. O aud pe Phyllis trăncănind înăuntru, prezentându-se cui o fi fost la ușă – nu lui Houlihan, continui eu să sper. Aș vrea să intru în casă, dar nu-l pot lăsa pe Joe aici, sub stejarii care se scutură de apă, într-o stare de meditație sumbră care se poate solda cu o disperare dublă și cu o șansă peticită de ofertă.

Vizavi, la numărul 213, roșcata pe care o văzusem trage brusc draperiile la fereastra unui dormitor din capătul cel mai îndepărtat al casei. Îi văd doar capul, dar se uită la noi fără nici o jenă. Joe e încă pierdut în spaima lui de a nu face alegeri greșite.

— Zilele trecute, Phyl și Sonja erau în Craftsbury, spune el sumbru, și am pus mâna pe telefon și am sunat-o pe-o tipă pe care o știam. Pur și simplu am sunat-o. În Boise, unde stă ea. Am avut o mică – de fapt nu chiar așa de mică – poveste cu ea după ce prima mea căsătorie s-a dus pe apa sâmbetei. De fapt, chiar înainte să se întâmple chestia asta. Și ea se ocupă cu olăritul. Face chestii care par șlefuite și le vinde la Nordstrom. Și după ce am discutat cât am discutat, doar despre ce s-a mai întâmplat și nimicuri de-astea, a zis că nu mai poate vorbi la telefon și mi-a cerut numărul. Dar, când i l-am spus, a râs. A zis: „Doamne, Joe, aveam în agendă multe numere de-ale tale de la telefoane publice, dar acum nu mai am la „M" nici unul care să fie al tău." Joe își vâră mâinile mici sub axilele umede și cugetă la asta, holbându-se către numărul 213.

— N-a vrut să zică nimic cu chestia asta, spun eu, dorindu-mi în continuare s-o luăm din loc. Phyllis n-a avansat încă mult dincolo de ușă. Îi aud vocea cântată exclamând că în viața ei n-a văzut ceva mai frumos decât tot ce e în jurul ei.

— Probabil că v-ați lăsat loc de bună ziua când ați terminat-o, nu? Altfel n-ai fi sunat-o.

— O, categoric. Micuțul cioc al lui Joe se mișcă mai întâi încolo, apoi încoace, ca și cum și-ar răsverifica amintirile pas cu pas. N-a curs sânge. Niciodată. Dar chiar am crezut că o să sune mai târziu să-mi

spună că ar trebui să ne vedem – ceea ce eram dispus să fac, ca să fiu sincer. Căutatul ăsta de case te împinge la extreme. Joe, soțul dornic să înșele, mă privește cu importanță.

— Așa-i, spun eu.

— Dar nu m-a sunat. Cel puțin din câte știu eu. Dă din cap, holbându-se în continuare la numărul 213, o casă cu lemnăria de deasupra cărămizii vopsită într-un verde nu foarte intens și cu o ușă de la intrare de un roșu spălăcit pe care n-o folosește nimeni niciodată. Draperia de la dormitor e trasă peste geam. Joe n-a fost atent la ce se întâmplă în jur. Un fel de somnolență a clipei, a locului, a ploii cețoase sau a huruitului îndepărtat de pe Route 1 l-a făcut surprinzător de capabil de a-și duce un gând până la capăt.

— Totuși, nu cred că e așa important, Joe, zic eu.

— Și nici măcar nu dau doi bani pe femeia asta, spune el. Dacă m-ar fi sunat și ar fi zis că pleacă la Burlington și vrea să ne întâlnim la Holiday Inn și să mă fută până mor, probabil că aș fi dat înapoi. Joe nu-și dă seama că tocmai s-a contrazis singur în decurs de un minut.

— Poate că s-o fi prins și a hotărât s-o lase ea moartă. Te-a scutit de deranj.

— Dar sunt șocat de judecata mea, spune Joe trist. Eram sigur că o să sune. Atâta tot. A fost o chestie pe care a făcut-o *ea,* nu eu, și la care nici măcar nu mă așteptam. Totul s-a întâmplat fără mine. Exact cum se întâmplă și acum.

— Poate că o să-ți placă această casă, spun eu fără convingere. Perdeaua de la fereastra mare din față de la 213 alunecă la o parte, iar tânăra Marilyn cea roșcovană stă în mijloc, ațintind asupra noastră ceea ce de aici mie mi se pare a fi o privire încruntată și acuzatoare, de parcă ceea ce-și închipuie că suntem o enervează îndeajuns de tare încât să ne deoache.

— Sigur ai pățit-o și tu. Joe se uită spre mine, dar nu la mine, se uită de fapt undeva în spate peste umărul meu stâng, ceea ce e modul lui obișnuit de adresare, la care apelează cel mai des cu inima ușoară.

— Suntem de aceeași vârstă. Ai fost divorțat. Ai avut multe femei.

— Trebuie să intrăm, Joe, spun eu. Deși îl înțeleg. Să n-ai încredere în propria-ți judecată – și, mai rău, *să știi* că n-ar trebui să ai încredere în ea din motive al dracului de valabile – poate fi una dintre cauzele majore și de asemenea una dintre cele mai greu suportabile caracteristici constante ale Perioadei Existenței, de care trebuie să te descotorosești delicat și prudent.

— Dar dă-mi voie să-ți spun un lucru. Îmi încrucișez mâinile în fața fermoarului pantalonilor, ținând mapa acolo jos ca un agent de asigurări. Când am divorțat, eram convins că totul mi *se întâmplase*, că eu de fapt n-avusesem nici un cuvânt de spus și că eram, probabil, un laș și cel puțin un tâmpit. Cine știe dacă aveam sau nu dreptate? Dar mi-am promis ceva mie însumi, și anume să nu mă plâng niciodată de viața mea, ci să merg pur și simplu mai departe și să mă străduiesc cât pot, cu tot cu greșelile aferente, pentru că, ori că judeci, ori că nu, tot n-ai ce să faci mai mult de-atât ca să iasă bine. Și mi-am ținut promisiunea. Și nu cred că ești genul care să construiască o viață ferindu-se de greșeli. Faci alegeri și trăiești cu ele, chiar dacă ai senzația că n-ai ales nici un rahat. Joe și-ar putea închipui, și sper să fie așa, că i-am făcut un compliment dintre cele mai rare, pentru că e imposibil de tradus.

Micuța lui gură țepoasă se deschide iar într-un O caracteristic, de care nu e deloc conștient, iar ochii i se îngustează ca niște lame.

— Am senzația că vrei să-mi închizi gura.

— Vreau doar să vedem casa asta, pentru ca tu și Phyllis să vă puteți gândi la ce vreți să faceți. Și nu vreau să te frământi că o să greșești înainte să ți se dea măcar ocazia să greșești.

Joe clatină din cap, rânjește, apoi oftează – un obicei care-mi displace profund, motiv pentru care sper să cumpere casa Houlihan și să descopere o fracțiune de secundă prea târziu că e așezată peste un șanț de scurgere.

— Profii mei de la Duquesne spuneau mereu că intelectualizez în exces. Rânjește iar.

— Asta încercam să-ți sugerez și eu, spun, exact în momentul când femeia cu părul de foc de la 213 trece repede prin dreptul ferestrei mari, de la nord la sud, goală pușcă, cu o mare și proeminentă pereche de sâni albi deschizându-i drumul, cu brațele întinse în stil Isadora Duncan, cu picioarele ei frumoase, musculoase, sărind și pășind întins ca o figură de pe o urnă antică.

— Oau, ia te uită, spun eu.

Dar Joe a mai clătinat o dată din cap la gândul că e un tip așa de mintos, a chicotit, a luat-o agale la pas și urcă deja treptele locuinței care ar putea fi ultima din viața lui. Deși tocmai a ratat modul prietenos al unei vecine de a-l informa pe posibilul cumpărător în ce se bagă și, sincer, e o priveliște datorită căreia Penns Neck crește în ochii mei până sare din grafice. Are ca atuuri ascunse misterul și surpriza – atuuri mai

tari decât umbra – şi, dacă le-ar fi văzut, poate că Joe şi-ar fi văzut şi propriul interes şi ar fi ştiut exact ce să facă.

Când intru în micul hol cu boltă de la intrare, o aud pe Phyllis mult în spate purtând deja o discuţie aparent importantă despre fluturii stejarului şi despre experienţa ei recentă în Vermont. Discută, sunt convins, cu Ted Houlihan, care n-ar trebui să bântuie prin propria-i casă şi să-mi plictisească de moarte clienţii, asigurându-se că sunt genul de oameni „integri" (adică albi) cărora n-are nimic împotrivă să le lase moştenire preţiosul lui fief.

Toate veiozele au fost aprinse. Podelele lucesc, scrumierele au fost golite, caloriferele şterse de praf, pragurile curăţate, clanţele lustruite. Un miros primitor de ceară odorizează totul – o strategie deşteaptă de a crea iluzia că nimeni nu locuieşte de fapt acolo.

Joe, fără nici cea mai mică tentativă de a-l saluta pe proprietar, intră direct în starea lui de inspecţie, pe care o face cu un aer aspru şi mut de conştiinciozitate militară. În pantalonii lui scurţi care-i turtesc scula, face un tur rapid al livingului, care conţine canapele din anii cincizeci păstrate impecabil, fotolii masive tapisate, măsuţe lustruite, un covor mare albastru ca bolta cerească şi câteva afişe vechi, cumpărate din comerţ, cu prepelicari, papagali în copaci şi îndrăgostiţi pe malul unui lac de pădure. Bagă capul în sufragerie şi cercetează atent setul masiv şi lucios din lemn de mahon, cu opt piese, masă şi scaune. Ochii lui mici şi rotunzi trec în revistă frizele de lemn, spătarele scaunelor, uşa batantă de la bucătărie. Răsuceşte reostatul aprinzând, apoi stingând sfera rozalie mare cât un castron de salată, iar pe urmă se întoarce şi o ia înapoi prin living şi pe coridorul din mijlocul casei, unde luminile sunt de asemenea aprinse şi există un panou de siguranţă pe care sunt desenate cifre supradimensionate, dedicate utilizatorilor în vârstă. Cu mine pe urmele lui, Joe intră târşa-târşa în fiecare dormitor în parte, aruncă o privire placidă, deschide şi închide câte o uşă de dulap, socoteşte în minte numărul de prize cu împământare, se duce la geam, bagă la cap priveliştea, ridică un pic de fiecare fereastră, ca să vadă dacă e corect fixată sau înţepenită de la vopsea, apoi o ia spre baie.

În baia principală acoperită cu faianţă roz se duce la chiuvetă, dă drumul la maximum ambelor robinete şi aşteaptă, evaluând jetul, cât durează până se-ncălzeşte apa, cât de eficientă e scurgerea. Trage apa la toaletă şi se holbează la vas ca să cronometreze „reumplerea". În baia „mică" ridică jaluzelele înguste şi moderne şi se holbează iar la curtea care seamănă cu un parc de parcă ar contempla priveliştea tihnită de

care s-ar putea bucura *après le bain* sau în timpul altei chemări naturale cu prelungire. (Am avut la un moment dat un client, un eminent economist german dintr-unul dintre *think tank*-urile locale, care chiar și-a dat pantalonii jos și s-a așezat să facă o probă.)

În timpul tuturor acestor inspecții, timp de aproape patru luni și cu mine de față, Joe și-a pierdut interesul în momentul în care a observat trei defecte majore: prea puține prize, mai mult de două scânduri strâmbe pe podea, orice pată de apă nerezolvată de pe tavan, orice crăpătură sau înclinație nefirească a peretelui, care poate indica rigiditate sau „instabilitate". De regulă a și vorbit foarte puțin, scoțând doar niște mormăieli răzlețe, neclare. Într-o casă cu etaj din Pennington, s-a întrebat cu voce tare dacă era posibil ca rădăcinile unui tei bătrân plantat lângă fundații să fi produs stricăciuni nedescoperite; altă dată, în Haddam, a bolborosit cuvintele „vopsea pe bază de plumb" în timp ce străbătea cu pași mari un subsol la lumina zilei, căutând scurgeri. În ambele cazuri, nu mi s-a cerut nici un răspuns, din moment ce Joe găsise deja destule lucruri care să-i displacă, începând cu prețul, la care se referise mai târziu, în ambele rânduri, ca la o dovadă că proprietarii aveau mare nevoie să-și deșurubeze capetele din cururi.

Când Joe se avântă în jos la subsol (unde mă bucur că nu-l însoțesc), aprinzând lumina din capul scării și stingând-o iar de jos, profit de ocazie ca să mă întorc unde se află Phyllis cu, nu mai e nici o îndoială, Ted Houlihan, lângă ușa de sticlă care dă spre curtea din spate. Aici, o cameră de relaxare adăugată mai târziu, care funcționează și pe post de bucătărie locuibilă, se deschide plăcut spre un patio îngrijit din cărămidă, înconjurat de felinare hawaiiene, vizibil printr-o fereastră mare, cu priveliște (un motiv omniprezent în cartier), care mai dă și semne de decolorare la tocărie din cauza umezelii– un defect care n-o să-i scape lui Joe dacă ajunge până aici.

Ted Houlihan e un inginer rămas de curând văduv, pensionat de puțină vreme de la departamentul de R&D al unei firme locale de aparatură de bucătărie. E un tip mărunt, de vreo șaptezeci și ceva de ani, cu privire pătrunzătoare și păr alb, cu pantaloni uzați de bumbac, mocasini de piele, o cămașă Oxford albastră, cu mânecă scurtă, veche și ponosită rău de tot și o cravată ieftină albastru cu roșu, și care pare cel mai fericit om din Penns Neck. (De fapt, seamănă în mod straniu cu bătrânul corist cu voce mieroasă Fred Waring, care a fost unul dintre preferații mei în anii '50, dar care în viața particulară era o brută și-un zbir, în ciuda reputației lui de băiat de zahăr.)

Ted îmi aruncă un zâmbet larg și sincer peste umăr când apar în jacheta mea anti-vânt pe care scrie AGENT IMOBILIAR. E prima noastră întâlnire și m-ar face fericit dacă ar profita de ocazie ca s-o taie spre Denny's. De sub podea a început să se audă un *bum, bum, bum* răsunător ca și cum Joe s-ar fi apucat să spargă fundațiile cu un baros.

— Tocmai îi explicam doamnei Markham, domnule Bascombe, spune Ted Houlihan în timp ce-mi strânge mâna – are o mână mică și aspră ca o nucă, în timp ce a mea e cărnoasă și umedă, dintr-un motiv sau altul. Am fost diagnosticat cu cancer testicular chiar luna trecută și am un băiat chirurg în Tucson, care o să facă operația cu mâna lui. Mă tot gândesc să vând de luni întregi, dar ieri am hotărât că gata, ce-i mult strică. (Ceea ce e perfect adevărat.)

Phyllis (și cine n-ar fi făcut la fel?) a reacționat la vestea cu cancerul cu o expresie de durere palidă. Fără îndoială că asta-i aminteşte de propriile ei probleme – acesta fiind motivul numărul paisprezece pentru care proprietarii trebuie ținuți la mare depărtare de clienți: în mod inevitabil, trag după ei pe scena tranzacțiilor probleme personale tulburi, irezolvabile, astfel că adesea mi-e aproape imposibil să-mi fac treaba.

Deși, dacă nu mă-nșel prea tare, Phyllis e deja vrăjită și încântată de tot. Curtea din spate e un mini-Watteau acoperit de iarbă, cu covoare de pachysandra de un verde-închis de jur împrejurul copacilor masivi. Peste tot sunt sădiți rododendroni, glicină și bujori. O grădină japoneză cu pietre, destul de mărișoară și cu un arțar miniatural înăuntru, a fost plasată cu ochi de artist sub un stejar mare, care se scutură de apă, pare perfect robust și nu riscă să se prăbușească peste casă. În plus, pe o parte a garajului stă sprijinită o pergolă autentică, sufocată de funii de viță deasă și caprifoi, cu o canapeluță rustică de fier în stil englezesc pusă dedesubt ca într-un cort de nuntă – decorul perfect unde să-ți reînnoiești legămintele sacre într-o seară senină de vară târzie, după care să faci amor pasional în aer liber.

— Tocmai îi spuneam domnului Houlihan ce curte drăguță are, spune Phyllis, adunându-se și zâmbind ușor năucă la gândul că bărbatul din fața ei o să-și lase propriul fiu să-i reteze boașele. Joe s-a oprit din bocănit în ce-o fi bocănit la subsol, deși aud un alt hârșâit metalic urcând până la noi printre scândurile podelei.

— Am pe undeva niște poze cu casa și curtea din spate, făcute în 1955, când am cumpărat-o. Nevastă-mea a zis și *atunci* că-n viața ei nu văzuse un loc mai frumos. Pe-atunci în spate erau câmpul unui fermier și un siloz de piatră, un grajd pentru vaci și o lăptărie. Ted arată cu un deget cu piele îngroșată spre capătul din spate al proprietății, unde începe

un șir des de bambuși tropicali, sprijiniți de un gard înalt de scânduri vopsit în aceeași nuanță discretă de verde-închis. Gardul continuă în ambele direcții în spatele caselor vecine până când nu se mai vede.

— Acum ce e acolo, în spate? întreabă Phyllis. Are expresia aia care spune „Asta e, asta-i casa" întipărită pe toată fața ei îmbujorată, umflată. Joe tropăie acum în sus pe scările pivniței, după ce a terminat cu săpăturile și explorările. Mi-l imaginez ca pe un miner într-o cușcă de metal urcând milă după milă din adâncurile pământului din Pennsylvania, cu fața neagră de cărbune, cu orbitele albe, cu pachețelul pentru prânz ținut strâns sub brațul cărnos și un bec slab de lanternă pe cască. Pariez că următorul lucru pe care-l va spune Ted Houlihan n-o va șoca pe Phyllis nici măcar un pic.

— Oh, statul și-a amplasat acolo mica sa instituție, răspunde jovial Ted Houlihan. Dar sunt niște vecini foarte buni.

— Ce fel de instituție? întreabă Phyllis, zâmbind.

— Mmm. E un mic centru de minimă siguranță, spune Ted. E doar un club din ăla de țară. Nimic grav.

— Pentru ce? întreabă Phyllis, veselă încă. Ce fel de siguranță?

— A dumneavoastră și a mea, presupun, spune Ted și se uită la mine. Nu-i așa, domnule Bascombe?

— E centrul de minimă siguranță al statului New Jersey, spun eu prietenește. Acolo-i bagă pe primarul din Burlington și pe bancheri, și pe tipii obișnuiți ca mine și ca Ted. Și ca Joe. Schițez un mic zâmbet complice.

— E *aici* în spate? spune Phyllis. Ochii ei îl găsesc pe Joe, care a ieșit la iveală din subteran – fără negreală de cărbune, lanternă pe cap sau cutiuță cu mâncare pentru prânz, ci doar în șlapii lui, tricoul mulat și șortul cu portofelul înfipt la brâu – chitit să fie cordial. A văzut câteva lucruri care-i plac și cântărește posibilitățile.

— Ai auzit ce-a zis Frank? Gura ei plină și arcuită dă un semn scurt de îngrijorare crescândă. Dintr-un motiv sau altul, își pune palma direct pe creștetul capului ei roșcat tuns scurt și clipește de parcă ar ascunde ceva înăuntrul scăfârliei.

— N-am fost pe față, spune Joe, frecându-și mâinile. Are totuși o dâră neagră de praf pe umărul gol, de pe unde și-o fi băgat nasul. Ne privește vesel pe toți trei – prima expresie oficial mulțumită de săptămâni întregi. Nici acum nu se obosește să se prezinte lui Ted.

— E o închisoare în spatele gardului ăluia. Phyllis arată spre fereastra înaltă, dincolo de mica peluză dichisită.

— Zău? spune Joe, zâmbind în continuare. Se apleacă oarecum, ca să poată vedea pe geam. Ce înseamnă asta? Încă n-a observat infiltrația.

— Lângă curtea din spate sunt infractori în celule, spune Phyllis. Se uită la Ted Houlihan și încearcă să pară binevoitoare, de parcă ar fi doar un mic detaliu iritant care urmează să fie trecut în contract la condiții („Proprietarul se obligă să elimine închisoarea statală înainte sau la data încheierii tranzacției.") Nu-i așa? întreabă ea, cu ochii ei albaștri mai mari și mai intenși decât de obicei.

— Nu-s chiar celule propriu-zise, spune Ted, complet relaxat. E mai degrabă o atmosferă de campus – terenuri de tenis, bazine, cursuri. Puteți merge și dumneavoastră la ei la cursuri. O bună parte din rezidenți pleacă acasă în weekend. Eu chiar nu i-aș spune închisoare.

— Interesant, spune Joe Markham, dând din cap spre perdeaua de bambus și spre peretele din lemn verde din spatele ei. Dar de fapt nu se vede, nu?

— Tu știai de chestia asta? mă întreabă Phyllis, încă binevoitoare.

— Categoric, spun eu, regretând că nu pot sta deoparte. Scrie în ofertă. Îmi arunc ochii pe foaia mea. „Se învecinează la nord cu o proprietate a statului."

— Am crezut că înseamnă altceva, spune Phyllis.

— Vă spun drept că eu nici măcar n-am fost acolo, spune Ted Houlihan, Domnul Optimism. Au propriul lor gard lângă al nostru, care nu se vede. Și nu se aude niciodată nici musca. Clopote, sirene, nimic. Au clopoței drăguți de Crăciun. Știu că duduia de vizavi lucrează acolo. E cel mai mare angajator din Penns Neck.

— Cred că ar putea fi o problemă pentru Sonja, ni se adresează Phyllis, cu calm, tuturor.

— Nu cred că-i periculos pentru cineva sau ceva, spun eu, gândindu-mă la Marilyn Monroe de peste drum cum își prinde revolverul la brâu în fiecare dimineață și pleacă la serviciu. Oare ce părere au deținuții?

— Adică aici nu stă Kelly Mitralieră. Probabil sunt doar tipi pe care i-am votat cu toții și pe care-i vom mai vota. Le zâmbesc tuturor, gândindu-mă că ar fi momentul ca Ted să ne prezinte propria lui instalație de securitate.

— Valoarea i-a crescut ceva de când a fost construită, spune Ted. Restul zonei – inclusiv Haddam, aș zice – a pierdut ceva teren. Am senzația că plec, probabil, taman când n-ar trebui. Ne aruncă tuturor un rânjet de Fred Waring trist, dar viclean.

— Clar că lași în urmă o casă al naibii de bună, crede-mă pe cuvânt, spune Joe, plin de importanță. M-am uitat la scândurile podelei și la praguri. Unele la fel de late ca astea nu mai găsești decât în Vermont. Îi aruncă lui Phyllis o privire aprobatoare, îngustându-și ochii, care vrea să însemne că a găsit o casă care-i place chiar dacă e vecină cu Alcatrazul. Joe a trecut un hop – o răscruce misterioasă pe care nimeni n-o poate explora pentru alții.

— Țevăria și cablurile sunt toate din cupru. Toate prizele sunt triple. Așa ceva nu vezi în casele mai vechi. Joe îl fixează pe Ted Houlihan aproape țâfnos. Sunt sigur că ar vrea să analizeze în detaliu întregul plan al casei.

— Nevesti-mii îi plăcea totul, inclusiv prefixul zonei, spune Ted cu o oarecare sfială.

— Ea unde-i acum? Joe a scos oferta și o citește cu atenție.

— A murit, spune Ted și lasă o clipă privirea să-i scape afară, la peluza lui deasă, și să alunece printre bujorii albi și arbuștii de tisă, să urce până la pergolă și printre glicine. Un mic pasaj strălucitor și nemarcat s-a deschis, el a pășit înăuntru, dincolo de el e un lan de porumb auriu, iar el și doamna lui sunt în miraculoșii ani ai tinereții. (Nu mi-e străin pasajul ăsta, deși, conform regulilor mele stricte de existență, se deschide rar.)

Joe urmărește cu degetul lui noduros și ochii lui vioi câteva puncte tari din ofertă, care se referă, fără îndoială, la „dotări suplimentare", „mărimea camerelor" și „școli". E atent la „metrii pătrați" ai noului său spațiu de lucru. Acum e Joe, cumpărătorul de case, care a adulmecat urma unei afaceri avantajoase.

— Joe, l-ai întrebat pe domnul Houlihan de soția lui, care a murit, spune Phyllis.

— Hm? face Joe.

„De fapt, zace chiar aici, pe podeaua bucătăriei, sângerând pe urechi." Aș vrea să spun asta în apărarea bătrânului Ted cel pierdut în visare, dar n-o spun.

— A, îhî, știu, îmi pare rău, spune Joe. Lasă oferta jos și se încruntă la Phyllis, la mine și apoi și la Ted Houlihan, de parcă am fi urlat cu toții la el „A murit, a murit, cretinule, a murit", în timp ce el dormea dus.

— Chiar îmi pare rău, pe bune, spune el. Când s-a întâmplat? Joe îmi aruncă o privire suspicioasă.

— Acum doi ani, spune Ted, care s-a întors din trecut și se uită la Joe cu blândețe. Are o față cinstită pe care se văd rătăcirile triste ale vieții.

Joe clatină din cap cu aerul că în viaţă există lucruri pur şi simplu imposibil de explicat.

— Hai să vedem restul casei, spune Phyllis, epuizată de-atâtea dezamăgiri. Aş vrea totuşi s-o văd.

— Cum să nu, spun eu.

— Sunt *foarte* interesat de casa asta, spune Joe fără să se adreseze cuiva anume. Are o mulţime de calităţi. Pe bune.

— Eu rămân cu domnul Markham, spune Ted Houlihan, care tot neprezentat a rămas. Haideţi afară, să vedeţi garajul. Deschide uşa de sticlă spre curtea parfumată, mai mult decât îmbătătoare, în timp ce eu şi Phyllis intrăm indispuşi înapoi în casă pentru ceea ce mă tem că nu mai e de-acum decât o formalitate găunoasă.

Aşa cum mă aşteptam, Phyllis manifestă doar un interes politicos, abia vârându-şi capul în micile dormitoare şi băi ordonate, observând cu plăcere, dar în treacăt, coşurile pentru rufe din plastic şi covoraşele de baie din bumbac roz, scoţând din când în când câte un „Înţeleg" sau „Drăguţ" înspre o cadă cu duş care pare nou-nouţă. La un moment dat murmură „N-am mai văzut aşa ceva de ani buni" spre o firidă pentru telefon scobită în capătul holului.

— A fost îngrijită, spune ea, zăbovind pe holul din faţă, dar aruncând pe furiş o privire în spate, unde Joe stă acum lângă peretele de bambus, cu braţele scurte încrucişate şi oferta în mână, flecărind cu Ted într-o baltă de lumină matinală. Ar vrea să plece. Mi-a plăcut aşa de mult la început, continuă ea, întorcându-se să se uite în faţă, unde aşteaptă pe trotuar tomberonul lui Marilyn, paznica sexy.

— Sfatul meu e să stai şi să te gândeşti, spun eu, şi chiar şi mie-mi sună insipid. Totuşi, treaba mea e să înclin uşor balanţa judecăţii când simt că e nevoie, când o potenţială cumpărătoare are o şansă de aur să se fericească devenind proprietăreasă.

— Phyllis, eu când vând o casă îmi pun întrebarea dacă merită banii pentru client sau clientă. O spun aşa cum o simt – sincer. Poate crezi că mă întreb dacă el sau ea primesc casa viselor lor sau casa pe care şi-o doreau la început. Dar să primeşti ceva care-şi merită banii, să primeşti valoare e, sincer îţi spun, mai important – mai ales în economia actuală. Când o să vină rectificarea, valoarea o să fie temelia lucrurilor. Iar cu casa asta – arunc o privire teatrală în jur şi în sus, spre tavan, ca şi cum valoarea ar avea obiceiul să-şi înfigă drapelul acolo –, cu casa asta cred că primeşti valoare. Chiar aşa cred. (Jacheta mea anti-vânt începe să mă încingă, dar încă nu vreau să mi-o dau jos.)

— Nu vreau să stau lângă o închisoare, spune Phyllis aproape nepăsător, apoi se duce în dreptul plasei și se uită afară, cu mâinile grăsuțe vârâte adânc în buzunarele fustei-pantalon. (S-ar putea să aibă o tentativă de a juca rolul proprietarei – răgazul inocent dintr-o zi ca oricare alta, când te uiți afară din prag –, încercând să simtă unde apare „clenciul" și *dacă* apare, cu gândul sâcâitor că undeva pe aproape e o cameră de recreere plină de evazioniști lipsiți de griji, de preoți grosolani și de directori de fonduri de pensii escroci, vecinii ei cu priviri lacome, și hotărând dacă e atât de inadmisibil cum i se păruse.)

Phyllis clatină din cap ca și cum tocmai ar fi identificat un gust scârbos.

— Întotdeauna m-am considerat o liberală. Dar cred că nu sunt, spune ea. Cred că trebuie să existe astfel de instituții pentru anumite categorii de infractori, dar nu să stau eu lângă ele și să-mi cresc acolo fata.

— Cu toții devenim un pic mai puțin flexibili pe măsură ce îmbătrânim, spun eu. Ar trebui să-i povestesc cum a fost ucisă Clair Devane într-un apartament și cum am fost eu lăsat lat de niște asiatici puși pe șotii. Prezența acceptabilă a unei închisori în vecinătate n-ar mai suna chiar așa de rău.

Îi aud pe Joe și pe Ted râzând în spate ca niște colegi de club, Joe făcând „Ho-ho-ho". Din bucătărie adie un iz unsuros de gaze, înlocuind mirosul curat, de ceară de mobilă. (Mă mir că i-a scăpat lui Joe.) Poate că Ted și nevastă-sa au rătăcit zeci de ani pe-aici pe jumătate gazați și fericiți, fără să știe vreodată exact de ce.

— Cum faci cu testiculele? E chiar așa rău? întreabă Phyllis, la fel de sobră.

— Nu sunt tocmai expert în asta, spun. Trebuie s-o aduc pe Phyllis înapoi de pe coridorul mai întunecat al vieții pe care pare să se fi aventurat și să ne lansăm spre aspectele pozitive ale locuitului lângă o închisoare.

— Tocmai mă gândeam la bătrânețe. Phyllis își scarpină cu un deget ciuperca de pe cap. Și la cât de căcăcioasă e. În acest moment, ea vede în toții copiii Domnului o specie muritoare (e posibil ca scurgerea de gaze să fie de vină), răpusă nu de boală, ci de rezonanțe magnetice, biopsii, sonograme și ustensile reci și boante vârâte neliniștitor în cele mai nedorite orificii.

— Cred că trebuie să fac histerectomie, spune ea, cu fața spre curte, dar pe un ton senin. Nici măcar nu i-am spus încă lui Joe.

— Îmi pare rău, spun eu, fără să știu dacă asta e compasiunea adecvată și dorită.

— Mda. Deci. Hî-hmm, spune ea trist, cu spatele ei lat întors spre mine. Poate că-şi stăpâneşte lacrimile. Dar eu sunt ţintuit pe loc. O latură mai puţin cunoscută a meseriei de agent imobiliar este lupta cu morbiditatea naturală a clientului – revelaţia accelerată şi dezgustătoare că, odată ce cumperi o casă, preiei putregaiurile şi problemele ascunse ale altuia, nenorociri de care vei fi răspunzător până-n ziua Judecăţii de Apoi şi care nu fac decât să înlocuiască propriile-ţi necazuri, necazuri vechi cu care în sfârşit te obişnuiseşi. Avem tacticile noastre secrete să facem faţă unui asemenea recul: să scoţi în evidenţă valoarea (tocmai am scos-o); să scoţi în evidenţă calitatea lucrării (pe asta a făcut-o Joe); să scoţi în evidenţă longevitatea caselor mai vechi, desăvârşită cum e de dureri stătute (exact asta a făcut Ted); să scoţi în evidenţă instabilitatea economică generală (am făcut-o azi-dimineaţă, în editorialul meu, şi o să mă asigur că Phyllis va primi un exemplar până diseară).

Doar că pentru nefericirea şi spaima aparte de care suferă Phyllis n-am nici un antidot, poate doar să-mi doresc o lume mai bună. Nu prea se pune.

— Mie toată ţara mi se pare într-un mare hal, Frank. Chiar nu ne permitem să stăm în Vermont, dacă vrei să ştii adevărul. Dar acum nu mai putem sta nici aici. Şi, cu problemele mele de sănătate, trebuie să prindem rădăcini undeva. Phyllis îşi trage nasul, de parcă lacrimile cu care se luptase au dat înapoi. Azi trec printr-o furtună hormonală. Scuze. Pur şi simplu văd totul în negru.

— Nu cred că lucrurile stau chiar aşa de prost, Phyllis. Cred, de pildă, că asta-i o casă bună, valoroasă, exact cum am spus, iar tu şi Joe veţi fi fericiţi aici, ca şi Sonja, şi n-o să aveţi niciodată bătăi de cap cu vecinii. Oricum, în suburbie nimeni nu-şi cunoaşte vecinii. Nu-i ca-n Vermont. Arunc o privire pe oferta mea, să văd dacă găsesc ceva nou de scos în evidenţă care să-i abată atenţia: „şemineu", „garaj separat", „spălătorie", la un preţ corect de o sută cincizeci şi cinci de miare. Argumente solide în favoarea valorii, dar nimic care să liniştească furtuna hormonală.

Mă uit lung la posteriorul ei prost conturat şi mă pocneşte o curiozitate trecătoare despre, dacă vă vine să credeţi, viaţa ei sexuală cu Joe. Să fie veselă şi luminoasă? Pioasă şi reţinută? Gălăgioasă, certăreaţă şi turbulentă? Phyllis are o alură vagă de sfială care nu e întotdeauna evidentă – învelită şi împachetată cum e, cu ochii un pic cam bulbucaţi, în hainele ei fără formă din colecţia pentru matroane – o *abundenţă* supusă, nematernă care poate stârni cu siguranţă un tătic singuratic din Asociaţia Părinţilor şi Profesorilor, îmbrăcat în reiaţi şi cămaşă de

flanelă și întâlnit întâmplător în intimitatea rece a parcării școlii generale după o ședință cu părinții.

Cu toate astea, adevărul e că știm puține și putem afla încă și mai puține despre ceilalți chiar dacă stăm lângă ei, le ascultăm ofurile, înfruntăm furtunile alături de ei, le vindem case, ne gândim la fericirea copiilor lor – doar pentru ca într-o clipă sau cu un incnet sau o ușă trântită la mașină să-i vedem cum dispar și duși sunt pentru totdeauna. Cu totul străini.

Și totuși, unul dintre motivele Perioadei Existenței este acela că interesul se poate îmbina astfel în mod fericit cu lipsa de interes, intimitatea cu efemerul, grija cu nepăsarea împietrită. Până foarte recent (nu știu sigur când mi-a trecut), am crezut că ăsta e *singurul* mod de a trăi, echilibrul maturității. Doar că acum se pare că mai multe lucruri se cer lămurite: ori în favoarea lipsei totale de interes (un exemplu ar fi s-o termin cu Sally), ori, dimpotrivă, să mergi până la capăt (să n-o termin cu Sally ar fi un alt exemplu).

— Știi, Frank... Depășindu-și momentul de buimăceală, Phyllis a intrat pe lângă mine în livingul familiei Houlihan, s-a apropiat de fereastra din față, de lângă un mic bufet în formă de frunză și, la fel ca roșcata de vizavi, a tras draperiile, lăsând să pătrundă înăuntru o lumină caldă, de mijloc de dimineață, care anulează încremenirea funerară a camerei imprimând canapelelor ei înflorate și bomboniererelor feminine, mileurilor și bibelourilor lucioase (pe care, din sentimentalism, Ted le-a lăsat pe toate la locul lor), o lumină care pare să iradieze dinăuntru.

— Stăteam acolo și mă gândeam că poate nimeni nu obține casa pe care și-o dorește. Phyllis aruncă prin cameră o privire interesată, prietenoasă, ca și cum i-ar plăcea noua lumină, dar crede că mobila ar trebui aranjată altfel.

— Mă rog, nu și dacă reușesc eu să le-o găsesc. Și dacă și-o permit. *Ești* mult mai câștigat dacă te apropii cât mai mult și-ncerci să insufli viață unui loc decât dacă aștepți de la locul ăla să ți-o ofere. Îi ofer propria mea variantă de zâmbet binevoitor. E un semn pozitiv, deși bineînțeles că în momentul ăsta nu purtăm un dialog real; ne expunem pur și simplu punctele de vedere și contează cine face un număr mai bun. E o formă de a strategiza pseudocomunicarea cu care m-am obișnuit în afacerile cu imobiliare. (Dialogul adevărat – asemenea celui pe care-l porți cu cineva drag, ca de pildă fosta ta soție pe vremea când erai încă soțul ei –, dialogul adevărat iese din discuție.)

— Tu ai o închisoare în spatele casei? întreabă Phyllis tăios. Își privește degetele de la picioare înghesuite în sandale, cu unghiile vopsite în stacojiu. Par să-i sugereze ceva.

— Nu, dar stau *totuși* în vechea casă a fostei mele soții, spun eu, și stau singur, iar fiul meu e un epileptic care trebuie să stea toată ziua cu o cască de fotbal pe cap și am hotărât să stau în casa asta doar ca să-i dau o mică aparență de continuitate când vine în vizită, mai ales că n-are cine știe ce așteptări de la viață. Deci m-am adaptat *întru câtva* la necesitate. Mă uit la ea și clipesc. Aici e vorba despre ea, nu despre mine.

Phyllis nu se aștepta la asta și pare șocată, realizând brusc cât din ceea ce se întâmplase până acum fusese vorbărie obișnuită de agent de vânzări, obișnuitul praf în ochii clientului; doar că acum totul s-a redus brusc *la esență:* de *situația reală* a ei și a lui Joe se ocupă conștiincios un tip cu necazuri mai mari decât ale lor, care doarme mai prost, umblă pe la mai mulți doctori, primește telefoane mai îngrijorătoare, timp în care așteaptă cu mai multă neliniște să-i fie citite grafice sumbre și a cărui viață contează în general mai mult decât a lor pentru că e mai aproape de mormânt (nu neapărat al lui).

— Frank, n-am vrut să compar niște răni cu niște vânătăi, spune Phyllis pe un ton jalnic. Îmi pare rău. Pur și simplu mă simt foarte presată, pe lângă toate celelalte. Îmi zâmbește trist, à la Stan Laurel, și-și lasă bărbia în jos exact ca bătrânul Stan. Are, observ, o față maleabilă și dulce de plastilină, perfectă ca să facă teatru alternativ pentru copii în Northeast Kingdom[1]. Dar la fel de potrivită și pentru Penns Neck, unde trupa de actori pe care ar conduce-o ar putea pune în scenă *Peter Pan* sau *The Fantasticks* (mai puțin cântecul cu violul) pentru foștii inspectori hoți și incompetenții de dincolo de gard, dându-le măcar temporar senzația că viața nu-i chiar așa de distrusă, că sunt încă speranțe afară, că au rămas o mulțime de posibilități – chiar dacă nu-i așa.

Îi aud pe Ted și Joe târșâindu-și labele ude pe scara din spate, apoi tropăind pe preșul de la intrare și pe Joe spunând: „Asta chiar c-ar fi o *adevărată* confruntare cu realitatea, îți spun eu", în timp ce Ted cel blajin și deștept îi răspunde: „Tocmai am hotărât, Joe, ca în timpul care mi-a mai rămas să mă descotorosesc de tot ceea ce e neesențial".

— Te invidiez pentru asta, crede-mă, spune Joe. Mamă, Doamne, ce m-aș mai descotorosi și eu de vreo câteva chestii din astea.

Și eu, și Phyllis auzim asta. Amândoi știm că unul din noi e prima chestie neesențială pe care Joe ar vrea s-o lase în urmă.

---

1 Partea de nord-est a statului Vermont.

— Phyllis, cred că avem cu toţii cicatrice şi vânătăi, spun eu, dar chiar n-aş vrea ca din cauza lor să ratezi ditamai chilipirul de casă minunată, când ţi-e la îndemână.

— Mai avem şi altceva de văzut azi? întreabă Phyllis descurajată.

Mă las uşor pe călcâie, strângând în braţe mapa.

— Aş putea să vă arăt un complex nou. Mă gândesc la Mallards Landing, fireşte, unde lemnul arde mocnit şi sunt gata cel mult două clădiri, iar Markhamii o să-şi iasă din pepeni în clipa când vor vedea fanioanele fluturând în vânt.

— Tânărul dezvoltator e un tip tare de treabă. Se încadrează toate în categoria voastră de preţ. Dar mi-aţi specificat că nu vreţi să vedeţi case noi.

— Nu, spune Phyllis sumbru. Ştii, Frank, Joe e maniaco-depresiv.

— Nu, asta n-am ştiut. Strâng şi mai tare mapa. (Încep să fierb ca o varză în jacheta mea de ploaie.) Intenţionez, totuşi, să rămân ferm pe poziţii. Maniaco-depresivi, infractori cu cazier, bărbaţi şi femei cu tatuaje de prost gust pe fiecare centimetru de piele – cu toţii au dreptul la un cuier în care să-şi atârne pălăriile dacă au destul mălai. Afirmaţia asta despre ţicneala lui Joe e, probabil, o minciună sfruntată, un şiretlic menit să-mi arate că e o adversară redutabilă în lupta imobiliară (din-tr-un motiv sau altul, problemele ei femeieşti par încă reale).

— Phyllis, tu şi cu Joe trebuie să vă gândiţi serios la casa asta. Mă uit intens în ochii ei albaştri îndărătnici, realizând pentru prima oară că trebuie să poarte lentile de contact, pentru că o asemenea nuanţă de albastru nu există.

E încadrată de fereastră, strângându-şi mâinile mici la piept ca o învăţătoare care adresează cu dispreţ o întrebare-capcană unui şcolar nătâng.

— Uneori n-ai senzaţia – din pricina luminii strălucitoare din jurul ei, pare că asupra lui Phyllis a coborât duhul sfânt – că nimeni nu mai are grijă de tine? Zâmbeşte slab. Cutele de la colţurile gurii îi adună obrajii în două moviliţe.

— În fiecare zi. Încerc să-i răspund cu o expresie radioasă de martir.

— Am avut senzaţia asta când m-am măritat prima oară. Când aveam douăzeci de ani şi eram în anul doi la Towson. Şi am avut-o iar azi-dimineaţă la motel – pentru prima oară de ani buni. Îşi dă ochii peste cap într-un fel caraghios.

Joe şi Ted fac un al doilea tur zgomotos al casei. Ted desfăşoară nişte schiţe vechi pe care le ţinea dosite undeva. În curând vor da buzna peste mica mea şedinţă de terapie cu Phyllis.

— Cred că e o senzație firească, Phyllis, și cred că tu și Joe vă purtați foarte bine de grijă unul altuia. Mă uit să văd dacă exploratorii au ajuns deja. Îi aud tropăind peste defunctul radiator din podea, discutând cu importanță despre pod.

Phyllis clatină din cap și schițează un zâmbet de preafericit.

— Șmecheria e să preschimbi apa în vin, nu?

Habar n-am ce vrea să însemne asta, deși îi arunc o privire avocățesc-fraternă care spune că întrecerea s-a terminat. Aș putea chiar să-i dau o palmă peste umărul grăsuț, dar cu siguranță că s-ar alarma.

— Ascultă, Phyllis. Oamenii cred că lucrurile nu pot s-o ia decât în două direcții. O direcție corespunzătoare și una necorespunzătoare. Dar eu cred că majoritatea lucrurilor încep într-un fel, apoi le cârmim noi încotro vrem să se ducă. Și indiferent ce simți în momentul în care cumperi o casă – chiar dacă n-o cumperi pe asta sau nu cumperi deloc de la mine – o să trebuiască să...

Apoi, ședința noastră de terapie *chiar* ia sfârșit. Ted și Joe se întorc tropăind pe coridor după ce au hotărât să nu mai facă expediția prin păienjeniș în sus pe scara „care dispare" ca să se uite la niște îmbinări metalice de grinzi pe care le instalase Ted în '58, când venise uraganul Lulu, spulberând fân printre copaci, împingând iahturile câțiva kilometri pe uscat și făcând una cu pământul case mai mărețe decât a lui Ted. Sus e prea cald.

— Dumnezeu e în detalii, comentează unul din cei doi proaspeți prieteni la cataramă. Dar adaugă: Sau era dracul?

Phyllis se uită liniștită spre intrare, unde amândoi o iau mai întâi într-o direcție, apoi în cealaltă înainte de a ne găsi în living-room. Ted, care-și face apariția cu schițele lui, mi se pare pe deplin mulțumit. Cu ciocul lui imatur, șortul vulgar și tricoul lui cu *Olarii o fac cu degetele,* Joe pare la un pas de un soi de isterie.

— Am văzut destul, urlă Joe ca un conductor de tren, cântărind rapid livingul de parcă nu l-ar mai fi văzut în viața lui. Își împreunează degetele groase a mulțumire. Pot să iau deja o hotărâre, cu cât am văzut.

— Bine, spun eu. Atunci facem o plimbare cu mașina. (Ceea ce, în limbaj cifrat, înseamnă: mergem să luăm micul dejun, facem o ofertă la prețul întreg și ne întoarcem într-o oră.) Dau din cap încurajator spre Ted Houlihan. În mod neașteptat, s-a dovedit a fi un jucător-cheie într-o strategie ad-hoc de tip dezbină-și-cucerește. Amintirile lui, sărmana lui soție moartă, problemele la *cojones,* viziunea lui luminoasă asupra lumii de Fred Waring mai pământău și hainele lui simple sunt unelte de primă mână în vânzări. Ar putea deveni oricând agent imobiliar.

— Casa asta n-o să rămână mult pe piață, strigă Joe către oricine e dispus să-l asculte prin vecini. Se întoarce pe călcâie și o ia spre ieșire într-un fel de panică ce aminteşte de un stup de albine.

— Mă rog, o să vedem, spune Ted Houlihan și zâmbește strâmb spre mine și Phyllis, înfășurându-și mai strâns schițele. Știu că locul ăla de peste gard vă deranjează, doamnă Markham. Dar mie mi s-a părut întotdeauna că face întregul cartier mai sigur și mai unit. Nu diferă prea mult de un AT & T sau RCA, dacă mă-nțelegeți.

— Înțeleg, spune Phyllis, deloc impresionată.

Joe a ieșit deja pe ușa din față, a coborât scările și a ajuns pe gazon, măsurând din ochi acoperișul, scândurile întăritoare, scafele, cu gura lui încadrată de păr atârnând deschisă în timp ce caută îndoituri în coama acoperișului sau stricăciuni produse de gheață sub streașină. Poate că are buzele atât de roșii din cauza tratamentului pe care-l ia ca maniaco-depresiv. Joe, am eu senzația, ar avea nevoie de un pic de îngrijire.

Găsesc o carte de vizită cu *Frank Bascombe, agent imobiliar* în buzunarul jachetei mele de ploaie și-o strecor în suportul pentru umbrele din fața livingului, unde mi-am petrecut ultimele zece minute străduindu-mă s-o țin pe Phyllis în țarc.

— Ținem legătura, îi spun lui Ted. (Tot limbaj cifrat. Mai puțin explicit.)

— Da, bineînțeles, răspunde Ted, zâmbind cu căldură.

Apoi Phyllis iese din casă, cu șoldurile legănându-se, sandalele țăcănind, strângând din mers mâna mică a lui Ted și spunând ceva de genul că e o casă minunată și că e păcat că trebuie s-o vândă, dar ducându-se glonț la Joe, care încearcă să vadă limpede lucrurile prin ceața pe care i-au hărăzit-o niște sorți bezmetici.

— N-o s-o cumpere niciodată, spune Ted vitejește în timp ce mă îndrept spre ușă. Ceea ce simte el nu-i dezamăgire, ci poate o satisfacție nepotrivită pentru că a scăpat de niște elemente străine, ceea ce-i permite o retragere de scurtă durată în confortabila viață casnică dulce-amăruie care îi aparține încă. Oricine ar fi ușurat să-l vadă pe Joe plecat.

— Nu-mi dau seama, Ted, spun eu. N-ai cum să știi ce-o să facă alți oameni. Dac-aș ști, aș avea altă meserie.

— Mi-ar fi plăcut să fiu sigur că și alții văd valoarea locului. M-aș simți bine dac-ar fi așa. Nu prea mai avem parte de cine știe ce confirmări în povestea asta.

— Nu pe cât ne-am dori. Dar aici intevin eu. Phyllis și Joe stau în picioare lângă mașina mea, uitându-se la casă de parcă ar fi un transoceanic gata să pornească în largul mării.

— Eu zic să nu-ți subestimezi propria casă, Ted, spun eu și-i mai iau o dată mâna mică și tare ca un biscuit și i-o strâng încurajator. Trag în piept un ultim damf de gaze. (Joe o să abordeze subiectul ăsta în nici cinci minute.) Să nu te miri dacă mă întorc cu o ofertă în dimineața asta. N-o să mai vadă ei o casă bună ca a ta și am de gând să le-o zic în termeni cât se poate de clari.

— Odată s-a suit un tip pe gard în timp ce eu eram în spate și strângeam frunzele, spune Ted. Susan și cu mine l-am invitat înăuntru și i-am dat o cafea și un sendviș cu ou și salată. Ca să aflăm că fusese prefect în West Orange. Pur și simplu se băgase în bucluc până-n gât. Până la urmă m-a ajutat o oră să strâng frunze, după care a sărit gardul înapoi. Un timp am primit de la el felicitări de Crăciun.

— Probabil că s-a întors în politică, spun eu, bucuros că Ted o scutise pe Phyllis de anecdota asta.

— Probabil.

— Ținem legătura.

— Mă găsiți aici, spune Ted. Închide ușa de la intrare în urma mea.

În mașină, Markhamii par că vor să scape cât mai repede de mine și, mai ales, nici unul nu pomenește de vreo ofertă.

În timp ce ieșim de pe alee, observăm cu toții mașina altui agent imobiliar încetinind și oprind, cu o tânără pereche înăuntru, unul în față și celălalt în spate – femeia filmând casa Houlihan prin geamul din dreapta. Pe ușa din partea șoferului a Buick-ului mare și lucios scrie AGENȚIA IMOBILIARĂ BUY AND LARGE – *Freehold, NJ.*

— Până diseară, casa asta o să fie istorie, spune pe un ton categoric Joe, care stă lângă mine, cu elanul mobilizator demobilizat în mod bizar. Nici o aluzie la vreun miros de gaz. Phyllis n-avea nici o șansă reală să-l intimideze, dar o privire poate dărâma orașe întregi.

— Poate, spun eu, aruncând priviri tăioase spre Buick-ul BUY AND LARGE. Poate că Ted Houlihan a trădat deja *exclusivitatea* noastră și sunt tentat să ies afară și să le zic câteva tuturor celor implicați. Deși vederea unor cumpărători rivali le-ar putea inspira o nevoie specială, urgentă de a acționa lui Phyllis și Joe, care se uită la nou-veniți într-o tăcere dezaprobatoare în timp ce eu o iau înapoi pe Charity Street.

Pe drumul spre Route 1, Phyllis – care și-a pus între timp ochelari cu lentile fumurii și arată ca o divă – îmi cere brusc să-i plimb „prin împrejurimi", ca să vadă închisoarea. Drept care mă strecor prin cartierele învecinate mai puțin plăcute, ocolesc prin spatele unui nou Sheraton și al unei biserici episcopale mari, cu o parcare întinsă și goală,

apoi ies pe Route 1 la nord de Penns Neck, unde, la opt sute de metri mai jos, în ceea ce pare a fi un câmp îngrijit de iarbă uscată, se înalță, la trei sute de metri mai în spate, un complex de clădiri joase, anonime, de un verde-șters, împrejmuite cu un gard și cu încă unul în interior, care formează împreună supărătorul „penitenciar". Vedem coșuri de baschet, un teren de baseball, câteva terenuri de tenis îngrădite și luminate, o trambulină înaltă peste ceea ce ar putea să fie foarte bine un bazin olimpic, niște „alei pentru meditație" pavate și șerpuitoare care dau spre porțiuni deschise de câmp unde perechi de bărbați – dintre care unii par bătrâni și șubrezi – se plimbă, stau de vorbă și poartă haine de stradă, și nu uniforme de pușcăriași. Mai e – pentru atmosferă, se pare – și un stol mare de gâște canadiene care se învârtesc și-și fac de lucru în jurul unui iaz de formă ovală.

Bineînțeles că am mai trecut pe lângă locul ăsta de nenumărate ori, dar nu i-am acordat decât o atenție cât se poate de superficială (lucru pe care au mizat, de altfel, și proiectanții închisorii, toată șandramaua fiind la fel de comună ca un teren de golf). Deși, așa cum îl văd acum, un complex verde și văratic cu copaci solizi înșirați până dincolo de margine, unde un deținut poate face absolut tot ce vrea, numai să nu plece – să citească o carte, să se uite la televizorul color, să se gândească la viitor –, și unde poți fi absolvit discret de datoriile față de societate într-un an sau doi, pare genul de loc unde oricine s-ar opri bucuros ca să-și lămurească lucrurile și să iasă din rahat.

— Arată ca un amărât de colegiu, spune Joe Markham, care vorbește tot la un nivel înalt de decibeli, dar pare mai liniștit acum. Ne-am oprit pe banda opusă, cu traficul vâjâind pe lângă noi, căscând gura la gard și la panoul oficial în argintiu și negru pe care scrie: CENTRUL DE DETENȚIE PENTRU BĂRBAȚI N.J. – INSTITUȚIE DE MINIMĂ SIGURANȚĂ, în spatele căruia steagurile statului New Jersey, al Americii și al Sistemului Penitenciar freamătă toate, fiecare pe stâlpul său, în adierile slabe, umede. Nu există nici gheretă de paznic, nici sârmă ghimpată, nici gard electric, nici gardieni cu pistoale automate, grenade de diversiune și lanterne, nici câini devoratori de picioare – doar o poartă automată discretă cu un interfon abia vizibil și o cameră mică de supaveghere pe un stâlp. Nici o mare chestie.

— Nu arată chiar așa de rău, nu? spun eu.

— Încotro e casa noastră de aici? întreabă Joe la fel de tare, aplecându-se să vadă pe după mine.

Cercetăm cu privirea șirul de copaci masivi care e Penns Neck, și care ascund vederii casa Houlihan de pe Charity Street.

— Nu se vede, spune Phyllis, dar e acolo, în spate.

— Nu se vede, nu există, spune Joe. Îi aruncă o privire lui Phyllis, cu ochelarii ei de soare pe nas. Un camion uriaș trece vijelios pe lângă noi, făcând mașina să se zgâlțâie pe șasiul ei. Au o gaură în gard pe unde puteți face schimb de rețete. Pufnește.

— O prăjitură cu o pilă în ea, spune Phyllis, cu o expresie tenace pe față. Încerc să-i surprind privirea în oglinda retrovizoare, dar nu pot.

— N-o văd.

— Eu o văd, ce dracu', mârâie Joe.

Ne mai zgâim treizeci de secunde, apoi o luăm din loc.

Ca stimulent negativ și argument definitiv, o iau pe lângă Mallards Landing, unde totul e la fel ca în urmă cu două ore, doar că mai ud. Câțiva muncitori se mișcă în casele pe jumătate ridicate. O echipă de negri descarcă suluri de gazon ud de pe platformă și le îngrămădește în fața prototipului care ar trebui să se poată „vizita", dar nu se poate, și care arată de fapt ca o fațadă de film unde o familie americană fictivă va plăti într-o bună zi o ipotecă fictivă. Pe mine, și sunt convins că și pe Markhami, mă face să mă gândesc la închisoarea pe care tocmai am lăsat-o în urmă.

— Cum îi spuneam și lui Phyllis, îi zic lui Joe, astea sunt în categoria voastră de preț, dar nu sunt ce mi-ai descris.

— Mai bine mă-mbolnăvesc de SIDA decât să stau în mizeria asta, mârâie Joe și nu se uită la Phyllis, care stă în spate, examinând atentă depozitul de combustibil luminat și grămezile de copaci adunați cu buldozerul din care acum nu mai iese fum. *Ce-oi căuta aici?* probabil că se întreabă ea. *Cât o dura drumul înapoi pe Vermont Transit?* Chiar în clipa asta ar putea fi la Farmers' Co-op din Lyndonville, la o ședință veselă, dar responsabilă de cumpărături pentru sărbători cu Sonja – fructe-surpriză pentru „marele coș cu fructe" pe care o să-l ducă la festivitățile de Ziua Independenței. Deasupra tarabelor cu legume o să fie priponite zmeie chinezești. Cineva o să cânte la țambal și o să lălăie cântece jucăușe de munte pline de apropouri sexuale. Zeci de câini, labradori și Golden Retriever, o să se fâțâie și o să hoinărească de colo-colo, fiecare cu eșarfa lui colorată legată la gât. Unde s-au dus toate astea? se întreabă ea. Ce-am făcut?

Brusc, *bum-trosc!* Undeva în atmosfera pașnică, la kilometri de noi, invizibil pentru toată lumea, un avion de luptă depășește bariera sunetului și a visului armonios, reverberând ca un tunet în timp ce o ia spre culmile munților și-n jos pe coastă. Phyllis tresare.

— Ei, căcat, spune ea. Ce-a fost asta?

— M-am băşit eu. Scuze, spune Joe, rânjind afectat la mine, după care tăcem cu toţii.

La Sleepy Hollow, Markhamii, care au mers tot restul drumului într-o tăcere deplină şi încremenită, par acum să se codească să coboare din maşina mea. Parcarea râioasă a hotelului e goală, în afară de antica lor Nova împrumutată, cu pneurile ei nepotrivite şi autocolantul imbecil despre anestezişti de care s-a lipit mizeria de pe Green Mountain. O cameristă micuţă, îmbrăcată în roz şi cu părul negru strâns în coc intră şi iese grăbită din camera numărul şapte, umplând un coş de rufe cu cearşafurile şi prosoapele murdare de peste noapte şi împingând înăuntru căruţul cu schimburi.

Amândoi Markhamii ar prefera să moară decât să stea pe unde apucă şi, într-o clipă de avânt inconştient, mă gândesc să-i las să vină cu mine acasă şi să le ofer găzduire pentru un weekend de discuţii despre case pe Cleveland Street – o bază sigură, ferită de depresii de unde s-ar putea duce la un film, ar putea să ia o cină decentă cu lufar sau manicotti la August Inn şi să caşte ochii la vitrinele de pe Seminary Street până când Phyllis n-o să mai poată suporta ideea că nu locuieşte aici sau măcar prin preajmă.

Deşi asta pur şi simplu nu-i în cărţi, iar inima mea bate de două ori şi jumătate energic şi dojenitor numai la gândul ăsta. Nu numai că nu-mi convine să ştiu că-şi vâră nasul în socotelile mele (ceea ce ar face mai mult ca sigur, ca dup-aia să nege), dar din moment ce nu s-a ajuns la vreo ofertă, vreau să fie la fel de solitari ca Siberia ca să se lămurească ce au de făcut. Desigur, ar putea foarte bine să se mute la noul Sheraton sau la Cabot Lodge şi să plătească transportul. Deşi, fiecare în felul său, şi astea două sunt la fel de deprimante ca Sleepy Hollow. În fosta mea viaţă de cronicar sportiv am căutat adesea adăpost şi chiar idile exotice în astfel de ascunzători lipsite de viaţă şi adesea, pentru scurt timp, le-am şi găsit. Dar s-a terminat cu asta. Fără discuţie.

Joe a ajuns la capătul listei de întrebări la care n-a găsit răspuns în ofertă, pe care a răsucit-o şi apoi a împăturit-o, în timp ce încrederea de leu de mai devreme începe deja să pălească.

— E vreo şansă ca Houlihan ăsta să închirieze? spune el, în timp ce stăm pur şi simplu cu toţii fără să facem nimic.

— Nu.

— Vreo şansă ca Houlihan să lase sub o sută cincizeci şi cinci?

— Fă o ofertă.

— Când poate elibera Houlihan?
— Cât se poate de repede. Are cancer.
— Ai negocia comisionul până la patru la sută?
(Asta nu mă surprinde.)
— Nu.
— Care mai e dobânda bancară zilele astea?
(Nici asta.)
— Zece virgulă patru dobândă fixă pe treizeci de ani, plus un punct plus o taxă de cerere.

Luăm la rând tot ce-i trece lui Joe prin cap. Stau cu aerul condiționat astfel încât să-mi bată în față până când mai că mă gândesc iarăși să-i primesc la mine acasă. Doar că patruzeci și cinci de vizionări reprezintă momentul statistic de unde nu mai există cale de întoarcere, iar Markhamii au urcat azi la patruzeci și șase. Din momentul ăsta încolo, clienții nu cumpără adesea nimic, ci virează spre alte zone sau fac o chestie dementă cum ar fi să ia un vapor spre Bahrain sau să urce pe Matterhorn. În plus, s-ar putea să-mi fie greu să-i dau afară. (De fapt, sunt gata să le dau liber Markhamilor, să-i las să pornească spre un nou început în Amboys[1].)

Deși bineînțeles că ar putea la fel de bine și să spună: „Bine. Hai să cumpărăm afurisenia asta și să terminăm cu frecangeala. Ne băgăm până la capăt. Hai să completăm oferta". Am o cutie plină cu oferte în portbagaj. „Ia de-aici cinci miare. Ne mutăm la Sheraton Tara.Tu mișcă-ți fundul ăla amărât înapoi la Houlihan, spune-i să-și facă bagajele pentru Tucson sau să se ducă în pizda mă-sii, pentru că mai mult de o sută cincizeci nu dăm, că n-avem. Are o oră să se hotărască."

Se mai întâmplă și așa. Casele se mai vând și pe loc; se scriu cecuri, se deschid depozite colaterale, se contactează companii de mutări de mobilă de la telefoane publice bătute de vânt de pe lângă un HoJo. Asta-mi ușurează munca al dracului de tare. Deși, când se întâmplă așa, de obicei e vorba despre texani bogați sau specialiști în chirurgie maxilofacială sau politicieni concediați pentru matrapazlâcuri financiare care caută un refugiu până când vor putea intra din nou în joc. Rareori e vorba de olari și de nevestele lor durdulii creatoare de hârtie, care se întorc la civilizație din Vermontul cel lăbăros cu portofele prin care fluieră vântul și fără să aibă habar de mersul lumii, dar cu destule idei despre cum ar trebui să fie.

---

1 City of Perth Amboy și City of South Amboy, două localități din Middlesex, New Jersey.

Joe stă în față, scrâșnind din molari, respirând zgomotos și zgâindu-se la imigranta care le inundă camera murdară cu un mop și o sticlă de Pine-Sol. Phyllis, cu ochelarii ei de soare inutili, stă și se gândește. La ce? Dumnezeu știe. N-a mai rămas nici o întrebare de pus, nici o grijă de exprimat și nici un ultimatum care să merite formulat. Au ajuns în punctul în care nu le-a mai rămas decât să acționeze. Sau nu.

Dar pentru Dumnezeu, lui Joe nu-i convine situația chiar dacă i-a plăcut casa și-și stoarce creierii căutând ceva de spus, o barieră de ridicat. Probabil că iar e vorba despre „vederea de sus" sau despre cine știe ce mare descoperire pe care vrea s-o facă.

— Poate că *ar trebui* să ne gândim să închiriem, spune Phyllis cu gândurile aiurea. O văd în oglindă, închisă în ea însăși ca o văduvă îndurerată. S-a tot holbat la taraba cu capace de roți din vecini, unde curtea udă de ploaie pare pustie, deși capacele de roți strălucesc și zdrăngănesc în bătaia vântului. Poate că vede într-un lucru o metaforă a altuia.

Totuși, pe neașteptate, se apleacă în față și pune o mână încurajatoare pe umărul gol și păros al lui Joe, ceea ce-l face să sară-n sus de parcă ar fi fost înjunghiat. Deși își dă imediat seama că e un gest de solidaritate și tandrețe, așa că se întinde greoi și-i acoperă mâna cu a lui. Toate unitățile și echipajele sunt acum mobilizate. Un răspuns comun e inevitabil. E gestul fundamental al căsniciei, un gest de care, nu știu de ce, eu n-am avut parte și regret asta.

— Majoritatea contractelor bune de închiriere apar când se termină anul școlar la Institut și pleacă lumea. Asta a fost luna trecută, spun eu. Atunci nu v-a plăcut nimic.

— Nu putem face rost de ceva temporar? întreabă Joe, ținând moale degetele grăsuțe ale lui Phyllis ca și cum ea ar zace în fața lui, întinsă pe un pat de spital.

— Am *eu* un loc, zic. Dar s-ar putea să nu fie ce vreți voi.

— Da' ce-are? întreabă Joe și Phyllis într-un glas neîncrezător.

— N-are nimic. Doar că întâmplător e într-un cartier de negri.

— Aoleu, Doamne. Asta-i bună, spune Joe, de parcă asta ar fi o capcană de mult anticipată și în sfârșit întinsă. Asta-mi mai lipsea. Ciori. Mersi pentru nimic. Clatină din cap cu scârbă.

— Noi nu vedem așa lucrurile în Haddam, Joe, spun eu cu răceală. Nu-i modul meu de a aborda afacerile imobiliare.

— Ei, bravo ție, spune el, fierbând de nervi, dar ținând-o încă pe Phyllis de mână, probabil mai strâns decât și-ar dori ea.

— Tu nu stai aici, izbucnește el. Și n-ai copii.

— Ba am copii, spun eu. Şi aş sta bine mersi cu ei aici, dacă n-aş sta în altă parte. Îi arunc lui Joe o căutătură aspră, tăioasă, care vrea să spună că, în afară de restul lucrurilor care-i scapă, lumea pe care a lăsat-o în urmă în anii şaptezeci şi nu ştiu cât e un crater pustiu şi că aici n-o să aibă parte de înţelegere dacă se dovedeşte că nu-i place prezentul.

— Ce, ai nişte colibe-vagon pe care-ţi iei chiria în fiecare duminică dimineaţă? Joe spune asta pe un ton mieros, neplăcut. Babacu' meu avea o schemă din asta în Aliquippa. Lucra cu chinezi. Umbla cu un pistol la brâu, să se vadă. Eu aşteptam în maşină.

— Eu n-am pistol, zic. V-am făcut chiar un serviciu că am adus vorba.

— Mersi. Las-o baltă.

— Am putea să mergem să vedem, spune Phyllis, strângând degetele păroase ale lui Joe, pe care şi le-a adunat între timp într-un pumn mic şi ameninţător.

— Poate peste un milion de ani. Poate, nu-i sigur. Joe trage de încuietoarea uşii, lăsând fierbinţeala de pe Route 1 să pătrundă şuierătoare înăuntru.

— Merită să vă gândiţi la casa Houlihan, mă adresez eu scaunului pe care Joe îl eliberează, aruncând o privire piezişă în spate, către Phyllis.

— Voi, agenţii ăştia imobiliari, spune Joe de afară, de unde nu mai văd din el decât şortul care-i turteşte boaşele. Nu vă stă gândul decât la vânzarea aia de căcat. Apoi o ia furios spre femeia de serviciu care stă lângă coşul ei cu rufe, exact în dreptul camerei lui, uitându-se la Joe ca la o arătare bizară (ceea ce şi este).

— Joe nu le are cu compromisul, spune Phyllis pe un ton neconvingător. Şi s-ar putea să aibă şi nişte probleme de dozaj.

— Din partea mea, n-are decât să facă ce vrea.

— Ştiu, spune Phyllis. Ai multă răbdare cu noi. Îmi pare rău că te frecăm atât. Mă bate ea *pe mine* pe umăr, exact cum a făcut cu imbecilul de Joe. Un gest victorios. Nu prea-mi convine.

— E meseria mea, spun eu.

— Mai vorbim, Frank, spune Phyllis, chinuindu-se să iasă pe uşa ei în arşiţa dimineţii care se apropie de ora unsprezece.

— E perfect aşa, Phyllis. Sună-mă la birou şi lasă un mesaj. O să plec în Connecticut cu băiatul meu. Nu prea apuc să stau cu el. Putem să rezolvăm aproape tot la telefon, dacă avem despre ce vorbi.

— Ne străduim, Frank, spune Phyllis, clipind înduioşată cu gândul la fiul meu epileptic, dar nedorind să aducă vorba despre asta. Chiar ne străduim.

— Se vede, mint eu, apoi mă întorc și-i ofer un zâmbet spășit, care dintr-un motiv sau altul o face să iasă glonț pe ușă și să străbată micuța parcare încinsă și prăpădită a motelului, în căutarea improbabilului ei soț.

Apoi mă pomenesc că nu mai știu cum să mă-ntorc mai repede în oraș, așa că gonesc pe asfaltul aburind de pe Route 1, luând-o din nou pe King George Road pe drumul cel mai scurt până pe Seminary Street. Am rămas cu mai mult timp decât mă așteptam și am de gând să-l folosesc din plin trecând a doua oară pe la familia McLeod, apoi luând-o pe Route 31 până la Franks și ținând-o drept până la South Mantoloking ca să petrec un moment plăcut cu Sally mai devreme decât de obicei, asta plus cina.

Am sperat, desigur, că o să mă întorc la birou ca să definitivez o ofertă sau că o să i-o prezint deja lui Ted Houlihan, agitându-mă să pun diversele rotițe în mișcare – să sun un evaluator pentru o inspecție structurală, să mă ocup de depunerea avansului, să mă uit pe contractul de protecție împotriva termitelor, să-i dau un telefon lui Fox McKinney de la Garden State Savings ca să ne deschidă niște uși la comisia pentru acordarea ipotecilor. Nimic nu-l încântă mai mult pe un proprietar decât un răspuns rapid și ferm la decizia sa de a vinde. Din punct de vedere filozofic, așa cum spunea și Ted, asta ne arată că lumea e mai mult sau mai puțin cum am vrea noi să fie. (Din nefericire, răspunsurile pe care le auzim cel mai adesea din partea lumii sunt: „Frate, nu putem onora acum oferta, o să dureze șase săptămâni"; sau: „Credeam că drăcovenii din astea nu se mai fac din '58"; sau „Partea asta trebuie șlefuită bine și singurul tip care se pricepe la asta e în excursie în Swaziland. Luați-vă o vacanță, vă căutăm noi.") Și totuși, dacă un agent poate arunca în joc o ofertă bine gândită pentru o proprietate nouă-nouță, probabilitatea ca totul să meargă uns până la final e sporită în proporție geometrică de simpla greutate a satisfacției proprietarului, de încredere, de sentimentul confirmării și de cel al unui sens imanent. Cu alte cuvinte, un final *adevărat.*

În consecință, e o tactică bună să-i las pe Markhami în voia sorții așa cum tocmai am făcut, să-i las să șontăcăiască de colo-colo în hodoroaga lor de Nová, cugetând la toate casele din toate cartierele la care s-au strâmbat, apoi să se târască înapoi la Sleepy Hollow pentru un pui de somn – când o să adoarmă pe lumină, dar o să se trezească speriați, dezorientați și demoralizați pe întuneric, întinși unul lângă altul, zgâindu-se la pereții unsuroși ai motelului, ascultând duduitul traficului pe lângă ei, singurii care n-au plecat spre stațiuni plăcute de vacanță pe

malul mării unde îndrăgostiți tineri, fericiți, cu dantură perfectă se salută de pe verande și praguri luminate, cu pahare mari de gin rece în mână. (Și eu personal sper să mă bucur în curând de o asemenea primire – să fiu o completare veselă, așteptată cu nerăbdare la rezerva generală de bună dispoziție festivă, să mă satur de râs, să simt cum nefericirea lumii iese din mine într-un loc unde Markhamii nu mă pot ajunge. Poate că mâine-dimineață la prima oră o să sune Joe și-o să vrea să bage o ofertă până-n prânz sau poate că n-o să sune – deruta a fost mai puternică și i-a alungat înapoi la Vermont și la ajutoarele sociale – caz în care o să mă descotorosesc de ei. Iarăși n-am nimic de pierdut.)

E foarte limpede că Markhamii nu s-au mai uitat în oglinda vieții de ceva vreme – privirea-surpriză a lui Joe de azi-dimineață nu se pune. Până la urmă, mandatul spiritual al Vermontului este să nu te uiți la *tine* însuți, ci să te holbezi ani întregi la orice *altceva* cât mai pătrunzător cu putință, în ideea că tot ce e acolo te reprezintă mai mult sau mai puțin și că totul e al naibii de minunat, pentru că așa ești tu. (Emerson are păreri diferite pe tema asta.) Doar că, dacă scopul tău e să cumperi o casă, n-ai cum să scapi de un pic de autoexaminare.

În acest moment, dacă nu mă-nșel, Joe și Phyllis zac exact cum mi i-am închipuit pe patul lor îngust, țepeni ca niște scânduri, unul lângă altul, îmbrăcați din cap până-n picioare, uitându-se fix la tavanul întunecat pătat de murdărie de muscă, cu toate luminile stinse, înțelegând muți ca niște cadavre că n-au *cum* să nu se vadă. Că sunt oamenii aceia singuri și chinuiți care vor putea fi văzuți în curând pe o alee sau așezați pe o canapea sau într-un scaun strâmb de grădină (oricare le-ar fi următoarea destinație), uitându-se năuci într-o cameră de televiziune în timp ce sunt intervievați pentru știrile de la șase nu doar ca americani de rând, ci ca oameni prinși în ghearele crizei imobiliare, membri obscuri ai unei clase obscure ai cărei membri nu vor să fie – frustrații, marginalii, cei care suferă, cei siliți să trăiască în anonimat și posomoreală pe străzi scurte și înfundate botezate după fata constructorului sau după colegele ei de școală.

Și singurul lucru care i-ar salva ar fi să găsească o cale să se gândească la ei înșiși și la mai toate celelalte *altfel;* să formuleze noi înțelesuri pe baza convingerii că, pentru a aprinde focuri noi, cele vechi trebuie stinse; mai puțin pe baza încăpățânării alienante, stupide și mai mult, de pildă, pe baza dorinței de a-l face pe celălalt fericit și el pe tine fără a neutraliza propriul sine – căci până la urmă de-aia au venit în New Jersey în loc să rămână în munți și să devină victime infatuate ale propriilor greșeli idioate.

În ceea ce-i privește pe Markhami, firește, e greu de crezut că o s-o scoată la capăt. Peste un an, Joe ar putea fi primul care să se relaxeze la o petrecere în cinstea solstițiului de vară dată pe pajiștea proaspăt tunsă a unui vecin, sorbind bere făcută în casă și păscând un platou de lasagna vegetariană la cuptor – cu copii goi care zburdă în amurg, miros de compost și zgomot de pârâu și de generator cu gaz în fundal –, și să țină discursuri pe tema schimbării și despre cât de lași sunt ăia care nu sunt capabili de ea: o filozofie șlefuită firesc pe baza experiențelor de viață ale lui și ale lui Phyllis (care includ divorț, metode parentale nepotrivite, adulter, autosuficiență și dislocare spațială).

Deși *acum* tocmai schimbarea e ceea ce-i scoate din minți. Markhamii spun că n-ar face compromisuri legate de idealul lor. Dar nu fac compromisuri! Nu-și permit idealul ăsta. Și a nu cumpăra ceea ce nu-ți permiți nu e un compromis, e realitatea care-ți vorbește pe limba ta. Ca să ajungi undeva trebuie să înveți să-i răspunzi în aceeași limbă.

Și totuși s-ar putea să-și descopere resurse ascunse: faptul că degetele lor s-au atins pe furiș, pe dibuite, ca pe Capela Sixtină a fost un semnal promițător, dar unul pe care vor trebui să-l dezvolte în weekend, când vor rămâne singuri. Și atâta timp cât cecul lor nu se află în posesia mea, singuri vor și rămâne – nădușind din greu, dar și, cel puțin așa sper, demarând procesul autoanalizei ca inițiere sacră într-o viață ulterioară mai plină.

4

Ar putea fi oarecum relevant să povestesc cum am ajuns să fiu specialist în imobiliare, mai ales că e departe de vocațiile mele anterioare de scriitor de povestiri ratat și de ziarist sportiv. Un bun *trăitor* ar fi cel sau cea care a distilat tot ce-i important în viață în câteva principii și evenimente interconectate, care sunt ușor de explicat în cincisprezece minute și nu necesită multe pauze datorate năucelii și scuze pentru că un fapt sau altul e greu de înțeles cu exactitate pentru cine n-a fost de față. (Până la urmă, aproape niciodată ceilalți nu pot să *fie* „de față" și în majoritatea cazurilor e păcat că *tu* ai fost nevoit să fii.) Și numai în acest sens fluid și distilat e posibil să spun că am ajuns unde sunt acum din cauză că fosta mea soție s-a recăsătorit și s-a mutat în Connecticut.

Acum cinci ani, la sfârșitul unui sezon prost pe care prietena mea, doctorița Catherine Flaherty, l-a descris ca pe „o posibilă criză majoră" sau ca pe „sfârșitul a ceva stresant urmat de începutul a ceva vag", într-o bună zi mi-am dat pur și simplu demisia de la revista importantă de sport din New York unde lucram și am plecat în Florida, apoi în anul următor în Franța, unde nu fusesem niciodată, dar am hotărât că trebuia să merg.

În iarna care a urmat, mai sus-pomenita doctoriță Flaherty, care avea pe atunci douăzeci și trei de ani și nu era încă doctoriță, și-a întrerupt studiile medicale de la Dartmouth și a zburat la Paris ca să petreacă „un sezon" cu mine – cu totul împotriva doleanțelor tatălui ei (cine să-l condamne?) și fără vreo urmă de speranță că lumea ne-ar fi oferit vreun viitor mie și ei împreună sau că viitorul ar fi trebuit măcar luat în considerare. Am pornit amândoi într-o expediție cu mașina într-un Peugeot închiriat spre orice părea interesant pe harta Europei, cu toate cheltuielile plătite de mine din vânzarea acțiunilor la revistă și cu Catherine ocupându-se de complicatele chestiuni ale descifrării hărților, comandării mâncării, orientării, căutării de toalete, telefoanelor și plății hamalilor. Desigur, ea fusese în Europa de douăzeci de ori înainte să-și termine studiile la Choate și putea oricând să-și aducă aminte și să ne ducă direct la „un mic restaurant drăguț de pe un deal" din Dordogne sau la „un loc interesant pentru un prânz foarte întârziat" lângă Palacio din Madrid sau să găsească drumul spre o casă de lângă

Helsinki în care locuise la un moment dat soția lui Strindberg. Întreaga excursie avea pentru ea calitatea unei întoarceri nostalgice, lipsite de scop, la niște victorii din trecut în compania unui „celălalt" netradițional, chiar înainte ca viața – viața serioasă de adult – să înceapă cu adevărat și ca distracția să fie pusă-n cui pentru totdeauna; în timp ce pentru mine a fost mai degrabă o cursă încordată printr-un decor *exterior* străin, dar pasionant, începută cu speranța că voi ajunge la un refugiu temporar unde mă voi simți răsplătit, revigorat, mai puțin anxios, poate chiar fericit și împăcat.

Nu-i nevoie să povestesc în detaliu ce am făcut. (Cu siguranță, aceste excursii pseudoromantice seamănă toate între ele mai mult sau mai puțin și sunt experiențe închise.) Ne-am „oprit" în cele din urmă în orașul Saint-Valéry-sur-Somme din Picardia, aproape de Canal. Acolo am stat împreună aproape două luni, am cheltuit o mare parte din banii mei, ne-am plimbat cu bicicleta, am citit o mulțime de cărți, am vizitat câmpuri de luptă și catedrale, am încercat să vâslim pe canale, ne-am plimbat îngânduraţi pe malul verde al vechiului fluviu cu estuar, uitându-ne cum prind pescarii francezi bibani, ne-am plimbat îngânduraţi în jurul golfului până la satul de alabastru Le Crotoy, apoi ne-am întors, am făcut mult amor. În plus, mi-am exersat franceza învățată la colegiu, am stat la taclale cu turiștii englezi, m-am zgâit la bărcile cu pânze, am înălțat zmeie, am mâncat multe *moules meunières* pline de nisip, am ascultat mult jazz „tradițional", am dormit când am vrut și chiar și când n-am vrut, m-am trezit în miez de noapte și m-am uitat la cer de parcă mi-aș fi dorit o perspectivă mai limpede asupra a ceva, fără să știu însă sigur a ce anume. Am făcut toate astea până când m-am simțit cât se poate de bine, nu îndrăgostit de Catherine Flaherty, dar nici nefericit, deși în același timp lipsit de viitor, inutil și plictisit – așa cum cred că simte orice american care vrea să rămână american într-un sejur prelungit în Europa (și poate cum se simte un funcționar escroc de la drumuri dintr-un oraș de provincie în ultima parte a ședерii la închisoarea de minimă siguranță din Penns Neck.)

Deși sentimentul pe care l-am căpătat în Franța după un timp a fost de fapt un fel de presiune deghizată (deghizată, așa cum se întâmplă adesea cu urgența, în nonpresiune), un sentiment total diferit față de vechile perturbări zăngănitoare, amețitoare și pline de suspans pe care le trăisem în ultimele mele zile de cronicar sportiv: și anume că eram divorțat, plin de regrete și că trebuia să alerg după femei doar ca să mă simt împăcat, amuzat și vag visător. Această nouă varietate era mai degrabă o presiune cu rezonanță gravă legată de mine și doar de mine,

nu de mine *și* de altcineva. Era, mă gândesc acum, bubuitul grav al vârstei mijlocii care se cerea luat la cunoștință și nu evitat cu nepăsare. (Opt săptămâni de stat singur cu o femeie cu două decenii mai tânără e cea mai sigură metodă de a pricepe că într-o bună zi nu vei mai fi, de a te plictisi până la tâmpeală de conceptul de tinerețe și de a conștientiza sumbru cât de imposibil e să fii vreodată „cu" o altă ființă umană.

Așadar, într-o seară, la o porție de *ficelle picarde* și încă un pahar de Pouilly-Fumé tolerabil, mi-am dat seama că faptul că sunt acolo cu Catherine cea încântătoare, cu părul ca mierea și suav-ironică era într-adevăr un soi de vis, un vis pe care sperasem să mi-l împlinesc, doar că începuse acum să mă țină pe loc – de la ce anume, nu eram sigur, dar trebuia să aflu. Probabil că o plictisisem de moarte, firește, dar ea își făcuse în continuare numărul, vag amuzată, ca și cum aș fi fost un „babalâc destul de nostim", cu obiceiuri destul de interesante, excentrice, care nu trebuia nesocotit nici măcar o clipă „ ca bărbat", iar faptul că stătuse cu mine la Saint-Valéry avusese un rol decisiv în începerea fragedei ei vieți cu doza adecvată de picanterie și avea să-și amintească de asta în vecii vecilor. Totuși, n-o interesa dacă eu plecam sau dacă ea rămânea sau dacă plecam sau rămâneam amândoi. Deja își făcuse planuri de plecare, pe care nu se gândise încă să mi le împărtășească; și oricum, când eu aveam să am șaptezeci de ani și să port Pampers pentru adulți, ea avea să aibă vreo cincizeci și ceva de ani, avea să fie posacă din cauza a tot ceea ce pierduse și deloc dispusă să-mi cânte mie în strună – singurul lucru pe care urma să mi-l mai doresc la vremea aia. Așa că nu se punea problema unui drum lung pentru noi doi.

Dar chiar așa, pe nepusă masă și chiar în seara aceea, fără vreun cuvânt crud, ne-am sărutat și am luat-o fiecare pe drumul lui – ea înapoi la Dartmouth, iar eu înapoi în…

Haddam. Unde am aterizat nu doar cu un nou țel măreț în minte și cu o înverșunare de a *face* imediat ceva serios pentru binele meu și poate și al altora, ci și cu sentimentul unei înnoiri pe care o căutasem departe și care s-a tradus imediat printr-o legătură intimă cu orașul însuși, care în acel moment iluminat mi s-a părut a fi reședința mea spirituală așa cum nu fusese nici un alt loc pe care-l văzusem vreodată, dat fiind faptul că era locul în care m-am întors instinctiv și într-un suflet. (Desigur, pentru că am venit pe lume într-un *loc* adevărat și încă unul atât de banal și de monoton, de *egal cu sine* cum e Mississippi Gulf Coast, n-aș fi avut de ce să mă mir că o *așezare* simplă ca Haddam – cu atât de puține perspective – poate să-mi provoace, la o privire mai atentă, o mare ușurare, făcându-mă chiar să devin dependent de ea.)

Înainte, când stăteam în oraș și scriam cronici sportive, în calitate de tip căsătorit, apoi divorțat, m-am considerat întotdeauna o prezență spectrală, ca o corabie care navighează pe lângă maluri cețoase, încercând să se țină aproape, la o strigare de plajă, dar fără să ajungă vreodată la ea. Acum, totuși, datorită capacității orașului Haddam sau a oricărei suburbii de a primi orice străin, dacă nu e o mare lepădătură (o toleranță specială care ne face să tânjim până și după cel mai impersonal cartier de case sau complex de apartamente), mă simt *de-al orașului:* un tip care face glume deocheate cu băcanul napolitan, care știe exact cum o să fie tuns la frizeria Barber's, dar tot acolo se duce, care a votat mai mult de trei primari și ține minte cum stăteau lucrurile înainte să se schimbe și pe chestia asta se simte deci ca acasă. Desigur, sentimentele astea sunt duse înainte de valul speranțelor și șanselor fiecăruia.

Fiecare vârstă are propriul ei steag de fluturat. Iar al meu, când m-am întors în Haddam, avea cu siguranță două fețe. Pe o față era un sentiment de sincronicitate luminoasă, în care toate lucrurile la care mă gândeam – să mă apropii iar de cei doi copii ai mei după ce o vreme dădusem bir cu fugiții, să mă afund într-un nou proiect de viață, poate chiar să demarez o campanie pentru a recâștiga terenul pierdut cu Ann –, toate activitățile astea pline de speranță păreau a fi, de parcă ar fi fost ghidate de o rază invizibilă, esența vieții mele. Mă aflam sub o vrajă care făcea ca nimic să nu-mi fie străin și nimic să nu-mi poată rezista, dacă-mi puneam mintea la contribuție. (Psihiatrii, precum cel pe care-l vizitează fiul meu, ne previn în legătură cu astfel de sentimente, smulgându-ne din otrava euforiei și aducându-ne înapoi pe pământul ferm, unde vor ei să fim.)

Cealaltă senzație, care o contrabalansa pe prima, era că tot ceea ce contemplam atunci era limitat sau cel puțin subscris la „realitatea banală a existenței mele" – că până la urmă nu eram decât un om, la fel de netranscendent ca un trunchi de copac, și că tot ceea ce puteam face trebuia raportat la greutatea concretului și supus considerațiilor standard de tipul: O să meargă? E util pentru mine sau pentru alții?

Acum mă gândesc la acest echilibru al unor forțe presante ca la începutul Perioadei Existenței – dansul pe sârmă al normalității, partea care vine *după* marea bătălie încheiată cu marele eșec, perioada din viață când orice urma să ne afecteze „mai târziu" începe practic să ne afecteze, o perioadă în care ne vedem de drum mai mult sau mai puțin independenți și fericiți, deși s-ar putea să hotărâm să n-o pomenim sau măcar s-o rememorăm mai târziu dacă va fi să spunem povestea vieții noastre, atât de ancorată e perioada asta în dramele mărunte și în neînsemnatele îmbunătățiri ale situației constând în momente plăcute petrecute pur și simplu cu noi înșine.

Totuşi, pentru ca această tranziţie să reuşească, părea să se impună o curăţenie radicală – exact ce i-a spus Ted Houlihan lui Joe Markham acum o oră, lucru care probabil că i-a trecut pe lângă urechi. Majoritatea oamenilor, odată ajunşi la o anumită vârstă, mărşăluiesc prin viaţă luptându-se ca nebunii cu ideea de desăvârşire, ţinând pasul cu toate lucrurile care făcuseră vreodată parte din viaţa lor, persistând astfel în iluzia că se întorc pe deplin la viaţă. De regulă, chestiile astea se reduc la a fi în stare să-şi amintească ziua de naştere a primei persoane căreia i-au „cedat" sau primul disc de calipso pe care l-au cumpărat, ori replica subtilă din *Our Town* care părea să sintetizeze esenţa vieţii undeva prin 1960.

La cele mai multe dintre astea trebuie să renunţi, ca şi la ideea de desăvârşire, din moment ce după un timp te scârbeşte atât de tare tot ceea ce ai făcut sau că i-ai cedat nu ştiu cui sau că ai eşuat sau că ai luptat şi nu ţi-a plăcut, încât nu mai poţi înainta deloc. Un alt mod de a spune acelaşi lucru e că, în tinereţe, adversarul tău e viitorul; dar când nu mai eşti tânăr, adversarul tău e trecutul şi tot ceea ce ai făcut şi problema îndepărtării de el. (Fiul meu Paul ar putea fi o excepţie.)

Eu unul aveam senzaţia că, dacă mă descotorosisem de slujbă, căsnicie, nostalgie şi regret mlăştinos, eram îndreptăţit să mă consider un om ce debordează de perspective şi voinţă – cam aşa cum s-ar simţi cineva chiar înainte să se apuce, de pildă, de schiat pe gheţari; şi nu ca să-şi exerseze abilităţile sau ca să ispitească sinistra moarte, ci doar ca să celebreze muzica spiritului uman. (N-aş fi putut, firește, să vă spun care era exact ţelul meu, ceea ce însemna, probabil, că ţelul meu era pur şi simplu să am un ţel. Deşi sunt sigur că mă temeam că, dacă nu fac ceva cu viaţa mea, chiar şi frizând ridicolul, am s-o pierd – exact cum îmi amintesc că se vorbea despre sculă când eram mic.)

Principala mea aptitudine pentru noul proiect era faptul că nu mă preocupa deloc cum *erau* lucrurile altădată. Oricum, de obicei avem o părere greşită despre cum erau lucrurile, cu excepţia faptului că eram mai fericiţi – doar că poate nu conştientizam la vremea respectivă sau nu eram în stare să ne bucurăm de moment, atât de împotmoliţi eram în zoaiele vieţii; sau, cum se întâmplă adesea, s-ar putea să nu fi fost niciodată atât de fericiţi cum ne place să credem că am fost.

A doua aptitudine de care dispuneam era că intimitatea începuse să conteze mai puţin pentru mine. (Începuse să piardă constant teren de când căsnicia mea stagnase şi celelalte aventuri eşuaseră.) Şi aici mă refer la intimitatea adevărată, aceea pe care o ai cu o singură persoană (sau poate două sau trei) într-o viaţă de om; nu aceea care înseamnă

că poți vorbi cu cineva apropiat despre laxativele preferate sau problemele cu dantura; sau, dacă e femeie, despre ciclul ei menstrual sau despre prostata care te chinuie. Astea sunt lucruri personale, nu intime. Eu mă refer la chestiile adevărate – *intimități trecute sub tăcere* –, când vorbele, destăinuirile, promisiunile și jurămintele sunt aproape nesemnificative: intimitatea celor înțeleși și compătimiți cu râvnă, care n-are nici o legătură cu atitudinea „ce-i în gușă și-n căpușă" sau cu a spune adevărul ori cu a fi capabil să te „deschizi" în fața necunoscuților (astea oricum nu contează). Cu toate astea, nu rămăsesem dator la *nici unul* dintre aceste capitole, ba chiar simțeam că pot sări direct în noul meu cadru de referință – oricare ar fi fost cel care începea acum – destul de bine pregătit și de pus la punct.

În al treilea, dar nu în ultimul rând, nu prea mă preocupa gândul că sunt laș. (Părea o chestie importantă și încă este.) Cu ani în urmă, pe când eram cronicar sportiv, ieșeam odată cu Ann de la un meci Knicks-Bullets la Garden, când în fața noastră un dement a început să fluture un pistol și să amenințe că trage în tot ce-i iese în cale. Vestea s-a răspândit ca o furtună într-un lan de grâu. „Armă! E ÎNARMAT! Atenție!" Am tras-o repede pe Ann într-o toaletă pentru bărbați, sperând să pun niște beton între țeava armei și noi. Deși după douăzeci de secunde, pistolarul a fost placat și făcut arșice de o ceată de newyorkezi unul și unul, cu sânge rece, și, slavă Domnului, nimeni n-a fost rănit.

Dar în mașină, în timp ce așteptam într-o ploaie măruntă să intrăm în tunelul sumbru ca să ne întoarcem la New Jersey, Ann mi-a spus:

— Ți-ai dat seama că te-ai băgat *în spatele* meu când tipul ăla a scos pistolul? Mi-a zâmbit cu o expresie obosită, dar înțelegătoare.

— Ba n-am făcut asta! am spus. Am sărit în toaletă și te-am tras și pe tine.

— Ai făcut și asta. Dar m-ai și prins de umeri și te-ai ascuns după mine. Să nu crezi că te condamn. S-a întâmplat totul foarte repede. A desenat o linie verticală tremurată pe geamul aburit și a pus un punct la bază.

— Chiar că s-a întâmplat repede. Dar n-ai nimerit-o la partea cu *ce* s-a întâmplat, am spus, nervos pentru că totul se întâmplase *într-adevăr* foarte repede, acționasem exclusiv din instinct și nu-mi mai aminteam mare lucru.

— Ei, dacă a fost așa, mi-a spus ea sigură pe sine, atunci zi-mi dacă tipul – dacă era un tip – era alb sau de culoare. Ann nu reușise niciodată să scape de epitetele rasiale de Michigan ale lui taică-său.

— Nu știu, am spus în timp ce intram în lumea lugubră a tunelului. Era prea multă lume. Era prea departe de noi. N-aveam cum să-l vedem.

— *Eu* l-am văzut, a spus ea, îndreptându-se în scaun și netezindu-și fusta peste genunchi. De fapt nu era chiar așa de departe. Putea să împuște pe careva dintre noi. Era un tip mărunțel și ciocolatiu și avea un revolver mic și negru. Dacă am trece pe lângă el pe stradă, l-aș recunoaște. Nu c-ar fi important. Ai încercat să faci ceea ce trebuie. Mă bucur că am fost nici mai mult, nici mai puțin decât a doua persoană pe care ai vrut s-o aperi când ai simțit că ești în pericol. Mi-a zâmbit iar și m-a bătut exasperant pe genunchi și ajunseserăm deja aproape de Ieșirea 9 până când am găsit ceva de spus.

Dar ani întregi m-a supărat gândul ăsta (cine n-ar fi fost supărat?). Convingerile mele au coincis întotdeauna cu cele ale grecilor antici și anume că majoritatea evenimentelor care contează în viață sunt evenimente care implică dimensiunea fizică. Și m-a deranjat că atunci când (îmi dau seama acum) ar fi putut fi ultima mea șansă să mă arunc în fața celei mai dragi persoane din viața mea, se pare că am îmbrâncit persoana cea mai dragă în fața mea cu lașitatea ultimului dintre mojici (aparențele sunt la fel de rele când e vorba de lașitate).

Și totuși m-am pomenit că, după ce eu și Ann am divorțat pentru că ea nu mă mai suporta pe mine și diversele mele rătăciri de dor și suferință din cauza morții primului nostru fiu și a șters-o englezește (cel mai fizic dintre actele fizice), am încetat aproape imediat să mă mai frământ din cauza lașității și am hotărât că ea se înșelase. Deși, chiar dacă ar fi avut dreptate, mi s-a părut mai curajos să trăiesc știind precis că sunt un laș și să caut căi de ameliorare decât să nu știu niciodată nimic despre mine însumi pe frontul ăsta; ba mai rău, să cred în continuare, cum facem toți când visăm cu ochii deschiși, că atunci când jefuitorul sare pe alee agitându-și cuțitul de jupuit sau pistolul de calibru mare, terorizându-te pe tine, pe soția ta și pe mulți alți martori nevinovați (bătrâni în scaune cu rotile, profesoara de matematică din liceu, domnișoara Hawthorne, care a avut răbdare când nu pricepeai rotația planurilor la geometrie și ți-a schimbat astfel definitiv viața), că vei (voi) avea destul timp să te porți eroic. („Chiar nu cred că ai coaiele destul de tari ca să folosești chestia aia, domnule, așa c-ai face mai bine s-o dai încoace și să te cari.") E mai bine să-ți dorești tot ce-i mai bun pentru tine; și tot bine e (dar asta nu-i ușor) ca și alții să-ți dorească la fel.

N-ar fi prea interesant să mă ascultați cum înșir tot ceea ce am încercat și m-am apucat să fac în perioada asta – 1984, anul orwellian, când Reagan a fost reales pentru mandatul care avea să se sfârșească în curând, cel pe care l-a petrecut mai mult sau mai puțin moțăind, atunci

când nu porneа războaie sau când nu mințea pe tema asta și nu băga țara într-o mulțime de necazuri.

În primele câteva luni, am petrecut trei dimineți pe săptămână citindu-le orbilor la WHAD-FM (98,6). Romanele lui Michener și *Doctor Jivago* erau preferatele orbilor și e o chestie pe care o fac și acum din când în când dacă am timp și în care găsesc o satisfacție adevărată. De asemenea, pentru scurt timp am luat în calcul ideea de a mă face reporter de tribunal (mama a fost întotdeauna de părere că e o slujbă minunată, pentru că servește unui scop util și ai întotdeauna căutare). Mai târziu, timp de o săptămână întreagă, am făcut cursuri de operare cu echipamente grele, care mi-au plăcut, dar pe care nu le-am terminat (eram hotărât să-mi aleg scopuri mai puțin previzibile pentru un tip cu trecutul meu). Tot așa am încercat și să obțin un contract pentru o carte „la comandă", dar n-am reușit să stârnesc interesul fostei mele agenții literare pentru că n-aveam o idee anume de subiect și pe atunci nu-i mai interesau decât scriitorii tineri, cu subiecte care mergeau la sigur. Și timp de trei săptămâni chiar am lucrat ca inspector pentru o firmă care dădea calificativul „excelent" unor moteluri și restaurante dărăpănate din Middle West, deși n-a mers, din cauza timpului îndelungat pe care trebuia să-l petreci singur în mașină.

În același timp, am început să-mi reiau responsabilitățile față de cei doi copii ai mei (care aveau pe atunci opt și unsprezece ani), care stăteau cu mama lor pe Cleveland Street și creșteau între cele două case ale noastre în stilul obișnuit al oricărei familii divorțate, cu care păreau împăcați, dacă nu chiar pe deplin mulțumiți. M-am înscris în lăudatul Red Man Club în perioada asta, în ideea că o să-i învăț pe amândoi să respecte bogăția naturii; mai plănuiam și o excursie nostalgică, instructivă, în Mississippi, pentru reuniunea foștilor mei colegi de la școala militară, ca și un drum la Catskills pentru un weekend palpitant, o excursie pe Appalachian Trail și o plimbare cu ghid pe râul Wading. (Eram, cum am spus, pe deplin conștient că evadarea mea prelungită în Florida, apoi în Franța, nu fusese o exersare scrupuloasă a paternității și simțeam nevoia să fiu mai bun; deși credeam că, dacă unul din părinții mei ar fi făcut același lucru, nu-i exclus să-i fi înțeles, atâta timp cât mi-ar fi spus că mă iubesc și n-ar fi șters-o amândoi în același timp.)

Acestea fiind spuse, aveam senzația că mă aflam în poziția propice de așteptare a binelui care mi se pregătea, oricare ar fi fost acela, și chiar cochetam cu ideea de-a o aborda pe Ann pentru o revizuire mai-matură-dar-mai-înțeleaptă a ideii de căsătorie, când într-o seară de început de iunie m-a sunat chiar Ann și m-a anunțat că ea și Charley O'Dell

se căsătoresc, că vinde casa, se lasă de slujbă, mută copiii la alte şcoli, îşi ia tot calabalâcul, căţel şi purcel, îşi mută toată şandramaua la Deep River şi nu se mai întoarce. Nădăjduia să nu mă supăr.

Şi pur şi simplu n-am ştiut ce naiba să spun sau să cred, cu atât mai puţin ce să simt, şi timp de câteva secunde am rămas pur şi simplu acolo cu receptorul la ureche de parcă s-ar fi întrerupt legătura sau un soi de curent letal s-ar fi transmis prin ureche la creier şi m-ar fi lăsat lat.

Desigur, oricine ar fi putut prevedea asta. Îl întâlnisem pe Charley O'Dell, un tip de cincizeci şi şapte de ani (înalt, cu părul albit prematur, bogat, cu oase mari, năsos, arhitect literal-ca-un-dicţionar) în diverse ocazii legate de dusul şi adusul copiilor şi îl trecusem oficial la vremea aceea la categoria „risc minim". O'Dell e şeful propriei sale firme de design snoabe, cu sediul într-o fostă capelă marinărească modificată, construită pe catalige (!), din zona mlăştinoasă din Deep River, şi navigheză, bineînţeles, pe propriul lui Alerion de peste şapte metri, construit cu propriile lui mâini bătătorite şi dotat cu pânze cusute noaptea în timp ce asculta Vivaldi, câh, câh, câh. Am stat odată într-o noapte de primăvară pe mica verandă din faţa casei lui Ann – actuala mea casă – şi am pălăvrăgit treizeci de minute fără un dram de sinceritate sau bunăvoinţă despre strategiile diplomatice de a-i băga pe scandinavi în CEE, chestie despre care nu ştiam o iotă şi de care-mi păsa şi mai puţin. „Acuma, dacă mă-ntrebi pe mine, Frank, danezii sunt cheia întregii cete de capete pătrate" – un genunchi gol, noduros şi bronzat cocoţat pe balustrada lui Ann, un pantof uşor făcut pe comandă cu degetul mare şi lung atârnând pe jumătate în afară, cu bărbia sprijinită pseudomeditativ pe pumnul lui mare. Ţinuta obişnuită a lui Charley, atunci când nu poartă papion şi blazer, e un tricou mare alb şi un şort kaki de pânză, chestii pe care le primeşti, probabil, când termini Yale. În seara aceea, m-am uitat fix în ochii lui ca şi cum l-aş fi ascultat fascinat, deşi de fapt îmi sugeam un molar căruia îi descoperisem un gust stătut într-o zonă în care nu puteam folosi aţa dentară în timp ce mă gândeam că, dacă aş putea să-l fac să dispară prin hipnoză, aş putea petrece un moment singur cu fosta mea soţie.

Cu toate astea (în mod dubios), Ann n-a părut dispusă să cedeze în cele câteva seri în care ne-am oprit împreună lângă maşina mea în bezna tăcută a foştilor parteneri divorţaţi care încă se iubesc şi nici să facă glume disprețuitoare la adresa lui Charley, aşa cum făcuse întotdeauna cu toţi ceilalţi pretendenţi ai ei – glume despre gustul lor la costume sau despre slujbele lor jalnice, despre respiraţia lor, despre pretinsele personalităţi sălbatice ale fostelor lor soţii. Când venea vorba de

Charley, cuvântul de ordine era „mămică". (Întodeauna am crezut greșit că era din respect pentru vârsta lui.) Dar ar fi trebuit să fiu mai atent și să-l scot din schemă așa cum ar fi făcut orice bărbat întreg la cap.

În consecință, deci, când Ann mi-a dat vestea proastă la telefon în seara aia de iunie chiar la ora cocteilului – când soarele răsărise în cotloanele tuturor cămărilor din Haddam, gheața din tăvi era spartă în boluri de cristal, cupe plumbuite și carafe suedeze, iar vermutul era adus afară de mâini nesigure și mirosul de ienupăr umplea nările multor soți epuizați, dar merituoși – am fost pălit fix în moalele capului.

Și primul meu gând oficial a fost, desigur, că fusesem trădat amar, usturător, exact într-un moment critic – momentul în care aproape că pusesem lucrurile „pe făgaș" pentru lungul galop înapoi către țarc – momentul când lucrurile cunosc o ușoară ameliorare, când toate păcatele sunt uitate, toate rănile vindecate.

— Te căsătorești? am urlat practic, în timp ce inima mea făcea un poc detectabil, poate chiar audibil, în fundul cavității ei. Cu cine te căsătorești?

— Cu Charley O'Dell, a spus Ann imperturbabilă în fața veștilor dezastruoase.

— Te măriți cu zidarul! am spus. De ce?

— Poate pentru că vreau pe cineva care să facă dragoste cu mine de mai mult de trei ori și pe care să-l mai și văd dup-aia. Și pe asta a spus-o tot calm. Tu pleci pur și simplu în Franța și nu dai nici o veste cu lunile – ceea ce nu era adevărat –, copiii au nevoie de o viață mai bună, după părerea mea. Și pentru că nu vreau să mor în Haddam și pentru că aș vrea să văd Connecticutul în ceața dimineții și să mă plimb cu barca. Presupun că, în termeni mai obișnuiți, sunt îndrăgostită de el. Ce părere ai?

— Par niște motive solide, am spus, năuc.

— Mă bucur că ești de acord.

— Nu sunt de acord, am spus cu răsuflarea tăiată, de parcă tocmai m-aș fi întors în casă după o cursă lungă. O să iei și copiii?

— În hotărâre nu scrie că n-aș avea voie, a zis ea.

— *Ei* ce părere au? Mi-am simțit inima făcând din nou bum-bum la gândul copiilor. Era, bineînțeles, o problemă serioasă, una care capătă un caracter presant la zeci de ani după divorțul propriu-zis: ce cred copiii despre tatăl lor dacă mama se recăsătorește. (Aproape niciodată nu iese bine. Există cărți pe tema asta și nu sunt deloc amuzante: tatăl e văzut ori ca fraier încornorat, ori ca o brută trădătoare care a silit-o pe mămica să se mărite cu un străin păros care îi trateză invariabil pe

copii cu ironie, dispreț prost mascat și iritare. Oricum ai da-o, suferința și batjocura merg mână-n mână.)

— Li se pare minunat, a spus Ann. Sau așa ar trebui. Cred că așteaptă de la mine să fiu fericită.

— Sigur, de ce nu? am spus eu apatic.

— Exact. De ce nu. Apoi urmase o tăcere lungă, înghețată, în care am recunoscut amândoi tăcerea mileniului, tăcerea divorțului, a extenuării pe care o lasă în urmă o iubire fragmentată și refuzată în toate acele moduri nedrepte, o iubire pierdută atunci când ceva trebuia s-o împiedice să se piardă, dar n-a reușit, tăcerea morții – cu mult înainte să fi privit măcar complice spre moarte.

— Deocamdată atât am avut de spus, a zis ea. O perdea grea se dăduse pentru scurt timp la o parte, apoi fusese trasă la loc.

Stăteam *de fapt* în cămara din Hoving Road, numărul 19, uitându-mă fix pe ferestruica rotundă ca un hublou în curtea mea laterală, unde marele fag roșu arunca ploaia umbrelor purpurii ale începutului de amurg asupra ierbii verzi și arbuștilor în seara de primăvară târzie.

— Când o să se întâmple toată chestia asta? am întrebat aproape spășit. Mi-am dus mâna la obraz, iar obrazul era rece.

— Peste două luni.

— Și ce faci cu clubul? Ann își păstrase o jumătate de normă ca instructoare la Cranbury Hills și fusese la un moment dat, pentru scurt timp, aspirantă la un loc în turneul local de golf pentru femei. De fapt acolo îl cunoscuse pe Charley, ieșit la cerșit ca membru al echipei clubului Old Lyme. Îmi spusese (crezusem eu) totul despre el: un fel de tip cumsecade, mai copt, cu care se simțea în largul ei.

— Am învățat deja destule femei să joace golf, a spus ea tăios, apoi a tăcut. Mi-am scos azi-dimineață casa la vânzare la Lauren-Schwindell.

— Poate o cumpăr eu, am spus fără să mă gândesc.

— Asta chiar c-ar fi o surpriză.

Habar n-aveam de ce am spus ceva atât de absurd, altfel decât ca să am ceva îndrăzneț de spus în loc să izbucnesc într-un râs isteric sau în urlete de durere. Dar apoi am zis:

— Poate vând aici și mă mut în casa ta.

Și imediat ce cuvintele mi-au ieșit pe gură am fost perfect convins că exact asta o să fac și încă rapid – poate ca să nu aibă ea cum să scape vreodată de mine. (Poate că asta înseamnă căsătoria pe înțelesul tuturor: o relație cu singura persoană din lume de care nu poți scăpa decât dacă mori.)

— Cred că o să-ți las ție în grijă speculațiile imobiliare, a spus Ann, pregătindu-se să închidă telefonul.

— Charley e acolo? Nu mi se părea de neimaginat să mă reped pur și simplu până acolo chiar în momentul ăla și să-l iau la bătaie, să-i umplu tricoul de sânge, să-l mai îmbătrânesc cu niște ani.

— Nu, nu e și te rog să nu vii aici. Plâng acum și n-am de gând să mă asiști la chestia asta. N-o *auzisem* plângând și am tras concluzia că mințea ca să mă facă să mă simt mizerabil, așa cum mă și simțeam deși nu făcusem nici o mizerie. *Ea* se mărita. Eu eram cel părăsit ca un infirm.

— Stai liniștită, am spus eu, n-aș vrea să-ți stric bucuria.

Apoi brusc, cu receptorul lipit de ureche, o altă tăcere încă și mai inertă a cuprins fibrele optice dintre noi. Și m-a săgetat o durere cumplită pentru că Ann *avea* să moară, nu în Haddam și nu imediat, nici măcar în curând, dar nici într-un viitor foarte îndepărtat – la capătul unei perioade de timp care, pentru că mă părăsea pentru brațele altuia, avea să treacă aproape imperceptibil, sfârșitul vieții ei derulându-se fără știrea mea printr-o serie de mici programări insuportabile la doctor, spaime, rezultate de laborator triste, radiografii sumbre, mici lupte, mici victorii, acalmii, apoi eșecuri (inventarul de întâmplări mohorâte ale vieții), la acel capăt neașteptat, cețos, când voi primi un telefon sau un mesaj pe robot sau un fax sau o telegramă care să spună „Ann Dykstra a murit marți dimineață. Înmormântată ieri. M-am gândit că ai vrea să știi. Condoleanțe. C. O'Dell", după care propria mea viață va fi distrusă definitiv și iremediabil! (Faptul că orice eveniment nou amenință să-mi distrugă prețioșii ani care mi-au mai rămas ține de vârsta mea. La treizeci și doi de ani n-ai niciodată impresia asta.)

Și bineînțeles că nu era decât sentimentalism ieftin – genul care-i face pe zei să se încrunte din Olimp și să trimită entități răzbunătoare care să-i pedepsească pe escrocii sentimentali mărunți care-l practică. Doar că uneori un lucru nu-ți trezește nici o senzație dacă nu-ți imaginezi dispariția sa. Și exact *așa* mă simțeam: profund trist pentru că Ann pleca să înceapă acea parte a vieții care avea să culmineze cu moartea ei; moment în care eu aveam să fiu în altă parte, pierzându-mi vremea cu fleacuri, așa cum făcusem de când mă întorsesem din Europa sau – în funcție de perspectivă – așa cum făceam de douăzeci de ani. Aș fi fost uitat sau, și mai rău, aș fi rămas în amintire doar ca „un tip cu care a fost măritată Ann pe vremuri... Habar n-am unde-o fi acum. Un ciudat."

Și totuși simțeam că, dacă era să joc un rol cât de mic, oricare ar fi fost acesta, în tot ce se întâmpla, acesta trebuia lămurit pe loc – la telefon, la câteva străzi depărtare, dar în cartiere diferite (geografia divorțului), eu singur în casă și, în urmă cu doar zece minute, încă optimist față de perspectivele mele intacte, simțindu-mă dintr-odată pe-atât de divorțat

pe cât se poate simți un om. „Nu te mărita cu el, iubito! Mărită-te cu mine! Iar! Hai să vindem amândouă casele noastre de rahat și să plecăm la Quoddy Head, unde o să cumpăr un mic ziar din profituri. Poți să înveți să te plimbi cu barca pe Grand Manan, iar copiii pot învăța să imprime un text manual, să devină mici lupi de mare grijulii, pricepuți în mânuirea plaselor pentru homari, să se lepede de accentul lor de Jersey, să învețe la Bowdoin și Bates." Astea sunt cuvintele pe care *nu* le-am rostit în tăcerea milenară intensă care mi se oferise. Ar fi fost luate în râs, pentru că avusesem până atunci ani întregi la dispoziție să le spun și nu le spusesem – ceea ce înseamnă, așa cum v-ar zice doctorul Stopler din New Haven, că de fapt n-am vrut să le spun.

— Cred că înțeleg toată chestia, am spus în schimb, pe un ton convins, în timp ce-mi turnam o cantitate convingătoare de gin care să neutralizeze vermutul. Și, apropo, te iubesc.

— Hai las-o, a spus Ann. Las-o. Mă iubești? Ce mai contează? Oricum ți-am spus ce-am avut de spus. Era și este încă genul de persoană prozaică până la Dumnezeu pe care n-o interesează exagerările (adică *singurele* lucruri care uneori par să mă intereseze pe mine), motiv pentru care sunt convins că s-a măritat cu Charley.

— Chiar nu-i mare lucru să spui că unele adevăruri importante se întemeiază pe probe fragile. Mi-am exprimat această părere cu blândețe.

— Asta-i filozofia ta, Frank, nu a mea. Am tot auzit-o ani de-a rândul. Pentru tine contează doar cât timp poate rezista o chestie improbabilă, nu-i așa?

Am luat prima gură din ginul rece-doar-atât-cât-trebuie. Simțeam euforia domoală a unei discuții lungi și lămuritoare care se apropia. Puține senzații sunt mai plăcute decât asta.

— Pentru unii, improbabilul poate dura suficient de mult încât să devină real, am spus.

— Dar pentru alții nu. Și dacă voiai să mă rogi să mă căsătoresc cu tine și nu cu Charley, abține-te. N-o fac. Nu vreau.

— Încercam doar să mă adresez unui adevăr efemer într-un moment de tranziție și să trec de el târâș.

— Atunci târăște-te, a zis Ann. Trebuie să pregătesc cina pentru copii. Totuși, sunt dispusă să recunosc o chestie: am crezut că tu o să te recăsătorești primul după divorț. Cu cine știe ce târfuliță. Recunosc că m-am înșelat.

— Poate că nu mă cunoști foarte bine.

— Îmi pare rău.

— Mersi pentru telefon, am zis. Felicitări.

— În regulă. A fost o nimica toată. Apoi și-a luat la revedere și a închis.

Dar... o nimica toată? A fost o nimica toată?

A fost ceva!

Am dat pe gât ginul cu înfrigurare, dintr-o singură înghițitură și fără să respir, ca să spăl amărăciunea spumegândă. Nimica? A fost epocal. Și nu conta dacă era Charley cel cu sânge albastru din Deep River, Waldo cel cu gât subțire ca un creion și stilou în buzunarul cămășii de la Bell Labs sau Lonnie cel tatuat de la spălătoria de mașini: cu tot așa m-aș fi simțit. Ca un căcat!

Până în acel moment, pusesem la punct cu Ann un sistem comod și eficient, în care duceam vieți separate în case separate într-un mic târg curat și lipsit de pericole. Aveam parte de flirturi, necazuri, disperări, bucurii, un întreg mecanism de încâlceli și descâlceli ale vieții care continua la nesfârșit, dar rămăseserăm în esență aceiași doi oameni care se căsătoriseră și divorțaseră, doar că într-un altfel de echilibru: aceleași planete, alte orbite, același sistem solar. Dar la nevoie, o nevoie adevărată, un accident frontal de mașină care ar fi necesitat îngrijiri îndelungate, să zicem, sau o ședință prelungită de chimioterapie, de grijă nu ne-ar fi purtat nimeni altcineva decât celălalt, periind doctorii, pălăvrăgind cu asistentele, dând la o parte și trăgând la loc perdelele la momentul potrivit, luând la rând emisiunile-concurs în după-amiezile lungi și tăcute, ușuind vecinii băgăcioși și rudele ignorate cu anii, foștii iubiți, iubite, vechi dușmani veniți să se împace – mânându-i pe toți înapoi pe coridoarele lungi, vorbind în șoapte, pe un ton confidențial, spunând „A avut o noapte liniștită" sau „Acum se odihnește". Toate astea în timp ce pacientul ar fi moțăit, iar mașinile indispensabile ar fi țăcănit, zumzăit și oftat. Și totul doar ca să fim singuri. Ceea ce înseamnă că am fi avut un cuvânt de spus în momentele de cumpănă ale celuilalt, dacă nu în cele fericite.

Până la urmă, după o convalescență îndelungată în timpul căreia unul sau altul ar fi trebuit să deprindă din nou niște funcții vitale de bază pe care până atunci le luase de bune (mersul, respirația, pișarea), ar fi avut loc anumite discuții fundamentale, s-ar fi făcut anumite mărturisiri brutale, dacă nu fuseseră deja făcute în momente-limită, și adevăruri importante ar fi fost evocate în scop conciliant, în așa fel încât să se poată lega o nouă (și de astă dată) solidă uniune.

Sau poate că nu. Poate că pur și simplu ne-am fi despărțit din nou, dar cu noi atuuri, revelații și un comportament deferent dobândite datorită experiențelor fragile de viață ale celuilalt.

Dar toate astea s-au fâsâit ca o bășină într-o tigaie. Și pentru numele lui Dumnezeu! Dacă în '81 aș fi știut că Ann o să se recăsătorească, aș

fi luptat ca un viking în loc să accept divorțul ca un sfânt sensibil și neinspirat. Și aș fi luptat pentru un motiv al dracului de valabil: pentru că indiferent unde și-ar fi ținut ea actele ipotecii, existența mea i se subsuma total. Viața mea se juca (și se joacă și acum, într-o oarecare măsură vagă) pe o scenă cu ea mereu în public (indiferent dacă e sau nu atentă). Toate părțile mele decente, rezonabile și iubitoare s-au dezvoltat în teatrul experimental al vieții noastre în doi și mi-am dat seama că, mutându-se la Deep River, ea lovea în majoritatea acestor părți, dezintegrând întreaga iluzie, plănuind să se cupleze cu altul, lăsându-mi doar niște costume spălăcite și roase cu care să-mi joc propriul rol.

În mod destul de firesc, am căzut într-o tristețe profundă, asincronă, de pucioasă, m-am închis în casă, n-am sunat pe nimeni zile în șir, am băut mult mai mult gin, m-am gândit să mă reapuc de cursurile de operare de echipamente grele și să devin încă o rușine în cârca acelora care m-au cunoscut și am simțit în general că-mi pierd mare parte din substanță.

Am vorbit o dată sau de două ori cu copiii, care păreau să judece căsătoria mamei lor cu Charley O'Dell cu entuziasmul cu care un mic investitor constată un profit într-o investiție cu care e sigur că până la urmă va ieși în pierdere. Deși mai târziu avea să se răzgândească, Paul a declarat stânjenit că Charley e un tip „de treabă" și a recunoscut că se dusese cu el în noiembrie la un meci al echipei Giants (chestie care nu-mi ajunsese la urechi pentru că pe atunci eram în Florida și-mi făceam planuri să plec în Franța). Clarissa părea mai interesată de nunta propriu-zisă decât de ideea de recăsătorire, care nu părea s-o tulbure prea tare. O preocupa cu ce o să se îmbrace, unde o să stea lumea (la Griswold Inn din Essex), dacă o să fiu și eu invitat („Nu") și dacă putea fi domnișoară de onoare în caz că pe viitor o să mă însor eu (ceea ce a zis că-mi dorește). Am vorbit toate trei despre toate lucrurile astea în timpul unor convorbiri interurbane. Am încercat să liniștesc temeri, să îndulcesc perspective și să elucidez confuzii tot mai adânci legate de nefericirea mea și poate și a lor, până când n-a mai rămas nimic de spus, după care ne-am luat rămas-bun pentru a nu mai vorbi niciodată exact în aceleași condiții sau exact pe același ton sincer. S-a dus. Puf.

Nunta propriu-zisă a fost o poveste „la domiciliu", intimă, dar elegantă, care s-a ținut la reședința lui Charley – „Colina" (o variantă adaptată și pretențioasă, construită manual din stâlpi și grinzi de lemn, a unei căsuțe rustice stil Nantucket: ferestre uriașe, lemn adus din Norvegia și Mongolia, cu o abundență de dotări incluse, cercevele, panouri solare, podele încălzite, saună finlandeză etc, etc, etc). Mama lui Ann a venit cu avionul din Mission Viejo, bătrânii părinți ai lui

Charley au reușit cumva să ajungă cu mașina din Blue Hill, Northeast Habor sau altă enclavă din asta pentru magnați, după care fericita pereche și-a luat zborul spre Huron Mountain Club, unde tatăl Annei îi lăsase moștenire calitatea de membru.

Dar abia ce apucase Ann să-și oficializeze legămintele refăcute că eu m-am și repezit să-mi pun în practică propriile planuri (bazate pe simțul practic lămurit anterior, din moment ce sincronizarea curajoasă nu dăduse roade) de a cumpăra casa ei de pe Cleveland Street cu patru sute nouăzeci și cinci de mii și de a mă descotorosi de hardughia mea veche de pe Hoving Road din cherestea și tencuială, cu scafele în pioneze, unde-mi petrecusem aproape fiecare minut de când venisem în Haddam și unde crezusem greșit că voi putea trăi la nesfârșit, dar care părea acum doar o altă responsabilitate care mă ținea pe loc. Casele pot avea influența asta aproape auctorială asupra noastră, părând capabile să ne distrugă sau să ne desăvârșească viețile prin simplul fapt că stau într-un loc mai mult decât noi. (În ambele cazuri, e o putere care se cere înfrântă.)

Casa lui Ann era o construcție separată, bine întreținută, în stil neoclasic, al cărei aer retro de anii '20 era tipic pentru caracterul simplu, drăguț și lipsit de pretenții al arhitecturii din centrul statului New Jersey – un loc pe care-l cumpărase ieftin (cu ajutorul meu) după divorțul nostru și la care făcuse ceva lucrări de modernizare („deschisese" spațiul din spate, adăugând lucarne și frize de lemn, reparând niște stâlpi din pivniță, transformând etajul al treilea în bârlog pentru Paul, apoi vopsind șindrila în alb și punând obloane noi de culoare verde).

De fapt, mă simțeam în largul meu în casă, pentru că timp de trei ani petrecusem acolo o mulțime de nopți albe când vreunul dintre copii era bolnav sau când, la începuturile tristului nostru purgatoriu de divorțați, mă apucau uneori pandaliile atât de rău încât lui Ann i se făcea milă de mine și mă lăsa să mă strecor înăuntru și să dorm pe canapea.

Cu alte cuvinte, mă simțeam ca acasă; și, dacă nu chiar ca acasă la mine, măcar ca acasă la copiii mei, acasă la *cineva*. În timp ce, de când cu vestea de la Ann, vechea mea casă începuse să mi se pară sărăcăcioasă și întunecoasă, stranie și plină de șoapte, iar eu personal, ca proprietar, începusem să mă simt ciudat de înstrăinat de ea – fie că eram în curte, trăgând de zor de mașina mea de tuns iarba Lawn-Boy sau stăteam pe alee, cu mâinile în șolduri, supraveghind de jos peticirea unei noi vizuini de veveriță de sub jgheabul de scurgere. Simțeam că nu mai păstrez nimic *pentru* nimeni, nici măcar pentru mine însumi, ci nu făceam decât să merg automat înainte, punând cap la cap scândurile brute ale vieții.

Așadar m-am înființat fără întârziere la Lauren-Schwindell și am împușcat doi iepuri dintr-odată: am cumpărat-o pe-a ei și am vândut-o

pe a mea. M-am gândit că, dacă dă norocul peste mine și Charley se desparte de mireasa lui în prima săptămână, aș putea construi un nou început cu Ann în casa ei (după care să ne mutăm la Maine, ca însurăței mai mult sau mai puțin tineri).

Deci înainte ca soții O'Dell să se întoarcă acasă (nu se întrezărea nici o anulare), am înaintat o ofertă la prețul integral, în bani gheață, pentru numărul 116 de pe Cleveland și, prin intervenția abilă a bătrânului Otto Schwindell însuși, am încheiat o înțelegere extrem de avantajoasă cu Institutul Teologic să-mi preia casa în scopul de a o transforma în Centru Ecumenic, unde oaspeți ca Episcopul Tutu, Dalai Lama și capul Federației Bisericilor Islandeze să țină întruniri la nivel înalt despre soarta sufletului global în condiții de cazare destul de intime încât să poată coborî să ia o gustare după miezul nopții.

Comisia de Supervizare a Institutului a arătat, la drept vorbind, extrem de mult interes față de situația impozitelor mele, mai ales că locuința mea fusese evaluată la prețul ameților de un milion două sute, aproape de apogeul boomului. Avocații lor au reușit să stabilească o rentă viageră zdravănă, care-mi aduce dobândă și va fi moștenită mai târziu de Paul și Clarissa și prin care am donat practic casa fără drept de apel, m-am ales cu o scutire babană de impozite și am primit apoi un onorariu generos de „consultant" în ceea ce aș numi probleme laice. (Portița asta prin care poți scăpa de impozite a fost închisă între timp, dar prea târziu, pentru că ce-i făcut nu se mai desface.)

Într-o zi luminoasă și verde de august, am ieșit pur și simplu pe ușă și am coborât treptele casei mele, lăsând înăuntru toată mobila în afară de cărți și câteva obiecte cu valoare sentimentală (harta mea cu Block Island, masa mea cu tăblie din scândură, un scaun de piele care-mi plăcea, patul meu conjugal), m-am dus cu mașina la casa lui Ann de pe Cleveland, cu tot mobilierul ei nou și totuși vechi rămas exact unde-l lăsase ea și m-am instalat. Mi s-a permis să-mi păstrez vechiul număr de telefon.

Și, la drept vorbind, abia dacă am simțit vreo schimbare, atâtea nopți stătusem treaz în vechea mea casă sau bântuisem prin camerele și coridoarele casei ei când toată lumea dormea – încercând, probabil, să-mi dau seama unde mi-era locul, unde greșisem sau cum să suflu viață peste stafia care devenisem și să devin o figură recognoscibilă, deși schimbată-în-bine, în viețile lor dragi sau într-a mea. Pentru un astfel de proiect individual, orice casă e la fel de bună. Iar poetul are din nou dreptate: „Lasă fantezia să zburde voioasă /Plăcerea nicicând nu-i acasă[1]".

1 Versuri din poezia *The Realm of Fancy*, de John Keats.

Intrarea în domeniul imobiliar a venit ca o consecință firească a faptului că mi-am vândut casa și am cumpărat-o pe a lui Ann. După ce s-a rezolvat totul și m-am „acomodat" pe Cleveland Street, am început să mă gândesc la noi proiecte, la diversificare și la investirea inteligentă a noilor mei bani. Un minidepozit în New Sharon, un restaurant specializat în homari într-o gară, un lanț de spălătorii de mașini cu autoservire ușor de întreținut – toate au fost luate în calcul ca posibilități. Deși nu m-am aruncat la nici una imediat, pentru că mă simțeam cumva încă țintuit locului, incapabil sau lipsit de chef sau de inspirație ca să trec la acțiune. Fără Ann și copii în preajmă, mă simțeam, de fapt, la fel de singur, de inutil și de vulnerabil ca paznicul unui far la lumina zilei.

Dacă nu ne pierdem cu totul în peisaj, noi, bărbații necăsătoriți de patruzeci de ani, ne pierdem adesea o credibilitate esențială și putem chiar atrage o atenție nesănătoasă într-o comunitate restrânsă, conservatoare. Iar în Haddam, în noile condiții, simțeam că risc să devin ultimul personaj care aș fi vrut să devin și de care mă temusem în anii de după divorț: burlacul dubios, bărbatul cu o viață total lipsită de mister, tipul de vârstă mijlocie încărunțit, un pic cam fălcos, un pic prea bronzat și prea ferchezuit, plimbându-se prin oraș într-un Chevy vulgar din '58 lustruit-oglindă, mereu singur în nopțile parfumate de vară, într-o cămașă polo de un galben spălăcit și pantaloni de vară verzi, cu cotul pe geam, ascultând jazz progresiv în timp ce zâmbește și se preface că e stăpân pe situație, când de fapt n-are *pe ce* să fie stăpân.

Cu toate astea, într-o dimineață de noiembrie, Rolly Mounger, unul dintre brokerii de la Lauren-Schwindell care îmi fusese alături pas cu pas la tranzacția cu Institutul, fost mare fundaș la Farleigh Dickinson venit din Plano, Texas, m-a sunat să mă anunțe de niște formulare pentru impozite de care trebuia să fac rost după Anul Nou și să-mi dea raportul despre niște „entități investitoare" care administrau fonduri guvernamentale de refinanțare pentru un complex rezidențial falit din Kendall Park de care se ocupa el împreună cu „alți actori importanți" – în caz că voiam să mă bag primul pe felie (n-am vrut). Mi-a zis, totuși, ca din întâmplare, că el unul se pregătea să ridice tabăra și să pornească spre Seattle, ca să se implice în niște proiecte comerciale profitabile asupra cărora prefera să păstreze discreția; și dacă nu cumva voiam să vin la ei să discut cu niște oameni despre angajarea mea acolo ca specialist în imobiliare. Numele meu, mi-a zis el, a fost pomenit „cu toată seriozitatea" de mai multe ori și de către mai multe surse (de ce și de către cine, nu mi-am dat seama, n-am aflat niciodată și sunt sigur acum

că a fost o minciună gogonată). Opinia comună, a zis el, era că aveam atuuri naturale puternice „în sine" pentru domeniul lor de activitate: cu alte cuvinte, căutam ceva nou; nu eram disperat după bani (un mare plus în orice domeniu de activitate); cunoșteam zona, eram burlac și aveam o personalitate plăcută. În plus, eram matur – adică trecut de patruzeci de ani – și nu păream prea implicat în comunitate, factor ce ușura al dracului de mult vânzarea de case.

Ce părere aveam?

Formarea, hârțogăraia și toate „rahaturile obișnuite", a spus Rolly, puteau fi trecute la capitolul învățare din mers în timp ce seara urma să frecventez un curs de trei luni la Institutul de Formare Profesională a Agenților Imobiliari Weiboldt din New Brunswick, după care eram pregătit să atac comisiile și să dau drumul la tiparnița cu bani, ca toți ceilalți.

Și adevărul e că, după ce mă despărțisem sau fusesem despărțit de aproape tot până când aproape că mă golisem complet de orice așteptare, mi s-a părut o idee acceptabilă. În acele ultime trei luni începusem să cred că a suporta urmările diferitelor mele acte nesăbuite și decizii proaste îmi adusese și dezavantaje, nu numai satisfacțiile dorite și că dacă era posibil ca cineva să fie total rătăcit, fără să sufere prea tare pe chestia asta, atunci eu așa eram. Începusem să merg singur la pescuit la Red Man Club trei după-amiezi pe săptămână, uneori înnoptând în căsuța din pal care servea drept adăpost de ploaie membrilor mai în vârstă, luând cu mine o carte, dar până la urmă zăcând pur și simplu acolo, pe întuneric, ascultând cum pleoscăiau peștii mari și cum se izbeau țânțarii de plasă, în timp ce nu prea departe, huruitul de pe I-80 mângâia noaptea și, la est, Gotham strălucea ca un templu incendiat de necredincioși. Încă resimțeam, ca pe o mâncărime vagă, senzația de sincronicitate cu care mă întorsesem din Franța. Eram încă hotărât să duc copiii în Mississippi și Pine Barrens după ce se instalau, ba mă înscrisesem chiar și în AAA și făcusem rost de hărți cu coduri de culori și liste de obiective diverse de pe drumurile lăturalnice. (Cooperstown și muzeul său aflându-se de fapt printre acestea.)

Dar lucrurile mărunte – lucruri pe care nici măcar nu le remarcasem când Ann locuia încă în Haddam și împărțeam responsabilitățile, iar eu scriam cronici sportive – începuseră să mă copleșească. O mică neplăcere, ceva mărunt, orice, mi se fixa pe creier – de pildă, cum o să reușesc să-mi repar mașina joi ca să și ajung la aeroport să semnez de primire pentru un covor grecesc pe care-l comandasem de la Salonic, pe care-l așteptasem luni întregi și pe care eram convins că o să mi-l fure vreun hoț de angajat al aeroportului dacă nu puneam mâna pe el chiar

în clipa când ieşea pe bandă. Să închiriez o maşină? Să trimit pe cineva? Pe cine? Şi, dacă găsesc pe cineva, persoana aia o să fie dispusă să se ducă sau o să mă creadă tâmpit? Să-l sun pe vânzătorul grec şi să-i spun să amâne livrarea? Să sun la firma de transport, să anunţ că întârzii o zi şi să-i rog să ţină ei covorul la loc sigur până e gata maşina mea? Mă trezeam chiar în mijlocul căsuţei de la Red Man Club, cu inima bubuind, sau în noua mea casă, întorcând astfel de lucruri pe toate feţele, transpirând, strângând din pumni, gândindu-mă cum să rezolv chestia asta plus o sută de *alte* lucruri simple, banale, de parcă toate ar fi fost crize la fel de importante ca sănătatea mea. Apoi mă gândeam cât de stupid era să te gândeşti toată ziua la astfel de lucruri. Atunci hotăram să mă încred în steaua mea norocoasă, să mă duc să-l iau când pot sau poate niciodată sau să-l dau în mă-sa de covor şi să mă duc pur şi simplu la pescuit. Deşi atunci mă apuca teama că mă delăsam complet, că viaţa mea deraia total de pe şine, iar simţul proporţiilor şi bunul- simţ zburau pe fereastră ca nişte farfurii pentru plăcintă. Atunci realizam că peste ani îmi voi aminti de perioada asta ca fiind una „proastă", în care am fost „dus *rrrău* de tot pe copcă", imprevizibil şi caraghios ca o ceată întreagă de cimpanzei, doar că eram ultimul care să observe chestia asta (primul ar fi şi de data asta un vecin: „Era cam retras, deşi părea un tip de treabă. Nu m-aş fi aşteptat la una ca *asta!*").

Desigur că acum, în 1988, când mă plimb cu maşina prin însoritul Haddam cu o perspectivă mai degrabă senină asupra zilei de azi scormonindu-mi prin burtă, ştiu de unde pornea toată drăcia. Cotizasem din greu la clubul celor care-au dat cu bâta-n baltă şi, după ce supravieţuisem cu succes, voiam nenorocitele alea de beneficii care mi se cuveneau: îmi doream ca *totul* să-mi meargă strună şi să fiu fericit *tot timpul* şi eram înnebunit că nu-mi ieşea. Voiam ca livrarea covorului grecesc să nu se suprapună înlocuirii pompei mele pentru ştergătorul de parbriz. Voiam ca faptul că lăsasem în urmă Franţa şi pe Catherine Flaherty şi că venisem acasă perfect dispus să mă implic şi să fac fapte bune să fie răsplătit grupa mare. Voiam ca faptul că nevastă-mea reuşise să divorţeze *iar* de mine şi, *mai rău*, să-i divorţeze şi pe copii de mine să devină un fapt de viaţă cu care să mă obişnuiesc treptat şi de pe urma căruia să profit la maxim. Cu alte cuvinte, voiam multe (astea sunt doar nişte mostre). Şi de fapt nu sunt sigur că toate astea n-au fost un alt „soi de criză majoră", deşi e la fel de posibil să te simţi aşa după ce supravieţuieşti unei astfel de crize.

Dar mai presus de orice voiam să nu mai fiu hărţuit, ca să mă pot odihni, şi după ce am ascultat propunerea lui Rolly Mounger mi-a trecut

prin cap că aș putea încerca o nouă treabă (din moment ce alte progrese nu făceam): aș putea să iau în serios lista lui cu „aptitudinile" mele și s-o las să mă poarte spre necunoscut – în loc să-mi bat mereu capul cu cât de fericit eram –, după care grijile și temerile aveau să lunece ca frunzele pe o apă moartă și m-aș putea trezi, dacă nu chiar într-un vârtej de evenimente numeroase și foarte dramatice, de furii îndrăzneție și elan vital exploziv, atunci măcar cât se poate de aproape de fericirea cotidiană. Acest cod de conduită este, desigur, principiul cel mai autoprotector și mai salubru al Perioadei Existenței și face ca imobiliarele să fie meseria ideală pentru ea.

I-am spus lui Rolly Mounger că o să mă gândesc serios la propunerea lui, deși mi se părea o idee puțin cam trăsnită. El a zis că decizia de a deveni agent imobiliar nu era deloc urgentă, că toată lumea nimerise la ei la birou pe căi și cu agende diferite și că nu existau două persoane la fel. El însuși, mi-a zis, fusese dezvoltator de magazine și, înainte de asta, consilierul unui candidat libertarian la Senat. Cineva avea doctoratul în literatură americană; altcineva lăsase un post la Bursă; unul era dentist! Lucrau cu toții independent, dar acționau la unison de câte ori era posibil, ceea ce-i făcea pe toți să se simtă al dracului de bine. Toată lumea făcuse „o căruță de bani" în ultimii câțiva ani și spera să mai facă una până la marea corecție („toată branșa" știa că o să vină). Din punctul lui de vedere, care, după cum recunoștea, înclina spre latura comercială, ca să te îmbogățești peste noapte nu trebuia decât „să te lipești de oamenii cu bani și să pui pe masă niște factori-cheie și niște finanțe", să găsești niște spații fără îmbunătățiri pentru care oamenii tăi să se descurce cu datoriile și impozitele timp de douăsprezece-optsprezece luni, după care să vinzi toată șandramaua unor arabi sau japonezi care abia au dat de bani și să-ți încasezi profitul. „Lasă-i pe tipii cu bani să-și asume riscurile", spunea Rolly. „Tu doar stai cuminte pe scaunul din mijloc și încasează-ți comisioanele." (Sigur că nu te oprea nimeni „să participi" personal, iar el recunoștea că o făcuse. Dar riscurile puteau fi substanțiale.)

Nu mi-a trebuit deloc mult ca să înțeleg toate astea. Dacă toată lumea ataca pe toate flancurile, poate găseam și eu unul pe care să acționez – bazându-mă pe ideea că nu vinzi o casă, ci un mod de viață (cel puțin din experiența mea de până atunci). Astfel puteam să-mi urmez în continuare planul de a-i ajuta pe alții văzându-mi în același timp de propriul interes, o aspirație aparent bună ținând cont că intram într-o fază a vieții în care hotărâsem să am așteptări mai mici, să sper în progrese modeste și să mă mulțumesc cu ce pică.

Peste trei zile m-am dus la birou şi am fost prezentat tuturor – o echipă de indivizi cu care aparent n-aveai de ce să te plângi că împarţi biroul. O lesbiană scundă, cu gâtul lat şi talia groasă, care purta costume de birou şi pantofi de golf, pe care o chema Peg şi avea sânii ca nişte bare de protecţie de Buick, purta aparat dentar şi avea părul vopsit argintiu (ea era cea cu doctoratul). Mai era şi un tip înalt, grizonat, cu blazere albastre de absolvent de Harvard care bătea spre şaizeci de ani – ăsta era Shax Murphy, care între timp a cumpărat agenţia şi care plecase de la o firmă de brokeraj şi păstra încă o casă în Vinalhaven. Îşi ţinea picioarele lungi, îmbrăcate în pantaloni gri de flanelă, întinse în spaţiul dintre birouri, cu un pantof mare şi lucios din marochin peste celălalt, cu faţa roşie ca amurgul după ani de băut ca un gentleman şi mi-a fost simpatic din prima clipă, pentru că atunci când i-am dat mâna tocmai lăsase jos un exemplar din *Peterson* cu colţurile îndoite, ceea ce m-a făcut să cred că avea, probabil, perspectiva corectă asupra vieţii.

— Trebuie doar să ţii minte cele trei cuvinte mari din „domeniu' 'mobiliar", Frank, şi o să te descurci în ramură, a spus el, mişcându-şi în sus şi-n jos sprâncenele dese într-o parodie de seriozitate. „Cartieru', cartieru', cartieru'." Şi-a tras zgomotos nasul mare şi roşu, şi-a dat ochii peste cap şi s-a întors la citit.

Toţi ceilalţi care erau pe atunci la birou – doi-trei tineri asociaţi şi dentistul – au plecat când derapajul din '86 a început să semene cu o nesfârşită cădere în gol. Toţi erau oameni fără mari interese în oraş sau capital pe care să se sprijine, aşa că s-au risipit rapid înapoi de unde veniseră – la facultatea de medicină veterinară de la Michigan State, acasă în New Hampshire, unul în Marină şi, desigur, Clair Devane, care a venit mai târziu şi a avut parte de un sfârşit nefericit.

Bătrânul Schwindell mi-a acordat doar un foarte scurt şi superficial interviu. Era un mic tiran bătrân, de o paloare mohorâtă, cu părul rar şi pielea scorojită, care purta un costum demodat din reiat, un tip pe care-l văzusem ani întregi prin oraş, despre care nu ştiam nimic şi pe care-l consideram un obiect de anticariat – deşi el era cel care făcuse manevrele de culise la afacerea mea cu Institutul. Era şi „decanul" agenţilor imobiliari din New Jersey şi avea treizeci de diplome pe pereţii biroului lui care să arate asta, pe lângă fotografii înrămate cu el alături de vedete de cinema, generali şi boxeri profesionişti cărora le vânduse case. Retras oficial din activitate, rămăsese pe baricade în biroul din spate, aplecat deasupra unei mese vechi, cu tăblie de sticlă, ticsită de obiecte, cu haina mereu pe el, fumând Pall Mall.

— Crezi în progres, Bascombe? Bătrânul Scwindell mă primise mijindu-şi ochii albaştri aproape incolori. Avea o mustaţă mare, îngălbenită de cele opt milioane de pachete de Pall Mall fumate iar părul lui cărunt era des în părţi şi-i creştea şi din urechi, dar rar în creştet de unde-i atârna în smocuri. Brusc a început să bâjbâie în spate fără să se uite, a apucat furtunul transparent de plastic fixat pe un mare tub de oxigen pe rotile, a tras de el şi şi-a legat o mică bandă elastică în jurul capului, pentru ca un cioc scurt de plastic să-i intre în nas şi să-i dea aer.

— Ştii că asta-i deviza noastră, a gâfâit el, lăsând ochii în jos şi plimbându-i peste aparatul care-l ţinea în viaţă.

— Aşa mi-a spus Rolly, am zis. Rolly nu suflase o vorbă despre progres, ci vorbise doar despre asigurări de risc, impozite suplimentare pe profit şi expunere, pe care le dezaproba categoric.

— N-o să te întreb acuma. Stai liniştit, a spus bătrânul Schwindell, oarecum nemulţumit de cantitatea de oxigen, întorcându-se să răsucească un buton verde de pe tub şi reuşind să tragă doar o jumătate de gură de aer în piept.

— Când o să faci purici pe-aici şi o să muţi câte ceva, a spus el cu greutate, o să-ţi cer să-mi spui cum defineşti *tu* progresul. Şi, dacă răspunzi greşit, o să te dau afară pe loc. S-a răsucit înapoi şi mi-a aruncat un rânjet răutăcios, cu dinţii lui îngălbeniţi, în timp ce aparatul de respirat îi aluneca peste gură, deşi respira mult mai uşor, aşa că probabil scăpase de senzaţia că poate muri în orice clipă.

— Cum ţi se pare? Corect?

— Mi se pare corect, am spus. O să încerc să răspund bine.

— Să nu-mi răspunzi bine. Să-mi răspunzi corect! a strigat el. Nimeni n-ar trebui să treacă de clasa a şasea dacă n-are idee care-i treaba cu progresul. Nu crezi?

— Sunt întru totul de acord, am spus şi chiar eram, deşi mă cam împotmolisem în propria mea idee despre progres.

— Atunci eşti destul de bun ca să-i dai drumul. Oricum, nu trebuie să fii bun de nimic. Imobiliarele se vând singure în oraşul ăsta. Sau se vindeau. A început să umble cu mai multă furie la tuburile de aer, încercând să potrivească mai bine găurile în nările lui bătrâne şi păroase. Şi interviul meu s-a încheiat, deşi am mai rămas acolo aproape un minut întreg până când mi-am dat seama că n-avea de gând să mai spună nimic, aşa că până la urmă am ieşit din proprie iniţiativă.

Şi după asta am fost, practic, de capul meu. Rolly Mounger m-a scos la prânz la The Two Lawyers. O să am o perioadă de „acomodare", mi-a zis el, de vreo trei luni, când o să primesc salariu (fără asigurare sau

prime). Toată lumea o să pună umărul și o să mă supravegheze prin rotație, să mă ajute să învăț programul MLS și jargonul de birou. O să mă duc la „beaucoup" de vizionări, semnări de acte, inspecții și târguri imobiliare, „doar ca să mă prind de una-alta", timp în care o să urmez cursurile pe cheltuiala mea – „trei sute de dolari *más o menos*." La sfârșitul cursului urma să dau examenul de certificare la La Quinta din Trenton, apoi „să sar pe comisioane și să încep să dau din coate."

— Aș vrea să-ți pot spune că toată chestia asta e cât de cât grea, Frank, a spus Rolly cu uimire. Dar – și a clătinat din capul lui fălcos, tuns periuță – dacă ar fi fost *așa* de greu al dracu', ce-aș căuta eu aici? Munca grea e pentru ceilalți fraieri. La care a slobozit o mare bășină sonoră în scaunul lui Naugahyde și s-a uitat în jur la ceilalți clienți, rânjind ca un băiat de la țară.

— Știi, n-ar trebui să te implici sufletește, a zis el. Vorbim de imobiliare. *Realitatea* e cu totul altă mâncare de pește[1] – asta e atunci când te naști și mori. Aici e o chestie de mijloc.

— M-am prins, am zis, deși mă gândeam că probabil nu voi împărtăși această abordare a profesiei cu Rolly.

Și asta a fost tot. După șase luni, bătrânul Schwindell a dat ortu' popii la volanul Sedanului lui de Ville, oprit la Venetian Way colț cu Lipizzaner Road, cu o pereche de oftalmologi în mașină, soț și soție, în timp ce se îndrepta pentru un precontract spre casa fostului judecător de la Curtea Supremă din New Jersey, aflată la doi pași de vechea mea casă de pe Hoving (bineînțeles că afacerea a căzut). Pe atunci, Rolly Mounger vindea deja de zor pachete de administrare în multiproprietate în Seattle, majoritatea tinerilor din biroul nostru plecaseră spre câștiguri mai bune în zone cu coduri vagi, iar eu trecusem examenul și ieșisem la vânătoare de oferte.

Deși, dacă ne gândim strict la bani și uităm de impozite, chiar și la vremea aceea era adevărat că omul plătea pentru o chirie pe jumătate cât pentru o casă cumpărată și mulți dintre clienții noștri începuseră să se prindă cum stau lucrurile. În plus – așa cum le-am explicat cu toată răbdarea Markhamilor, care se zvârcolesc acum neliniștiți la Sleepy Hollow – prețurile locuințelor creșteau mai rapid decât veniturile, cu în jur de 4,9 procente. În plus, existau multe alte semne proaste situația. Locurilor de muncă era, la pământ. Expansiunea ieșise rău de sub control. Autorizațiile de construcție erau în cădere liberă. „Au făcut ca

1 În engleză, termenii „realty", cu sensul de proprietăți imobiliare și „reality", care înseamnă realitate, au forme asemănătoare.

maimuța care vede bățul", spunea Shax Murphy. Iar cei care n-aveau de ales sau care, ca mine, aveau de ales, dar nu voiau s-o facă, s-au pregătit pentru noaptea cea lungă care se transformă în iarnă.

Dar, la drept vorbind, așteptările îmi fuseseră împlinite. Îmi făcea plăcere să mă aflu la periferia comunității afaceriștilor și să am ocazia de a fi în pas cu tendințele – tendințe de care nici măcar nu eram conștient pe vremea când scriam cronici sportive. Îmi făcea plăcere senzația că-mi câștig traiul cu sudoarea frunții, chiar dacă n-aveam nevoie de bani, nu lucrez așa de mult nici acum și nici nu câștig tot timpul cine știe ce. Și am reușit să ajung la o apreciere și mai profundă a Perioadei Existenței; am început s-o consider o strategie bună, permanentă și adaptabilă de a face față încercărilor vieții altfel decât frontal.

Pentru scurt timp au început să mă intereseze vag colocviile de prognoză, am participat la întâlnirile informative VA și FHA și la câteva seminarii de cum-să-deții-controlul-pe-piață. Am participat la Masa Rotundă a Agenților Imobiliari și la Târgul Imobiliar din Trenton. Am dus pachete de Crăciun bătrânilor, am ajutat la pregătirea echipei de T-ball, ba m-am și costumat în clovn și m-am plimbat de la Haddam la New Brunswick într-o căruță de circ, cu intenția de a mai atenua cât de cât percepția publicului cum că agenții imobiliari sunt cel puțin o gașcă de prefăcuți și de ratați, dacă nu chiar de escroci.

Dar până la urmă am lăsat-o în mare parte baltă cu chestiile astea. De când m-am angajat eu au apărut vreo doi asociați tineri și unși cu toate alifiile, iar ei sunt dispuși să se costumeze în clovni ca să se demonstreze ceva. În timp ce eu nu mai simt că încerc să demonstrez ceva.

Și totuși îmi place încă euforia însorită, de floricele-printre-arțari, pe care o simt atunci când ies din mașină și urc câte o alee nouă și ciudată alături de clienți motivați către indiferent ce ne așteptă – o casă nelocuită într-o dimineață călduță de vară când înăuntru e mai răcoare ca afară, chiar dacă nu-i chiar o casă cu care să te lauzi sau chiar dacă am mai arătat-o de douăzeci și nouă de ori, iar banca i-a prescris ipoteca. Îmi place să intru în camerele altora și să-mi bag nasul în lucrurile lor, sperând să aud un geamăt de încântare, un „Ahh, *așa,* așa mai vii de-acasă" sau o aprobare șoptită între un soț și o soție față de cine știe ce șemineu al cărui model cu păsări de apă sculptate să se regăsească apoi în mod surprinzător pe gresia de la baie; sau să le împărtășesc mulțumirea față de cine știe ce detaliu delicat – un comutator la baza și în capul scării care să-l ferească pe om de o posibilă accidentare când se împleticește spre dormitor pe jumătate abțiguit, după ce adormise pe

canapea uitându-se la Knicks cu mult după ce nevastă-sa trăsese pe dreapta pentru că nu suportă baschetul.

În plus, de doi ani n-am mai cumpărat alte case nici pe Clio Street, nici în altă parte. Stau cu ochii pe micul meu imperiu de hotdog. Îmi scriu editorialele și, ca de obicei, am puțini prieteni în afara serviciului. Iau parte la parada anuală a caselor, proțăpit în pragul celor mai arătoase oferte ale noastre cu un zâmbet larg pe mutră. Mai joc câte un meci de volei în spate la Sfântul Leon cu echipe mixte de la alte firme. Și mă duc cât de des pot la pescuit la Red Man Club, unde o iau uneori cu mine pe Sally Caldwell încălcând astfel regula numărul unu, dar nu mă întâlnesc niciodată cu alți membri, și unde am învățat cu timpul să prind un pește, să mă minunez o clipă de farmecele lui opalescente și să-i dau drumul înapoi în apă. Și, desigur, joc rolul de părinte și tutore pentru cei doi copii ai mei, deși acum ei sunt departe și se îndepărtează tot mai mult.

Încerc, cu alte cuvinte, să mă concentrez asupra lucrurilor realizabile, care pot fi duse la bun sfârșit, și să nu dispar. Deși e adevărat că uneori, în alunecarea asta, când grijile și accidentele plutesc undeva într-un orizont îndepărtat, simt că planez eu însumi și că nu întotdeauna pot afirma cu certitudine unde sunt sau nu pot ști la ce să mă aștept. Așa că, la melodioasa întrebare „Care-i sensul, Alfie?", nu sunt sigur că aș ști răspunsul. Deși la vechiul îndemn zeflemitor „Fă-ți și tu rost de-o viață", pot răspunde: „Mersi, dar am deja o existență."

Și asta ar putea foarte bine să reprezinte progresul în sensul pe care i-l acorda bătrânul Schwindell. Enigma lui n-ar fi fost una filozofică – evoluția omului într-un timp folosit cu cap –, nici teorema unui economist despre profit și pierdere sau a binelui mai mare pentru mai mulți. Voia, cred, să audă de la mine ceva care să-l convingă că sunt pur și simplu *viu* și că, prin ceea ce făceam – vindeam case –, stimulam viața și propriul meu interes față de ea, întărindu-mi toleranța la ea și toleranța acelor „ceilalți" nevinovați și nenumiți. Fără îndoială, asta-l făcea pe el „decan" și-l ținea pe linia de plutire. Voia să simt un pic în fiecare zi – și un pic ar fi fost suficient – din ce simțisem a doua zi după ce, în tribuna din dreapta a stadionului Veterans, am prins o minge proiectată de bâta unui răzbunător negru din Chicago, de față cu băiatul și fata mea care amuțiseră de respect și uluire față de tăticul lor (toată lumea din jurul meu s-a ridicat în picioare și a aplaudat în timp ce mâna începuse să mi se umfle ca o roșie). În momentul ăla simțisem că viața n-avea să fie niciodată mai bună – deși mai târziu, gândind mai la rece, mi-am spus că nu fusese decât o întâmplare a dracului de fericită și că

viața mea nu era un zero. Sunt sigur că bătrânul Otto ar fi fost încântat dacă aș fi intrat și aș fi zis ceva de genul: „Ei bine, domnule Schwindell, nu știu eu multe despre progres și, ca să fiu sincer, viața nu mi s-a schimbat total de când m-am făcut agent imobiliar; dar n-am senzația că risc să dispar în ceață și cam atât am avut de spus." M-ar fi trimis, sunt sigur, înapoi pe teren cu o palmă pe spate și un entuziast „pe ei".

E posibil ca așa să contribuie Perioada Existenței la crearea sau măcar la stimularea parțială a stării de reală independență: atâta timp cât o trăiești ești vizibil așa cum ești, deși nu neapărat remarcabil pentru tine sau pentru ceilalți și totuși îți păstrezi destulă judecată și curaj într-o perioadă în care simți tot mai puțin nevoia de a-ți urmări interesele ca și cum ar conta să le atingi.

Ploaia îndelungată care a căzut peste Route 1 și Penns Neck a ocolit Wallace Hill, așa că toate casele îngrijite, încinse de soare, sunt închise etanș ca niște cutii metalice, cu aparatele de aer condiționat bâzâind și asfaltul ondulându-se deja în vălurele printre care nimeni nu vrea să se strecoare la ora unsprezece și jumătate. Mai târziu, când eu voi fi de mult la South Mantoloking, iar umbra va înainta încet pe sub streșini și platani, toate verandele vor fi pline, iar râsetele și saluturile se vor împleti ca în ziua când am trecut prima oară pe aici. Dar acum, toți cei care nu sunt la serviciu, la școala de vară sau la închisoare stau pe întuneric uitându-se la emisiuni concurs și așteptând prânzul.

Casa familiei McLeod arată la fel ca la 8.30, deși în ultimele trei ore cineva a scos panoul meu cu DE ÎNCHIRIAT din fața casei soților Harris, și trag mașina acolo, atent să nu opresc în fața soților McLeod și să-i alertez. Mă dau jos în căldura cleioasă, îmi scot jacheta de ploaie, înaintez pe gazonul uscat și arunc o privire în jur. Verific de-o parte și de alta a casei, în spatele hortensiilor și tufei de sunătoare și pe mica verandă, de parcă e posibil ca hoții tocmai să fi smuls și azvârlit panoul la nimereală, ceea ce se și întâmplă uneori, dacă e să mă iau după Everick și Wardell. Doar că de data asta nu e de găsit.

Mă întorc la mașină, deschid portbagajul ca să iau un alt panou dintre cele multe (DE VÂNZARE, DE VIZITAT, REDUCERE, ÎN CURS DE VÂNZARE) îngrămădite acolo lângă cutia mea cu oferte, geanta de voiaj și undițe, trei Frisbee-uri, două mănuși de baseball, mingi și artificii. Le-am comandat special de la niște rude din Florida – toate fiind mărunțișuri esențiale pentru excursia mea cu Paul.

Duc noul panou cu DE ÎNCHIRIAT pe gazon, găsesc cele două găuri rămase de la vechiul panou, înfig picioarele rigide de metal până nu se

mai mişcă şi împrăştii în jur cu vârful piciorului nişte pământ ierbos, ca să arate exact ca mai înainte. Apoi închid portbagajul, îmi şterg sudoarea de pe braţe şi frunte cu batista şi mă duc direct la uşa soţilor McLeod unde, deşi vreau să sun, păşesc într-o parte ca un răufăcător şi mă uit pe fereastra din faţă în living, unde e întuneric ca în amurg. Îi văd pe amândoi copiii McLeod ghemuiţi pe canapea, uitându-se ţintă la televizor ca nişte zombie (micuţa Winnie strânge în mânuţe un iepuraş de pluş). Nici unul din ei nu pare să mă vadă, deşi cel mare, Nelson, îşi înalţă brusc capul şi se holbează la fereastră de parcă n-ar fi altceva decât un televizor în plus, iar eu m-aş afla pe ecran.

Fac un mic gest prietenos cu mâna şi rânjesc. Aş vrea să termin odată cu chestia asta şi să pot porni mai departe spre Franks şi apoi spre Sally.

Nelson continuă să se holbeze la mine prin lumina tulbure din camera întunecoasă ca şi cum s-ar aştepta ca în câteva secunde să dispar. El şi sora lui se uită la Wimbledon şi-mi dau seama brusc că n-am ce să caut la geam şi că există un risc serios ca ţâfnosul Larry să-mi zboare creierii.

Micul Nelson mă fixează până când fac din nou cu mâna, plec de la fereastră, mă întorc la uşă şi sun. Ca din puşcă, picioarele lui goale coboară pe podea şi tropăie afară din cameră, ducându-se, sper, să-şi scoale părinţii leneşi din pat. O uşă interioară se trânteşte şi departe, foarte departe aud, acoperind bâzâitul aerului condiţionat o voce, o voce pe care n-o disting şi care nu ştiu ce spune, dar sigur spune ceva despre mine. Mă uit la strada cu case de lemn albe, verzi, albastre şi roz, cu acoperişuri verzi şi roşii şi mici curţi îngrijite ca de cimitir – unele cu pereţii fundaţiilor năpădiţi de roşii, altele cu lujeri de sânge-le-voinicului căţăraţi pe grilajele laterale şi stâlpii verandelor. Ar putea fi un cartier din Delta Mississippi, deşi maşinile cu număr local parcate pe trotuar sunt toate camionete modificate grosolan şi ultimele modele de Ford şi Chevy (negrii sunt printre cei mai fervenţi susţinători ai politicii „Cumpăraţi produse americane").

O negresă masivă şi bătrână, care împinge un cadru de aluminiu acoperit cu un prosop galben, iese de după plasa uşii direct în stradă. Când mă vede pe veranda soţilor McLeod, se opreşte şi mă fixează cu privirea. E Myrlene Beavers, cea care-mi făcuse prietenoasă cu mâna când dădusem primele două ture pe stradă, în 1986, când mă hotăram să cumpăr în cartierul ei. Soţul ei, Tom, murise în acelaşi an, iar Myrlene – mi-au spus mai târziu soţii Harris – intrase în declin.

— Pe cine caţi? îmi strigă Myrlene de pe cealaltă parte a străzii.

— Îl caut şi eu pe Larry, Myrlene, îi strig drept răspuns şi fac cu mâna prietenos. Şi ea, şi domnul Beavers au fost diabetici, iar Myrlene

a-nceput să-şi piardă şi vederea care i-a mai rămas din cauza unor cataracte lăptoase.

— Sunt eu, Myrlene, îi strig. Frank Bascombe.

— Mai bine n-ai fi, spune Myrlene, cu părul ei tare ca oţelul atârnând alandala în smocuri lungi. Îţi spun io acuma. Poartă un şal muumuu de un portocaliu aprins, cu imprimeu hawaiian, iar gleznele îi sunt umflate şi bandajate. Îmi dau seama că poate să cadă din picioare şi să moară dacă se ambalează.

— Nu-i nimic, Myrlene, îi strig. Am trecut şi eu pe la Larry. Stai liniştită. Totul e în regulă.

— Chem poliţia, spune doamna Beavers şi o porneşte şontâcăind înapoi spre uşa ei, zgâriind cu cadrul scândurile verandei din faţă.

— Nu, nu chema poliţia, strig eu. Ar trebui să dau o fugă şi să-i arăt că eu sunt, că nu sunt hoţ sau portărel, ci doar un tip care-şi încasează chiria – cam aşa cum spusese Joe Markham. Am avut cu Myrlene câteva discuţii cordiale când soţii Harris locuiau încă aici – ea de pe veranda ei, eu fâţâindu-mă pe lângă maşină. Dar acum s-a întâmplat ceva.

Dar tocmai când mă pregăteam să mă reped şi s-o conving să nu cheme poliţia, alte picioare goale se apropie tropăind de uşă, care se zgâlţâie brusc din încuietorile şi zăvoarele trase şi se deschide pentru ca în prag să apară Nelson, cu părul cârlionţat de culoarea nisipului şi pielea de un cafeniu deschis, un mic Jackie Cooper mulatru. Faţa lui ajunge la nivelul cârligului plasei şi când mă uit în jos la el mă simt ca un uriaş. Nu spune nimic, ci doar se uită în sus la mine cu ochişorii lui căprui şi sceptici. Are şase ani şi e gol până la brâu, îmbrăcat doar într-o pereche de pantaloni scurţi roşu închis cu auriu pe care scrie Lakers. Un curent de la aerul condiţionat îmi lunecă pe lângă faţă, care transpiră din nou.

— Avantaj domnişoara Navratilova, se aude o voce seacă de englezoaică, după care spectatorii aplaudă. (E o reluare de ieri.)

— Ce mai faci, Nelson? întreb entuziast. Noi doi n-am vorbit niciodată, iar Nelson se zgâieşte pur şi simplu la mine de parcă aş vorbi în Swahili. Ai tăi sunt acasă?

Se uită în spate peste umăr, apoi din nou la mine.

— Nelson, ia du-te tu şi spune-le alor tăi că domnul Bascombe e la uşă, da? Spune-le că am venit doar pentru chirie, nu ca să omor pe cineva. S-ar putea să fie genul de umor pe care Nelson nu-l gustă.

N-aş vrea să-mi vâr nasul înăuntru mai mult de atât. Până la urmă, e casa mea şi am dreptul să intru în anumite circumstanţe ieşite din comun. Dar s-ar putea ca Nelson şi Winnie să fie singuri acasă şi n-aş vrea să stau singur cu ei înăuntru. Am senzaţia că în spatele meu,

Myrlene Beavers strigă undeva în casă: un bărbat alb neidentificat încearcă să spargă locuința lui Larry McLeod în plină zi.

— Nelson, spun, cu cămașa udă de transpirație și simțindu-mă brusc prins în capcană, ce-ar fi să mă lași să intru și să-l chem pe tăticu'? Da? Dau din cap spre el apăsat și convingător, apoi împing ușa din plasă, care, în mod surprinzător, e descuiată, și-mi vâr fața în aerul răcoros și amețitor.

— Larry, strig destul de tare în camera întunecoasă. Am trecut doar să iau chiria. Winnie pare să fi adormit cu iepurașul de pluș în brațe. Pe ecran se văd nuanțele intense de verde de la All England Club.

Nelson continuă să se uite fix la mine (stau aplecat chiar deasupra lui), apoi se întoarce și se așază iar pe canapea lângă sora lui, care deschide încet ochii, apoi îi închide la loc.

— Larry! mai strig o dată. Ești aici? Pistolul mare al lui Larry nu e pe masă, ceea ce poate însemna, bineînțeles, că se află la el.

Aud ceea ce pare a fi un sertar care se deschide și se închide într-o cameră dosnică; apoi o ușă se trântește. Ce-ar spune o comisie formată din opt negri și patru albi – jurați aleși dintre semenii mei – dacă aș sfârși în statisticile cu crime pre-sărbători pe motiv că am vrut să-mi încasez chiria? Sunt convins că aș fi considerat vinovat.

Mă retrag din ușă și arunc o privire îngrijorată spre casa soților Beavers. Șalul muumuu portocaliu flutură ca un miraj în spatele plasei, de unde mă privește Myrlene.

— E în regulă, Myrlene, spun eu fără țintă, ceea ce face ca năluca înfășurată în muumuu să se întoarcă în întuneric.

— Ce s-a întâmplat?

Mă întorc rapid și o văd pe Betty McLeod în spatele ușii cu plasă, pe care o încuie chiar în acest moment. Se uită la mine cu o încruntătură ostilă. E îmbrăcată într-un halat de casă roz matlasat, pe care-l ține închis la guler cu degetele ei subțiri ca de hârtie.

— Nu s-a *întâmplat* nimic, spun eu, clătinând din cap într-un fel care mă face, probabil, să par sărit de pe fix. Cred că doamna Beavers tocmai a chemat poliția pentru mine. Eu nu vreau decât să încasez chiria. Aș vrea să par amuzat de ce se întâmplă, dar nu sunt.

— Larry nu-i aici. Se întoarce diseară, așa că va trebui să mai vii o dată. Betty îmi vorbește de parc-aș fi țipat la ea.

— Bine, am spus și zâmbesc trist. Spune-i și tu că am trecut pe-aici, așa cum fac din două în două luni. Și e ziua de plată a chiriei.

— O să-ți plătească, spune ea cu acreală.

— Atunci foarte bine. În capătul îndepărtat al casei aud apa trasă la toaletă care se scurge mai întâi fără vlagă, apoi mai viguros prin noile ţevi pe care le-am instalat acum mai puţin de un an şi care m-au costat o sumă frumuşică. Fără îndoială că Larry tocmai s-a trezit, a tras o pişare matinală lungă şi stă ascuns la bucătărie până când sunt trimis la plimbare.

Betty McLeod clipeşte sfidătoare la mine în timp ce ascultăm amândoi picuratul apei. E o fostă absolventă de Grinnell micuţă, ascuţită şi pământie, scăpată de la ferma de lângă Minnetonka, care s-a măritat cu Larry în timp ce făcea un master în asistenţă socială la Columbia, iar el muncea ca să-şi plătească studiile de comerţ la un colegiu comunitar din centrul oraşului. El fusese la Beretele Verzi şi căuta să evadeze din infernul oraşului (aflasem toate astea de la soţii Harris). Bineînţeles că părinţii luterani ai lui Betty au avut un şoc când ea şi cu Larry s-au întors acasă pentru primul lor Crăciun împreună cu micul Nelson în cărucior, deşi se pare că şi-au revenit. Dar de când s-au mutat la Haddam, soţii McLeod au dus o viaţă din ce în ce mai retrasă, Betty stând tot timpul acasă, iar Larry ducându-se la slujba lui de noapte de la fabrica de rulote, cu copiii drept unică legătură cu exteriorul. Mulţi oameni duc vieţi asemănătoare.

Ca să fiu sincer, Betty McLeod nu mi-e foarte simpatică, chiar dacă le-am închiriat casa, ei şi lui Larry, pentru că mi se par curajoşi. Din câte am observat, ea a afişat întotdeauna o expresie de perpetuă dezamăgire care arată că regretă toate alegerile majore făcute în viaţă, dar e totuşi absolut sigură că a luat de fiecare dată decizia corectă moral şi că pe chestia asta e mai bună decât restul lumii. E obişnuitul paradox liberal cu trei direcţii: nelinişte combinată cu mândrie şi cu dispreţ faţă de propria persoană. Mă tem că familia McLeod e şi genul, din păcate, care ar putea da într-o bună zi în paranoia şi s-ar putea baricada în casa ei (a mea), ar scoate manifeste confuze, ar trage în poliţie, şi până la urmă ar da foc la şandrama, omorând pe toată lumea dinăuntru. (Desigur, ăsta nu-i un motiv să-i dau afară.)

— Păi, spun eu, trăgându-mă îndărăt pe treapta de sus ca şi cum m-aş pregăti să plec, sper că totul e-n regulă pe-aici. Betty mă priveşte cu reproş. Dar exact în acel moment ochii ei se desprind de ai mei, alunecă într-o parte şi când mă întorc, văd unul dintre automobilele de poliţie noi, alb cu negru, oprind în spatele maşinii mele. Înăuntru sunt doi ofiţeri în uniformă. Unul din ei – cel de pe locul din dreapta – vorbeşte într-o staţie.

— Tot aici e! zbiară Myrlene Beavers din casa ei, total ascunsă vederii. Albul! Pă el! Sparge casa.

Poliţistul care vorbea în staţie îi spune colegului său de la volan ceva care-i face pe amândoi să râdă, apoi iese afară fără pălărie şi o ia agale pe alee.

Este, bineînţeles, un ofiţer pe care-l ştiu de când am venit în Haddam – sergentul Balducci, care intervine azi în cazurile de tulburare a liniştii publice doar pentru că e sărbătoare. Se trage dintr-o mare familie locală de poliţişti sicilieni şi am schimbat adesea câte o vorbă cu el la colţ de stradă sau am discutat cu oarece reţinere la o cafea la Coffee Spot, deşi practic nu ne-am „cunoscut" niciodată. Am încercat să-l conving să mă ierte de vreo şase amenzi pentru parcare în loc interzis (de fiecare dată fără succes) şi m-a ajutat la un moment dat când îmi încuiasem cheile în maşină în faţă la Town Liquors. În plus, mi-a dat avertisment pentru trei nereguli în trafic, a venit la mine acasă să anchetez o spargere cu ani în urmă, când eram însurat, m-a oprit o dată ca să mă ia la întrebări şi să mă percheziţioneze chiar după divorţ, când căpătasem obiceiul de a hoinări îndelung pe străzile din cartierul meu, certându-mă adesea cu mine însumi cu voce tare şi disperată. În toate ocaziile astea a fost întotdeauna absent ca un perceptor, deşi politicos la modul oficial. (Sincer, întotdeauna l-am considerat un idiot.)

Sergentul Balducci se apropie până la baza scării fără să se uite la Betty McLeod sau la mine. Trage în sus de centura neagră şi grea care conţine arsenalul lui de poliţist – spray iritant, staţie, cătuşe, un inel cu chei, baston, automatul lui mare de serviciu. Poartă uniforma lui călcată, albastru cu negru, de la HPD, cu diferitele ei însemne, trese şi insigne cvasimilitare şi ori a pus ceva grăsime pe talia lui groasă, ori poartă o vestă antiglonţ pe sub cămaşă.

Îşi ridică ochii la mine de parcă m-ar vedea pentru prima oară. E înalt de un metru şaptezeci şi cinci, cu o faţă cu pori dilataţi şi frunte proeminentă inexpresivă ca o lună, cu o tunsoare scurtă, cazonă.

— Avem probleme, oameni buni? spune sergentul Balducci, punând un bocanc lustruit de poliţist pe treapta de jos.

— Nici o problemă, zic şi nu ştiu de ce mi se taie răsuflarea, de parcă aparenţele ar ascunde o mulţime de probleme. Bineînţeles, intenţia mea este să par nevinovat. Pur şi simplu doamna Beavers a înţeles greşit. Ştiu că urmăreşte totul cu ochi de vultur, cu mintea plecată la plimbare, din câte se pare.

— Aşa să fie? întreabă sergentul Balducci, uitându-se la Betty McLeod.

— Nu-i nici o problemă, spune ea fără vlagă de după plasa ei.

— Am fost alertaţi că se dă o spargere la adresa asta. Sergentul Balducci vorbeşte pe tonul lui oficial. I se adresează lui Betty.

Betty încuviinţează din cap, dar nu adaugă nimic folositor.

— Şi v-a spart cineva casa sau a făcut o încercare?

— Din câte ştiu eu, nu, răspunde ea.

— Şi *dumneavoastră* ce căutaţi aici? mi se adresează ofiţerul Balducci, uitându-se prin curte după ceva neobişnuit – un ochi de geam spart, un ciocan însângerat, un pistol cu amortizor.

— Eu sunt proprietarul, zic. Am trecut pe-aici cu o treabă. Nu vreau să spun că am venit să storc banii de chirie, de parc-ar fi o crimă să încasezi chiria.

— Dumneavoastră sunteţi proprietarul *acestei* case? Ofiţerul Balducci continuă să se uite nepăsător în jur, dar până la urmă îşi fixează iar privirea asupra mea.

— Da, şi al aleia de colo. Arăt spre fosta casă a oţilor Harris, acum pustie.

— Cum ziceaţi că vă numiţi? spune el, scoţând un carneţel galben cu şină şi un pix din buzunarul de la spate.

— Bascombe, răspund. Frank Bascombe.

— Frank, spune el în timp ce scrie, Bascombe. Proprietar.

— Exact, zic.

— Cred că ne-am mai întâlnit, nu-i aşa? Îşi coboară lent privirea, apoi o ridică spre mine.

— Da, zic şi mă şi văd imediat într-un şir de tipi nebărbieriţi, suspectaţi de agresiuni sexuale, măsurat din cap până-n picioare de Betty McLeod de după o oglindă falsă. La un moment dat ştia multe despre viaţa mea, dar pur şi simplu le-a lăsat să i se estompeze în memorie.

— Nu cumva v-am arestat la un moment dat pentru „D and D[1]"?

— Nu ştiu ce înseamnă „D and D", dar nu m-aţi arestat pentru aşa ceva. Mi-aţi dat de două ori amendă – de trei ori, de fapt – pentru că am trecut pe roşu pe Hoving Road după ce nu oprisem de tot. O dată când eram vinovat şi o dată când nu eram.

— E o medie destul de bună. Sergentul Balducci zâmbeşte, luându-mă peste picior în timp ce scrie ceva în carneţel. O întreabă şi pe Betty McLeod cum o cheamă şi trece şi asta în caieţelul lui.

Myrlene Beavers iese hârşâind pe veranda iei, cu un telefon galben fără fir la ureche. Câţiva vecini au apărut pe verandele lor, ca să vadă ce se întâmplă. Şi printre ei e cineva cu un telefon fără fir. Cu siguranţă femeia vorbeşte cu Myrlene.

---

1 Drunk driving, conducere în stare de ebrietate.

— Păi, spune sergentul Balducci, punând câteva puncte pe *i*-uri și vârându-și carnețelul la loc în buzunar. Continuă să zâmbească zeflemitor. O să verificăm.

— Foarte bine, zic, dar n-am încercat să sparg casa asta. Și iar mi se taie respirația. Bătrâna aia de vizavi e scrântită. Mă încrunt la trădătoarea de Myrlene, care trăncănește înainte ca o gâscă cu vecina ei de la două case distanță.

— Oamenii au grijă unii de alții în cartierul ăsta, domnule Bascombe, spune sergentul Balducci și mă privește cu seriozitate prefăcută, apoi se uită la Betty McLeod. N-au de ales. Dacă mai aveți probleme, doamnă McLeod, dați-ne un telefon.

— Bine, e singurul răspuns al lui Betty McLeod.

— Dar nici *acum* n-a avut probleme! spun eu și-i arunc lui Betty o privire de om trădat.

Sergentul Balducci își desprinde ochii de aleea de beton a casei mele ca să mă privească aproape interesat.

— Pot să vă las un timp să vă calmați, spune el nepăsător.

— *Sunt* calm, spun eu furios. Nu sunt supărat pe nimeni.

— Asta-i bine, spune el. N-aș vrea să vă cauzeze la digestie.

Îmi stă pe limbă să-i spun: „Vai, mersi. Ce-ar fi să-mi mănânci curu?" Doar că văzându-i brațele scurte și viguroase, îndesate ca niște cârnați grași în mânecile scurte și albastre ale cămășii, încep să bănuiesc că sergentul Balducci e probabil specialist în fracturarea claviculelor și în prizele mortale precum cele aplicate fiului meu. Și efectiv îmi mușc vârful limbii și arunc o privire sumbră peste Clio Street la Myrlene Beavers, care turuie la telefonul ei ieftin primit de Crăciun și se uită la mine – sau la cine știe ce formă tulbure de drac alb cu care m-a identificat – de parcă s-ar aștepta să iau brusc foc și să explodez într-o strălucire sulfuroasă. Păcat că soțul ei s-a dus, asta-i sigur. Bunul domn Beavers ar fi lămurit rapid toată treaba.

Sergentul Balducci a luat-o agale către mașina sa Plymouth, cu stația de la brâu scoțând niște pârâituri ciudate, fără noimă. Deschide ușa, se apleacă, îi spune ceva colegului său și râd amândoi în timp ce sergentul se strecoară înăuntru și notează ceva pe un clipboard de pe bord. Aud cuvântul „proprietar" și încă un hohot de râs. Apoi ușa se închide și o iau din loc, cu stațiile lor mari bolborosind cu importanță.

Betty McLeod nu s-a clintit încă de după plasă, cu cei doi copilași mulatri scoțând acum capetele de-o parte și de alta a halatului ei. Chipul ei nu trădează pic de simpatie, uimire sau amărăciune, nici măcar la nivel de amintire.

— Mă întorc când o să fie Larry acasă, spun cu dezamăgit.

— Bine, atunci.

Îmi aţintesc asupra ei o privire fermă, acuzatoare.

— Cine mai e aici? spun cu. Am auzit apa la toaletă.

— Sora mea, spune Betty. E cumva treaba ta?

O privesc cu luare-aminte, încercând să citesc adevărul în trăsăturile ei mici şi ascuţite. O soră din Red Cloud? O Sigrid mlădioasă, cu mâini mari, care şi-a luat o vacanţă de la propriile ei nenorociri de-acolo din nord ca să-şi compătimească surioara cea morală. Posibil, dar improbabil.

— Nu, răspund clătinând din cap.

Apoi, fără să dea vreun semn, Betty McLeod închide pur şi simplu uşa de la intrare, lăsându-mă pe verandă cu buzunarele goale şi cu soarele ecuatorial bătându-mă în cap. Înăuntru, parcurge ritualul de reîncuiat-încuietorile, iar eu rămân multă vreme acolo, în picioare, ascultând şi simţindu-mă oropsit; apoi o iau pur şi simplu spre maşină, nemaiavând nimic bun de făcut. Înseamnă că o să-mi primesc chiria după 4, asta dacă o mai primesc vreodată.

Myrlene Beavers e încă pe veranda minusculei ei căsuţe cu fuioare de sângele-voinicului căţărându-se stâlpi, cu părul tocit şi umed, cu degetele ei mari încleştate pe cadrul din plastic ca pe curelele de siguranţă dintr-un montagne russe. Ceilalţi vecini au intrat deja în casele lor.

— Hei! strigă ea spre mine. L-au prins pe tipul ăla? Micul ei telefon galben e prins de cadru cu cârligul unui umeraş de plastic. Cu siguranţă i l-au cumpărat copiii ei, ca să poată da de ea. Au încercat să intre la Larry în casă. Cre' că i-ai speriat mata.

— L-au prins, zic. Nu mai poate face nici un rău.

— Asta-i bine! spune ea, cu un zâmbet larg cu dinţi falşi iţindu-i-se pe faţă. Faceţi o treabă minunată pentru noi. Cu toţii vă suntem recunoscători.

— Facem şi noi ce putem, zic.

— Pe soţul meu l-ai cunoscut?

Pun mâinile pe cadrul uşii mele şi-i arunc o privire consolatoare bietei Myrlene cea cu un picior în groapă, care-şi va urma în curând soţul pe lumea cealaltă.

— Cum să nu, zic.

— Chiar că era un om minunat, spune doamna Beavers, parcă citindu-mi gândurile. Clatină din cap cu imaginea lui în minte.

— Tututror ne e dor de el, zic.

— Cre' că da, spune ea şi îşi începe drumul poticnit şi chinuit înapoi către interiorul casei. Chiar că da.

5

Fac slalom pe Montmorency Road până în patria cailor din Haddam – micul nostru Lexington – unde gardurile sunt lungi, albe și dreptunghiulare, pajiștile sunt verzi și povârnite, iar drumurile (Rickett's Creek Close, Drumming Log Way, Peacock Glen) lunecă peste pâraie stâncoase, trecând peste poduri de lemn și printre plopi tremurători înapoi către casele bogătașilor, ascunse adânc în frunzișul verii. Aici, în fiecare primăvară, Autoritatea pentru Pescuit și Vânătoare aduce discret păstrăvi de crescătorie, pentru ca sportivii/proprietarii de case bine echipați, cu unelte de la Hardy's să coboare și să dea la undiță; și aici se văd încă cioturi de copaci de esență tare din pădurea primară, copaci care au văzut armate revoluționare vuind pe lângă ei, au auzit goarnele, strigătele și urletele sfidătoare ale primilor americani în bucuria nebunească a eliberării și pe sub care trec acum agale spre grajduri moștenitoare cu păr roșcovan și pantaloni de călărie, cu mintea la plimbarea solitară de la prânz. Din când în când am mai prezentat case în zonă, deși proprietarii lor, grași și înzorzonați ca niște faraoni, par întotdeauna cei mai puțin simpatici oameni din lume și cei mai înclinați să te trateze ca pe un om al casei cu jumătate de normă când vii să prezinți „superba lor reședință". De la noi de la birou, Shax Murphy e cel care se ocupă în general de proprietățile astea, pentru că e înzestrat de la natură cu cinismul înnăscut și necesar pentru ca totul să i se pară comic și nimic nu-i face mai mare plăcere decât să jupoaie pielea de pe clienții bogați, centimetru cu centimetru. Eu însă rămân credincios pieței mai modeste, căreia îi apreciez spiritul simplu.

Mă gândesc acum, apropo de antipaticii soți McLeod, că greșeala mea a fost destul de evidentă: ar fi trebuit să-i chem la un picnic imediat după ce am semnat contractul cu ei, să-i instalez pe niște scaune de grădină pe terasă, să le torn pe gât o Margarita dublă de fiecare, să-i servesc cu un grătar plin de costițe în stil rustic, cu știuleți de porumb, salată de roșii cu ceapă și o plăcintă de lămâie cum nu se poate mai potrivită, după care totul ar fi mers ca pe roate. Mai târziu, când situația s-ar fi împuțit (cum se întâmplă întotdeauna între proprietar și chiriaș, dacă nu cumva chiriașii sunt ființe recunoscătoare din fire sau proprietarul e fraier), am fi avut niște amintiri instant care să contrabalanseze

suspiciunea și reaua voință care din păcate descriu acum starea de fapt. Nu știu de ce n-am făcut-o, în afară de faptul că e genul meu.

Am intrat de-a dreptul în Franks într-o noapte de vară din urmă cu un an, când mă întorceam acasă cu mașina, obosit și cu privirea înceţoșată, de la Red Man Club, unde pescuisem până la zece. Pe vremea aceea purtând numele de Bemish's Birch Beer Depot, s-a ițit ispititor din noapte când am cotit pe Route 31, cu ochii grei și iritați, cu gura ca iasca, starea perfectă pentru o bere de rădăcini.

Oricine e trecut de patruzeci de ani (dacă nu cumva s-a născut în Bronx) are amintiri perfect simple și clare despre astfel de locuri: bărăci joase de lemn vopsite în portocaliu, cu ferestruici glisante pentru clienți și șiruri de becuri galbene afară, copaci dați cu var și tomberoane, anvelope vopsite în alb indicând normele de parcare corectă, o mulțime de panouri educative pe copaci și căni mari cu bere din rădăcini prea rece, pe care s-o savurezi la o masă de picnic de pe malul unui izvor sau cu iubita, de pe o tavă metalică, în sanctuarul întunecat, luminat de aparatul radio, al Fordului tău din '57.

Am cotit spre parcare imediat cum l-am văzut, deși se pare că am ațipit chiar în clipa când luam virajul și am trecut prin bariera de anvelope albe, peste un strat de petunii, izbind una dintre mesele verzi de picnic și crăpându-i tăblia, ceea ce l-a făcut pe proprietar, Karl Bemish, să iasă val-vârtej afară pe ușă cu șorțul și tichia lui de hârtie, interesându-se ce dracu' îmi închipuiam că fac, aproape convins că sunt beat și că ar trebui să fiu arestat.

Dar până la urmă lucrurile n-au ieșit deloc rău (nici pe departe). Bineînțeles că accidentul mă făcuse să mă trezesc de-a binelea, așa că am ieșit cerându-mi imediat scuze, m-am oferit să suflu în fiolă, m-am scuturat de trei sute de dolari ca să acopăr toate daunele și am explicat că fusesem la pescuit, nu la sprijinit vreo cârciumă din Frenchtown și că virasem spre parcare pentru că locul mi se păruse absolut irezistibil cum stătea acolo lângă pârâu, cu șiruri de becuri și copaci albi și că de fapt aș bea și acum o bere dacă n-are nimic împotrivă să mă servească.

Karl s-a lăsat convins să renunțe la supărare imediat ce și-a îndesat teancul de bani în buzunarul șorțului și a acceptat cu bunăvoință că se mai întâmplă și accidente și uneori (chiar dacă rar), cauza invocată a unui eveniment coincide cea reală.

Cu berea de rădăcini în mână, am luat o masă care nu era spartă și m-am așezat zâmbind lângă pârâul Trendle care susura de zor, gândindu-mă la popasurile pe care le făceam cu tata în locuri exact ca astea

în de mult apușii ani cincizeci, în sudul îndepărtat, când, ca ofițer al marinei însărcinat cu achizițiile, mă lua cu el în excursii pentru ca mama să-și revină după calvarul de a sta singură acasă cu mine zi și noapte.

Karl Bemish mi s-a alăturat mai târziu după o vreme, după ce stinsese șirurile de beculeț șăsând totuși unul aprins. Aducea încă o bere de rădăcini pentru mine și una adevărată pentru el și s-a așezat la masă, bucuros de un taifas nocturn cu un necunoscut care, în ciuda unor dubii inițiale, părea în cele din urmă un tip de treabă, mai ales că era singurul disponibil.

Numai Karl a vorbit, firește. (Se pare că ocaziile de a vorbi cu clienții lui prin fereastra glisantă se dovediseră insuficiente.) Era văduv, mi-a zis, și lucrase în domeniul ergonomiei în Tarrytown timp de aproape treizeci de ani. Soția lui, Millie, murise în urmă cu trei ani, iar el hotărâse să se pensioneze, să vândă acțiunile pe care le avea la firmă și să caute ceva creativ de făcut (asta-mi suna cunoscut). Cunoștea o mulțime de lucruri despre ergonomie, o știință de care eu nici măcar nu auzisem vreodată, dar nimic despre comerțul cu amănuntul sau despre industria alimentară sau despre relațiile cu publicul. Și recunoștea că luase standul de bere de mesteacăn doar dintr-un capriciu, după ce văzuse anunțul într-o revistă pentru oamenii de afaceri. În locul unde copilărise, în micuța comunitate poloneză Pulaski din New York, exista un loc asemănător chiar pe malul unui pârâiaș care se vărsa în lacul Ontario și bineînțeles că era „adevăratul loc de întâlnire" atât pentru puști, cât și pentru adulți. Așa își întâlnise soția și chiar ținea minte că lucrase acolo și că purtase un șorț maroniu din bumbac, cu numele lui cusut cu ață maro mai închis pe pieptar și cu o tichie de hârtie, la culoare, deși recunoștea că nu găsise niciodată vreo dovadă palpabilă că ar fi lucrat acolo și că probabil își imaginase totul ca să-și înfrumusețeze trecutul. Își amintea totuși de acel loc și de acea perioadă ca fiind cele mai frumoase din viața lui și vedea în ideea de a avea propriul lui stand de bere de mesteacăn un mod de a le comemora.

— Sigur că lucrurile n-au ieșit chiar perfect pe-aici, a spus Karl, scoțându-și tichia albă de hârtie și punând-o pe scândurile lipicioase ale mesei de picnic, dezvelindu-și scăfârlia netedă, parcă lăcuită, care lucea sub șirul de lumini atârnate până la Depot. Avea șaizeci și cinci de ani și era un tip cu urechi mici și mâini ca niște cârnați care părea mai degrabă să-și fi câștigat traiul cărând cărămizi.

— Mie unul mi se pare tare bine, am zis, privind admirativ în jur. Totul era proaspăt vopsit, spălat, dichisit, ordonat ca într-un salon de spital. Cred c-ai pus mâna pe o mină de aur aici. Am dat aprobator din cap, plin până la refuz de bere de rădăcini grasă și cremoasă.

— A fost super în primul an și jumătate. M-am descurcat excelent, a spus Karl Bemish. Tipul de dinainte lăsase locul de izbeliște. Am băgat niște bani și am refăcut tot. Oamenii din comunitățile mici de pe-aici au zis că se bucură să vadă un loc vechi reînsuflețit și că le-ar plăcea să-l vadă iarăși, prosperând iar noaptea mai treceau pe-aici tipi ca tine. Devenise iar un loc de întâlnire sau începuse să devină. Și cred că m-am ambalat eu prea tare, pentru că am mai luat o mașină ca să fac înghețată. Am avut niște bani lichizi. Apoi am cumpărat un aparat de iaurt. Apoi o bucătărie mobilă ca să fac catering pentru petreceri. Pe urmă am luat ideea asta din revista oamenilor de afaceri, să cumpăr un vagon-restaurant vechi și să-l pun pe-aici, pe lângă; poate să aduc un chelner, să fac un meniu fix, să-l pun la punct cu accesorii din crom, mese originale, vaze cu flori, covoare. Pentru ocazii speciale. Karl s-a uitat peste umăr spre pârâu și s-a încruntat.

— E acolo, în spate. Am cumpărat porcăria naibii de prin Lackawanna, am adus-o aici în două tranșe și m-am apucat s-o montez pe șină. Cam atunci am rămas fără bani. Karl a clătinat din cap și a alungat un țânțar care îi poposise pe scăfârlie.

— Păcat, am zis, scrutând întunericul și zărind o matahală mai neagră decât restul inertă și amenințătoare în noapte. Ideea proastă cu care începuse totul.

— Aveam planuri mari, a zis Karl Bemish și mi-a zâmbit peste masă cu o expresie înfrântă care voia să spună încă o dată că se mai întâmplă și lucruri nevinovate, dar că marile idei sunt automat mari greșeli.

— Dar și acum te descurci bine, am zis. Poți să amâni pur și simplu extinderea până-ți refaci baza de capital. Astea erau expresii pe care abia le auzisem în domeniul imobiliar și pe care nu le înțelegeam decât vag.

— Am datorii cam țepene, a spus Karl cu jale, de parcă asta ar fi însemnat că poartă-n inimă o ditamai bucata de plumb. A început să râcâie o picătură întărită de bere care se lipise de tăblia mesei cu unghia lui plată și roz de la degetul mare.

— Mai am, oh, cam șase luni, pân-o s-ajung la sapă de lemn aici. Și-a tras nasul și a continuat să zgândărească zgaiba dulce, coaptă într-o vară întreagă de noroc căcăcios.

— Nu poți recapitaliza? am zis. Vinzi vagonul restaurant și poate iei un împrumut pe garanție. Iar jargon imobiliar.

— N-am garanție, a spus Karl. Și nimeni nu vrea un rahat de vagon restaurant în plin Jersey.

La ora aia aveam chef să mă duc acasă, să beau ceva ca lumea și să mă trântesc în pat. Dar am spus:

— Deci cum crezi că o să procedezi?

— Îmi trebuie un investitor care să vină și să-mi radă datoriile, după care să aibă, poate, încredere în mine că n-ajung iar la blană. Știi pe cineva care să corespundă? Pentru că o să pierd taraba asta înainte să apuc să demonstrez că nu-s chiar total bătut în cap. Ar fi păcat. Karl nu încerca să facă o glumă, așa cum ar fi făcut fiul meu.

Am privit spatele lui Karl Bemish, la mica lui dugheană portocalie cu bere de mesteacăn – la copacii plini de pancarte îngrijite, scrise de mână: „Câinii se plimbă numai AICI!" „VĂ RUGĂM păstrați curățenia." „Clienții ne sunt CEI MAI BUNI PRIETENI." „MULȚUMIM, vă mai așteptăm." „BEREA DE MESTEACĂN e SĂNĂTATE CURATĂ." Era o afacere mică și drăguță care probabil că beneficia din plin de bunăvoința locanicilor și avea o poziție propice suburbană și semirurală – cu câteva ferme vechi în preajmă, cu grădini de zarzavat mici, dar înfloritoare, cu câte o pepinieră care funcționa *și* pe post de fabrică de cidru, câteva ateliere hippie de ceramică vechi de câteva zeci de ani și unul sau două terenuri de golf mediocre, aproape total lipsite de copaci. Pe pajiștile întinse aveau să se ivească în curând locuințe noi. Traficul era animat la intersecția dintre 518 și 31, unde exista deja un indicator de cedează trecerea și, pe măsură ce zona avea să continue să se dezvolte, va trebui să existe un semafor, din moment ce 31, deși nu mai era drumul principal, era măcar *vechiul* și pitorescul drum principal între districtele din nord-vest și sediul legislativului local din Trenton. Chestii care toate însemnau bani.

Chiar s-ar putea, m-am gândit, ca lui Karl Bemish să-i fie suficientă o mică degrevare de datorii, un partener cu care să se consulte și care să-l supravegheze când lua deciziile majore în timp ce el s-ar fi ocupat de treburile de zi cu zi. Și dintr-un anume motiv (sigur că, în parte, pentru că împărtășeam cu bătrânul Karl o felie de trecut nostalgic), pur și simplu n-am putut refuza.

Chiar acolo, sub eucalipți, cu țânțarii înmulțindu-se în jurul capetelor noastre, i-am spus că m-ar putea interesa personal un fel de parteneriat. N-a părut absolut deloc surprins și a început imediat să turuie despre câteva idei grozave de-ale lui care mi s-au părut toate nefezabile și i-am și spus-o ca să se lămurească (și eu de asemenea) că puteam fi ferm în anumite chestiuni. Am mai vorbit o oră, până s-a făcut aproape unu, apoi i-am dat cartea mea de vizită, i-am spus să mă sune a doua zi la birou și că, dacă nu mă trezesc cu senzația că am nevoie de un creier nou, poate ar trebui să mai avem o discuție, să ne uităm pe actele și pe contabilitatea lui, să punem în balanță datoriile și

activele, câştigurile şi lichidităţile şi, dacă nu existau probleme cu impozitele sau găuri negre (cum ar fi o problemă cu alcoolul sau cu jocurile de noroc), poate că o să mă bag şi eu în afacerea lui cu standul de bere.

Chestie care a părut să-l bucure până la extaz pe Karl, după cât de mult a încuviinţat din cap solemn şi a repetat: „Mda, sigur, s-a făcut, mda, sigur, s-a făcut. Da, da, da."

Dar cine nu s-ar fi bucurat! Un tip apare brusc din noapte şi intră val-vârtej în locul tău de muncă, aparent beat şi făcându-ţi praf şi pulbere masa de picnic şi straturile de petunii. Şi totuşi, înainte ca praful să se risipească, faceţi împreună planuri de parteneriat şi de salvare din mlaştina în care te-ai vârât dintr-o combinaţie de optimism stupid, inepţie şi lăcomie. Cine n-ar fi crezut că la uşă i s-a înfăţişat însuşi cornul abundenţei, cu capătul cel mare în faţă?

Şi, de altfel, în mai puţin de o lună s-au cam făcut jocurile, cum zic jucătorii împătimiţi. Am cumpărat acţiuni la afacerea lui Karl pentru convenita sumă de treizeci şi cinci de miare, ceea ce practic i-a şters datoriile la creditori şi – Karl fiind total falimentar – mi-a asigurat partea leului.

M-am apucat imediat să vând aparatele de îngheţată şi iaurt unui angrosist din Alentown care vindea şi el către restaurante. Am luat legătura cu „The Pride of Buffalo", firma din Lackawanna care-i vânduse lui Karl vagonul-restaurant, care a fost de acord să ne returneze o cincime din ce încasa pe revânzare, plus să ni-l ia de pe cap. Am vândut copiatorul şi faxul pe care le cumpărase Karl în ideea de a se extinde în continuare, oferindu-le clienţilor săi aflaţi în trecere o gamă mai largă de servicii, nu doar bere de mesteacăn. Am eliminat câteva feluri de mâncare originale pentru care Karl cumpărase de asemenea aparate, dar pe care nu le produsese niciodată din cauza problemelor cu spaţiul şi cu banii – o maşină care făcea Pronto Pups[1] şi alta aproape identică destinată (exclusiv) gogoşilor în stil New Orleans. Karl avea cataloage cu aparate de daiquiri (în caz că ar fi obţinut licenţă pentru băuturi alcoolice), o plită cu şase ochiuri pentru clătite şi multe alte porcării de care nimeni nu auzise vreodată în buricul târgului din New Jersey. În timpul ăsta m-am gândit că nu era exclus ca, după moartea soţiei, Karl să fi făcut o depresie sau o serie de mici atacuri cerebrale care să-i fi deformat puţin facutatea de a lua decizii.

Şi totuşi, în scurt timp, fără să recurg la altceva în afară de bun-simţ, am ajuns să controlez situaţia, să împart pe jumătate cu Karl profitul făcut din vânzarea echipamentelor şi să pun la loc jumătatea mea ca fond de rulaj (hotărâşem, dintr-un impuls, să păstrez bucătăria pe roţi). În

1 Varietate de hotdog.

plus, l-am iniţiat parţial pe Karl în proaspetele mele aptitudini de afacerist, bazate pe bun simţ, pe care le dobândisem la agenţia imobiliară. Cea mai mare greşeală, i-am zis, era impulsul de a copia un lucru ca să încerci să-l faci de două ori mai bun (chestie care nu iese aproape niciodată). Şi a doua era că oamenii eşuau nu doar pentru că erau lacomi, ci pentru că se plictiseau de viaţa obişnuită şi de ceea ce făceau – chiar şi de lucrurile care le plăceau – şi-şi risipeau în vânt avutul câştigat cu sudoarea frunţii încercând pur şi simplu să se distreze. Ideea mea era să limitezi cheltuielile, să mergi pe simplitate, să nu-ţi permiţi luxul plictiselii, să-ţi construieşti o clientelă, iar mai târziu să vinzi unui fraier care n-are decât să dea faliment încercând să-ţi „îmbunătăţească" ideea. (Desigur, eu nu făcusem nimic din toate astea: nu făcusem decât să cumpăr două case de închiriat şi să-mi vând propria casă ca s-o cumpăr pe a fostei mele neveste – ceea ce nu mă făcea nici pe departe un as al comerţului.) I-am expus lui Karl aceste maxime în timp ce doi negri uriaşi de la Dotări pentru restaurante Allentown ridicau cu căruciorul aparatele lui de îngheţată şi de iaurt scoţându-le pe uşa din spate şi urcau într-o camionetă închiriată. Mi s-a părut că e un exemplu grăitor.

Ultimele schimbări pe care le-am adus strategiilor noastre de afaceri au fost, în primul rând, să schimb numele locului din Bemish's Birch Beer Depot (prea greoi) în Franks, fără apostrof (îmi plăcea jocul de cuvinte[1] şi avea farmecul simplităţii). În afară de toate astea, am decretat că omul care oprea la firma noastră n-avea să cumpere decât două lucruri: o cană rece cu bere de rădăcini şi un wurstdog polonez al dracului de bun, din ăla la care visează toată lumea şi pe care şi-l doresc toţi când trec cu maşina printr-o pustietate pitorească, cu foamea în gât. Karl Bemish, acum un om salvat cu tunica lui albă cu monogramă, tichia de hârtie şi ţeasta lucioasă, a fost bineînţeles uns imediat proprietar-administrator şi a început să stea la taclale cu vechii lui clienţi, făcând glume vulgare şi cam tâmpiţele despre „omul cu gogoaşa" şi simţind în general că a regăsit calea cea bună în viaţă după moartea mult prea timpurie a iubitei lui soţii. Iar pentru mine, care consideram că totul e destul de simplu şi amuzant, tranzacţia noastră a fost mai mult sau mai puţin ceea ce căutasem când m-am întors din Franţa, dar nu găsisem: o şansă de a ajuta pe cineva, de a face o faptă bună şi de a varia lucrurile într-un mod care să-mi aducă profit (cum de altfel şi începuse să se întâmple) fără să mă scoată din minţi. Toată lumea ar merita un noroc ca ăsta.

---

1 Ca adjectiv, „frank" are sensul de franc, sincer, iar ca substantiv descrie un membru al tribului germanic al francilor.

Ies de pe drumurile secundare și împădurite din Haddam la intersecția cu 31, unde o echipă de la drumuri, dotată cu un elevator, tocmai atârnă așteptatul nou semafor în timp ce muncitorii stau de jur împrejur cu căști albe de protecție și salopete de lucru și asistă la manevră de parcă ar fi un număr de prestidigitație. Pe un indicator temporar scrie: „Aici sunt banii dumneavoastră – REDUCEȚI VITEZA." Câteva mașini ocolesc prudent, apoi o iau spre sud, către Trenton.

Franks, cu noua sa pancartă portocaliu cu maro pictată cu o cană-cu-guler-de-spumă, e chiar peste drum de mașina galbenă a echipei de la întreținere. O singură mașină a unui client e oprită într-un colț al parcării reasfaltate, în timp ce șoferul stă la răcoare în spatele geamurilor fumurii. Vechiul VW Broscuță al lui Karl, de culoare roșie, e parcat lângă ușa din spate, cu cartonașul roșu pe care scrie DESCHIS în geam. În timp ce parchez, recunosc că admir fără rezerve totul, inclusiv bucătăria pe roți transformată acum într-un stand de hotdog pe roți, strălucind într-un colț al parcării, lustruită toată de către Everick și Wardell și gata să-și facă intrarea în Haddam luni dimineață. Ceva care ține de eficiența sa de obiect de unică folosință, de soliditatea și mobilitatea sa o face să pară cea mai bună achiziție a mea de până acum, chiar înaintea casei mele, deși bineînțeles că nu-mi folosește la mare lucru și că ar trebui s-o vând până când nu se depreciază definitiv.

Am o înțelegere nescrisă cu Karl că cel puțin o dată pe săptămână vin să inspectez trupele, un ritual care-mi face plăcere mai ales azi, după năucitoarele întâlniri cu Markhamii și Betty McLeod – nici una tipică pentru zilele mele obișnuite, care sunt aproape întotdeauna plăcute. În primul nostru an de colaborare, care a inclus prăbușirea pieței de toamna trecută (prin care am navigat netulburați), Karl a început să mă trateze ca pe un tânăr șef rebel isteț, dar cam prea încăpățânat, și s-a reinventat pe sine ca angajatul de-o viață excentric, dar credincios, a cărui datorie e să mă ia peste picior într-un stil acid à la Walter Brennan, silindu-mă astfel să țin calea cea dreaptă. (E mult mai încântat să fie angajat decât să tragă sforile, ceea ce sunt convins că i se trage de la anii petrecuți în ergonomie, deși niciodată nu m-am considerat șeful cuiva, din moment ce uneori abia mă descurc să fiu propriul meu șef.)

Când intru pe ușa laterală, rezervată exclusiv personalului, Karl e în spatele ferestrei glisante și citește *Trenton Times,* cocoțat pe două cutii roșii de plastic puse una peste alta, în care ținea laptele pe vremea când făcea produse din malț. Înăuntru e cald ca într-un cuptor, iar Karl are un mic ventilator Hammacher Schlemmer cu palete de cauciuc, care-i bate în față. Ca de obicei, peste tot e lună, din moment ce Karl stă

mereu cu frica-n sân să nu primească ceea ce el numeşte „o bilă neagră" de la autorităţile sanitare locale, aşa că în fiecare seară petrece ore-n şir frecând şi lustruind, ştergând şi spălând în aşa fel încât poţi să te aşezi oricând jos, pe ciment, şi să mănânci o masă cu patru feluri fără să-ţi treacă măcar prin minte că te-ai putea alege cu salmonella.

— Pe mine unul viitorul economic a-nceput să mă bage dracu' în sperieţi, crede-mă, pe tine nu? spune el tare, pe un ton de zeflemea. Karl poartă ochelarii lui de citit cu rame de plastic şi n-a dat nici un alt semn că m-ar fi observat. E îmbrăcat în echipamentul lui de vară: bluză albă cu mâneci scurte, şort în carouri negru cu alb, pe care-l dă la curăţat şi care-i lasă pulpele groase, albe, cu vene ca nişte cârnaţi să „respire", şosete scurte de nailon şi espadrile negre cu talpă de crep. Un tranzistor antic, fixat pe postul specializat în polci din Wilkes-Barre, cântă în surdină *There Is No Beer in Heaven*.

— Pe mine nu mă interesează decât să văd cum o s-o belească democraţii acuma, îi răspund de parc-am sta de vorbă de ore întregi, ducându-mă să deschid uşa din spate spre spaţiul pentru picnic de pe malul pârâului, ca să mai intre aer. (Karl e un democrat cu state vechi care a început să-i voteze pe republicani în ultimii zece ani, dar care se consideră încă un jacksonian nonconformist. După părerea mea, ăştia sunt adevăraţii trădători, deşi în multe privinţe Karl nu e un cetăţean rău.)

Pentru că azi n-am nici o misiune specială aici, încep să număr pachetele cu chifle pentru hotdog, cutiile de condimente (mirodenii, muştar, maioneză, ketchup, ceapă tocată), să verific carnea livrată şi butoaiele suplimentare de bere din rădăcini pe care le-am comandat pentru standul de „Hotdog de sărbătoare".

— Se pare că preţurile la case au scăzut iarăşi luna trecută într-o *veselie*, cu doişpe virgulă doi faţă de mai. Imbecilii. Sigur se anunţă vremuri grele în imobiliare, nu? Karl dă o palmă zdravănă peste *Times*, ca şi cum ar încerca să îndrepte scrisul. Îi face plăcere să stăm de vorbă în modul ăsta cvasifamiliar (în ceea ce mă priveşte, e până la urmă un bătrân nostalgic), de parcă am fi trecut prin multe împreună şi am fi învăţat aceleaşi lecţii omeneşti dure despre decenţă şi nevoie. Mă priveşte pe deasupra ziarului, îşi scoate ochelarii de citit, apoi se ridică şi se uită pe fereastră cum maşina care se oprise lângă mesele de picnic iese agale pe Route 31 şi o ia încetişor spre nord către Ringoes. Clopoţelul de avertizare de pe maşina echipei de la drumuri începe să dăngăne şi o voce groasă de negru strigă: „Înapo-oi, înapo-oi."

— Totuşi, faţă de acum un an, unităţile vândute au scăzut cu cinci la sută, spun eu în timp ce socotesc pachetele de crenvurşti polonezi

din congelator, iar aerul rece mă izbește în față ca o lumină strălucitoare. Poate că asta înseamnă că lumea o să cumpere case gata construite. Eu așa cred. De fapt, chiar *așa* o să se întâmple, iar amărâții de Markhami ar face bine să ia legătura cu mine și cu creierele lor *toute de suite.*

— Dukakis își asumă meritele pentru marele Miracol din Massachusetts, așa că e normal să-și asume și marele flaps Taxachusetts. Mă bucur că m-am mutat în *Joisey.* Karl spune asta pe un ton apatic, privind în continuare visător pe geam la parcarea proaspăt refăcută.

— Mă rog. Mă întorc iar spre el, gata să-i citez editorialul meu „Cumpărător versus vânzător" privindu-l în ochi, dar dau de posteriorul lui mare în carouri, de sub care se ițesc două picioare albe și cărnoase. Restul e ocupat să se uite la muncitori, la elevatorul lor și la noul semafor care se ridică.

— Și hotdogi, constată Karl, auzind ceva ce nu spusesem, cu vocea slabă după ce mare parte din ea se pierduse în arșița zilei, permițându-mi să aud muzica de polcă, agreabilă de altfel. Ca de obicei, mă simt bine aici.

— Oricum, cred că nimeni nu dă nici un rahat pe alegerile astea, spune Karl, uitându-se în continuare afară. E ca porcăriile alea de meciuri „all-star". Așteptări mari, apoi nimic. Karl scoate un pârțâit sonor pe gură, ca să obțină efectul cuvenit. Suntem cu toții departe de guvern. Nu înseamnă nimic în viețile noastre. Suntem în purgatoriu. Cu siguranță citează vreun editorialist de dreapta pe care l-a citit acum fix două minute în *Trenton Times.* Karl nu dă doi bani pe guvern sau pe purgatoriu.

Eu însă nu mai am nimic de făcut, iar privirea îmi alunecă pe ușa laterală înapoi spre parcare, unde standul argintiu de hotdog stă în soare pe noile lui roți strălucitoare, cu acoperișul lui pliabil alb cu verde rulat deasupra ferestrei de servire, toată șandramaua fiind prinsă în lanțuri de o canistră de benzină de o sută cincizeci de litri plină cu beton și fixată la rândul ei de o lespede înfiptă în pământ (ideea lui Karl menită să descurajeze hoții). Uitându-mă afară din unghiul ăsta și mai ales văzând toneta de hotdog a cărei existență pare credibilă, dar mai degrabă ridicolă la modul simpatic, mă simt brusc surprinzător de departe de orice în afară de acest loc, de parcă eu și Karl nu ne-am avea pe lumea asta decât unul pe altul. (Ceea ce bineînțeles că e fals: Karl are nepoate în Green Bay; eu am doi copii în Connecticut, o fostă soție și o prietenă pe care în momentul ăsta abia aștept s-o văd.) De ce am senzația asta, de ce acum, de ce aici, asta n-aș putea să vă spun.

— Știi, chiar ieri citeam în ziar... Karl își coboară trupul greoi de pe tejghea și se întoarce spre mine. Întinde mâna și oprește concertul

de polcă. ...Cică s-a constatat recent o scădere a numărului de păsări cântătoare, legată direct de suburbii.

— N-am ştiut asta. Îi privesc cu atenţie trăsăturile netede, rozalii.

— E adevărat. Animalele de pradă cărora le merge bine în zonele distruse de om mănâncă ouăle şi puii păsărilor cântătoare. Vireo. Muscari. Presuri. Sturzi. Toate şi-au luat-o rău în freză.

— Păcat, zic, negăsind altceva de spus. Karl e omul informaţiilor. Ideea lui de comunicare benefică e să-ţi arunce în faţă ceva la care nici n-ai visat vreodată, un paradox istoric obscur, un iureş de statistici irefutabile, ca de pildă faptul că New Jersey are cel mai eficient sistem de taxe pe proprietate din ţară sau că unul din trei latino-americani locuieşte la Los Angeles, ceva care nu lămureşte nimic, dar care nu lasă loc decât pentru răspunsuri dintre cele mai banale, apoi să se uite la tine în aşteptarea unei reacţii – care nu poate fi decât ceva de genul: „Ei, ca să vezi" sau „Măi să fie!" Dialogul real, speculativ, neprogramat între oameni nu-l tentează, în ciuda pregătirii lui ergonomice. Îmi dau seama că a sosit momentul să plec.

— Ascultă, spune Karl, uitând de soarta sumbră a păsărilor vireo, cred că s-ar putea să fim filaţi.

— Cum adică? O picătură de sudoare uleioasă, cu iz de hotdog, porneşte de pe frunte şi mi se afundă în urechea stângă înainte s-o opresc cu degetul.

— Păi vezi tu, azi noapte pe la unşpe – Karl ţine ambele mâini pe tejgheaua din spate, ca şi cum s-ar pregăti să-şi facă vânt în sus – făceam curat. Şi au apărut doi mexicani într-o maşină. Mergeau foarte încet. Apoi au luat-o pe 31 şi după vreo zece minute s-au întors. Iar au dat încet o tură, apoi au plecat.

— De unde ştii că erau mexicani? Simt că mă uit cruciş la el.

— *Erau* mexicani. *Arătau* a mexicani, spune Karl exasperat. Doi tipi mărunţei cu părul negru, tunşi milităreşte, într-o Monza albastră şi joasă, cu geamuri fumurii şi beculeţe din alea roşii şi verzi în jurul plăcuţei de înmatriculare? Ăia nu erau mexicani? Bine. Atunci erau din Honduras. Dar nu-i mare diferenţă, nu-i aşa?

— Îi cunoşteai? Arunc o privire îngrijorată spre geamul deschis pentru servire, ca şi cum străinii dubioşi s-ar fi aflat chiar acolo.

— Nu. Dar s-au întors acum vreo oră şi şi-au luat bere de mesteacăn. Număr de Pennsylvania. CEY 146. Am notat tot.

— L-ai anunţat pe şerif?

— Au zis că încă nu s-a dat nici o lege care să interzică mersul cu maşina printr-un drive-in. Dacă se dădea, intram în faliment până acum.

— Ca să vezi. Iar nu știu ce să spun. În multe privințe, seamănă cu afirmația despre scăderea numărului de păsări cântătoare. Deși ideea de pândași dubioși în mașini Monza joase nu mă încântă deloc. E o veste pe care nu și-ar dori s-o audă nici un om de afaceri.

— L-ai rugat pe șerif să verifice totuși? Sudoarea unsuroasă continuă să-mi alunece în jos pe obraz.

— Cică să stau liniștit și doar să fiu atent. Karl ia ventilatorul cu palete de cauciuc și-l ține astfel încât să sufle aer cald spre mine. Dacă muiștii ăia amărâți se hotărăsc să ne jefuiască, sper măcar să nu mă omoare. Sau să mă lase mai mult mort decât viu.

— Tu le pasezi banii și gata, spun eu serios. Putem să-i facem la loc. Fără eroisme. Mi-aș dori să ia ventilatorul de lângă mine.

— Aș vrea să am șansa să mă apăr, spune el și verifică singur, cu o privire rapidă, ce-i pe-afară, prin fereastra pentru clienți. Mie nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă apăr până când puștiul asiatic m-a pălit în cap cu sticla aia mare de Pepsi. Dar atunci m-am gândit să ascund un pistol, să stau în seara următoare la pândă în același loc și să-i împușc pe toți trei – idee total nepractică.

Văd în spatele lui Karl gașca de instalatori de semafoare fâțâindu-se plini de importanță în grupuri răzlețe pe șosea și intrând la noi în parcare, fără să-și fi scos căștile de protecție și mănușile groase, izolatoare. Doi dintre ei își scutură energic pantalonii groși, iar alți doi râd. Jumătate sunt negri și jumătate albi, deși își petrec împreună pauza, de parc-ar fi cei mai buni prieteni.

— Vreau un crenvurșt mare, îl aud pe unul dintre ei de departe, ceea ce-i face pe ceilalți să râdă și mai tare.

— Spuse ea *cu poftă*, zice altcineva. Și iarăși râd cu toții (prea zgomotos ca să fie sinceri).

Eu însă vreau să ies de-aici, să mă întorc în mașină, să dau aerul condiționat la maximum și s-o tai cât mai rapid spre Shore, înainte să fiu pus să fac polonezi, să servesc bere de rădăcini și să mă uit după bandiți. Din când în când mai țin casa când Karl își ia liber pentru câte un control medical sau ca să-și repare dinții, dar nu-mi place și mă simt ca un cretin de fiecare dată. Karl însă e cât se poate de încântat de ideea ca „șefu'" să-și pună tichie de hârtie.

Deja a început să înșire pe tejghea căni reci scoase din frigider.

— Câți ani are Paul? spune el, uitând de mexicani. Ar trebui să-l aduci încoace și să-l lași cu mine vreo câteva zile. Îl modelez eu. Karl știe de ciocnirea lui Paul cu legea din cauza prezervativelor șterpelite și e convins că toți puștii de cincisprezece ani trebuie modelați. Sunt sigur

că Paul ar da oricât să petreacă două zile de libertate aici cu Karl, ţinându-se de glume şi de poante cu dublu înţeles, îndopându-se cu polonezi şi bere de rădăcini la discreţie şi în general scoţându-l din sărite pe Karl.

Dar nici o şansă. Imaginea micului apartament de burlac de la etajul doi pe care Karl îl are în Lambertville, cu toată mobila veche rămasă din fosta lui viaţă în Tarrytown, cu pozele soţiei lui moarte, dulapurile pline de lucruri de „bărbat" bătrâior, vechi obiecte de toaletă parfumate pe dulăpioare acoperite de milieuri, scurgătorul pentru vase din plastic verde, toate mirosurile ciudate ale obiceiurilor solitare – m-aş bucura dacă Paul ar trăi toată viaţa fără să fie nevoit să intre în contact direct cu aşa ceva. La care se adaugă o sută de frici: că un set de fotografii „pentru adulţi" ar putea fi uitate pur şi simplu pe masă sau că o „revistă deocheată" s-ar putea iţi de sub măsuţa cu televizorul, printre *Times* şi *Argosy*, poate şi o pereche bizară de „boxeri originali" pe care Karl îi poartă doar acasă şi despre care ar putea crede că Paul i-ar considera „marfă". Astfel de idei pot să le vină bătrânilor singuri, pot fi puse în aplicare fără a fi fost plănuite şi apoi pac – te-ai fript înainte să-ţi dai seama ce te-a lovit! Aşadar, cu tot respectul pentru Karl, pe care mă bucur să-l am ca partener în afacerile cu hotdog şi care n-a dat niciodată vreun semn că ar ascunde ceva dubios, un părinte trebuie să fie vigilent (deşi fără îndoială că nu am fost atât de vigilent cum ar fi trebuit).

Muncitorii stau acum cu toţii afară, holbându-se la fereastra închisă de parcă s-ar aştepta să le vorbească. Sunt vreo şapte şi se scotocesc prin buzunare după banii de prânz.

— Deci care-i treaba pe-acolo? Aveţi chef de-un hotdog? strigă Karl prin ferestruică, atât pentru mine, cât şi pentru muncitori, ca şi cum ştim noi ce ştim – că locul ăsta e o mină de aur, nu alta.

— Cred că eu o s-o şterg, spun.

— Mda, bine, spune Karl vesel, de-acum cu vocea unui om ocupat.

— Hamburgeri ai? întreabă cineva de afară către fereastră.

— Nu, doar hotdog, răspunde Karl şi trânteşte maliţios la loc ferestruica. Doar hotdog şi bere de mesteacăn, băieţi, spune el însufleţindu-se şi aplecându-se pe fereastră, cu şuncile lui mari şi umede săltate iar în aer.

— Ne mai vedem, Karl. Everick şi Wardell o să treacă pe-aici luni dimineaţă la prima oră.

— Bine. S-a făcut, strigă Karl. Habar n-are ce-am spus. A intrat în mediul lui – hotdog şi băuturi dulci –, iar retragerea lui fericită din viaţă e pentru mine ocazia potrivită ca s-o şterg.

Ocolesc prin sud, în jos de Haddam, o iau pe sinuoasa 295, care urcă din Philadelphia, ocolesc Trenton și trec pe lângă campusul Academiei De Tocqueville, unde ar putea Paul învăța când și dacă vine să stea la mine și manifestă un cât de mic interes, chiar dacă eu personal prefer școlile de stat. Apoi o iau pe nou-nouța I-195, gonind mai mult sau mai puțin prin zona rezidențială de câmpie joasă și întinsă (Imlaystown, Jackson Mills, Squankum – toate văzute de la nivelul șoselei), spre Shore.

În scurt timp trec peste Pheasant Meadow, întins de-a lungul „vechii" Great Woods Road direct pe culoarul turnurilor argintii de înaltă tensiune, construite în formă de diapazon. Chiar lângă autostradă, un panou vechi și ponosit anunță: LA DOI PAȘI VĂ AȘTEAPTĂ O PENSIONARE LINIȘTITĂ.

Pheasant Meadow, o așezare nu prea veche, dar căzută în mod vizibil în paragină, e complexul de locuințe unde agenta noastră negresă, Clair Devane, și-a găsit tristul, încă nelămuritul și inexplicabilul sfârșit. Și la drept vorbind, privindu-l cum lunecă pe lângă mine, cu clădirile sale joase, înghesuite și cafenii ridicate pe un fost teren agricol, învecinate acum cu un lanț de clinici medicale în culori pastel și un Chi-Chi pe jumătate construit, pare în mod evident să întruchipeze arhitectura naivă a promisiunilor pierdute și a morții premature (deși poate că sunt eu prea dur, din moment ce, cu puțin timp în urmă, eu – americanul absolut obișnuit – venisem la rându-mi aici în căutarea amorului, curtând, în cămărușele minuscule cu pereți ca de hârtie și tavane înnegrite, în antreurile prost luminate și parcările pustii, o fată bună din Texas care mă plăcea întru câtva, dar care până la urmă a avut mai multă minte decât mine).

Clair era o tânără și abia promovată agentă imobiliară din Talladega, Alabama, care absolvise Spelman, se măritase cu un computerist genial de la Morehouse aflat în curs de afirmare la o nouă și agresivă firmă de software din Upper Darby și care crezuse pentru o scurtă și dulce perioadă că viața ei intrase pe un făgaș adevărat. Doar că până să se dezmeticească se pomenise fără soț, cu doi copii de crescut și fără altă experiență profesională în afară de faptul că lucrase pe vremuri ca asistentă în administrația campusului și că, mai târziu, se ocupase de finanțe pentru Zeta Phi Beta cu suficientă imaginație încât la sfârșitul anului să rămână un surplus suficient de mare pentru organizarea unui festival pentru copiii defavorizați din Atlanta și pentru o petrecere comună cu Omega de la Georgia Tech.

Într-o duminică de toamnă a anului 1985, în timpul unei plimbări cu mașina „la țară" care a inclus și o vizită în Haddam, ea și soțul ei,

Vernell, s-au apucat să se certe violent și zgomotos chiar în mijlocul traficului post-slujba de dimineață de pe Seminary Street. Vernell tocmai anunțase în mașină că se îndrăgostise cumva de-adevăratelea de o colegă de la Datanomics și că se muta chiar a doua zi dimineața (!) la L.A. ca „să fie lângă ea" când avea să-și pună pe picioare propria afacere – producție de pachete didactice destinate industriei de bricolaj și reparații casnice. Recunoscuse față de Clair că s-ar putea întoarce peste câteva luni, în funcție de cum mergeau lucrurile și de cât de dor îi era de ea și de copii, deși nici asta nu era sigur.

Clair însă deschisese pur și simplu portiera mașinii, ieșise chiar la intersecția dintre Seminary și Bank, la semafor, vizavi de biserica prezbiteriană (unde „mă rog" și eu din când în când) și o luase pur și simplu pe jos, uitându-se în vitrinele magazinelor și șoptind zâmbitoare: „Mori, Vernell, mori pe loc" către toți prezbiterienii albi și pocăiți cărora le întâlnea privirile. (Mi-a spus povestea asta într-un Appleby de pe Route 1, când eram în culmea înflăcărării, dar scurtei noastre povești de amor.)

Mai târziu în după-amiaza aceea s-a cazat la August Inn și a sunat-o pe sora ei din Philadelphia, dezvăluindu-i trădarea lui Vernell și spunându-i să-i ducă pe copii la bonă acasă și să-i urce în primul avion către Birmingham, unde avea să-i aștepte mama ei ca să-i ducă înapoi la Talladega.

A doua zi de dimineață – într-o luni – Clair a luat pur și simplu taurul de coarne, și-a-nceput să-și caute de lucru. Mi-a spus că a avut senzația că, deși nu văzuse prea mulți oameni care să-i semene, Haddam i se păruse un oraș la fel de bun ca oricare altul, ba chiar al dracului de bun față de Orașul Iubirii Fraterne, unde viața i se destrămase, și că a fi un om demn de încrederea și respectul celorlalți depindea de capacitatea de a transforma un rahat în ceva bun descifrând corect semnele: unde semnele erau faptul că o forță puternică îl tăiase pe Vernell de pe listă și în același timp o depusese pe ea în Haddam, în fața unei biserici. Ea văzuse în asta mâna Domnului.

În scurt timp și-a găsit o slujbă ca secretară la noi la birou (asta se întâmpla la mai puțin de un an după venirea mea). În câteva săptămâni a început cursul pentru agenți pe care-l urmasem și eu la școala Weiboldt. Și în două luni și-a adus copiii înapoi, și-a cumpărat o Honda Civic la mâna a doua și s-a instalat într-un apartament din Ewingville cu o chirie acceptabilă, un drum printre copaci până la Haddam și un sentiment nou și neașteptat al posibilului, ivit din dezastru. Dacă nu era chiar sută la sută liberă și senină, era măcar liberă și o scotea la capăt, iar la scurtă vreme a început să iasă cu mine pe ascuns și, când i s-a părut

că nu mai merge, s-a cuplat cu un avocat de culoare de treabă, puțin mai în vârstă, de la o firmă locală de succes, căruia îi murise soția și ai cărui copii dificili se făcuseră mari și plecaseră.

E o poveste reușită: spiritul întreprinzător și forța morală triumfând asupra piedicilor și imoralității și toată lumea din biroul nostru a ajuns să țină la ea ca la o soră (deși n-a vândut niciodată mare lucru clienților albi și plini de bani care se îngrămădesc în Haddam ca oile, dar s-a specializat până la urmă în închirieri și apartamente renovate, de care noi nu prea ne ocupăm.)

Și totuși, total misterios, în timpul unei prezentări de rutină la unul dintre apartamentele ei chiar aici, jos, în Pheasant Meadow, un apartament pe care-l prezentase deja de zece ori și unde ajunsese mai devreme ca să aprindă luminile, să tragă apa la toaletă și să deschidă ferestrele – toate astea fiind treburi obișnuite – a fost atacată, după părerea poliției locale, de cel puțin trei bărbați. (Cum am mai spus, sunt indicii că ar fi fost albi, deși n-aș putea spune exact care sunt indiciile astea.) Timp de două zile, Everick și Wardell au fost interogați asiduu, pe motiv că aveau acces la chei, dar au fost total exonerați. Însă bărbații neidentificați au legat-o pe Clair de mâini și de picioare, i-au acoperit gura cu bandă de plastic, apoi au violat-o și au ucis-o, tăindu-i gâtul cu un cutter.

La început s-a crezut că ar fi fost vorba de droguri, cu toate că ea n-a avut nici o vină. S-a speculat că bărbații neînarmați tocmai reambalau pungi cu cocaină, iar Clair a avut ghinionul să intre peste ei. Poliția știe că apartamentele goale din zonele izolate sau decăzute, cartiere unde vremurile bune au venit și s-au dus sau nici măcar n-au venit vreodată, servesc adesea drept refugii pentru tranzacții ilicite de toate felurile – trafic de droguri, livrarea de copii brazilieni răpiți către americani bogați și lipsiți de moștenitori, depozitarea de diferite mărfuri de contrabandă, printre care cadavre și piese auto, țigări și animale –, orice lucru care poate beneficia de anonimatul pe care apartamentele sunt menite să-l ofere chiar și-n plină zi. Secretara noastră, Vonda, are o teorie pe jumătate publică, pe jumătate personală cum că proprietarii, niște tineri afaceriști bengalezi din New York, au pus la cale toată povestea și că sunt interesați pe ascuns să forțeze o scădere a prețurilor la apartamente din motive de taxe (mai multe agenții, printre care și noi, nu se mai ocupă de proprietăți în zonă). Dar nu există nici dovezi, nici motive să ne imaginăm că cineva ar fi avut *nevoie* să ucidă o fată bună ca pâinea caldă așa cum era Clair ca să-și atingă scopul. Și totuși așa s-a întâmplat.

Imediat după moartea lui Clair, femeile de la firma noastră, împreună cu majoritatea femeilor din oraș care lucrau în imobiliare, au

format grupuri de protecție reciprocă. Unele au început să umble cu arme, spray-uri paralizante și aparate cu electroșocuri la serviciu și chiar și în casele pe care le arată clienților. Acum, agentele imobiliare umblă doar câte două. Câteva s-au înscris la cursuri de arte marțiale și în mai multe birouri se țin și acum ședințe de „doliu și depășirea situației" după orele de lucru. (Suntem încurajați să venim și noi, bărbații, dar eu am considerat că știu deja destule despre doliu și destule despre depășirea situației.) Există chiar și un număr de la un birou de asistență unde orice femeie-agent poate cere și va primi un însoțitor bărbat la orice prezentare față de care are rezerve; și în două rânduri m-am dus la fața locului doar ca să fiu acolo când apar clienții, în caz că se întâmplă ceva necurat (până acum nu s-a întâmplat nimic). E de la sine înțeles că nici una dintre aceste măsuri de precauție nu trebuie discutată cu clienții, care și-ar lua tălpășița din oraș la primul iz de pericol. În ambele cazuri am fost prezentat ca „asociatul" domnișoarei cutare, fără vreo altă explicație; și, când s-a dovedit că nu era nici un risc, m-am retras discret.

Începând din mai, toți agenții imobiliari din Haddam au contribuit la Fondul Clair Devane pentru educația copiilor ei (până acum s-au strâns trei mii de dolari, suficient pentru două zile la Harvard). Dar cu toată mâhnirea, senzația de gol, acceptarea propriu-zisă a faptului că „așa ceva nu *se poate* întâmpla aici și totuși s-a întâmplat" și înțelegerea generală a măsurii în care ne-am obișnuit să privim siguranța ca pe un dat – cu toate astea, nimeni nu mai vorbește acum prea mult despre Clair, în afară de Vonda, care-o consideră, într-un fel, propria ei cauză. Copiii lui Clair s-au mutat la Vernell în Canoga Park, logodnicul ei, Eddie, ține un doliu discret (deși a fost deja văzut luând prânzul cu una dintre secretarele care au vrut să închirieze casa mea). Până și eu m-am împăcat cu ideea, după ce mi-am luat rămas-bun de la ea cu mult timp înainte, pe când trăia. În cele din urmă, biroul ei va fi preluat de altcineva, iar viața va merge înainte – trist, dar adevărat –, ceea ce își și doresc oamenii. Din punctul ăsta de vedere și ținând cont de semnele cele mai discrete, Clair Devane pare deja să nu fi făcut niciodată parte din viețile noastre, ci numai din a ei.

În ultima vreme m-am obișnuit să mă duc o dată pe săptămână cu mașina să petrec câte o seară cât se poate de intimă cu Sally Caldwell. Adesea mergem la film, mai târziu tragem o fugă până la un mic local din capătul digului pentru un pește Seriola prăjit, o sticlă de martini, uneori o plimbare pe plajă sau pe chei, după care totul vine de la sine. Deși cel mai adesea mă pomenesc singur în mașină, mergând spre casă

la lumina lunii, cu inima bătându-mi regulat, cu geamurile larg deschise, un bărbat perfect stăpân pe propriul cort şi pe echipamentul personal, cu mintea invadată de amintiri vii, dar care pălesc cu repeziciune, şi fără să mă aştept la telefoane în miez de noapte dătătoare de nelinişti (ca cel din dimineaţa asta), pline de dor şi de confuzie sau de pretenţia de a-mi clarifica intenţiile şi de a mă întoarce imediat ori de acuzaţii amare că n-aş fi fost sincer pe toate planurile posibile. (Desigur, s-ar putea să nu fi fost; sinceritatea fiind o provocare mai mare decât pare, deşi intenţiile mele sunt mereu bune, chiar dacă sunt puţine.) La drept vorbind, relaţia noastră n-a părut să necesite mai multă concentrare pe subiect sau direcţie, ci a mers înainte sau cel puţin a rezistat pe pilot automat, ca un mic avion care zboară deasupra unui ocean liniştit, fără a fi de fapt condus de nimeni.

Nu spun, bineînţeles, că aşa e *cel mai bine* – paradigma vieţii perfect trasată. E pur şi simplu aşa cum este: *bine* în eternitatea lui „aici" şi „acum".

Cel mai bine ar fi... mă rog, *bine* a fost un timp cu Cathy Flaherty într-un apartament rece, cu multe ferestre şi cu vedere la estuar din Saint-Valéry (plimbări pe coasta friguroasă a Picardiei, pescari dând la undiţă, vederi ceţoase asupra unor golfuri ceţoase etc. etc.). *Bună* a fost perioada de început (chiar şi perioada de mijloc spre sfârşit) a iubirii mele neîmpărtăşite pentru asistenta Vicki Arcenault din Pheasant Meadow şi Barnegat Pines (acum o mamă catolică cu doi copii în Reno, unde conduce secţia de traumatologie de la spitalul St. Veronica). *Bună* a fost chiar mare parte din munca mea de cronicar sportiv (cel puţin o perioadă), când îmi umpleam bucuros zilele încercând să dau glas incoerenţei şi găunoşeniei pentru ca un public cititor virtual, dar exigent, să aibă parte de o distracţie care nu presupune efort.

Toate astea au fost *bune*, poate chiar misterioase şi uneori atât de complicate încât *să pară* interesante şi chiar entuziasmante din afară, ceea ce în general e suficient pentru ca viaţa să meargă înainte – mărunţişul pe care-l acceptăm cu toţii în loc de ceea ce ni se va datora veşnic.

Dar *cel mai bine*? N-are rost să facem categorizarea asta. „Cel mai bine" e un concept fără cadru de referinţă, odată ce te-ai însurat şi-ai dat-o în bară; poate chiar odată ce ai băut primul tău *banana split* pe când aveai cinci ani şi ţi-ai dat seama, când l-ai terminat, că ar mai merge unul. Cu alte cuvinte, uitaţi de „cel mai bine". „Cel mai bine" s-a dus.

Prietena mea Sally Caldwell e văduva unui băiat cu care am fost coleg la Academia Militară Gulf Pines, Wally Caldwell zis „Nevăstuică"

din Lake Forest, Illinois; şi, pe chestia asta, eu şi Sally ne purtăm uneori de parcă am avea o lungă istorie comună dulce-amară de iubiri pierdute şi destine reunite, ceea ce e fals. Sally, care are patruzeci şi doi de ani, mi-a văzut pur şi simplu poza, adresa şi o scurtă notiţă memorială despre Wally în albumul absolvenţilor Pine Boughs, tipărit cu ocazia reuniunii de douăzeci de ani, la care nu m-am dus. Pe vremea aceea nu mă cunoştea nici cât să facă diferenţa între mine şi stafia lui Bela Lugosi. Doar că, încercând să născocesc o amintire frumoasă şi răsfoind vechiul meu album de absolvire în căutarea cuiva căruia să-i atribui ceva amuzant, l-am ales pe Wally şi am trimis o poveste amuzantă, dar caldă, care amintea în treacăt cum îşi spălase el odată, beat fiind, şosetele într-un closet (o invenţie totală; de fapt, l-am ales pe el pentru că aflasem din altă publicaţie a şcolii că murise). Dar s-a nimerit ca Sally să vadă tocmai „amintirea" mea. Sincer să fiu, abia dacă-l mai ţineam minte pe Wally, în afară de faptul că era un băiat gras, cu ochelari, plin de coşuri, care încerca tot timpul să fumeze Chesterfield cu un portţigaret – un personaj care, în ciuda unei oarecare asemănări, s-a dovedit până la urmă a nu fi nicidecum Wally Caldwell, ci altcineva, al cărui nume n-am reuşit niciodată să mi-l amintesc. Între timp i-am explicat lui Sally toată tărăşenia şi ne-am amuzat amândoi copios pe tema asta.

Mai târziu am aflat de la Sally că Wally plecase în Vietnam cam în aceeaşi perioadă în care eu mă înrolasem la Puşcaşii Marini, fusese cât pe-aci să fie făcut fărâme într-un accident ridicol de marină, de pe urma căruia rămăsese cu episoade recurente de confuzie, deşi se întorsese acasă, la Chicago (unde Sally şi cei doi copii îl aşteptau devotaţi), îşi desfăcuse bagajul, pomenise că vrea să studieze biologia, dar după două săptămâni dispăruse pur şi simplu. Total. Dus. Sfârşit. Un băiat cumsecade care ar fi putut deveni un horticultor de talent a rămas pentru totdeauna un mister.

În orice caz, spre deosebire de calculata Ann Dykstra, Sally nu s-a recăsătorit niciodată. În cele din urmă, din motive de impozite, a fost silită să divorţeze, declarându-l pe Wally ţicnit. Dar nu s-a lăsat şi şi-a crescut copiii ca mamă necăsătorită în Hoffman Estates, o suburbie din Chicago, şi-a luat diploma în marketing administrativ la Loyola în timp ce lucra cu normă întreagă în industria turismului extrem. Părinţii înstăriţi ai lui Wally din Lake Forest i-au oferit sprijin moral şi bani atât cât să se descurce după ce au înţeles că nu era ea de vină că fiul lor se scrântise şi că sunt unele boli omeneşti pe care nici măcar dragostea nu le poate vindeca.

Anii au trecut.

Dar, imediat cum copiii au crescut suficient ca să le poată face liniștită vânt din cuib, Sally a demarat planul de a ridica ancora oriîncontro bătea un vânt proaspăt. Și în 1983, în timpul unei excursii la Atlantic City cu o mașină închiriată, a ieșit întâmplător de pe Garden State în căutarea unei toalete curate și a nimerit simultan peste Shore, South Mantoloking și casa mare și veche de pe plajă, în stil regina Anna, cu arcade duble și vedere la mare, un loc pe care și-l putea permite cu ajutorul părinților și socrilor și unde copiii ei ar fi venit cu drag în vizită cu prietenii și partenerii lor, în timp ce ea și-ar fi încercat norocul cu un nou proiect de afaceri. (Până la urmă, a devenit director de marketing și apoi proprietara unei agenții care face rost de bilete la spectacolele de pe Broadway persoanelor aflate în ultimele stadii ale unor boli incurabile, dar care au cumva senzația că, dacă văd o nouă punere în scenă cu *Oliver* sau distribuția originală, londoneză din *Hair*, viața – decolorată de iminența morții – li se va părea mai luminoasă. Curtain Call se numește firma ei.)

Am avut norocul să apar în peisaj când Sally mi-a citit prezentarea și evocarea falsului Wally în *Pine Boughs*, a văzut că eram agent imobiliar în centrul statului New Jersey și m-a căutat, în ideea că o pot ajuta să găsească un spațiu mai mare pentru afacerea ei.

I-am făcut o vizită într-o dimineață de sâmbătă acum aproape un an și m-am uitat la ea – o frumusețe zveltă, cu părul blond argintiu și ochi albaștri, exagerat de înaltă, cu picioare lungi și lucioase de manechin (unul cu câțiva centimetri mai scurt decât celălalt în urma unui bizar accident la tenis, dar fără să deranjeze) și cu obiceiul de a te privi uneori pieziș ca și cum mare parte din ce spui ar fi al dracului de stupid. Am invitat-o la prânz la Johnny Matassa în Point Pleasant, un prânz care s-a întins cu mult după căderea serii și care a ajuns la subiecte care nu mai aveau nici o legătură cu spațiul pentru birou – Vietnamul, șansele democraților la apropiatele alegeri, starea jalnică a teatrului american și a asistenței pentru bătrâni și cât de norocoși eram că n-aveam copii dependenți de droguri, viitori procesomani sau sociopați inadaptați (în ceea ce mă privește, s-ar putea ca norocul să mă fi părăsit în acest punct). După care a urmat vechea poveste: inevitabilul, cu multe precauții pentru sănătate.

Cotesc la Lower Squankum, apoi ajung pe nesimțite pe NJ 34, care devine NJ 35, autostrada de lângă plajă, apoi intru în colcăiala aburindă a traficului matinal de sărbători, traficul celor cărora le place atât de mult să sufere și să meargă bară la bară, încât sunt dispuși să se trezească înainte

de ivirea zorilor şi să facă un drum de zece ore din Ohio. Mulţi dintre aceşti cetăţeni din Statul Castanilor[1] sunt, din câte văd, susţinători ai lui Bush, ceea ce face ca spiritul sărbătorilor să pară subminat la modul josnic.

Pe bucata de plajă dintre Bay Head şi West Mantoloking, de-a lungul drumului fâlfâie fanioane patriotice şi steaguri americane, iar la capetele străzilor scurte, dincolo de dig, văd pânze înclinându-se şi săltând aproape de ţărm pe o mare ceţoasă, de un albastru oţelit. Dar practic nu există o senzaţie de fervoare patriotică sclipitoare, ci doar vacarmul cotidian de vară al zgomotoaselor Harley-uri, motorete şi jeepuri fără capotă din care atârnă plăci de surf, înghesuite prea aproape de Lincoln-uri şi Prowler-uri cu autocolante pe care scrie: ÎNTRECE-MĂ DACĂ POŢI! Aici, trotuarele încinse sunt înţesate de adolescente nervoase şi slăbănoage în bikini care stau la coadă la caramele şi îngheţată, în timp ce platformele de lemn ale salvamarilor de pe plajă sunt ocupate de tipi sexoşi şi tipe sexoase, vânjoşi toţi, care stau cu braţele încrucişate şi se holbează la mare cu mintea aiurea. Parcările sunt pline toate; motelurile, apartamentele şi campingurile de pe coastă sunt rezervate de luni întregi, iar ocupanţii lor plătitori stau tolăniţi pe scaune de grădină aduse de-acasă sau citesc lungiţi pe terase mici, încadrate de tufe de ilice. Alţii stau pur şi simplu pe terenuri de *shuffleboard* vechi, din anii '30, cu beţele în mână, întrebându-se: Nu cumva ăsta – vara – era pe vremuri anotimpul fericirii lăuntrice?

Dar în dreapta, dincolo de oraş, priveliştea se deschide către întinderea vastă de vegetaţie tulbure şi mocirloasă din estuar, rece şi presărată cu sălcii de reflux, trandafiri sălbatici şi bărci putrede împotmolite în mâl; şi mai departe, de cealaltă parte a drumului, veghind peste toate astea, un uriaş turn de apă, roz ca o primulă, dincolo de care continuă locuinţele standard. E Silver Bay, cu cerul spuzit de pescăruşi negri lunecând pe mare după furtuna de dimineaţă. Depăşesc un motociclist solitar îmbrăcat în piele, care stă pe refugiu lângă motocicleta lui stricată şi se uită, absorbind imaginea panoramică a estuarului şi încercând, probabil, să-şi închipuie cum va ajunge dintr-un punct în celălalt, unde poate găsi ajutor.

Apoi intru în South Mantoloking şi sunt aproape de „casă".

Mă opresc pe drumul de lângă plajă la un magazin unde se vinde ALCOOL, cumpăr două sticle de Round Hill Fumé Blanc din '83, mănânc un baton de ciocolată (n-am mai pus nimic în gură de la ora şase), apoi

1 Ohio este supranumit „The Buckeye State", statul castanilor, datorită numărului mare de castani porceşti.

ies pe trotuarul sărat și bătut de vânturi ca să-mi verific mesajele, pentru că nu-mi convine să nu știu dacă Markhamii s-au dat sau nu la fund.

Primul mesaj din cinci este într-adevăr de la Joe Markham, lăsat la prânz cu toată furia neputinței lui. „Mda. Bascombe? Joe Markham la telefon. Dă-mi un telefon. Numărul 609 259-6834. Asta-i tot." Clic. O rafală de cuvinte. Poate că n-ar strica să-l las un pic să aștepte.

Al doilea mesaj. Un telefon nesolicitat. „Așa. Domnul Bascombe? Mă numesc Fred Koeppel. Poate că domnul Blankenship v-a zis de mine. (Care domn?) Mă gândesc să-mi scot la vânzare casa din Griggstown. Sunt sigur că o să se vândă destul de repede. Am auzit că cererea e mare. În orice caz, aș vrea să stăm de vorbă. Poate v-o dau dumneavoastră s-o scoateți la vânzare dacă ne înțelegem la un comision corect. O să se vândă singură, eu așa cred. Pentru dumneavoastră o să fie doar hârțogărie. Mă găsiți la numărul..." Comisionul, corect sau incorect, e de șase la sută. Clic.

Al treilea mesaj. „Joe Markham." (Practic aceleași vești.) „Mda. Bascombe. Dă-mi un telefon. Numărul 609 259-6834." Clanc. „A, mda, e vineri, ora unu și cât o fi."

Al patrulea mesaj. Phyllis Markham. „Bună, Frank. Încearcă să iei legătura cu noi." Veselă ca o zână. „Avem niște întrebări. Bine? Scuze de deranj." Clic.

Al cincilea mesaj. O voce pe care n-o recunosc, deși îmi închipui o clipă că e a lui Larry McLeod. „Ascultă, boule! Să-te-fut-în-cur-pă-mă-ta-nțelegi? Pen' că – mai clar acum, de parcă ar fi vorbit altcineva – mi s-a luat de căcaturile *tele.* Te-ai prins, boule? Pulică?" Clic. În imobiliare te obișnuiești cu chestiile astea. Filozofia poliției e că, dacă sună, sunt inofensivi. Totuși, Larry n-ar fi lăsat un asemenea mesaj, oricât de tare l-ar fi ofuscat pretenția mea că merit bani pentru că-l las să stea la mine-n casă. Pe undeva, cred, e prea demn.

Sunt ușurat că n-am primit nici un apel de la Ann, Paul sau chiar mai rău. Când Paul a fost săltat de poliția din Essex și vârât în arestul pentru minori și Ann a trebuit să-l recupereze, Charley O'Dell a fost cel care a sunat ca să-mi spună: „Ascultă, Frank, deja am descurcat-o. Stai liniștit. Mai vorbim noi." Au descurcat-o. Să stau liniștit. *NOI?* Nu mai voiam să aud niciodată asemenea amabilități, dar mă temeam că voi fi silit s-o mai fac. Însă Charley (la cererea lui Ann, în mod evident) a tăcut de-atunci chitic în legătură cu problemele lui Paul, lăsându-i pe părinții lui adevărați să se zbuciume și să încerce să le rezolve.

Sigur că și Charley are propriile lui probleme: o fată masivă, cu părul blond-spălăcit, supraponderală, colerică și plină de coșuri pe față pe

nume Ivy (căruia Paul îi spune IV[1]), studentă la un curs experimental de creaţie literară la NYC, care trăieşte actualmente cu profesorul ei de şaizeci şi şase de ani (mai bătrân chiar şi decât Charley) în timp ce scrie un roman în care analizează la microscop despărţirea părinţilor ei de când avea ea treisprezece ani, o carte care (în opinia lui Paul, care a citit câteva fragmente) începe cu mândrie astfel: „Orgasmul, credea Lulu, e ca Dumnezeu – ceva despre care auzise de bine, dar în care nu credea cu adevărat. Deşi tatăl ei avea cu totul altă părere." Într-o altă viaţă poate că l-aş compătimi pe Charley, dar în asta, nu.

Când urc vechile trepte de beton de pe dig şi ajung pe promenada de la nivelul plajei, găsesc casa cu construcţie complicată vopsită în verde-închis a lui Sally de la capătul îngustei străzi Asbury închisă, şi pe ea, în mod surprinzător, plecată, deşi toate ferestrele laterale de la etaj şi de la parter sunt deschise larg, ca să intre aerul. E încă devreme.

O vreme am avut şi eu chei, dar acum rămân pur şi simplu pentru câteva clipe pe veranda umbroasă (cu punga de plastic cu vinul în mână) şi mă uit la bucata de plajă liniştită şi prea puţin folosită, la Atlanticul perfect şi tăcut şi la cerul albastru-cenuşiu pe fundalul căruia tot mai multe bărci cu pânze şi plăci de windsurf se iau la întrecere în aburul verii. Mai departe, un cargobot întunecat se târăşte spre nord la orizont. Nu departe de aici, în zilele de demult, de după divorţ, am pornit adesea în croaziere nocturne alături de Clubul Bărbaţilor Divorţaţi, bând cu toţii grappa şi pescuind bibani lângă Manasquan, un grup solemn, optimist şi nefericit, acum aproape dezmembrat, majoritatea membrilor fiind recăsătoriţi, doi morţi şi vreo doi rămaşi în oraş. În 1983 veniserăm aici în grup, profitând de ocazia unei ieşiri nocturne la pescuit ca să ne reprimăm şi mai tare nemulţumirile şi regretele – un antrenament important pentru Perioada Existenţei şi un exerciţiu util dacă te hotărăşti să nu te plângi niciodată de viaţă.

Pe plajă, dincolo de aleea de beton acoperită cu nisip, zac într-o rână mămici greoaie, căzute într-un somn adânc, cu braţele peste copilaşi adormiţi. Secretare care şi-au luat jumătate de zi liberă în deschiderea weekendului prelungit stau întinse pe burtă, umăr la umăr, flecărind, bătând din gene şi fumând în costumele lor de baie din două piese. Băieţi mărunţei, slabi ca nişte scânduri, stau cu pieptul gol în dreptul valurilor mici, cu mâna streaşină la ochi în timp ce pe lângă ei trec în fugă câini şi alergători bronzaţi, iar bătrâni îmbrăcaţi în haine pastelate

1 Perfuzie.

se plimbă prin spatele lor în lumina risipită. În aerul aproape nemișcat și în geamătul valurilor un freamăt uman, un foșnet slab de muzică la radio și de mare, acoperit de cuvinte șoptite. Ceva din toate astea mă mișcă aproape până la lacrimi (dar nu chiar); o senzație că am fost aici sau pe undeva pe-aproape, că am fost aici demult, pradă unor chinuri cumplite, și că azi m-am întors, respirând același aer ca atunci. Doar că nimic nu-mi confirmă asta, nimic nu vine să mă convingă. Marea se închide în ea, și uscatul la fel.

Nu știu sigur ce mă sufocă: ori familiaritatea locului, ori faptul că nu se comportă familiar, dintr-un fel de împotrivire încăpățânată. Un alt motiv util, un exercițiu al Perioadei Existenței și o lecție evidentă a profesiei de agent imobiliar este să renunți la a mai sanctifica locuri – case, plaje, orașe natale, un colț de stradă unde ai sărutat odată o fată, o piață unde ai mărșăluit disciplinat, un tribunal unde ți s-a acordat divorțul într-o zi noroasă de iulie, dar unde acum nu a mai rămas nici urmă de tine, nici un semn în adierea aerului că ai fost și tu pe-acolo, că ai fost vreodată „tu" în toată puterea cuvântului sau că *ai fost* măcar. Poate simțim că *ar trebui*, că *ar fi normal* ca locurile astea să acorde ceva – confirmare, din nou – din cauza evenimentelor care le-au marcat odinioară; ar trebui să aprindă un foc a cărui căldură să ne însuflețească atunci când suntem la un pas de a ne împotmoli și de a ne scufunda. Dar nu fac asta. Locurile nu pun niciodată umărul să te ridice-n slăvi atunci când ai avea nevoie. De fapt, te dezamăgesc aproape întotdeauna, așa cum au descoperit Markhamii în Vermont și acum și în New Jersey. Cel mai bine e să-ți înghiți lacrimile, să te obișnuiești cu sentimentalismele minore și să treci la ce urmează, nu la ce a fost. Locurile nu înseamnă nimic.

O iau pe holul larg și răcoros din mijloc spre bucătăria umbrită, cu tavan înalt, de tablă, care miroase a usturoi, fructe și freon de frigider, unde descarc vinul în marele răcitor. Pe ușă e lipit un bilețel cu antetul „Curtain Call": „FB. Fă o baie în ocean. Ne vedem la șase. Distracție plăcută. S." Nici o vorbă despre unde s-a dus sau de ce a fost nevoie să folosească atât F-ul, cât și B-ul. Poate că un alt „F" se ascunde în culise.

Casa lui Sally, în care tocmai urc la etaj să trag un pui de somn, îmi amintește întotdeauna de fosta mea hardughie destinată familiilor de pe Hoving Road – prea multe camere mari și lambrisate la parter, cu lambriuri masive din lemn de stejar, uși glisante și frize groase, prea multă tencuială încărcată și o totală risipă de dulapuri și debarale. Plus o scară dosnică întunecoasă și mucegăită, podele lucioase care scârțâie,

frize sculptate ciobite, porţelanuri, blazoane, ţevăraie defunctă de gaze dintr-o eră de mult apusă, sticlă decorativă, stâlpi de scară sculptaţi şi câte un buton de la o sonerie pe care doar servitorii (ca nişte câini) o pot auzi – o casă unde să creşti o familie după moda veche sau să te retragi dacă ai cu ce s-o întreţii.

Pe mine însă casa lui Sally mă sperie, pentru că poate să creeze o himeră groaznic de nerealistă, sinistră chiar, a viitorului – un motiv în plus pentru care nu mi-am mai suportat propria casă şi abia am putut să dorm în ea când m-am întors din Franţa, în ciuda optimismului iniţial. Brusc nu i-am mai suportat atmosfera prietenoasă dezordonată şi învechită, promisiunea ei grea şi falsă că, dacă lucrurile pot rămâne la fel în aparenţă, atunci şi viaţa o să-şi poarte singură de grijă. (Ştiam eu ce ştiam.) De-aia m-am grăbit să pun mâna pe casa lui Ann, renovată complet – tavan încasetat nou, lucarne noi şi etanşe fabricate în Minnesota, podele poliuretanice, termopane, izolaţie de aluminiu rezonabilă –, nimic care să aibă pretenţia la veşnicie, ci doar garantat să-şi facă treaba ca să poţi locui acolo o perioadă. Sally însă, care a rupt-o deja cu trecutul ca o victimă a amneziei, nu vede lucrurile în acelaşi fel. E mai calmă şi mai inteligentă decât mine, mai puţin înclinată spre extreme. Pentru ea, casa ei e doar o casă veche şi plăcută în care doarme, un decor suficient de convingător pentru o viaţă desfăşurată în prim-plan, o calitate pe care ea şi-a perfecţionat-o şi pe care o consider admirabilă, pentru că se potriveşte atât de bine cu ce mi-aş fi dorit pentru mine.

Urc scările masive de stejar, îndreptându-mă direct spre dormitorul aerisit, cu perdele maro din partea din faţă a casei. Sally şi cu mine am stabilit ca eu – fie că ea e acasă sau la New York cu un transport de suferinzi de boala lui Lou Gehrig care să vadă *Carnival* – să am propriul meu spaţiu când trec pe aici. (Până acum n-a existat nici o îndoială apropo de unde mă culc după apusul soarelui – în dormitorul ei din spate.) Dar această semimansardă mică, umbrită de streşini, cu vedere către plajă şi capătul străzii Asbury mi-a revenit mie, căci altfel ar fi fost neocupată: tapet maroniu vărgat, un ventilator de tavan antic, câteva gravuri de bun-gust, dar bărbăteşti, cu scene de vânătoare de potârnichi, o masă de toaletă din stejar, un pat dublu cu tăblie arcuită de alamă, un dulăpior transformat în comodă pentru televizor, un uscător de rufe din mahon, totul deservit de propria baie mică şi modestă, îmbrăcată în lemn de stejar şi zugrăvită în verde-pădure – un spaţiu perfect pentru cineva (un bărbat) pe care nu-l cunoşti prea bine, dar care ţi-e oarecum simpatic.

Trag perdelele, mă dezbrac şi mă strecor în aşternutul răcoros cu model floral albastru, cu picioarele încă reci şi umede după ce am

umblat prin ploaie. Abia când mă întind să sting veioza observ pe masă o carte care nu era aici săptămâna trecută, *Democracy in America*, într-o ediție roșie ieftină și uzată, o carte pe care aș impune-o ca lectură obligatorie oricui în afară de cei ținuți în viață de vreun aparat; și lângă ea, la vedere, e un set de butoni gravați cu ancora, bila și lanțul pușcașilor marini, fostul serviciu în care am fost și eu activ (deși n-am rezistat mult). Apuc unul din butoni, sprijinindu-mă în cotul gol, încercând să-mi aduc aminte prin negura vremurilor dacă sunt fabricați de pușcașii marini sau vreun flecușteț „meșterit" de cine știe ce marinar bătrân în memoria unui strălucit act de bravură săvârșit departe de casă.

Doar că nu vreau să-mi pun întrebări legate de originea butonilor și nici de persoana căreia-i aparțin manșetele apretate pe care le împodobesc; dacă au fost lăsați acolo special ca să-i studiez eu sau dacă au legătură cu telefonul pe care mi l-a dat azi-noapte Sally ca să se plângă de problemele vieții. Dacă aș fi însurat cu Sally Caldwell, mi-aș pune întrebări. Dar nu sunt. Dacă ceea ce vinerea și sâmbăta e „camera mea" devine camera colonelului Rex Trueblood zis Duru'marțea și miercurea, nu pot decât să sper că drumurile nu ni se vor intersecta niciodată. E o chestiune care trebuie clasată la capitolul *laissez-faire* din înțelegerea noastră. Dacă are asupra ta efectul scontat, divorțul ar trebui să te scape de stresurile astea cu lipsa de scop în viață sau cel puțin așa cred acum, că somnul mult așteptat e aproape.

Frunzăresc rapid un vechi volum doi al lui de Toqueville, cu copertă moale, mă uit după urmele vreunui proprietar pe pagina sa de titlu îngălbenită, caut orice subliniere sau notiță de pe margine (nimic), apoi îmi aduc aminte de experimentul meu din facultate: culcat pe spate, ținând cartea la o distanță potrivită, o deschid la întâmplare și încep să citesc, ca să văd câte secunde trec până când mi se închid ochii, îmi cade cartea și mă prăvălesc din înaltul pernei în lumea viselor.

Încep: „Tendința instituțiilor și a procedurilor democratice de a mări chiriile și de a reduce termenele contractelor de închiriere." Prea plictisitoare chiar și s-o citești înainte s-adormi. De-afară se-aude chicotitul fetelor pe plajă, aud valurile domoale în timp ce o briză delicată, ce-mbie la somn, se înalță și face să fluture perdeaua de la fereastră.

Răsfoiesc mai departe și reiau: „Cauza pentru care aproape toți americanii urmează cariere în industrie." Nici una.

Iarăși: „De ce în Statele Unite există atâția bărbați ambițioși și atât de puține ambiții nobile." Poate că o să reușesc să mă țin de chestia asta măcar opt secunde. „Primul lucru care-i sare în ochi călătorului prin Statele Unite este numărul uriaș al celor care caută să se ridice deasupra

condiţiei iniţiale; iar al doilea lucru este puţinătatea ambiţiilor înalte în mijlocul unui tumult de ambiţie generală în societate. Nu există american căruia să-i lipsească dorinţa fierbinte de a se ridica, dar aproape nici unul nu pare să nutrească speranţe de mare amploare sau să urmărească ţeluri alese…"

Pun cartea înapoi pe noptieră lângă butonii de puşcaş marin şi zac acum mai mult treaz decât adormit, ascultând vocile de copii şi, mai departe, lângă coasta nisipoasă a continentului, o voce de femeie care spune: „Nu sunt greu de înţeles. De ce naiba mi-e atât de greu să mă-nţeleg cu tine?" Urmată de vocea mai potolită a unui bărbat, pe un ton stânjenit. „*Nu* sunt", spune el. „Nu sunt. Chiar nu sunt deloc." Continuă să vorbească, dar vocile lor se sting în aerul uşor al plajei din Jersey.

După care brusc, uitându-mă în sus la ventilatorul din alamă care se roteşte apatic, tresar dintr-un motiv sau altul – *bang-trosc!* –, de parcă o piatră, o umbră sinistră sau un proiectil ascuţit ar fi trecut fulgerător la doi paşi de mine, nereuşind să mă mutileze, răsucindu-mi capul spre dreapta şi făcându-mi inima să bubuie bum-bum-bum, exact ca în seara aia de vară când Ann a anunţat că se mărită cu Frank Lloyd O'Dell, că se mută la Deep River şi că-mi fură copiii.

Dar de ce acum?

Desigur, există tresăriri şi tresăriri. Există „tresărirea dragostei", fiorul – adesea însoţit de geamătul animalic – provocat de evocarea unei partide amoroase fierbinţi, urmat adesea de o senzaţie de pierdere atât de materială, că poţi tapisa canapeaua cu ea. Există „tresărirea de durere", cea pe care o trăieşti în pat la cinci dimineaţa, când sună telefonul şi un necunoscut îţi spune că mama sau fiul tău cel mare „din păcate" a decedat; asta e de obicei însoţită de o tristeţe care-ţi seacă pieptul şi care seamănă cumva cu uşurarea, dar nu e. Există „tresărirea de furie", când setterul irlandez al vecinului, Prince Sterling, latră la năluci de veveriţe de luni întregi, noapte de noapte, ţinându-te treaz şi într-o stare de agitaţie vecină cu demenţa, deşi într-o seară îi ceri brusc vecinului socoteală la capătul aleii doar ca să ţi se spună că reacţia la toată povestea cu lătratul câinelui e de-a dreptul exagerată, că eşti mult prea stresat şi că ar trebui să mai iei şi tu o pauză. Tresărirea e adesea urmată de un pumn în gură şi poate fi numită şi „Billy Budd".

Totuşi, ceea ce tocmai mi s-a întâmplat nu are legătură cu toate astea şi m-a lăsat cu ameţeli şi furnicături, de parcă mi s-ar fi administrat un şoc electric prin nişte electrozi fixaţi pe gât. Pete negre îmi împânzesc câmpul vizual şi mă simt de parcă urechile mi-ar fi fost strivite de nişte pahare de sticlă.

Dar apoi, la fel de brusc, aud iar vocile de pe plajă, pocnetul unei cărți închise, un râs eteric, niște sandale pline de nisip lovite una de alta, o palmă pe un spate înroșit și iritat și „auuuu"-l dogoritor, în timp ce fluxul mustră drăgăstos pietrișul care dă mereu înapoi.

Ceea ce simt acum crescând în mine (o consecință a „tresăririi mele de zile mari") e o curiozitate ciudată apropo de ce dracului caut eu aici; și perechea ei sumbră, senzația că ar trebui de fapt să fiu în altă parte. Dar unde? Unde sunt dorit, și nu doar așteptat? Unde mă potrivesc mai bine? Unde sunt în extaz pur, și nu doar bucuros? Măcar într-un loc unde respectarea termenilor, condițiilor și limitelor impuse vieții nu primează. Unde regulile nu reprezintă întregul joc.

A existat o vreme când un astfel de moment – eram întins într-o casă răcoroasă și îmbietoare care nu era a mea, pe punctul de-a aluneca în somn, dar în același timp așteptând înfiorat sosirea unei vizitatoare dulci, minunate și înțelegătoare, dornică să-mi satisfacă nevoile pentru că erau și nevoile ei –, a existat o vreme când starea asta era cea mai dată dracului de pe pământul ăsta, era de fapt senzația pentru care fusese inventat cuvântul „viață", dar cu atât mai amețitoare și mai minunată cu cât o conștientizam chiar în timp ce se întâmpla și știam sigur că nimeni nu mai făcea asta și nici n-ar fi putut, așa că tot, tot, tot era doar pentru mine, așa cum nu se întâmpla cu nimic altceva.

Aici, acum, toată recuzita e la locul ei, lumina și ventilația merg; Sally e sigur pe drum chiar în momentul ăsta, dornică (sau măcar dispusă) să urce în fugă, să sară în pat, să găsească încă o dată cheia inimii mele și s-o răsucească zdravăn, alungând astfel întreaga armată de griji din noaptea trecută.

Doar că heirupismul (al meu) a dispărut și nu zac aici stârnit și înfiorat, ci ascultând voci ocazionale de pe plajă – iar ceea ce simțeam odată, ceea ce aș vrea să simt, s-a dus. Au mai rămas doar o urmă fantomatică a prezenței sale și o curiozitate avidă legată de unde s-o fi dus și dacă se va mai întoarce vreodată. Nimic, cu alte cuvinte. Cine naiba n-ar tresări?

S-ar putea să fie doar o altă variantă a „dispariției în propria viață", chestie care, din câte se spune, li se întâmplă ștabilor carieriști din firmele de telefonie, părinților exagerat de conștiincioși și proprietarilor de fabrici de cherestea, fără ca ei să-și dea seama vreodată. Pur și simplu ajungi într-un punct în care totul arată la fel, dar nimic nu contează prea mult. Nu sunt indicii că ai fi mort, dar așa te porți.

Dar, ca să alung senzația asta difuză, de peșteră bătută de vânturi, încerc acum din răsputeri să mi-o închipui pe prima fată cu care „am

fost" la viața mea, dornic ca un licean să-mi proiectez imagini mentale obscene și să mă stârnesc singur să iau situația în mână, după care somnul e garantat. Doar că filmul meu e un vid; se pare că nu reușesc să-mi amintesc primul meu raport sexual, deși specialiștii jură că e singurul act pe care-l ținem minte *pentru totdeauna*, cu mult după ce uităm să mergem pe bicicletă. E acolo, în mintea noastră, când stăm priponiți pe o verandă, în scutece, la azilul pentru bătrâni, pierduți într-un șir de alți seniori ațipiți, în speranța că o să căpătăm ceva culoare în obraji înainte de masa de prânz.

Bănuiesc totuși că a fost o brunetă micuță și palidă pe nume Brenda Patterson, pe care împreună cu un coleg de la școala militară am convins-o să vină cu noi la „golf" pe terenurile grozave acoperite cu pir gros de la baza aeriană Keesler din Mississippi, apoi, pe jumătate milogindu-ne, pe jumătate tachinând-o și cu siguranță intimidând-o, am convins-o să-și dea jos pantalonii într-o toaletă împuțită din placaj de lângă green-ul numărul nouă, urmând ca noi – eu și amicul meu Carlisle „Undiță" – să-i întoarcem favorul cu fețe mohorâte (aveam paisprezece ani; restul e tulbure).

Altfel au mai trecut ani buni până când, ghemuit la poalele unor cedri din parcul dendrologic de sub podul New York Central, m-am străduit în plină lumină apoasă de zi să conving o fată pe nume Mindy Levinson s-o facem doar pe jumătate dezbrăcați de pantaloni, cu carnea noastră tânără și delicată pe pământul plin de spini și rămurele. Țin minte că a zis da, deși, așa lipsit de poezie cum mi se pare acum totul, nici măcar nu sunt sigur că am mers până la capăt.

Mintea mea e acum brusc asaltată de propoziții, cuvinte, șiruri de lucruri nerelevante care aleargă într-o neorânduială semisintactică. Uneori pot să adorm așa, într-o încercare tulbure de a restitui sensul nonsensului (nevoia de a găsi sens e întotdeauna pentru mine apăsătoare, uneori dătătoare de insomnii). Aud în creier: *Încearcă să-l întreci pe motociclistul aprig al vieții din Statul Castanilor... În rochia de cocteil există o ordine naturală a lucrurilor... Vorbesc fluent focosul histerectomiei (nu-i așa?)... Dă-i cu cartieru', înapo-oi, nah, ha-ai, pe termen lung nu se anunță nimic bun pentru voi... Dracul e în detalii, sau să fie Dumnezeu?*

Se pare că nu și de data asta. (De unde or veni fragmentele astea, asta-i o întrebare spinoasă pentru doctorul Stopler, nu pentru mine.)

Uneori, deși nu chiar *atât* de des, mi-aș dori să fiu încă scriitor, pentru că omului îi trec atâtea prin cap și-apoi zboară direct pe fereastră, pe când un scriitor – fie el și unul de rahat – pierde mult mai puțin. Dacă divorțezi, de pildă, și apoi te gândești la un moment din urmă

cu doisprezece ani, să zicem, când era cât pe ce să vă despărțiți pentru prima oară, dar n-ați făcut-o pentru că ați hotărât că vă iubeați prea mult sau că erați prea deștepți sau pentru că aveați amândoi tupeu sau o brumă de caracter, după care, când totul s-a terminat, ați hotărât că de fapt ar fi *trebuit* să divorțați mult mai devreme, pentru că acum vi se pare că ați ratat ceva minunat și de neînlocuit și ca urmare suferiți de un dor șuierător de care se pare că nu vă puteți scutura – *dacă ai fi scriitor*, chiar și un scriitor necopt de povestiri, ai avea unde să pui acumularea asta de întâmplări ca să nu mai fii nevoit să te gândești la ea tot timpul. Pur și simplu ai scrie totul, ai pune între ghilimele cele mai groaznice și mai jalnice replici, le-ai pune în gura cuiva care nu există (sau, chiar și mai bine, în gura unui dușman transparent deghizat), le-ai transforma în patos și ți-ai descărca sufletul pentru plăcerea altora.

Deși bineînțeles că de fapt nu *pierzi* niciodată nimic – așa cum descoperă acum Paul cu greutate și suferință –, indiferent cât ai fi de neglijent sau de priceput la uitare sau chiar dacă ești un scriitor la fel de bun ca Saul Bellow. Deși trebuie să te deprinzi să nu cari totul cu tine, înăuntru, până când putrezești sau explodezi. (Perioada Existenței, dacă-mi permiteți, e concepută special pentru acest tip de adaptare.)

De pildă, eu nu mă frământ niciodată întrebându-mă dacă părinții mei au fost mulțumiți că m-au avut doar pe mine sau dacă nu cumva ar fi vrut un al doilea copil (o neliniște bazată pe amintire care ar scoate din minți o persoană vulnerabilă). Și asta pur și simplu pentru că la un moment dat am scris o poveste despre o familie mică și înbietoare din Mississippi Gulf Coast care are un copil, dar într-un fel și-ar mai dori unul bla-bla-bla – care se termină cu mama plecând într-o plimbare solitară cu barca într-o zi fierbinte și vântoasă (cam ca asta de azi) până pe insula Horn, unde merge desculță pe nisip, culege de pe jos câteva cutii de bere goale și se uită în urmă la uscat până când realizează, după ce aude ce le spune o călugăriță unor copii infirmi din apropiere, că a-ți dori lucruri imposibile seamănă – ați ghicit – cu a fi pe o insulă pustie și a culege cutii vechi de bere când de fapt ar trebui să meargă înapoi la barcă (care tocmai șuiera) și să se întoarcă la fiul și la soțul ei, care ieșiseră în ziua aceea la pescuit de bibani, dar aveau să se întoarcă în curând cu poftă de mâncare, și care chiar în dimineața aceea îi spuseseră amândoi cât de mult o iubesc, ceea ce nu avusese însă decât darul de a o face să se simtă tristă și singură ca un pustnic și dornică de o plimbare cu barca...

Povestirea face parte, bineînțeles, din volumul de povestiri pe care l-am scris, cu titlul *Așteptând pe țărm*. Dar de optsprezece ani, de când

nu mai scriu povestiri, a trebuit să găsesc alte căi de a înfrunta gândurile neplăcute și îngrijorătoare. (Una este să le ignor.)

În 1969, când abia mă căsătorisem cu Ann, stăteam la New York și mâzgăleam întruna ca un posedat, pierzând vremea în biroul agentului meu de pe 35th Street și arătându-i în fiecare seară lui Ann prețioasele mele pagini, ea stătea la fereastră bosumflată pentru că i se părea că nu găsea niciodată în opera mea prea multe indicii directe ale prezenței ei – nici o scurtă apariție, nici o jucătoare de golf înaltă și sportivă, cu umerii căzuți, de esență olandeză tare și dârză, care să spună lucruri demolator de spirituale sau incisive, menite să pună cu botul pe labe femei și bărbați mai puțin răsăriți care, firește, ar fi fost cu toții curve sau plicticoși. Răspunsul meu era – și să mă trăsnească Dumnezeu dacă mint după aproape douăzeci de ani – că, dacă aș reuși s-o rezum în cuvinte, ar însemna că o fac să pară mai puțin complexă decât este și deci că trăiam deja la o anumită distanță de ea, sfârșind prin a o da la o parte ca pe o amintire sau ca pe o grijă (ceea ce tot s-a întâmplat, dar nu din motivul ăsta și nu de tot).

Într-adevăr, am încercat să-i spun adesea că rolul ei nu era de a fi un personaj, ci de a face astfel încât tentativele mele scriitoricești să pară *presante* prin faptul că era atât de minunat că o iubeam; toate povestirile fiind, până la urmă, doar cuvinte care dau forme variate unor mistere mari, fascinante și totuși mute cum ar fi dragostea sau pasiunea. În sensul ăsta, i-am explicat, ea era muza mea; pentru că muzele nu erau spiridușii aceia drăgălași și jucăuși care-ți stau pe umăr, sugerându-ți cuvinte mai inspirate și chicotind când mai nimerești câte unul, ci forțe puternice, cu drept de viață și de moarte care amenință să te smulgă din barcă dacă n-ai destule lădițe și cutii – cuvinte, dacă vorbim de scriitori – și să te arunce în abis. (Deocamdată n-am găsit cu ce să înlocuiesc forța asta, ceea ce ar putea explica starea mea din ultima vreme și mai ales de acum și de aici.)

Desigur, în felul ei exagerat de prozaic de olandeză din Michigan, Ann n-a agreat acea parte care părea să fie secretul meu și a presupus întotdeauna că-i turnam gogoși. Dacă am avea chiar în momentul ăsta o discuție sinceră, până la urmă ar ajunge să mă întrebe de ce n-am scris niciodată despre ea. Răspunsul meu ar fi că n-am vrut niciodată s-o uzez, s-o ferec în cuvinte, s-o dau la o parte, s-o expediez într-un loc unde ar deveni cunoscută, dar inevitabil mai puțin decât a fost de fapt. (Tot nu m-ar crede.)

Încerc să derulez toate astea de la un capăt la altul în timp ce privesc cum ventilatorul din tavan împrăștie lumina în atmosfera obscură din

camera mea. *Ann vrea să... Insula Horn... Dumnezeu să-mi trăsnească spiriduşii din Round Hill... Întrece-mă dacă poţi...*

Undeva departe, foarte departe, mi se pare că aud paşi, apoi zgomotul înfundat al unui dop de la o sticlă de vin răsucit, apoi scos, o lingură aşezată uşor pe o plită metalică, un radio din care răzbate în surdină tema muzicală a buletinului de ştiri pe care-l ascult de obicei, un telefon care sună şi la care răspunde o voce recunoscătoare, care continuă cu un râs tolerant – o sonoritate domestică dulce şi preţioasă pe care o simt atât de rar în ultima vreme, încât aş zace aici şi aş asculta-o până târziu în noapte dac-aş putea, o, dac-aş putea...

Cobor greoi scările, spălat pe dinţi şi pe faţă, dar ameţit şi fără noţiunea timpului. De fapt, am senzaţia că dinţii nu mi se suprapun cum trebuie, de parcă aş fi tot scrâşnit în vreun vis (fără îndoială, mă aşteaptă o noapte jalnică în care voi sta „de pază").

Se înserează. Am dormit ore în şir cu impresia că n-am dormit deloc şi nu mă mai simt confuz, ci epuizat, de parcă aş fi visat că particip la o cursă, şi-mi simt picioarele grele şi îndurerate până la vintre.

Când ajung la stâlpul scării văd prin uşa deschisă de la intrare câteva siluete întunecate pe plajă şi, mai departe, o platformă petrolieră cunoscută, care nu se vede în ziua tulbure cu luminile ei albe mărunte sfâşiind cerul întunecat din răsărit ca nişte diamante. Mă întreb unde e cargobotul, cel pe care-l văzusem mai devreme – fără îndoială că a ajuns de mult în port.

O singură lumânare plăpândă arde în bucătărie, deşi luminile verzi ale micului panou de siguranţă – identic cu cel din casa lui Ted Houlihan – clipesc dinspre hol, arătând că totul e în regulă. Sally stă de obicei cu luminile stinse până când nu mai e nimeni pe-afară, după care presară prin casă lumânări parfumate şi merge desculţă. E un obicei pe care aproape că am învăţat să-l respect, împreună cu privirile ei piezişe şi viclene, care te anunţă că te-a luat la ochi.

Nu e nimeni în bucătărie, unde lumânarea bej pâlpâie pe masă pentru mine. Zăresc silueta estompată a unui buchet de irişi violeţi şi glicină albă, într-o vază de ceramică, pentru a împodobi masa. Un vas verde de lut cu toarte în formă de fundiţe stă lângă o bagheţă de pâine şi sticla mea de Round Hill în mica ei frapieră. Două furculiţe, două cuţite, două farfurii, două şervеţele.

Îmi torn un pahar şi mă îndrept spre verandă.

— Se pare că nu te-ai înfiinţat chiar într-un suflet, spune Sally în timp ce continui să străbat holul. Spre surprinderea mea, afară e aproape întuneric deplin, iar plaja pare pustie, de parcă ultimele două minute

ar fi durat o oră întreagă. Savurez pur și simplu măreția sfârșitului de zi, continuă ea, deși m-am întors acum o oră și m-am uitat la tine cum dormi. Îmi zâmbește din umbra verandei și întinde în spate mâna pe care o ating, deși rămân în ușă, absorbit o clipă de valurile spărgându-se în creste albe în noapte. Parte a „înțelegerii" noastre e să nu avem efuziuni false, de parcă efuziunile prefăcute ar fi motivul pentru care toată generația noastră a dat la un moment dat de greu. Mă întreb abătut dacă o s-o ia de unde a rămas azi-noapte, cu mine zburdând pe câmpuri de porumb arătând ca Domnul Isus și cu senzația ei ciudată că lucrurile sunt tensionate – ambele fiind nemulțumiri cifrate legate de mine pe care le înțeleg, dar la care nu știu ce să răspund. Eu n-am scos încă nici un cuvânt.

— Îmi pare rău că te-am trezit azi-noapte, dar pur și simplu mă simțeam tare ciudat, spune ea. E așezată într-un balansoar mare de lemn, îmbrăcată într-un caftan lung și alb, crăpat pe ambele părți ca să poată sta cu picioarele ei lungi și desculțe în sus. Părul ei blond e pieptănat pe spate și prins cu o bentiță argintie, are dinți strălucitori și pielea ciocolatie de la viața pe plajă. Un parfum jilav de ulei de baie dulceag plutește în aerul de pe verandă.

— Sper că n-am sforăit, spun.

— Nu, nu. Ești visul oricărei neveste. Nu sforăi niciodată. Sper că ai remarcat că ți l-am scos pe de Toqueville, ținând cont că pleci în excursie și mai citești și istorie în miez de noapte. Mi-a plăcut întotdeauna.

— Și mie, mint eu.

Atunci îmi aruncă privirea. Are trăsături fine, nasul ascuțit, bărbia colțuroasă și pistruiată – un pachet elegant. Poartă cercei fini de argint și brățări masive turcoaz.

— Ai spus *însă* ceva despre Ann – apropo de neveste sau foste neveste. Ăsta-i motivul pentru care mi-a aruncat privirea, nu faptul că am mințit cu de Toqueville.

— Țin minte doar că am visat că cineva nu-și plătise asigurarea premium la timp și apoi dacă e mai bine să fii omorât sau torturat și abia apoi omorât.

— Eu una știu ce aș alege. Ia o gură de vin, ținând paharul rotund cu ambele mâini și fixând întunericul care a înghițit plaja. Strălucirea jilavă a New Yorkukui înviorează cerul mat. Pe strada principală, mașinile se iau la întrecere; pneurile scrâșnesc, o sirenă face *biip*.

De fiecare dată când devine meditativă, presupun că Sally se frământă pentru Wally cel de mult pierdut care hălăduie acum pierdut prin stratul de ozon, undeva printre stelele astea înghețate, „mort" pentru lume,

dar (foarte probabil) nu și pentru ea. Situația ei seamănă cu a mea – divorțat în sensul generic – cu toate urmările dezechilibrante ale divorțului pe care, când tot restul se prăbușește, le rumegi în minte ca pe o bucată de carne stricată pe care pur și simplu nu-ți vine s-o înghiți.

Uneori îmi închipui că într-o seară, chiar în amurg, ea o să stea aici pe veranda ei, cu mintea aiurea ca acum și deodată o s-apară bătrânul Wal, cu un rânjet larg pe mutră, mai împiedicat decât și-l amintea, mai moale la centrul terenului, cu ochii mari și fața mai lipsită de expresie, dar cu totul și cu totul el însuși, după ce brusc, în toiul unei cariere solide de florar în Bellingham sau al unei vieți de fabricant de textile în Pekin, s-a trezit brusc în mijlocul unui film, să zicem, sau pe un feribot sau la jumătatea podului Sunshine și a pornit-o imediat înapoi spre Hoffman Estates de unde plecase în dimineața aceea de demult. (Aș prefera să nu fiu prezent la regăsirea asta.) În povestea mea se îmbrățișează, plâng, iau cina în bucătărie, beau prea mult vin, își dau seama că le e mai ușor să vorbească decât și-ar fi închipuit, iar mai târziu ies pe verandă, stau pe întuneric, se țin de mână (opțional), încep să se simtă în largul lor, se gândesc să urce scările până-n dormitor, unde e aprinsă altă lumânare – realizând în timpul ăsta ce bucurie stranie, dar nu întru totul suportabilă i-ar cuprinde. Apoi le trece brusc, îi apucă stânjeneala la gândul neîmpărtășit, apoi devin mai puțin prietenoși, ba chiar reci și nerăbdători până când devine limpede că nu există destule vorbe care să umple spațiul anilor și ai absenței și în plus Wally (alias Bert, Ned sau așa ceva) trebuie să se întoarcă la Pekin sau în nord-vestul Pacificului la noua/vechea lui soție și la copiii lui aproape adulți. Așa că puțin după miezul nopții se ridică și dispare pe alee și în uitare, ca toate celelalte stabilite la tribunal, dar care n-au murit de tot (schemă care nu diferă prea mult de ceea ce se întâmplă între mine și Sally, deși eu întotdeauna mă întorc).

Mai mult de-atât ar fi, bineînțeles, prea complicat și jalnic totodată: toată ceata să ajungă la televizor, toți îmbrăcați la costum, stând pe canapele ca pe ace – copiii, soțiile, iubitul, un preot de familie, psihiatrul, cu toții veniți să-și explice sentimentele unor gradene pline de grăsane sufocase nerăbdătoare să se ridice în picioare și să spună că ele personal „ar fi, pro'abil, geloase foc, mă-nțelegi?" dacă ar fi în locul oricăreia din soții și că de fapt „nimeni n-ar avea cum să știe sigur dacă Wally spune adevărul despre...." Corect, corect, corect. Dar ce contează?

Undeva pe apă, o barcă pe care nici unul din noi n-o poate vedea devine brusc o rampă de lansare pentru un proiectil luminos, incandescent și scânteietor care se arcuiește în aerul negru ca smoala și

explodează în jerbe strălucitoare roz și verzi, care luminează tot cerul ca în zorii creației, apoi păcăne și fâsâie în timp ce izbucnesc niște detunături mai mici, înainte ca drăcovenia să pălească și să se stingă ca un spirit evanescent al nopții.

Pe plajă, oameni nevăzuți fac *Ooooo* și *Aaahhh* la unison și aplaudă fiecare bubuitură. Prezența lor e o surpriză. Așteptăm următorul pocnet, vâjâit și bubuit, dar nu se mai întâmplă nimic.

— Oh, aud pe cineva spunând cu o voce slabă, căcat.

— Dar unul a fost drăguț, spune cineva.

— Unul nici nu se pune, vine răspunsul.

— Ăsta a fost primul meu „artificiu" oficial al sărbătorilor, spune Sally veselă. E întotdeauna o chestie foarte palpitantă. În direcția în care se uită ea, cerul e afumat și albăstriu pe fundalul negru. Stăm amândoi suspendați aici de parcă am aștepta o nouă explozie.

— Mama cumpăra din alea mici în Mississippi, deschid eu gura, și le lăsa să bubuie în mâinile ei. „Piticanii", așa le spunea. Stau încă sprijinit de cadrul ușii într-o postură binevoitoare, cu paharul atârnându-mi în mână, ca o vedetă de cinema dintr-o fotografie cu celebrități. Două înghițituri pe stomacul aproape gol și sunt deja ușor amețit.

Sally mă privește nesigur.

— Era foarte nefericită cu viața ei, mama ta?

— Din câte știu eu, nu.

— Mă rog. S-ar putea spune că încerca să se trezească.

— Poate, zic, stânjenit de ideea de a mă gândi la părinții mei neprihăniți într-un mod revizionist, un mod care mi-ar lămuri probabil toată viața de până acum dacă i-aș da curs fie și doar pentru scurtă vreme. Mai bine scriu o povestire despre asta.

— *Eu* când eram mică și stăteam în Illinois, părinții *mei* reușeau întotdeauna să se certe la cuțite de Anul Nou, spune Sally. Întotdeauna se țipa, se aruncau lucruri și se porneau mașini târziu în noapte. Beau prea mult, bineînțeles. Dar eu și surorile mele eram foarte încântate de spectacolul de artificii de la Pine Lake. Și întotdeauna voiam s-o tulim și să le vedem din mașină, doar că mașina nu era niciodată acasă, așa că trebuia să stăm în picioare în curtea din față, în zăpadă și vânt, și să vedem pe apucate, adică nu mare lucru. Sunt sigură că profitam la maximum de ceea ce spuneam că vedem. Așa că artificiile mă fac întotdeauna să mă simt ca o fetiță, ceea ce probabil că e destul de stupid. *Ar trebui* să mă facă să mă simt înșelată, dar nu-i așa. Apropo, le-ai vândut o casă oamenilor tăi din Vermont?

— I-am pus la perpelit. (Sper.)

— Eşti foarte priceput în meseria ta, nu-i aşa? Vinzi case când nimeni altcineva nu o poate face. Se leagănă înainte şi apoi îndărăt, folosindu-se doar de umeri, făcând balansoarul cel mare să scârţâie pe scândurile verandei.

— Nu-i o treabă foarte grea. Trebuie doar să te fâţâi cu maşina cu nişte necunoscuţi şi mai târziu să vorbeşti cu ei la telefon.

— Aşa e şi slujba mea, spune Sally fericită, continuând să se legene. Slujba lui Sally e mai admirabilă, dar mai plină de suferinţă. Eu nu m-aş apropia de ea nici la o sută de mile. Dar mă apucă brusc o nevoie intensă s-o sărut, s-o ating pe umăr, pe talie sau undeva, să trag adânc în piept parfumul pielii ei dulci, unse cu ulei, în seara asta caldă. Aşa că o iau tronca-tronca pe scândurile zgomotoase, mă aplec stângaci în jos ca un doctor uriaş căutând să asculte o inimă cu urechea şi-i aplic pe obraz şi pe gât un sărut care m-aş fi bucurat să se transforme în aproape orice.

— Hei, hei, termină, spune ea doar pe jumătate în glumă în timp ce eu inspir miresmele exotice de pe gâtul ei şi-i simt umezeala omoplatului. Pe obraz, chiar sub ureche, are o urmă extrem de vagă de puf blond, o particularitate delicată, la care ar deveni poate chiar sensibilă şi care întotdeauna mi s-a părut excitantă dar pe care n-am ştiut niciodată cum s-o abordez. Cu toate astea, sărutul meu n-are mare efect în afară de o strângere de încheietură nu foarte puternică, bine intenţionată, şi de o înclinare binevoitoare a capului aproximativ în direcţia mea, după care mă ridic cu paharul gol, mă uit pe plajă la nimic, apoi tropăi înapoi la postul meu de ascultător sprijinit de cadrul uşii, pe jumătate conştient de un abuz, fără să ştiu însă care e acesta. Poate că se pregătesc noi restricţii.

N-aş vrea atât să fac dragoste conştiincios, bărbăteşte, toată noaptea, acum sau peste două minute, ci s-o fi făcut *deja*; s-o am trecută pe răboj ca pe o ispravă încheiată şi mulţumitoare şi să ne fi câştigat dreptul la tihna banală, prietenoasă şi cu garda jos de după amor; eu să fiu iubitul arătos care salvează cumva o seară din mâlul nulităţii – de care am suferit înainte să aţipesc şi de care în toate lunile astea m-am apărat printr-un adevărat număr de magie, sosind mereu debordând de idei bune (exact cum încerc să fac cu Paul sau cu toată lumea), punând la cale excursii la Muzeul Aventurierilor Mării şi Spaţiului *Intrepid*, o plimbare în canoe pe Batsto, o vizită de weekend pe câmpul de bătălie Gettysburg, culminând cu o plimbare cu balonul la care Sally a fost dispusă, dar eu nu. Ca să nu mai pomenesc de excursia în natură de trei zile prin Vermont de toamna trecută, care n-a ieşit, pentru că am petrecut aproape două zile blocaţi într-o cavalcadă de admiratori de frunze în autocare turistice

greoaie și rulote Winnebago, plus că prețurile erau umflate, paturile prea mici și mâncarea oribilă. (Până la urmă ne-am întors cu o seară mai devreme, simțindu-ne bătrâni și obosiți – Sally a dormit aproape toată ziua – și fără să ne mai ardă nici măcar să bem ceva împreună când am lăsat-o la capătul străzii Asbury.)

— Am făcut fundițe, spune Sally cu multă siguranță, după lunga tăcere cauzată de sărutul meu nedorit, care ne-a făcut pe amândoi să realizăm că n-o să mergem sus să ne distrăm. Sunt preferatele tale, nu? *Farfalline?*

— Cu siguranță e mâncarea pe care-mi place cel mai mult s-o *văd,* zic.

Se întoarce iar zâmbind și își întinde picioarele lungi până când gleznele încep să-i trosnească scurt și răsunător.

— Se pare că mă desfac pe la cusături, spune ea. De fapt, e o jucătoare acerbă de tenis care urăște să piardă și, deși are un picior mai scurt, poate să scoată sufletul dintr-un bărbat în toată firea.

— Stai aici și te gândești la Wally? spun, fără vreun motiv valabil în afară de faptul că asta mi-a trecut prin cap.

— Wally Caldwell? Spune asta de parcă numele i-ar fi necunoscut.

— Pur și simplu asta mi-a trecut prin cap. De aici de unde stau.

— Doar numele a mai rămas din el, spune ea. A trecut prea multă vreme. N-o cred, dar nu contează. Trebuia să renunț la numele ăsta. El m-a părăsit pe *mine și* pe copiii lui. Așa că... Își scutură părul des și blond de parcă spectrul lui Wally Nevăstuică ar fi chiar aici, în întuneric, căutând să se bage în discuția noastră, iar ea l-ar fi respins.

— Mă gândeam *de fapt* – pentru că la asta m-am gândit și azi, pe drum spre New York, când m-am dus să iau niște bilete – la tine și la faptul că o să fii aici când mă întorc acasă și la ce o să facem și la ce băiat dulce ești întotdeauna.

Nu se anunță vești bune, ascultați-mă pe mine.

— *Vreau* să fiu băiat dulce, zic, în speranța că asta va avea darul să oprească orice ar urma să spună. Doar în căsniciile tari ca piatra poți spera să auzi că ești băiat dulce fără un „dar" în coadă, ca un țap enervant. În multe feluri, într-o căsnicie solidă ca granitul, multe lucruri se înțeleg de la sine.

— Dar ce?

— Dar nimic. Asta-i tot. Sally își îmbrățișează genunchii, cu picioarele lungi și desculțe așezate unul lângă altul pe marginea din față a balansoarului și cu trupul lung legănându-se înainte și înapoi.

— Trebuie neapărat să existe un „dar"?

— Poate că așa sunt *eu.* Ar trebui să fac ca țapul.

— Un fund[1]? Mă rog. Mergeam pur și simplu cu mașina, gândidu-mă că-mi plac. Atâta tot. Pot să încerc să fiu mai puțin drăguță.

— Sunt destul de mulțumit de tine, zic. Gura mi se lățește într-un zâmbet superior și ciudat, care îmi împietrește în obraji fără voia mea.

Sally se întoarce de tot într-o parte și mă fixează atentă prin întunericul de pe verandă. O adresare directă.

— Păi foarte bine.

Nu spun nimic, zâmbesc doar superior.

— De ce zâmbești așa? spune ea. Arăți ciudat.

— Nu prea știu, zic, apoi îmi împung obrazul cu degetul, forțând micul zâmbet încăpățânat să cedeze locul expresiei mele de cetățean obișnuit.

Sally mă privește chiorâș de parcă ar vedea pe fața mea ceva ascuns, ceva ce n-a mai văzut niciodată, dar vrea să verifice dacă e acolo pentru că bănuise întotdeauna că ar fi.

— Întotdeauna mi s-a părut că ar trebui să realizez sau să lămuresc ceva până pe 4 iulie, spune ea. Poate că asta a fost una dintre problemele de azi noapte. Mi se trage de la faptul că m-am dus prea multă vreme vara la școală. Pur și simplu toamna pare să vină prea târziu. Nici măcar nu știu pentru ce e prea târziu.

Eu însă mă gândesc la o excursie în natură mai reușită. Michigan: Petoskey, Harbor Springs, Charlevoix. Un weekend pe Insula Mackinaw, pe o bicicletă în tandem. (Bineînțeles, pe toate le-am făcut cu Ann. Nimic nou sub soare.)

Sally își ridică amândouă brațele deasupra capului, își prinde mâinile și face o întindere suplă de yoga, care o scapă de toți cârceii și face ca brățările să-i alunece în jos pe braț într-o cascadă mică și zornăitoare. Acest ritm al lucrurilor, aceste alunecări ocazionale în tăcere, această lipsă de tensiune sau placiditate dau târcoale miezului unei probleme care ne macină în momentul ăsta. Aș vrea să dispară.

— Te plictisesc, spune ea, cu brațele sus, strălucitoare. Nu e ușor de cucerit și e o priveliște minunată. Un bărbat deștept ar trebui să găsească o cale s-o iubească.

— Nu mă plictisești, zic, simțindu-mă, nu știu de ce, remontat. (Poate că tocmai a trecut avangarda unui front atmosferic răcoros și toată lumea de pe țărm a început să se simtă brusc mai bine.) Nu mă deranjează că mă placi. Mi se pare grozav. Poate că ar trebui s-o mai sărut o dată. De-adevăratelea de data asta.

---

1 Joc de cuvinte bazat pe asemănarea în limba engleză între cuvintele „but", cu sensul de „dar", și „butt", cu sensul de fund, posterior.

— Te vezi și cu alte femei, nu-i așa? spune ea și începe să-și îndese picioarele într-o pereche de sandale aurii, fără toc.

— Nu prea.

— Ce înseamnă „nu prea"? Își ridică paharul de vin de pe jos. Un țânțar îmi bâzâie în ureche. Sunt mai mult decât dispus să intru în casă și să las baltă subiectul.

— Nu. Și gata. Presupun că dacă ar apărea cineva cu care aș vrea să mă „văd" – „văd", urăsc cuvântul ăsta; prefer „bulăneală" sau „futai", „regulat" sau „tăvăleală" – n-aș vedea nimic rău în asta. Din punctul meu de vedere, vreau să zic.

— Bine, spune Sally tăios.

Pornirea care o mânase să-și pună sandalele a trecut. O aud trăgând adânc aer în piept, așteptând, apoi expirând ușor. Își ține paharul de partea rotundă și netedă de la bază.

— Cred că tu te vezi cu alți bărbați, spun eu cu speranță. Îmi aduc aminte de butoni.

— Bineînțeles. Dă din cap, uitându-se lung peste balustrada verandei spre punctele mici și galbene gravate în beznă la o distanță insondabilă. Mă gândesc iar la noi, Bărbații Divorțați, strânși unul în altul pe vasul oprit pe loc ca să ne simțim în siguranță, privind lung și cu dor pământul misterios (poate chiar casa asta), imaginându-ne vieți, petreceri, restaurante șic, chefuri prelungite până târziu în noapte la care tânjeam să fim și noi. Oricare dintre noi ar fi pornit înot spre țărm chiar și pe flux ca să facă ce fac eu acum.

— Am senzația asta ciudată apropo de văzut alți bărbați, spune Sally rostind cuvintele pe-ndelete. Că o *fac,* dar fără să-mi pun în cap. Spre imensa mea uluire, deși nu sunt sigur, cred că-și pescuiește o lacrimă din colțul ochiului și o usucă frecând-o între degete. De-aia stăm pe verandă. Desigur, eu nu știam că „se vede" într-adevăr cu alți bărbați.

— Ce ai vrea să aștepți? întreb eu, prea serios.

— Oh, nu știu. Își trage nasul ca să semnaleze că nu trebuie să mă tem de noi lacrimi. Așteptarea e doar un obicei prost. Am mai trecut prin asta. Nimic, cred. Își trece degetele prin părul des și scutură din cap ușor ca să se limpezească. Aș vrea să întreb de ancoră, bilă și lanț, dar nu e momentul, pentru că n-aș rezolva nimic în afara faptului că aș afla adevărul.

— Crezi că *tu* aștepți să se întâmple ceva? Se uită iar la mine, cu îndoială. Orice răspuns aș da, ea se așteaptă să fie enervant sau mincinos sau poate stupid.

— Nu, răspund, o tentativă de sinceritate – de care probabil nu sunt în stare în momentul ăsta. Nici măcar n-aș ști ce să aștept.

— Deci, spune Sally. Care mai e farmecul unui lucru dacă nu crezi că te așteaptă ceva bun sau că o să câștigi un premiu la final? Care mai e marele mister?

— Marele mister e cât o mai pot duce cu lucrurile așa cum sunt. Mie-mi ajunge. Perioada Existenței *par excellence.* Sally și Ann împărtășesc aversiunea față de perspectiva asta.

— *Măi,* măi, măi! Își dă capul pe spate, se uită la cerul fără stele și râde cu un *ha-ha-ha* ciudat și strident de fetiță. Te-am subestimat. Asta-i bine. Am… nu contează. Ai dreptate. Ai perfectă dreptate.

— M-aș bucura să n-am dreptate, zic și sunt sigur că par un imbecil.

— Bine, spune Sally, uitându-se la mine de parc-aș fi cea mai rară dintre speciile rare. Totuși, să aștepți să fii contrazis – nu prea se poate spune că iei taurul de coarne, nu-i așa, Franky?

— În primul rând că n-am înțeles niciodată prea bine de ce ar trebui să ia omul taurul de coarne, zic. E capătul periculos. Nu prea-mi place să mi se spună „Franky", de parcă aș avea șase ani și-un sex incert.

— Ei, ascultă. Acum e sarcastică. Ăsta e doar un experiment. Nu e nimic personal. Ochii îi scânteiază chiar și în întuneric, captând de undeva lumină, poate din casa vecină unde s-au aprins luminile; un aer plin de mister și ispită îi răzbate din interior. Nu m-ar deranja deloc să fiu acolo.

— Ce înseamnă pentru tine să spui cuiva că-l iubești? Sau că o iubești?

— Nu prea am pe nimeni căruia să-i pot spune asta. Nu e o întrebare încurajatoare.

— Dar dacă ai avea? S-ar putea să ai într-o bună zi. Interogatoriul ăsta arată că am devenit un musafir agreabil dintr-un alt sistem etic, dar care iese total din discuție.

— Aș fi precaut.

— Tu ești mereu precaut. Sally știe o grămadă despre viața mea – că sunt uneori dificil, dar de fapt de cele mai multe ori nu sunt deloc precaut. Încă o ironie.

— Aș fi *și mai* precaut, zic.

— Dar ce-ar însemna dacă ai spune-o, totuși? Chiar s-ar putea să creadă că răspunsul meu va avea la un moment dat o semnificație importantă pentru ea, va explica de ce unele căi au fost urmate, iar altele abandonate: „A fost o perioadă a vieții mele din care am avut noroc că am

scăpat cu viață"; sau „Asta explică de ce am plecat din New Jersey și m-am dus să am grijă de băștinașii din Pago Pago."

— Păi, zic, pentru că ea merită un răspuns sincer, e ceva temporar. Cred că ar însemna că văd într-o persoană care-mi place suficient de multe ca din bucățile astea să-mi doresc să fac un om întreg și să vreau ca omul ăsta să rămână lângă mine.

— Ce legătură are asta cu îndrăgostitul? E încordată, aproape rugătoare, fixându-mă într-un mod care mi se pare plin de speranță.

— Păi ar trebui să cădem de acord că asta a fost sau este dragostea. Poate că e prea drastic. (Deși nu prea cred că e.)

— Chiar *e* drastic, spune ea. Un vas de pescuit sună din sirenă departe, în întunericul oceanului.

— N-am vrut să exagerez, spun. Când am divorțat am promis că n-o să mă plâng niciodată de cum ies lucrurile. Și dacă nu exagerez pot să fiu sigur că n-am de ce să mă plâng. Asta am încercat să-i explic de dimineață lui Joe cel cu puța turtită. Degeaba. (Dar oare ce semnificație are faptul că un deziderat apare de două ori în aceeași zi?)

— Probabil că poți fi totuși convins să renunți la perspectiva ta drastică asupra dragostei, nu? Poate că la asta te-ai referit când ai zis că te-ai bucura să n-ai dreptate. În timp ce vorbește, Sally se ridică, își înalță din nou brațele, cu paharul de vin în mână, și se răsucește dintr-o parte în alta. Nu se vede că are un picior mai scurt decât celălalt. Are un metru șaptezeci și cinci. E aproape cât mine de înaltă.

— Nu m-am gândit la asta.

— Probabil că n-ar fi deloc ușor, nu? Ar trebui să apară ceva deosebit. Privește spre plajă, unde cineva tocmai a aprins un foc de tabără ilegal care face ca noaptea să pară pe moment suavă și veselă. Dar dintr-un disconfort brusc și acut, cât și din afecțiune și admirație pentru scrupulele ei, simt nevoia s-o iau în brațe pe la spate, s-o strâng și să-i dau un sărut sonor care să iasă mai bine decât ultimul. Nu mai are pielea jilavă sub caftan, și am senzația că acolo e complet goală și nespus de dulce. Dar brațele ei rămân inerte pe lângă corp. Nici o reacție.

— Măcar nu trebuie să-ți mai bați capul să ai din nou încredere. Toată porcăria asta oribilă despre care muribunzii mei nu vorbesc niciodată. N-au timp.

— Încrederea să fie la alții acasă, zic, ținând-o încă în brațe. Trăiesc numai pentru momentele astea, pentru o clipă spumoasă de pseudo-intimitate și plăcere exact când nu te aștepți. E minunat. Deși nu cred că am realizat mare lucru și-mi pare rău.

— Mă rog, spune Sally, recăpătându-şi echilibrul şi dându-mi la o parte iritată mâinile scârboase, fără să se întoarcă şi luând-o spre uşă, schiopătând acum vizibil. Încrederea să fie la alţii acasă. Cum să nu. Dar dacă aşa e, aşa e.

— Mi-e cam foame, zic.

Ieşe de pe verandă, lăsând uşa cu plasă să se trântească.

— Atunci intră şi mănâncă-ţi fundiţele. Căci multe mile mai ai de străbătut până vei fi adormit[1].

Dar când zgomotul picioarelor ei desculţe se îndepărtează pe coridor, rămân singur printre mirosurile mării calde amestecate cu fum de lemn plutitor, un miros de grătar perfect pentru sărbători. În vecini cineva dă drumul la radio, mai întâi tare, apoi mai încet. *E-Z Listn'n* din New Brunswick. Liza cântă şi o clipă plutesc şi eu ca fumul pe muzică: „Nu-i aşa că-i romantic? Muzică în noapte... Umbre mişcătoare nasc cea mai veche magie din lume... Aud cântecul adierilor... Eşti făcut pentru dragoste... Nu-i aşa că-i romantic?"

La cină, pe care o luăm la masa rotundă de stejar sub lampa puternică din tavan, aşezaţi de-o parte şi de alta a vazei din care se ieşesc irişii violeţi şi glicina albă şi a unui coş din nuiele îmbelşugat, care dă pe dinafară de legume de vară, discuţia noastră e eclectică, jovială, puţin ameţitoare. Îmi dau seama că e un preludiu al despărţirii, iar toate amintirile langoarei şi discuţiilor serioase despre particularităţile iubirii sunt acum departe, au pierit ca fumul alungat de briza mării. (Între timp a venit poliţia, iar cei care făcuseră focul au fost trimişi pachet la închisoare imediat cum au deschis gura să se plângă că plaja e proprietatea lui Dumnezeu.)

Sally e plină de vervă la lumina lumânărilor, cu ochii ei albaştri umezi şi strălucitori, cu splendidul ei chip ascuţit bronzat şi dulce. Înfulecăm paste şi trâncănim despre filme pe care nu le-am văzut, deşi ne-am dori (Eu – *Moonstruck, Wall Street*; ea – *Imperiul soarelui*, poate *Morţii*); vorbim despre posibile turbulenţe pe piaţa de soia acum că ploaia a pus capăt secetei din însetatul Middle West; discutăm despre „secetă" şi „secetate"; îi povestesc despre familiile Markham şi McLeod şi despre problemele mele cu ei, ceea ce nu ştiu duce cum duce la o discuţie despre un editorialist negru care a împuşcat pe cineva care-i

1 Vers din poezia *Stopping by Woods on a Snowy Evening*, de Robert Frost. În engleză: „The woods are lovely, dark and deep/But I have promisses to keep/And miles to go before I sleep".

încălcase proprietatea, ceea ce o face pe Sally să recunoască faptul că uneori umblă cu pistolul în poşetă chiar prin South Mantoloking, deşi e convinsă că va fi, probabil, uneltа care-i va aduce moartea. Vorbesc în treacăt despre Paul, remarcând că nu prea e fascinat de foc, nu chinuie animale, nu se scapă în pat, din câte ştiu, şi că sper ca din toamnă să stea la mine.

Apoi (dintr-un soi de impuls ciudat), mă arunc în imobiliare. Observ că acum doi ani în America s-au construit două mii treizeci şi şase de centre comerciale, dar cifrele de acum „nici nu se compară" cu cele de atunci, după ce multe proiecte mari s-au împotmolit. Spun că nu cred că alegerile vor influenţa piaţa imobiliară nici măcar cât negru sub unghie, ceea ce o provoacă pe Sally să-şi aducă aminte care au fost ratele în anul bicentenarului (8,75%) când, îi amintesc eu, aveam treizeci şi unu de ani şi stăteam pe Hoving Road. În timp ce ea prepară kirsch din afine de Jersey ca să-l pună peste pandişpan, eu încerc să cârmesc discuţia departe de trecutul prea recent, povestesc cum a pierdut bunicul Bascombe ferma familiei din Iowa la jocuri de noroc, apoi a venit acasă noaptea târziu, a mâncat un castron de coacăze sau aşa ceva în bucătărie, apoi a ieşit pe veranda din faţă şi s-a împuşcat.

Am remarcat totuşi că, pe toată durata cinei, Sally şi cu mine ne-am tot aruncat unul altuia priviri lungi şi severe. La un moment dat, în timp ce făcea cafeaua la filtru, mi-a aruncat o privire furişă ca şi cum ar fi realizat că ne cunoaştem mult mai bine, că am îndrăznit să ne apropiem, dar că eu am început să mă comport ciudat sau aiurea şi aş putea oricând să sar în sus şi să încep să recit Shakespeare în păsărească sau să fluier *Yankee Doodle* pe cur.

Pe la zece însă ne-am tolănit iar pe scaunele noastre rotitoare, cu o nouă lumânare aprinsă, ne-am terminat cafelele şi ne-am întors la sticla de Round Hill. Sally şi-a strâns la spate părul des şi ne-am lansat într-o discuţie despre percepţiile noastre de sine (eu, practic, mă văd ca pe un personaj comic; Sally se consideră „o promotoare", deşi uneori, spune ea, se crede „o demolatoare întunecată şi oarecum crudă" – ceea ce n-am observat niciodată.) La mine, zice ea, vede în mod bizar ceva de preot, ceea ce e cât se poate de rău, preoţii fiind cei mai puţin conştienţi de ei înşişi, cei mai neluminaţi, mai nehotărâţi, mai izolaţi şi mai frustraţi oameni de pe pământ (urmaţi la mică distanţă de politicieni). Hotărăsc să trec peste asta sau măcar s-o iau ca pe o dovadă de bunăvoinţă mascată care înseamnă că şi eu sunt un fel de promotor, ceea ce aş fi dacă aş putea. Eu îi spun că o văd ca pe o mare frumuseţe cu un cap zdravăn pe umeri, pe care o găsesc fascinantă şi imposibil de dus de nas în felul

despre care vorbeam mai devreme, ceea ce e adevărat (sunt încă zguduit de faptul că sunt perceput ca un preot). Ne avântăm mai departe, către problema sentimentelor puternice, cum s-ar putea ele să fie mai importante decât dragostea. Explic (nu știu exact de ce, pentru că nu prea e adevărat) că zilele astea mă simt al dracului de bine, pomenesc de Perioada Existenței, de care i-am mai vorbit în alte împrejurări. Recunosc categoric că s-ar putea ca perioada asta a vieții mele să fie – în afară de ea – greu de ținut minte precis și că uneori mă simt incapabil de afecțiune, dar că până la urmă e omenește și nu există motive de îngrijorare. Îi mai spun și că n-aș avea nimic împotrivă să sfârșesc ca „decan" al agenților imobiliari din New Jersey, un moșneag uscat care a uitat mai multe decât vor afla vreodată băieții mai tineri. (Otto Schwindell fără Pall Mall sau păr în urechi.) Ea spune cu destulă siguranță, zâmbindu-mi întruna, că speră să reușesc să fac ceva memorabil și o clipă îmi trece iar prin cap să aduc vorba despre butonii de pușcaș marin și legătura lor vagă cu lucrurile memorabile și poate să pomenesc ca din întâmplare și numele lui Ann – pentru că nu vreau să dau impresia c-aș fi incapabil de asta sau că Ann ar fi un reproș la adresa lui Sally prin simpla ei existență, pentru că nu e. Hotărăsc să nu fac nici una, nici alta.

Apoi încet-încet, în vocea lui Sally se strecoară o notă mai gravă, o resemnare guturală pe care am mai auzit-o întocmai în astfel de seri elaborate, când lumina galbenă se unduiește și pâlpâie, cădura verii s-a dus, iar câte o insectă rătăcită se lovește de plasă; un ton care prin el însuși spune „Hai să ne gândim la ceva un pic mai direct care să ne facă pe amândoi să ne simțim bine, să pecetluim seara cu un act de pură generozitate și dorință." Propria mea voce, sunt sigur, are același hârâit lemnos.

Doar că simt în pântec vechea nervozitate (presupun că și ea la fel), o agitație legată de un gând care nu se dă dus și pe care așteptăm fiecare ca celălalt să-l recunoască – ceva important care înăbușe iar suspinul dulce al dorinței. Și anume că am hotărât, fiecare pe propria sa cale, să nu ne mai vedem. (Deși „hotărât" nu e cuvântul potrivit. Am acceptat, am recunoscut, am ezitat – astea sunt mai la subiect.) Avem împreună tot ce ne trebuie, suficient pentru a ne consola toată viața și să ne mai și rămână. Dar cumva asta nu-i de ajuns și odată ce înțelegi asta, nu mai rămâne mare lucru de spus (nu-i așa?). Nimic din ce există între noi nu pare suficient de important nici pe termen lung, nici pe termen scurt. Conștientizăm amândoi toate astea iar rezultatul înseamnă notele guturale de care am pomenit și aceste cuvinte pe care Sally chiar le rostește:

— E timpul s-o întinzi, puștiule. Îmi zâmbește prin tremurul lumânării de parcă ar fi cumva mândră de noi sau pentru noi. (De ce?) Și-a

scos de mult brățările turcoaz și le-a pus pe masă, mutându-le de colo-colo în timp ce discutam, ca pe o planșetă de spiritism. Când mă ridic, începe să și le pună iar. Sper să iasă super cu Paul, spune ea zâmbind.

Ceasul din hol bate de zece și jumătate. Mă uit în jur ca și cum aș simți nevoia de un ceasornic mai aproape de mine, dar de o oră știu exact cât e ceasul, aproape la minut.

— Mda, și eu, zic, apoi îmi întind brațele în sus și casc.

Stă acum în picioare lângă masă, cu degetele abia atingând lemnul, continuând să zâmbească de parcă mi-ar fi cea mai fidelă admiratoare.

— Vrei să mai fac niște cafea?

— Conduc mai bine adormit, spun și-mi confecționez un rânjet nătâng.

Apoi plec, bocănind pe coridor pe lângă panoul de siguranță cu pâlpâirea lui verde – care ar putea foarte bine să fi devenit roșie.

Sally mă urmează la zece pași distanță fără să se grăbească, șchiopătând mai apăsat pentru că e desculță. Mă lasă să găsesc singur drumul spre ieșire.

— Deci așa. Mă întorc spre ea . Ea continuă să zâmbească, la nu mai puțin de opt pași în spatele meu. Dar eu nu zâmbesc. Până am ajuns la ușa cu plasă, am început să-mi doresc să fiu rugat să rămân, să mă trezesc devreme, să beau o cafea și s-o tai spre Connecticut după o noapte plină de cuvinte de adio și de posibile răzgândiri. Închid ochii și simulez o ușoară nesiguranță la mers care vrea să spună *Măi să fie, sunt mai somnoros decât credeam și probabil chiar un pericol pentru mine și ceilalți.* Dar am așteptat prea mult ca un lucru să *mi* se întâmple; iar dacă aș întreba, sunt convins că ea ar telefona pur și simplu la Cabot Lodge din Neptune și mi-ar rezerva o cameră acolo. Nici măcar nu mai am dreptul la fosta mea cameră. Vizita mea a început să semene cu prezentarea unei case la care nu fac decât să-mi las cartea de vizită în hol.

— Mă bucur foarte mult că ai venit, spune Sally. Mă tem că ar putea chiar să-mi spună „las-o acolo" și cu asta să-mi facă vânt pe ușa pe care am intrat acum câteva luni cu toată inocența. Să mă trateze mai rău decât pe Wally.

Dar nu face asta. Se apropie, mă prinde de mânecile scurte ale cămășii chiar deasupra cotului – stăm ochi în ochi – și-mi trântește un sărut apăsat, dar nu răuvoitor și-mi spune într-o șoaptă slabă care n-ar stinge nici o lumânare:

— Pa-pa.

— Pa-pa, spun, încercând să-i imit șoapta seducătoare și s-o traduc într-un posibil „bine te-am găsit". Inima mea o ia la goană.

Dar sunt deja de domeniul trecutului. Afară pe uşă şi-n jos pe scări. Pe aleea de beton plină cu nisip în mirosul tot mai vag de grătar, în jos pe treptele nisipoase până pe Asbury Street, la celălalt capăt luminat unde se întinde Ocean Avenue cu parada sa de amorezi ieşiţi la plimbare. Mă urc în Crown Vic-ul meu; dar în timp ce pornesc motorul, întind gâtul şi cercetez cu privirea maşinile întunecate parcate pe ambele părţi în spatele meu, sperând să-l zăresc pe celălalt tip, oricine ar fi, dacă există, un pândaş în pantaloni kaki de vară care aşteaptă să eliberez terenul ca să se întoarcă pe urmele mele şi să-mi ia locul legitim în casa şi inima lui Sally.

Dar nimeni nu pare să stea la pândă. O pisică se desprinde din dreptul unui şir de maşini şi se îndreaptă spre cel în care mă aflu eu. O lumină pâlpâie pe o verandă de pe Ashbury Street. În aproape toate casele sunt aprinse luminile, iar televizoarele murmură prietenos. Nu există nimic, absolut nimic care să-mi trezească vreo suspiciune, nimic la care să mă gândesc, nimic care să mai ţină-n loc nici măcar o clipă. Întorc de volan, dau cu spatele, arunc o privire scurtă către fereastra mea pustie, apoi demarez.

6

Urcând pe țărmul întunecat, de culoarea cernelii, în noaptea îmbogățită de parfumul oceanului, deschid larg geamurile ca să nu adorm: Garden State, Red Bank, Matawan, Cheesequake, podul abrupt de peste Raritan și, dincolo de el, luminile palide din Woodbridge.

Bineînțeles, e trafic cât cuprinde. Unii americani pleacă în excursiile de vară doar după lăsarea serii, când „forțezi mai puțin motorul", „sunt mai puțini polițiști", „benzinăriile lasă la preț". Intersecția de la Ieșirea 11 roiește de faruri roșii: camioane, trailere, dubițe, camionete, remorci, iahturi pe roți, toate se bulucesc, șoferii lor grăbindu-se spre un loc care nu poate aștepta până dimineață: o casă nouă în Barlington, o vilă de vacanță închiriată pe lacul Memphrémagog, o reuniune stânjenitoare la chalet-ul unui frate mai prosper de pe vârful Whiteface – toată lumea cu copii care țipă, cu câte un pătuț portabil priponit pe portbagajul exterior, cu o geantă de voiaj atârnată de bara din față, cu toată afurisita de familie strânsă în curele atât de tare că abia mai respiră.

În plus, e perioada aceea a lunii – când expiră contractele de închiriere, se încheie acorduri, se împlinesc termene de plată. Pe geamurile mașinilor înșirate la barieră, la volan, se văd fețe trase, încruntături de îngrijorare din cauza unui anume cec care are sau nu acoperire sau pentru că cineva rămas acasă poate chema poliția să reclame ridicarea mobilei, spargerea încuietorilor, intrarea în garaje fără permisiune – notând un număr de înmatriculare în timp ce mașina dispare pe o stradă liniștită de suburbie. Sărbătorile nu sunt întotdeauna evenimente festive.

Polițiștii au fost, bineînțeles, mobilizați în număr mare. În fața mea la barieră, lumini albastre pâlpâie pretutindeni în timp ce trec de ghișeu și o iau spre Carteret spre câmpurile învăpăiate ale rafinăriei și bazinele de răcire din Elizabeth. Am băut, realizez acum, cu un pahar de Round Hill mai mult decât ar fi trebuit și mijesc ochii la luminile pâlpâitoare și la săgețile care indică la stânga, unde câțiva lucrători de la asfaltări muncesc peste program sub mormane de reclame luminoase – și aici sunt banii noștri.

Desigur, ar fi fost o mișcare deșteaptă pur și simplu s-o iau pe Sally pe sus, să încui casa, să activez alarma, să inaugurez o nouă stratagemă de salvare a iubirii destrămate, pentru că în momentul ăsta sunt

absolut sigur că, oricare ar fi fost decizia din urmă cu o oră, nu va fi urmată niciodată. După un punct obscur, dar critic al vieții (cam pe la vârsta mea, ca să fiu mai exact), majoritatea hotărârilor recente se năruie și ajungi până la urmă să faci dracului ce e mai ușor sau ce e mai important pentru tine. (Dar astea două se pot amesteca și pot pricinui o mulțime de necazuri.) În același timp îți e din ce în ce mai greu să crezi că poți controla totul prin reguli și disciplină, deși dăm cu toții senzația asta și chiar încercăm din răsputeri s-o și facem. Când trec de aeroportul Newark, nu mai am nici o îndoială că Sally ar fi lăsat totul baltă și ar fi venit cu mine dacă aș fi făcut măcar efortul să i-o cer. (Cum ar fi reacționat Ann, ăsta ar fi fost un alt hop.) Sunt sigur că Paul n-ar fi avut nimic împotrivă. El și Sally ar fi putut deveni camarazi de taină, coalizați împotriva mea, și cine știe ce ne-ar fi așteptat pe toți trei. Pentru început, n-aș mai fi fost singur în traficul ăsta slinos ca un coș de uzină metalurgică, îndreptându-mă spre niște așternuturi pustii din cine știe ce motel din cine știe ce stat.

Un adevăr important despre viața mea de zi cu zi este că-mi păstrez o porție zdravănă de flexibilitate, astfel încât adesea timpul meu personal și locul unde mă aflu nu sunt importante. Când sărmana și drăgălașa Clair Devane s-a dus la întâlnirea de la ora trei din Pheasant Meadow și s-a pomenit sub dinții de ferăstrău ai ghinionului, imediat a răsunat o întreagă rețea de alarme și strigăte de durere care vădeau iubire, onoare și sprijin – de la nord la sud, de la o coastă la alta. Fiecare *clipă* a ei ca ființă umană pierdută s-a înregistrat brusc ca un seism pe tot ceea ce atinsese. Dar *eu* pot oricând să mă ridic și să-mi văd de treburile normale într-un mod normal; sau pot să mă duc cu mașina la Trenton, să dau o spargere la o prăvălie cu mărunțișuri sau să omor pe cineva la comandă, apoi să zbor la Caribou, Alberta și să mă plimb dezbrăcat prin mlaștini și nimeni n-ar observa mare lucru sau vreo schimbare față de viața mea obișnuită și nici măcar nu și-ar da seama că sunt plecat. Ar dura zile, poate chiar săptămâni întregi până când să se facă valuri serioase din cauza mea. (Problema nu e tocmai că nu exist, ci că nu exist *foarte pregnant.*) Deci dacă nu apar mâine să-mi iau băiatul sau dacă apar cu Sally pe post de adaos provocator de ultimă oră la echipa mea, dacă aș apărea cu femeia grasă de la circ sau cu un coș de cobre scuipătoare, toți cei vizați ar fi cât se poate de netulburați, parțial pentru ca toată lumea să-și păstreze pe cât posibil o mare parte din libertatea și flexibilitatea personală și parțial pentru că oricum n-aș fi băgat prea mult în seamă *ca atare.* (Bineînțeles că asta reflectă propriile mele dorințe – tabieturile

vieții mele de celibatar prins în plasa Perioadei Existenței – deși ar putea însemna și că laissez-faire-ul și independența nu sunt chiar sinonime.)

Totuși, în privința lui Sally îmi asum responsabilitatea pentru ce s-a întâmplat în seara asta. Pentru că, în ciuda celorlalte manevre de adaptare reușite, mai am încă de învățat *să doresc* așa cum trebuie. Când am stat mai mult de o zi cu Sally – făcându-ne drum pe Green Mountains sau tolăniți comod într-un apartament matrimonial spațios de la Gettysburg Battlefield Colonial Inn sau stând pur și simplu și uitându-ne la platformele petroliere și la luminile traulerelor de pe Atlantic, ca în seara asta, întotdeauna m-am întrebat de ce n-o iubesc – ceea ce mă face instantaneu să-mi fie milă de ea, apoi de mine însumi, ceea ce poate duce la acreală și sarcasm sau pur și simplu la seri ca asta de azi, când sub drăgălășeniile de suprafață pândesc sentimente dureroase (deși mai e mult până la setimentele *profunde*).

Dar ceea ce mă deranjează la Sally – spre deosebire de Ann, care administrează încă tot ce ține de mine prin simplul fapt că trăiește și că împărtășim un trecut ineluctabil – este că Sally nu administrează nimic, nu presupune nimic și practic nu promite să facă nici pe departe așa ceva (doar să mă *placă,* așa cum a și recunoscut). Și în timp ce în căsnicie există frica scrâșnită, rece, dar și intimă că după un timp n-o să mai rămână pic de *eu,* ci doar *eu contopit chimic cu celălalt,* problema cu Sally e că nu sunt *decât* eu. Pentru totdeauna. Eu și numai eu voi continua să fiu responsabil pentru tot ceea ce mă conține; nici o „chimie" amortizantă sau sincronicitate amețitoare de care să mă cramponez, nici un *celălalt,* doar eu și faptele mele, ea și ale ei, împreună cumva – ceea ce bineînțeles că e mult mai înfricoșător.

Tocmai asta e sursa senzației pe care am avut-o amândoi când am stat pe veranda întunecoasă: că nu așteptam să se întâmple sau să se schimbe nimic. Gesturile și sentimentele reciproce care ar fi putut fi considerate ritualizate și găunoase nu erau, de fapt, nici găunoase, nici ritualizate, ci gesturi adevărate și sentimente sincere – în nici un caz un gol, nici vorbă. Așa ne-am simțit în seara asta și în momentul acela: pur și simplu prezenți, singuri și împreună. N-a fost nimic cu adevărat rău în asta. Dacă vreți, „relația" noastră poate fi numită „Perioada Existenței în doi".

În mod evident trebuie pur și simplu să „trec la esențial", să mă lămuresc odată pentru totdeauna ce anume îmi place la Sally (adică o mulțime de lucruri, ce naiba), să cedez dorințelor care merită, să primesc ceea ce mi se oferă, să schimb întrebarea apăsătoare din „De ce nu te iubesc?" într-una mai bună, la care e mai ușor de răspuns, cum ar fi „Cum pot să te iubesc?" Deși dacă reușesc ar însemna, probabil, să reiau

viața mai mult sau mai puțin din punctul în care m-ar fi adus un mariaj de succes, dacă aș fi rezistat suficient în el.

Trec de Ieșirea 16W, traversez râul Hackensack prin fața stadionului Giants și cotesc către Popasul Vince Lombardi ca să fac plinul, să mă ușurez, să-mi limpezesc mintea cu o cafea și să-mi verific mesajele.

Vince e un mic pavilion din cărămidă roșie care amintește de Williamsburg în perioada colonială, cu parcarea înțesată de mașini, autocare, rulote, camionete – toți adversarii mei de la barieră – în timp ce pasagerii și șoferii lor tropăie amețiți înăuntru, printre porumbeii risipiți și pe sub luminile portocalii năucitoare, cărând după ei scutece, termosuri și recipiente pentru gunoi scoase din mașină, cu mințile setate pe burgeri Roy Rogers, mărunțișuri cu echipa Giants, prezervative haioase, aruncând o privire rapidă, la ieșire, la colecția de amintiri cu Vince din perioada de glorie a maestrului, de când era la *Șase blocuri de granit*[1], mai târziu antrenor cu deviza „câștigăm sau murim" la Packer și apoi bătrânul lider al renăscutei echipe Skins (pe vremea când mai însemna încă ceva pentru oameni). Desigur, Vince s-a născut în Brooklyn, dar și-a început cariera de antrenor în apropiere, la St. Cecilia din Englewood, și tocmai de-aia are propriul său popas. (Cine scrie cronici sportive ține minte astfel de lucruri.)

Pentru că la pompe e încă liniște, pun primul benzină, apoi parchez pe terenul viran, printre trailere și autobuze golite, traversez parcarea și intru în hol, unde e haos ca într-o prăvălie de Crăciun și totuși, în mod straniu, locul pare pe jumătate adormit (ca un cazinou din Vegas de pe vremuri la patru dimineața), cu galeria sa întunecoasă de jocuri video zing-zăngănind, cozi lungi la Roy și Nathan Famous și familii plimbându-se peste tot mâncând cu un aer semicatatonic sau stând și certându-se la mese de plastic pline de hârtii de aruncat. Nimic nu amintește de 4 iulie.

Fac o vizită cavernoasei toalete pentru bărbați, unde apa se trage singură la closet imediat cum termini, iar pe pereți nu sunt deloc fotografii cu Vince, ceea ce e oarecum de bun simț. Trec de coada „numai pentru cafea espresso" de la Roy's, apoi mă duc cu paharul de hârtie la cabinele de telefon, pe care, ca de obicei, au pus hapca douăzeci de camionagii cu cămăși în carouri și portofele mari, cu lanț, aplecați cu

1 Poreclă dată unei echipe de fotbal american prin analogie cu celebra *Seven Blocks of Granite* (*Șapte blocuri de granit*), echipa Universității Fordham.

toţii în micile cabine de metal, astupându-şi urechile cu degetele şi trăncănind cu cineva dintr-o zonă cu alt fus orar.

Aştept până când unul dintre ei îşi trage blugii şi se îndepărtează ca un tip care tocmai a făcut sex pe furiş, apoi mă instalez şi sun să-mi ascult mesajele, pe care nu le-am mai verificat de la trei – de aproape nouă ore şi ceva. (Receptorul meu păstrează căldura soioasă a strânsorii camionagiului, precum şi mirosul parfumat de lămâie de la distribuitoarele din toaletă, un miros cu care probabil că multe femei consideră că se pot obişnui.)

Primul mesaj (din zece!) e de la Karl Bemish: „Frank, aşa. Deci ca să ştii. Amărâţii de Frito Banditos tocmai au trecut p-aici. CEY 146. Notează-ţi, în caz că mă omoară. De data asta e un alt mexican pe bancheta din spate. Am sunat la şerif. Nu-s motive de îngrijorare." Clang.

Al doilea mesaj e un nou telefon de la Joe Markham: „Ascultă, Bascombe. Mai dă-o dracului. 259-6834. Sună-mă. Prefix local 609. În seara asta rămânem aici." Clang.

Al treilea mesaj e un telefon închis – mai mult ca sigur Joe, care şi-a ieşit din fire şi a rămas fără grai.

Al patrulea mesaj însă este de la Paul, aflat într-o stare de ilaritate feroce. „Şefu'? Alo, şefu', eşti acolo?" Accentul lui imperfect de Rochester. Pe fundal se aude râsul chiţăit al altcuiva. „Dacă ai chef de futai, încalecă găina şi *aşteaptă!*" Ilaritate şi mai zgomotoasă, posibil prietena lui Paul, tulburătoarea Stephanie Deridder, deşi e la fel de posibil să fie Clarissa Bascombe, complicea lui. „Gata acuma, gata. Aşteaptă." Începe un număr nou. Nu e o veste prea grozavă. „Insectă ce eşti, parazitule, vierme! Aici doctorul Recţie. Doctorul E. Recţie, te sun în legătură cu rezultatele analizelor. Nu prea te văd bine, Frank. Oncologia reia ontogeneza." N-are cum să ştie ce înseamnă asta. „Hau, hau, hau, hau, hau." Desigur, nu-i bine deloc, deşi râd amândoi ca nişte maimuţe. O monedă zornăie în deschizătura unui telefon public. „Următoarea oprire Pădurea Neagră. Vreau tort, te roooog. Hau, hau, hau, hau, hau. Hai să fie două felii, dom' doctor." Urmează zgomotul receptorului lăsat să cadă şi-i aud pe amândoi cum se îndepărtează chicotind. Aştept, aştept şi tot aştept să se întoarcă (de parcă ar fi într-adevăr acolo şi aş putea vorbi cu Paul, de parcă n-ar fi o înregistrare de acum câteva ore). Dar nu se întorc şi caseta se opreşte. Un telefon urât, care mă dezarmează total.

Al cincilea mesaj e de la Ann (încordată, oficială, un ton potrivit pentru instalatorul care i-a reparat prost ţevile.) „Frank, te rog să mă suni. Bine? Sună pe numărul meu personal: 203 526-1689. E important. Mersi." Clic.

Mesajul numărul şase, din nou Ann. „Frank. Mă suni, te rog? În seara asta la orice oră, oriunde ai fi – 526-1689." Clic.

Mesajul numărul şapte, încă un telefon închis.

Mesajul numărul opt, Joe Markham: „Am plecat spre Vermont. Aşa că să te fut în gură, dobitocule! Bulangiule! Încerci să faci..." Clang! Ducă-se.

Mesajul numărul nouă, iarăşi Joe (ce surpriză): „Chiar acum am pornit spre Vermont. Aşa că bagă-ţi mesajul ăsta în cur." Clang.

Mesajul numărul zece, Sally. „Bună." O pauză lungă, pentru adunarea gândurilor, apoi un oftat. „Trebuia să mă port mai bine în seara asta. Pur şi simplu... nu ştiu ce zic." Pauză. Oftat. „Dar – îmi pare rău. Aş vrea să fii aici, chiar dacă tu nu vrei. Vreau, vreau, vreau. Hai să... mmm... Sigur. Sună-mă când ajungi acasă, atât. Poate-ţi fac o vizită. Pa-pa." Clang.

Cu excepţia ultimului, o colecţie de mesaje neobişnuit de neliniştitoare pentru 11.50 noaptea.

Sun la Ann şi-mi răspunde imediat.

— Ce se întâmplă? întreb, mai neliniştit decât aş vrea să par.

— Scuze, spunea ea pe un ton care nu pare de scuze. Azi lucrurile au scăpat un pic de sub control. Paul a luat-o pe arătură şi mi-am zis că poate ajungi tu mai devreme să-l iei, dar acum s-a rezolvat. Unde eşti?

— La Vince Lombardi.

— Ce lombard?

— E lângă barieră. De fapt, a folosit o dată toaleta de aici. Cu ani în urmă, bineînţeles. Ajung în două ore, zic. Ce s-a întâmplat?

— Oh. El şi cu Charley s-au luat la harţă în garajul pentru bărci de la cum se lustruieşte sau nu se lustruieşte şalupa lui Charley. L-a pocnit pe Charley peste fălci cu un suport pentru rame. Nu cred c-a vrut, dar l-a pus la pământ. Cât pe ce să-l lase lat.

— E bine?

— E bine. Nu şi-a rupt nimic.

— Te întrebam dacă *Paul* e bine.

O pauză, cât să-şi revină.

— Da, răspunde ea. E bine. A dispărut un timp, dar a venit acasă pe la nouă – peste ora impusă de tribunal. Te-a sunat cumva?

— Mi-a lăsat un mesaj. Nu-i nevoie să intru în detalii: lătrat, râs isteric. (A fi mare înseamnă a fi neînţeles.)

— Vorbea aiurea?

— Părea doar surescitat. Cred că era cu Stephanie. Ann şi cu mine suntem de acord în ceea ce o priveşte pe Stephanie şi anume *între ei*

există o chimie complet aiurea. După părerea noastră, n-ar fi rău deloc dacă părinții lui Stephanie ar trimite-o la o școală militară – poate în Tennessee.

— E foarte supărat. Nu știu exact de ce. Ann ia o gură de ceva care are cuburi de gheață înăuntru. De când s-a mutat la Connecticut, și-a schimbat băutura obișnuită din bourbon (când era măritată cu mine) în cocteiluri de vodcă și lămâie, în a căror preparare Charley O'Dell pare să fie maestru absolut. Ann e în general mai greu de citit în ultima vreme, asta presupun că ar trebui să fie rostul divorțului. Dar apropo de întrebarea *de ce l-a apucat acum* pe Paul, eu cred că în orice moment există tone de motive întemeiate „s-o iei pe arătură". În special Paul ar găsi destule. Mare mirare că nu ne-apucă pe toți mai des.

— Ce face Clary?

— Bine. Acum s-au culcat amândoi la el în cameră. Zice că vrea să aibă grijă de el.

— Cred că fetele se maturizează mai repede decât băieții. Ce face Charley? A reușit să-și lustruiască barca așa cum trebuie?

— Are un ditamai cucuiul. Îmi pare rău, să știi. Acum e-n regulă. Mai zi-mi o dată unde spuneai că-l duci?

— La muzeele baschetului și baseballului. Brusc, chestia asta sună copleșitor de stupid. Vrei să-l sun eu? Fiul meu cu propriul lui număr de telefon, un adolescent tipic de Connecticut.

— Vino doar să-l iei cum ți-ai propus. E stânjenită acum, nerăbdătoare să închidă.

— Tu ce mai faci? Îmi aduc aminte că n-am mai văzut-o de câteva săptămâni bune. Nu-i foarte mult, dar e mult. Dar dintr-un motiv sau altul asta mă înfurie.

— Binișor. Bine, spune ea pe un ton obosit, evitând pronumele personal.

— Stai destul pe barcă? Apuci să vezi ceața dimineții?

— Ce vrei să insinuezi cu tonul ăsta?

— Nu știu.

Chiar nu știu.

— Pur și simplu mă face să mă simt mai bine.

Pe fir se instalează tăcerea. Zornăiala de la jocurile video și de la Roy Rogers se înalță și mă înghite. Alt camionagiu cu cămașă în carouri, blugi, păr cârlionțat și portofel mare așteaptă acum la jumătatea holului, holbându-se la un teanc de hârtii cu aspect oficial și săgetându-mă cu privirea de parcă aș sta pe telefonul lui personal.

— Spune-mi ceva adevărat, îi spun lui Ann. Nu știu de ce, dar mi se pare că vocea mea sună intim și că cere să i se răspundă la fel de intim.

Știu însă ce expresie are Ann în momentul ăsta. A închis ochii, apoi i-a deschis ca să privească în cu totul altă direcție. Și-a ridicat apoi bărbia ca să fixeze tavanul lăcuit al cine știe cărei camere splendide, cu arhitectură unică, în care se află acum. Își ține buzele strânse într-o mică linie rigidă. De fapt, mă bucur că nu văd asta, pentru că m-ar fi redus la tăcere ca pe un școlar chiulangiu.

— Nu prea mă interesează ce-ai vrut să spui cu asta, spune ea pe un ton glacial. Asta nu-i o discuție amabilă. E doar necesară.

— Pur și simplu mi-aș dori să ai ceva important să-mi spui, ceva interesant sau din toată inima. Atâta tot. Nimic personal. Tatonez după vreun indiciu de ceartă, cearta dintre ea și Charley de care mi-a zis Paul. Nimic mai nevinovat.

Ann tace. Așa că spun tot eu, cu voce slabă:

— O să-ți spun eu *ție* ceva interesant.

— Nu din toată inima? spune ea îmbufnată.

— Păi... Desigur, am deschis gura fără să știu cu ce cuvinte să ies la înaintare, ce convingeri să proclam sau să validez, ce situație umană să pun sub micul meu microscop. E înfricoșător. Și totuși asta face toată lumea – se aude vorbind și află cum stă. (Cartieru' cartieru' cartieru'.)

Ceea ce *aproape* că spun este: „Mă căsătoresc." Deși mă opresc cumva după „Mă", care sună destul de asemănător cu „Hm". Doar că *asta* vreau să spun, pentru că anunță o *acțiune* importantă și singurul motiv pentru care n-o spun (în afară de faptul că nu-i adevărat) este că până la urmă povestea asta o să cadă tot pe capul meu și mai târziu va trebui să inventez o serie de evenimente „ulterioare" și turnuri de situație șocante ca să mă scot. Plus că aș risca să fiu demascat și să le par vrednic de milă copiilor mei, care deja au rezerve față de mine.

Camionagiul mocofan continuă să mă fixeze dușmănos. E un tip înalt, crăcănat, cu pometi căzuți și ochi rotunzi și înfundați. Probabil alt amator de colonie cu iz de lămâie. Are, observ, un ceas cu o curea din zale placate cu aur, și chiar arată spre cadranul ceasului și îngaimă cuvintele *Am întârziat.* Însă îi răspund pur și simplu bălmăjind și eu către el o aiureală, apoi mă întorc în cabina pe jumătate închisă, izolându-mă de restul lumii.

— Mai ești acolo? întreabă Ann iritată.

— Hmm. Mda. Inima îmi tresaltă o dată, pe neașteptate. Mă holbez la cafeaua mea nebăută. Mă gândeam, zic, încă ușor derutat (poate că sunt încă beat) că atunci când divorțezi ai senzația că se schimbă totul

și că te lepezi de o grămadă de chestii. Dar nu cred că lepezi nici pe dracu'; pur și simplu te încarci și mai mult, de parc-ai lua în spate o marfă. Așa afli care-s limitele caracterului tău și care-i diferența între *nu se poate* și *nu vreau.* S-ar putea să-ți descoperi și un pic de cinism.

— Trebuie să recunosc că habar n-am despre ce vorbești. Ești beat?

— S-ar putea. Dar asta nu înseamnă că n-am spus adevărul. Ochiul drept mi se zbate în timp ce inima îmi face bim-bam. M-am speriat singur.

— Mă rog, cine știe, spune ea.

— Te simți ca o persoană care a mai fost căsătorită? Îmi vâr umărul și mai adânc în micul meu sicriu telefonic de metal, căutând, pe cât se poate, liniștea.

— Nu *simt* că am fost căsătorită, spune Ann, chiar și mai iritată. Chiar am fost. Acum multă vreme. Cu tine.

— Se fac șapte ani pe optsprezece, spun eu, deși brusc apare revelația – ca un șiroi de apă înghețată pe spinare – că *eu* chiar *vorbesc* cu Ann. Chiar acum. În loc să fac ceea ce fac de obicei – *nu* vorbesc cu ea sau ascult mesaje înregistrate cu vocea ei, cu ea în minte totuși. Îmi vine să-i spun cât de ciudată e senzația asta, ca o încercare de o atrage înapoi la mine. Dar ca să ce? Moment în care, suficient de zgomotos încât să-mi sară inima din piept, *bum-bum-bum-ding-ding-ding! Trrrooooosc!* Cineva din sala infectă de jocuri de pe partea cealaltă a holului a câștigat un soi de jackpot sinistru. Alți jucători – adolescenți spectrali, cu fețe de drogați – se apropie să arunce o privire.

— Încep să nu mă mai simt cum să simțeam odată. Spun chestia asta peste larma generală.

— Și cum vine asta? întreabă Ann. Adică nu-ți mai dai seama cum e când ești căsătorit?

— Exact. Ceva de genul ăsta.

— Asta pentru că *nu* ești căsătorit. Ar trebui să te *căsătorești.* Ne-am simți cu toții mai bine.

— E o poezie să fii măritată cu bătrânu' Charley, nu? Mă bucur că nu m-am scăpat că mă însor. Aș fi ratat chestia asta.

— Da, este. Și nu e bătrân. Și nu e treaba ta. Așa că nu-mi pune întrebări pe tema asta și nu te gândi, te rog, că dacă nu-ți răspund, *asta* înseamnă ceva. Din nou tăcere. Aud cum îi clincăne paharul și cum e așezat energic pe o suprafață solidă.

— Viața mea mă privește, spune ea după ce înghite, și problema nu e că nu pot să vorbesc despre ea; *nu vreau* să vorbesc despre ea. N-avem despre ce discuta. Sunt doar vorbe. S-ar putea să fii cel mai cinic om din lume.

— Eu sper că nu, spun cu ceea ce pare a fi un zâmbet idiot care mi-a apărut nepoftit pe față.

— Ar trebui să te reapuci de scris povestiri, Frank. Ai abandonat prea repede. Aud un sertar deschizându-se și închizându-se acolo la ea, oriunde ar fi, iar mintea mi se înflăcărează de perspective. Atunci toată lumea ar spune ce ai vrea tu și totul ar fi perfect – pentru tine măcar. Doar că nu s-ar întâmpla de-adevăratelea, ceea ce iar e pe placul tău.

— Crezi că asta vreau? Desigur, azi la Sally m-a adormit exact un gând de felul ăsta.

— Tu vrei pur și simplu ca totul să pară perfect și ca toată lumea să pară mulțumită. Și ești dispus să-l lași pe *pare* să fie egal cu *este*. Așa, a face cuiva pe plac devine un act de lașitate. Nimic din toate astea nu-i o noutate. Nu știu de ce mă mai obosesc.

— Pentru că te-am rugat eu. Ăsta-i un atac frontal abil asupra Perioadei Existenței.

— Mi-ai cerut să-ți spun ceva adevărat. Asta pur și simplu sare-n ochi.

— Sau veridic. M-aș mulțumi și cu atât.

— Vreau să mă culc. Te rog... Bine? Am avut o zi obositoare. Nu vreau să mă cert cu tine.

— Nu ne certăm. Aud iarăși sertarul deschizându-se și închizându-se. În magazinul de cadouri, un bărbat strigă „Mă opresc la o bere" și râde ca un apucat.

— Cu tine totul e între ghilimele, Frank. Nimic nu e într-adevăr solid. Tot timpul când vorbesc cu tine am senzația că totul e scris de tine. Până și replicile mele. E groaznic. Nu-i așa? Sau e trist?

— Nu și dacă-ți plac.

— Ei, mă rog... spune Ann ca și cum undeva, lângă o fereastră, o lumină puternică s-ar fi aprins într-o beznă altminteri fără sfârșit, iar strălucirea ei extraordinară ar fi mișcat-o și ar fi transportat-o preț de o clipă. Cred că da, continuă ea, părând uimită. Doar că mi s-a făcut foarte somn. Trebuie să plec. M-ai epuizat. Astea sunt cele mai intime cuvinte pe care mi le-a adresat de ani întregi! (N-am idee ce anume ar fi putut să i le inspire.) Deși mai trist decât ce i se pare ei trist e faptul că, ascultându-le, nu-mi rămâne nimic de spus, nici măcar niște replici pe care să i le scriu. Apropierea, chiar și infimă, chiar și pentru o clipită, e doar o altă formă de a spune povești.

— O să fiu acolo de dimineață, spun eu vesel.

— Bine, bine, spune Ann. E foarte bine, iubitule. (O scăpare.) Paul o să se bucure să te vadă. Închide telefonul înainte să apuc măcar să-mi iau la revedere.

Mai mulți călători au întins-o de la Vince, întorcându-se în noapte, suficient de treji pentru încă o oră de condus înainte ca somnul sau poliția să-i prindă din urmă. Camionagiul care mă fixase suspicios vorbește acum cu un coleg de branșă, îmbrăcat tot într-o cămașă cadrilată (pe verde; cămăși disponibile doar la popasurile camionagiilor). Al doilea tip e un uriaș cu o gușă enormă de Milwaukee, bretele roșii, o tunsoare scurtă care-i dă un aer porcin și o curea supradimensionată de campion de rodeo, argintie cu auriu, care-i ține blugii strânși peste părțile intime cu siguranță minuscule. Amândoi clatină din cap dezgustați spre mine. În mod evident au treburi mai importante decât mine – să sune la un număr cu 900 ca să se intereseze care dintre curvele lor preferate lucrează în parcarea BP de pe Route 17, la nord de Suffern. Bag mâna-n foc că sunt republicani; probabil că par cel mai ușor de intimidat dintre cei care vorbesc la telefon.

Într-un moment de tulburare cauzată de Ann, hotărăsc totuși să-i sun pe Markhami, pentru că sunt convins că Joe se laudă degeaba că se cară, pentru că în momentul ăsta el și Phyllis zac și se uită la HBO, adică exact ce n-au, dar și-ar dori în Island Pond.

Telefonul sună îndelung înainte să răspundă o centralistă care abia s-a trezit și care pronunță Sleepy Hollow astfel încât seamănă cu „slippery olive[1]".

— Ăștia au plecat, cred, spune ea cu o voce chinuită, de om torturat cu lampa în ochi. I-am văzut ducându-și bagajele la mașină pe la nouă, cred. Dar stați să sun.

Și, într-o clipă, Joe e pe fir.

— Salut, Joe, sunt Frank Bascombe, spun eu exagerat de vesel. Scuze că m-am dat la fund. Am avut niște probleme de familie de care n-am putut să scap. (Fiul meu l-a pălit pe soțul maică-sii cu un suport de vâslă, apoi a început să latre ca un pomeranian, ceea ce ne-a dat pe toți cu câteva căsuțe înapoi.)

— Cine crezi că *e*? spune Joe, în mod evident măsurând-o încântat pe Phyllis, care bineînțeles că s-a instalat lângă el în strălucirea mocirloasă a televizorului, îndopându-se cu Pringles. Aud un clinchet de dangăt de gong și pe cineva trăncănind în spaniolă. Se pare că se uită la box mexican, ceea ce probabil că i-a trezit lui Joe instinctele războinice.

— Credeam că ți-am zis că ne cărăm de-aci.

---

1 Măslină alunecoasă.

— Am sperat să vă prind înainte să plecați, doar ca să văd dacă aveți întrebări. Poate că ați luat o hotărâre. O să vă mai sun dimineață, dacă preferați. Trec peste faptul că Joe m-a făcut dobitoc și bulangiu pe robot.

— Avem deja alt agent imobiliar, spune Joe cu dispreț.

— Mă rog, cu v-am arătat tot ceea ce se găsește după știința *mea*. Dar casa Houlihan merită o reflecție serioasă. Lucrurile o să se miște foarte repede pe-acolo dacă s-au băgat alte agenții pe fir. S-ar putea să fie momentul să faceți o ofertă dacă vă trage ața.

— Vorbești singur, rânjește Joe cu dispreț. Aud o sticlă lovind cu un clinchet gura unui pahar, apoi a altui pahar.

— Dă-te, dă-te, dă-te, îl aud spunând pe un ton repezit – în mod evident către Phyllis.

— Dă-mi-l și mie să vorbesc cu el, spune ea.

— N-o să vorbești cu el. Mai aveai ceva să-mi spui? întreabă Joe așa încât să aud cum i se freacă receptorul de ciocul lui caraghios. Ne uităm la meciuri, asta-i ultima rundă. Apoi plecăm. Joe a uitat deja de așa-zisul nou agent imobiliar.

— Voiam doar să văd ce mai faceți. Din mesajul tău mi s-a părut că ești un pic cam agitat.

— Asta a fost acum trei sute cincizeci de ani. Mâine ne întâlnim cu altă persoană. Acum șase ore am fi făcut o ofertă. Acum nu mai facem.

— Poate că la momentul ăsta e o mișcare bună să vă întâlniți cu altcineva, spun eu pe un ton pe care l-aș vrea exasperant.

— Bun. Mă bucur că te bucuri.

— Dacă pot să vă ajut cumva, pe tine și pe Phyllis, știi numărul meu.

— Îl știu. Zero. Zero, zero, zero, zero, zero, zero.

— Cu prefix 609. Nu uita s-o saluți pe Phyllis din partea mea.

— Bascombe îți transmite călduroase urări, dragă, spune Joe pe un ton prefăcut.

— Dă-mi-l și mie, o aud pe ea zicând.

— Un cuvânt din două litere, care se termină cu O. Joe lungește *o*-ul într-un *uhuuuu* prelung, diftongic, așa cum fac mocofanii din Beaver Valley.

— Nu-i nevoie să te porți ca un rahat, spune ea. Face tot ce poate.

— Adică e bătut în cap? spune Joe, acoperind parțial receptorul, ca să aud ce-a spus despre mine, dar să mă prefac că n-am auzit, și ca să poată spune ce vrea, dar să nu recunoască. După un anume punct, pe care s-ar putea să-l fi depășit deja, nu mă mai doare nici măcar în cur.

Deși situația lor seamănă destul de mult cu ce mi-am imaginat azi dimineață: că vor intra într-o perioadă groaznică, de foc, apropo de

identitatea lor, o perioadă din care vor ieşi dezorientaţi. După care vor rătăci în ceaţă până când vor ajunge la momentul deciziei, moment în care mi-aş fi dorit să vorbesc cu ei. Dar aşa, s-a nimerit să sun când sunt încă dezorientaţi şi doar *par* hotărâţi. Dacă aş fi aşteptat până mâine, ar fi fost amândoi în cămăşi de forţă şi gata de acţiune; pentru că ceea ce e valabil pentru ei e valabil pentru oricare dintre noi (şi e un semn de maturitate): poţi să urli, să spargi mobilă, să te îmbeţi, să-ţi bușeşti Nova şi să-ţi umpli de sânge pumnii în panourile de sticlă de pe pereţii magherniţei în care eşti temporar cazat, dar până la urmă nu vei schimba situaţia de bază şi tot va trebui să iei decizia pe care n-ai vrut s-o iei mai înainte, şi probabil că o să decizi exact ce nu voiai, ceea ce ţi-a şi pricinuit tot delirul şi explozia psihică.

Cu alte cuvinte, posibilităţile sunt limitate. Dar Markhamii au stat prea mult în Vermontul cel puţintel la minte – culegând fructe de pădure, pândind căprioarele şi făcând haine ţesute în casă prin metode înnobilate de timp – ca să ştie asta. Într-un fel, eu ofer un serviciu cu acoperire mai largă decât ar putea părea la prima vedere – o trezire gratuită la realitate.

— Frank? Acum, la telefon a trecut Phyllis. În fundal încep să se audă bufnituri şi hârşâieli de mobilă de motel, ca şi cum Joe ar încărca totul în maşină.

— Tot aici sunt, spun, deşi mă gândesc să-i dau un telefon lui Sally. N-ar fi imposibil s-o conving să zboare până la Bradley de dimineaţă, de unde Paul şi cu mine am putea s-o culegem în drum spre Muzeul Baseballului, apoi să ne continuăm drumul spre Cooperstown într-o formulă familistă de tip nou: tată divorţat plus fiu care locuieşte în alt stat şi trece printr-un *sturm und drang* psihic plus prietena văduvă a tatălui, faţă de care acesta nutreşte o profundă afecţiune şi confuzie şi pe care s-ar putea să n-o mai vadă niciodată, dacă n-o ia de nevastă. Lui Paul i s-ar părea o formulă potrivită pentru vremurile noastre.

— Cred că m-am pus oarecum de-acord cu Joe apropo de toată povestea asta, spune Phyllis. Mi se pare că Phyllis vorbeşte ca şi cum asta i-ar cere o anumită forţă fizică, de parcă ar fi înghesuită într-un dulap sau ar fi nevoită să se strecoare printre ditamai bolovanii. Mi-o imaginez într-un halat roz de bunicuţă, cu părţile de sus ale braţelor dolofane, probabil cu şosete în picioare din cauza aerului condiţionat cu care nu e obişnuită.

— Asta-i grozav, ce mai. *Bing, bing, bingbang-bing.* Vizavi, în sala de jocuri, puştii fac scoruri mari la Bătălia Samurailor. Vince funcţionează mai degrabă ca mall provincial decât ca sanctuar sportiv *part-time.*

— Îmi pare rău că a ieşit aşa după cât ai muncit, spune ea, cliberându-se cumva, cu o sforţare, de ceea ce o stânjenea. Poate că face skandenberg cu Joe.

— Viaţa merge mai departe, spun eu jovial. Sunt sigur că are de gând să-mi explice judecata complexă care i-a făcut, pe ea şi pe Joe, să sară-n altă barcă în mijlocul râului. Dar sunt dispus s-o las să trăncănească doar pentru că o s-o apuce disperarea imediat cum o să termine ce-are de spus. Pentru clienţii tâmpiţi aşa cum sunt Markhamii, cel mai rău e să facă ce-i taie capul; când ar fi mult mai uşor, mai sigur şi mai reconfortant să lase un profesionist plătit, cum sunt eu, să le spună ce să facă, pentru că întotdeauna vor fi sfătuiţi să respecte uzanţele.

— Deci credeţi că aţi luat decizia corectă, zic. Imaginea lui Sally venind cu avionul să ne întâlnim mi-e încă vie în minte: o imagine mintală clară cu ea urcându-se într-un mic avion, bine-dispusă, cu o geantă cu lucruri pentru o noapte.

— Frank, Joe a zis că se şi vede stând pe alee şi dând interviuri unui reporter de la o televiziune locală, spuse Phyllis cu sfială, şi că nu vrea să fie omul ăla, nu în casa Houlihan. Probabil că i-am expus deja lui Joe teoria mea despre cum să te vezi şi să înveţi să te şi placi, din moment ce acum o prezintă drept propria-i înţelepciune brevetată. Se pare că Joe a ieşit din cameră.

— Pe ce temă ar fi intervievat? întreb.

— Asta nu contează, Frank. E vorba de întreaga situaţie.

Dincolo de uşile de sticlă, în parcarea luminată în portocaliu, opreşte lângă intrare un autocar mare, în nuanţe de verde şi auriu, pe care scrie *Eureka* cu litere exagerat de înflorate şi buclate. Am văzut autocare din astea când mă duceam la Sally prin Garden State. De obicei sunt ticsite de canadieni din partea franceză, beţi mangă, care se duc la Atlantic City să joace la Trump Castle. Merg întins, ajung la unu noaptea, joacă patruzeci şi opt de ore fără întrerupere (cu mâncare şi băutură la botul calului), apoi se înghesuie iar la bord şi dorm tot drumul înapoi până la Trois Rivières, ajungând lunea la timp pentru jumătate de zi de serviciu. Asta numesc unii distracţie. Aş vrea s-o întind înainte ca o gaşcă din asta să năvălească înăuntru.

Dar Phillys a câştigat o rundă, lăsându-l cumva pe Joe să se autoconvingă că el e moşul arţăgos, avar şi inflexibil care a pus cruce reşedinţei Houlihan.

— Şi mai credem, Frank, turuie Phillys, şi aici sunt şi eu categorică la fel ca Joe, că nu vrem să fim la cheremul unei economii false.

— Care economie să fie aia? întreb.

— Cea a imobiliarelor. Dacă acum nu ne iese, poate că mai bine aşteptăm.

— Păi asta aşa e. Nu te poţi scălda de două ori în apele aceluiaşi râu, spun eu indiferent. Sunt curios, totuşi, dacă ştiţi unde o să staţi când o să înceapă şcoala.

— Îhî, spune Phyllis cu competenţă. Ne gândim că, dacă ne ajunge cuţitul la os, Joe poate închiria un apartament de burlac lângă serviciu, iar eu pot rămâne temporar în Island Pond. Avem de gând să discutăm cu celălalt agent mobiliar despre asta. Phyllis chiar spune „mobiliar", ceva ce n-am mai auzit niciodată din gura ei şi care-mi arată că regresează la o mai veche matrice de personalitate – mai disperată, dar mai calculată (nici asta nu e ceva ieşit din comun).

— Păi pare o judecată destul de sănătoasă, spun.

— Pe bune, chiar ţi se pare? întreabă Phyllis, cu o frică nemascată străpungându-i brusc vocea ca o furcă. Joe zice că în nici un loc pe care ni l-ai arătat n-a simţit că s-ar fi întâmplat vreodată ceva important. Dar eu nu sunt atât de sigură.

— Mă întreb la ce s-o fi referit, spun. Poate o celebritate omorâtă? Sau descoperirea unui nou sistem solar de la un telescop dintr-un pod?

— Ei, el crede că, dacă plecăm din Vermont, ar trebui să trecem într-o sferă a evenimentelor mai importante, care să ne facă pe amândoi să evoluăm într-un anume fel. În locurile pe care ni le-ai arătat n-a avut senzaţia asta. Poate că locuinţele tale li s-ar potrivi mai bine altora.

— Nu sunt ale mele, Phyllis. Sunt ale altora. Eu doar le vând. O grămadă de oameni se descurcă binişor în ele.

— Sunt convinsă, spune Phyllis ursuză. Dar ştii la ce mă refer.

— Nu prea. Teoria lui Joe despre evenimentele importante îmi arată că a scăpat printre degete confirmarea abia obţinută. Dar nu mă interesează. Dacă Joe închiriază o mică *dépendence* în Manalapan, iar Phyllis îşi găseşte ceva „util" de făcut ca suplinitoare la şcoala de meşteşuguri din Island Pond, intră într-un nou „grup de design de hârtie" alături de o ceată de prietene cu limbă ascuţită, dar gata să ofere sprijin moral, în timp ce Sonja e primită în brigada de majorete la Lyndon Academy. Căsătoria în stil Markham va fi moartă şi-ngropată până de Ziua Curcanului. Ceea ce, bineînţeles, e adevărata problemă în cazul de faţă (sub deciziile imobiliare se ascunde întotdeauna o temă mai profundă). Să merite viaţa de cuplu rahaturile incredibile necesare pentru a satisface nevoile celuilalt? Sau ar fi mai distractiv să mergi înainte singur?

— Când vizitezi case te prinzi destul de bine ce-i cu tine, Phyllis, spun eu (ceea ce e chiar ultimul lucru pe care vrea să-l audă).

— M-aş fi dus să văd casa ta de negri, Frank – adică cea de închiriat. Dar pur şi simplu lui Joe nu i-a convenit ideea.

— Phyllis, sunt la un telefon public de pe autostradă, aşa că ar cam trebui să plec de-aici până nu mă calcă un camion. Dar cred că o să-ţi dai seama că piaţa închirierilor de la noi e cam limitată. Observ o falangă de canadieni chicotitori, majoritatea îmbrăcaţi în bermude, care iau cu asalt parcarea, toţi chitiţi să ajungă la budă, să înfulece nişte mâncare moartea-stomacului, să dea târcoale vitrinei cu trofeele lui Vince şi să mai tragă un ultim pui de somn pe drum înainte de maratonul jocurilor de noroc.

— Nu ştiu ce să spun, Frank. Aud cum cade ceva de sticlă, spărgându-se într-o mulţime de bucăţi.

— O, căcat, spune Phyllis. Apropo, nu-i un agent imobiliar din Haddam. Tipa lucrează mai mult în zona East Brunswick. O zonă din centrul New Jersey-ului care seamănă cu câmpurile de suburbie uscate, cu vegetaţie pitică din Youngstown. Acolo închiriază Skip McPherson patinoarul pe timp de noapte.

— Ei, o să fie o atmosferă total nouă pentru voi (atmosfera de Youngstown).

— Totuşi e un nou început, cum ar veni, nu-i aşa? spune Phyllis, lăsându-se pradă tulburării.

— Ei, poate că Joe o să se vadă mai bine acolo. Şi chiar nu e vorba de nici un început, Phyllis. Totul e parte din căutarea voastră continuă.

— Ce crezi că o să se întâmple cu noi, Frank?

Canadienii năvălesc acum în hol, înghiontindu-se între ei şi hlizindu-se ca nişte suporteri de hochei – şi bărbaţii, şi femeile. Sunt nişte albi masivi, sănătoşi, fericiţi şi perfect adaptaţi la lumea în care trăiesc, care nu sunt niciodată dispuşi să sară peste vreo masă sau să se gătească fără un motiv întemeiat. Se risipesc în grupuri de doi sau trei, băieţi şi fete, şi dispar strigând în falset spre toalete pe uşile duble de metal. (Americanii cei mai de soi sunt, după părerea mea, canadienii. De fapt mă gândesc să mă mut acolo, pentru că găseşti toate calităţile Statelor, dar aproape nici un defect, plus îngrijire medicală de la naştere până la moarte şi doar o mică parte din crimele de la noi. Imediat după paralela patruzeci şi nouă se întinde un loc agreabil unde să-ţi petreci anii de pensie.)

— M-ai auzit, Frank?

— Te aud, Phyllis. Cât se poate de clar. Ultimele canadience vesele, cu poşetele în mână, dispar în toaleta femeilor, unde încep imediat să-i ia la purecat pe bărbaţi şi să bată câmpii despre cât de „norocoase" sunt că au dat peste asemenea nătărăi.

— Pur şi simplu tu şi Joe cântaţi prea acerb fericirea, Phyllis. Ar trebui pur şi simplu să cumpăraţi prima casă care vă place cât de cât de la noul vostru agent şi să începeţi să fiţi fericiţi. Nu-i chiar aşa de greu.

— Probabil că sunt eu prost dispusă din cauza operaţiei, atâta tot, spune Phyllis. Ştiu că suntem destul de norocoşi. Mai nou, sunt tineri care nici măcar nu-şi mai permit o casă.

— Sunt şi dintre cei mai puţini tineri. Mă întreb dacă Phyllis crede că ea şi Joe fac parte din tineretul ţării. Trebuie s-o iau din loc, spun.

— Ce face băiatul tău? Nu mi-ai spus tu că are boala Hodgkin sau o leziune pe creier, sau aşa ceva?

— Îşi revine, Phyllis. Asta până azi după-amiază. E un băiat de nota zece. Mersi de întrebare.

— Şi Joe are nevoie de multă îngrijire în momentul ăsta, spune Phyllis, ca să mă mai ţină la telefon. (O femeie din toaletă scoate un strigăt de luptă ca indienii, care le face şi celorlalte chef de urlat. Aud cum se trânteşte uşa unei cabine. „Băi fraţilor... Duuuaamne", răspunde unul dintre bărbaţi din toaleta vecină.) Am trecut prin nişte schimbări în relaţia noastră, Frank. Nu-i uşor să laşi pe cineva în cercul tău intim dacă amândoi sunteţi la a doua încercare.

— Nu-i uşor nici pentru cei care-s la prima încercare, spun cu nerăbdare. Phyllis pare să aştepte să-i pice ceva. Dar ce? Am avut odată o clientă – nevasta unui profesor de istoria religiilor, mamă a trei copii, dintre care unul era autist şi rămânea în maşină, legat cu un ham – care m-a întrebat dacă nu cumva m-ar interesa o partidă cu ea pe podeaua lustruită a unei case în stil ranch din Belle Mead, o casă care îi plăcuse soţului ei, dar pe care ea voise s-o mai vadă o dată pentru că i se părea că spaţiul era lipsit de „fluiditate". Un exemplu clar de transfer. Dar nimeni care lucrează în imobiliare nu e pregătit pentru dimensiunea sexuală: ore petrecute în doi, nas în nas (pe locurile din faţă ale unei maşini, în case provocator de goale); aura nu tocmai falsă de vulnerabilitate şi abandon; perspectiva unui viitor croit pe acelaşi tipar, cu ocheade neaşteptate, aţâţătoare, la capătul răsadului de salată, schimburi alunecoase, aproape ratate de priviri pe deasupra unei parcări încinse de soarele verii sau prin geamul unei ferestre, cu soţul de faţă. Au fost situaţii, în aceşti trei ani şi jumătate, când nu m-am purtat ca un cetăţean-model. Doar că pentru o asemenea ispravă poţi să-ţi pierzi licenţa şi să devii o glumă proastă în comunitatea noastră, lucruri pe care nu prea mai sunt dispus să le risc aşa cum poate că eram pe vremuri.

Şi totuşi, dintr-un motiv sau altul, mă pomenesc că mi-o închipui pe dolofana Phyllis nu într-un imprimeu cu petunii, ci goală toată în

afară de un mic slip, ţinând în mână un pahar de scotch în timp ce vorbeşte şi se uită printre obloane în parcarea luminată grunjos de la Sleepy Hollow la Mombo, fiul de optsprezece ani al administratorului, pe jumătate polinezian, fără cămaşă şi cu muşchii umflaţi, care duce un sac de gunoi la tomberonul din faţa băii lor, în timp ce putoarea de Joe răspunde ursuz uneia dintre chemările mai puţin pasionante ale naturii în spatele uşilor închise. E a doua oară pe ziua de azi când mă gândesc „aşa" la Phyllis, în ciuda problemelor ei de sănătate. Totuşi, întrebarea mea e de ce?

— Deci stai singur? întreabă Phyllis.

— Poftim?

— Pentru că la un moment dat lui Joe i s-a părut c-ai fi gay, nu de alta.

— Nu. Cur egrete, cum spune fiul meu. Deşi sunt uluit. În două ore am fost bănuit c-aş fi preot, bătut în cap şi, mai nou, homo. Se pare că nu reuşesc să transmit ce am de transmis. Aud un alt gong care face *ding* în timp ce Joe dă mai tare sonorul transmisiunii din Mexic.

— Ei, spune Phyllis în şoaptă, o clipă mi-am dorit să vin cu tine, Frank. Ar fi drăguţ.

— Nu te-ai simţi bine cu mine, Phyllis. Ţi-o garantez.

— Oh. E o aiureală. Vorbesc aiurea, aiurea de tot.

Păcat că nu se poate urca în autocar cu canadienii.

— Eşti un bun ascultător, Frank. Sunt sigură că ăsta-i un plus în meseria ta.

— Uneori. Dar nu întotdeauna.

— Eşti tu modest.

— Multă baftă amândurora, spun.

— Ei, ne mai vedem, Frank. Ai grijă. Mersi.

Clanc.

Camionagiii care îmi aruncaseră priviri duşmănoase s-au cărat. Şi ambele găşti de canadieni îşi fac acum apariţia din toalete cu mâinile umede, nasurile suflate, feţele stropite, părul pieptănat cu apă, poalele cămăşilor îndesate deocamdată în pantaloni, hlizindu-se de cine ştie ce secrete scârboase şi-or fi împărtăşit înăuntru. Mărşăluiesc cu toţii în Roy's, în timp ce şoferul autocarului, slăbănog şi îmbrăcat în uniformă, stă în picioare afară, chiar lângă uşile de sticlă, savurând o ţigară şi un moment de linişte în noaptea fierbinte. Îşi aruncă ochii în direcţia mea, mă vede cum stau în cabina telefonică şi mă uit la el, clatină din cap

de parcă am ști amândoi despre ce e vorba, aruncă țigara și dispare din raza mea vizuală.

Fără vreo urmă din rezerva care mă cuprinsese-n timpul cinei, formez numărul lui Sally, convins că am luat o decizie proastă în privința ei, că ar fi trebuit să rămân și să insist până ies la liman ca un tip care știe să transmită corect un mesaj. (Desigur, s-ar putea ca asta să fie până la urmă o direcție și mai greșită – obosit, pe jumătate beat, arțăgos, incapabil să-mi controlez discursul. Deși uneori e mai bine să iei o decizie proastă decât să nu iei nici una.)

Dar din mesajul ei, Sally pare să fie într-o stare asemănătoare, și aș vrea să mă-ntorc pe călcâie și să zbor înapoi, să mă vâr în pat lângă ea și să adormim imediat ca un cuplu cu state vechi, iar mâine s-o iau cu mine și să încep să-mi induc niște dorințe adevărate în viață, și un pic de distracție pe deasupra, și să nu mai fiu eu ăla care nu-și dă drumul. Patruzeci de clarvăzători capabili să-l găsească pe Jimmy Hoffa într-o groapă de gunoi sau să-ți spună pe ce stradă din Great Falls locuiește Norbert, fratele tău geamăn dispărut, n-ar putea să-mi indice o „partidă" mai bună decât Sally Caldwell. (Desigur, unul dintre paradoxurile fundamentale ale Perioadei Existenței e că s-ar putea să te afunzi și mai rău tocmai atunci când ți se pare că ieși la suprafață.)

— Hait, fir-ai tu să fii de tembel, scuipă unul dintre canadieni în timp ce ascult concentrat cum telefonul lui Sally sună, sună și iar sună.

Trec însă imediat la următoarea decizie: să las un mesaj în care să spun că *aș fi* zbârnâit înapoi, doar că nu știam unde e, și totuși sunt gata să închiriez un Piper Comanche și s-o aduc zbârnâind la Springfield, de unde eu și cu Paul s-o culegem la timp pentru masa de prânz. Zbârr. Zbârr.

Dar în loc de vocea ei dulce și de mesajul diversionist din motive de siguranță – „Bună! Nu suntem acasă, dar apelul dumneavoastră e important pentru noi" – nu mă aleg decât cu țârâit după țârâit. Chiar îmi imaginez telefonul vibrând de mama focului pe măsuța de lângă patul ei mare, cu baldachin, pe care mi-l imaginez gol, deși a fost pregătit cu drag. Formez din nou numărul și încerc să mi-o închipui pe Sally țâșnind afară de la duș sau tocmai întorcându-se acasă după o plimbare melancolică în miez de noapte pe plaja Mantoloking, urcând treptele de la intrare câte două, uitând să mai șchiopăteze, sperând că sunt eu. Și chiar sunt eu. Doar că tot ce-aud e țâr, țâr, țâr, țâr.

Un miros aproape grețos de hotdog răsfiert plutește prin hol dinspre Nathan's.

— Și mintea ta e o canalizare, îi aruncă una dintre canadience unui bărbat de la coadă.

— Și a ta ce e, ai? O sală de operație? Nu-s însurat cu tine, da?
— Încă, hohotește un alt bărbat.

Deși înfrânt, sunt gata de plecare și străbat holul cu pași mari, îndreptându-mă direct spre ieșire. Băieți sfrijiți din Moonachie și Nutley se împrăștie către automatele cu Mortal Kombat și Drug War, chitiți pe măcel. Pe ușile din față intră noi călători, căutând un soi de ușurare, ignorând vitrina cu trofeele lui Vince – prea mult pentru o noapte târzie. Ar trebui, chiar acum, pe loc, să cumpăr ceva pentru Clarissa, dar n-au nimic de vânzare în afară de prostii cu fotbal și cărți poștale care prezintă bariera din New Jersey în toate cele patru anotimpuri și dispoziții (va trebui să caut ceva mâine) și ies din interiorul cu aer condiționat trecând chiar pe lângă șoferul din Eureka, care se sprijină cu un picior pe monstrul lui adormit, înconjurat acum de pescăruși albi încremeniți în întuneric.

O iau din nou pe autostrada șerpuită, sufocată de lumini, cu ceasul digital de pe bord arătând 12:40. E deja mâine, 2 iulie, iar aspirațiile mele personale se concentrează acum pe somn, pentru că restul zilei de mâine va fi o probă de foc chiar și dacă totul va merge perfect până-n cel mai mic detaliu, ceea ce nu se va întâmpla; așa că sunt hotărât – chiar dacă o să plec târziu și așa mai departe – să-mi pun capul năuc pe o pernă *undeva* în Statul Constituției, ca mic semn de progres și stimul pentru călătoria care mă așteaptă.

Dar autostrada îmi pune bețe-n roate. Pe lângă încetinirile cauzate de lucrările de construcție, amalgamul de rampe de acces, ATENȚIE, SE LUCREAZĂ, defecțiunile de pe banda din stânga și un avertisment mecanic fierbinte că întreaga coastă ar putea exploda pur și simplu, traficul e acum și mai furios, o nebunie scrâșnită în beznă și o disperare automobilistică generală, de parcă cine nu pleacă din New Jersey în noaptea asta ar fi condamnat la moarte sigură.

La ieșirea 18E&W, unde se termină bariera, mașinile se înghesuie înainte, după, în jur și cât vezi cu ochii spre podul George Washington. Panouri automate cocoțate deasupra benzilor îi atenționează pe călătorii complet epuizați să se aștepte la ÎNTÂRZIERI MARI, ALEGEȚI RUTE ALTERNATIVE. Un sfat mai responsabil ar fi: DAȚI CĂRȚILE PE FAȚĂ. ÎNTOARCEȚI-VĂ ACASĂ. Îmi închipui kilometri întregi de blocaje pe Cross Bronx (cu mine atârnând îngrețoșat deasupra acelui *no man's land* urban, colcăitor și infernal de dedesubt), urmați de accidente cu multe victime pe Hutch, noi cozi lungi la ghișeele de pe magistrală unde se încasează taxa, o înșiruire monotonă de panouri obscure cu NU MAI AVEM CAMERE LIBERE tot drumul până la Old Saybrook și mai

departe, totul culminând cu mine dormind pe bancheta din spate la un popas năpădit de țânțari și (în cel mai rău caz), legat și mutilat, jefuit și ucis de niște adolescenți angoasați – care s-ar putea să se fi luat după mine de la Vince și să mă urmărească chiar acum – iar leșul meu să ajungă mâncare pentru ciori, mut pe o culme din Darien.

Așa că, așa cum prost am fost sfătuit, o iau pe ruta alternativă.

Deși de fapt nu există cu adevărat o rută alternativă, ci doar o *altă* rută, o rută mai lungă pentru proști, total aberantă, aproape de netrecut pe hartă, care presupune s-o iei spre vest ca să ajungi în est: înainte pe 80, unde nenumărate mașini se înghesuie toate spre est, apoi spre vest până la Hackensack, înainte pe 17 pe lângă Paramus, apoi spre nord prin Garden State (iar!), deși, în mod destul de straniu, traficul e lejer; prin River Edge, Oradell și Westwood, treci de două bariere până aproape de New York, apoi o iei spre est până la Nyack și Tappan Zee, în jos până la Tarrytown (unde a locuit pe vremuri Karl Bemish), până când Estul îți apare în față așa cum trebuie să-i fi apărut odinioară Nordul bătrânului Henry Hudson însuși.

Ceea ce într-o noapte normală de vară ar fi durat treizeci de minute – George Washington până la Greenwich și acolo direct într-o pensiune mică și scumpă, cu vedere la apa luminată de lună – îmi ia o oră și un sfert și *abia* am ajuns la sud de Katonah, cu ochii rotindu-mi-se în cap și ustu-rându-mă, năluci sărind din șanțuri și gorgane, silit, ca să nu adorm pe neașteptate, să strâng volanul ca un pilot de la Le Mans care a făcut un infarct. Mă gândesc în mai multe rânduri s-o las pur și simplu baltă, să trag pe dreapta, să cad pe-o parte de oboseală și să-i las pe pândașii nopții ascunși în zonele de periferie din Pleasantville și Valhalla să-și facă mendrele cu mine – cu mașina pe jantă, portbagajul spart, bagajul și panourile imobiliare împrăștiate peste tot, cu portofelul săltat de siluete vagi cu Air Jordan în picioare.

Dar sunt prea aproape. Și în loc să rămân pe drumul 287 cel lat, sigur și demn de încredere până pe drumul 684 cel lat, sigur și demn de încredere și să atac cei treizeci și ceva de kilometri rămași până la Danbury (practic un Oraș al Motelurilor, cu un magazin de băuturi alcoolice deschis, poate, toată noaptea), cotesc spre nord la Sawmill (al cărui nume rustic e suficient ca să mă adoarmă) și mă îndrept spre Katonah, uitându-mă în atlasul AAA să găsesc cel mai scurt drum până în Connecticut.

Atunci, aproape imposibil de observat, apare un mic panou de lemn – CONNECTICUT – cu o mică săgeată vopsită de mână care pare să tot indice drumul de prin 1930. Și o iau într-acolo, pe NY 35, cu

farurile măturându-i aleile înguste, şerpuitoare, cu ziduri de piatră, străjuite de copaci, către Richfield, până unde, după calculele mele (distanţele care păreau mari pe hartă sunt de fapt destul de mici), mai sunt vreo nouăsprezece kilometri. Şi în fix zece minute sunt acolo, în satul adormit ce se înalţă într-un decor frumos, bucolic, ceea ce înseamnă că am trecut cumva graniţa statului fără să-mi dau seama.

Ridgefield, pe care-l străbat prudent de la un cap la altul, cu ochii în patru după poliţişti şi moteluri, e un cătun care chiar şi în lumina pală a felinarelor sale stradale cu sulfură de bariu ar aminti oricui, în afară de un ridgefieldez născut şi crescut aici, de Haddam, New Jersey – poate doar mai bogat. O stradă principală îngustă, englezească, se iţeşte la capătul sudic împădurit, trece printr-un cartier de vile umbrit de nuci americani, cu peluze bogate, cotloane adânci şi arhitectură eclectică, unde fiecare vilă e înţesată de echipamente de securitate, apoi şerpuieşte printr-un cartier comercial bizar, cu clădiri de birouri învecinate amintind mai degrabă de stilul Tudor, acoperite cu şindrilă (agenţii imobiliare prospere, un showroom de maşini clasice, un magazin japonez de delicatese, o prăvălie cu articole de pescuit, un magazin de băuturi alcoolice, o librărie Food For Thought). Chiar în centrul satului se află un monument al eroilor îngrădit, flancat de biserici protestante masive şi de încă două vile transformate în birouri de avocatură. Membrii Clubului Lions se întrunesc miercuri, iar cei ai Clubului Kivanis joi. Alte străzi mai scurte şerpuiesc şi se pierd în cartiere mai modeste, dar la fel de bogate în copaci, cu alei purtând nume ca Baldy, Pudding, Toddy Hill, Scarlet Oak şi Jasper. În mod evident, oricine locuieşte la sud de Cross Bronx s-ar muta aici dacă l-ar ţine punga.

Dar când îl străbaţi la ora 2.19, „oraşul" zboară pe lângă tine pe neobservate şi te pomeneşti că ai ieşit din el pe Route 7 fără să fi trecut pe lângă vreun loc unde să te opreşti şi să ceri indicaţii şi fără să fi zărit vreo firmă prietenoasă de motel – doar o pereche de pensiuni întunecate (Le Château şi Le Perigord), unde ai putea să te-nfigi într-un homar thermidor împreună cu secretara sau într-o vită scarpatti şi într-o omletă norvegiană împreună cu fiul care învaţă la o şcoală pregătitoare din apropiere. Dar să nu te aştepţi la o cameră. Ridgefield e un oraş care nu te încurajează să zăboveşti, unde serviciile se adresează doar localnicilor, motiv pentru care, după părerea mea, ar fi jalnic să locuieşti aici.

Epuizat şi dezamăgit, cotesc fără tragere de inimă la stânga pe Route 7, resemnându-mă să mă târăsc încă douăzeci şi patru de kilometri până la Danbury pe drumul de-aici încolo plin ochi de maşini obscure vârâte în parcări obscure de moteluri. Am păşit cu stângul de la bun

început. O atitudine fermă la Sally sau măcar un popas la Tarrytown m-ar fi salvat.

Şi totuşi în faţă, unde Route 7 se întretaie cu periferia Ridgefield-ului şi dispare în inima dichisitului Connecticut, zăresc licărirea roşie, tremurătoare, de neon, pe care renunţasem să mai sper c-o s-o văd. MOTEL. Şi, sub ea, cu litere mai mici şi mai neclare, inscripţia revigorantă CAMERE LIBERE. Ţâşnesc spre ea ca o rachetă.

Dar când intru în mica parcare ca o semilună (motelul se numeşte Briza Mării, deşi nu-i nici o mare prin preajmă care să ofere brize), nimeresc în plină agitaţie. Clienţii motelului au ieşit din camere în halate, papuci şi tricouri. Poliţia locală e prezentă în număr mare – şi maşinile cu girofar albastru continuă să sosească – în timp ce o ambulanţă mare, portocaliu cu alb, cu luminile aprinse şi uşa din spate deschisă, pare pregătită să primească un pasager. Locul are ceva din atmosfera ireală, aproape încremenită, luminată contre-jour a unui platou de cinema (nu asta îmi dorisem) şi sunt tentat să-mi văd pur şi simplu de drum, deşi asta ar însemna, cum spuneam, să mă prăbuşesc pe bancheta din spate şi să sper că n-o să mă omoare nimeni.

Toată activitatea poliţiei se desfăşoară la un capăt al parcării, în faţa ultimei căsuţe; aşa că parchez la celălalt capăt, lângă recepţie, unde lumina e aprinsă şi pe fereastră se vede biroul pentru clienţi. Dacă mi s-ar da o cameră departe de agitaţie, s-ar putea să am încă şanse să prind cam o treime dintr-o noapte de somn.

În birou, aerul condiţionat e dat tare şi un miros puternic de mâncare gătită venit dintr-o cameră din spate ascunsă de o draperie roşie face ca aerul să fie greu şi înţepător. Recepţionerul e un oriental subţirel, şters, cu ochi care licăresc la mine din spatele biroului de recepţie. Vorbeşte la telefon cu o viteză năucitoare, într-o limbă pe care o recunosc ca fiind străină. Fără să se oprească, ia un mic formular de înregistrare dintr-un teanc şi-l împinge pe tăblia de sticlă, unde e un pix legat cu un lănţişor. Sub tăblia de sticlă sunt vârâte câteva instrucţiuni clare, scrise de mână, privind folosirea camerelor: sunt interzise animalele de companie, apelurile taxabile, gătitul, tarifele nu se schimbă în funcţie de oră, n-ai voie cu musafiri în cameră şi nici să desfăşori vreo activitate comercială (nici una dintre astea nu se numără momentan printre planurile mele).

Recepţionerul, care poartă o cămaşă albă de uniformă cu mâneci scurte şi guler murdar şi pantaloni negri, îi dă înainte cu vorbitul, ba chiar la un moment dat devine agitat şi ridică tonul, în timp ce eu termin de completat formularul şi i-l pasez împreună cu cardul Visa. Moment în care pur şi simplu lasă jos receptorul, îşi drege vocea, se

ridică și începe să mâzgălească pe formular cu propriul lui pix. Se pare că nevoile mele seamănă destul de bine cu cele ale altor clienți, încât putem sări peste amabilități.

— Deci ce s-a întâmplat în capătul celălalt? întreb, sperând să aud că totul s-a terminat și că oricum n-a fost mare lucru. Poate o demonstrație a metodelor poliției în beneficiul seniorilor din Ridgefield.

— Stați liniștit, spune recepționerul pe un ton agitat care ar băga pe oricine în sperieți. Acum e totul în regulă.

Trece cardul meu Visa prin aparat și mă privește, dar nu zâmbește, ci trage plictisit aer în piept și așteaptă ca cifrele verzi să-i confirme că suma de cincizeci și doi de dolari optzeci merită să-și asume riscul de-a mă caza.

— Și totuși ce s-a întâmplat? Mimez indiferența totală.

El oftează.

— Mai bine vă țineți departe. E obișnuit să răspundă doar la întrebări despre prețul și orele la care trebuie eliberate camerele. Are un gât lung și subțire care i-ar sta mult mai bine unei femei și mici tuleie bărbătești de mustață care-i umbresc colțurile gurii. Nu prea-mi inspiră încredere.

— Eram doar curios, spun. N-aveam de gând să mă duc acolo. Mă uit în spate pe geam, unde luminile poliției și ale ambulanței străpung încă întunericul. Mai multe mașini cu gură-cască s-au oprit pe Route 7, iar chipurile șoferilor sunt luminate de girofaruri. Doi polițiști din Connecticut, cu Stetson-uri mari pe cap, se sfătuiesc lângă mașina lor cu brațele încrucișate, părând vânjoși și severi, dar și corecți dincolo de orice îndoială în uniformele lor țepene și strânse pe corp.

— Se mai întâmplă și jafuri pe-aici, spune recepționerul, întinzându-mi o chitanță de card pe care să trec un „Frank Bascombe". Moment în care o femeie scundă, cu pântec rotund, păr des și mutră plictisită, îmbrăcată într-un sari roșu cu negru, apare de după perdeaua ușii. Murmură ceva la urechea recepționerului, apoi dispare. Nu știu de ce, dar am senzația că vorbise și ea de la alt telefon cu cine vorbise el și că acum el e din nou solicitat – poate ca să-și ia un perdaf de la rudele din Karachi pentru ce s-o fi întâmplat afară.

— Cum s-a întâmplat? întreb, trecându-mi numele pe linia punctată.

— Nu știm. Clatină din cap, comparând semnăturile, apoi desprinzând foile delicate de chitanță, fără ca măcar s-o fi băgat în seamă pe femeia care a apărut și a dispărut. Sunt sigur că ea e persoana vinovată de mirosul toxic de mâncare gătită.

— S-au cazat. Peste puțin timp mare agitație acolo. Nu văd ce s-a întâmplat.

— A fost cineva rănit? Mă holbez la chitanța mea de card din mâna lui, dorindu-mi să n-o fi semnat.

— Poate. Nu știu. Îmi întinde cardul, chitanța și o cheie. Când plecați, să vă luați garanția pentru cameră. La ora zece.

— Excelent, spun și zâmbesc disperat, gândindu-mă să plec spre Danbury.

— E la celălalt capăt, da? spune el, arătând spre aripa la care sperasem, zâmbind formal și arătându-și dinții mici și regulați. Probabil că a înghețat deja în cămașa lui cu mâneci scurte, dar imediat se întoarce la telefon și începe să bolborosească în limba lui încâlcită, coborând tonul până la șoaptă în caz că rup vreo două vorbe în urdu și aș putea să divulg cine știe ce secret important.

Afară, în parcare, aerul pare și mai electrizat și mai încins. Clienții motelului au început să se întoarcă în camere, dar stațiile poliției țârâie încă, firma roșie șubredă cu MOTEL bâzâie și o senzație chiar și mai intensă de zgomote subsonice vibrează dinspre vehiculele poliției, ambulanță și mașinile oprite pe autostradă. Undeva aproape s-a trezit un sconcs, iar duhoarea lui întărâtată se scurge dintre copaci pe sub lumini. Mă gândesc la Paul, care deja nu mai e atât de departe, și-mi doresc să doarmă dus în patul lui, așa cum ar fi normal.

Ultima ușă din șirul de uși de motel e deschisă și înăuntru e aprinsă o lumină crudă, care aruncă umbre fugare. Mai mulți polițiști, băieți de-ai locului, stau lângă un Chevy Suburban, vopsit în două nuanțe de albastru, parcat direct în fața camerei, cu toate cele cinci uși deschise și lumina din interior aprinsă. Suburban-ul tractează un Boston Whaler plin cu echipamente de agrement – o bicicletă, schiuri nautice, niște mobilă pliantă împachetată, tuburi de oxigen pentru scufundări și o cușcă de câine din lemn. Polițiștii locali cercetează interiorul cu lanternele aprinse. Pe un geam lateral e lipit cu ventuze un Bugs mare, cu o expresie pofticioasă.

— Nu mai poate sta omu' liniștit nicăieri, spune o voce groasă de bărbat, care chiar mă face să tresar. Mă uit repede în jur și văd chiar lângă mine un negru uriaș, care răsuflă greu, îmbrăcat într-o uniformă verde de la firma de transport Mayflower. Ține la subraț o geantă diplomat neagră, iar deasupra buzunarului de la piept, sub emblema roșie *Mayflower*, într-un oval galben, e cusut cuvântul *Tanks*. Se uită la ce mă uit și eu.

Suntem chiar lângă mașina mea Crown Victoria parcată și în clipa când îl observ pe el observ și dubița lui Mayflower parcată pe Route 7 pe locul unei tarabe cu produse de sezon, închisă la ora asta.

— Ce se întâmplă acolo? întreb.

— Niște puști au intrat în camera tipilor cu Suburban-ul ăsta și i-au jefuit. Apoi l-au omorât pe tip. Sunt amândoi acolo – arată cu degetul – în mașina aia de poliție. Ar trebui să se ducă cineva acolo și să le dea la cap, ca să terminăm povestea. Domnul Tanks (prenume, nume, poreclă?) mai răsuflă o dată zgomotos. Are o față lată și cenușie de docher, un nas uriaș, cu nări mari, și ochi înfundați abia vizibili. Uniforma lui constă în niște pantaloni scurți verzi ridicoli, în care abia de-i încap fundul și pulpele și șosete negre de nailon care-i lasă la iveală carnea de biftec a gambelor. E cu un cap mai mic decât mine, dar ți-l imaginezi foarte ușor coborând câteva etaje cu un șifonier sau cu un fotoliu în brațe.

Deduc că cei doi polițiști păzesc mașina, oprită chiar în mijlocul parcării, cu farurile încă aprinse. Prin geamul din spate reușesc să disting în întuneric mai întâi una, apoi două fețe albe – fețe de băieți aplecate în față, ceea ce-mi spune că amândoi sunt legați cu cătușe. Nici unul nu vorbește și amândoi par atenți la polițiști. Băiatul pe care-l văd mai clar pare să-i răspundă cu un zâmbet domnului Tanks, care arătase spre el.

Totuși, la vederea celor două fețe, simt o zvâcnire interioară bruscă și nervoasă, de parcă aș avea un ventilator în burtă. Mă întreb dacă o să tresar iar, dar nu tresar.

— De unde știu că ei au fost?

— Pen' că au fugit, d-aia, spune sigur pe el domnul Tanks. Eu mergeam pe 7. Și a trecut poliția pe lângă mine cu o sută la oră. Și după vreo trei kilometri dau de ei toți. Doi dintre ei erau întinși pe capotă. Nici cinci minute nu trecuseră. Polițaiu' mi-a zis care-i treaba. Domnul Tanks răsuflă iarăși amenințător. Mirosul lui greu de camionagiu e un amestec de aromă plăcută de piele cu, probabil, iz de huse de mobilă.

— Bridgeport, murmură el, pronunțând *port* astfel încât se aude *pote*. Omoară și ei ca să omoare.

— Ceilalți de unde sunt? întreb.

— Cred că din Utah. Tace o clipă, după care spune: Trăgeau bărcuța asta.

În acel moment, doi asistenți de pe ambulanță, în cămăși roșii, apar în pragul ușii motelului, scoțând o targă pliantă de metal afară, în noapte. Deasupra e legat în curele un sac lung și negru de plastic, în care ar încăpea un set de crose de golf, care a luat forma cadavrului dinăuntru. La scurt timp, un bărbat alb, scund, cu gât gros și aer de dur, într-o

cămașă cu mâneci scurte și cravată, cu pistol la brâu și o legitimație atârnată la gât de un șnur, iese pe ușă împreună cu o femeie blondă, într-o rochie subțire și înflorată, pe care o ține de braț de parcă ar fi arestată. Merg repede spre mașina de poliție, unde unul dintre polițiști deschide ușa din spate și dă să-l tragă afară pe băiatul care zâmbise. Dar detectivul spune ceva cu voce tare, iar polițistul se dă pur și simplu la o parte și-l lasă pe băiat la locul lui, în timp ce celălalt polițist scoate o lanternă.

Detectivul o ghidează pe femeia blondă spre ușa deschisă a mașinii. Femeia pare sprintenă. Polițistul vâră lanterna direct în fața băiatului care stă mai aproape. E străveziu ca o fantomă și pare transpirat chiar și de la distanța asta, cu părul aproape ras în părți, dar lăsat lung la spate. Se uită lung în lumină, de parc-ar vrea să dezvăluie tot ce are de dezvăluit.

Femeia îi aruncă doar o privire scurtă, apoi întoarce capul. Băiatul spune ceva – văd cum i se mișcă buzele –, iar femeia îi spune ceva detectivului. Apoi se întorc amândoi și se îndreaptă cu pași energici înapoi spre cameră. Polițiștii închid repede ușa mașinii, apoi se urcă amândoi pe scaunele din față. Sirena scoate un bip-bip răsunător, girofarul lor albastru fulgeră în întuneric o singură dată, după care mașina lor – o Crown Vic exact ca a mea – înaintează leneș câțiva metri înainte ca motorul să huruie, roțile să scrâșnească și să se repeadă înainte pe Route 7, unde dispare înspre nord, cu sirena auzindu-se din nou, dar de departe, fără să se mai vadă.

— *Mata* încotro aveai drum? întreabă domnul Tanks cu voce aspră. E ocupat acum să desfacă atent două lame de Spearmint, pe care și le vâră de-odată în gura lui mare. Continuă să țină strâns de geanta lui diplomat.

— Deep River, zic, aproape fără cuvinte după scena la care asistasem. Mă duc să-mi iau fiul. Zvâcnirea nervoasă din stomacul meu a încetat.

Mulțimea de gură-cască de pe Route 7 începe să se împrăștie. Ambulanța, care între timp și-a închis ușile și a stins luminile dinăuntru, se îndepărtează încet, cu spatele, de ușa motelului, apoi dispare în direcția în care plecaseră și polițiștii – spre Danbury, aș zice – cu luminile ei argintii și roșii clipind, dar fără sirenă.

— *Dup-aia* unde vă duceți? Face cocoloș ambalajul de la gumă și mestecă energic. Poartă un inel imens, grosolan, din aur cu diamant pe inelarul mâinii drepte, un model pe care o persoană masivă și l-ar alege sau l-ar primi după ce a câștigat Super Bowl.

— Mergem la Muzeul Baseballului. Mă uit prietenos la el. Dumneata ai fost vreodată?

— Nţţ, face el şi clatină din cap, emanând pe gură o dulceaţă puternică, mentolată. Părul domnului Tanks e scurt, des şi negru, dar nu-i creşte pe tot capul. Ici şi colo se văd insule de scalp negru şi lucios, care-l fac să pară mai bătrân decât sunt convins că e. Probabil că avem aceeaşi vârstă.

— Cu ce te ocupi?

Firma cu AVEM CAMERE LIBERE se stinge în tăcere, urmată şi de firma cu MOTEL, lăsând aprins doar un NU roşu şi zumzăitor. Recepţionerul trage obloanele în birou şi le închide, iar luminile se sting aproape instantaneu.

Îmi dau seama că noi aici nu socializăm, ci atestăm la unison, în treacăt, caracterul periculos al vieţii şi prezenţa noastră nesigură în ea. Altfel n-am avea nici un motiv să stăm amândoi aici.

— Cu imobiliare, zic, în Haddam, New Jersey. La vreo două ore şi jumătate de aici.

— Ăla-i oraş de bogătaşi, spune domnul Tanks, mestecând în continuare cu repeziciune.

— Stau *şi* oameni bogaţi acolo, spun. Dar sunt oameni care nu fac decât să vândă proprietăţi. Dumneata unde stai?

— Sunt divorţat, spune domnul Tanks. Mai mult stau în rabla aia. Îşi întoarce faţa mare şi neagră ca noaptea spre camionul lui.

Acolo, în întuneric, uriaşul trailer al domnului Tanks etalează marca *Mayflower* cu litere verzi, vesele şi binevoitoare, de-a curmezişul unei mări vesele de galben. E singura privelişte cât de cât patriotică pe care am văzut-o în zona Ridgefield. Mi-l imaginez pe domnul Tanks ghemuit în cuibuşorul lui de odihnă high-tech, echipat (nu ştiu de ce) în pijama roşie de mătase, ascultând la căşti un CD cu Al Hibbler, răsfoind un *Playboy* sau un *Smithsonian* şi morfolind un sandviş gourmet cumpărat de undeva de pe drum şi încălzit în mini-cuptorul lui cu microunde. N-o duce mai rău ca mine. Poate că Markhamii ar trebui să se intereseze mai degrabă de camioanele de transport decât de suburbii.

— Probabil că nu-i aşa de rău, zic.

— Ţi se ia. Ţi se ia de înghesuială, spune el. Domnul Tanks are sigur peste o sută treizeci de kilograme. *Am* o casă în Alhambra.

— Atunci acolo a rămas soţia?

— Nţţ, mormăie domnul Tanks. Îmi ţin mobila acolo. Îi mai fac din când în când o vizită, când mi se face dor de ea.

Poliţiştii locali închid uşile Suburban-ului şi dispar înăuntru, în camera luminată unde a avut loc o crimă, vorbind cu glasuri scăzute, cu pălăriile lor de poliţişti locali împinse spre ceafă. Domnul Tanks şi

cu mine suntem ultimii curioşi rămaşi. Sunt sigur că s-a făcut aproape trei. Tânjesc după pat şi somn, dar nu vreau să-l las singur pe domnul Tanks.

— Hai să te întreb o chestie. Domnul Tanks îşi ţine încă diplomatul sub braţul uriaş şi-şi mestecă grav guma mentolată. Dacă tot lucrezi în imobiliare de-acuma (de parcă aş lucra doar de vreo două săptămâni). Nu se uită la mine. Poate că-i e jenă să mi se adreseze în chestiuni ce ţin de profesia mea. Mă gândesc să-mi vând casa. Se uită fix înainte, în întuneric.

— Cea din Alhambra?

— Îhî. Răsuflă iar zgomotos pe nările lui mari.

— Nu ştiu decât că în California valoarea a rămas valoare, dacă asta te interesează.

— Am cumpărat în şaptezeci şi şase. Încă un oftat zgomotos.

— Atunci n-ai probleme, zic, deşi habar n-am de ce am spus asta, din moment ce n-am fost niciodată în Alhambra, nu ştiu cum stă cu taxele, cu componenţa rasială, cu şomajul sau cu statutul pieţei. Mai degrabă mă văd în vizită la Alhambra-*originalul* decât la Alhambra domnului Tanks.

— Întrebarea mea este, spune domnul Tanks, ştergându-şi faţa cu mâna lui mare, dacă n-ar fi mai bine să mă mut aici.

— La Ridgefield? Cam nepotrivit, la prima vedere.

— Nu contează unde.

— Ai prieteni sau rude pe-aici?

— Nah.

— Sediul central Mayflower e cumva prin zonă?

Clatină din cap.

— Pe ei nu-i interesează unde stai. Eşti doar şoferu' lor.

Îi arunc domnului Tanks o privire curioasă.

— Îţi place aici? Mă refer la ţărmul mării, la porţiunea dintre Delmarva şi Eastport, dintre Water Gap şi Block Island.

— E destul de mişto, zice el. Ochii lui înfundaţi se îngustează şi licăresc la mine, de parcă ar fi simţit o boare care-i spune că mă distrez pe seama lui.

Dar nu-i adevărat! Înţeleg perfect (aşa cred) unde bate. Dacă mi-ar fi dat răspunsul obişnuit – că o are pe mătuşa Pansy în Brockton sau pe fratele Sherman în Trenton sau că e-n cărţi pentru un post managerial în corporaţia Mayflower, cu sediul în Frederick Maryland, să zicem, sau în Ayer, Massachusetts şi că trebuie să se mute mai aproape – ar fi fost foarte logic. Dar ar fi fost mult mai puţin interesant din punct de vedere uman. Dar dacă am dreptate, întrebarea lui are o natură mai degrabă

premonitorie şi divinatorie, legată fiind de natura eventualităţii (şi nu de economia industrializată sau de căderea preţurilor pe metrul pătrat în zona metropolitană rezidenţială Hartford-Waterbury).

El are însă genul de discurs în care cei mai mulţi dintre noi ne angajăm doar atunci când suntem doar cu sinele nostru mut şi care, cu răspunsurile potrivite, poate genera senzaţii bogate de sincronicitate, ca alea de care debordam când m-am întors din Franţa acum patru ani: când totul se reduce atât de strălucitor la *tine* şi tot ceea ce faci pare călăuzit de o rază astrală caldă şi invizibilă, aflată prea departe în spaţiu pentru a fi postulată, dar care te conduce – dacă reuşeşti să te laşi pur şi simplu după ea, fără abatere – acolo unde *ştii* că vrei să fii. Creştinii au propria lor variantă, mai severă, a acestei raze; la fel şi jainiştii. Probabil şi dansatorii pe gheaţă, îmblânzitorii de cai sălbatici şi terapeuţii. Domnul Tanks e unul dintre cei mulţi care încearcă, prin speranţă, să depăşească o condiţie care a început să-i plictisească şi să caute ceva mai bun, şi vrea să ştie ce ar trebui să facă – o întrebare profundă.

Desigur, mi-ar plăcea să contribui la această aliniere de aştri mărunţi, dar fără să-l sperii că aş fi un detracat, un escroc al imobiliarelor sau un homosexual cu pofte polirasiale endomorfe. În sensul cel mai generos, o asemenea contribuţie e însuşi nucleul profesiei de agent imobiliar.

Îmi încrucişez braţele şi mă las într-o parte până când coapsa mi se lipeşte de bara din spate a maşinii mele Crown Victoria. Aştept câteva secunde, apoi spun:

— Cred că ştiu exact unde baţi.

— În ce sens? întreabă suspicios domnul Tanks.

— Când te întrebi încotro ar trebui s-o apuci, spun eu la modul cel mai neagresiv, ne-escrocheresc, ne-homofil cu putinţă.

— Mda, dar asta nu prea contează, spune domnul Tanks, speriindu-se de subiect imediat ce l-a adus în discuţie. Dar aşa-i, zice el, încă interesat. Aş vrea să mă aşez în altă parte, mă-nţelegi? Într-un cartier, cum ar veni.

— Ai şi locui acolo? întreb pe un ton serviabil, profesional. Sau o să fie pur şi simplu un alt loc unde-ţi ţii mobila?

— Aş locui acolo, spune domnul Tanks şi dă din cap, privind cerul de parcă ar vrea să-şi închipuie cum va arăta viitorul.

— Dacă mi-ar plăcea, nu m-ar deranja foarte tare nici să stau într-un loc unde am mai stat. Înţelegi ce vreau să zic?

— Destul de bine, zic, în sensul de „perfect".

— Coasta de est mi se pare cât de cât primitoare. Brusc, domnul Tanks se întoarce spre camionul lui, de parc-ar fi auzit un zgomot şi

se aşteaptă să vadă pe cineva cocoţat pe scară, gata să spargă uşa şi să-i fure televizorul. Dar nu e nimeni.

— Unde ai copilărit? întreb.

El continuă să se holbeze la camion, fără să mă privească.

— Michigan. Babacu' era maseur în Upper Peninsula. Puţini negrotei făceau meseria asta.

— Sunt convins. Îţi place acolo?

— O, da. La nebunie.

N-are nici un sens să mă confesez că şi eu am state vechi în Wolverine[1] sau că avem probabil experienţe comune. Divorţul, pentru început. În orice caz, probabil că amintirile mele nu s-ar potrivi cu ale lui.

— Atunci de ce nu te-ntorci acolo să-ţi iei o casă? Sau să-ţi construieşti? Mi se pare la mintea cocoşului.

Domnul Tanks se întoarce şi-mi aruncă o privire prudentă, de parcă m-aş fi putut referi la mintea *lui.*

— Acum acolo stă fosta mea nevastă. Nu ţine.

— Ai copii?

— Nţţ. De-aia n-am fost la muzeu. Sprâncenele lui groase se lasă în jos. (Ce mă interesează pe mine dacă are sau nu copii?)

— Mă rog. Îţi spun un singur lucru. Dar tot aş vrea să-l încurajez pe domnul Tanks cu nişte informaţii utile care să-l ajute să hotărască ce să facă. Ba chiar sunt oarecum stresat că el nu ştie cât de corect apreciez ce simte şi că am simţit şi eu acelaşi lucru. Nimic nu-i mai dezamăgitor decât să nu poţi împărtăşi o înţelegere esenţială.

— *Vreau* să-ţi spun un singur lucru, reiau eu, corectându-mă. În ultima vreme mă ocup cu vânzarea de case. Şi stau într-un oraş destul de drăguţ. Şi o să asistăm la creşterea preţurilor, şi cred că dobânzile o să crească spre sfârşitul anului, poate chiar mai devreme.

— E prea luxos acolo. Am fost acolo. Am mutat-o pe mama unui baschetbalist într-o ditamai casa. Peste un an am mutat-o iar.

— Ai dreptate, ieftin nu e. Dar îţi spun că poţi suporta un preţ de achiziţie de două ori şi jumătate cât venitul tău brut, asta o să-ţi confirme orice specialist. Şi chiar acum am nişte case în Haddam – toate arătate Markhamilor, toate respinse cu un dispreţ suveran – la două sute cincizeci, şi o să am mai multe cu timpul. Şi cred că pe termen lung, fie că o să iasă Dukakis, Bush sau Jackson – slabe speranţe – preţurile din New Jersey o să rămână mari.

---

1 Statul Michigan e supranumit Wolverine State.

— Nţţ, face domnul Tanks, făcându-mă să mă simt ca un agent imobiliar escroc (ceea ce, dacă eşti agent imobiliar, nu-i exclus să fii).

Doar că, după părerea mea, dacă eu îţi vând o casă într-un oraş unde se poate trăi decent, atunci ţi-am făcut o mare favoare. Şi dacă încerc şi nu reuşesc, atunci te-ai ales cu o priveliştе care-ţi place mai mult (presupunând că ţi-o permiţi). În plus, nu agreez ideea de a ridica bariere, cum probabil că i s-a întâmplat domnului Tanks. Intenţionez să le garantez tuturor aceleaşi drepturi şi libertăţi. Şi dacă pentru asta trebuie să fac reclamă ca la gogoşi pământului din New Jersey, ca să ne alegem fiecare cu câte o bucăţică gustoasă, atunci aşa să fie. Oricum, peste patruzeci de ani o să fim morţi cu toţii.

Cu alte cuvinte, nu accept (sau nu pot) să mă ruşinez uşor. Iar domnul Tanks ar fi un plus pentru zonă şi ar fi primit pe Cleveland Street proporţional cu mărimea buzunarului său (desigur, ar trebui să-şi găsească alt loc pentru camion). Şi n-ar fi în interesul nimănui să nu încerc să-i stârnesc curiozitatea.

— Deci care-i partea cea mai nasoală când lucrezi în imobiliare? Iar rătăceşte cu privirea în altă parte – peste acoperişul Brizei Mării, unde luna cocoşată s-a mai înălţat şi s-a îmbrăcat într-o aureolă difuză. Domnul Tanks e pe cale să-mi transmită că nu e pregătit să cumpere o casă în New Jersey, ceea ce e în regulă. S-ar putea să poarte astfel de conversaţii cu toată lumea – „piticul" lui fiind să se vaite cum că şi-ar dori să *fie* într-un loc mai bun – iar eu i-am stricat toată plăcerea încercând să-mi dau seama unde şi cum. Poate că n-are nimic împotrivă să-şi dedice viaţa mutării altora încolo şi încoace.

— Apropo, mă numesc Frank Bascombe. Întind mâna spre burta verde şi grea a domnului Tanks, într-un gest de salut şi de rămas-bun. El îmi oferă doar o scuturare uşoară, lipsită de entuziasm, a degetelor. O arăta domnul Tanks ca un apărător al bătrânului Vince din vremurile lui de glorie cu Bart Starr şi Fuzzy Thurston, dar strânge mâna ca o debutantă.

— Tanks, se mulţumeşte el să mormăie.

— Ei, păi sincer, nu ştiu dacă există părţi nasoale, spun, răspunzând la întrebarea cu imobiliarele şi simţind o epuizare bruscă, care-mi aplatizează creierul, şi o nevoie dureroasă de somn. Mă opresc să trag aer în piept. Când începe să mă deranjeze, încerc să n-o iau în seamă şi stau acasă cu o carte în mână. Dar dac-ar fi să aibă o parte nasoală, e atunci când clienţii îşi închipuie că vreau să le vând o casă care nu le place sau că nu-mi pasă dacă le place sau nu. Ceea ce nu e niciodată adevărat. Îmi ridic mâna la ochi şi-mi trag în sus de pleoape, ca să le ţin deschise.

— Nu-ţi place să fii greşit înţeles, aşa-i? Domnul Tanks pare amuzat. Scoate un chicotit bizar, gâlgâit, din fundul gâtului, care mă face să mă simt nesigur.

— Probabil că da. Sau nu.

— Eu ziceam că sunteţi toţi nişte pungaşi, spune domnul Tanks de parcă ar vorbi despre altceva *cu* altcineva. Ca unu' de vinde maşini vechi, numa' că e cu case. Sau cu asigurări de înmormântare. Aşa ceva.

— Probabil că unii oameni au impresia asta. Mă gândesc că în clipa asta stăm la câţiva paşi de portbagajul meu plin cu panouri imobiliare, formulare de ofertă necompletate, chitanţe de avans, prezentări de case, rapoarte de evaluare, autocolante cu REDUCERE DE PREŢ şi NE PARE RĂU, S-A VÂNDUT. Unelte de hoţ, după părerea domnului Tanks.

— Într-adevăr, marea mea grijă *e* să nu fiu greşit înţeles. Nu ţi-aş face nimic din ce mie nu mi-ar plăcea – cel puţin la capitolul imobiliare. N-a fost o formulare inspirată (din cauza epuizării).

— Hunh, atâta are de spus domnul Tanks. Momentul în care am asistat împreună la o mostră de bizarerie a vieţii se apropie de sfârşit.

Brusc, la capătul şirului de camere de motel, pe uşa camerei luminate pe care n-am scăpat-o din ochi ies doi ofiţeri în uniforma poliţiei locale, urmaţi de un detectiv cu aer de dur, apoi de o poliţistă în uniformă, care o ţine de braţ pe tânăra soţie îmbrăcată în albastru care ţine la rândul ei mâna mică a unei fetiţe mititele şi blonde, care scrutează temătoare întunericul şi priveşte înapoi spre camera de unde ieşise, deşi brusc, în virtutea unei amintiri, se întoarce şi se uită la bătrânul Bugs care stă lipit în geamul Suburban-ului, holbându-se ca un nebun. E îmbrăcată simplu, cu nişte pantaloni scurţi galbeni, tenişi, şosete albe şi un pulover de un roz aprins, cu o inimă roşie pe piept, ca o ţintă. E puţin crăcănată. Când se uită iar în jur şi nu vede pe nimeni cunoscut, îşi pironeşte ochii asupra domnului Tanks în timp ce e condusă prin parcare spre o maşină fără număr de înmatriculare care le va duce pe ea şi pe mama ei în altă parte, într-un alt oraş din Connecticut, unde *nu* s-a întâmplat un lucru îngrozitor. Unde să doarmă.

Au lăsat camera deschisă, cu Whaler-ul plin de echipamente numai bune de furat, pe care cineva ar trebui să le pună sub cheie sau la păstrare. (În 1984, un astfel de lucru m-ar fi făcut să mă trezesc în toiul nopţii şi să mă frământ, chiar dacă eu aş fi fost cel care şi-a pierdut o persoană dragă.)

Dar tocmai când se apleacă să intre în maşina de culoare închisă, tânăra se uită înapoi la cameră, la Suburban şi la Briza Mării, apoi în stânga la domnul Tanks şi la mine, care-i suntem într-un fel tovarăşi, privind-o cu compasiune distantă în timp ce înfruntă durerea, confuzia

şi pierderea, pe toate deodată şi de una singură. I se vede faţa, captând lumina, astfel încât pot discerne expresia uluită a trăsăturilor ei tinere şi proaspete. E primul iz, prima licărire de lumină care-i spune că nu mai e conectată la lume cum era în urmă cu două ore, ci într-o nouă reţea pentru care prudenţa e atât substanţă, cât şi liant. (Nu diferă prea mult de expresia băiatului care i-a ucis soţul.) Dar asta va trece, în timp ce prudenţa e ceea ce-i trebuie acum, ceea ce-o aşteaptă. O lecţie de prudenţă la o vârstă fragedă nu-i chiar cel mai rău lucru posibil.

Faţa ei dispare în interiorul maşinii de poliţie. Uşa se trânteşte cu putere şi într-o jumătate de minut dispar cu toţii – băieţii din oraş în maşina de la biroul şerifului din Fairfield huruind înainte, cu girofarul pâlpâind; maşina fără numere cu poliţista la volan în direcţia opusă, pe unde o luase şi ambulanţa. După ce se fac nevăzuţi cu toţii printre copacii pitici, se aude din nou o sirenă. Nu se vor întoarce în noaptea asta.

— Pun pariu că sunt asiguraţi, spune domnul Tanks. Mormoni. *Ăştia* sigur sunt asiguraţi. Ăstora nu le scapă nimic. Se uită la ceasul de mână îngropat în braţul lui uriaş. Ora nu înseamnă nimic pentru el. N-am habar de unde ştie că erau mormoni.

— Ştii cum să te fereşti să nu-ţi fure un mormon sandvişu' când mergi la pescuit, nu?

— Cum? E un moment ciudat pentru bancuri.

— Iei încă un mormon cu tine. Domnul Tanks scoate iar acel *hunh* din adâncul pieptului. E modul său de a rezolva nerezolvabilul.

Şi mie mi-a trecut prin cap – dacă tot crede despre agenţii imobiliari că suntem veri primari cu vânzătorii de maşini care măsluiesc contoarele de parcurs şi cu escrocii specializaţi în locuri de veci – să-i cer părerea despre şoferii de pe dubele de transport. Auzim destule păreri ostile despre *ei* în domeniul meu, unde sunt în general consideraţi catastrofele industriei transporturilor de mobilă. Dar sunt convins că nu va avea nici o părere. M-aş mira ca domnul Tanks să practice prea des autoevaluarea analitică. Fără îndoială că se simte cel mai bine atunci când se concentrează pe ce e dincolo de parbrizul lui. În felul lui, seamănă cu un vermontez.

Aud un câine lătrând dinspre copacii deşi din spatele Brizei Mării, poate la sconcs, şi în altă parte, slab, soneria unui telefon. N-am avut parte de cine ştie ce proces de comunicare cu domnul Tanks, chiar dacă mi-aş fi dorit. Mă tem că nu suntem făcuţi unul pentru altul.

— Cred că o s-o tai, spun de parcă tocmai mi-ar fi trecut asta prin cap. Îi ofer domnului Tanks un zâmbet încurajator, care nu presupune o încheiere autentică a discuţiei, ci doar una superficială.

— Apropo de a fi și a nu fi greșit înțeles. Domnul Tanks se gândește încă la discuția noastră recentă (o surpriză).

— Corect, zic, fără să știu ce e corect.

— Poate c-o să vin acolo, la New Jersey, și-o să cumpăr o casă mare de la mata, anunță el pe un ton imperial. Eu am început s-o iau încetișor spre camera mea.

— Mie mi-ar conveni. Ar fi grozav.

— Ai niște cartiere scumpe unde o să mă lase să-mi parchez camionu'?

— S-ar putea să dureze ceva până le descopăr, răspund. Dar găsim noi o soluție. Un mic depozit în Kendall Park, de pildă.

— Am putea încerca s-o rezolvăm, nu? Domnul Tanks scoate un căscat cavernos și închide ochii în timp ce-și lasă pe spate, în lumina lunii, capul mare și mițos.

— Categoric. În Alhambra unde parchezi?

Se întoarce și observă că am luat distanță.

— Negrotei ai pe-acolo pe la tine prin New Jersey?

— O grămadă, răspund.

Domnul Tanks mă privește fix și, bineînțeles, chiar așa adormit cum sunt, îmi pare extrem de rău de ce am spus, dar n-am cum să-mi iau vorbele înapoi. Nu pot decât să mă opresc cu un picior pe aleea Brizei Mării și să mă uit neajutorat la lume și soartă.

— Pen' că nu mi-ar conveni să fiu singurul pește din baltă, pricepi? Chiar dacă doar pentru câteva clipe, domnul Tanks pare să ia în serios mutarea, să se angajeze la o viață în New Jersey, la multe mile de Alhambra cea singuratică și de Michiganul întunecos și înghețat.

— Sunt sigur că ai fi fericit acolo, spun eu cu sfială.

— Poate că o să trebuiască să te sun, spune domnul Tanks. Și o ia și el din loc cu pași mari, aproape vioi, cu picioarele lui scurte ca niște butoaie de bere depărtate în pantalonii lui scurți și verzi, dar cu genunchii apropiați ca și cum umbletul vioi i-ar cere un anumit efort, mișcându-și brațele mari chiar dacă sub unul din ele ține încă servieta turtită.

— Ar fi grozav. Trebuie să-i dau cartea de vizită, ca să mă sune dacă ajunge târziu, nu găsește loc de parcare și pe nimeni care să-l ajute. Dar el e deja cu cheia în ușă. Camera lui e chiar lângă locul crimei. Înăuntru arde o lumină. Și înainte să apuc să-l strig și să-i zic de cartea de vizită, să-i urez „noapte bună" sau să mai adaug ceva, el a și intrat pe ușă și a închis-o repede în urma lui.

În camera mea dublă de la Briza Mării dau aerul condiționat pe mediu, sting lumina și mă vâr în pat cât mai repede posibil, rugându-mă să adorm rapid, ceea ce părea inevitabil în urmă cu zece minute sau o

oră. Gândul că ar trebui s-o sun pe Sally nu-mi dă pace (ce contează că e trei și jumătate? Am de făcut o ofertă importantă). Dar telefonul de aici comunică cu centrala pakistanezului, și toată lumea de acolo doarme de mult.

Și atunci – și nu pentru prima oară pe ziua de azi, dar pentru prima oară de la discuția cu Ann de pe autostradă – mă gândesc cu îngrijorare și încordare la Paul, asaltat în clipa asta de necazuri reale și închipuite, și la înfățișarea lui de la tribunal ca ritual oficial de trecere în viața de dincolo de copilărie. Mi-aș putea dori ceva mai bun pentru el. Dar mi-aș putea dori și să nu mai pocnească oamenii cu vâsla, să nu mai fure prezervative cu zâmbetul pe buze sau să se încaiere cu agenții de pază, să nu mai plângă după câini morți de un deceniu și să latre după ei să se întoarcă. Doctorul Stoppler spune (cu aroganță) că s-ar putea să jelească pierderea băiatului care spera că va deveni. Dar eu nu știu cine e sau era băiatul ăla (asta dacă, bineînțeles, nu e cumva fratele lui mort – și nu e). Eu am vrut întotdeauna ca de fiecare dată când îl văd să consolidez ceea ce este – deși el nu e întotdeauna același și, cum am doar o jumătate de normă, poate că nici eu nu mi-am făcut treaba așa cum se cuvine. Deci în mod evident trebuie să fiu mai bun, să încep să cred că fiul meu are nevoie de ceea ce numai eu îi pot oferi (chiar dacă nu-i adevărat) și apoi să încerc din răsputeri să-mi închipui ce-ar putea fi acel ceva.

Apoi vine un somn superficial, care e somn mai degrabă pentru că nu e veghe, căci odihnă adevărată nu e, și în care, din cauza proximității morții, visez pe jumătate treaz la Clair și la idila noastră de iarnă dulce ca prăjiturelele servite la ceai, începută la patru luni de la venirea ei în firmă și sfârșită după încă trei luni, când l-a cunoscut pe avocatul negru mai bătrân și demn, care era perfect pentru ea și a transformat modestele mele farmece în balast.

Clair era o mică frumusețe perfectă cu ochi mari, de un căprui lichid, cu picioare scurte și musculoase care se lățeau puțin în partea de sus, dar fără să se înmoaie, cu dinți extrem de albi și buze date cu ruj roșu care o făceau să surâdă cât putea de des (chiar și atunci când nu era veselă) și o coafură umflată ca o bezea, pe care ea și colegele ei de la Spelman o împrumutaseră de la concursul Miss America Neagră și care rezista la nopți în șir de amor pasional. Avea o voce răsunătoare, sigură, răgușită și cântată de Alabama, și un ușor sâsâit, și purta fuste mulate din lână, pantaloni foarte strâmți și pulovere de cașmir în culori pastelate care-i puneau așa de bine în valoare pielea minunată de abanos, încât mă perpeleam și tânjeam s-o prind între patru ochi de fiecare dată când mi se dezvăluia cu câțiva centimetri mai mult decât de obicei. (În multe

feluri, se îmbrăca și se purta la fel ca fetele albe pe care le cunoscusem în Biloxi și la Gulf Pines în anii șaizeci, și din acest motiv minunat mi s-a părut oarecum de modă veche și familiară.)

Din cauza educației ei țărănești și creștine stricte, Clair a insistat ferm ca mica noastră legătură să rămână doar între noi doi, în timp ce eu nu aveam nici un fel de jenă constrângătoare, cu atât mai puțin pentru că eram un alb divorțat la patruzeci și doi de ani în limbă după o negresă de douăzeci și cinci de ani care mai era și mamă (e posibil să fi evitat toată povestea din motive de etică profesională și de meschinărie de oraș mic, doar că bineînțeles că n-a fost așa.) Pentru mine povestea a fost la fel de naturală ca încolțirea ierbii, și am plutit înainte pe efuziunile ei inofensive, bucurându-mă de ea și de mine așa cum te bucuri de o întâlnire cu foștii colegi de liceu la care întâlnești o fată pe care nimeni n-o considera frumoasă pe vremuri, dar care acum e frumoasă ca în visele tale, doar că nici acum nimeni n-o vede astfel în afară de tine, și deci e toată a ta.

Pentru Clair însă, noi doi împreună aveam o „pată" (cuvântul ei din Alabama care însemna umbră nefastă), ceea ce bineînțeles că a făcut ca *noi* să devenim și mai amețitori, și mai tulburători pentru mine, în timp ce pentru ea eram, tocmai, aiurea și condamnați, un lucru pe care nu voia în ruptul capului să-l știe ajuns la urechile fostului ei soț, Vernell, sau ale mamei ei din Talladega. Așa că am ajuns să ne trăim momentele de intimitate pe ascuns: Honda ei Civic albastră se furișa în garajul meu de pe Cleveland Street la adăpostul nopții, iar ea se strecura în casă pe ușa din spate; sau chiar, și mai rău, ne dădeam întâlnire pentru o cină plus ținut de mână și giugiulit pe ascuns în locuri publice sufocate de angoasă cum ar fi HoJo din Hightstown, Red Lobster din Trenton sau Embers din Yardley, localuri insipide unde Clair se simțea complet invizibilă și în largul ei și unde bea Fuzzy Navel până o apuca chicotitul, apoi se furișa afară până la mașină și se giugiulea cu mine pe întuneric până când buzele ne amorțeau și trupurile ni se înmuiau.

Dar am petrecut totuși și o grămadă de duminici de iarnă normale, mohorâte, cu copiii ei, urcând și coborând anevoie pe ambele maluri ale râului Delaware, bătătorind poteca, admirând priveliștile plăcute, dar nespectaculoase de pe râu ca orice cuplu modern devenit așa și-așa după suișurile și coborâșurile vieții, dar a cărui tristețe remarcabilă în fața diferențelor sociale îi făcea pe toți cei care ne vedeau sau stăteau în fața noastră la Appleby din New Hope sau în spatele nostru la coadă la iaurt să fie încântați de ei înșiși și de viață în general. Am comentat adesea că noi doi întruchipam tocmai unitatea familială complexă moral

şi diferită cultural pe care milioane de americani albi liberali tânjeau s-o valideze şi că tot aranjamentul mi se părea foarte reuşit, în afară de faptul că era hilar. Ei însă nu-i plăcea atitudinea asta, pentru că o făcea să se simtă – cu sâsâitul ei dulce de Talladega – „*lăssată* pe dinafară". Şi din motivul ăsta (nu c-ar fi unul minor), probabil că am ratat şansa la o fericire mai îndelungată.

Desigur, rasa nu era în mod oficial defectul nostru capital. Clair insista că, dimpotrivă, vârsta mea imposibilă era problema care ne interzicea un viitor adevărat, după care eu unul nu mă puteam abţine să nu tânjesc uneori dureros de tare. Aşa că ne-am instalat într-o dramoletă permanentă, în care eu mi-am asumat rolul profesorului alb şi lasciv cu aer de unchi, dar nu lipsit de şarm, care-şi sacrificase vechea viaţă de succes, dar imposibil de plicticoasă ca să „lucreze" în ultimii săi ani de viaţă activă într-un colegiu particular (cu o singură elevă), unde Clair era studenta frumoasă, inteligentă, volubilă, uşor naivă, dar ţâfnoasă şi totuşi cu suflet bun care înţelegea că noi doi împărtăşim idealuri înalte, dar fără speranţă de realizare şi care era dispusă, din simplă generozitate umană, să se zbenguie cu mine în partide de amor, însufleţite dar lipsite de viitor (din cauza diferenţei de vârstă) şi să se uite lung la mutra mea îmbătrânită peste mese cu crochete de peşte şi clătite păstoase în restaurante francizate lipsite de suflet în timp ce susţinea faţă de toţi cunoscuţii ei că nici vorbă de aşa ceva. (Nimeni n-a crezut-o nici o secundă, după cum m-a informat Shax Murphy – făcându-mi cu ochiul într-un mod deranjant – a doua zi după înmormântarea lui Clair.)

Atitudinea lui Clair era bătută-n cuie, simplă şi candid exprimată: eram ridicol de nepotriviţi unul pentru celălalt şi n-aveam să rezistăm nici un sezon; deşi nepotrivirea noastră a servit unui scop nobil, scoţând-o la liman când finanţele îi erau şubrede şi emoţiile încâlcite, nu cunoştea pe nimeni în Haddam şi era prea mândră să se întoarcă în Alabama. (Doctorul Stopler ar spune, probabil, că voia să cauterizeze ceva din ea însăşi şi m-a folosit pe mine ca unealtă încinsă.) Cât despre mine, lăsând la o parte orice nădejde de permanentizare, aşa cum mi-o ceruse, Clair făcea ca viaţa de burlac să fie interesantă, palpitantă şi ispititor de exotică într-o sută de feluri tulburătoare, îmi stârnea admiraţia şi mă binedispunea în timp ce mă adaptam la munca în imobiliare şi la plecarea copiilor.

— Ştii, când eram în facultate, mi-a spus odată Clair cu vocea ei răsunătoare, dulce-monotonă şi sâsâită (eram goi puşcă, întinşi în dormitorul din faţă, de la etaj, luminat de seară, din fosta casă a fostei mele soţii), toate *râdeeeam* şi tot râdeam de cum o să ne cuplăm noi cu un

babalâc alb şi bogat. Cum ar fi un director de bancă gras sau cine ştie ce mare politician. Asta era gluma noastră crudă, înţelegi? Cum ar fi „Când te-oi mărita tu cu fraieru' ăla de babalâc alb", o să ţi se întâmple cutare şi cutare. El trebuia să-ncerce ne ofere o maşină nouă sau o excursie în Europa, iar noi trebuia să-l păcălim. Ştii cum sunt fetele.

— Oarecum, am spus, gândindu-mă desigur că am o fată, dar că nu ştiu cum sunt fetele şi că într-o bună zi fata mea va semăna probabil perfect cu Clair: dulce, foarte sigură pe ea, dar suspicioasă, în fond din motive sănătoase.

— De ce eram aşa de răi noi ăştia, babalâcii albi?

— O, păi ştii *tu,* a spus Clair, ridicându-se în cotul ei mic şi ascuţit şi uitându-se la mine de parcă abia apărusem pe pământ şi aveam nevoie de o instrucţie strictă. Sunteţi plicticoşi cu toţii. Bărbaţii albi *sunt* plicticoşi. Doar că tu nu eşti aşa de rău ca ăilalţi. Deocamdată.

— Devii cu atât mai interesant cu cât trăieşti mai mult, eu aşa cred, am spus, în dorinţa de a pune o vorbă bună pentru rasa şi vârsta mea. Poate că de-aia o să înveţi să mă placi mai mult, nu mai puţin, şi n-o să poţi trăi fără mine.

— Nţţ, ai înţeles greşit, a spus ea, gândindu-se, sunt sigur, la propria ei viaţă, care până la ora aia nu fusese prea roz dar care, dacă mă-ntrebai pe mine, începea să promită. Totuşi, era într-adevăr foarte puţin dispusă să se gândească la mine cu adevărat şi în toată perioada în care am fost împreună nu mi-a pus nici măcar cinci întrebări despre copiii mei sau despre viaţa mea de dinainte s-o întâlnesc pe ea. (Deşi asta nu m-a deranjat niciodată, pentru că eram convins că o mică exegeză personală n-ar fi făcut decât să-i confirme ceea ce bănuia deja.)

— Dacă n-am deveni mai interesanţi, am spus, bucuros să brodez pe marginea unei probleme spinoase, toate porcăriile pe care trebuie să le suportăm în viaţă ne-ar goni direct pe lumea cealaltă.

— Noi, baptiştii, nu credem aşa ceva, să ştii, a spus ea, azvârlindu-şi braţul pe pieptul meu şi înfigându-şi bărbia tare în coastele mele dezgolite. Cum îl cheamă – Aristotel – Aristotel şi-a anulat cursul de azi. S-a plictisit să se audă vorbind şi n-a mai ajuns.

— N-am ce să te învăţ, am spus, încântat ca de obicei.

— Asta *nu* e rău, a spus Clair. Oricum n-o să te ţin aşa de mult pe lângă mine. O să începi să mă plictiseşti, o să începi să te repeţi. Iar eu o s-o şterg ca din puşcă.

Ceea ce nu diferă foarte mult de ce s-a şi întâmplat.

Într-o dimineaţă de martie am ajuns la birou devreme (ca de obicei) ca să bat la maşină o ofertă pentru o prezentare de mai târziu. Clair

aproape că terminase cursurile pregătitoare pentru cariera de agent imobiliar şi stătea la biroul ei şi învăţa. Întotdeauna se jena să discute probleme personale în cadrul biroului şi totuşi imediat ce m-am aşezat s-a ridicat în picioare, îmbrăcată într-o combinaţie de fustă şi pulover de culoarea piersicii şi pantofi roşii cu toc înalt, a venit direct la biroul meu de lângă fereastra din faţă, s-a aşezat şi mi-a spus perfect imperturbabilă că întâlnise un bărbat săptămâna aia, pe avocatul specializat în finanţe McSweeny, cu care se hotărâse să înceapă să se „vadă" şi deci hotărâse să nu se mai „vadă" cu mine.

Ţin minte că am fost profund uluit: în primul rând de siguranţa ei absolută de pluton de execuţie; şi apoi de cât de al dracului de tare mă întrista perspectiva asta. Dar am zâmbit şi am dat din cap de parcă şi eu nutream astfel de gânduri (nici vorbă de aşa ceva) şi i-am spus că după părerea mea probabil că proceda corect, apoi am continuat să zâmbesc fals până când au început să mă doară fălcile.

A zis că discutase în sfârşit despre mine cu mama ei şi că ea îi spusese imediat, în termeni pe care Clair îi numise de-a dreptul „grosolani", să fugă cât mai departe de mine (sunt sigur că nu vârsta era problema), chiar dacă asta însemna să-şi petreacă nopţile singură acasă, să se mute din Haddam sau să-şi găsească altă slujbă în alt oraş – ceea ce i-am spus că era o doctorie prea puternică. Aveam să mă dau pur şi simplu amabil la o parte, să sper că va fi fericită şi să mă consider norocos că am fost împreună cât am fost, deşi i-am zis că nu cred să fi făcut altceva decât ceea ce bărbaţii şi femeile fac de când lumea între ei şi unii pentru alţii. Faptul că am spus asta a scos-o în mod evident din sărite. (Nici nu era obişnuită să fie contrazisă.) Aşa că până la urmă am tăcut pur şi simplu din gură şi am rânjit iar la ea ca un retardat, ca mod de a-mi lua (aşa mi se părea mie) la revedere.

Nu ştiu exact de ce n-am protestat, pentru că m-a durut şi încă m-a durut surprinzător de aproape de inimă şi apoi am petrecut zile în şir încropind diverse scenarii alambicate despre un viitor în care viaţa ar fi fost grea ca dracu', dar tocmai acea noutate fumată şi acea improbabilitate s-ar fi dovedit a fi ultimele ingrediente care mai lipseau unei iubiri adevărate şi trainice – caz în care ea sacrificase de dragul convenţiei o victorie glorioasă rezervată doar unei minorităţi curajoase şi luminate. Totuşi, e întru totul adevărat că am cochetat cu ideea de permentizare doar pentru că Clair mi se refuza categoric, ceea ce înseamnă că până la urmă n-a fost niciodată decât un personaj principal într-un soi de melodramă a Perioadei Existenţei creaţie proprie (lucru care nu mă onorează, dar care nu diferă radical de apariţia mea episodică în scurta ei viaţă).

După această despărțire brutală s-a întors la biroul ei și s-a reapucat să studieze cărțile de imobiliare – și cu această nouă stare de fapt în vigoare, am mai rămas la birouri încă vreo oră și jumătate și am lucrat! Colegii noștri au sosit și au plecat. Amândoi am conversat amuzați, chiar am glumit cu diverse persoane. Am întrebat-o la un moment dat despre executarea unei ipoteci prescrise și mi-a răspuns cu calmul și veselia normale pentru un birou disciplinat, cam centrat pe profit. Nici unul din noi n-a mai spus nimic esențial și până la urmă am terminat oferta, am dat câteva telefoane la clienți, am rezolvat parțial niște cuvinte încrucișate, am scris o scrisoare, mi-am pus haina și m-am plimbat așa îmbrăcat vreo câteva minute, făcând poante cu Shax Murphy și într-un final am plecat pur și simplu și m-am dus la Coffee Spot, fără să mă mai întorc – timp în care (presupun) Clair a stat la biroul ei, serioasă ca o față bisericească. Și practic asta a fost tot.

În scurt timp, ea și avocatul McSweeny au devenit o pereche drăguță, potrivită și unirasială cunoscută în oraș. (Dar după părerea mea, ea a început să mă trateze cu o corectitudine inutilă la birou, care a devenit, bineînțeles, singurul loc unde ne mai vedeam.) Toată lumea a fost de acord că amândoi avuseseră noroc să se găsească, în condițiile în care membrii atrăgători ai rasei lor erau rari precum diamantele. S-au ivit dificultăți previzibile în calea căsătoriei lor rapide: copiii mari și zgârciți ai lui Ed au făcut tămbălău din cauza vârstei și a situației financiare a lui Clair (firește, Ed e de vârsta mea și e plin de bani). Fostul soț al lui Clair, Vernell, a declarat faliment în Canoga Park și a încercat să schimbe hotărârea de divorț. Bunica din Mobile a lui Clair a murit, mama ei și-a rupt șoldul, fratele ei mai mic a fost închis – obișnuitul inventar neliniștitor al nenorocirilor vieții. Dar până la urmă lucrurile ar fi ieșit, iar Clair și Ed s-ar fi căsătorit în acordurile unui contract prenupțial clar formulat. Clair s-ar fi mutat în casa mare a lui Ed de pe Cromwell Lane, în stil victorian târziu, ar fi avut o grădină cu flori și o mașină mai frumoasă decât Honda Civic. Celor doi copii ai ei ar fi ajuns să le placă să aibă la școală colegi albi și, cu timpul, ar fi uitat că există o diferență între ei și ceilalți. Ea ar fi continuat să vândă apartamente și ar fi devenit din ce în ce mai priceputâ. Copiii cei mari ai lui Ed ar fi acceptat-o până la urmă, recunoscând-o drept persoana devotată, directă, puțin cam prea sigură pe ea care era și nu drept o țărancă vânătoare de avere împotriva căreia să-și asmută avocații. Cu timpul, ea și Ed ar fi ajuns să se bucure de o existență suburbană oarecum izolată, cu câțiva invitați obișnuiți la cină, nu prea mulți, și chiar și mai puțini prieteni – o viață petrecută în doi așa cum mulți ar da bani grei ca să aibă parte

de una, dar n-au, pentru că zilele lor sunt prea pline de ocazii substanțiale pe care pur și simplu nu le pot refuza.

Doar că într-o după-amiază de primăvară, Clair a nimerit din întâmplare în Pheasant Meadow, s-a lăsat prinsă într-un mod cu totul neprofesionist într-o situație urâtă și a sfârșit exact ca turistul mormon din sacul pentru cadavre din camera numărul 15.

Zac aici în pat, viu încă, în timp ce aparatul Fedders suflă peste cearșafuri adieri înviorătoare, răcite electric, căutând alinare în fața stării pe care mi-au creat-o amintirea asta și evenimentele nopții: ca și cum aș fi pus în paranteză, uitat, incapabil să mă urnesc, așa cum s-a văzut prea bine când am stat alături de domnul Tanks în noaptea însângerată, incapabili să aprindem o scânteie, să ne aducem reciproc încurajări convingătoare, să fim de ajutor, să strigăm „hei", să dăm din aripi; incapabili, în fața tristei treceri a unei alte ființe umane în pustiul de dincolo, să împărtășim vreo speranță pentru viitor. Căci, dacă am fi fost capabili, poate că sufletele ni s-ar fi ușurat.

Pentru mine, un veteran al ei, moartea pare acum atât de aproape, atât de atotcuprinzătoare, atât de drastică, vai, și de semnificativă încât mă bagă-n boală de spaimă. Deși peste câteva ore voi porni cu fiul meu pe celălalt drum, cel plin de speranță, cel care slăvește viața, cel care se opune golului, bazându-mă doar pe vorbe și pe mine însumi ca să-mi construiesc pledoaria, ceea ce nici nu se compară ca dramatism cu un sac negru pentru cadavre sau cu amintirea unei iubiri pierdute.

Brusc, inima mea începe iar să facă bang-bum, bang-bang-bum, de parcă m-aș pregăti și eu să-mi iau urgent adio de la viață. Și, dacă aș putea, aș sări din pat, aș aprinde lumina, aș suna pe cineva și aș urla direct în receptorul mic și tare: „E bine. Am scăpat. A fost cât pe ce, să știi. Da' totuși nu m-a prins. I-am simțit răsuflarea, i-am văzut ochii roșii strălucind în întuneric. O mână umedă și rece mi-a atins brațul. Dar am scăpat. Am supraviețuit. Așteaptă-mă. Așteaptă-mă. Deși n-au mai rămas multe de făcut." Doar că n-am pe nimeni. N-am pe nimeni nici aici, nici în apropiere căruia să-i spun așa ceva. Și îmi pare tare rău, tare, tare rău.

7

Opt dimineața. Lucrurile se precipită.

Când ies din Briza Mării, îmi aduc aminte să traversez, să urc pe scara verde a Peterbiltului domnului Tanks și să vâr o carte de vizită sub uriașul lui ștergător de parbriz, cu următorul mesaj pe dos: „Domnule T., mă bucur că te-am cunoscut. Poți să mă suni oricând. F.B." Am adăugat și numărul de acasă. (Arta vânzării presupune ca mai întâi să-ți imaginezi vânzări.) Oarecum bizar, când arunc o privire rapidă și curioasă în cabina șoferului, văd pe scaunul din dreapta un morman de ediții de colecție *Reader's Digest* și deasupra o pisică galbenă enormă, cu zgardă aurie, care se holbează la mine de parc-aș fi o nălucă. (La Briza Mării nu sunt acceptate animale și nu mă îndoiesc că domnul Tanks joacă întotdeauna după reguli.) În timp ce cobor de pe tabla cabinei mai observ, chiar în fața ușii, un nume, vopsit cu litere roșii înflorate și pus între ghilimele: „Cyril". Domnul Tanks e un tip care merită toată atenția.

Când mă întorc în parcare ca să las cheia (după ce am renunțat la garanție), văd că Suburbanul a dispărut cu tot cu rulota lui Boston Whaler, iar în fața ușii închise de la numărul 15 e întinsă o bandă galbenă care desenează „locul crimei". Și atunci îmi dau seama că de fapt am visat despre toate astea: o cameră sigilată, o mașină tractată în întuneric de către bărbați albi mărunți, vânjoși și asudați, îmbrăcați în maiouri, care strigă: „Înapoi, înapoi", urmată de zgomot de lanțuri sinistre, de cricuri și motoare puternice turate, apoi de cineva care strigă: „Gata, gata, gata."

La 8.45 îmi simt ochii încețoșați și opresc să beau o cafea la Friendly's în Hawleyville. Mă uit pe hartă și hotărăsc s-o iau agale pe Yankee Expressway până la Waterbury și de-acolo către Meriden, apoi s-o țin tot așa până-n Middletown – unde suplinitorul Charley „învață" elevi de ambele sexe de la Wesley să facă diferența între coloanele ionice și dorice – apoi pe CT9, care mă scoate direct la Deep River; asta ca să nu mă mai târăsc tocmai până la Norwalk și apoi pe 95, cum voiam să fac azi-noapte, și s-o iau spre est pe lângă Sound alături de, mai mult ca sigur, încă patru trilioane de americani care tânjesc după o vacanță sigură și sănătoasă și totuși fac tot ceea ce le stă în puteri ca s-o strice pe-a mea.

În Friendly's răsfoiesc *Hour*, gazeta din Norwalk, să văd dacă e pomenită tragedia de azi-noapte, deşi sunt sigur că se petrecuse prea târziu ca să intre în numărul de azi. Aflu însă că în Ohio a murit Axis Sally, care avea treizeci şi opt de ani şi absolvise magna cum laude Wesley din Ohio; Martina a învins-o pe Chris în trei seturi; hidrologii din Illinois au hotărât să ia apă din Lacul Michigan şi s-o canalizeze spre Mississippi, care e mai important şi pârjolit de secetă, iar vicepreşedintele Bush a declarat că proprietăţile au atins „valori record" (deşi, de parc-ar vrea să-l prindă cu minciuna, relatările din casetele laterale vorbesc despre declinul preţurilor, al fondurilor mutuale şi al certificatelor de depozit, despre scăderea cererii în fabrici şi industria aeronautică – toate fiind probleme „financiare" cu care Dullard Dukakis trebuie să se ia la trântă dacă nu vrea să fie vai şi amar de curul lui).

Plătesc şi mă apuc să dau telefoanele mele strategice înghesuit între uşile duble din „holul" de la Friendly's: unul către robotul meu, care nu dezvăluie nimic – o uşurare; altul lui Sally, cu intenţia de a-i oferi un avion particular către oriunde ne-am putea întâlni – nici un răspuns, nici măcar o înregistrare, ceea ce-mi face stomacul să se strângă de parcă cineva l-ar fi legat cu sfoară şi ar fi tras de el în jos.

Apoi îi telefonez lui Karl Bemish, cu teamă, mai întâi la standul cu bere de rădăcini, unde n-ar avea de ce să fi ajuns încă, apoi în cuibuşorul lui de burlac din Lambertsville, unde răspunde când sună a doua oară.

— Toate bune pe-aici, Frank, răspunde el la întrebarea mea despre bandiţii mexicani. A, da, ar fi trebuit să te sun înapoi aseară. Da' l-am sunat pe şerif. Mă aşteptam să se mişte ceva, zău. Dar nu. Alarmă falsă. N-au mai apărut, bulangii amărâţi ce sunt.

— N-aş vrea să te arăţi prea tare pe-acolo, Karl. Clienţii se revarsă înăuntru şi afară pe lângă mine, deschizând uşa, înghiontindu-mă, lăsând să intre aerul fierbinte.

— Am la mine semiautomata, să ştii, spune Karl.

— Ce ai? Ce-i aia?

— O puşcă de doişpe, cu ţeava retezată, spune Karl cu superioritate şi dă drumul unui râs răutăcios. O maşinărie clasa-ntâi.

E prima oară când aud de vreo semiautomată şi nu-mi place. La drept vorbind, mă bagă-n sperieţi.

— Nu cred că e o idee bună să ţii o armă semiautomată la standul cu bere de rădăcini, Karl. Lui Karl nu-i place să spun „bere de rădăcini" sau „stand", dar pentru mine asta e. Ce altceva să fie? Birou?

— Ei, tot e mai bine decât să zaci cu faţa-n jos după răcitorul de bere şi să-ţi sorbi creierii din tichia de hârtie. Sau poate mă înşel eu, spune Karl cu răceală.

— Doamne Dumnezeule, Karl.

— Tu să stai liniştit. Nici măcar n-o scot până după zece seara.

— Poliţia e la curent?

— Ce dracu', ei mi-au *zis* de unde s-o cumpăr. Din Scotch Plains. Karl îmi spune asta tot răcnind. N-ar fi trebuit să mă scap faţă de tine. Eşti al dracului de sperios.

— Mă sperie al dracului de tare, spun eu şi chiar aşa este. N-am ce să fac cu tine mort. Ar trebui să servesc eu însumi berea de rădăcini, plus că asigurările noastre n-o să plătească dacă eşti omorât şi se găseşte o armă ilegală lângă tine. Probabil că aş fi dat în judecată.

— Tu du-te şi fă-ţi vacanţa cu puştiul tău. Rămân eu pe baricade la Fort Apache. Am şi alte treburi în dimineaţa asta. Nu sunt singur aici.

De-acum l-am pierdut pe Karl. Tocmai mi-a fost închisă fereastra în nas.

— Lasă un mesaj dacă ţi se pare ceva aiurea, da? Spun asta ca şi cum realizez că e puţin probabil să fiu luat în serios.

— Am de gând să fiu de negăsit *toată* dimineaţa, spune Karl, apoi dă drumul unui hăhăit stupid, după care închide telefonul.

Sun imediat din nou la Sally, în caz că ieşise să-şi ia croasante şi *Daily Argonaut*. Dar nimic.

Ultimul meu telefon e către Ted Houlihan – ca să aflu noutăţi, dar şi să-l trag de urechi în legătură cu „exclusivitatea" pentru firma noastră. Telefoanele la clienţi sunt, de fapt, una dintre cele mai satisfăcătoare părţi ale activităţii mele. Rolly Mounger a nimerit-o la fix când a spus că imobiliarele n-au aproape nimic de-a face cu starea în care se află sufletul omului; în consecinţă, un telefon necesar de serviciu e echivalentul unei partide agreabile de ping-pong.

— Sunt Frank Bascombe. Cum merge treaba pe-acolo?

— Totul e foarte bine, Frank. Ted pare mai fragil decât ieri, dar la fel de vesel cum pretinde. O scurgere lentă de gaze poate crea o euforie imbatabilă.

— Clienţii mei îşi iau o zi de gândire, Ted, atâta voiam să-ţi spun. Casa i-a impresionat. Dar au văzut o grămadă de case şi acum trebuie să depăşească un prag psihologic. Cred însă că ar trebui să cumpere ultima casă pe care le-am arătat-o, şi asta a fost a ta.

— Super, spune Ted. Chiar super.

— A mai fost cineva să arunce o privire?

Întrebarea crucială.

— Oh, câţiva, ieri. Au venit nişte oameni chiar după ai tăi.

Urmată de vestea proastă deloc surprinzătoare, dar enervantă.

— Ted, trebuie să-ţi aduc aminte că firma noastră are exclusivitate pe casa ta. Pe asta se bazează Markhamii. Li s-a dat de înţeles că au ceva timp de gândire fără presiuni din afară. Am lămurit chestiile astea din timp.

— Ei, ştiu şi eu, Frank, spune Ted cu voce slabă. Desigur, e posibil ca Julie Loukinen să fi scos clauza de exclusivitate, de teamă că Ted ar putea da înapoi, dar a afişat totuşi panoul. E posibil şi ca pe Ted să-l ştie toată lumea ca pe un perpetuu „potenţial", iar Buy and Large sau cine şi-o mai fi vârât coada să se fi băgat pur şi simplu pe fir în speranţa să împartă comisionul; asta ca să nu-i dăm în judecată de să le ţâţâie curu' şi să stricăm toată afacerea – o strategie care e totuna cu a intra în cursă pe ultima sută de metri, ceea ce nu e niciodată recomandabil. O a treia posibilitate este ca Ted să fie necinstit până-n măduva oaselor şi să-l mintă până şi pe Dumnezeu din cer. Aşa-zisa poveste cu testiculele ar putea face parte din număr. (Deja nimeni n-ar mai trebui să fie surprins de nimic.)

— Ascultă, Ted, zic. Ieşi şi tu din casă, uită-te la panoul ăla gri cu verde şi vezi dacă nu cumva scrie „exclusivitate". N-am de gând să fac cine ştie ce tămbălău acum, pentru că sunt tocmai în Connecticut. Dar marţi o să rezolv problema.

— Cum e acolo? spune Ted, bleg ca o balegă.

— E cald.

— Eşti la Mount Tom?

— Nu. Sunt în Hawleyville. Dar Ted, dacă ai avea şi tu buna-cuviinţă să nu arăţi casa altor persoane, poate că am evita un mare proces. Clienţii mei merită şansă de a face o ofertă. Nu că n-ar fi avut destule şanse sau că acum n-ar străbate străzile pustii şi şterse din East Brunswick, sperând să găsească ceva mult mai bun.

— N-am nimic împotrivă, spune Ted, brusc însufleţit.

— Atunci e perfect. Te mai caut eu cât de curând.

— Oamenii care au venit ieri după voi au zis că o să facă o ofertă în dimineaţa asta.

— Dacă e aşa, Ted, şi spun asta pe un ton ameninţător, clienţii mei au întâietate, să nu uiţi. E scris în contract. Sau aşa ar trebui. Sigur că asta-i o aiureală imobiliară standard, lansată în mod obişnuit de ambele părţi: oferta „de a doua zi dimineaţa la prima oră". De regulă, cei care se grăbesc să arunce „promisiunea" asta (mai ales clienţii) ori vor să-şi demonstreze lor înşişi cât sunt de avuţi până la cinci după-masa uită total de ea, ori îşi fac iluzii că simpla perspectivă a unei oferte umflate binedispune pe toată lumea. Desigur, singurele care *chiar* binedispun pe toată lumea sunt ofertele generoase pe care chiar poţi pune degetul. Şi, până când se iveşte o astfel de ofertă, n-ai de ce să te ambalezi (deşi

un aflux tot mai puternic de neliniște din partea cumpărătorului n-a omorât niciodată pe nimeni).

— Frank, știi de ce chestie foarte ciudată mi-am dat seama? face Ted într-o aparentă stare de prostrație nătângă.

— Ce chestie e aia? Mă uit pe geam cum un microbuz plin cu copii retardați se goleşte în parcarea de la Friendly's – adolescenți cu limbile pe-afară, fete slăbănoage cu strabism, supraviețuitori dolofani, de sex incert, ai sindromului Down – vreo opt cu totul, şontâcăind pe asfaltul încins în pantaloni scurți de diverse culori prinşi cu elastic la brâu, tenişi şi tricouri albastru-închis cu YALE imprimat pe piept. Supraveghetoarele lor, două studente robuste îmbrăcate la fel, în şorturi maro şi bluze albe, care par jucătoare de polo pe apă la Oberlin, încuie microbuzul în timp ce copiii aşteaptă, cu privirile rătăcite.

— Mi-am dat seama că-mi face mare plăcere să le arăt oamenilor casa mea, continuă Ted să bată câmpii. Se pare că a plăcut mult la toată lumea care a văzut-o şi toți spun că Susan şi cu mine am trăit bine aici. E un sentiment plăcut. Mă aşteptam să urăsc toată chestia şi să sufăr mult pe motiv că mi-e invadată viața. Înțelegi ce zic?

— Mda, răspund. Interesul meu față de Ted păleşte rapid pe măsură ce realizez că e foarte probabil să fie în stare de escrocherii imobiliare.

— Înseamnă că pur şi simplu eşti gata să treci mai departe, Ted. Eşti gata pentru Albuquerque şi pentru tot soarele de acolo. (Şi să-ți pui boaşele la murat în chihlimbar.)

— Băiatul meu e chirurg în Tucson, Frank. În septembrie mă duc acolo să mă operez.

— Țin minte. (M-am înşelat asupra oraşului.) Cârdul de adolescenți bolnavi şi cele două supraveghetoare masive, cu picioare bronzate şi alură de jucătoare de polo, se îndreaptă acum spre uşă, unii repezindu-se cu toată viteza înainte, toți, mai puțin vreo doi, cu căşti de protecție din plastic legate sub bărbie ca apărătorii din fotbal.

— Ted, am vrut doar să te-ntreb de sănătate, să văd cum ți-a mers ieri. Şi trebuia să-ți aduc aminte de „exclusivitate". E o înțelegere serioasă, Ted.

— Bine atunci, spune Ted pe un ton vioi. Mersi că mi-ai zis. Mi-l imaginez, cu părul alb, cu mâinile moi, oarecum chipeş cu gropițele lui de Fred Waring, încadrat de fereastra lui din spate, minunându-se de zidul de bambus care-l apără de multă vreme de închisoarea lui paşnică. Asta-mi creează senzația surdă că n-am procedat corect. Ar fi trebuit să stau pe lângă Markhami, şi totuşi instinctul mi-a spus altceva.

— Frank, mă gândesc că, dacă trec de povestea asta cu cancerul, poate că o să-mi încerc norocul în imobiliare. S-ar putea să am talent. Ce părere ai?

— Sigur. Dar n-ai nevoie de talent, Ted. E ca la scriitori. Cineva care n-are nimic de făcut își găsește ceva de făcut. Trebuie s-o iau din loc. Merg să-l iau pe fiul meu.

— Bravo ție, spune Ted. Vezi-ți de drum. Vorbim altă dată.

— Asta-i clar, spun eu sumbru și cu asta basta.

Copiii s-au adunat acum lângă ușile de sticlă, iar supraveghetoarele trec printre ei râzând. Un băiat cu Down scutură cu putere de clanța ușii și se strâmbă fioros la panoul de sticlă în care probabil că-și vede reflexia. Ceilalți continuă să se uite în jur, în sus, în jos și înapoi.

Când prima supraveghetoare deschide cu greu ușa, cu puștiul bolnav de Down agățat încă de ea, băiatul se încruntă la ea și scoate un muget răsunător și total dezinhibat în timp ce aerul fierbinte năvălește pe ușă peste mine. Apoi întreaga ceată trece în fugă pe lângă mine, îndreptându-se spre a doua ușă.

— Opaaa, mi se adresează prima fată înaltă, cu un surâs extraordinar de generos. Ne cerem scuze, suntem niței cam împiedicați. Trece mai departe, purtată de curentul micuților retardați în tricourile lor Eli. Tricoul ei are pe piept o emblemă de un roșu aprins pe care scrie *Challenges Inc.* și, dedesubt, *Wendy.* Îi zâmbesc încurajator în timp ce e împinsă înainte pe lângă mine.

Brusc, micuțul cu Down se răsucește la stânga, încă agățat de ușă, și mugește din nou, probabil la mine, cu dinții lui negri încleștați și măcinați până la rădăcină, cu un braț micuț ridicat militărește, cu pumnul strâns. Eu stau sprijinit de telefon, zâmbindu-i, în vreme ce cobor vertiginos pe scara speranțelor legate de ziua de azi.

— Asta înseamnă că vă place, spune cea de-a doua supraveghetoare – *Megan* – care înaintează la pas în urma cetei. Îmi vinde gogoși, bineînțeles. De fapt, mugetul vrea să spună: „Nu te apropia de păpușile astea două, că-ți sparg fața." (Oamenii se aseamănă în multe privințe.)

— Pare să mă cunoască, îi spun lui Megan cea cu brațe aurii.

— Oh, vă cunoaște. Are fața pistruiată de la soare și ochi căprui, pe atât de banali pe cât de izbitori erau cei ai lui Cathy Flaherty. Nouă ni se pare că seamănă toți între ei, dar ei ne disting pe mine și pe dumneavoastră de la o poștă. Au un al șaselea simț. Zâmbește fără pic de jenă, un zâmbet care poate inspira minute, dar probabil nu ore, de dor. Ușa interioară de la Friendly's se deschide cu un șuierat, apoi se închide încet în urma ei. După care sunt afară, în soarele dimineții, pentru ultima parte a călătoriei spre Deep River.

La 9.50, cu senzația că am întârziat foarte, foarte mult, mă zgâlțâi la vale, apoi la deal către Middletown, Waterbury și Meriden, deja pierdut

în ceața argintie a dimineții. CT 147 e verde, sinuoasă și plăcută ca un șir de tufișuri din Irlanda, lipsesc doar tufișurile. Mici lacuri de acumulare, rezervații tihnite pe marginea drumului, „munți" de-o șchioapă pentru schi, perfecți pentru echipele de liceeni, și case masive cu schelet de lemn care încadrează șoseaua, cu antene de satelit în spate, se ițesc după fiecare curbă. Multe case, din câte văd, sunt de vânzare, și nu puține etalează panglici galbene de plastic pe copacii din curți. Nu mai țin minte acum care americani mai sunt ținuți prizonieri sau unde și de către cine, deși îți poți imagina cu ușurință că *undeva* trebuie să existe *cineva*. Dacă nu, panglicile exprimă doar iluzii deșarte și dor după un alt război micuț și drăguț precum cel din Granada, care s-a terminat atât de bine pentru toate părțile implicate. Sentimentele patriotice merg mult mai bine la suflet când se concentrează pe ceva concret și nimic nu-i mai frumos decât să te concentrezi să faci praf pe cineva sau să-l lipsești de libertate ca să te simți tu liber ca o pasăre.

Dar, fără să vreau, gândurile îmi zboară iar la amărâții de Markhami, care sunt sigur că în acest moment fac turul unei fundături sinistre, însoțiți de o specialistă în imobiliare cu voce nazală și coapse groase care-i descurajează de se cacă pe ei cu flecăreala ei. O parte indecentă, neprofesionistă din mine speră că până la sfârșitul zilei de azi, având de ales între a mă suna pe mine și a se întoarce târâș la Charity numărul 212 cu o ofertă la prețul integral, o să sară pe ultima casă a zilei, una cu lucarne în stil Cape de mult pustie, ai cărei foști proprietari au cedat-o băncii când s-au mutat la Moose Jaw prin '84, o coșmelie groaznică pe plăci, cu o grămadă de factori de risc, pericol de radiații și scurgeri la fosa septică și care necesită reparații urgente la burlane înainte de căderea frunzelor.

De ce, într-un sezon de vară altfel plăcut și profitabil, Markhamii îmi stau așa de tare pe creier, asta nu mi-e clar, dacă nu cumva explicația e că, după multe lupte, obstacole și descurajări idioate la fiecare nivel, am terminat acum oul de Paște, l-am garnisit cu umplutura dulce potrivită, am dat o gaură și i-am vârât cu ochii fix în ea; și totuși mă tem că nu vor vedea niciodată înăuntru, după care viețile lor vor fi mai urâte – eu fiind de părere că, dacă ți se oferă ceva bun, ar trebui să fii deștept și să primești.

Țin minte că acum mulți ani, în luna de dinainte să mă mut cu Ann în Haddam, cu nările pline de miresmele noi și de bun augur ale suburbiei, ne-am pus în cap să cumpărăm un Volvo practic și rezistent. Am mers cu vechiul Chrysler Newport al maică-mii la reprezentanța din Hastings-on-Hudson, am căscat ochii prin showroom vreo oră și jumătate – potențiali tineri clienți care-și mângâiau bărbiile și se scărpinau în urechi – pipăind oglinzile unui model kaki cu cinci uși, așezându-ne

și ridicându-ne de pe scaunele lui confortabile, adulmecându-i parfumul înghețat, verificând capacitatea torpedoului, ansamblul neobișnuit de suporturi pentru roata de rezervă și cric, prefăcându-ne într-un final chiar că mergem cu ea – Ann lângă mine, aflat la volan, holbându-ne amândoi pe geamul reprezentanței la un drum închipuit către viitor, ca proaspeți proprietari de Volvo.

Până când, într-un sfârșit, am hotărât că n-o luăm. Cine știe de ce? Eram tineri și reinventam cu însuflețire viața în fiecare minut, respingând asta, acceptând-o pe cealaltă, numai și numai după toane. Iar un Volvo, o mașină pe care mi-aș lua-o și acum ca să transport pământ pentru plante, alimente, sau lemn de foc ori ca mașină de pescuit cu care să mă reped până la Red Man Club – un Volvo pur și simplu nu ni se potrivea. Apoi ne-am întors cu mașina în oraș la ce ni se potrivea, la adevăratul nostru viitor: căsătorie, copii, cronici sportive, golf, încântare, întristare, moarte, învârtindu-ne în jurul nefericirii fără să reușim să găsim un punct central și, mai târziu, divorț, despărțire și lungul drum nici prea-prea, nici foarte-foarte de până acum.

Dar când sunt în starea propice de vid, postzăpăceală, și-mi iese în cale huruind un model pus la punct de Volvo negru sau argintiu, robust și lucios, cu reputația sa de siguranță demnă de invidiat, cu motorul reglat astfel încât să se oprească la impact, cu spațiile pentru bagaje demne de toată lauda și construcția dintr-o bucată, inima mi-e săgetată adesea de junghiul lui *ce-ar fi fost dacă*? Ce-ar fi fost dacă viața noastră ar fi luat-o în direcția aia... o direcție în care ne-ar fi purtat o *mașină*, mașină care ar fi acum emblema ei? O altă casă, un alt oraș, o altă socoteală la copii și așa mai departe. Totul ar fi mers mai bine? Asemenea lucruri se întâmplă și din astfel de cauze minore. Și gândul că o decizie insignifiantă, un bețișor aruncat încoace, nu încolo, le poate paraliza, poate face ca atâtea lucruri să iasă mai bine, să fie salvate chiar. (Deloc surprinzător, cel mai mare defect uman, și cea mai mare calitate a mea totodată, este că întotdeauna îmi pot imagina orice – o căsătorie, o conversație, un guvern – altfel decât este, o trăsătură care ar putea face din mine un avocat pledant, un scriitor sau un agent imobiliar de primă mână, dar care pare în același timp să indice o ființă umană nu foarte solidă și de o moralitate îndoielnică.)

Deocamdată e mai bine să nu mă gândesc prea mult la treaba asta. Deși sunt convins că și ăsta e un motiv pentru care mă gândesc la Markhami într-un weekend în care propria mea viață pare să fi ajuns la un moment de cotitură sau măcar de curbură. După toate probabilitățile, Joe și Phyllis știu la fel de bine ca mine cum merg lucrurile astea și se cacă

pe ei de frică. Dar, deşi e rău să faci un pas greşit, aşa cum am făcut cu Volvoul, e şi mai rău să regreţi anticipat şi să zici că e prudenţă, ceea ce intuiesc că se întâmplă cu ei de umblă teleleu prin East Brunswick. Catastrofa nu-i deloc improbabilă. E mai bine – mult, mult mai bine – să urmezi deviza bătrânului Davy Crockett, adaptată pentru uzul adulţilor: Asigură-te că nu faci o greşeală fatală, apoi dă-i înainte.

La 10.30 am trecut deja de Middletownul studenţesc şi insipid şi am luat-o pe Route 9, admirând vederea semipanoramică de pe Connecticut (turişti vâslind asiduu în canoe, făcând schi nautic, windsurfing, navigând, făcând paraschi sau sărind cu paraşuta direct în ocean), apoi am coborât direct pe lângă râu către Deep River.

Principala mea speranţă de natură secundară e în momentul ăsta să nu dau ochii cu Charley, din motive pe care poate că le-am dezvăluit deja. Cu puţin noroc, o să-şi doftoricească falca umflată undeva unde să nu-l vadă nimeni, o să-şi lustruiască barca, o să întindă un fir cu plumb sau o să mâzgălească în caietul lui de schiţe – lucruri din astea pe care le fac arhitecţii diletanţi bogaţi când nu participă la meciuri maraton de gin rummy şi când nu-şi înnoadă papioanele legaţi la ochi.

Ann înţelege că de fapt nu-l urăsc pe Charley, ci cred doar că, atunci când ea îi spune „te iubesc", pune un asterisc după „iubesc" (ca după recordul lui Roger Maris[1]), cu referire la o realizare precedentă superioară în materie, ca şi cum aş fi sigur că într-o bună zi o să dea iarăşi totul peste cap şi o să danseze ultima pavană lungă a vieţii cu mine şi numai cu mine (deşi nici unul din noi nu pare să-şi dorească asta).

După aproape toate vizitele mele de până acum, am rămas cu senzaţia că m-am furişat pe proprietate sărind gardul şi am plecat (încotro îmi duc copiii – expoziţia de moluşte de la Woods Hole, un meci al celor de la Mets, o plimbare gălăgioasă cu feribotul până la Block Island – ca să mai fur câteva clipe frumoase alături de ei) ca şi cum mi-ar sufla poliţia în ceafă. Ann zice că-mi fabric singur sentimentele astea. Ei, şi ce dacă? Tot le am.

Spre deosebire de mine, Charley, care crede că totul e nestatornic, e genul de bărbat care se încrede în „caracter", care cugetă, când e singur, la „standarde" şi bună credinţă, la analiză şi la „separarea bărbaţilor de băieţi", dar care (e bănuiala mea personală) stă în faţa oglinzii aburite

1 Jucător american de baseball celebru pentru că a doborât recordul deţinut de Babe Ruth; noul record a fost stabilit într-o perioadă când numărul de echipe şi de meciuri din Ligă s-a modificat şi se spune că a existat propunerea ca recordul lui Maris să fie consemnat cu asterisc, pentru a fi deosebit de recordurile precedente.

din vestiarul clubului Old Lyme şi se gândeşte la scula lui, dorindu-şi s-o aibă mai mare, întrebându-se dacă nu cumva oglinzile dreptunghiulare nu deformează proporţiile, hotărând în cele din urmă că toate arată mai mici în ochii hipercriticilor lor posesori şi că, în termeni absoluţi, a lui e mai mare decât pare pentru că e înalt. Cum şi este.

Într-o seară, în timp ce stăteam împreună afară, sub colina pe care e casa lui, scurmând cu vârfurile pantofilor în pietrişul de pe aleea care duce la garajul lui pentru bărci, lângă care e un lac de estuar opac, năpădit de trandafiri rozalii, apărat de Connecticut de o barieră de copaci tupelo, Charley mi-a spus:

— Acuma vezi tu, Frank, Shakespeare trebuie să fi fost un şmecher de-o deşteptăciune dată dracu'. Ţinea în mâna lui mare şi osoasă un cocteil din ăla de-al lui mortal cu vodcă, într-un pahar mexican gros, lucrat manual. (Nu-mi oferise şi mie unul, pentru că nu aveam să rămân mult.)

— Anul ăsta m-am uitat pe tot ce-a scris, m-ai înţeles? Şi cred că scriitorii n-au ridicat prea mult ştacheta din o mie şase sute nu ştiu cât încoace. El a văzut slăbiciunea umană mai bine decât oricine altcineva şi pe deasupra şi cu înţelegere. A clipit spre mine şi şi-a răsucit limba în spatele buzelor. Nu asta e calitatea necesară unui scriitor ca să fie mare? Înţelegere pentru slăbiciunea umană?

— Nu ştiu. Nu m-am gândit câtuşi de puţin la asta, am spus sumbru, dar mojiceşte. Ştiam deja că lui Charley i se părea „bizar" ca un tip care scrisese pe vremuri povestiri respectabile „să ajungă" să vândă proprietăţi. Avea o părere proastă şi despre faptul că stăteam în fosta casă a lui Ann, deşi n-am fost niciodată curios să aflu cum suna părerea asta (sunt sigur că era jignitoare).

— Bine, dar tu cum *vezi* lucrurile? Charley şi-a tras nasul lui mare, episcopal, încruntând din sprâncenele argintii ca şi cum ar fi simţit în ceaţa serii un buchet complex care-i era accesibil numai lui (şi poate şi prietenilor lui). Purta ca de obicei espadrile pe piciorul gol, şort kaki şi un tricou, dar şi un pulover albastru gros, cu fermoar, pe care-l văzusem în urmă cu treizeci de ani într-un catalog J.Press şi mă întrebasem cine dracu' o să-l cumpere. Desigur, e suplu ca un ogar şi se menţine într-un soi de top al celor mai buni jucători de squash de vârsta a treia.

— Nu prea cred că literatura are vreo legătură cu ridicarea ştachetei, am spus în silă (aveam dreptate). Are legătură cu a fi bun într-un sens absolut, nu cu a fi mai bun. Mi-aş dori acum să fi punctat asta cu un hohot de râs isteric.

— Bine. Sună suficient de optimist. Charely s-a tras de lobul lung al urechii şi s-a uitat în jos, dând din cap de parcă mi-ar fi vizualizat cuvintele. Părul lui des şi alb strălucea în bruma de lumină a amurgului.

— Asta chiar că e o viziune destul de optimistă, a continuat el solemn.

— Sunt un tip optimist, am spus și m-am simțit imediat pesimist ca un exilat.

— Atunci e foarte corect, a spus el. Optimist vorbind, crezi că noi doi o să fim vreodată prieteni?

Și-a ridicat parțial capul și m-a privit prin ochelarii lui cu rame metalice. Știam că, în viziunea lui Charley, „prieten" era cea mai nobilă dintre toate condițiile nobile la care pot aspira oamenii de caracter, așa cum e Nirvana pentru hinduși. În viața mea nu-mi dorisem mai puțin să am prieteni.

— Nu, am răspuns fără menajamente.

— De ce, după părerea ta?

— Pentru că n-o avem în comun decât pe fosta mea soție. Și într-un final o să ți se pară normal s-o foarfeci cu mine și asta m-ar scoate din sărite.

Charley se ținea în continuare de lobul urechii, cu băutura în cealaltă mână.

— E posibil. A dat din cap meditativ. Întotdeauna găsești în ființa iubită ceva ce nu poți pricepe, nu? Și atunci trebuie să întrebi pe cineva. Presupun că tu ai fi opțiunea firească. Ann nu e deloc o ființă simplă, așa cum sunt convins că știi.

O făcea deja.

— Nu știu, am zis. Nu.

— Poate că ar trebui să mai faci o încercare, ca mine. Poate că de data asta o să-ți iasă. Charley m-a pironit cu privirea și a dat iar din cap.

— Ce-ar fi să-ncerci tu să fuți niște muște, care ți-or pica, am răspuns ca un idiot și m-am încruntat la el, destul de dispus să sar la bătaie indiferent de vârsta și condiția lui fizică excelentă (și sperând să nu fiu văzut de copiii mei). Am simțit o răceală înălțându-se din iaz ca o coloană de aer înghețat și zburlindu-mi părul de pe brat. Era la sfârșitul lui mai. Luminițele caselor brăzdau câmpia argintie a râului Connecticut. Se auzea dangătul unui clopot de pe un vas. De fapt, în momentul acela nu mă simțeam atât de furios încât să-l altoiesc pe Charley, ci trist, singur, nefericit și inutil alături de un om care nici măcar nu mă interesa suficient încât să-l urăsc, așa cum i-ar fi stat bine unui tip de caracter.

— Știi, a zis Charley, trăgându-și fermoarul puloverului până la un măr al lui Adam proeminent și întinzând de mâneci de parc-ar fi simțit și el frigul. Ai ceva care nu-mi inspiră încredere, Frank. Poate că arhitecții și agenții imobiliari n-au așa de multe în comun, deși ar fi normal să aibă. M-a fixat, în eventualitatea că m-aș fi pregătit să scot niște sunete guturale și să-i sar la beregată.

— Foarte bine, am zis. Nici eu n-aș avea încredere în mine în locul tău.

Charley și-a aruncat cu delicatețe paharul, cu tot cu gheață, pe gazon.

— Frank, a zis, să știi că poți să joci tare sau domol și fără s-o iei pe arătură. Părea dezamăgit, aproape perplex. După care a pornit-o pur și simplu pe aleea cu pietriș spre garajul lui pentru bărci.

— N-ai cum să câștigi mereu, l-am auzit vorbind teatral cu el însuși în întuneric. L-am lăsat să ajungă până la capăt, să tragă ușa glisantă și s-o închidă în urma lui (sunt sigur că n-avea nici o treabă acolo). După care am dat iar ocol casei, m-am urcat în mașină și i-am așteptat pe copiii mei, care în curând aveau să fie acolo, lângă mine, fericiți.

Deep River, prin care trec în viteză, e întruchiparea ambivalenței somnolente și văratice tipice pentru sudul Noii Anglii. Un mic târg cu obloane verzi și trotuare măturate în care trăim doar noi, oamenii obișnuiți, într-o acceptare apatică a moderației enoriale și romano-catolice subțiate, în timp ce pe malul râului găsești obișnuita enclavă de bogătași mulțumiți de ei înșiși, pseudosolitari, care au ridicat locuințe uriașe pe terenurile de vânătoare pline de ferigi și tei americani de pe malul apei, refuzând cu hotărâre să știe cum trăiește cealaltă jumătate. Profesori de drept înstăriți din New Haven, avocați cu bani unși cu toate alifiile din Hartford și Springfield, pensionari cu bani din Gotham, pe toți îi vezi plutind veseli către cumpărăturile pe care urmează să le facă la băcănia Greta, la florăria Coșul cu flori, la măcelăria Kingdom și magazinul de băuturi alcoolice Liquid Time (și mai rar în vizită la salonul de tatuaje Body Artistry, la Adult Newz-and-Video și la casa de amanet Friendly Loaner), și ieșind din prăvălii la fel de veseli, cu Roverurile burdușite cu mâncare pentru câini, pancetta, mesquite, sfeclă, lalele proaspete și gin – tot ce le trebuie pentru cocteiluri de seară, pulpe de miel la grătar, o oră de flecăreală veselă, apoi la culcare în adierea răcoroasă a râului adusă de ceață.

Aparent, aici nu s-a pus la cale nimic special pentru luni. Niște steaguri veștede împodobesc câteva felinare stradale. O acțiune caritabilă de spălat mașini a unui liceu e parțial în toi în parcarea unității de pompieri, ca și o promoție la unelte agricole în față la True Value. Ba chiar câteva magazine au arborat steagurile alb cu roșu și frunze de arțar lângă drapelul american, semnalând ceva rădăcini canadiene străvechi – fără îndoială, un grup de colonișți albi, nefericiți, lăsați la vatră cu mărinimie, dar inexplicabil, prin '57 de o companie de soldați din Montcalm, lăsând în inimile tuturor un rest de atitudine de genul „Sunt buni și banii canadieni." Până și Donna's Kut'n Curl arborează cu mândrie în vitrină

o inscripţie care zice: „E timpul să te aranjezi, nu?“ Dar asta-i tot – de parcă Deep River ar spune pur şi simplu: „Dată fiind vechimea aşezării noastre (1635), spiritul independenţei adevărate şi complexe e respectat aici în fiecare zi, făcând parte din viaţa fiecăruia. În tăcere. Aşa că nu vă aşteptaţi la mare lucru.“

Cotesc spre râu şi o iau în jos pe împădurita Selden Neck Lane, care se ramifică în şi mai împădurita şi năpădita de dafini Brainard Settlement House Way, care coteşte, se îngustează şi dă iar în ilicele şi nucii americani de pe Swallow Lane, strada unde, pe un stâlp subţire din lemn de cedru, se întrevede cu greutate cutia poştală a lui Ann, a lui Charley şi a celor doi copii ai mei, pe care stă scris cu litere verde-închis COLINA. Lângă ea, o alee pentru maşini acoperită cu pietriş grosolan dispare printre nişte copaci oarecare, astfel că posibilii trecători sunt întâmpinaţi de o aşezare omenească nu prea ospitalieră: aici locuiesc oameni pe care însă nu-i cunoşti.

Până am ieşit eu din oraş şi am ajuns în cartierele astea mărginaşe împădurite ale bogătaşilor, creierul meu a început să-mi dea semne de încordare neplăcută în spatele tâmplelor. Am gâtul înţepenit şi o senzaţie de ţesut dilatat în partea de sus a pieptului, de parcă ar trebui să tuşesc, să râgâi sau poate chiar să crăp în două numai ca să mă uşurez. Sigur, am dormit puţin şi prost. Am depăşit măsura cu alcoolul aseară la Sally; am condus prea mult, mi-am irosit prea mult timp preţios rezervat grijilor cu Markhamii, familia McLeod, Ted Houlihan şi Karl Bemish, gândindu-mă prea puţin la propriul meu fiu.

Deşi, desigur, adevărul cel mai crud este că sunt pe cale să-i fac o vizită fostei mele soţii în casa unde-şi duce noua ei viaţă mai bună; să-mi văd copiii orfani zburdând pe întinsele peluze ale unei existenţe mai şic; ba chiar poate că voi fi nevoit, în ciuda tuturor celor întâmplate, să port o conversaţie umilitoare, scrâşnită, cu Charley O'Dell, pe care aş prefera să-l las legat pe plajă ca să-l mănânce crabii. Cine n-ar avea creierul „inflamat“ şi un edem toracic generalizat? Mă mir că nu e dracului cu mult mai rău.

O mică pancartă de plastic pe care n-am mai văzut-o până acum a fost fixată la baza cutiei poştale, o plăcuţă roşie ca vinul de Burgundia cu un scris verde la fel ca cel de pe cutie, care spune: AICI ESTE O REZERVAŢIE DE PĂSĂRI. RESPECTAŢI-O. PROTEJAŢI VIITORUL. Karl s-ar bucura să afle că păsările vireo sunt încă tefere aici, în Connecticut.

Doar că fix sub cutie, pe pământul cleios, plin de buruieni, zace o pasăre – o mierlă sau un sticlete mare, cu ochii lipiţi de moarte, cu penele ţepene năpădite de furnici. Mă uit în jos la ea prin geam şi-mi

pun întrebări. Păsările mor, asta știm cu toții. Păsările au tromboze, tumori cerebrale, anemii, îndură ghinioane și loviturile vieții, apoi dau ortu' popii ca toată lumea – chiar și într-o rezervație, unde nimeni n-are nimic cu ele și toată lumea se entuziasmează de tot ce fac.

Dar aici? Chiar sub pancarta lor? E ciudat. Și, cu încordarea mea chinuitoare din creier, sunt instantaneu convins că fiul meu e de vină (spuneți-i instinct de tată). În plus, torturarea animalelor e unul dintre semnele de rău augur ale copilăriei: înseamnă că a început războiul de gherilă întru uzura spiritului împotriva căminului lui adoptiv, împotriva lui Charley, împotriva peluzelor grozave, ceșurilor de dimineață, Golden Retrieverilor asortați, saboților, terenurilor de tenis și panourilor solare, împotriva a tot ceea ce s-a întâmplat fără ca el să poată controla. (Pe undeva îi dau dreptate.)

Nu c-aș fi de acord să execute păsările nevinovate și să le lase pe jos, lângă cutia poștală, de parc-ar fi purtătoarele înaripate ale unor rele. Nu sunt de acord. Mă bagă-n boală de frică. Dar, oricât de puțin mi-aș dori să mă implic în viața casnică de aici, cred totuși că printr-un dram de luare-aminte s-ar putea evita un car de tratamente. Așa că opresc mașina în parcare, deschid ușa și mă dau jos în arșița de afară, cu creierul continuând să mi se dilate, mă aplec țeapăn, ridic de vârful aripii micul leș cu penaj lipsit de strălucire, năpădit de furnici, arunc rapid o privire în spate, la Swallow Lane, care dispare șerpuind din câmpul meu vizual, apoi o azvârl iute ca pe o balegă de vacă în tufișuri, unde cade fără zgomot, scutindu-l (sper) pe fiul meu de o fărâmă de belea într-o viață care se anunță deja, din câte se pare, lungă și plină de belele.

Dintr-un obicei străvechi, îmi ridic imediat degetele pentru un control olfactiv în caz că trebuie să mă duc undeva – înapoi la Chevronul de pe Route 9 – ca să mă spăl de mirosul de moarte. Dar, chiar atunci, o mașină mică albastru-închis (cred că un Yugo), cu o firmă argintie și un autocolant argintiu pe ușa blindată de mașină de poliție pe care scrie AGAZZIZ SECURITY, se apropie de mine, care stau în picioare lângă mașină, și-mi taie calea. (*Asta* de unde a mai apărut?)

Un bărbat subțirel și blond în uniformă albastră iese repede afară, de parcă aș fi dat semne că o s-o iau la sănătoasa către copaci, dar rămâne în spatele ușii uitându-se la mine cu un zâmbet ciudat, lipsit de haz – un zâmbet în care orice american ar vedea prudență, aroganță, autoritate și convingerea că orice străin e o piază rea. Poate că-și închipuie că șterpelesc corespondența – oferte de zece CD-uri cu reggae sau invitații din Idaho la o friptură a-ntâia, doar pentru jucătorii pe mize mari din cazinouri.

Las degetele jos – din păcate, chiar *miros* a sălbăticiune moartă – cu capul îndesat în mușchii gâtului.

— Salutare, spun, exagerat de jovial.

— Salutare, spune tânărul şi dă din cap într-un soi de încuviinţare obscură. Care-i treaba?

Eman valuri de onorabilitate în direcţia lui.

— Tocmai mă duceam la O'Dell-i. Am condus o bună bucată de drum, aşa că am hotărât să-mi dezmorţesc nişel picioarele.

— Foarte bine, zice el, şi mă învăluie în indiferenţa lui rece ca răspuns. Pare ascuţit ca o lamă şi, deşi e slab, e fără îndoială şcolit în cuvenitele arte marţiale. Nu văd nici o armă de foc, dar poartă un microfon minuscul care-i permite să comunice cu cineva aflat în altă parte adresându-i-se propriului său umăr.

— Sunteţi prieten cu O'Dell-ii, ai? întreabă el vesel.

— Mda. Corect.

— Scuze, dar ce anume aţi aruncat în pădure?

— O pasăre. Era o pasăre. Moartă.

— Bine, spune agentul, uitându-se încolo de parcă ar vedea o pasăre moartă, deşi n-o vede. De unde aţi luat-o?

— S-a prins după oglinda retrovizoare a maşinii. Am observat-o abia când am deschis uşa. Era o mierlă.

— Înţeleg. Ce era? (Poate crede că povestea mea o să se modifice dacă sunt interogat.)

— Mierlă, zic, de parcă acest simplu cuvânt ar putea să-i trezească o reacţie amuzată, dar mă înşel.

— Aici e o rezervaţie naturală, să ştiţi. Nu se vânează.

— N-am vânat-o. Pur şi simplu am aruncat-o ca să nu merg cu ea pe oglinda maşinii. M-am gândit că e mai bine aşa. Acolo e în regulă. Mă uit în direcţia pomenită.

— De unde veniţi? Ochii lui tineri şi şterşi clipesc către plăcuţa mea albastru cu crem de Jersey, apoi se întorc rapid la mine pentru că, dacă pretind că tocmai am sosit din Oracle, Arizona sau din International Falls, înseamnă că e cazul să cheme întăriri.

— Sunt din Haddam, New Jersey. Adopt un ton care spune că sunt gata să-l ajut pe cât îmi stă în puteri şi că o să le scriu şefilor lui o scrisoare de recomandare în care să-i laud purtarea imediat ce mă întorc la birou.

— Şi cum vă numiţi, domnule?

— Bascombe. Şi n-am făcut nici pe dracu', îmi spun în gând, doar c-am aruncat o pasăre moartă în tufişuri ca să n-aibă nimeni necazuri (doar că bineînţeles că am mințit pe tema asta). Frank Bascombe. Mă împresoară un aer răcoros ce răzbate prin uşa deschisă din interiorul maşinii.

— Bine, domnule Bascombe. Dacă-mi arătați și mie permisul, n-o să vă mai deranjez. Acest tânăr polițist-de-închiriat pare mulțumit, de parcă ar fi spus niște cuvinte standard care-i fac o deosebită plăcere.

— Sigur că da, spun și într-o clipă extrag portofelul și permisul de șofer din micul intrând de sub atestatul de agent imobiliar, carnetul de membru de la Red Man Club și carnetele de absolvent de la Maize și Blue Club.

— V-aș ruga să-l aduceți încoace și să-l puneți pe capota mașinii mele, spune el, ajustându-și microfonul de pe umăr. O să mă uit pe el cât dumneavoastră stați deoparte, apoi îl pun tot acolo și-l puteți lua. E bine așa?

— E grozav, ce mai. Pare puțin cam complicat. Aș putea să vi-l dau pur și simplu.

Pornesc spre Yugo-ul lui, care are o mică antenă radio flexibilă pe capota bombată. Dar el mă oprește neliniștit:

— Nu vă apropiați de mine, domnule Bascombe. Dacă nu vreți să prezentați permisul – se uită iar la microfonul de pe umăr – pot să chem încoace un polițist din Connecticut și-i explicați lui situația. Sporovăiala afabilă a băiatului blond a dispărut într-o clipită, dând la iveală o duritate sinistră, de protocol polițienesc, chitită să facă din nevinovăție evidentă vinovăție evidentă. Sunt convins că, în momentul ăsta, sinele lui adevărat încearcă să-și dea seama cum se scrie Bascombe, căci în mod evident e un nume evreiesc, și-și aduce aminte că New Jersey e ticsit de evrei, mexicani borâți, cioroi, arăboi și comuniști care ar trebui adunați cu toții ca să li se bage mințile la loc în cap. Văd că a lăsat mâinile undeva sub geam și le-a dus la spate, unde probabil că ține arma. (N-am provocat eu asta. Eu nu fac decât să prezint permisul.)

— Nu prea e nici o situație, spun, reluându-mi zâmbetul, apropiindu-mă de Yugo-ul lui și punând permisul deasupra farului. N-am nimic împotrivă să respect pur și simplu regulile. Mă retrag cu câțiva pași.

Tânărul așteaptă până ajung la o distanță de zece pași, apoi iese de după ușă și înșfacă permisul meu. Îi văd ecusonul auriu de idiot deasupra buzunarului de la piept. *Erik*. În afară de cămașa și pantalonii albaștri, poartă încălțările cu talpă de crep ale personalului auxiliar al poliției și o cravată mică, lată, roșie și stupidă. Îmi dau seama și că e mai copt decât pare, căci nu-i dai mai mult de douăzeci și doi de ani. Are, probabil, treizeci și cinci, multe cereri de înscriere în polițiile locale și a fost refuzat din cauza unor „nereguli" la testul Rorschach, chiar dacă de departe pare genul de băiat pe care orice părinte și l-ar dori și pe care l-ar trimite la Dartmouth indiferent de cheltuieli.

Erik iese de după uşa deschisă a maşinii şi îmi supune permisul unei verificări amănunţite, cu tot cu uitatul la mine ca să-mi compare mecla. Văd acum că are deasupra buzei palide o mustaţă aproape incoloră de membru al Tineretului Hitlerist şi un tatuaj pe dosul mâinii – un craniu, probabil, sau un şarpe încolăcit în jurul unui craniu (o creaţie marca Body Artistry, fără îndoială). În plus, poartă în urechea dreaptă o bobiţă de aur abia vizibilă. Un mic melanj simpatic pentru Deep River.

Întoarce permisul de şofer pe partea cealaltă, probabil ca să vadă dacă sunt donator de organe (nu sunt), apoi îl răsuceşte la loc, îl pune pe capota Yugo-ului şi se întoarce la uşa lui protectoare. Tot nu-mi dau seama dacă are sau nu armă.

— Poftiţi, spune el, cu un rest din amabilitatea de la început. Nu ştiu ce noutăţi a aflat, pentru că nu mi-ar scrie pe permis dac-aş fi ucigaş în serie.

— Pur şi simplu pe-aici trec tot felul de străini, domnule Bascombe. Celor care locuiesc prin preajmă nu le place să fie hărţuiţi. Tocmai de-aia câştig şi eu o pâine, cred. Rânjeşte afabil. Acum suntem prieteni.

— Şi eu detest chestia asta, spun, apropiindu-mă şi vârând permisul înapoi în portofel. Mă întreb dacă duhoarea de pasăre moartă a ajuns la nările lui Erik.

— V-aţi mira câţi demenţi vin pe I-95 şi ajung să umble teleleu pe-aici.

— Cred, zic. Categoric. Şi apoi, dintr-un motiv sau altul mă enervez, de parcă aş fi stat zile-n şir la închisoare şi aş fi ieşit chiar în clipa asta în lumina crudă a zilei.

— Mai ales de sărbătorile voastre, spune sociologul Erik. Şi mai ales de sărbătoarea *asta*. Asta atrage psihopaţi de peste *tot*. New York, New Jersey, Pennsylvania. Clatină din cap. După părerea lui, astea-s statele cu cei mai mulţi ţăcăniţi.

— Sunteţi de mult prieten cu domnul O'Dell? Zâmbeşte, protejat de uşa lui. Îmi place mult de dânsul.

— Nu, răspund, întorcându-mă la maşina mea, din care iese încă aer rece, ceea ce mă enervează şi mai rău.

— Sunteţi doar cunoştinţe de serviciu, probabil, spune el. Sunteţi arhitect?

— Nu, zic. Fosta mea soţie e măritată cu domnul O'Dell şi am venit să-l iau pe fiul meu să-l duc într-o excursie. Ţi se pare o idee bună? Pot să-mi închipui fără probleme ce bine-ar fi să-l pocnesc pe Erik.

— Oau, pare destul de grav. Mă priveşte chiorâş de după uşa lui albastră deschisă. Desigur, acum s-a prins ce hram port: sunt un

personaj învins şi jalnic aflat într-o misiune degradantă şi fără şanse de reuşită – nici pe departe la fel de interesant ca un ţicnit. Deşi până şi cei de teapa mea pot face scandal, pot să aibă portbagajul plin de grenade cu fosfor şi explozibil de plastic şi pot fi chitiţi să facă prăpăd în cartier.

— Nu-i chiar aşa de grav, spun eu, apoi mă opresc şi mă uit la el. E o chestie care-mi face plăcere.

— Paul e fiul *dumneavoastră*? întreabă Erik. Îşi duce arătătorul la ureche, un mic gest autoritar.

— Mda. Îl ştii pe Paul?

— O, da, spune Erik cu un zâmbet superior. Îl ştim cu toţii pe Paul.

— Care cu toţii? Ce înseamnă asta? Simt cum mi se unesc sprâncenele.

— Cu toţii am avut de-a face cu Paul. Erik dă să se vâre înapoi în Yugo-ul lui idiot.

— Sunt sigur că nu v-a făcut nici o problemă, spun, gândindu-mă că le-a făcut, probabil, şi că o să le mai facă. Erik e genul de maimuţoi pe care Paul l-ar considera numai bun de luat la mişto.

Erik vorbeşte acum de pe locul şoferului; nu înţeleg ce spune. Sunt sigur că e o replică şmecheră pe care nu vrea s-o aud. Sau dă mesaje radio prin umăr. Bagă Yugo-ul în marşarier, iese în viteză de pe alee şi întoarce.

Mă gândesc să spun ceva răutăcios, să alerg şi să-i urlu pe geam. Dar nu-mi permit să mă las arestat pe aleea fostei mele soţii. Aşa că mă mulţumesc să fac cu mâna, iar el îmi răspunde. Cred că zice „O zi bună" în stilul lui prefăcut de poliţist, apoi se îndepărtează încet pe Swallow Lane până îl pierd din vedere.

Fiica mea, Clarissa, e prima fiinţă pe care privirea mea obosită o detectează când intru pe proprietatea O'Dell. E departe de casa mare, pe panta întinsă acoperită cu gazon de deasupra iazului, bătând hotărâtă o minge galbenă, singură-singurică, oarbă ca o rândunică, fără să mă vadă urmărind-o de la distanţă, din maşină.

Opresc în spatele casei (partea din faţă dă spre peluză, aer, apă, răsăritul soarelui şi, din câte-mi dau seama, spre calea cunoaşterii universale) şi ies cu greu în dimineaţa fierbinte şi veselă, hotărât să-l caut singur pe Paul.

Casa lui Charley este, firească, o construcţie măreaţă, cu şindrilă, de un albastru calcaros, cu muchii albe, acoperiş triunghiular complicat, ferestre înalte, dintr-o bucată, şi o verandă mare întinsă cu ostentaţie pe trei laturi, care coboară pe câteva trepte albe până la gazonul unde am discutat cu Charley despre Shakespeare şi am ajuns la concluzia că nici unul din noi n-are încredere în celălalt.

Mă strecor într-o parte pe lângă un şir de hortensii înflorite de culoare violet (spre deosebire de bietele mele rămăşiţe uscate de pe Clio Street), şovăi un pic, dar merg mai departe pe iarba încinsă, neumbrită, simţindu-mă uşor şi năuc, cu pleoapele tremurându-mi şi ochii săgetând dintr-o parte în alta, atent la cine mă vede mai întâi (astfel de apariţii nu sunt niciodată demne). Spre veşnica mea ruşine, am uitat să cumpăr un cadou în dimineaţa asta, un dar de pace şi iubire cu care s-o împac pe Clarissa pentru că n-o iau şi pe ea în excursie. Ce n-aş da acum pentru o bentiţă colorată Vince Lombardi sau pentru un album cu citate motivaţionale spuse la pauză celor Patru Blocuri de Granit. Ar fi gluma noastră. Sunt pierdut.

Când mă vede, Clarissa renunţă la distracţia cu mingea şi stă cu mâna streaşină la ochi, întorcându-şi capul şi făcându-mi semne, deşi nu-şi dă seama dacă sunt eu – poate că speră să fiu eu în loc de un poliţist în civil venit să se intereseze de fratele ei.

Îi fac şi eu cu mâna, realizând că, numai Dumnezeu ştie de ce, am început *să şchiopătez,* de parcă de când nu i-am mai văzut pe cei dragi a izbucnit un război şi m-am întors alt om, un veteran frânt. Dar Clarissa n-o să observe. Chiar dacă mă vede rar – o dată pe lună în ultima vreme – sunt un element fără vârstă şi nimic nu i s-ar părea neobişnuit; un bandaj pe ochi, o proteză la braţ, dantură nou-nouţă – nimic din toate astea nu i-ar smulge vreun comentariu.

— Bună-ticu', bună-ticu', bună-ticu', cântă ea când devine evident că într-adevăr eu eram cel căruia i-a făcut cu mâna în semn de bun venit. Poartă lentile de contact cu dioptrii mari şi nu vede bine la distanţă, dar nu-i pasă. Ţâşneşte şi aleargă desculţă spre mine prin iarba uscată, gata să-mi prindă gâtul îndurerat într-o strânsoare forţoasă – care de fiecare dată mă doare ca o priză de lupte şi mă face să gem.

— Am venit imediat cum am aflat, spun. (În viaţa noastră surogat, inventată, eu ajung mereu la ţanc ca să mă ocup de o situaţie presantă şi înspăimântătoare – Clarissa şi cu mine fiind adulţii responsabili, iar Paul şi mama lor, puştii temperamentali care trebuie salvaţi.) Continui să şchiopătez, deşi inima mi se înviorează de o plăcere simplă, iar tensiunea din creier dispare ca prin miracol.

— Paul e în casă, cu mami, se pregăteşte de plecare şi probabil că se ceartă.

Clarissa, într-un şort de un roşu-aprins şi costum de baie întreg albastru, sare şi mă prinde în îmbrăţişarea ei de luptătoare, iar eu o învârtesc ca pe o minge, apoi o las să se afunde în iarbă, cu genunchii moi. Are un miros minunat – de umezeală şi parfum de fetiţă dat în urmă

cu câteva ore și evaporat acum. Lângă noi se văd locul crimei din garajul pentru bărci, iazul acoperit iar de puricariță roz și cale sălbatice și, mai departe, șirul de copaci tupelo nemișcați și râul invizibil, deasupra căruia un cârd de pelicani se lansează într-o plutire lentă și grațioasă.

— Unde-i bărbatul casei? Mă așez greoi lângă ea, cu spatele rezemat de stâlpul de care e legată mingea. Picioarele Clarissei sunt subțiri, bronzate și acoperite de puf auriu-strălucitor, iar tălpile ei goale sunt albe ca laptele și fără cusur. Se așază pe burtă, cu mâna sub bărbie, cu ochii limpezi pironiți asupra mea în spatele lentilelor de contact, iar fața ei e o variantă mai drăgălașă a propriei mele fețe: nas mic, ochi albaștri, pometi mai pronunțați decât ai mamei ei, ale cărei frunte înaltă de daneză și păr aspru se regăsesc aproape în întregime în înfățișarea lui Paul.

— Acum lu-crează în studi-o-o-ul lui. Se uită la mine cu înțeles și fără prea multă ironie. Pentru ea, toate astea înseamnă viață – puține tragedii, puține victorii mărețe, toate în general bune sau bunicele. E clar din ce tabără face parte.

Studioul lui Charley se vede pe jumătate dincolo de un șir de copaci cu lemn de esență tare de un verde-intens care mărginesc peluza și se opresc pe malul iazului. Îi văd licărirea acoperișului de tablă, șirul de grinzi din lemn de chiparos care susțin o pasarelă (un proiect pe care Charley și colegul lui de cameră l-au început în glumă prin '44, când erau în anul întâi, dar pe care Charley „și-a dorit întotdeauna să-l ducă la îndeplinire").

— Deci cum e vremea? întreb, ușurat că am aflat unde e.

— Oh, e bună, spune Clarissa pe un ton neutru. Are pe tâmple o brumă de sudoare de la jocul cu mingea. Deja îmi simt spatele transpirat prin cămașă.

— Și frate-tău ce face?

— E ciudat. Dar bine. Rămâne pe burtă și-și răsucește capul pe reazemul său firav, probabil un exercițiu de la orele de dans sau gimnastică, dar un semnal cât se poate de clar: e *buen amiga* a lui Paul; ei doi sunt mai apropiați decât suntem noi doi; totul ar fi putut fi altfel cu niște părinți mai buni, dar nu e; fă bine și bagă de seamă.

— Și mami e bine?

Clarissa încetează cu rotitul capului și strâmbă din nas ca și cum aș fi deschis un subiect neplăcut, apoi se întoarce pe spate și se uită la cer.

— E mult mai rău, răspunde ea cu un aer fals îngrijorat.

— Mai rău decât cine?

— Decât tine! Ridică ochii spre cer cu mirare prefăcută. Săptămâna asta a avut o nostimadă cu Charley. Și săptămâna trecută la fel. Și

săptămâna de dinainte. „Nostimada" înseamnă la ea ceartă mare și nu ceva caraghios.

— Hmmmm, hmm, hmm, face ea, ceea ce înseamnă că trece sub tăcere mare parte din ceea ce știe. Desigur, nu pot s-o trag de limbă pe subiectul ăsta – o regulă fundamentală odată ce divorțul devine forma oficială de guvernământ – deși mi-aș dori să aflu amănunte.

Smulg un fir de iarbă, îl țin apăsat cu degetele mari ca pe un fluier și suflu, scoțând o notă înaltă de saxofon scuipată, cârâită, dar destul de reușită, un talent de hăt-demult.

— Poți să cânți *Gypsy Road* sau *Born in the USA*? Se ridică în capul oaselor.

— Ăsta a fost tot repertoriul meu la iarbă, zic, punându-mi ambele mâini pe genunchii ei, care sunt în același timp reci, osoși și catifelați. S-ar putea să simtă mirosul de mierlă moartă.

— Bătrânul tău tată te iubește, zic. Îmi pare rău că trebuie să-l răpesc doar pe Paul și nu pe amândoi. Aș prefera să mergem în trei.

— El are mai multă nevoie acum, spune Clarissa și plimbă propriul ei fir de iarbă pe dosul mâinilor mele, așa cum stau pe genunchii ei perfecți. Emoțional, sunt mult mai avansată decât el. În curând o să-mi vină ciclul. Se uită la mine cu gravitate, își înalță colțurile gurii, își aduce încet ochii cruciș și-i lasă așa.

— Ei, păi asta-i bine de știut, zic, cu inima făcându-mi bum-bum, cu ochii deodată fierbinți și umezi de nefericire – nu de lacrimi de nefericire, ci de sudoarea nefericită care mi-a țâșnit pe frunte.

— Și câți ani să tot *ai?* întreb, bum-bum. Treizeci și șapte, treizeci și opt?

— Treizeci și doișpe, zice ea și-mi împunge ușor încheieturile degetelor cu firul de iarbă.

— Bine, ești destul de mare. Nu trebuie să mai crești. Ești perfectă.

— Charley îl știe pe Bush, spune ea cu o mutră acră. Știai chestia asta? Ochii ei albaștri se înalță cu gravitate spre ai mei. Pentru ea, asta-i o treabă foarte importantă. Tot ceea ce i s-ar fi putut ierta lui Charley i se impută din nou odată cu această veste. La fel ca bătrânul ei tată, fiica mea e o democrată cu simpatii pentru New Deal și consideră că majoritatea republicanilor, inclusiv vicepreședintele Bush, sunt niște dobitoci care abia dacă merită pomeniți.

— Cred că știam fără să știu de fapt. Îmi frec cele două degete de iarbă ca să scap de mirosul de mortăciune.

— Ține cu partidul banilor, tradiției și influenței, spune ea, luându-și nasul la purtare, din moment ce tradiția și influența lui Charley

îi achită facturile, mingile, tutuurile și lecțiile de vioară. Ea ține cu partidul fără nici o tradiție, fără nici o influență, fără nimic – altă asemănare cu tatăl ei.

— Are și el drepturile lui, zic și adaug un neinspirat „vorbesc serios". Nu mă pot abține să nu-mi imaginez cum arată obrazul lui Charley, cel peste care l-a pălit Paul.

Clarissa se holbează la firul ei de iarbă, întrebându-se, sunt sigur, de ce trebuie să-i acorde lui Charley vreun drept.

— Scumpo, spun solemn, poți să-mi spui ceva despre drăguțu' de Paul? Nu vreau să-mi spui un secret mare și urât, poate doar unul ușor și superficial. După cum știi, o-să-rămână-strict-între-noi. Spun ultima parte ca să dau o turnură comică discuției și s-o fac să se simtă complice dacă-mi dezvăluie ceva informații prețioase.

Ea fixează covorul gros de iarbă în tăcere, apoi înclină capul și-și mijește ochii spre casa cu tufe înflorite, verandă și scară albă. În punctul cel mai înalt al acoperișului, printre toate grinzile în cruce și capetele de fronton e un steag american (unul mic) pe un băț, foșnind în briza ușoară.

— Ești trist? întreabă ea. Văd că are o mică panglică legată cu fundă în părul ei blond-strălucitor, pe care n-o observasem până acum, dar pentru care o respect imediat, pentru că, împreună cu întrebarea ei, o face să pară o persoană cu o viață lăuntrică complicată.

— Nu, nu sunt trist decât pentru că nu poți veni și tu cu Paul și cu mine la Cooperstown. Și pentru că am uitat să-ți aduc ceva. Asta-i cam trist.

— Ai telefon în mașină? își ridică ochii acuzator.

— Nu.

— Ai pager?

— Nu, mă tem că nu-i zâmbesc cu subînțeles.

— Atunci cum știi cine te sună? își mijește din nou ochii, ceea ce o face să pară dintr-odată foarte bătrână.

— Probabil că nu primesc atât de multe telefoane. Uneori găsesc câte un mesaj de la tine pe robot, dar nu foarte des.

— Știu.

— Nu mi-ai zis de Paul, scumpo. Nu vreau decât să fiu un tătic cât pot de bun.

— Toate problemele lui sunt pe bază de stres, spune ea pe un ton oficial. Smulge alt fir de iarbă destul de verde și de uscat și mi-l strecoară în manșeta pantalonilor, așa cum stau lângă ea cu picioarele încrucișate.

— De ce stres suferă?

— Nu știu.

— Asta-i tot ce poţi în materie de diagnostic?

— Da.

— Da' tu? Tu ai probleme pe bază de stres?

— Nu. Clatină din cap şi-şi ţuguie buzele uscate. Alc mele o să se vadă mai târziu, dacă există.

— Cine ţi-a zis?

— Televizorul. Se uită serioasă la mine, ca şi cum ar vrea să spună că televizorul are şi părţile lui bune.

Undeva sus pe cer aud strigătul unui şoim sau poate al unei egrete, dar când ridic privirea nu văd nimic.

— Ce pot eu să fac ca să-l ajut pe Paul cu problemele lui pe bază de stres? întreb şi, Dumnezeu mi-e martor, mi-aş dori ca ea să scoată un răspuns bun. L-aş pune în aplicare înainte să apună soarele. Iar zgomot, altundeva – nu un şoim, ci o bufnitură, o uşă trântită sau o fereastră trasă, un sertar închis. Când mă uit în sus, Ann stă lângă balustrada verandei, privind în jos la noi peste peluză. Îmi dau seama că abia a ieşit, dar că şi-ar dori ca taifasul meu cu Clarissa să se termine şi să-mi văd de treabă. Îi fac un gest prietenos cu mâna, de fost-soţ-care-nu-vrea-scandal, un gest care nu mă face să mă simt prea bine.

— Cred că aia e mămica ta, spun.

Clarissa îşi ridică ochii spre verandă.

— Mda, bună, spune ea.

— Eu zic s-o luăm din loc. Mi-e clar că, dintr-o loialitate străveche şi onorabilă, n-are de gând să mă ajute cu fratele ei. Presupun că se teme ca nu cumva să divulge secrete compromiţătoare sub pretexul că-l iubeşte. În ziua de azi, copiii cunosc tertipurile adulţilor, şi asta datorită nouă.

— Cred că Paul ar fi mai fericit dacă ai sta, poate, în Deep River. Sau poate în Old Saybrook, spune ea clătinând din cap la fiecare vorbă, de parcă ar necesita toate enorm de multă disciplină. (Părinţii pot să se despartă, să nu se mai iubească, să treacă printr-un divorţ usturător, se pot căsători cu alţii, se pot muta cât de departe, dar pentru copii, aproape toate sunt suportabile dacă măcar un părinte se ţine după celălalt ca un sclav.)

A existat, desigur, în anii sălbatici de după 1984, când s-a mutat Ann, o perioadă dureroasă în care chiar am bântuit dealurile şi malurile astea de aici ca un copoi; am străbătut parcările şcolilor gimnaziale, colţurile de stradă şi aleile dosnice, am cercetat sălile de jocuri şi patinoarele, Finast-urile şi Burger King-urile, doar ca să am contact vizual cu locurile unde copiii mei şi-ar *putea* petrece zilele şi după-amiezile pe care şi le-ar fi putut petrece cu mine. Am mers chiar până la a cere

o evaluare a unui apartament din Essex, un mic post steril de observație de unde aș fi putut să țin „legătura", să păstrez iubirea vie.

Doar că aș fi fost și mai ursuz, ursuz ca o sută de copoi de vânătoare rătăciți, dacă m-aș fi trezit singur într-un apartament! În Essex! Să aștept ora stabilită la care să-mi iau copiii, să aștept să-i duc unde? În apartamentul meu? Și apoi să mă întorc îmbufnat pe 95 pentru o săptămână de lucru aiuritoare până vineri, când avea să înceapă iar nebunia? Există părinți care trec prin toată alergătura asta fără să clipească și care și-ar distruge viața lor și a tuturor celor din jur pe o rază de zece mile numai ca să demonstreze – cu mult după ce le-au scăpat toți caii din grajd – că au fost întotdeauna stâlpi ai familiei vajnici și credincioși.

Dar pur și simplu eu nu sunt dintre aceștia; și am acceptat să-mi văd copiii mai rar, să pendulăm toți trei dintr-o parte în alta doar ca să păstrez în Haddam o viață unde să se poată adapta, chiar dacă precar, când poftesc, și în același timp să-mi păstrez sănătatea mintală, în loc să mă duc cu de-a sila acolo unde nu mi-e locul și să-mi atrag ura tuturor. Nu e cea mai bună soluție, pentru că mi-e dureros de dor de ei. Dar mai bine să fii un tătic imperfect decât un prostovan perfect.

Și, în cazul meu, dacă alegeam soluția apartamentului, tot ar fi crescut și ar fi plecat într-o clipită; Ann și Charley ar fi divorțat. Iar eu aș fi rămas (în cel mai rău caz) cu un apartament devalorizat pe cap, pe care nu l-aș fi putut vinde. Până la urmă aș fi vândut în Cleveland Street ca să mai tai din cheltuieli, poate m-aș fi mutat aici ca să țin de urât ipotecii și mi-aș fi sfârșit zilele singur și trist în Essex, uitându-mă la televizor într-o pereche de pantaloni vechi de catifea, vestă tricotată și papuci și lucrând serile într-o mică librărie în care Charley ar intra câteodată târșâindu-și picioarele, ar cumpăra ceva și nu m-ar recunoaște niciodată.

Astfel de lucruri se întâmplă! Chiar noi, agenții imobiliari, suntem adesea cei chemați să ne ocupăm de limitarea pierderilor. Dar, din fericire, frenezia mi-a slăbit și am rămas cuminte unde eram, știind, mai mult sau mai puțin, unde mi-e locul. Haddam, New Jersey.

— Scumpo, îi spun tandru fiicei mele, mamei tale nu i-ar conveni deloc dac-aș sta aici, iar tu și Paul n-ați mai putea veni să stați la voi în camere și să vă vizitați vechii prieteni credincioși. Uneori poți schimba lucrurile în mai rău.

— Știu, spune ea scurt. Sunt sigur că Ann nu i-a zis de ideea ca Paul să vină să stea cu mine și habar n-am ce părere ar avea. Poate că, lăsând la o parte loialitatea, s-ar bucura. Eu unul m-aș bucura în locul ei.

Își vâră degetele în părul ei blond, cu gura strâmbându-i-se a râvnă. Trage fundița roșie de-a lungul firelor blonde mătăsoase până când o eliberează așa legată cum e și mi-o oferă destul de indiferentă.

— Uite ultimul cadou din partea *mea,* spunea ea. Poți să fii funda mea.

— Asta-i altceva, spun, luând mica podoabă în mână și strângând-o. Se scrie altfel[1].

— Da, știu. Da' de data asta e în regulă.

— Mersi. Din păcate, nici de data asta n-am nimic de dat la schimb pentru acest gest de devotament.

Apoi se ridică în picioarele ei goale, bătându-se cu palmele peste turul șortului roșu și scuturându-și părul, uitându-se în jos ca o leoaică micuță, cu coama încâlcită. Mă ridic și eu, deși nu la fel de repede, ajutându-mă de stâlpul de care e legată mingea. Mă uit la casă, pe a cărei verandă nu mai e nimeni acum. Din nu știu ce motiv am un zâmbet pe buze, o mână pe umărul osos și gol al fiicei mele și țin strâns funda ei roșie, medalia mea pentru curaj, în timp ce plecăm – amândoi – pe dealul întins.

— Tu te duceai vreodată în excursii în Mississippi cu tatăl tău? întreabă Ann fără vreo curiozitate reală. Stăm față în față pe veranda cea mare. Râul Connecticut, vizibil acum peste vârfurile serate ale copacilor, strălucește de mulțimea bărcilor elegante care etalează pânze ruginii, cu catarge neclintite, în timp ce vântul le duce în amonte către Hartford. Toate sunt bărci dintr-o anumită clasă, înălțându-se pe un curent prielnic.

— Clar, cum să nu. Uneori ne duceam în Florida. Odată ne-am dus la Norfolk și am vizitat Great Dismal Swamp la întoarcere. Știa asta, dar a uitat.

— Și era deprimantă[2]?

— Absolut. Îi zâmbesc într-un mod colegial, din moment ce asta suntem.

— Și vă înțelegeați mereu perfect? Își întoarce privirea către peluza de dedesubt.

— Ne înțelegeam în general perfect. Mama nu era pe-acolo ca să complice lucrurile, așa că ne purtam exemplar. În trei era mai complicat.

---

1 În limba engleză, cuvintele „bow", care înseamnă fundă, și „beau", care înseamnă iubit, amorez, se pronunță la fel.

2 Cuvântul „dismal" din limba engleză se traduce prin mohorât, deprimant.

— Probabil că femeilor le place să dea peste cap viețile bărbaților, spune ea.

Suntem bine înfipți în două scaune verzi și supradimensionate din răchită, acoperite cu perne înflorate supradimensionate, cu un model luxuriant și complicat cu nuferi. Ann a adus o carafă de pe vremuri din sticlă chihlimbarie, cu ceai rece pe care l-a pregătit Clarissa, și a arborat o expresie foarte veselă. Ceaiul, paharele și micul vas cositorit pentru gheață sunt așezate pe o măsuță joasă, la nivelul genunchilor, în timp ce noi doi îl așteptăm pe Paul, care s-a trezit târziu și acum se adună greu. (Nu se întrevede nici o continuare afectuoasă a micului nostru proces de comunicare sentimental de azi noapte de la Vince.)

Ann își piaptănă cu degetele părul aspru, tuns scurt, sportiv, pe care și l-a făcut șuvițe, astfel că fire blonde surprinzătoare strălucesc de dedesubt și arată frumos. Poartă pantaloni albi de golf și o bluză fără mâneci, care pare scumpă, într-o nuanță pământie care-i vine largă și-i pune în valoare într-un mod semimisterios sânii și bronzul, mocasini fără șosete în care picioarele ei bronzate arată chiar și mai lungi și mai puternice, stârnind în mine un tumult sexual mocnit care mă face să mă bucur de viață mai mult decât aș fi crezut că e posibil pe ziua de azi. Am observat în ultimul an o lățire subtilă a minunatului posterior al Annei și o ușoară îngroșare și moliciune a cărnii de deasupra genunchilor și coatelor. După părerea mea, o anumită încordare de fetișcană, omniprezentă la ea (și care nu-mi plăcuse niciodată cu adevărat), a început să dea înapoi, fiind înlocuită cu o maturitate mai moale, feminină, dar mai substanțială și mai plăcută în toate felurile, care-mi place enorm. (Poate că o să-i spun asta dacă voi avea timp să-i vorbesc limpede despre cât de mult o plac; deși văd că azi poartă pretențioasa verighetă simplă de aur de la Charley și ideea pare cu totul ridicolă.)

Nu m-a invitat să aștept înăuntru, dar hotărâsem deja să mă țin departe de „camera de familie" cu pereți de sticlă, plină de spleen, pe care o întrezăresc prin ferestrele de sticlă colorată de alături. Desigur, Charley a instalat acolo un telescop mare și vechi, cu toată gama de butoane și instalații din alamă, calibrări logaritmice gravate și faze ale lunii și cu care sunt sigur că bate până la Turnul Londrei dacă se străduiește. Mai disting și un pian cu coadă de un alb spectral, lângă care e un suport decorativ pentru partituri, unde, mai mult ca sigur, Ann și Clarissa cântă adesea în serile de iarnă duete de Mendelssohn spre desfătarea lui Charley. E o constatare care mă obosește subit.

Adevărul e că, singura dată când am așteptat înăuntru (când am luat copiii pentru o excursie de o zi la transportorul de pește din South

Hadley), am fost lăsat până la urmă să aștept singur aproape o oră, frunzărind colecția de publicații de pe măsuța de cafea (*Lovituri clasice de golf, Arta erotică din cimitire, Navigație*), ajungând într-un final la un fluturaș roz-aprins de la o clinică pentru femei din New London care oferea cursuri de îmbunătățire a performanței sexuale, ceea ce mi-a provocat o stare instantanee de panică. E mai prudent acum să rămân pur și simplu pe verandă, cu riscul de a mă simți ca un puștan rânjit de liceu silit să suporte o șuetă parentală goală de sens în timp ce-și așteaptă iubita.

Ann mi-a explicat deja că ieri a fost mult mai rău decât știam eu, mai rău decât îmi povestise azi-noapte când spusese că, după mine, „a fi" e totuna cu „a părea" (ceea ce poate că a fost adevărat la un moment dat, dar acum nu mai e). Din câte se pare, Paul nu numai că l-a pocnit pe bietul Charley cu vâsla propriei lui bărci, dar a mai și informat-o pe maică-sa, chiar în livingul în care refuz eu să intru și în fața rănitului Charley, că „trebuie" să se descotorosească de „dobitocu' de Chuck". După care a ieșit afară, s-a urcat (n-are permis, firește) în camioneta Mercedes a maică-sii și a pornit-o într-un scurt episod compulsiv, hurducându-se pe alee în mare viteză, ratând primul viraj de pe Swallow Lane și doborând un frasin bătrân de două sute de ani de pe proprietatea unui vecin (avocat, firește). Moment în care s-a lovit cu capul de volan, airbagul s-a declanșat și l-a tăiat la ureche, așa că a trebuit să-l coasă la clinica ambulatorie din Old Saybrook. Erik, tipul de la Agazziz, a apărut la câteva clipe după accident – cam cum m-a prins și pe mine – și l-a condus acasă. Poliția n-a fost chemată. Mai târziu a dispărut iar, pe jos, și s-a întors mult după lăsarea întunericului (Ann l-a auzit lătrând o singură dată în camera lui).

Desigur, ea îl sunase pe doctorul Stopler, care o informase calm că medicina știa al dracului de puține despre cum funcționează bătrâna minte în raport cu bătrânul creier – dacă sunt una și aceeași plăcintă, două părți dintr-o plăcintă sau pur și simplu plăcinte total diferite care funcționează cumva la unison (ca ambreiajul la mașini). Totuși, relațiile bolnăvicioase de familie sunt în mod evident factori cumpliți care cauzează boli psihice la copii și, din câte știa deja, Paul avea câteva premise favorizante: frate mort, părinți divorțați, tată absent, două mutări majore cu domiciliul înainte de pubertate (plus pe Charley O'Dell ca tată vitreg).

Recunoscuse, totuși, că în timpul „discuției" de evaluare pe care o avusese cu Paul în mai, înainte de sejurul lui în Camp Wanapi, băiatul nu dăduse deloc semne de stimă scăzută de sine, ideație suicidară,

disfuncţii neuronale; nu era nici deosebit de „refractar" (atunci), nu avea IQ-ul în cădere liberă şi nici nu dădea dovadă de vreo tulburare de comportament – ceea ce înseamnă că nu dădea foc la nimic şi nu omora păsări. De fapt, spusese doctorul, dovedise „o capacitate reală de compasiune şi o bună capacitate de a se transpune în pielea celuilalt". Dar circumstanţele se pot oricând schimba peste noapte; iar în clipa asta Paul ar putea suferi de oricare dintre maladiile mai sus menţionate şi s-ar fi putut lepăda de toată compasiunea lui.

— Pur şi simplu sunt foc şi pară pe el, spune Ann.

S-a ridicat în picioare şi se uită peste balustradă, aşa cum am văzut-o azi pentru prima oară, privind peste mantaua strălucitoare a râului la cele câteva faţade de căsuţe albe scăldate de soare din adâncurile unei mări de verdeaţă. Arunc din nou o privire furişă şi aprobatoare la noua ei feminitate substanţială, care n-a renunţat însă la specificitatea sexuală. Observ că buzele îi par mai pline acum, ca şi cum şi le-ar fi „mărit". (Ideea unor astfel de operaţii poate circula prin comunităţile mai înstărite ca aparatura nouă de uz casnic.) Ea-şi scarpină o gambă musculoasă cu vârful pantofului şi oftează.

— Poate că nu ştii exact ce noroc ai avut, spune ea după un moment de holbat în tăcere.

Nu vreau să spun nimic. O recapitulare atentă a momentelor în care mi s-a arătat ar putea presupune foarte uşor o nouă trecere în revistă a ticăloşiilor mele de tip „a fi/a părea" şi ar putea sugera că sunt laş, mincinos sau chiar şi mai rău. Îmi scarpin nasul şi simt *încă* miros de mierlă pe degete.

Ea se întoarce spre locul unde stau, la fel de stingher şi tăcut pe perna mea cu nuferi.

— Eşti de acord să mergi la doctorul Stopler?

— Ca pacient? răspund clipind din ochi.

— Ca părinte, spune ea. *Şi* ca pacient.

— Eu nu prea stau în New Haven, spun. Şi niciodată nu prea m-am omorât după psihiatri. Încearcă doar să te facă să te porţi ca toată lumea.

— Nu trebuie să-ţi faci probleme pe chestia asta. Se uită la mine cu un aer de soră mai mare. M-am gândit că, dacă mergem noi doi sau noi doi şi Paul, am putea îndrepta nişte lucruri. Atâta tot.

— Putem să-l invităm şi pe Charley, dacă vrei. Probabil că şi el are câte ceva de îndreptat. Şi el e părinte, nu?

— O să vină. Dacă-l rog eu.

Mă uit la fereastra cu vitralii dincolo de care se află pianul alb spectral şi o mulţime de mobilă ultramodernă, cu linii drepte, din lemn deschis

la culoare, aranjată meticulos între niște pereți lungi, de culoarea șerbetului, pentru a accentua senzația de spațiu interior interesant și totuși incredibil de confortabil. Văd reflectat cerul azuriu, o porțiune de gazon, o bucățică din acoperișul garajului pentru bărci și un șir de vârfuri de copaci aflați la mare depărtare. E o priveliște goală, culmea plictiselii americanilor în rândurile cărora, din nu știu ce motiv, Ann s-a vârât prin căsătorie. Am chef să mă ridic și să mă duc pe gazon – să-mi aștept fiul în iarbă. N-am nici o chemare să mă duc la doctorul Stopler și să mă caut la slăbiciuni. Până la urmă, slăbiciunile mele m-au adus până aici.

Dar pe neașteptate, în spatele ferestrei se întrevede silueta imaterială a fiicei mele trecând din stânga în dreapta, nu știu încotro. În trecere se uită la noi – părinții ei, ciorovăindu-se – și, presupunând nepăsătoare că n-o văd, ne arată unuia din noi sau amândurora degetul mijociu cu o mișcare elicoidală, ascendentă, invocatoare ca un salamalec înflorit, apoi dispare pe o ușă în altă parte a casei.

— O să mă gândesc la treaba cu doctorul Stopler, spun. Dar tot nu m-am lămurit exact ce-i aia terapeut de grup.

Colțurile gurii lui Ann înțepenesc dezaprobator – la adresa mea.

— Ai putea să te gândești la copiii tăi ca la o formă de autocunoaștere. Poate că atunci o să ai un interes în chestia asta și o să faci ceva din toată inima.

Ann e de părere că sunt un părinte cu jumătate de inimă; eu sunt de părere că fac tot ce se poate, atâta cât mă duce capul.

— Poate, zic, deși ideea unor drumuri săptămânale îngrozitoare până-n îngrozitorul New Haven pentru cincizeci și cinci de minute îngrozitoare și costisitoare de *mea culpa! mea culpa!* scurse pe agenda plicticoasă, imună la groază a unui psihiatru austriac sunt un imbold suficient pentru a face ca mecanismele evazioniste ale oricui să-și învârtă și mai tare roțile.

Adevărul este că, bineînțeles, Ann insistă să-și păstreze o imagine foarte tulbure legată de mine și direcțiile mele actuale de viață. N-a înțeles niciodată cum funcționează domeniul imobiliar sau de ce îmi face plăcere – nu crede că presupune *într-adevăr* să faci ceva. Nu știe nimic despre viața mea particulară în afară de ce le scapă copiilor fără să vrea, nu știe unde călătoresc, ce cărți citesc. Cu timpul am devenit tot mai greu de citit, ceea ce, dat fiind vechiul ei pragmatism de Michigan, o determină să dezaprobe aproape tot ce-aș putea face, în afară, poate, de a mă alătura Crucii Roșii și de a-mi dedica viața ajutorării celor care mor de foame pe meleaguri îndepărtate (un plan alternativ deloc de lepădat, dar s-ar putea ca nici măcar ăsta să nu mă salveze de patos). În toate punctele

esențiale, în ochii ei nu sunt mai bun decât eram când s-a pronunțat divorțul nostru – în timp ce ea a făcut, bineînțeles, salturi mari.

Doar că de fapt nu mă deranjează, pentru că lipsa unei perspective clare o face să tânjească după așa ceva și, astfel, indirect, să tânjească după mine (sau așa consider eu). În schema asta, absența creează și umple în același timp un vid foarte necesar.

Dar lucrurile nu sunt chiar atât de roz: când ești divorțat te întrebi tot timpul (cel puțin eu unul mă întreb, uneori făcând din asta o obsesie permanentă) ce gândește fosta soție despre tine, ce părere are despre deciziile tale (presupunând că-ți atribuie vreuna), dacă e sau nu invidioasă, mulțumită, condescendentă sau disprețuitor de severă sau pur și simplu indiferentă. Din cauza asta, viața ta poate deveni al dracului de groaznică și poate decădea până la a deveni o „funcție" a părerii tale despre părerea *ei* – ca atunci când, într-un magazin de haine, te uiți în oglindă la vânzător să vezi dacă te admiră în costumul ecosez țipător pe care nu ești încă sigur că-l vei cumpăra, dar o vei face dacă pare să fie pe gustul lui. Prin urmare, iată care aș vrea să fie părerea lui Ann: că sunt un bărbat care a reușit o recuperare spirituală dintr-un mariaj pierdut și nefericit și a continuat prin a găsi alegeri integre și soluții nimerite la dilemele spinoase ale vieții. Dacă asta nu se poate, aș prefera să rămână nelămurită.

Deși într-un final, dată fiind această persistentă lărgire de perspective, adevăratul clenci al divorțului rămâne să nu fii autoironic și să nu te descurajezi. Ai, pe de-o parte, o viziune atât de obsesiv de detaliată și de exactă, care ține de vechea existență și, pe de alta, o viziune la fel de specifică asupra propriei persoane de *mai târziu,* încât devine aproape imposibil să nu te consideri un oximoron uman mărunt și, câteodată, e al dracului de greu să-ți mai dai seama cine ești tu până la urmă. Doar că trebuie. La drept vorbind, scriitorii supraviețuiesc acestei stări de fapt mai bine decât aproape oricine altcineva, pentru că ei înțeleg că aproape nimic – n-i-m-i-c – nu e făcut din „păreri", ci din cuvinte pe care le poți schimba, dacă nu-ți plac. (De fapt, asta nu diferă mult de ce mi-a spus Ann azi noapte la telefon, pe când mă aflam la Vince Lombardi.)

Ann s-a așezat lângă balustrada verandei, cu un genunchi cafeniu puternic și ispititor ridicat și cu celălalt legănându-se în aer. E parțial întoarsă spre mine și parțial atentă la cursa bărcilor cu pânze roșii, ale căror carene au dispărut în mare parte dincolo de șirul de copaci.

— Îmi pare rău, spune ea cu un început de enervare. Mai spune-mi o dată unde mergeți voi doi? Mi-ai zis azi-noapte. Am uitat.

— În dimineaţa asta mergem la Springfield. Spun asta pe un ton vesel, bucuros să abat discuţia de la propria-mi persoană. Luăm un „prânz sportiv" la Muzeul Baseballului. Apoi până diseară ajungem în Cooperstown. N-are sens să aduc vorba de posibila alăturare la grup a lui Sally Caldwell. Mâine-dimineaţă vizităm Muzeul Baseballului şi până la şase fix îl aduc în oraş. Trag un zâmbet de tipul „Cu Allstate[1] sunteţi pe mâini bune".

— Nu prea e mare amator de baseball, nu? Spune asta pe un ton aproape plângăcios.

— Ştie mai multe decât crezi. În plus, scopul e experienţa *primordială* tată-fiu. Renunţ la zâmbet ca să-i transmit că blufez doar pe jumătate.

— Deci te-ai gândit ce chestii paterne importante să-i spui ca să-şi rezolve problemele? Mă priveşte cu coada ochiului şi se trage de lobul urechii exact ca Charley.

Dar eu n-am de gând să divulg ce-o să-i spun lui Paul în excursia noastră, căci firul fragil al unui ţel nobil se rupe prea uşor în confruntarea cu scepticismul unei terţe persoane. Ann nu e într-o stare psihică ideală ca să valideze ţeluri nobile fragile, mai ales pe ale mele.

— Eu mă consider un soi de mentor, spun plin de speranţă. Cred că pur şi simplu îi e greu să ajungă la o imagine bună despre sine însuşi – ca să mă exprim elegant – şi vreau să-i ofer una mai bună ca să nu se ataşeze prea tare de asta de care se agaţă acum şi care nu pare prea reuşită. O atitudine greşită te poate întovărăşi pentru totdeauna dacă nu eşti atent. Într-un fel e o problemă de management al riscului. Trebuie să rişte o încercare de a evolua renunţând la ceva confortabil, dar păgubos. Nu-i uşor. Aş zâmbi iar, dar gura mi s-a uscat ca iasca după ce am spus ce am spus şi am încercat să par aşa cum sunt – sincer. Iau o gură de ceai cu gheaţă, care e dulce aşa cum doar copiilor poate să le placă, e cu lămâie, mentă, scorţişoară şi Dumnezeu ştie ce altceva şi are un gust oribil. Faţa zâmbitoare pe care Clarissa o desenase cu degetul s-a scurs de la arşiţă şi seamănă cu un chip încruntat scobit într-un dovleac.

— Crezi că eşti persoana indicată care să-l şcolească în managementul riscului? Ann se uită brusc spre râu de parc-ar fi auzit un zgomot straniu în atmosfera estivală. O adiere cu iz de peşte chiar s-a înălţat dinspre mal şi s-a deplasat în susul râului, aducând până la noi tot felul de zgomote şi mirosuri surprinzătoare pentru ea.

---

1 Allstate Corporation este o mare companie americană de asigurări, fondată în 1931, al cărei slogan este „Sunteţi pe mâini bune".

— Nu sunt chiar aşa pe dinafară în domeniu, zic.

— Nu. E tot cu privirea aiurea. La managementul riscului nu. Cred că nu.

Aud şi eu un zgomot straniu, aproape, mă ridic până la balustradă şi arunc o privire peste gazon, sperând să-l văd pe Paul urcând dealul. Dar la stânga, lângă copacii cu lemn de esenţă tare, văd în schimb studioul lui Charley. Este, aşa cum mi se spusese, o veche capelă marinărească adevărată din New England, înălţată ridicol la zece picioare deasupra iazului, pe stâlpi de chiparos, şi legată de pământ printr-o pasarelă. Vopseaua capelei a fost curăţată, lăsând la iveală scândurile îmbinate. Are ferestre în formă de ogive mari, înalte şi transparente. Acoperişul de tablă clocoteşte în soarele începutului de amiază.

Apoi, pe mica verandă din spate îşi face apariţia Charley însuşi (din fericire în miniatură), abia ieşit din efervescenţa matinală soldată cu o falcă umflată, urzind superplanuri pentru cine ştie ce palat de schi din Big Sky al unui neurochirurg bogat sau un refugiu pentru scufundări în Cabo Cartouche – cu Berlioz bubuindu-i încă în urechile lui prea mari. Cu pieptul gol, bronzat şi cu părul argintiu, în şortul lui kaki obişnuit, a ieşit în mână cu ceea ce pare a fi o farfurie cu ceva, pe care o pune pe o masă joasă cu un singur scaun de lemn. Aş vrea să dau jos telescopul cel mare şi să cercetez urmele lăsate de vâslă. M-ar interesa. (Niciodată nu-i uşor să înţelegi de ce se mărită fosta nevastă cu cine se mărită, asta dacă nu cumva eşti tot tu.)

Totuşi, aş vrea acum să discut despre Paul: despre posibilitatea ca el să se mute la Haddam, ca să nu mai fiu tată doar în weekend şi vacanţe. Nu m-am gândit chiar la toate schimbările din agenda mea personală pe care le va impune venirea lui, noile zgomote şi mirosuri în aerul meu, noile probleme legate de timp, intimitate, decenţă; poate o nouă evaluare a *importanţei* şi a libertăţilor mele; a *rolului* meu: un bărbat întors la tradiţie, supraveghetor de fiu cu normă întreagă – îndatoriri pentru care sunt făcuţi taţii şi pe care eu le-am ratat, deşi tânjesc încă după ele. (Aş vrea să aflu şi despre scandalurile repetate dintre Ann şi Charley, deşi nu e treaba mea şi ar putea foarte bine să fie o nimica toată: o trăsnaie pe care au născocit-o Clarissa şi Paul ca să dea peste cap agendele tuturor.)

Dar nu-mi vine nimic de spus şi, sincer, Ann mă inhibă. (Poate că ăsta-i un alt scop al divorţului – să reinstituie inhibiţiile de care te-ai dispensat când lucrurile erau roz.) Mă tentează să trec pur şi simplu la subiecte mai puţin polemice, cum am făcut azi-noapte: bătăile mele de cap cu soţii Markham şi McLeod, dobânzile care cresc, domnul Tanks –

personajul meu cel mai memorabil –, pisoiul lui cu zgardă aurie și colecția lui de Reader's Digest, o agendă personală care face ca propria-mi Perioadă a Existenței să pară un deceniu însorit.

Dar, apropo de nimic, deși, bineînțeles, apropo de tot, Ann spune brusc:

— Într-adevăr, nu-i deloc ușor să fii divorțat, nu? Devenim cam inutili în marea schemă. Nu contribuim la nici un progres. Pur și simplu plutim de colo-colo neatașați, chiar dacă nu suntem neatașați. Își freacă nasul cu dosul palmei și fornăie. Parc-ar fi văzut cum ne părăsim corpurile adevărate, plutind ca niște stafii deasupra râului, și și-ar dori să dispărem.

— Întotdeauna ne rămâne o soluție. Ea e atentă să nu-mi spună niciodată pe nume decât dacă e furioasă, așa că în general e ca și cum aș auzi din întâmplare ce spune și i-aș oferi un răspuns surpriză.

— Și care să fie aia? Mă privește dezaprobator, cu sprâncenele negre înnegurate, cu piciorul tremurând într-un mod abia vizibil, convulsiv.

— Să ne recăsătorim între noi, zic, doar ca să urmăm cursul firesc al lucrurilor. (Deși nu neapărat inevitabilul.) Anul trecut am vândut case la trei cupluri – două, de fapt – toate căsătorite la un moment dat, divorțate și recăsătorite, apoi divorțate, apoi căsătorite iar cu adevărata lor iubire. Cred că, dacă poți s-o spui, poți s-o și faci.

— Putem să-ți scriem chestia asta pe mormânt, spune Ann cu o silă evidentă. E povestea vieții tale. Nu știi ce-o să-ți iasă pe gură de la o clipă la alta, așa că nu știi care idee e bună. Dar dacă acum șapte ani nu era o idee bună să fiu căsătorită cu tine, de ce-ar fi o idee mai bună acum? *Tu* nu ești mai bun. (Fapt nedovedit.) E posibil să fii mai rău.

— Oricum, tu ești căsătorită și-ți merge bine, zic, mulțumit de mine, întrebându-mă totuși cine va fi acea „persoană specială" care va lua decizii în privința mormântului meu. Cel mai bine ar fi să fiu eu.

Ann se uită atentă la Charley, care, desculț, cu pieptul gol și pași mari intră înapoi în studio, cu siguranță ca să vadă dacă e gata supa și să ia sosul de soia și hașma din minifrigiderul suedez. Din câte văd, Charley are un mers evident șovăit, cu capul înainte și umerii gheboșați, care-l face să pară surprinzător de bătrân – are doar șaizeci și unu de ani – dar care *mă* face să simt pentru el o simpatie bruscă, neașteptată și întru totul nedorită și nechibzuită. O lovitură în plin cu o vâslă lasă mai multe urme la un tip de vârsta lui.

— Îți place să te gândești că ar trebui să regret că m-am măritat cu Charley. Dar nu regret. Deloc, spune Ann, cu pantoful ei maroniu scuturându-se încă o dată de o mică tresărire nervoasă. E un om mult

mai bun decât tine – afirmație grosolană, faptul e nedovedit –, nu c-ai avea motive să mă crezi, pentru că nu-l cunoști. Și mai are și o părere bună despre tine. Încearcă să fie prieten cu copiii ăștia. Crede că ne-am descurcat peste medie cu ei. (Nici o aluzie la fiică-sa, scriitoarea.) E drăguț cu mine. Spune adevărul. Îmi e fidel. Aș băga mâna în foc că așa e, deși poate mă înșel. Unii bărbați sunt. În plus, aș vrea să aud un exemplu de adevăr din ăsta suveran pe care-l împărtășește Charley – fără îndoială, un euclidianism republican de autogratificare: un bănuț economisit e un bănuț câștigat; cumpără ieftin, vinde scump; bătrânu' Shakespeare știa meserie. Simpatia mea nemeritată pentru el se înalță în aer bătând din aripi.

— Presupun că habar n-aveam că are un respect deosebit pentru mine, zic (și sunt sigur că nu are). Poate că ar trebui să fim cei mai buni prieteni. Mi-a cerut chestia asta la un moment dat. Am fost nevoit să refuz.

Ann se mulțumește să clatine din cap, respingându-mă așa cum un mare actor respinge un hărțuitor din public – complet și fără să-l observe de fapt.

— Frank, să știi că acum cinci ani, când stăteam cu toții în Haddam în aranjamentul ăla bolnav care-ți pria ție, iar tu ți-o trăgeai cu parașuta aia proastă din Texas și te distrai de minune, eu chiar am dat un anunț în *Pennysaver*, prezentându-mă ca o femeie care caută companie masculină. Practic am riscat să fiu plictisită sau violată doar ca lucrurile să rămână așa cum îți convenea ție.

Nu e prima oară când aud de *Pennysaver* etc. Și Vicki Arcenault nu era nici pe departe o parașută proastă.

— Ne-am fi putut recăsători oricând, zic. Și nu mă distram de minune. Tu ai divorțat *de mine*, dacă-ți amintești exact. Am fi putut să ne mutăm iar împreună. O grămadă de lucruri s-ar fi putut întâmpla altfel decât s-au întâmplat.

Poate că voi afla că nu era neapărată nevoie de cea mai dificilă adaptare din viața mea de adult (ce n-aș da să fi fost clarvăzător). Ar fi o veste cât se poate de proastă pentru oricine și aș fi gata s-o pocnesc pe Ann peste bot.

— N-am vrut să mă mărit cu tine. Clatină în continuare din cap, dar cu mai puțină vehemență. Pur și simplu ar fi trebuit să plec, atâta tot. Tu ai măcar senzația că știi de ce ne-am despărțit noi doi? Îmi aruncă o privire scurtă, piezișă – care seamănă stânjenitor de mult cu cea a lui Sally. Aș prefera să nu scormonesc trecutul, ci viitorul sau măcar prezentul, unde mă simt mai acasă. Totuși, e vina mea, pentru că n-am avut

minte și am adus în discuție delicata chestiune a căsătoriei – sau cel puțin cuvântul.

— Se știe, spun, ca să răspund sincer și fără ocolișuri, că după părerea mea, fiul nostru a murit, iar noi doi am încercat să trecem peste asta și n-am putut. Apoi am plecat de acasă o vreme și am avut câteva prietene, iar tu ai băgat divorț pentru că voiai să scapi de mine. Mă uit la ea șovăitor ca și cum modul în care am descris perioada asta din viața noastră echivalează cu a spune că un Goya a fost pictat de o bunicuță din Des Moines.

— Poate că greșesc.

Ann dă din cap de parcă ar încerca să bage la cap viziunea mea.

— Am divorțat de tine, spune ea încet și cumpătat, pentru că nu-mi plăcea de tine. Și nu-mi plăcea de tine pentru că n-aveam încredere în tine. Crezi că mi-ai spus vreodată adevărul, măcar o singură dată, întregul adevăr? Se bate cu degetele peste coapsa goală, fără să mă privească. (Ăsta e motivul permanent al vieții ei: căutarea adevărului, adevărul înfrânt de forțele întâmplării, reprezentate cel mai adesea de mandea.)

— Să-ți spun adevărul despre ce? întreb.

— Despre orice, spune ea, devenind înțepată.

— Ți-am spus că te iubesc. Era adevărat. Ți-am spus că nu vreau să divorțez. Și asta era adevărat. Ce altceva mai era de spus?

— Au fost lucruri importante pe care nu le-ai recunoscut. N-are sens să ne băgăm acum în chestiile astea. Mai dă de câteva ori din cap, ca pentru a ratifica asta. Deși din vocea ei răzbat o tristețe neașteptată și chiar un tremur de căință, care-mi umflă inima și-mi face căile respiratorii să-nțepenească reducându-mă la tăcere pentru un moment lung și usturător. (Am fost total pe lângă la treaba asta: ea e înnebunită și descurajată, iar eu nu pot răspunde.)

— O vreme, continuă ea foarte, foarte încet și prudent, după ce și-a mai revenit puțin, multă vreme, de fapt, am știut că nu ne spuneam unul altuia adevărul chiar *până* la capăt. Dar era în regulă, pentru că încercam să ajungem acolo împreună. Dar brusc m-a apucat disperarea și mi-am dat seama că, de fapt, tu nu erai capabil de adevăr. Deși ai avut tot timpul parte de el.

Ann avea tot timpul impresia că alții sunt mai fericiți decât ea, că alți soți își iubeau mai mult soțiile, că ajungeau la o intimitate mai profundă și așa mai departe. Probabil că nu e ceva neobișnuit pentru viața modernă, dar nu era adevărat în cazul nostru. Dar acesta este verdictul final și tardiv asupra trecutului nostru îndepărtat: de ce a eșuat

dragostea, de ce s-a frânt viața în atâtea bucăți și a format modelul ăsta, cine, până la urma urmei, e de vină. Eu. (De ce acum, asta nu știu. Ca să fiu sincer, nici acum nu știu foarte clar despre ce vorbește.) Și totuși simt o nevoie atât de bruscă să-i pun mâna pe genunchi ca s-o consolez încât chiar fac asta – chiar îi pun mâna pe genunchi ca s-o consolez. Dumnezeu știe cum aș putea să fac asta.

— Nu poți să fii mai exactă? întreb cu blândețe. Femei? Sau ceva ce credeam? Sau ceva ce credeai tu că aș fi crezut? Pur și simplu vreun sentiment al tău față de mine?

— N-a fost ceva exact, spune ea făcând un efort. Apoi se oprește. Hai să vorbim pur și simplu despre vânzarea și cumpărarea de case. Bine? La asta ești foarte bun. Întoarce spre mine o privire neplăcută, evaluativă. Nu se obosește să îndepărteze mâna mea caldă și lipicioasă de pe genunchiul ei catifelat.

— Am vrut pe cineva cu inima cinstită, atâta tot. N-ai fost tu ăla.

— Ce naiba, am inima cinstită, spun. Sunt șocat. Și *sunt* mai bun. Omul poate *deveni* mai bun. Tu oricum nu ți-ai da seama.

— Mi-am dat seama cu timpul, spune ea, neinteresată de mine, că niciodată n-ai fost pe de-a-ntregul acolo. Și asta s-a întâmplat cu mult înainte să moară Ralph, dar și după.

— Dar te-am iubit, spun, brusc înfuriat la culme. Am vrut să fiu în continuare soțul tău. Ce alt adevăr mai voiai? N-aveam altceva să-ți spun. *Ăsta* era adevărul. Toată lumea ascunde multe chestii pe care ceilalți n-au cum să le afle și nici nu-i cazul, pentru numele lui Dumnezeu. Deși nici măcar nu știu care-s alea. Și tu ai foarte multe, chestii care nici măcar nu contează. În plus, unde dracu' eram, dacă nu acolo?

— Nu știu. Unde ești și acum. În Haddam. Voiam pur și simplu ca lucrurile să fie limpezi și sigure.

— Chiar am inima cinstită, strig și sunt din nou ispitit s-o pocnesc, dar doar peste genunchi. Tu ești dintre ăia care cred că Dumnezeu e *doar* în detalii, dar dacă detaliile nu sunt fix alea care trebuie, viața e de căcat. Inventezi chestii care nu există, apoi îți faci sânge rău că ți se refuză chestiile astea, care-ar fi ele. Apoi treci pe lângă chestiile care *chiar* există. Poate e vina ta, nu crezi? Poate că unele adevăruri nici măcar n-au cuvinte sau poate că adevărul era ultimul lucru pe care ți-l doreai sau poate că ești o femeie care stă al dracului de prost cu credința. Sau cu stima de sine sau ceva de genul ăsta.

Iau mâna de pe genunchiul ei, căci nu mai vreau să fiu cel care o consolează.

— Chiar nu-i nevoie să ne băgăm în chestia asta.

— Tu ai început! Tu ai început azi-noapte cu a fi şi a părea, de parc-ai fi tu marea expertă mondială în existenţă. Pur şi simplu ai vrut altceva, atâta tot. Mai mult decât ceea ce era. Desigur, are dreptate că n-ar trebui să continuăm discuţia asta, pentru că e o dispută pe care oricare doi oameni o pot avea, ar putea s-o aibă, au avut-o şi fără îndoială o au chiar în clipa asta în toată ţara pentru a inaugura sărbătorile cum se cuvine. Chiar n-are nici o legătură cu noi doi. Într-un fel, noi doi nici măcar nu existăm împreună.

Mă uit în jur la veranda lungă, la casa mare şi albastră pe gazonul ei întins, cu ferestrele strălucitoare în spatele cărora sunt întemniţaţi cei doi copii ai mei, pierduţi, poate, pentru mine. Charley nu s-a mai arătat în micul lui pridvor. Ce mi se părea mie că face – îşi ia prânzul lui moral în lumina morală a soarelui în timp ce noi doi ne bumbăcim unul pe altul undeva sus, unde nu putem fi auziţi – e probabil total fals. Nu ştiu nimic despre el şi ar trebui să fiu mai îngăduitor.

Ann se mulţumeşte să clatine iar din cap, fără să mai spună vreun cuvânt. Se apleacă uşor peste balustrada verandei, ridică bărbia, îşi plimbă un deget prin păr pornind de la tâmplă şi aruncă rapid o privire spre fereastra cu vitralii de parcă ar fi observat că vine cineva – şi chiar vine: fiul nostru, Paul. În sfârşit.

— Îmi pare rău, zic. Îmi pare rău că te-am scos din minţi când eram căsătoriţi. Dacă ştiam că aşa o să se întâmple, nu te-aş fi luat niciodată de nevastă. Probabil că ai dreptate, mă bazez pe aparenţa pe care o dau lucrurilor. E problema mea.

— Iar eu am crezut că gândeşti ca mine, spune ea încet. Poate e problema mea.

— Am încercat. Ar fi trebuit să încerc. Întotdeauna te-am iubit foarte mult.

— Pur şi simplu unele lucruri nu se pot rezolva mai târziu, nu? spune ea.

— Nu, mai târziu nu. Mai târziu nu se poate.

Şi asta e, în fond şi la urma urmei, tot.

— Ce-i cu faţa asta lungă? ni se adresează Paul mamei lui, dar şi mie. A apărut pe verandă zâmbind afectat, semănând mult prea tare cu băiatul ucigaş de la Ridgefield din noaptea trecută, pe care scria „ghinion" ca pe un condamnat la moarte. Şi, spre mirarea mea, e chiar şi mai dolofan şi cumva mai înalt, cu sprâncene groase de adult care seamănă încă şi mai mult cu ale mamei lui, dar cu un ten urât, păstos – foarte departe de cum arăta nu mai târziu de acum o lună şi, din păcate, departe acum

(sau întotdeauna) de băieţelul mărunt şi naiv care creştea porumbei în casa lui din Haddam. (Cum se schimbă lucrurile astea atât de repede?) Are o tunsoare nouă, prosteacă, scurtă în părţi, ciufulită, care-i lasă la iveală urechea beteagă în bandajul ei mic şi însângerat. În plus, are un nou umblet apăsat, cu degetele întoarse înăuntru, cu călcâiele târşâite şi umerii căzuţi prin care pare să dea o formă umană conceptului abstract de dezaprobare condescendentă pentru tot ce-i iese în cale (efectele stresului, desigur). Pur şi simplu stă acum în faţa noastră – a părinţilor lui – fără să facă nimic.

— M-am gândit la un omonim tare cât m-am îmbrăcat, ni se adresează el şmecher unuia sau altuia dintre noi sau amândurora. „Meatier" şi „meteor"[1]. Doar că înseamnă acelaşi lucru. Zâmbeşte afectat, nedorind altceva decât să se prezinte într-un mod care ne displace, ca un om care a pierdut puncte din IQ sau se gândeşte la posibilitatea asta.

— Tocmai vorbeam despre tine, zic. Avusesem de gând să amintesc de Doctorul E. Recţie, să-i vorbesc printr-un cod confidenţial, dar mă abţin. Ca să fiu sincer, nu-mi face plăcere să-l văd.

Mama lui însă se duce direct la el – ignorându-ne, practic, şi pe el, şi pe mine –, îi apucă bărbia între index şi degetul mare, puternic, de jucătoare de golf, şi-i întoarce capul ca să-i examineze urechea ruptă. (E aproape la fel de înalt ca ea.) Paul a adus cu el un sac sport negru, cu *Paramount Pictures – Atinge-ţi culmea* imprimat cu alb pe o parte (din câte ştiu, tatăl lui Stephanie e producător executiv la un studio) şi poartă ghete Reebok mari, roşu cu negru, cu fulgere argintii în părţi, bermude negre, lungi şi largi, şi un tricou lung, de un albastru închis, cu inscripţia *Celibatarii sunt fericiţi* imprimată pe piept, sub un desen cu un Corvette de un roşu-aprins. E un băiat care nu-ţi trezeşte multe întrebări, dar cu care n-ai vrea să te întâlneşti pe străzile oraşului. Sau la tine acasă.

Ann îl întreabă pe un ton confidenţial dacă are tot ce-i trebuie (are), dacă are bani (are), dacă ştie locul de întâlnire din Penn Station (da), dacă se simte bine (nici un răspuns). Îşi înfige ochii ca lamele de cuţit în mine şi-şi strâmbă unul din colţurile gurii de parcă am fi cumva înhăitaţi contra ei. (Nu suntem.)

Apoi, Ann spune pe neaşteptate:

— Bine atunci, nu arăţi prea grozav, dar du-te şi aşteaptă în maşină, te rog. Vreau să vorbesc ceva cu taică-tău.

---

1 „Meatier" înseamnă mai cărnos, iar „meteor", meteorit, bolid.

Paul își boțește gura într-o expresie zeflemitoare, atotcunoscătoare și lipsită de veselie, cauzată de însăși ideea că mama lui stă de vorbă cu tatăl lui. A devenit un zeflemist de vocație. Dar cum? Când?

— Apropo, ce-ai pățit la ureche? zic, știind ce s-a întâmplat.

— Am pedepsit-o, spune el. A auzit o grămadă de chestii care nu mi-au plăcut. Spune asta pe un ton mecanic, monoton. Îi dau un brânci ușor în direcția din care a venit, ca să intre din nou în casă și să iasă apoi, la mașină. Așa că se duce.

— Ți-aș fi recunoscătoare dacă te-ai strădui să fii atent cu el, spune Ann. Îl vreau înapoi în formă pentru înfățișarea de marți de la tribunal. Voia să mă conducă și pe mine pe unde a luat-o Paul, „prin casă", dar nu accept să mi se bage pe gât decorațiunile ei interioare sinistre, energia ei toxică, liniile ei dichisite și schema cromatică ofilită. O conduc (încă șchiopătând inexplicabil) în jos pe scări, până pe gazon și de-acolo prin iarba mai sigură și printre tufișuri până pe aleea acoperită cu pietriș, exact cum ar proceda un grădinar.

— Cred că e predispus la accidente, spune ea calmă, urmându-mă. Am visat că avusese un accident.

Trec printre hortensiile cu frunze verzi și miros greu, înflorite într-un violet-aprins.

— Eu am tot timpul vise ca la știrile de la ora șase, spun. Totul li se întâmplă altora. Atâtarea vagă pe care am simțit-o la vederea lui Ann s-a dus de mult.

— Toate bune și frumoase cu visele tale, spune ea, cu mâinile în buzunare. Întâmplător, ăsta a fost al meu.

Nu vreau să mă gândesc la accidente groaznice.

— S-a îngrășat, zic. Ia timostabilizatoare sau neuroleptice sau de-astea?

Paul și Clarissa stau deja la sfat lângă mașina mea. Ea e mai mică și-l ține cu ambele mâini de încheietură, încercând să i-o ridice deasupra capului pentru un soi de șmecherie fraternă la care el nu cooperează.

— *Haide!* o aud spunând. Molâule.

— Nu ia nimic, spune Ann. Pur și simplu crește. În capătul celălalt al aleii cu pietriș e un garaj solid cu cinci uși, care se armonizează tandru cu casa în cel mai mic detaliu, inclusiv cu girueta miniaturală din cupru în formă de rachetă de squash. Două uși sunt deschise, iar două Mercedesuri cu numere din Statul Constituției se ghicesc în penumbră. Mă întreb unde e camioneta lui Paul.

— Doctorul Stopler zice că are însușiri de copil singur la părinți, ceea ce într-un fel e rău.

— Eu am fost singur la părinți. Mi-a plăcut.

— El *nu* e și gata. Doctorul Stopler a mai zis – mă ignoră și de ce nu m-ar ignora? – să nu vorbim prea mult cu el despre evenimentele din actualitate. Îi provoacă neliniștea.

— Așa o fi, zic. Mă pregătesc să spun ceva caustic despre copilărie ca să-mi întăresc dreptul de proprietate asupra acestei zile – să-l scot de la naftalină pe Witgenstein cu ideea lui că a trăi în prezent înseamnă a trăi veșnic bla-bla-bla. Dar pur și simplu îmi pun frână. N-ar ieși nimic bun. Toate bărcile se scufundă când valul e amar – copiii știu asta mai bine ca oricine.

— Crezi că ai înțeles așa dintr-odată cine-i de vină că-i e mai rău?

Ea clatină din cap, își prinde încheietura mâinii drepte cu stânga și le răsucește pe amândouă odată, apoi îmi zâmbește trist.

— Tu și cu mine, probabil. Cine altcineva?

— Cred c-aș fi preferat un răspuns ceva mai complicat.

— Ei, bravo ție. Își freacă cealaltă încheietură în același fel. Sunt convinsă că o să-l găsești tu.

— Poate că ar trebui să-mi scriu pe mormânt „Prefera un răspuns mai complex."

— Hai să nu mai vorbim despre asta, bine? În seara asta o să fim la Clubul Yale, dacă ai nevoie să dai de noi. Se uită la mine strâmbând din nas și-și lasă un umăr să-i cadă. N-a vrut să sune atât de tăios.

Printre hortensii, Ann pare, pentru prima oară pe ziua de azi, pur și simplu frumoasă – suficient de frumoasă încât să dau aerul afară din piept, mintea să mi se deschidă spre exterior și să mă uit la ea așa cum o făceam altădată tot timpul, în fiecare zi a vechii noastre vieți comune din Haddam. Ar fi momentul perfect pentru un sărut care să deschidă noi căi spre viitor sau ca unul din noi să-i spună celuilalt că moare de bucurie. Dar nu se întâmplă asta. Pe față i se ivește acum zâmbetul ei dârz, de femeie care a cunoscut demult dezamăgirea și poate înfrunta aproape orice dacă trebuie – minciuni, minciuni și iar minciuni.

— Vă urez distracție plăcută, spune ea. Și te rog să ai grijă de el.

— E fiu meu, răspund prostește.

— O, știu. Seamănă perfect cu tine. Apoi se întoarce, o ia înapoi spre curte și mergând mai departe, probabil, făcându-se nevăzută în direcția apei, ca să ia prânzul împreună cu soțul ei.

8

Clarissa Bascombe i-a strecurat lui Paul în mână un lucru mic și tainic când ne pregăteam de plecare. Iar Paul, în drum spre Hartford, în drum spre Springfield, în drum spre Muzeul Baseballului, l-a ținut strâns fără să spună nimic, în timp ce eu am turuit întruna plin de însuflețire despre cum m-am gândit să spargem gheața, să ne punem pe roate, să suflăm vânt în pânze – să începem, cu dreptul, ceea ce pare acum a fi ultima și cea mai importantă călătorie a noastră împreună ca tată și fiu (deși probabil că nu e).

Imediat ce ieșim de pe aglomerata CT 9 pe o și mai aglomerată și sufocată de mașini I-91, trecem de soiosul palat Jai Alai și de un nou cazinou condus de indieni, mă lansez în primul „subiect interesant": pur și simplu cât de greu îți vine aici, la zece mile sud de Hartford, pe 2 iulie 1988, când totul pare parte din același întreg, să crezi că pe 2 iulie 1776 toate coloniile de pe coastă se suspectau între ele de mama focului, se comportau ca niște națiuni distincte și războinice feroce, speriate de moarte de devalorizarea proprietăților și de religia vecinilor (ca și acum) și totuși realizau că trebuie să fie mai fericite și mai în siguranță și se străduiau din răsputeri să găsească o soluție. (Dacă vi se pare total aiurea, ei bine nu e, căci intră la tema de studiu *Reconcilierea dintre trecut și prezent: de la fragmentare la unitate și independență.*) E perfect relevant – după părerea mea – pentru dificultatea lui Paul de a-și integra trecutul fragmentat în prezentul haotic, așa încât cele două să se îmbine într-un mod logic și să-l facă să se simtă liber și independent în loc să rămână detașat și zăpăcit și să ajungă bun de balamuc. (Lecțiile istoriei sunt subtile, ne invită să ne amintim și să uităm parțial și deci sunt mult mai bune decât cele ale psihiatriei, care te obligă să-ți amintești tot.)

— John Adams, zic, spunea că să convingi toate coloniile să accepte independența a fost ca și cum ai fi încercat să faci treisprezece ceasuri să bată în aceeași secundă.

— Cine-i John Adams? întreabă Paul plictisit – cu picioarele lui albe și goale, care abia încep să se acopere cu păr, încrucișate într-un fel hotărât nebărbătesc, cu o gheată Reebok cu șiret galben fosforescent cocoțată amenințător lângă schimbătorul de viteze.

— John Adams a fost primul vicepreşedinte, zic. A fost primul care a zis că e o treabă idioată. În public, adică. Asta se întâmpla în 1797. Ţi-ai adus exemplarul din Declaraţia de Independenţă?

— Necah. Asta poate însemna şi da, şi nu.

Priveşte îndelung râul Connecticut reapărut în peisaj, unde o barcă lucioasă cu motor trage pe apă o schioare minusculă, tulburând oglinda strălucitoare a râului. Fata, îmbrăcată într-o vestă de salvare de un galben-aprins, se înclină *muuult* pe spate în coardă, tăind apa şi lăsând în urma ei o spumă înaltă, translucidă, ca o crustă.

— De ce naiba conduci aşa încet? spune el încercând să fie amuzant. Apoi continuă, maimuţărindu-se cu voce de bunicuţă: Toată lumea mă întrece, dar o să ajung la fel de repede ca ei.

Desigur, intenţionez să conduc atât de repede cât vreau, nu mai repede, dar îi arunc o privire estimativă, prima de când am pornit-o din Deep River. Urechea pe care nu i-a stâlcit-o volanul Mercedesului e plină de un soi de puf cenuşiu murdar. În plus, Paul nu miroase prea bine, de fapt emană un iz stătut de nespălat, de dormit-în-hainele-de-stradă. De asemenea, se pare că nu s-a mai spălat de mult pe dinţi. Poate că se întoarce la natură.

— Primii fondatori, spun plin de speranţă, confundându-i însă instantaneu pe autorii Constituţiei cu semnatarii Declaraţiei (greşeala mea repetată, deşi Paul nu s-ar prinde oricum), voiau să fie liberi să facă noi greşeli, nu doar să le tot repete pe cele vechi rămânând nişte colonii separate care nu progresau cine ştie ce. De-aia au hotărât să se unească şi să fie independenţi şi au fost dispuşi să sacrifice nişte pârghii de control pe care le aveau de când lumea în speranţa că vor primi ceva mai bun – în cazul lor, un schimb mai bun cu lumea din afară.

Paul mă priveşte cu dispreţ, de parc-aş fi un radio vechi fixat pe un post zumzăitor aproape amuzant.

— Fondatori? Vrei să zici fermieri?

— Unii dintre ei chiar *erau* fermieri, răspund. N-are nici un sens să încerc să reiau chestiunea. Deocamdată nu reuşesc să stabilesc un contact bun. Dar cei care nu se opresc şi fac aceleaşi greşeli la nesfârşit sunt ceea ce noi numim conservatori. Iar conservatorii au fost cu toţii împotriva independenţei, inclusiv fiul lui Benjamin Franklin, care până la urmă a fost exilat la Connecticut, exact ca tine.

— Deci conservatorii sunt fermieri? întreabă el, prefăcându-se uluit, dar luându-mă peste picior.

— O mare parte da, răspund, deşi n-ar trebui să fie. Ce ţi-a dat soră-ta? Mă uit la pumnul lui stâng închis. Ne apropiem cu repeziciune

de ambuteiajul de la Hartford. Pe dreapta se desfășoară un proiect complicat de construcție, între autostradă și râu – o nouă platformă suspendată, o nouă bandă de circulație paralelă, cu indicatoare pâlpâind, mamuți galbeni încărcați cu pământ de Connecticut vuind pe lângă noi, bărbați albi cu căști de plastic și bluze albe biciuiți de briza fierbinte, holbându-se la suluri groase de schițe.

Paul își privește pumnul de parcă habar n-ar avea ce conține, apoi îl deschide încet, scoțând la iveală o mică fundă galbenă, perechea celei roșii pe care mi-a dat-o mie Clarissa.

— Ți-a dat și ție una, mormăie el. Una roșie. A zis că vrei să fii „funda" ei, dar că se scrie altfel. Sunt șocat că fiică-mea e așa o intrigantă prefăcută, ascunsă. Paul ține cele două capete dezlegate ale fundei lui galbene și trage tare de ele, astfel că cele două bucle dau înapoi cu gingășie, formând un nod. Apoi îl bagă cu totul în gură și-l înghite.

— Hmm, face el și-mi zâmbește răutăcios. Ducă-se la fundă. (A pus cap la cap evenimentul ăsta, inclusiv schimbarea în povestea surorii lui, doar pentru o poantă.)

— Eu cred că o s-o păstrez pe-a mea pentru mai târziu.

— Mi-a mai dat una și pentru mai târziu. Îmi aruncă privirea aia piezișă a lui. E cu mult în fața mea și, sunt convins, o să-mi dea bătăi de cap.

— Bine deci, care-i problema cu tine și cu Charley? Mă fofilez prin centrul Hartfordului, micuța capitală cu bolte aurii aproape pierdută printre zgârie-nori asigurați pe sume uriașe. Voi doi nu vă puteți purta civilizat?

— Eu pot. El e un dobitoc. Paul se uită pe geamul din partea lui la o ceată de Shriner-i[1] cu fesuri pe cap, pe motociclete Harley, care se apropie de noi. Shriner-ii sunt niște tipi masivi, îndopați, cu obraji dolofani, îmbrăcați în costume de mătase verde cu auriu de păzitori ai haremului, cu ochelari, mănuși și bocanci de motocliclist. Pe uriașele lor Electra Glide roșii sunt impunători ca niște adevărați paznici de harem și, desigur, călătoresc într-o formație alcătuită în trepte, de dragul siguranței, în timp ce zgomotul motoarelor lor se aude, puternic și apăsător, chiar și prin geamul închis.

— Și dacă e dobitoc ți se pare o soluție bună să-l pocnești cu o vâslă? Asta o să fie singura mea concesie nesinceră întru binele lui Charley.

Șeful Shriner-ilor l-a zărit pe Paul și i-a făcut rânjind un semn încurajator cu degetul mare înmănușat. El și echipa lui sunt cu toții niște zdrahoni molâi și veseli și cu siguranță se duc să facă opturi și cercuri peste cercuri sinuoase în fața gloatelor fericite și recunoscătoare adunate

1 Membri ai unei organizații secrete americane asemănătoare masoneriei.

în centrele comericale, după care o s-o întindă ca să deschidă o paradă pe strada principală a cine ştie cărui orăşel.

— E doar *o* soluţie, spune Paul, răspunzând la gestul binevoitor al şefului paznicilor haremului, lipindu-şi fruntea de geam şi rânjind sarcastic. Îmi plac tipii ăştia. Aşa ar trebui să fie şi Charley. Cum le zice?

— Shriner-i, răspund, întorcând şi eu gestul de salut pe partea mea.

— Cu ce se ocupă?

— E greu de explicat, spun, rămânând pe banda noastră.

— Îmi plac costumele lor.

Scoate un mic lătrat înăbuşit şi neaşteptat, un lătrat reţinut de terier ţâfnos, demn de *Cei trei bufoni*[1]. După cum se pare, n-ar vrea să-l aud, dar nu se poate abţine să nu latre încă o dată. Unul dintre Shriner-i pare să prindă momentul şi face la rândul lui ceea ce pare a fi un lătrat gestual, apoi îi mai arată o dată degetul mare.

— Iar latri, fiule? Îi arunc o privire furişă şi virez uşor la dreapta. Un accident aici ar însemna o înfrângere totală.

— Cred că da.

— De ce? Crezi că latri pentru Domnul Toby sau de-astea?

— Simt *nevoia* să fac aşa. Mi-a spus de mai multe ori că, după părerea lui, oamenii spun mai nou că „simt nevoia" când vor să spună „vreau", ceea ce i se pare caraghios.

Shriner-ii se retrag înapoi pe banda pentru viteză redusă, probabil nemulţumiţi după ce am virat spre ei.

— Mă face să mă simt mai bine. Nu mă obligă nimeni.

Şi, sincer să fiu, nu cred că am ce obiecta dacă el se simte mai bine salutând lumea cu câte un lătrat răzleţ în loc de obişnuitul „Care-i treaba?" sau de degetul mare ridicat. Ce atâta tevatură? S-ar putea să fie un obstacol la examenul de evaluare şcolară sau ar fi o problemă dacă *doar* ar lătra şi n-ar mai vorbi deloc toată viaţa. Dar mie nu mi se pare atât de grav. Fără îndoială, va trece, ca toate celelalte. Poate că ar trebui să încerc şi eu. Poate că m-aş simţi şi *eu* mai bine.

— Deci mergem la Muzeul Baseballului sau nu? spune el de parcă ne-am fi certat pe tema asta. Cine ştie unde-i umblă mintea acum? Poate că se gândeşte că se gândeşte la Domnul Toby şi-şi doreşte să nu se fi gândit.

— Sigur că da, răspund. Ne apropiem cu paşi repezi. Te bucuri că mergi?

— Mda, spune el. Pentru că trebuie să mă piş când ajungem. Şi vreme de kilometri întregi nu mai scoate o vorbă.

---

1 *The Three Stooges* – grup de actori americani de comedie înfiinţat în 1925 şi devenit celebru datorită unei serii de filme de scurtmetraj.

În treizeci de minute am şi intrat de pe 91 în Springfield şi ne învârtim prin vechiul oraş al morilor, urmărind indicatoarele maro cu alb pe care scrie MUZEUL BB şi care tot dispar, până când ajungem departe, la nord de centru, şi oprim vizavi de un complex compact de construcţii de cărămidă de pe un bulevard lat, bătut de vânt şi plin de gunoaie de lângă intrarea pe autostrada pe care ne aflăm. Ne-am rătăcit.

Aici e un Burger King uitat de lume, în jurul căruia se află o mulţime de tineri negri, iar lângă el, după parcare, e un panou cu guvernatorul Dukakis rânjind cu zâmbetul lui fals, înconjurat de copii euforici, bine hrăniţi, cu aer sănătos, dar săraci, de toate rasele, confesiunile şi culorile. Aici, gunoiul n-a mai fost ridicat de câteva zile şi un număr izbitor de mare de maşini zac la marginea drumului abandonate sau vandalizate. Orice muzeu din zonă, aflat pe o rază de treizeci de kilometri de locul ăsta, nu pare să merite riscul de a te trezi împuşcat. De fapt, sunt dispus să las totul baltă şi s-o iau spre barieră, să cotesc spre vest şi s-o întind către Cooperstown (două sute şaptezeci şi doi de kilometri), ca să mergem glonţ la Vânătorul de Cerbi, unde am rezervat o cameră dublă, şi s-ajungem tocmai la ţanc pentru cocteiluri.

Şi totuşi dacă abadonez ar însemna să transform o simplă dezorientare în înfrângere (o lecţie proastă pentru o călătorie care se vrea instructivă). În plus, ar fi o dovadă de impulsivitate să *nu* mergem, acum că suntem atât de aproape; şi nici chiar în cele mai proaste evaluări de la trei dimineaţa ale persoanei şi caracterului meu, impulsiv tot nu sunt, cum nu trebuie să fie nici măcar un tată aşa şi aşa.

Paul, care se îndoieşte mereu de tenacitatea mea, n-a zis nimic, mulţumindu-se doar să se holbeze la guvernatorul Dukakis prin parbriz ca şi cum ar fi cel mai normal lucru din lume.

Drept urmare execut o întoarcere rapidă în U înapoi spre oraş, fac dreapta către un magazin alimentar BP, cer pe geam indicaţii unui client negru care se pregătea să plece şi care ne îndrumă politicos înapoi spre autostrada dinspre sud. Şi peste cinci minute suntem pe autostradă, apoi ieşim din nou, dar de data asta pe o ieşire perfect marcată cu inscripţia MZBB, la capătul căreia facem slalom printre nişte stâlpi înalţi şi nimerim direct în parcarea muzeului, unde sunt oprite multe maşini şi unde o mică peluză îngrijită, cu bănci de lemn şi puieţi pentru amatorii de picnic şi fanii baschetului dedaţi la meditaţie, se învecinează cu râul Connecticut, care curge scânteind la doi paşi.

După ce opresc motorul, Paul şi cu mine rămânem pur şi simplu şi ne holbăm printre puieţi la scheletul vechii fabrici de la capătul îndepărtat al râului de parcă ne-am aştepta să se aprindă din senin un

panou uriaș, care să ne strige: „Nu! Aici! E aici! Ați nimerit greșit! Ne-ați ratat! Iar ați încurcat borcanele!"

Desigur, ar trebui să profit de acest moment inert al sosirii ca să-l introduc pe bătrânul Emerson, fatalistul optimist, pe agenda excursiei și să recuperez *Self-Reliance* de pe bancheta din spate, unde a lăsat-o Phyllis. Aș putea încerca în special inspirata formulare „Nemulțumirea e dușmanul încrederii în sine; e o infirmitate a voinței." Sau ceva despre acceptarea locului pe care ți l-a găsit providența, despre societatea contemporanilor noștri, despre legătura dintre evenimente. Toate astea mi se par extrem de folositoare dacă totuși nu sunt contradictorii.

Paul se răsucește și se încruntă la edificiul de sticlă și metal al muzeului, care seamănă mai degrabă cu o clinică stomatologică ultramodernă decât cu un loc legendar și sacru înnobilat de vreme, cu fațada sa din plăci de imitație de beton de culoarea dudelor, ideală pentru a calma pacienții stresați care vin pentru prima oară în viață la detartaj și profilaxie. „Aici nimeni nu vă va provoca durere, nu vă va fura la preț și nu vă va da vești proaste." Totuși, deasupra acestor uși stau niște bannere de pânză viu colorate, pe care scrie: BASCHETUL – SPORTUL NAȚIONAL AL AMERICII.

Când întoarce capul, observ că Paul are un neg gros, urât, inflamat și cu aspect nesănătos pe muchea palmei, deasupra degetului mic. Spre disperarea mea, mai observ pe partea interioară a încheieturii mâinii drepte ceva ce seamănă cu un tatuaj albastru din ăla de pușcăriaș, pe care probabil că Paul și l-a făcut singur. E o inscripție pe care n-o înțeleg, dar care nu-mi place și hotărăsc pe loc că, dacă maică-sa nu poate fi atentă la persoana lui, va trebui să fiu eu.

— Deci ce-i înăuntru? întreabă el.

— O grămadă de chestii mișto, răspund, amânându-l pe Emerson și încercând să ignor tatuajul și în același timp să stârnesc ceva entuziasm pentru baschet, pentru că vreau să ies din mașină, poate să înfulec un sandviș înăuntru și să lansez prin telefon un ultim apel disperat către South Mantoloking. Au filme, expoziții de echipamente, fotografii și poți să arunci la coș. Ți-am trimis pliantele. Prezentarea mea nu e destul de spectaculoasă. Poate tot mai bine ar fi să ne vedem de drum.

Paul îmi aruncă o privire mulțumită, de parcă imaginea lui aruncând la coș ar fi o sursă de amuzament. Pentru jumătate de dolar i-aș trage și lui un dos de labă peste gură, pentru că are o porcărie de tatuaj. Deși asta ar încălca, în prima noastră oră petrecută împreună, angajamentul meu personal că va fi un sejur plăcut.

— Poți să te așezi lângă un panou cu Wilt Prăjina și să vezi cât ești pe lângă el, spun. Aerul nostru condiționat începe să se risipească mergând în gol.

— Cine-i Milt Prăjina?

Știu că știe asta. Când s-a mutat era fan Sixers. Mergeam la meciurile lor. A văzut poze. Ba mai mult, am chiar acum un coș de baschet fixat pe garaj pe Cleveland Street. Acum însă a trecut la sporturi mai complexe.

— A fost un proctolog celebru, răspund. Mă rog, hai să mâncăm un burger. I-am spus maică-tii că-ți fac cinste cu un prânz sportiv. Poate că au burger slam-dunk.

Mă privește mijindu-și ochii de peste scaun. Limba i se plimbă nervos între colțurile gurii. Îi place chestia asta. Genele lui, observ pentru prima oară (și aici seamănă cu maică-sa), s-au făcut ridicol de lungi. Nu pot ține pasul cu el.

— Ești așa de mort de foame că ai mânca și curu' unui sconcs mort? spune el și clipește la mine obraznic.

— Mda, mi-e cam foame. Deschid ușa din partea mea și las boarea țeapănă de motor, zgomotul de pe autostradă și izul de pește al râului să năvălească înăuntru într-o singură suflare fierbinte, letală. În plus, sunt deja sătul de el.

— Înseamnă că ți-e cam foame, spune el. N-are nici o continuare inspirată, așa că nu poate spune decât: Crezi că am niște simptome care necesită tratament?

— Nu, nu cred că ai nici un simptom, fiule, mă adresez interiorului mașinii. Cred că ai o personalitate, ceea ce în cazul tău poate fi mai rău. Ar trebui să-l întreb de pasărea moartă, dar nu mă hotărăsc.

— U-reche-de-mare, spune Paul. Stau și mă uit peste capota încinsă a mașinii mele la Connecticut, la vestul înverzit al statului Massachusetts, pe care-l vom străbate în curând. Mă simt, nu știu din ce motiv, singur ca un naufragiat.

— Cum se zice „mi-e foame" în italiană? întreabă el.

— „Ciao", răspund. Asta e modul nostru cel mai vechi, mai sigur și mai glumeț de a trata chestiunile tată-fiu. Doar că azi, din cauza unor dificultăți tehnice imposibil de controlat, nu prea pare să funcționeze. Iar cuvintele noastre sunt duse de briză și nu e nimeni care să se sinchisească dacă vorbim sau nu limba complicată a iubirii. Să fii părinte poate fi cea mai mare nemulțumire.

— Ciao, spune Paul. Nu m-a auzit. Ciao. Ce repede uită. Iese din mașină, pregătit pentru o expediție înăuntru.

Odată intrați, Paul și cu mine bâjbâim ca niște suflete rătăcite care au plătit cinci dolari ca să ajungă în purgatoriu. (M-am oprit în sfârșit din șchiopătat.)

Scări ultramoderne strategic amplasate, cu cordoane de catifea purpurie care să țină publicul la distanță, ne duc pe noi și pe ceilalți, ca pe o turmă, până sus, la Nivelul 3, unde tema este istoria-basche-tului-în-câteva-cuvinte. Aici, aerul e hiperigienizat și înghețat ca în Nome[1] (ca să nu te eternizezi acolo), toată lumea șușotește ca la un priveghi, iar becurile sunt joase, pentru a pune în valoare mai multe coridoare lungi cu artefacte aflate în sarcofage luminate de spoturi, protejate de sticla prin care doar o rachetă cu focos multiplu ar putea pătrunde. Iată o biografie concisă a inventatorului Naismith (care, acuma aflu, a fost canadian!), alături de o copie după planul original al jocului de baschet, mângâlit de bătrânul doctor pe un plic: „Să concep un joc care se poate juca într-o sală de sport." (Fără îndoială, s-a acoperit de glorie.) Mai încolo se află o explozție de fotografii alb-negru cu Forrest „Phogg" Allen, un îndrăgit maestru al schemelor de joc pentru Jayhawks în anii '20 și, lângă asta, o copie a coșului „original" pentru piersici alături de un omagiu adus reprezentanțelor YMCA de pretutindeni. Pe toți pereții sunt fotografii de epocă zgrunțuroase, de valoare, cu „sportul" jucat în săli întunecoase cu ferestre zăbrelite de către tineri albi slăbănogi, neatletici, și două sute de echipamente vechi atârnate de grinzile negre ca niște stafii în casa groazei.

Câteva familii apatice intră în mica și întunecoasa sală de proiecții, pe care Paul o evită ștergând-o la toaletă, dar eu mă uit din ușă cum istoria jocului se desfășoară înaintea ochilor noștri avizi de cunoaștere în timp ce zgomotele meciului împânzesc încăperea.

După opt minute coborâm sprinteni la Nivelul 2, unde ne așteaptă cam aceleași lucruri, deși sunt mai noi și mai familiare, cel puțin pentru mine. Paul manifestă un interes pasager de spectator pentru pantoful mărimea 55 al lui Bob Lanier, pentru un mulaj de plastic roșu cu galben al unui genunchi uman încă intact, în secțiune transversală, și pentru un film proiectat într-o altă sală cu aspect de planetariu, care prezintă dramatic cât de nefiresc de uriași sunt baschetbaliștii și ce pot „face" ei cu mingea în contrast cu micimea și lipsa de talent pe care noi, ceilalți, trebuie să le îndurăm în viață. Din punctul ăsta de vedere e un altar adevărat – care urmărește să ne facă pe noi, oamenii obișnuiți, să ne simțim ca niște profani insignifianți, ceea ce nu pare să-l deranjeze pe Paul. (La drept vorbind, Vince era un loc mai primitor.)

1 Oraș din statul american Alaska.

— Am jucat la centru, spune el pe un ton plat când ne oprim în faţa amfiteatrului, uitându-ne amândoi cum nişte negri uriaşi, musculoşi, echipaţi de joc dau coş după coş pe un ecran hipnotic împărţit în patru, spre uluirea extatică şi aplauzele superficiale ale publicului.

— Şi erai o mare forţă? îl întreb. Sau un tip intimidant, un profesionist sau un jucător de efect? Mă bucur să susţin cu el un dialog curent pe orice subiect, deşi mă uit la şortul, la tricoul şi la tunsoarea lui şi nu-mi place nimic din ceea ce văd. Am senzaţia că e deghizat.

— Nu prea, spune el perfect sincer. Nu pot să sar. Sau să alerg. Sau să trag la coş şi sunt stângaci. Şi mă doare-n cur. Aşa că nu prea am stofă.

— Lanier era stângaci, spun. Şi Russell la fel. S-ar putea să nu fi auzit de ei, chiar dacă le-ar recunoaşte încălţările. Publicul din sala cu demonstraţia de aruncări scoate un „Oooo" grav de veneraţie profundă. Mai sunt bărbaţi cu băieţii lor care stau lângă noi şi trag cu ochiul, fără să fie dispuşi să stea jos.

— Oricum nu jucam ca să câştigăm, spune Paul.

— De ce jucaţi? Ca să vă distraţi?

— Ter-a-pie, spune el ca să facă o poantă, deşi ironia pare să-i lipsească. Erau puşti care uitau mereu ce lună e, iar alţii vorbeau prea tare sau aveau crize, ceea ce era nasol. Şi dacă jucam baschet, chiar şi prost, se simţeau cu toţii mai bine un timp. După fiecare meci „schimbam gânduri" şi toată lumea avea gânduri mult mai bune. Cel puţin o vreme. Eu nu. Chuck a jucat baschet la Yale. Paul îşi ţine mâinile în buzunarele şortului şi se holbează la tavan, un tavan modern şi întunecat în stil industrial, cu grinzi metalice, bârne, scânduri şi sistem de stingere a incendiilor, toate vopsite în negru. Baschetul e, după părerea mea, jocul naţional al Americii postindustriale.

— Se descurca cât de cât? Nu văd de ce n-aş întreba.

— Nu ştiu, răspunde el, vârându-şi un deget în urechea năclăită şi strâmbându-şi colţul gurii ca un ţărănoi. Un al doilea „Ooooo" răsunător se aude din sală. Cineva, o femeie, strigă: „Da! Doamne fereşte. Ia uite la el!" Nu ştiu ce anume a văzut.

— Ştii care-i singura chestie specifică ţie şi pe care societatea n-o poate afecta în nici un fel? spune el. Am învăţat chestia asta la centru.

— Nu prea. Cei de lângă noi au început să se împrăştie.

— Strănutul. Dacă strănuţi ca un retardat sau tare, de enervezi lumea la film, sunt obligaţi să te suporte. Nimeni nu poate să-ţi spună: „Strănută altfel, dobitocule."

— Cine ţi-a spus asta?

— Nu mai ştiu.

— Ţi se pare neobişnuit?

— Da. Încet-încet, coboară ochii din tavan, dar nu spre mine. Renunță să-și mai scormonească în ureche cu degetul. E stânjenit acum, pentru că a renunțat la ironie și pentru că e un puști.

— Nu știi că așa e totul când îmbătrânești? Toată lumea te lasă să faci ce vrei. Dacă nu le convine, pur și simplu nu mai vin pe la tine.

— Sună mișto, spune Paul și chiar zâmbește, de parcă o astfel de lume în care oamenii te lasă în pace ar fi ceva demn de văzut.

— Poate că e, poate că nu e, răspund eu.

— Care e cel mai neînțeles accesoriu auto? E gata să divagheze de la discuția serioasă, atent la pericolele din tonul meu sincer.

— Nu știu. Filtrul de aer, spun, în timp ce demonstrația de aruncări la coș din sală se termină. N-am văzut nici un panou mare cu Milt Prăjina, cum ni se promisese.

— Ai fost pe-aproape. Paul dă din cap serios. E cauciucul de iarnă. Nu-l apreciezi decât când ai nevoie de el, dar de obicei atunci e prea târziu.

— De ce să fie neînțeles pe chestia asta? De ce nu subapreciat, pur și simplu?

— E același lucru, spune el și o ia din loc.

— Înțeleg. Poate că ai dreptate. Și pornim amândoi spre scări.

La Nivelul 1 e un magazin aglomerat cu cadouri, o cămăruță dedicată presei sportive (interes zero pentru mine), o expoziție de dulapuri de vestiar autentice, o oază cu automate de gustări și câteva gadgeturi pe care le poți atinge și de care Paul e vag interesat. Hotărăsc s-o sun pe Sally, ca apoi s-o luăm din loc. Dar n-am văzut încă nici un bufet adevărat, așa că Paul o ia la picior cu noul lui mers pe care nu-l suport, greoi, cu degetele întoarse înăuntru și legănându-și brațele, către cantina cu mașini automate cu bani de la mine (pentru că banii lui sunt, în mod evident, destinați altui scop – un caz urgent de răpire, poate) și cu indicația să-mi aducă „ceva bun".

Cabina telefonică e într-un mic alcov plăcut, izolat și slab luminat de lângă toalete, e bine antifonată peste tot și e dotată cu tehnologie de ultimă oră – spațiu pentru cărțile de credit, monitoare verzi de computer și butoane ca să amplifici sunetul în caz că nu-ți vine să-ți crezi urechilor ce-auzi. E un loc ideal pentru o farsă sau un telefon în scopul unei răscumpărări.

Când formez numărul ei cu 609 în față, Sally răspunde veselă de la primul țârâit.

— Deci unde Dumnezeu *ești*? întreabă ea, pe un ton surescitat și vioi, dar totodată scrutător. Ți-am lăsat azi-noapte un mesaj lung și aprins. Cred că eram beată.

— Iar eu am încercat să te sun toată dimineața, să văd dacă ești dispusă să te sui într-un Cessna și să vii cu noi la Cooperstown. Paul zice c-ar fi grozav. Ne-am distra și noi un pic.

— Ei, Doamne. Habar n-am, spune Sally pe un ton de dezorientare fericită. Acum unde ești?

— În momentul ăsta sunt la Muzeul Baseballului. Adică îl vizităm – nu suntem exponate. Cel puțin nu încă. Îmi simt pieptul inundat de cea mai desăvârșită bună dispoziție. Nu-i încă totul pierdut.

— Dar asta nu e în Ohio?

— Nu, e în Springfield, Massachusetts, unde cel dintâi coș pentru piersici a fost priponit pentru prima oară pe ușa unui șopron și restul e istorie. În Ohio e fotbalul. Pentru ăla n-avem timp.

— Mai zi-mi o dată, unde *mergeți*?

Savurează toate astea, probabil ușurată, părând surescitată și flatată. Putem încă să ne reorganizăm planurile.

— Cooperstown, New York. La două sute șaptezeci de kilometri, răspund eu cu entuziasm. La câteva cabine distanță de mine, o femeie se apleacă pe spate și se încruntă de parcă vocea mea s-ar fi amplificat în receptorul ei. Poate că se simte amenințată lângă o persoană care are motive întemeiate de bună dispoziție.

— Deci ce zici? întreb eu. Sari imediat în avionul spre Albany și venim noi să te luăm. *Chiar* vorbesc prea tare și ar trebui să mă controlez înainte să fie chemată echipa de comando a muzeului. Vorbesc serios, zic, mai modulat, dar și mai serios.

— Ei, ești un dulce că m-ai invitat.

— Chiar *sunt* un dulce. Așa e. Dar nu te las să-mi scapi. Iar am vorbit prea tare. Pur și simplu m-am trezit de dimineață și mi-am dat seama că azi-noapte am fost nebun de legat și că sunt mort după tine. Și nu vreau să aștept până luni sau până dracu' știe când. Nu mi-ar trebui prea mult ca să-l mân pe Paul înapoi la mașină și s-o tai îndărăt către South Mantoloking alături de toate celelalte neamuri proaste de la mare. Deși ar fi urât din partea mea. Faptul că sunt dispus s-o invit pe Sally în sacrosanctul nostru de-la-*hombre*-la-*hombre* e deja destul de rău – deși, ca toată lumea, Paul s-ar distra mai bine dac-ar participa la ceva ce e, în teorie cel puțin, ilicit. După cum i-am spus, lumea te lasă să faci tot ce vrei, asta dacă poți suporta consecințele. Cu toții suntem agenți liberi.

— Pot să te întreb ceva? spune ea, un pic prea serioasă.

— Nu știu, răspund. S-ar putea să fie prea serios. Eu nu sunt un tip serios. Și n-ai voie să zici că nu vii încoace.

— Îmi spui și mie ce anume ți se pare acum atât de palpitant de n-ai observat azi-noapte? Sally spune asta pe un ton autoironic, binevoitor.

Dar aici e-n joc aflarea unei informații importante. Cum să i-o iei în nume de rău?

— Păi, răspund, cu mintea intrată brusc în vrie. Un bărbat iese din toaletă, așa că mă lovește un damf puternic de detergent de pisoar. Ești matură și ești exact așa cum pari, cel puțin din câte-mi dau eu seama. Nu toată lumea e așa. Nici eu nu sunt. Și ești loială și ai un soi de directețe imparțială – asta sună prost – care nu exclude pasiunea, ceea ce *chiar* îmi place. Pur și simplu am senzația că ar trebui să sondăm unele lucruri mai în profunzime sau o să regretăm amândoi. Sau cel puțin *eu*. În plus, ești cea mai frumușică femeie pe care o cunosc sau, oricum, pe-acolo.

— *Nu* sunt cea mai frumușică femeie pe care o cunoști sau oricum pe-acolo, spune Sally. Sunt frumușică la modul banal. Și am patruzeci și doi de ani. Și sunt prea înaltă. Oftează, de parcă propria înălțime ar obosi-o.

— Ascultă, tu urcă-te în avion și vino încoace și-o să discutăm cât de frumușică ești sau nu ești când o să se ivească luna deasupra romanticului lac Otsego și o să savurăm un cocteil din partea casei. În timp ce Paul cine știe pe unde o să umble. Pur și simplu sunt atras de tine în valuri și toate bărcile se înalță când valul e prielnic.

— Se pare că barca ta se înalță mai ales în lipsa mea, spune Sally cu o bunăvoință evident diminuată. (Se prea poate să ofer din nou răspunsuri neconvingătoare.) Femeia din cabina telefonică îndepărtată închide cu un țăcănit o poșetă neagră imensă de piele lăcuită și iese repede afară, cu pași mari.

— Ții minte că ai spus aseară că vrei să devii „decanul" agenților imobiliari din New Jersey? Măcar asta mai ții minte? Ai spus tot ce era de spus despre soia, secetă și centre comerciale. Am băut o grămadă. Dar erai într-o stare anume. Ai mai spus și că ești incapabil de afecțiune. Poate că ești în continuare într-o stare anume. (Probabil că ar trebui să scot un lătrat-două ca să dovedesc că sunt țicnit.) Ți-ai vizitat soția?

Nu e cea mai înțeleaptă direcție în care-ar putea-o lua și chiar ar trebui s-o avertizez. Dar nu fac decât să mă zgâiesc la micul ecran negru al telefonului meu, pe care scrie cu litere verzi elegante: *Doriți să mai dați un telefon?*

— Da. Am vizitat-o.

— Și cum a fost – a fost drăguț?

— Nu în mod deosebit.

— Crezi că o placi mai mult în lipsă?

— Ea nu e „în lipsă", zic. Suntem divorțați. E recăsătorită cu un căpitan de vas. E ca la Wally. *Oficial* e moartă, doar că încă ținem

legătura. Gândul la Ann mă dezumflă brusc, la fel cum mă înveselise gândul la Sally, şi sunt tentat să spun: „Dar adevărata surpriză e că-l părăseşte pe dragul de dom' căpitan Chuck şi ne recăsătorim şi ne mutăm în New Mexico ca să înfiinţăm un post de radio pentru orbi. De fapt de-asta te sunasem – nu ca să te invit încoace, ci doar ca să-ţi dau vestea cea bună. Nu te bucuri pentru mine?" Urmează o tăcere stângace pe fir, după care spun: De fapt te-am sunat doar ca să-ţi spun că m-am simţit bine aseară.

— Mi-ar fi plăcut să rămâi. Asta spuneam în mesaj, dacă n-ai apucat să-l asculţi. Acum tace. Micul nostru contratimp şi micul meu val prielnic au dispărut amândouă într-o briză viguroasă, îngheţată. După cum se ştie, buna dispoziţie e mai fragilă decât cea proastă.

Un bărbat înalt, cu pieptul lat, îmbrăcat într-un trening albastru deschis se apropie tacticos de separeul cu telefoanele, ţinând de mână o fetiţă. Se opresc lângă cabina telefonică din faţă, unde bărbatul începe să formeze un număr, citind de pe o hârtiuţă sub ochii fetiţei care poartă o fustă roz plisată şi o cămaşă albă de cowboy. Se uită la mine prin coridorul întunecos – o privire de om nedormit, ca şi mine.

— Mai eşti acolo? întreabă Sally, pe un ton care ar putea trece drept spăşit.

— Mă uitam la un tip care dă un telefon. Cred că-mi aduce aminte de Wally, deşi n-ar trebui, pentru că nu cred să-l fi văzut vreodată pe Wally.

Încă un moment de tăcere.

— Chiar că nu prea ai ascuţimi, să ştii, Frank. Treci prea lin de la una la alta. Nu prea pot ţine pasul cu tine.

— Aşa zice şi nevastă-mea. Poate că voi două ar trebui să discutaţi problema. Cred că pur şi simplu mă simt mai în largul meu în situaţiile obişnuite. Aşa arată sublimul în versiunea mea.

— Şi mai eşti şi foarte prudent, să ştii, spune Sally. Şi neangajat. Ştii asta, nu? Sunt sigur că asta ai vrut să spui aseară cu faptul că eşti incapabil de afecţiune. Eşti suav, prudent şi nu te angajezi la nimic. Nu e o combinaţie foarte simplă pentru mine. (Şi nici una bună, sunt convins.)

— Nu cred că judec foarte corect, zic, aşa că încerc doar să nu deranjez prea tare. Joe Markham a spus ieri ceva de felul ăsta. Poate că mă transform în Joe. Dar cred că atunci când simt ceva intens, mă arunc înainte. Aşa simt acum. (Sau simţeam.)

— Sau în orice caz, aşa pari, spune Sally. Te distrezi bine cu Paul? O întoarcere în direcţia bunei dispoziţii, apropo de suavitate.

— Mda. Super mult. Şi tu te-ai distra. De pe mâna cu care ţin receptorul îmi vine un damf slab, dar fetid de la mierla moartă. Se pare că n-o să-mi mai iasă din piele în vecii vecilor. Intenţionez să ignor acest ultim răspuns cum că *par* să mă arunc.

— Îmi pare rău că nu crezi că judeci foarte corect, spune Sally, cu aroganţă prefăcută. Şi nu prea se pupă nici cu ce zici că simţi pentru mine, nu?

— Ai cui erau butonii ăia de pe noptieră? Desigur, e o nesăbuinţă care contravine oricărei judecăţi rezonabile. Dar sunt indignat, deşi n-am nici un drept să fiu.

— Au fost ai lui Wally, răspunde Sally, arogantă, dar nu prefăcută. Ai crezut că erau ai altcuiva? I-am scos pur şi simplu ca să i-i trimit maică-sii.

— Wally a fost în Marină, eu aşa ştiu. Era cât pe ce să sară în aer cu un vas. Nu-i aşa?

— Aşa e. Dar a fost la Puşcaşii Marini. Oricum nu contează. În Marină l-ai trimis tu, atâta tot. Nu-i nimic.

— Bine. Mda, sun în legătură cu casa pe care o închiriaţi pe Friar Tuck Drive, îl aud pe tipul înalt spunând din capătul opus al separeului. Fetiţa lui se uită fix în sus la tatăl/unchiul/răpitorul ei de parcă i-ar fi spus el că are nevoie de sprijin moral şi c-ar trebui să-şi îndrepte toate gândurile asupra lui. Cât e chiria? continuă el. E un tip din sud-vest, poate un texan fornăit. Deşi nu poartă ciocate prăfuite şi vechi, ci o pereche de tenişi Keds fără şireturi, genul de infirmier/deţinut-într-un-centru-de-minimă-siguranţă. Sunt texani fără ranch. Bănuiesc că a şters-o din paradisul petrolului, un Joad *new-age* ducându-şi micul şi nepreţuitul vlăstar în Rust Belt, pentru o viaţă care să se rotească pe o nouă orbită. Îmi trece prin minte că s-ar putea ca soţii McLeod să fie la fel de strâmtoraţi financiar şi să aibă nevoie de un răgaz, dar sunt prea încăpăţânaţi ca să recunoască. Asta mi-ar schimba atitudinea în privinţa chiriei, deşi nu în totalitate.

— Frank, ai auzit ce-am spus sau pluteşti în spaţiu?

— Mă uitam la acelaşi tip care încearcă să închirieze o casă. Mi-aş fi dorit să am ceva pentru el în Springfield. Firește, eu nu stau aici.

— Bii-ine, spune Sally, gata să lase şi conversaţia noastră să-şi ia zborul. Am băgat la cap ai cui erau butonii, deşi nu era treaba mea. Nu-mi explic confuzia Marină-Puşcaşi Marini. E frumos pe-acolo? întreabă ea radioasă.

— Mda, e minunat. Dar serios acum, zic, imaginându-mi brusc chipul lui Sally, un chip câştigător, care merită sărutat. Nu vrei să vii

încoace? Fac cu cinste cu tot. Banii tăi nu se acceptă. Mâncare la discreție. Superofertă. Ai mână liberă.

— Ce-ar fi să mă suni mai bine altă dată, da? Diseară o să fiu acasă. Ești foarte absent. Probabil că ești obosit.

— Ești sigură? Chiar m-aș bucura să te văd. Ar trebui să precizez că nu sunt incapabil de afecțiune, pentru că nu sunt.

— Sunt convinsă, spune ea. Și acum o să-mi iau pur și simplu la revedere.

— Bine, zic. Bine.

— La revedere atunci, spune ea și închidem amândoi.

Micuța *cowgirl* de vizavi îmi aruncă o privire arțăgoasă. Poate că iarăși am vorbit prea tare. Mătăhălosul ei tătic texan se răsucește pe jumătate ca să se uite la mine. Are o față mare, cu fălci puternice, păr negru ciufulit și mănuși enorme, de instalator de țevărie.

— Nu, spune el hotărât în receptor. Nu, așa nu merge, e prea de tot. Las-o moartă. Închide telefonul și-și mototolește bucățica de hârtie, pe care o aruncă pe mochetă.

Scotocește în buzunarul de la piept, scoate un pachet de Kools, ia o țigară cu gura, fără să-i dea drumul micuței Suzie și o aprinde cu o singură mână, cu o brichetă Zippo groasă, de dur. Suflă un nor de fum mare, din care-i răzbate întreaga frustrare, care-i cutremură plămânii chiar spre semnul internațional cu FUMATUL INTERZIS fixat pe tavanul acoperit cu tapet și mă aștept să fiu murat pe loc de chimicale reci, să se declanșeze alarmele, iar paznicii să năvălească de după colț în mare viteză. Dar nu se întâmplă nimic. Tipul îmi aruncă o privire ostilă, așa cum stau pierdut în fața telefonului meu.

— Ai vreo problemă? spune el, scotocind iar în buzunarul cu țigări după ceva ce nu găsește.

— Nu, răspund rânjind. Pur și simplu am o fată cam de vârsta fiicei tale – o minciună sfruntată, urmată prompt de încă una – și mi-a adus aminte de ea, atâta tot.

Bărbatul privește la copilă, care trebuie să aibă vreo opt ani și se uită în sus la el zâmbind, încântată că a fost remarcată, dar fără să știe exact cum ar trebui să pară încântată.

— Vrei să ți-o vând pe asta? spune el, moment în care fetița își dă capul pe spate și se lasă moale astfel încât atârnă agățată de mânușa lui uriașă, zâmbind și clătinând din căpșorul ei drăgălaș.

— Nu, nu, nu, nu, nu, spune ea.

— Sunt prea costisitoare pentru mine, spune el cu accentul lui texan. Ridică de la pământ fetița care s-a înmuiat ca un leș, și o leagănă ușor, cu delicatețe.

— Nu po' să mă vinzi, spune ea pe un ton gutural, autoritar. Nu-s de vânzare.

— Ba ești de vânzare la greu, aia e, spune el. Zâmbesc la gluma lui – modul ineficient al unui tată de a-și exprima dragostea față de un străin, într-o perioadă vitregă. Ar trebui să apreciez asta.

— N-ai cumva o casă de închiriat, nu?

— Îmi pare rău, zic. Nu sunt din Springfield. Sunt aici doar în vizită. Fiul meu zburdă pe-aici pe undeva.

— Știi cât faci din Oklahoma până aici? întreabă el, cu țigara în colțul gurii lui mari.

— Probabil că durează ceva.

— Două zile și două nopți încheiate. Și de trei zile stăm în camping. Am o slujbă la drumuri și-ncep lucrul peste o săptămână și nu găsesc nimic. Va trebui s-o trimit înapoi pe orfana asta.

— Nu pe mine, spune fetița cu tonul ei autoritar și-și lasă genunchii moi, rămânând atârnată. Eu nu sunt orfană.

— Tu! îi spune tipul masiv fiicei lui și se încruntă, dar fără mânie. Tu ești problema mea, ce naiba. Dacă nu te luam după mine, până acum se găsea *cineva* care să-mi acorde atenție. Îmi aruncă o privire lascivă și-și dă ochii peste cap.

— Stai ca lumea în picioare, Kristy.

— Ești un mocofan, spune fiica lui și râde.

— Oi fi, ba chiar oi fi și mai rău, spune el mai serios. Crezi că fiică-ta e ca poama asta? Deja a luat-o din loc, cu mâna minusculă a fiicei lui în mâna lui uriașă.

— Pun pariu că amândouă sunt destul de drăgălașe când au chef, răspund, uitându-mă la copila lui cum merge repede, cu genunchii frecându-se între ei și gândindu-mă la Clarissa, care ne-a arătat mie și lui Ann, sau poate doar mie, degetul mijlociu.

— Probabil că sărbătorile vor schimba totul. Deși nu știu cum. Sunt sigur că o să găsiți azi unde să stați.

— Dacă nu, trecem la măsuri drastice, spune el, îndepărtându-se spre hol.

— Ce-i aia? spune fetița, ținându-se de mâna lui. Ce-i aia măsuri drastice?

— Să fii ca babacu' tău, pentru început, răspunde el în timp ce dispar din raza mea vizuală. Apoi adaugă: Dar poate să însemne și o grămadă de alte chestii.

Când ies după el, Paul nu aşteaptă cu un braţ de provizii cumpărate de la automat, ci a ocupat un post de observator în spaţiul de „Aruncări", care domină un întreg perete al Nivelului 1 şi unde o mulţime de vizitatori au început deja să participe zgomotos.

Zona de „Aruncări" nu e altceva decât o mare şi zumzăitoare bandă rulantă pentru persoane, exact ca la aeroport, dar construită chiar lângă şi la acelaşi nivel cu o arenă luminată de spoturi, plină de panouri, coşuri şi stâlpi de baschet, la diferite înălţimi şi distanţe faţă de bandă – zece picioare, cinci yarzi, două picioare, zece yarzi. Lângă rezemătoarea mobilă, chiar între mica arenă şi transportorul de oameni, o tavă cu mingi de baschet e alimentată încontinuu printr-un tub de aspiraţie de sub podea, exact ca într-o sală de bowling. Un om care se urcă pe podeaua mobilă (aşa cum au făcut deja mulţi) şi se deplasează cu viteza de aproximativ jumătate de milă pe oră poate lua pur şi simplu minge după minge şi poate trage coş după coş – prin săritură, din cârlig, cu două mâini, pe spate, întregul repertoriu – până când ajunge în celălalt capăt, unde se dă jos. (O astfel de maşinărie aberantă, dar ingenioasă, a fost cu siguranţă inventată de un licenţiat în Controlul Mulţimilor şi Managementul Jocurilor Automate de la Southern Cal şi orice om zdravăn la cap s-ar fi luptat să-şi ia partea leului din investiţia asta. De fapt, dacă managementul muzeului n-ar insista că trebuie mai întâi să te scarpini în cap în faţa unor poze vechi şi obscure cu Phogg Allen şi a unor mulaje după labele lui Bob Lanier, toată lumea şi-ar petrece toată vizita chiar aici, jos, unde se întâmplă adevărata acţiune, iar restul clădirii n-ar avea decât să redevină cabinet stomatologic.)

De cealaltă parte a benzii rulante a fost construită o tribună în miniatură şi acolo s-au adunat o grămadă de spectatori care urlă zgomotos şi-şi iau peste picior copiii, fraţii, nepoţii sau fiii vitregi care s-au înscris în cursă şi încearcă să scoată untul din coşurile de baschet.

Paul, care stă pe margine lângă poarta de la intrare, unde s-a format o coadă de copii care aşteaptă să intre, pare în alertă, ca şi cum el ar manevra toată drăcovenia. De fapt, se uită la un puşti alb şi energic, cu coapse groase, în echipament New York Knicks, care se învârteşte printre panouri, aruncând mingi pierdute spre jgheabul de aspiraţie, scoţând mingi prinse în plase, pasându-le urât înapoi copiilor de pe bandă şi făcând din când în când, cu braţele lui scurte, câte o aruncare din cârlig lipsită de graţie care nimereşte întotdeauna la ţintă, indiferent la ce coş aruncă. Sigur e fiul managerului.

— Ai apucat să încerci celebra ta aruncare cu două mâini? spun apropiindu-mă de Paul din spate, încercând să acopăr vacarmul. Imediat ce-i pun mâna pe umăr, îi simt mirosul acru de transpiraţie. Văd

acum că are și o zgaibă groasă pe scalp, acolo unde creatorul tunsorii lui rase în părți a făcut o greșeală. (Unde se fac tunsorile astea?)

— Ar fi mișto, nu? spune el rece, continuând să se uite la puștiul alb. Prostănacul ăsta crede că o să joace mai bine doar pentru că e angajat aici. Doar că podeaua e înclinată, iar coșurile nu sunt standard. Așa că de fapt a belit-o. Asta pare să-l satisfacă. Din câte văd, nu a cumpărat mâncare.

— Eu aș zice să încerci, spun pe fondul bubuielilor mingilor de baschet și al zdrăngănitului uriașei mașinării. Mă simt exact ca un tătic adevărat printre alți tătici adevărați, încurajându-mi fiul să facă ceea ce nu vrea, temându-se că o să-i iasă prost.

— Tu nu poți să arunci fără să driblezi? strigă cineva din tribune către banda rulantă. Un tip scund și chel care se pregătește pentru o aruncare precară din cârlig strigă înapoi fără să se uite măcar: „Ia să mă mai pupi", apoi face o aruncare total ratată care stârnește râsul altor persoane din tribună.

— Încearcă tu. Paul scoate un mic fornăit depreciativ. Am văzut niște scouteri de la Nets în public. Echipa Nets e ținta preferată a ironiilor lui, pentru că e varză și e din New Jersey.

— Bine, dar apoi trebuie să încerci *tu*. Îi cuprind umărul într-un fel camaraderesc nefiresc și am iarăși parte de priveliștea deloc apetisantă a urechii lui rănite.

— Nu *trebuie* să fac nimic, spune el fără să mă privească, cu ochii doar la aerul dens, luminos, înțesat de mingi portocalii.

— Bine, atunci uită-te la mine, spun eu neconvingător.

Îl ocolesc, mă așez la coadă și ajung imediat la mica poartă, în spatele unui puști negru mărunțel. Mă uit îndărăt la Paul, care mă privește cu un cot sprijinit de gardul din placaj care separă arena de coadă, cu o totală lipsă de respect pe față, de parcă s-ar aștepta să fac o tâmpenie care să depășească toate strădaniile mele anterioare.

— Ia uită-te cum mi se învârt mingile, îi strig, sperând să-l fac să se simtă prost, dar nu pare să mă audă.

Și apoi mă pomenesc sus pe banda zumzăitoare, mișcându-mă de la dreapta la stânga în timp ce grămada de mingi și mica pădure de coșuri, panouri și stâlpi de baschet, luminată ca pe o scenă, încep să alunece rapid în direcția opusă. Mi se face imediat frică să nu cad și nu schițez nici o mișcare spre vreo minge. Puștiul negru din fața mea poartă o haină uriașă pe spatele căreia scrie *Mr. New Hampshire Basketball* cu litere strălucitoare, aurii și pare capabil să mânuiască cel puțin trei mingi deodată, scuipându-le practic spre fiecare țintă, la orice înălțime, la orice depărtare și emițând, la fiecare aruncare, câte un *uuf* scurt și gâfâit ca

un boxer care dă un pumn. Şi, desigur, toate intră învârtindu-se în coş; o aruncare cu panoul, una de pe loc, una cu o singură mână, una pe spate, una din cârlig cu un braţ scurt de băiat de mingi – toate, în afară de un *alley-oop* şi una din săritură.

Pun mâna pe prima minge la jumătatea cursei, temându-mă încă pentru echilibrul meu, cu bătăile inimii accelerându-mi-se brusc pentru că în spatele meu sunt alţi aruncători. Mă încrunt spre talmeş-balmeşul de stâlpi metalici roşii şi coşuri portocalii, mă înfig în picioare cât pot de bine, ridic mingea în spatele urechii şi o azvârl cu o boltă înaltă care ratează coşul pe care-l ţintisem, loveşte unul mai jos, ricoşează şi aproape că intră în coşul cel mai de jos, pe care de fapt nici nu-l văzusem.

Apuc repede altă minge în timp ce Mr. New Hampshire Basketball dă coş după coş, scoţând micul lui *uuf* teatral şi nimerind de fiecare dată plasa. Ţintesc cam în acelaşi fel un coş de baschet de înălţime medie aflat la o distanţă medie şi execut o aruncare cu o singură mână, dar bine direcţionată de o rotaţie bună, pe care am învăţat-o de la televizor, şi trec al dracului de aproape de ţintă, dar una dintre mingile lui Mr. Basketball o ia şuierând înainte şi o doboară pe a mea în jgheab. (În plus, îmi pierd echilibrul şi trebuie să apuc rezemătoarea de plastic a benzii rulante ca să nu cad într-o parte şi să provoc un accident în lanţ.) Mr. B. îmi aruncă o privire suspicioasă pe deasupra gulerului lui stacojiu uriaş, de parc-aş fi încercat să-l încurc. Îi zâmbesc şi mormăi: „Norocu' tău."

— Trebuie să driblezi *înainte* să arunci, fraiere, latră acelaşi imbecil pe fundalul altor multe strigăte, zumzetului metalic şi mirosului de maşinărie. Mă întorc şi arunc o privire piezişă publicului, care e practic invizibil din cauza luminilor puternice ale panourilor de baschet. De fapt, mă doare-n cot cine a ţipat la mine, deşi sunt sigur că n-are un fiu care să rânjească superior din public.

Mai arunc o dată în bălării înainte să ajung la capăt – o aruncare împiedicată, tot dezechilibrată şi tot cu un singur braţ care ratează urât şi cade în spatele coşurilor şi barierei de lemn, unde n-au ce căuta mingile.

— Frumoasă boltă! pufneşte puştiul atotştiutor crescut în sala de sport în timp ce se duce după mingea mea. Vrei să jucăm unu' la unu' pentru un milion de parai?

— Poate că atunci o să fiu nevoit să mă străduiesc, spun, cu inima bubuindu-mi în timp ce cobor de pe bandă pe pământ ferm, acum că toate emoţiile au trecut.

Mr. New Hampshire Basketball se îndepărtează deja spre sala presei sportive împreună cu tatăl lui, un negru înalt cu o jachetă verde

de mătase cu Celtics și pantaloni comozi verzi asortați, cu brațul lui lung în jurul umerilor sfrijiți ai băiatului, expunându-i, fără îndoială, o strategie superioară de a bloca, a dribla, a sări și a obține fault – toate vorbe goale, lipsite cu desăvârșire de aplicabilitate pentru mine, un fost cronicar sportiv.

Paul se holbează la mine peste banda rulantă. E posibil să fi lătrat aprobator când aruncam la coș, dar acum nu vrea s-o arate. Ca să fiu sincer, toată chestia asta mi-a făcut o profundă plăcere.

— Ținteşte cât poți tu de bine! strig peste vacarmul răsunător al publicului. Băiatul de mingi, retras acum într-o parte, stă de vorbă cu iubita lui blondă și dolofană, cu coadă de cal, cu ambele mâini cărnoase pe umerii ei puternici și vrăjind-o ochi în ochi de pac-ar fi Clark Gable. Dintr-un motiv sau altul, legat, fără îndoială, de teoria statului la coadă, în momentul ăsta nu e nimeni pe bandă.

— Haide, îi strig lui Paul cu maliție prefăcută. N-ai cum să fii mai slab decât mine! În tribuna întunecată au mai rămas doar o mână de spectatori. Ceilalți se îndreaptă spre alte săli. E momentul perfect pentru Paul. Hai, Stretch, spun – o chestie pe care mi-o amintesc vag dintr-un film cu sportivi.

Buzele lui Paul se mișcă – cuvinte pe care e mai bine că nu le-aud. Un „Să mă pupi în cur" glumeț sau un „Mănânci căcat" viguros – înjurăturile lui preferate din alte vremuri antice (ale mele). Se uită în spate, unde coridorul e acum aproape pustiu, apoi o ia agale spre intrare cu umbletul lui greoi, cu degetele întoarse înăuntru, se oprește ca să se uite iar la mine de sus cu ceea ce pare a fi dezgust, se zgâiește o clipă la coșurile și stâlpii luminați de reflectoare, apoi pășește înainte, singur cuc.

Banda pare să-l miște mult mai încet decât m-a mișcat pe mine și cu siguranță suficient de fără grabă ca să apuce să facă șase sau șapte aruncări bune și chiar să dribleze înainte să arunce. Băiatul de mingi aruncă o privire nepăsătoare, disprețuitoare spre Paul, care merge înainte cu încălțările lui parcă scoase din gunoi și tunsoarea sinistră, cu mâinile înfipte bizar în șolduri. Schițează un rânjet răutăcios, îi spune prietenei lui să se uite, ceea ce ea și face, dar într-un mod mai blând, mai indulgent, de fată mai mare care se uită la băiatul caraghios care tot caraghios rămâne orice-ar face, dar care are o inimă mare și înscrie puncte importante (ceea ce nu e cazul).

Când ajunge la capăt – după ce a stat tot timpul întors spre coșuri, fără să se uite nici măcar o dată la mine, ci holbându-se pur și simplu la mica arenă ca un hipnotizator, fără să arunce sau măcar să atingă vreo

minge, lăsându-se doar să alunece – coboară împleticindu-se pe mochetă și vine lângă mine, care m-am uitat la el ca orice alt tătic.

— Bravo, strigă un huligan din tribună pe un ton de zeflemea.

— Data viitoare poate și încerci o aruncare, zic, ignorând strigătul, pentru că sunt mulțumit de eforturile lui.

— O să mai ajungem aici în viitorul apropiat? Mă privește, cu ochii lui mici și cenușii încărcați de îngrijorare.

— Nu, zic. Poți să vii tu cu fiul *tău*. O altă ceată de adulți invadează tribunele, cu alți fii și fiice plus câțiva tați începând să se încoloneze la poartă, uitându-se să vadă cum funcționează drăcovenia, calculând cât de bine se vor distra.

— Mi-a plăcut, spune Paul, uitându-se la stâlpii și coșurile luminate ca pe scenă. Aud cu mirare vocea băiatului care fusese pe vremuri (parcă acum o lună, nu mai mult), dar care acum a dispărut. Mă gândesc tot timpul că mă gândesc, mă-nțelegi? Dar când eram cocoțat pe chestia aia m-am oprit. A fost drăguț.

— Poate că ar trebui să mai încerci o dată, zic, până nu se aglomerează. Din păcate, n-are cum să rămână la „Aruncări" toată viața.

— Nu, nu-i nevoie. Se uită la copiii abia veniți care se îndepărtează alunecând de intrare, la noi mingi care se arcuiesc în aerul însuflețit, la primele rateuri inevitabile. De obicei nu-mi plac astfel de chestii. Asta a fost o excepție. De obicei nu-mi plac chestiile care ar trebui să-mi placă. Îi privește pe ceilalți copii cu simpatie. Ăsta nu poate fi un adevăr ușor de recunoscut în fața unui tată – că nu-ți plac chestiile care ar trebui să-ți placă. E o înțelepciune matură, dar care i-ar depăși pe cei mai mulți dintre oamenii mari.

— Nici bătrânului tău tată nu prea-i iese chestia asta. Dacă asta te face să te simți mai bine. Ar vrea să-i iasă. Poate poți să-mi spui și mie ce anume ți-a plăcut de te-a făcut să nu te mai gândești că te gândești.

— Nu ești chiar așa bătrân. Paul mă privește iritat.

— Patruzeci și patru de ani.

— Hmmm, face el – poate un gând prea sufocat de neliniște pentru a fi rostit cu voce tare. Mai ai timp să faci progrese.

— Nu știu, zic. Maică-ta e de altă părere. Ăsta nu intră în categoria evenimentelor de actualitate.

— Știi care-i cea mai bună linie aeriană?

— Nu, s-auzim.

— Northwest, spune Paul cu seriozitate. Pentru că zboară în Orașele Gemene Minneapolis și St. Paul. Și brusc încearcă să-și înăbușe un hohot puternic. Dintr-un motiv sau altul, e comic.

— Poate că o să te duc la un moment dat acolo într-o excursie. Mă uit la mingile de baschet care umplu atmosfera ca niște bule de aer.

— În Minnesota există muzee sportive?

— Probabil că nu.

— Bun, bine, spune el. Atunci putem merge oricând.

La ieșire facem o incursiune rapidă în magazinul de cadouri. La sugestia mea, Paul alege niște cercei de aur minusculi în formă de mingi de baschet pentru sora lui și un prespapier de plastic în formă de minge de baschet pentru mama lui – daruri despre care se îndoiește că vor fi bine primite, în ciuda asigurărilor mele. Luăm în discuție o labă de iepure cu o minge de baschet pe ea în chip de ramură de măslin pentru Charley, dar Paul devine refractar după ce se zgâiește la ea un minut.

— Are tot ce vrea, spune el cu dușmănie, fără să adauge „inclusiv pe nevastă-ta și copiii tăi". Așa că, după ce cumpărăm două tricouri pentru noi, ieșim în parcare cu Charley necadorisit, ceea ce ne convine amândurora de minune.

Îndată ce pășim pe asfalt ne trezim într-adevăr în miezul unei după-amiezi încinse de Massachusetts. Au sosit mașini noi. Râul a devenit mai puturos și mai încețoșat. Am stat patruzeci și cinci de minute în acest muzeu, ceea ce mă mulțumește pentru că ne-am făcut plinul, am schimbat vorbe doldora de speranță, am întâlnit subiecte specifice de interes și importanță imediată (faptul că Paul se gândește că se gândește) și, din câte se pare, am ieșit din asta o echipă. Un început mai bun decât mă așteptasem.

Uriașul oklahomian îmbrăcat în trening s-a întins alături de fetița lui mărunțică sub unul dintre puieții de tei de lângă digul râului. Își savurează prânzul din pachete acoperite cu foiță de aluminiu împrăștiate pe jos și beau dintr-un răcitor Igloo, folosind pahare de hârtie. El și-a scos pantofii Keds și ciorapii și și-a suflecat pantalonii ca un fermier. Micuța Kristy e impecabilă ca un cadou de Paște și-i vorbește pe un ton animat, confidențial, trăgându-l de un deget de la picior cu ambele mâini în timp ce el contemplă cerul. Sunt tentat să mă duc acolo și să le spun o vorbă de adio, să vorbesc cu ei și a doua oară pentru că am făcut-o deja o dată, să joc rolul unui comitet de întâmpinare binevoitor din Coridorul de Nord-est, să născocesc o informație de culise „care tocmai mi-a trecut prin cap" și mă bucur că e încă aici ca să i-o împărtășesc – ceva din zona imobiliară. Ca întotdeauna, sunt mișcat de suferința dezrădăcinării altor americani.

Doar că nu știu nimic ce el să nu știe (asta-i natura informațiilor imobiliare), așa că hotărăsc să mă abțin și rămân pur și simplu lângă ușa mașinii mele, privindu-i cu respect – cum stau cu spatele la mine, cu picnicul lor modest exprimând confort și tovărășie în fața acestui râu mare, panoramic, cu înfățișare străină, cu toate gândurile pline de speranță îndreptate către o casă nouă. Unii oameni se descurcă binișor singuri și se așază fără doar și poate acolo unde vor fi mai fericiți.

— Ai chef să ghicești cât de foame mi-e? îmi aruncă Paul peste capota încinsă a mașinii, așteptând să-i descui ușa. Stă cu ochii pe jumătate închiși în soare, arătând respingător ca un mic răufăcător.

— Să vedem, zic. Trebuia să iei ceva de la căcaturile alea de automate. Spun „căcaturi" doar ca să-l amuz. Autostrada duduie înainte și în spatele nostru – mașini, microbuze, trailere, autobuze – America într-o după-amiază de sâmbătă numai bună să te muți.

— Cred că am căcat-o, spune el ca să-mi răspundă cu aceeași monedă. Dar aș mânca și curu' unui monstru mort. Un rânjet insolent îi desfigurează și mai rău trăsăturile lui dolofane de puști.

— Supa pică mai bine pe creierul gol, spun și îi descui ușa.

— Bine, dom' doctor. Dom' doctor, dom' doctor, dom' doctor, spune el, trăgând de ușă și urcându-se în mașină. Îl aud lătrând în mașină. „Ham, ham, ham, ham." Nu știu ce vrea să însemne asta: fericire (ca la câinii adevărați)? Înfrângerea fericirii de către incertitudine? Teama și speranța, îmi aduc aminte vag de undeva, sunt în esență la fel.

Din umbra teilor, Kristy aude ceva în briza după-amiezii – un câine lătrând undeva, fiul meu în mașina noastră. Se întoarce și se uită la mine, uluită. Îi fac cu mâna, un gest fugar pe care bădăranul de taică-său nu-l vede. Apoi îmi vâr și eu capul în mașina încinsă ca un cuptor, alăturându-mă fiului meu, și pornim spre Cooperstown.

La ora unu oprim pentru o gustare și-l trimit pe Paul să ia un pachet de Whalers și Diet Pepsi în timp ce eu îmi spăl de pe mână mirosul de mierlă moartă la toaleta pentru bărbați. Și apoi îi dăm iarăși înainte până la barieră, trecem de Appalachian Trail și peste modestele Berkshires, unde nu cu mult timp în urmă Paul a petrecut un sejur în Tabăra Supărăților, deși acum nu spune nimic despre asta, atât de afundat e în noile lui neliniști tulburi – că se gândește că se gândește, că latră pe mutește, că s-ar putea să-l furnice penisul.

După o jumătate de oră de inhalat duhoarea de carne stătută a lui Paul, îi sugerez să-și scoată tricoul cu *Celibatarii sunt fericiți* și să și-l pună pe cel nou ca să mai schimbe peisajul și ca echipare simbolică

pentru excursie. Şi, spre mirarea mea, acceptă, scoţându-l pe cel vechi şi împuţit chiar acolo, pe scaun, dezgolindu-şi fără jenă pieptul nebronzat, fără păr, acoperit în mod surprinzător de grăsime tremurătoare. (Poate că o să devină un adevărat grăsan, spre deosebire de Ann şi de mine; deşi n-are nici o importanţă, dacă apucă măcar să treacă de cincisprezece ani.)

Tricoul cel nou, măsura XL, e lung şi alb, fără alt imprimeu decât o minge de baschet mare, suprarealistă pe piept, cu înscrisul *The Rock* tipărit dedesubt cu litere de tipar roşii. Are un miros de nou, proaspăt, de apret şi de ceva chimic care, sper eu, va masca aroma soioasă a lui Paul, pe care nici un săpun n-ar putea-o scoate, până când o să ne instalăm la Vânătorul de Cerbi, el o să facă o baie forţată, iar eu o să-l pot arunca pe cel vechi pe furiş.

După ce ne terminăm sendvişurile Whalers, Paul se cufundă iar într-o tăcere capricioasă un timp, apoi devine somnoros şi chiar aţipeşte în timp ce peisajul rural verde, standard de Massachusetts se derulează pe lângă noi de-o parte şi de alta a benzii. Dau drumul la radio pentru un buletin meteo şi detalii despre trafic şi poate şi ca să aflu detaliile despre crima de azi-noapte, care, deşi a trecut atâta timp şi am condus atât de mult, a avut loc la doar o sută douăzeci şi opt de kilometri sud, deci tot în zona centrală a Noii Anglii – micul baleiaj radar al suferinţei, al pierderii, al atrocităţii. Dar nu se aude nimic nici pe AM, nici pe FM, doar ştirile obişnuite cu accidente de sărbători: şase în Connecticut, şase în Massachusetts, două în Vermont, zece în New York; plus cinci cazuri de înec, trei de accidente propriu-zise cu bărci, două căderi de la înălţime, o sufocare, un caz „legat de artificii". Nici o înjunghiere. În mod evident, moartea de azi-noapte n-a fost pusă pe seama sărbătorii.

Atunci mă apuc să „caut" una-alta, bucuros să-l ştiu pe Paul scos din acţiune şi să-mi las mintea să-şi găsească propriul nivel de confort: o emisiune medicală interactivă din Pittsburgh oferă „ajutor nedureros pentru probleme de erecţie"; un radiodon creştin pentru strângere de fonduri din Schaghticoke oferă interpretări ale viziunii Creatorului asupra cererilor de declarare a falimentului (pe unele le aprobă). Un alt post prezintă vieţaşi de la Attica vânzând „populaţiei" prăjiturele Girl Scout. „Chiar *credem* că n-ar trebui să ni se interzică în totalitate să contribuim la binele comun" – râsete dinspre ceilalţi deţinuţi –, „dar nici nu umblăm de colo-colo să batem în uşile celulelor, îmbrăcaţi în costumaşe verzi." Dar o voce de falset adaugă: „Cel puţin nu în după-masa asta."

Îl închid când intrăm în zona de electricitate statică de la graniţa cu New York. Şi, cu fiul meu lângă mine, cu capul lui tuns şi scobit sprijinit de geamul rece al ferestrei, cu mintea în cine ştie ce beznă colcăitoare, năpădită de amintiri, care-i face degetele să danseze şi obrazul să-i tresară de parc-ar fi un căţeluş care visează la libertate, propria mea minte coteşte cu admiraţie neaşteptată înspre casa mare şi albastră de pe colină a meşterului O'Dell; şi înspre cât e de grozav acest *cămin*, întruchiparea-visurilor-oricui, aşa impersonal cum e – un loc în care orice familie modernă, oricare i-ar fi configuraţia sau bagajul marital, ar trebui s-o ducă rezonabil de bine cu elanul vital, dacă nu cumva e spălată pe creier. Un soi de „elan" căruia eu nu prea i-am prins niciodată şpilul, nici măcar în zilele cele mai senine, când eram cu toţii o familie aşa cum trebuie în propria noastră casă trainică din Haddam. Cumva eu n-am reuşit niciodată să creez o urzeală şi o textură suficient de groase, n-am produs niciodată suficiente angajamente domestice ca să putem continua să ni le luăm. Întotdeauna am fost prea mult plecat cu treburile mele de cronicar sportiv; n-am simţit niciodată că a fi proprietar diferă într-un mod decisiv de a sta cu chirie (în afară de faptul că nu poţi pleca). În mintea mea, totul era însoţit de o senzaţie de neprevăzut şi de posibilitatea schimbării iminente a statutului, deşi am locuit acolo mai bine de zece ani cu toţii, iar eu am rămas mai mult. Întotdeauna mi s-a părut suficient să ştii pur şi simplu că cineva te iubeşte şi că te va iubi întotdeauna (aşa cum am încercat iar s-o conving azi pe Ann, iar ea a refuzat din nou) şi că mizanscena iubirii a fost doar atât, o mizanscenă, şi nu un personaj din piesa propriu-zisă.

Desigur, Charley e evident de *cealaltă* orientare, cea care consideră că o construcţie bună implică o construcţie bună (motiv pentru care jonglează cu atâta uşurinţă cu adevărul-adevărat: gândeşte ca un republican veritabil). Nu-l deranja deloc, din câte se întâmplă să fi aflat interesându-mă discret, că taică-său ocupa o funcţie la bursa de mărfuri, avea pe şest un bârlog în Park Avenue, întreţinea o întreagă a doua familie corsicană în Forest Hills şi era doar o eminenţă cenuşie pe care micul Charles abia dac-o vedea şi căreia i se adresa cu „tată" când se nimerea s-o zărească (niciodată cu tati, Herb, Walt sau Phil). Toate bune şi frumoase atâta vreme cât exista o veche şi venerabilă *reşedinţă* din piatră naturală cu plăci de ardezie pe acoperiş, o mulţime de şemineuri, coloane masive, ferestre cu sticlă decorativă şi garduri vii bogate, mereu acolo în Old Greenwich, duhnind a ceaţă şi mălin negru şi luciu pentru bărci, a lac pentru alămuri, tenişi uzi şi costume de baie în plus pe care să le poţi împrumuta la piscină. Asta, după părerea lui Charley, înseamnă

viața și adevărul, fără îndoială: ancore exclusiv fizice. Un acoperiș deasupra capului care să ateste că ai un cap. Altfel de ce te-ai face arhitect?

Dar acum, din nu știu ce motiv, conducând așa în tihnă spre vest cu fiul meu după mine – și nu pentru că vreunul din noi ar da doi bani pe baseball, ci pentru că pur și simplu nu avem un alt loc mai bun pentru scopurile noastre semi-sacre –, simt că Charley s-ar putea să se înșele cu viziunea lui seniorială, de băiat bogat, asupra lumii. S-ar putea *să fie* mai bine dacă lucrurile ar fi mai ancorate. (Vicepreședintele Bush, texanul de Connecticut, ar fi cu siguranță de acord.)

Deși s-ar putea ca ceva din mine să fie nițel cam hacana, și asta, sunt convins, mi-ar pune probleme în găsirea unei ancore trainice. Nu sunt, de pildă, cât de optimist ar trebui să fiu (relațiile cu Sally Caldwell sunt un exemplu ilustrativ); sau alteori sunt mult prea optimist (Sally se încadrează iar la categoria exemple). Nu-mi revin după evenimente nefaste atât de prompt pe cât ar trebui (sau ca pe vremuri); sau dimpotrivă – sunt prea priceput la uitare și nu-mi amintesc suficient din ceea ce ar trebui să continui (Markhamii se înscriu aici). Și cu toată dondăneala mea insistentă cum că ei – Markhamii – ar trebui să-și clarifice perspectiva, nici eu nu m-am citit pe mine chiar atât de bine și n-am văzut nici că împart cadrul cu cei cu care probabil că-l împart – drept care sunt adesea prea tolerant cu cei care nu merită; sau, în ceea ce mă privește pe mine, am prea puțină înțelegere atunci când mi-ar trebui mai multă. Aceste incertitudini contribuie, sunt sigur, la faptul că sunt un liberal tipic (și probabil laș) și poate chiar joacă un rol în țicneala fiului meu supraviețuitor, făcându-l să latre și să urle la lună.

Deși, în ceea ce-l privește pe el și numai pe el, tare-aș vrea să pot vorbi dintr-o *poziție* mai stabilă – așa cum ar face Charley dac-ar fi el tatăl din primul episod – în loc de constelația asta de aștri prin care orbitez, circul și alunec lin. Într-adevăr, dacă m-aș putea vedea ocupând un punct fix și nu ca fiind într-un proces (esența Perioadei Existenței), lucrurile s-ar putea schimba în bine pentru amândoi – pentru mine și pentru fiul meu lătrător. Și s-ar putea ca pur și simplu Ann să aibă dreptate aici când spune despre copii că sunt o marcă personală a descoperirii de sine și că problemele lui Paul nu sunt altceva decât problemele noastre. Dar cum să schimbi asta?

După ce trec în viteză de Hudson și Albany – „Zona capitalei" –, sunt acum cu ochii-n patru după I-88, în timp ce munții Catskills cei azurii se materializează brusc la sud, cețoși și diafan de masivi, cu povârnișurile străbătute de nori fumurii. După ce s-a trezit, Paul a scotocit

în sacul lui Paramount și a scos la iveală un walkman și un număr din *The New Yorker*. S-a interesat arțăgos de casetele disponibile și i-am oferit „colecția" mea din torpedou: Crosby, Stills and Nash din anii 1970, care e stricată; Laurence Olivier recitând Rilke, de asemenea stricată; *Ol' Blue Eyes Does the Standards*, Părțile I și II; două discursuri motivaționale de vânzări pe care toți agenții le-au primit în martie și pe care încă nu le-am ascultat; plus o casetă cu mine citind din *Doctor Jivago* (pentru orbi), primită cadou de la directorul postului, care a considerat că am făcut o treabă excelentă și că ar trebui să fiu răsplătit pentru eforturile mele. Nici pe asta n-am pus-o, pentru că nu prea mă dau în vânt după casete. Prefer tot cărțile.

Paul încearcă *Doctor Jivago*, o lasă să se deruleze la walkman vreo două minute, apoi începe să se uite la mine cu o expresie de falsă uimire, cu ochii bulbucați, pentru ca în final, cu căștile pe urechi, să spună:

— Chestia asta e foarte grăitoare: „Ruffina Onissimovna era o femeie cu păreri progresiste, total lipsită de prejudecăți și cu înclinații clare către tot ceea ce ea numea pozitiv și vital." Schițează un zâmbet slab, defăimător, dar eu nu spun nimic, pentru că dintr-un motiv sau altul mă simt stânjenit. Atunci pune Sinatra și din străfundul căștilor lui aud vocea micuță, de albinuță zumzăitoare, a lui Frank. Paul își ia *New Yorker*-ul și se apucă să citească într-o tăcere împietrită.

Dar aproape imediat ce ajungem la sud de Albany și zgârie-norii săi inestetici din centrul civic nu se mai văd, toate peisajele devin minunate, copleșitor de dramatice, literare și încărcate de istorie la fel cu cele pe care le poți vedea în Anglia sau Franța. La un popas, un panou anunță că am intrat în CENTRAL LEATHERSTOCKING AREA și, imediat după aceea, ca la un semn, marea depresiune ondulată de gheață se lărgește spre sud-vest milă după milă în timp ce șoseaua urcă, iar capetele munților Catskills aruncă umbre oacheșe de amiază deasupra dealurilor mai joase presărate cu cariere miniaturale, cătune minuscule și case țărănești perfect conservate, cu mori huruind în vântul abia perceptibil. Brusc, tot ceea ce se așterne înaintea noastră pare să spună: „Aici începe un continent al dracului de mare, amice, așa că fii atent." (E peisajul perfect pentru un roman nu prea grozav și-mi pare rău că nu mi-am luat la mine Cooper-ul patru-în-unu ca să citesc cu voce tare după ce mâncăm de seară și ne instalăm pe verandă. Ar fi mai plăcut decât să fiu luat peste picior din cauză de *Doctor Jivago*.)

Părerea mea oficială e că de-acum încolo n-ar trebui ratat nimic, căci geografia vine să confirme în mod natural opinia lui Emerson cum că puterea stă în momentele de tranziție în „a traversa abisul, a țâșni spre

un țel". Paul și-ar face un pustiu de bine dac-ar lăsa la o parte *New Yorker*-ul și ar încerca să-și contemple propriul statut în acești termeni utili: tranziție, azvârlirea trecutului peste bord. „Doar viața contează, nu faptul că ai trăit." Trebuia să aduc caseta, nu cartea.

Dar el s-a încuiat, pe muteşte, în coconul de sunete al „celor doi îndrăgostiți în vântul verii", citește *Talk of the Town* mișcând din gură și nu dă nici o ceapă degerată pe filmul interesant care se derulează pe geamul lui. Călătoria *e*, până la urmă, paradisul prostului.

Fac un scurt popas pitoresc sub Cobleskill ca să-mi dezmorțesc spatele (am început să simt dureri în coccis). Lăsându-l pe Paul pe scaun, mă dau jos în micuța parcare bătută de vânt și mă apropii de parapetul de gresie sub care se lățește strălucitoarea vale din Pleistocen golașă, întinsă, verde, cu unele culmi cafenii, cu grandoarea animalică a unui imperiu insular în fața căruia ar fi tremurat orice pionier de bună-credință care ar fi intenționat să-l îmblânzească. Ba chiar mă urc pe zid și trag în piept câteva guri de aer curat, fac câteva sărituri și genuflexiuni, mă aplec până-mi ating degetele de la picioare, pocnesc din degete, îmi rotesc gâtul în timp ce miresme dulci plutesc în aerul apos. Deasupra mea se rotesc șoimii, lăstunii se prăvălesc în picaj, un mic avion bâzâie, iar în depărtare un planor se învârtește ca o libelulă și se leagănă printre moleculele care se înalță către nori. Într-o casă îndepărtată, invizibilă, aud o ușă trântindu-se, un claxon răsună, un câine latră. Iar pe dealul din față, unde soarele pictează un pătrat galben pe povârnișul vestic, un tractor mărunt, dar de un roșu vizibil, se oprește din drum pe câmpul de smarald; o siluetă minusculă, cu pălărie, coboară, se oprește, apoi o ia la picior în sus pe dealul pe care-l coborâse cu tractorul. Continuă să urce multă vreme, tot mai sus și mai departe de mașinăria lui, se întoarce și merge o bucată de drum pe lângă o culme arcuită, apoi trece în partea cealaltă hotărât, nespectaculos, dispărând în ritmul lui în lumea care se așterne dincolo. E un moment demn de savurat, chiar și singur, deși mi-aș dori ca fiul meu să se descătușeze și să-l împărtășim. Poți să duci calul la adăpat, dar nu-l poți învăța să cânte muzică de operă.

Stau un timp, privind lung fără vreo țintă anume, cu exercițiile terminate și spatele dezmorțit, în timp ce fiul meu e îngropat în mașină, citind o revistă. Pătratul galben începe să pălească treptat pe dealul de vizavi, apoi se mută în mod misterios la stânga, întunecând câmpia verde în loc s-o lumineze și atunci hotărăsc – mulțumit și revigorat simțitor – s-o iau din loc.

Cineva a lăsat să atârne pe jumătate afară din coșul de gunoi o pungă de plastic de pop-corn din polistiren extrudat – bobițele alea verde-pal

în care vin împachetate ghirlandele de Crăciun sau mulineta Orvis de la reparat. O nouă briză caldă de amiază împrăştie prin parcare bobiţe uscate. Înainte să mă urc în maşină, mă opresc să împing punga mai la fundul capului şi să adun ce se poate cu mâinile.

Paul ridică ochii din *New Yorker* şi se holbează la mine cum fac curat pe asfalt în jurul maşinii. Mă mulţumesc să mă uit şi eu la el de lângă geamul meu, cu mâinile pline de chestii verzi şi lipicioase. Îşi atinge cu degetul, pe sub walkman, urechea tăiată, clipeşte, apoi îşi uneşte încet degetele în formă de pistol, le îndreaptă spre tâmplă, face din buze un mic „bum" mut, îşi aruncă pe spate capul într-o parodie groaznică de moarte, apoi îşi reia cititul. E înfricoşător. Oricui i s-ar părea aşa. Mai ales unui tată. Dar e şi comic până la Dumnezeu. Nu-i un băiat chiar aşa de rău.

Destinaţiile apropiate sunt de departe cele mai bune.

Puţin după cinci dau ocol împreună cu Paul periferiei din Oneonta, cotesc spre nord pe Route 28 pe lângă nou-apărutul Susquehanna şi, practic, suntem ca şi acolo. (Deşi instructivă, geografia e cea mai substanţială atracţie şi totodată cel mai bine păstrat secret al Nord-estului, dat fiind că în trei ore poţi să stai pe malurile scăldate de valuri ale Long Island Sound, privind cu ochii pierduţi ca Jay Gatz lumina unui far care te ispiteşte către sau departe de destinul tău; şi totuşi în trei ore poţi şi să te duci să bei un cocteil la o aruncătură de băţ de locul unde bătrânul Natty[1] a trecut prin botezul sângelui – cele două decoruri fiind la fel de diferite ca Seattle şi Waco.)

Route 28 continuă pitoresc printre arţari şi nuci americani drept în susul râului, prin sate micuţe decupate parcă din cărţi poştale, pe lângă ferme, terenuri împădurite, case cu supantă şi ferme de familie de pe marginea drumului. Iată un lot de brazi de Crăciun, o parcelă cu zmeură şi o livadă de meri cu autoservire, o pensiune de mâna a doua înghesuită pe o culme printre tufe de Protea; o şcoală pentru câinii de pază, o porţiune urâtă de cioturi de copaci mărginită de o fâneaţă joasă cu vaci Guernsey care pasc la marginea unei gropi cu pietriş.

Te-ai aştepta ca aici să nu dai peste consilii de planificare, planuri de urbanism, reguli încurcate de construcţie, standarde de igienă, norme pentru trotuare sau legi ecologiste; ci doar peste un loc încă neprihănit unde să-ţi instalezi căsuţa de vară sau rulota unde şi exact cum ai chef, chiar peste drum de un restaurant Guinea care serveşte o

1 Nathaniel Bumppo, erou al scriitorului american James Fenimore Cooper.

rețetă proprie de sos marinara și unde curge apă din Genesse la robinet iar duminica se ține încă, la St. Joe din Milford, o mesă specială pentru păsările de noapte. Cu alte cuvinte, e combinația perfectă de apucături modeste de Vermont și viață grea și nepretențioasă din nordul statului, toate astea la doar o după-amiază de mers cu mașina de la podul George Washington. (Din când în când se mai aud zvonuri obscure cum că ar fi și locul preferat al șmecherilor de oraș pentru a se lepăda de greșeli, dar nu există loc fără dezavantaje.)

Între timp, moralul meu a apucat-o simțitor pe-o pantă ascendentă și aș încerca acum să-l atrag pe Paul într-un dialog informal, premeditat, despre însăși noțiunea de Zi a Independenței și să-i pun în vedere că sărbătoarea nu e doar o farsă antică, roasă de molii, cu bărbați costumați în Unchiul Sam și paznici ai haremului pe motociclete făcând cercuri peste cercuri în parcările centrelor comerciale, ci e de fapt un ritual al potențialului uman, care exercită o presiune pozitivă asupra noastră, a tuturor, ca să ne gândim la neajunsurile proprii (lătratul în onoarea basset hounzilor morți, gânditul că gândim, furnicăturile în penis etc.) și apoi să cântărim în ce feluri suntem sau am putea fi independenți; și în sfârșit cum am putea hotărî – pentru binele comun – să nu ne mai facem chiar atâtea probleme pe tema asta.

S-ar putea ca ăsta să fie singurul mod în care un părinte ideal își poate câștiga cu bună-credință accesul la problemele de viață ale fiului său; adică sideral, înălțând deasupra lui o boltă de postulate utile, ca niște stele, în speranța că el le va lega de propriile lui viziuni și păreri, ca un astronom. Orice altceva mai tipic parental – să apuc taurul de coarne și să încep să pun pe tapet cu severitate teme ca furtul de prezervative, distrugerea de mașini, lovitul agenților de pază, spartul capului taților vitregi (chiar dacă s-ar putea să merite), torturatul păsărilor nevinovate și eventual chiulitul de la înfățișarea de la tribunal și cum se pot corela toate astea invers cu venirea lui la Haddam să stea cu mine și mai apoi cu șansele lui de a intra vreodată la Williams cu „bursă pentru studenții fără posibilități" – pur și simplu n-ar merge. În timpul amețitor de scurt pe care-l vom petrece împreună, n-ar face decât să se refugieze în lătrături răgușite, zâmbete furișe și tăceri și mai îmbufnate, ceea ce mi-ar provoca în cele din urmă o criză de furie și, foarte probabil, l-aș trimite pachet cu feribotul înapoi la Deep River, simțindu-mă (și fiind) un ratat nenorocit. Până la urmă, nu știu ce *rău* îl macină, nici măcar nu sunt sigur că îl macină vreunul sau dacă nu cumva *rău* e doar o metaforă pentru altceva, care poate fi la rândul său deja o metaforă. Deși probabil că ceea ce e aiurea, admițând că există

așa ceva, nu diferă prea mult de ceea ce la un moment dat e vag aiurea cu oricare dintre noi – suntem nefericiți, nu știm de ce și ne pierdem mințile încercând să ne fie mai bine.

Paul și-a vârât walkmanul înapoi în geantă și a pus *New Yorker*-ul pe bord, unde se reflectă derutant în parbriz, dar a înșfăcat Emerson-ul subțire, cu copertă verde de pe bancheta din spate, unde stătea peste fășul meu roșu cu AGENT IMOBILIAR, și a început să se uite peste el. Asta-mi întrece orice așteptare, deși e clar că nici n-a deschis exemplarul pe care i l-am trimis prin poștă.

— Crezi că ai prefera să ai un copil cu sindromul Down sau unul cu o boală psihică normală? spune el, răsfoind absent de la coadă la cap *Self-Reliance* de parc-ar fi *Time*.

— Sunt destul de mulțumit de cum ați ieșit tu și Clarissa. Așa că nu l-aș vrea nici pe unul, nici pe celălalt. Un instantaneu mintal cu micul mongoloid sălbatic pe care l-am văzut acum câteva ore la Friendly's aduce cu sine conștientizarea dureroasă a faptului că Paul se vede așa sau consideră că nu mai are mult până acolo.

— Alege, spune Paul, continuând să răsfoiască. Apoi spune-mi motivele.

Pe dreapta, la marginea micuțului și încântătorului oraș federalist Milford, trecem pe lângă Muzeul Corvette, un sanctuar pe care, dacă l-ar fi văzut, Paul ar fi insistat cu fermitate să-l vizităm pentru că, din motive ce țin de gusturile de Old Greenwich ale lui Charley, și-a adjudecat ca marcă de mașină favorită Corvette. (Zice că-i plac pentru că se topesc.) Doar că nu-l vede pentru că îl răsfoiește pe Emerson! (În plus, acum mă îndrept spre grajduri, spre o băutură lungă și tare și spre o seară într-un balansoar mare, din răchită împletită, făcut de meșteșugarii zonali cu materiale din partea locului.)

— Atunci boală psihică normală, răspund. Uneori asta se poate vindeca. La sindromul Down, cam rămâi cu el pe cap.

Ochii lui Paul, ochii cenușii ca de ardezie ai mamei lui, licăresc viclean la mine, recunoscând ceva – nu știu sigur ce.

— Uneori, spune el pe un ton sumbru.

— Mai vrei să te faci mim? Iar am trecut pe lângă micuțul Susquehanna – alte lanuri de porumb decupate din cărți poștale, alte silozuri albastru cu alb, alte ateliere de reparat snowmobile.

— N-am *vrut* să mă fac mim. Aia era o glumă la centru. *Vreau* să mă fac caricaturist. Doar că nu știu să desenez. Se scarpină în cap cu partea plină de negi a mâinii și-și trage nasul, apoi scoate un mic *iik* aparent involuntar din fundul gâtlejului, se strâmbă, apoi își duce

ambele mâini în față, cu palmele în afară, mimându-l pe omul-din-cutia-de-sticlă și se uită la mine, continuând să se strâmbe, articulând pe mute „Ajută-mă, ajută-mă". Apoi încetează și imediat se reapucă să răsfoiască de la coadă la cap paginile lui Emerson.

— Despre ce-ar trebui să fie vorba aici? Se uită în jos la pagina la care a ajuns întâmplător. E un roman?

— E o carte excelentă, spun, nesigur cum să-i fac reclamă. Are...

— Ai o grămadă de chestii subliniate în ea, spune Paul. Sigur ai avut-o în facultate. (O aluzie rară la faptul că am avut o viață anterioară lui. Pentru un băiat prins în cleștii trecutului, nu prea-l interesează viața de dinainte de apariția lui. Istoria familiei mele sau a mamei lui, de pildă, n-au nimic nou de oferit. Deși nu cred că e numai vina lui.)

— Dacă vrei s-o citești, îți stă la dispoziție.

— Dis-poziție, dispoziție, spune el ca să mă ia peste picior. Și *așa* stă treaba, Frank, continuă el, întorcându-se la vocea de Cronkite, holbându-se la *Self-Reliance* din poala lui cu un interes mimat.

Și atunci, aproape pe neașteptate, ajungem la capătul sudic al Cooperstown, intrând pe lângă un spațiu îngrădit plin ochi cu bărci cu motor vechi de vânzare, pe lângă un altul cu camionete „bigfoot", pe lângă o biserică metodistă albă și dichisită cu un panou pe care scrie ȘCOALĂ PAROHIALĂ DE VACANȚĂ, așezată chiar în dreptul unui pâlc risipit de moteluri curățele de familie din anii patruzeci, cu parcările pline deja de sedanuri și camionete ticsite de bagaje. Lângă indicatorul propriu-zis de intrare în oraș, un panou mare și nou îi îndeamnă pe trecători „Votați da!". Totuși, nu văd nici un indicator spre Vânătorul de Cerbi sau spre muzeu, ceea ce nu arată nimic altceva decât că orașul Cooperstown nu crede în celebritate sau sclipici, ci preferă să stea pe propriile-i picioare civice.

— „Un om mare", citește Paul cu o imitație pseudorespectuoasă de Charlton Heston, „e acela care, în mijlocul gloatei, își păstrează, cu perfectă inocență, independența singurătății." Bla, bla, bla, bla, bla, bla, bla. Gâl, gâl, gâl. „Obiecția care se poate aduce respectării uzanțelor care și-au pierdut semnificația pentru noi este aceea că ne spulberă puterile. Ne irosește timpul și ne estompează pecetea caracterului." Mac, mac, mac, mac. Eu sunt omul mare, omul cu mere, mărul, eu sunt crocheta de pește...

— A fi mare înseamnă de obicei a fi neînțeles, spun, atent la trafic și uitându-mă după indicatoare. Asta-i o replică pe care ar trebui s-o ții minte. Mai sunt și altele.

— Şi aşa ţin minte destule, spune el. Mă înec. Gâl, gâl, gâl. Ridică mâinile şi face mişcări de înot-înec, apoi scoate un *iik* scurt şi confidenţial ca o poartă veche care se cere unsă, apoi se strâmbă iar.

— Atunci ajunge doar dacă citeşti. N-o să dai test.

— Test. Testele mă scot rău de tot din sărite, spune Paul şi brusc, cu degetele lui murdare, rupe pagina din care tocmai citise.

— Nu face asta! Mă întind după ea, strivind coperta verde şi mototolindu-i hârtia lucioasă. Numai un dobitoc fără pic de creier poate să facă aşa ceva! Îmi vâr cartea între picioare, dar Paul ţine încă pagina ruptă şi o îndoaie cu grijă în patru. Asta se înscrie la categoria „comportament refractar".

— Mai bine o păstrez decât s-o ţin minte. El îşi menţine calmul, în timp ce eu mi l-am pierdut cu totul. Îşi vâră pagina îndoită în buzunarul şortului şi se uită pe geam în cealaltă direcţie. Îl privesc cu asprime.

— Am luat şi eu o pagină din cartea ta. Spune asta cu vocea lui de Charlton Heston. Apropo, tu te consideri un ratat absolut?

— La ce anume? spun cu amărăciune. Şi ia căcatu' ăsta de *New Yorker* de pe bord. Îl apuc şi-l azvârl în spate. Odată ajunşi pe străduţele umbrite, înguste şi şerpuitoare ale satului, intrăm într-un trafic auto mai intens. Doi vânzători de ziare stau unul lângă altul la un colţ de stradă, împăturind teancurile cu ediţiile de după-amiază ale ziarelor. Aerul de afară – pe care bineînţeles că nu pot să-l simt – pare răcoros, umed şi ispititor, deşi sunt sigur că e fierbinte.

— La tot. Scoate micul lui *iik* din străfundul gâtlejului, ca şi cum eu n-ar trebui să-l aud.

Îmi simt pieptul secat de revoltă şi regret (pentru o pagină dintr-o carte?), dar răspund pentru că am fost întrebat.

— Căsătoria cu mama ta şi educaţia ta. Astea n-au fost cine ştie ce realizări ale mandatului meu. Totuşi, restul e absolut minunat. Mă mâhneşte cât de puţin îmi doresc să fiu singur în maşină cu fiul meu, deşi abia am ajuns pe legendarele străzi ale destinaţiei noastre. Îmi simt fălcile ca de oţel, mă doare iar spatele, iar aerul dinăuntru mi se pare greu şi îmbâcsit de parc-aş fi otrăvit de o spaimă cumplită. Martor mi-e un Dumnezeu singuratic, îndepărtat şi neatent, că tare-aş vrea ca Sally Caldwell să fie în maşină cu noi; sau, încă şi mai bine, ca Sally să fie aici, iar Paul înapoi la Deep River, chinuind păsări, agresând şi abătându-şi spaima fumegândă asupra populaţiei de acolo. (Perioada Existenţei a fost inventată pentru a alunga astfel de sentimente nedorite. Doar că nu funcţionează.)

— Mai ştii câţi ani ar fi avut acum Domnul Toby dacă n-ar fi dat maşina peste el?

Tocmai mă pregătesc să-l întreb dacă omoară păsări de plăcere.

— Treişpe, de ce? Ochii mei aleargă în căutarea oricărui indicator cu PENSIUNEA VÂNĂTORUL DE CERBI.

— E o chestie pe care nu reuşesc să mi-o scot din cap, spune, poate pentru a treizecea oară, exact când ajungem la intersecţia din centrul oraşului, unde nişte puşti îmbrăcaţi exact ca Paul pierd vremea pe trotuarul din colţ ca nişte delincvenţi, jucând idioţenia aia de *Hacky Sack* chiar printre trecători. Oraşul pare a fi un mic sat cu clădiri din cărămidă şi obloane albe, umbrit de stejari şi nuci americani mari şi stacojii, în întregime fermecător şi dichisit ca un cimitir bine îngrijit.

— De ce crezi că te gândeşti la asta? întreb cu enervare.

— Nu ştiu. Pare să fi stricat tot ce era în bună stare pe atunci.

— Nu-i adevărat. Oricum nimic nu e în bună stare. De ce nu-ncerci să notezi câte ceva din chestiile astea? Din nu ştiu ce motiv mă irită povestea cu mama mea şi cu călugăriţa de pe Insula Horn şi faptul că-şi dorea (Dumnezeu ştie de ce) mai mulţi copii.

— Vrei să zici ceva ca un jurnal? Mă fixează sceptic.

— Exact. Aşa ceva.

— Am făcut asta la centru. Apoi ne-am şters la cur cu jurnalele şi le-am aruncat în foc. Altceva mai bun n-aveai ce să faci cu ele.

Uitându-mă în jur şi în josul bulevardului, văd pe neaşteptate Muzeul Baseballului, o clădire de cărămidă roşu-pal, în stil neogrec, care aduce a oficiu poştal, şi fac un viraj rapid şi riscant la dreapta pe fosta stradă Chestnut, actuală Main, amânând gândul băuturii, ca să conduc până aproape de el şi să arunc o privire mai atentă.

Plină de vilegiaturişti amatori de baseball, Main Street are aerul indiferent-echilibrat, fremătător al unui oraş studenţesc bine cotat în săptămâna când puştii se întorc din vacanţă. Pe ambele trotuare sunt magazine care au vitrine pline cu *de toate* de-ale baseballului: echipamente, ilustrate, postere, abţibilduri pentru maşină, fără îndoială că şi capace de roată şi prezervative; iar acestea îşi împart strada cu entităţi comerciale sătești cât se poate de banale – o drogherie, un „tata şi fiul", două florării, o cârciumă, o brutărie germană şi mai multe agenţii imobiliare, ale căror ferestre cu şipci sunt ticsite de fotografii cu clădiri în formă de A şi „proprietăţi cu vedere" pe lacul nu-ştiu-care.

Spre deosebire de apaticul Deep River şi de arogantul Ridgefield, Cooperstown face risipă de decoraţiuni stradale de 4 Iulie, cocoţate pe stâlpii felinarelor şi agăţate de fire, semafoare şi chiar parcometre, de

parc-ar vrea să spună că lucrurile ar trebui făcute într-un anume fel, și anume așa. La toate colțurile, posterele promit pentru luni „o mare paradă a celebrităților" cu „vedete de muzică country" și toți vizitatorii care se plimbă agale pe trotuar par bucuroși că se află aici. La prima vedere pare într-adevăr un loc ideal unde să locuiești, să slujești, să prosperi, să-ți întemeiezi o familie, să îmbătrânești, să te îmbolnăvești și să mori. Și totuși există o îndoială insidioasă – chiar în mulțimea de oameni, în coșurile de mușcate de la colțul străzii, prea dese și prea roșii, și în containerele franțuzești de gunoi tip *poubelle* prea vizibile, în apariția grăitoare a unui autobuz cu etaj roșu, cu însemnele „City of Westminster" și în faptul că muzeul nu e *pomenit nicăieri* – că orașul e doar o copie (a unui loc adevărat), un fundal de epocă pentru muzeu sau pentru ceva chiar și mai puțin specific, în care de fapt nu se întâmplă nimic autentic (crimă, disperare, mizerie, extaz), indiferent ce iluzie civică ar întreține fondatorii orașului. (Desigur, din punctul ăsta de vedere e exact ce am spus, dar tot e un posibil cadru perfect în care să-ți atragi fiul departe de problemele lui și să oferi sfaturi bune – asta dacă fiul respectiv nu e un dobitoc.)

Trecem încet pe lângă mica și nespectaculoasa boltă de cărămidă pe unde se intră în muzeu, cu aerul său de drapel-național-înfipt-în-băț care aduce și mai tare a poștă și un singur arțar în floare în față. Mai mulți cetățeni gălăgioși par să defileze pe trotuar într-un mic cerc, străduindu-se din răsputeri, după toate aparențele, să stea în calea clienților plătitori care au venit de la pensiunile, hotelurile sau campingurile învecinate și vor să intre pentru un tur rapid de seară. Oamenii ăștia care se rotesc în cerc au cu toții pancarte, sloganuri și panouri-sendviș și, când deschid geamul lui Paul ca să ascult, incantează ceva care sună a „țintit, țintit, țintit, țintit". (E greu să-ți dai seama pentru ce merită să protestezi într-un asemenea loc.)

— Deci cine sunt cretinii ăștia? spune Paul și scoate un *iik* scurt, arborând apoi o mină exasperată.

— Acum am ajuns și eu aici la fel ca tine, răspund.

— Huiduit, huiduit, huiduit, huiduit, spune el cu o voce răgușită, de uriaș. Jugănit, jugănit, jugănit, jugănit.

— Totuși, ăla e Muzeul Baseballului.

Ca să fiu sincer, sunt dezamăgit, deși n-am nici un drept.

— Acum l-ai văzut, așa că putem merge acasă dacă vrei.

— Huiduit, huiduit, huiduit, spune Paul. Iik, iik.

— Vrei să terminăm odată povestea și gata? O să te duc înapoi la New York în seara asta devreme. Poți să stai la Clubul Yale.

— Aș prefera să rămân aici mult mai mult, spune Paul, continuând să se uite pe geamul lui.

— Bine, zic, hotărând că asta înseamnă că n-ar vrea să meargă la New York. Dar chiar în acel moment, suflul furiei țâșnește puternic din mine și iarăși îmi văd misiunea de tată ca pe un proiect permanent, pe viață.

— De fapt cică ce s-a întâmplat aici? Am uitat. Contemplă gânditor traficul rotitor de pe trotuar.

— Cică aici a fost inventat baseballul în 1839, de către Abner Doubleday, deși nimeni nu crede de fapt chestia asta. Datorez toate informațiile broșurilor. E doar un mit pentru ca vizitatorii să aibă unde să-și canalizeze interesul și ca să exploateze la maximum jocul. E ca și cu Declarația de Independență, care cic-ar fi fost semnată pe 4 iulie, când de fapt a fost semnată altă dată. Bineînțeles, asta-i scoasă direct din bătrânul unchiaș Becker și e, probabil, o pierdere de timp în momentul ăsta. Deși am de gând să insist. E o simplificare, ca să nu te-ncurci în detalii nesemnificative și să nu ratezi o chestiune mai profundă. Dar nu țin minte care-i chestia cu baseballul. Un al doilea val de epuizare profundă mi se lasă brusc pe creier. Îmi vine să trag pe dreapta, să adorm așa în scaun și oi vedea pe cine mai găsesc când mă trezesc.

— Deci totul e o mare abureală, spune Paul, privind afară.

— Nu chiar. O grămadă de lucruri pe care le considerăm adevărate nu sunt, așa cum de o mulțime de lucruri adevărate ar trebui să ne doară-n cur. Trebuie să-ți faci propriile evaluări. Viața-i plină de astfel de lecțioare scurte și la obiect.

— Ei, păi atunci mulțumesc. Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc. Mă privește amuzat, dar în batjocură. Aș putea să adorm oricând fără probleme.

Dar sunt încă fixat pe subiectul didactic al separării grâului de neghină sau poate a pădurii de copaci.

— N-ar trebui să te lași prins în situații care nu te fac fericit, spun. Mie nu-mi iese întotdeauna. O belesc tot timpul. Dar măcar încerc.

— Mă străduiesc, spune el – spre marea mea uluire și strângere de inimă – în sfârșit mișcat de ceva. O platitudine. Puterea unei simple platitudini. Ce altceva îi ofer ? Nu prea știu ce-ar trebui să fac.

— Păi doar atâta poți să faci, să încerci.

— Iik, face Paul încetișor. Huiduit.

— Huiduit. Exact, spun și mergem înainte.

Cobor mai departe pe Main în cartierul ticsit de copaci cu clădiri federaliste scumpe și intime și clădiri neogrecești bine păstrate – toate

în stare impecabilă şi umbrite de fagi şi stejari roşii bătrâni de două sute de ani –, care în Haddam costă un milion opt sute şi nu apar niciodată pe piaţă (se vând între prieteni, ca să nu ne băgăm nasul noi, agenţii imobiliari). Totuşi, vreo două dintre astea au panouri pe gazon, unul cu un autocolant cu REDUS RECENT. Şi aici e un vânzător de ziare care-şi face rondul obişnuit, legânându-şi sacul plin cu cotidiene de după-amiază. Un bărbat mai copt, cu pantaloni cadrilaţi de un roşu aprins şi cămaşă galbenă, stă după un gard, într-o curte, ţinând în mână o băutură cu gheaţă şi ridicând mâna liberă pentru ca băiatul să-i arunce un ziar, ceea ce şi face, iar bărbatul îl prinde. Băiatul se întoarce şi trece agale pe lângă noi, schiţând pe furiş un mic gest de salut spre Paul, pe care-l ia drept cineva cunoscut, apoi şi-l înăbuşă brusc şi se uită în altă parte. Paul însă îi face înapoi cu mâna! De parcă şi-ar fi zis, ca un bun visător, că dac-am sta şi acum cu toţii în Haddam şi viaţa s-ar întoarce la ceea ce ar trebui să fie, băiatul ăsta ar putea fi el.

— Îţi plac hainele mele? întreabă el, apăsând pe buton ca să-nchidă geamul.

— Nu prea, spun, cotind pe o altă stradă umbrită, unde e un indicator albastru cu SPITAL, iar femei în uniforme de asistente şi bărbaţi în halate de doctori cu stetoscoape atârnate la gât merg pe trotuar spre casă.

— Ţie-ţi plac ale mele?

Paul mă măsoară din cap până-n picioare cu un aer serios – pantaloni de vară, mocasini, şosete galbene, cămaşă Black Watch cu mânecă scurtă de la Mountain Eyrie Outfitters din Leech Lake, Minnesota, haine pe care le port de când mă ştie el, aceleaşi pe care le-am purtat în ziua când am descins din New York Central în Ann Arbor în 1963 şi în care stau şi acum acasă. Haine universale.

— Nu, spune Paul.

— Dar vezi tu, spun, cu *Self-Reliance* încă mototolit sub coapsă, în branşa mea trebuie să mă îmbrac astfel încât clienţilor să li se facă milă de mine sau, şi mai bine, să mi se simtă superiori. Cred că-mi iese destul de bine chestia asta. Paul mă priveşte iar cu o mutră scârbită pe care s-ar putea oricând ivi sarcasmul, doar că nu ştie dacă-l iau sau nu peste picior. Nu spune nimic. Deşi nu i-am spus, firește, decât adevărul-adevărat.

Conduc acum înapoi printr-un cartier reuşit, dar nu chiar ca primul, cu case cu obloane verzi şi roşii înşirate de-a lungul unor străzi mai înguste, cu gândul de a mă întoarce pe drumul ăsta înapoi pe 28 ca să găsesc Vânătorul de Cerbi. Şi aici ai ce cumpăra. Din câte se pare, Cooperstown are ce oferi.

— Ce zice noul tău tatuaj?

Paul își ridică imediat încheietura dreaptă ca să mi-o arate și reușesc să citesc invers cuvântul „insectă", imprimat cu cerneală albastru-murdar ca de pix Bic pe pielea lui delicată.

— Te-ai gândit singur la chestia asta, spun, sau te-a ajutat cineva?

Paul își trage nasul.

— Peste un secol o să fim cu toții sclavii insectelor care vor supraviețui pesticidelor din secolul ăsta. Prin asta recunosc că fac parte dintr-un grup de ființe neadaptate cărora le-a sunat ceasul. Sper că noii lideri vor vedea în mine un prieten. Își trage iar nasul, apoi îl freacă cu degetele lui murdare.

— Ăsta-i un vers din vreo piesă rock? Intru iar în fluxul traficului, întorcându-mă spre centrul orașului. Am condus în cerc.

— E doar o treabă ce-o știe toată lumea, spune Paul, frecându-și genunchiul cu negul lui.

Aproape imediat văd un indicator pe care-l ratasem în vreme ce mă certam cu Paul: un pionier înalt, slab ca un vrej, văzut din profil, cu pantaloni din piele de căprioară și mocasini înalți, cu o carabină cu cremene în mână, care stă pe malul unui lac; pe fundal se văd niște pini triunghiulari. PENSIUNEA VÂNĂTORUL DE CERBI ÎNAINTE. O perspectivă mai mult decât bine-venită.

— Nu poți avea și tu mai multă încredere în progresul omenirii? O țin drept înainte pe Main în traficul de sâmbătă seara, printre autocare care plimbă turiști încoace și încolo. Lacul Otsego se ivește pe neașteptate chiar în față – cu câmpuri bogate care amintesc de cele din Norvegia la mile și mile distanță, pe țărmul îndepărtat, arcuindu-se către nord, în direcția cețoșilor Adirondacks.

— Sunt prea multe chestii care mă sâcâie tot timpul. Devine plictisitor.

— Știi, spun, fără să-l iau în seamă, tipii care au întemeiat locul ăsta s-au gândit că, dacă nu se leapădă de vechile slăbiciuni, vor fi vulnerabili la sălbăticia înnăscută a lumii...

— Când zici locul ăsta te referi la Cooperstown?

— Nu. Nu la asta mă refer. Mă refer la cu totul altceva.

— Deci după cine a fost botezat Cooperstown? mă-ntreabă el, întorcându-se spre lacul scânteietor de parc-ar fi spațiul în care se gândește să zboare.

— După James Fenimore Cooper, spun. Un romancier american celebru care a scris cărți despre indieni care jucau baseball. Paul îmi aruncă o privire suspicioasă, aproape simpatică. Știe că m-am săturat de el și că s-ar putea să-l iau din nou peste picior. Deși pe lângă asta mai

văd în trăsăturile lui – așa cum am văzut și în alte dăți, când sunt scăldate de lumina pestriță – fața de adult cu care e foarte probabil să se aleagă: latră, gravă, ironică, poate credulă, posibil blajină, dar, după toate probabilitățile, nu prea fericită. Nu fața mea, ci așa cum ar fi fost a mea dac-aș fi fost mai puțin dotat cu potențial adaptativ.

— *Tu* te crezi un ratat? întreb, încetinind vizavi de Vânătorul de Cerbi, pregătindu-mă să cotesc pe alee printre două șiruri de molizi înalți în spatele cărora se află pensiunea mult dorită, cu verandele ei victoriene cufundate adânc în umbra sfârșitului de zi, cu scaunele mari la care am visat cu ochii deschiși ocupate aproape toate de câțiva călători mulțumiți, lăsând însă loc și pentru alții.

— La ce? întreabă Paul. Încă n-am avut destul timp ca să ratez. Încă învăț cum se face. Aștept să se deblocheze traficul. Lacul Otsego e acum lângă noi, liniștit și netulburat de vreo adiere de vânt, pierdut în aburul amiezii.

— La a fi pușți, ziceam. Adolescentu' curului. La ce-oi crede tu că ești acuma. Semnalizatoarele mele intră-n funcțiune, palmele mi se încleștează pe volan.

— Sigur, Frank, spune Paul cu aroganță, poate fără să știe cu ce e de acord.

— Ei bine, nu ești, zic. Așa că va trebui să vii cu altă imagine despre tine însuți, pentru că nu ești. Te iubesc. Și nu-mi spune Frank, ce naiba. Nu vreau ca fiul meu să-mi spună Frank. Mă simt de parc-aș fi tac'tu vitreg, ce dracu'. Ce-ar fi să-mi spui un banc. Mi-ar prinde bine un banc. La asta te pricepi.

Și atunci o tăcere bruscă, stelară, pune stăpânire pe amândoi în timp ce așteptăm să întoarcem, ca și cum o barieră grea ar fi fost atinsă, forțată fără rezultat, dar apoi depășită iute înainte să ne dăm seama ce și cum. Simt, nu știu de ce, că Paul stă să plângă sau măcar aproape să plângă – un eveniment la care n-am mai asistat de mult, de care s-a lăsat în mod oficial, dar la care ar putea încerca să revină doar de data asta, de dragul vremurilor de altădată.

Dar de fapt eu sunt cel care are ochii fierbinți și încețoșați, deși n-aș putea să vă spun din ce cauză (în afară de vârsta mea).

— Poți să-ți ții respirația încontinuu cincizeci și cinci de secunde? întreabă Paul în timp ce traversez șoseaua.

— Nu știu. Poate.

— Fă-o, spune Paul, uitându-se drept în ochii mei, fără nici o expresie. Oprește și tu mașina. Are o figură impenetrabilă și contemplă cu încântare o perspectivă ilară.

Așa că, în aleea umbrită care duce spre Vânătorul de Cerbi, o fac. Apăs frâna.

— Bine, mi-o țin. Să dea naiba să nu fie foarte amuzant. Am chef să beau ceva.

Își strânge gura și închide ochii, îi închid și eu pe ai mei și așteptăm împreună, în adierea aerului condiționat, în murmurul motorului și-n țăcănitul termostatului în timp ce număr o mie, două mii, trei mii...

Când am închis ochii, ceasul digital de pe bord arăta 5.14, iar când îi deschid arată 5.15. Paul e cu ochii deschiși, dar pare să numere în tăcere ca un habotnic care-i adresează niște rugăminți tainice lui Dumnezeu.

— Bine. Cincizeci și cinci. Care-i poanta? Mă grăbesc. Ridic piciorul de pe frână. „N-am știut că un căcat poate să-și țină respirația așa de mult?" Cam atât de grozavă e?

— Cincizeci și cinci de secunde, atâta durează primul șoc pe scaunul electric. Am citit asta într-o revistă. Ți s-a părut că timpul a trecut greu sau repede? Clipește la mine, curios.

— Personal mi s-a părut că a trecut destul de greu, spun abătut. Și n-a fost prea amuzant.

— Și mie la fel, spune el, pipăindu-și cu degetul conturul urechii rănite și căutându-se de sânge pe deget. Dar ar trebui să leșini.

— Ar fi mult mai bine, spun. Desigur, părinții se gândesc la moarte zi și noapte – mai ales când își văd copiii un singur weekend pe lună. Nu-i așa o mare surpriză că odraslele le calcă pe urme.

— Dacă ți-ai pierdut simțul umorului, ai pierdut tot, spune Paul pe un ton prefăcut oficial.

Atunci bag iar în viteză, iar pneurile alunecă pe ace de pin în sus, spre spațiul răcoros și (sper eu) aducător de fericire al Vânătorului de Cerbi. Se aude un dangăt de clopot. Văd în curtea laterală o clopotniță veche, trasă de o tânără femeie zâmbitoare cu tunică albă și tichie de bucătăreasă, care ne face cu mâna când apărem, exact ca într-un film de călătorie despre zilele fericite de vară în Cooperstown. Bag mașina înăuntru cu senzația că am întârziat și absența noastră a încurcat pe toată lumea, dar acum am sosit și totul poate începe.

9

Vânătorul de Cerbi e perfect, așa cum sperasem – o clădire spațioasă din epoca victoriană târzie, întortocheată, decrepită, cu mansarde galbene tăiate în zigzag, verande cu balustrade strunjite, scări scârțâitoare care dau în coridoare lungi, întunecoase, mirosind a dezinfectant, mici paturi-pereche din fontă, un ventilator de masă și o baie la capătul culoarului.

La parter e un living lung și adormitor, cu sofale străvechi îmbrăcate în huse, o spinetă Kimball veche și scorojită, o bibliotecă „iei o carte, pui alta în loc", unde cina e servită în sufrageria întunecoasă între orele 5.30 și 7.00 („Nu se servesc cine târzii, vă rugăm nu insistați!"). Cu toate astea și din păcate, nu există bar, nici cocteiluri din partea casei, nici canapele, nici televizor. (L-am înfrumusețat un pic, dar cine o să mi-o ia în nume de rău?) Și totuși mi se pare în continuare locul perfect în care un bărbat poate dormi cu un adolescent în aceeași cameră fără să dea de bănuit.

Nebăut deci, mă întind pe salteaua prea moale în timp ce Paul se duce „să exploreze". Îmi relaxez mușchii fălcilor, îmi răsucesc un pic spatele, îmi răsfir degetele de la picioare în adierea ventilatorului de pe masă și aștept ca somnul să coboare pe furiș asupra mea ca un aborigen din întunericul unui hățiș. În acest scop mă apuc iar să împletesc între ele frânturi de fraze absurde, care-mi picură în minte ca un anestezic. *N-ar strica s-o scuturăm de praf pe Sally Caldwell a noastră... Îmi pare rău că ți-am gonit erecția, lenețule... Phogg Allen, fața lungă... mănâncă-ți fața... Trebuie c-ai fost un Doctor Jivago tare frumos, străinule, în Susquehanna...* Și dispar într-un tunel de întuneric înainte să apuc măcar să mă bucur de el.

Și apoi, mai repede decât aș fi vrut, ies la suprafață – amețit, cu capul învârtindu-mi-se în întuneric, singur, fără fiul meu prin preajmă.

Rămân un timp nemișcat, în timp ce o briză răcoroasă dinspre lac se rotește iute printre molizi și ulmi și pătrunde în cameră în zumzetul slab al ventilatorului. Undeva în apropiere, un felinar contra insectelor arde, unul după altul, țânțarii uriași cât niște avioane Sabre din pădurile de nord, iar deasupra mea, pe tavan, un detector de fum își transmite micul semnal de avertizare în întuneric.

La câteva etaje mai jos aud zgomot de farfurii și furculițe, scârțâit de scaune, râsete înfundate urmate de pași târșâiți în sus pe scări pe lângă ușa mea, zgomotul unei uși închise și, imediat, al apei trase la o toaletă – un jet de apă pleoscăind în conducte. Apoi ușa se deschide iar și niște pași mai apăsați se pierd în noapte.

Aud printr-un perete pe cineva sforăind cum trebuie să fi sforăit și eu – răsuflând hârâit, sârguincios, profund. Cineva cântă *Inchworm* la spinetă. Aud cum se deschide portiera unei mașini în parcarea cu pietriș de sub fereastra mea – *ping, ping, ping*-ul înăbușit al senzorului de ușă deschisă – apoi un bărbat și o femeie vorbind cu voci scăzute, tandru.

— E ieftin ca braga aici, zău așa, spune bărbatul în șoaptă, de parcă nimeni n-ar trebui să afle.

— Mda, și ce-i cu asta? spune femeia, apoi chicotește. Ce să facem aici?

— În alte părți ce faci? spune el. Mergi la pescuit, joci golf, iei cina, îți fuți nevasta. Exact ca acasă.

— Aleg varianta numărul patru, spune ea. De *asta* nu prea am parte acasă. Chicotește iar. Apoi buf, se trântește portbagajul; țâr, e activată o alarmă de mașină; scârț, picioarele lor calcă pietrișul îndreptându-se spre lac. Vorbesc despre case. Știu. Mâine o să caște ochii la vitrine, o să discute cu un agent, o să se uite pe cataloage, o să vadă o casă, poate două, ca să-și facă o idee, o să discute despre un posibil „avans", apoi o să se îndepărteze visători în jos pe Main Street și n-o să se mai gândească niciodată la asta. Deși nu se întâmplă așa tot timpul. Unii semnează cecuri mamut, își mută calabalâcul, își organizează vieți noi în două săptămâni – și abia *apoi* se gândesc mai bine la toată povestea, după care scot iar casa la vânzare prin aceeași agenție imobiliară și-o iau în barbă cu prețul transportului, plătesc o penalizare pentru că au achitat prea devreme și, în felul ăsta, în procesul de eroare și corijare, economia rămâne vioaie. În sensul ăsta, imobiliarele nu înseamnă să-ți găsești casa visurilor, ci să scapi de ea.

Mă gândesc melancolic la Paul și mă întreb unde poate umbla într-un oraș bizar, dar nepericulos, după căderea nopții. Poate că a devenit amic pe viață cu cei din gașca jucătoare de *Hacky Sack* de pe Main colț cu Chestnut și s-au mutat cu toții la un restaurant dubios pentru niște cartofi țărănești, vafe și burgeri pe banii lui. Până la urmă, s-ar putea să fie privat de apartenența precisă la un grup de semeni în Deep River – unde toată lumea e suficient de coaptă ca să fie cel puțin adultă. În Haddam i-ar fi mai bine.

— Ce naiba, aud pe cineva zicând – o voce nazală de femeie, în timp ce urcă scările scârțâitoare spre etajul al treilea. I-am zis lui

Mark – Merk – de ce nu se poate muta și ea în Cities, unde am avea-o sub ochi, și atunci tati n-ar mai trebui să bată atâta drum pentru dializă? E total neajutorat fără ea.

— Și Mark ce-a zis la chestia asta? răspunde o altă voce de femeie la fel de nazală, lipsită de interes real – târșâindu-și greoi picioarele pe coridor, pe lângă ușa mea.

— O, știi cum e Mark. Un mare idiot. O cheie în broască, o ușă deschizându-se în fund. N-a zis nimic propriu-zis. Buf.

Pentru că am dormit îmbrăcat (un lux pe care nu mi l-am putut refuza), îmi schimb doar cămașa, îmi pun pantofii, mă aplec în față și în spate, tropăi buimac până la baia comună ca s-o cercetez și să mă spăl pe față, apoi cobor agale la parter ca să arunc o privire, să-l găsesc pe Paul și să cer ceva sugestii legate de cină; deja am ratat-o pe cea de la pensiune: spaghete, salată, pâine cu usturoi și tapioca, toate mult lăudate pe „Foaia săptămânală de comentarii" de pe măsuța mea de toaletă. („Mmmmmm", suna un comentariu scris în creion de un fost client.)

În salonul lung, acoperit cu mochetă maro, toate lămpile vechi de hârtie ard vesel și mai mulți clienți sunt cufundați în jocuri de gin sau Clue ori citesc ziare sau cărți în bibliotecă, dar nu sunt prea vorbăreți. O lumânare cu aromă prea puternică de scorțișoară fumegă undeva, iar deasupra șemineului rece atârnă un portret neclar, înalt de aproape doi metri, al unui bărbat îmbrăcat din cap până-n picioare în piele, cu o expresie prostească, distonantă pe fața lui în formă de U. E însuși Vânătorul de cerbi. Un tip masiv, în vârstă, cu urechi lungi, mâini ca niște cârnați și cu aer de suedez trăncănește de zor cu un japonez pe un ton confidențial despre „operații chirurgicale invazive" și extremele pe care ar fi dispus să le suporte ca să le evite. Iar în celălalt colț al camerei, o femeie căloasă, între două vârste, cu accent din sud, îmbrăcată într-o rochie cu buline albe și roșii stă la pian, vorbind prea tare cu altă femeie, care poartă un guler cervical din material spongios. Ochii femeii cu buline scrutează camera lungă, în dorința de a ști cine ar putea să asculte și să se fi amuzat la culme de ceea ce tolocănește ea, și anume dacă poți avea încredere într-un bărbat arătos însurat cu o femeie cam urâțică.

— Primul lucru pe care l-aș face io ar fi să trântesc un mare lacăt pe dulapul cu porțelanuri, spune ea cu voce stridentă. Mă observă cum stau în prag și contemplu mulțumit tabloul vieții tihnite de pensiune (exact ca în fantezia oricărui viitor proprietar: toate camerele pline, chitanțele de la toate cărțile de credit puse deoparte în seif, fără

rambursări, toată lumea în pat înainte de ora zece). Ochii ei scapără spre mine. Mă privește cu o expresie turbată, cu niște dinți lungi, și-mi face cu mâna de parcă m-ar cunoaște din Bogalusa sau Minter City – poate că recunoaște pur și simplu un confrate sudist (ceva din postura docilă, șovăielnică a umerilor mei mă trădează probabil).

— Hei, tu! Da, da! Vino încoace, te văd, strigă ea spre ușă, cu inelele scânteind, brățările zăngănind, dinții strălucind. Îi fac cu mâna binevoitor, dar, temându-mă că voi sfârși lângă pian cu creierii terci, fac discret un pas înapoi și ies pe ușă, apoi mă grăbesc spre holul de sub scară ca să dau niște telefoane.

Mi-ar plăcea fără îndoială s-o sun pe Sally și *ar trebui* să sun după mesaje. S-ar putea ca Markhamii să se fi dat pe brazdă și să fi primit un semn de la Karl că pericolul a trecut. Din fericire, subiectele astea mi-au ieșit din cap timp de câteva ore, dar n-am remarcat să mă fi ales cu cine știe ce ușurare din treaba asta.

Cineva (fără îndoială bătrâna puicuță din sud) a început să cânte *Lullaby of Birdland* într-un tempo lent și lugubru, astfel că toată atmosfera de la parter pare brusc calculată așa încât să-i gonească pe toți la culcare.

În așteptarea mesajelor, mă holbez la o diagramă care ilustrează cei cinci pași prin care se poate salva un om care se sufocă și răsfoiesc un teanc de bilete roz la un restaurant cu program artistic din Susquehanna, Pennsylvania. *Annie Get Your Gun* se joacă chiar în seara asta, iar teancul de fluturași de pe măsuța cu telefonul răsună de laudele criticilor: „Toată lumea e în mare formă." – *Press and Sun Bulletin,* Binghamton; „«Cats», fă pași" – *Times* din Scranton; „Fata asta are picioare, nu glumă" – *Republican* din Cooperstown. Nu mă pot abține să nu-mi imaginez cronica lui Sally: „Gașca mea de muribunzi de premieră pur și simplu nu se mai sătura. Am râs, am plâns, să murim și alta nu" – *Curtain Call Newsletter.*

Biip. „Alo, domnule Bascombe, aici Fred Koeppel, vă sun iarăși din Griggstown. Știu că e sărbătoare, dar aș vrea să demarez treaba cu casa mea cât mai repede. Poate v-o arăt luni dacă ne înțelegem la comision..." Clic. Bine zis.

Biip. „Bună, Frank. Sunt Phyllis." Pauză ca să-și dreagă glasul, de parcă tocmai s-ar fi trezit din somn. „East Brunswick a fost un coșmar *total.* Total. De ce nu ne-oi fi zis, ce Dumnezeu? Lui Joe i-a căzut moralul după prima casă. Cred că s-ar putea să-l pască o mare cădere. Deci în orice caz, ne-am mai gândit la casa Hanharan, apropo de care sunt gata să mă răzgândesc, așa cred. Nimic nu e veșnic. Dacă nu ne place, putem s-o vindem și gata. Oricum, lui Joe i-a plăcut. O să trec peste

frica de închisoare. Sunt aici, într-o cabină telefonică." O schimbare gravă intervine în vocea ei (care înseamnă ce?). „Joe doarme. Sinceră să fiu, eu beau ceva la bar, la Raritan Ramada. Ce mai zi. Ce *mai* zi." Din nou o pauză lungă, care ar putea reprezenta o evaluare a menajului Markham. „Aș vrea să vorbesc cu tine. Dar. Sper să primești mesajul în seara asta și să ne suni mâine-dimineață ca să-i putem face oferta lui moș Hanrahan. Îmi pare rău că Joe e așa un dobitoc. Nu-i ușor să te-nțelegi cu el, îmi dau seama." O a treia pauză, în timpul căreia o aud spunând cuiva „Mda, sigur". Apoi: „Sună-ne la Ramada. 201-452-6022. Probabil că o să stau până târziu. Nu mai suportam celălalt loc. Sper că tu și fiul tău aveți ocazia să împărtășiți o grămadă de lucruri." Clic.

În afară de melancolia alcoolizată (pe care o ignor), nu-i nici o mare surpriză în treaba asta. East Brunswick e renumit pentru uniformitatea posomorâtă, ieftină, de serie. Nu e o alternativă viabilă nici măcar pentru Penns Neck, deși mă mir că Markhamii s-au dat pe brazdă așa de repede. Păcat că nu și-au luat liber în seara asta și nu s-au repezit la Susquehanna pentru *Annie* și niște pui picant. Ar fi râs, ar fi plâns, iar Phyllis ar fi găsit metode de a începe să treacă peste frica de închisoarea din curtea ei. Desigur, nu m-aș mira dacă „locuința lui moș Hanrahan" ar fi deja istorie imobiliară. Lucrurile bune nu stau s-aștepte până despică tembelii firele de păr, nici măcar în economia asta.

Dau imediat un telefon la Penns Neck, să-i spun lui Ted să fie pe fază pentru o ofertă dimineață, la prima oră. (O s-o pun pe Julie Loukinen s-o transmită.) Dar telefonul sună și sună și sună și sună. Mai formez o dată, cu grijă să-mi reprezint în minte fiecare cifră, apoi îl las să sune de vreo treizeci de ori în timp ce privesc absent de-a lungul holului, peste pendula veche și portretul generalului Doubleday, prin ușa cu plasă deschisă în noapte și mai departe, printre copaci, la licăririle de diamant ale unei pensiuni mai mari și mai somptuoase de vizavi, de pe malul lacului, un loc pe care după-amiază nu l-am văzut. La ferestre se vede o lumină caldă, iar mașini cu farurile aprinse vin și pleacă parcă de la un cazinou șic dintr-o țară îndepărtată de pe malul mării. Afară, pe veranda Vânătorului de Cerbi, spetezele înalte ale masivelor balansoare Adirondack se leagănă în timp ce ceilalți oaspeți își iau nestingheriți cina cu spaghete, deja somnoroși, murmură și râd pe înfundate de ziua care a trecut – ceva caraghios nevoie mare cu care a apărut fiul cuiva în fața bustului lui Heinie Manusch, altceva despre avantajele și dezavantajele deschiderii unui centru copiat într-un oraș cât ăsta, încă ceva despre guvernatorul Dukakis, pe care altcineva, probabil un tovarăș democrat, îl numește în glumă „lăbarul ăla din Beantown".

Dar în Penns Neck nimic. Poate că Ted a șters-o peste gard, la o zi a porților deschise de Ziua Independenței.

Încerc la Sally, pentru că mi-a spus să sun și pentru că am de gând să reînnod relațiile noastre amoroase din clipa în care-l las pe Paul în Gotham, un moment care pare acum la multe ore și mile depărtare, dar nu e. (Cu copiii, totul se întâmplă într-o clipită; nu există niciodată acum, doar atunci, după care rămâi întrebându-te ce s-a întâmplat și încercând să-ți dai seama dacă se mai poate întâmpla o dată, ca să și conștientizezi de data asta.)

— Bu-nă, spune Sally pe un ton vesel și vioi, de parcă tocmai s-a întors din curte, unde a atârnat rufe la uscat pe o sfoară însorită.

— Bună, spun, ușurat și înveselit că primesc de undeva un răspuns. Tot eu sunt.

— Tot eu sunt? Ei. Bun. Ce mai faci, Eu? Tot cam absent? E o noapte minunată pe plajă. Tare-aș vrea să te absentezi până aici. Sunt pe verandă, ascult muzică, în seara asta am mâncat ciuperci și salată de cicoare și am băut niște fumé blanc Duck's Wing bun. Sper că voi doi vă simțiți minunat, oriunde ați fi. Unde sunteți?

— În Cooperstown. Și da, ne simțim minunat. E grozav. Ar trebui să fii și tu aici. Îmi închipui un picior lung și lucios și un pantof (auriu, în mintea mea) atârnând peste balustrada verandei ei în întuneric, un pahar mare cu lichid spumos în mâna ei leneșă (o noapte de sărbătoare pentru bețivance).

— Ai musafiri? Tăișul de cuțit al neliniștii îmi pătrunde în voce; până și eu îl aud.

— Nu. Nici un musafir. Nici un admirator nu-mi escaladează zidurile în seara asta.

— Asta-i bine.

— Probabil, spune ea, dregându-și glasul exact cum făcuse Phyllis. Extrem de drăguț din partea ta că mă suni. Îmi pare rău că te-am întrebat de fosta nevastă azi. Am fost indiscretă și insensibilă. Nu mai fac niciodată.

— Eu tot aș vrea să vii încoace. Nu e chiar adevărat, dar nici departe de adevăr nu e. (Oricum, sunt sigur că n-o să vină.)

— Ei, spune Sally, de parcă ar zâmbi în întuneric, cu vocea slăbindu-i o clipă, apoi revenind în forță. Mă gândesc foarte serios la tine, Frank. Chiar dacă ai fost foarte mojic sau cel puțin ciudat azi la telefon. Poate că nu te-ai putut abține.

— Poate că nu, zic. Dar e minunat. Și eu m-am gândit serios la tine.

— Zău?

— Să fii convinsă. Cred că azi-noapte noi doi am ajuns la o răscruce și de-acolo am greșit drumul. Ceva din zgomotul de fond din South Mantoloking mă face să cred că aud valuri suspinând și asaltând plaja, un zgomot binecuvântat după care tânjesc aici, în holul încins al Vânătorului de Cerbi – deși e posibil ca Sally să aibă pur și simplu niște baterii slabe la telefonul fără fir.

— Cred că ar trebui să facem unele chestii în cu totul alt fel.

Sally ia o gură din fumé blanc-ul ei chiar în receptor.

— M-am gândit la ce ai spus despre a iubi pe cineva. Și mi-am zis că ai fost foarte sincer. Dar a sunat și foarte rece. Nu te consideri rece, nu-i așa?

— Nimeni nu mi-a spus că aș fi. Mi s-a vorbit despre o mulțime de alte defecte. (Despre unele destul de recent.) Persoana care cântă *Lullaby of Birdland* în living se oprește și trece direct la *Hoinarul fericit* într-un *tempo rapid allegretto*, cu notele grave de bas fade și metalice. Cineva ține ritmul bătând din palme timp de două măsuri, apoi abandonează. Afară, pe verandă, un bărbat râde și exclamă:

— Cred că și eu sunt un hoinar fericit.

— Deci azi m-am simțit pur și simplu ciudat toată după-masa, spune Sally. Apropo de ce-ai zis tu și de ce ți-am zis eu, că ai o natură volatilă și neangajată. Chiar *așa* și e. Dar dacă am sentimente puternice pentru tine, n-ar trebui să le urmez, pur și simplu? Dacă am ocazia? Cred că pricepeam mai bine lucrurile când eram mai tânără. Cu siguranță credeam că pot schimba cursul lucrurilor, dacă vreau. N-ai zis tu că ai nu-știu-ce în valuri față de mine? Era cu valuri.

— Am zis că sunt atras de tine în valuri. Și așa e. Poate că în momentul ăsta putem depăși partea cu natura volatilă și neangajată. Cineva – o femeie – începe să cânte tare *Balls-de-reee, balls-de-rah* cu o voce tremurătoare și râzând. Probabil moara stricată îmbrăcată în buline care mi-a aruncat privirea aia barbară.

— Ce înseamnă asta, atracție în valuri? întreabă Sally.

— E greu de exprimat în cuvinte. Totuși, e puternică și durabilă. De asta sunt sigur. Cred că e mai greu să te exprimi în legătură cu ceea ce-ți place decât cu ceea ce nu-ți place.

— Ei, spune Sally aproape cu tristețe. Azi-noapte am crezut că sunt pe un val care mă trage spre tine. Doar că n-a fost așa. Așa că nu sunt foarte sigură. La asta m-am tot gândit.

— Nu-i rău dacă te trage spre mine, nu?

— Nu cred. Dar mă stresez pe chestia asta și nu sunt obișnuită să mă stresez. Nu-mi stă în fire. M-am urcat în mașină și m-am dus tocmai

la Lakehood şi am văzut *Morţii*. Apoi mi-am mâncat singură cicoarea şi ciupercile la Johnny Mantassa, unde ne-am întâlnit noi prima oară.

— Te-ai simţit mai bine? întreb, pipăind două bilete de intrare la *Annie*, întrebându-mă dacă un personaj din *Morţii* i-a amintit de mine.

— Nu până la capăt. Nu. Tot n-am înţeles dacă fluxul imuabil e către tine sau departe de tine. E o dilemă.

— Te iubesc, spun, spre uluirea mea totală. Un altfel de val tocmai m-a tras cu el într-o apă foarte adâncă şi poate tulbure. Cuvintele astea nu sunt neadevărate sau nu par neadevărate, dar nu trebuia să le spun chiar în momentul ăsta (deşi numai un dobitoc şi le-ar retrage).

— Scuză-mă, spune Sally, în mod destul de rezonabil. Ce e? Ce?

— M-ai auzit. Pianistul din living cântă *Hoinarul fericit* mult mai tare acum – pur şi simplu zăngăne în neştire. Japonezul care a auzit tot ce se putea despre operaţiile chirurgicale invazive iese din living zâmbind, dar încetează să zâmbească imediat ce păşeşte pe coridor. Mă vede şi clatină din cap de parcă el e vinovat pentru muzica de alături care acum nu se mai opreşte. Se îndreaptă spre scările din faţă. Paul şi cu mine îi vom mulţumi lui Dumnezeu că stăm la etajul al treilea.

— Ce vrea să însemne asta, Frank?

— Pur şi simplu mi-am dat seama că voiam să ţi-o spun. Aşa că ţi-am spus-o. Nu ştiu chiar tot ce vrea să însemne – asta ca să mă exprim elegant –, dar ştiu că ceva tot înseamnă.

— Dar nu mi-ai spus tu că trebuie să inventezi pe cineva ca să-l iubeşti? Şi n-ai zis că asta-i o perioadă din viaţa ta de care mai târziu probabil că nici n-o să-ţi mai aduci aminte?

— Poate că perioada aia s-a încheiat sau se transformă în altceva. Faptul că am spus asta îmi provoacă nervi şi greaţă. Dar pe tine oricum nu te-aş inventa. Nici măcar nu se poate. Ţi-am spus asta azi după-masă.

Mă întreb, totuşi, ce-ar fi fost dac-aş fi pus „nu" în faţa verbului? Ce-ar fi fost atunci? Oare aşa evoluează lucrurile la vârsta mea? Împleticindu-se *în* întuneric, *afară* din lumină? Descoperi că iubeşti pe cineva încercând să nu pui un „nu" în faţa verbului? Deloc motivat de *sinele* tău sau de ceea ce *este?* Dacă-i aşa, nu e bine.

Pe fir se instalează un moment de pauză, timp în care Sally, cum era şi firesc, reflectează. Mă interesează foarte tare dacă e posibil să mă iubească şi ea, din moment ce la ea asta s-ar putea să aibă altă semnificaţie, ceea ce ar fi bine. Am putea astfel atenua neînţelegerile. Dar nu întreb nimic.

Hoinarul fericit se sfârşeşte apoteotic, după care în cameră se lasă o tăcere totală, uşurată. Îl aud pe japonez târşâindu-şi picioarele pe holul

scârțâitor de deasupra mea, apoi zgomotul unei uși care se închide. Aud zăngănit și frecat de vase dincolo de perete, în bucătărie. Afară, pe veranda întunecoasă, balansoarele mari se leagănă încă, în timp ce ocupanții lor se zgâiesc fără îndoială indispuși vizavi, la pensiunea mai cochetă, care e prea luxoasă pentru ei și probabil că nici nu merită banii.

— E foarte ciudat, spune Sally, dregându-și iar glasul ca și cum ar vrea să abată discuția de la iubire, ceea ce-mi convine de minune. După ce am vorbit azi cu tine, care cine știe pe unde erai, și înainte să mă duc să văd *Morții,* m-am plimbat pe plajă un pic – m-ai întrebat tu de butonii lui Wally și mi s-a năzărit treaba asta. Și când m-am întors am sunat-o pe maică-sa în Lake Forest și i-am cerut să-mi spună unde e. Dintr-un motiv sau altul mi-a trecut prin cap că ea a știut întoteauna și n-a vrut să-mi spună. Asta a fost marele secret, până la urmă. Și eu nici măcar n-am fost vreodată genul de om care să creadă că *există* vreun mare secret. (Spre deosebire de Ann, de pildă.)

— Și ea ce ți-a zis? Asta ar putea fi o nouă și interesantă cută în tapiserie. *Wally, partea a doua.*

— Nu știa unde e. Ba chiar s-a pus pe plâns la telefon, biata bătrânică. A fost groaznic. *Eu* am fost groaznică. Mi-am cerut scuze, dar sunt sigură că nu m-a iertat. Eu sigur nu m-aș ierta. Ți-am zis că uneori pot fi crudă.

— Te-ai simțit mai bine?

— Nu. Trebuie doar s-o las baltă și gata. Tu poți și acum s-o mai vezi pe fosta soție, chiar dacă nu vrei. Nu știu cum e mai bine.

— Cred că de-aia scrijelesc oamenii inimi pe copaci, spun și mă simt ca un prost pentru că am spus-o, dar și nefericit preț de o clipă, de parc-aș fi ratat iarăși un soi de șansă. Ann pare cu atât mai volatilă și mai departe tocmai pentru că e materială și nici măcar foarte departe.

— Mi se pare că îmi lipsește inteligența, spune Sally, ignorându-mi observația despre copaci. Ia o gură de vin, lovind telefonul cu marginea paharului. Poate că manifest primele simptome de ceva. Eșecul de a aduce o contribuție semnificativă la cursul lumii care mă face să-mi plâng de milă.

— Nu-i câtuși de puțin adevărat, spun. Ajuți oameni care sunt pe moarte și-i faci mai fericiți. Ai o contribuție dată dracului. Mult mai mare decât a mea.

— De obicei femeile nu trec prin criza vârstei mijlocii, nu? spune ea. Deși poate femeile singure au.

— Mă iubești? comit imprudența să întreb.

— Măcar ai vrea?

— Normal. Mi s-ar părea grozav.

— Nu crezi că sunt prea moale? Eu cred că sunt foarte moale.

— Nu! Nu cred că ești moale. Cred că ești minunată. Nu știu din ce motiv, receptorul mi s-a lipit tare de ureche.

— Eu cred că sunt moale.

— Poate ești moale în ceea ce mă privește. Sper că nu, iar privirea îmi alunecă iar pe micul teanc de bilete roz la restaurantul cu program artistic. Sunt, acuma văd, pentru 2 iulie 1987 – exact acum un an. „Dacă e pe gratis, cât de bun poate fi?" – Frank Bascombe.

— *Aș vrea* să știu ceva. S-ar putea foarte bine să vrea să știe multe.

— Îți spun orice. Fără rețineri. Tot adevărul.

— Spune-mi, de ce ești atras de femeile de vârsta ta? Asta trimite în urmă la o conversație pe care am avut-o în excursia noastră de toamnă năpădită de tristețe, când ne-am dus la Vermont să admirăm frunzele, să mâncăm costițe prea prăjite și să așteptăm la cozi interminabile ca să ne urcăm în diferite autobuze pentru ca mai târziu să ne retragem spre casă într-o tăcere sterilă cu iz stătut. La dus, cu elanul de la început de drum, i-am explicat, spontan și fără să fiu întrebat, că femeile mai tinere (nu mai țin minte la cine mă refeream, dar era cineva la douăzeci și ceva de ani, fără prea multă minte) voiau mereu să mă înveselească și să mă consoleze, doar că sfârșeau prin a mă plictisi de moarte, pentru că nu voiam să fiu consolat și eram suficient de vesel și singur. Goneam în sus pe Taconic și am spus mai departe că definiția de manual a maturității pare să fie faptul că renunți s-o mai faci pe majoreta pentru persoana pe care o iubești și-o iei sau îl iei pur și simplu așa cum e – cu condiția să-ți placă de ea (sau de el). Sally nu spusese nimic atunci, ca și cum ar fi considerat că inventez ceva doar de dragul ei și n-ar fi interesat-o. (De fapt, s-ar putea să mă fi autoeducat deja să nu mai inventez *oameni* în scopul de a-i iubi.)

— Mă rog, spun, conștient că puteam strica totul cu o turnură ineptă de frază, femeile mai tinere vor întotdeauna ca totul să iasă bine și lasă dragostea să depindă de asta. Dar unele lucruri n-au cum să iasă și cu toate astea poți să iubești pe cineva.

Din nou se lasă tăcerea. Iar mi se pare că aud valurile spumegând ușor pe pietrișul nisipos.

— Nu cred că e tocmai ce-ai spus toamna trecută, spune Sally.

— Dar e pe-aproape, răspund, și asta am vrut să spun și asta vreau să spun acum. Dar ție ce-ți pasă? Ești de vârsta mea sau aproape. Și nu iubesc pe altcineva. (În afară de fosta mea soție, ceea ce nu se pune.)

— Cred că mi-e teamă că mă faci să par altfel decât sunt. Poate că tu crezi că există pe lume o singură persoană potrivită pentru fiecare dintre noi, aşa că o tot inventezi. Nu că m-ar deranja să-mi fie îmbunătăţită imaginea, doar că trebuie să ţii cont şi de însuşirile mele personale.

— Trebuie să mă las de inventat oameni, spun simţindu-mă cu musca pe căciulă, regretând că mi-am dezvăluit vreodată gândul ăsta. Şi nu cred că există doar o singură persoană pentru fiecare. Cel puţin aşa sper, pentru că deocamdată nu m-am descurcat prea grozav.

— Iar sunt artificii aici, pe apă, spune Sally visătoare. E foarte drăguţ. Poate că sunt eu prea suspicioasă în seara asta. M-am bucurat că ai sunat.

— Eu *încă* mă bucur bine, spun şi pe neaşteptate, femeia osoasă, cu mutră de cal care a chinuit de moarte pianul iese cu paşi mari în hol şi-şi aruncă ochii de-a lungul coridorului fixându-mă cu privirea, cum stau sprijinit de perete peste măsuţa cu telefonul. E însoţită de femeia dolofană cu gulerul cervical, pe care fără îndoială că a pus-o să cânte *Balls-de-ree, balls-de-rah*. Îmi mai aruncă o privire fioroasă încruntând din sprâncene, de parc-aş fi exact unde se aştepta să fiu, scufundat până peste cap în discursul amăgitor al unei nevestici angelice şi neştiutoare.

— Auzi. Vorbesc de la un telefon public. Dar mă simt mult mai bine. Vreau doar să ne vedem mâine, asta dacă nu ne putem vedea în zece minute.

— Unde? întreabă Sally cu o voce mică, încă suspicioasă.

— Oriunde. Spune tu. O să vin acolo cu un Cessna. Cele două femei rămân în picioare în holul luminat, făcându-mi ochi dulci şi trăgând cu urechea fără jenă.

— A rămas tot aşa, că-l duci pe Paul la tren în New York?

— Până-n ora şase, zic, întrebându-mă unde ar putea fi Paul în clipa asta.

— Păi pot să iau trenul şi să ne vedem acolo. Mi-ar face plăcere. Aş vrea să petrec 4 Iulie cu tine.

— Ştii, e sărbătoarea mea nereligioasă preferată. Sunt încântat să aud că e drăguţă, chiar şi aşa precaută, deşi e posibil să pară mai drăguţă decât e de fapt. (Trebuie să fac ordine printre toate declaraţiile şi sperjururile pe care le-am comis în ultimele zece minute.)

— Dar tot nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Oh. Îşi trage nasul o dată. Nu cred că e foarte uşor să rămână omul lângă tine. Şi nu cred c-aş fi o bună iubită pe termen lung sau o bună soţie pentru un astfel de om. Am mai avut un soţ lângă care era greu să rămâi.

— Nici o problemă, zic. Dar n-oi fi acuma la fel de intangibil ca Wally! Wally cel dispărut de aproape douăzeci de ani, ce naiba!

— Nu-i nici o problemă? Dacă nu sunt o iubită sau o soție prea bună? Se oprește să se gândească la această idee năstrușnică. Ție nu-ți pasă sau pur și simplu nu vrei să mă supui la nici un fel de presiune?

— Îmi pasă, spun. Dar să-ți spun drept m-aș bucura să aud o vorbă bună, oricare ar fi aia.

— Nu contează doar cum o spui, spune Sally, foarte oficial. Și oricum n-aș ști ce să spun. Nu cred că ne gândim la același lucru când spunem același lucru. (Mă așteptam la asta.)

— E bine și așa. Câtă vreme nu ești sigură că *nu* mă iubești. Am citit undeva o poezie care zicea că dragostea perfectă e atunci când nu știi că ești îndrăgostit. Poate că așa e.

— Vai de mine, spune ea, pe un ton încărcat de tristețe. E prea complicat, Frank, și nu diferă prea mult de ce s-a întâmplat azi-noapte. Nu e prea încurajator pentru mine.

— E altfel, pentru că mâine o să te văd. Ne întâlnim la șapte la Rocky and Carlo pe Thirty-third colț cu Seventh. De-acolo o luăm de la zero.

— Mă rog, spune ea. Facem o înțelegere contractuală prin care stabilim că suntem îndrăgostiți? Asta facem?

— Nu, nu facem asta. Dar e o înțelegere bună, totuși. De data asta, toate cărțile sunt pe masă. Ea râde. Apoi încerc să râd și eu, dar nu pot și sunt nevoit să mă prefac.

— Bine, bine, spune ea, pe un ton nu prea optimist. Ne vedem mâine.

— Poți să fii sigură, spun pe un ton mai potrivit. Apoi închidem. Dar imediat cum ea închide, iau mâna de pe buton și urlu în receptorul mort:

— Carevasăzică ești un cretin împuțit, nu? Ei bine, martor mi-e Domnul, o să pun să fii omorât până de Ziua Muncii. Arunc o privire răutăcioasă spre cele două femei, care stau în cadrul ușii, măsurându-mă atente.

— Ne vedem în iad, mai urlu în receptorul mort și trântesc telefonul în timp ce femeile se întorc și se grăbesc în sus pe scări spre camerele lor.

Arunc rapid o privire pe verandă, să văd dacă Paul e acolo. Nu e – a mai rămas un singur jucător de gin, care, deși adormit, reușește totuși să se legene în continuare cu balansoarul. Dau o tură de recunoaștere prin sufrageria plină de mirosuri, unde lumina arde încă și servanta mare, de internat e curățată și lucește vag după ce a fost ștearsă cu o cârpă unsuroasă. Prin ușa dublă a bucătăriei, care stă deschisă în fundul sălii,

o văd pe femeia tânără care bătuse clopotul pentru cină, care avea o tichie de bucătar pe cap și ne făcuse cu mâna când am sosit cu Paul. Stă la o masă lungă de metal în lumina tulbure, fumând o țigară și răsfoind o revistă, cu mâna pe o cutie de Genny și tichia de bucătar în față. În mod evident e cufundată în propriul moment de relaxare binemeritată în intimitate. Dar nimic nu m-ar face mai fericit decât o farfurie de spaghete reîncălzite rămase de la cină cu vreo două felii de pâine cu usturoi, fie ele cât de reci, și poate și o bere pentru mine. Aș mânca chiar aici, în picioare, sau aș duce pe furiș o farfurie în camera mea, pe scara din dos, ca să nu afle ceilalți clienți. („Dup-aia o să se trezească toți că vor să cineze târziu și o să tot servim cina de-acum până la Crăciun. E greu să-ți dai seama unde trebuie să pui piciorul în prag în astfel de chestiuni" – ceea ce e, firește, adevărat.)

— Bună, îi spun în pragul ușii de la bucătărie, dintr-o cameră în alta, pe un ton mai sfios decât aș fi vrut.

Tânăra femeie – care poartă încă o tunică țeapănă de bucătar, pantaloni largi de uniformă și o eșarfă roșie la gât – se întoarce și-mi aruncă o privire sceptică, neprietenoasă. În fața ei stă o scrumieră rotundă de tablă, lângă un pachet de Winston. Se uită în spate și-și scutură țigara pe marginea scrumierei.

— Cu ce te pot ajuta? spune fără să se uite la mine. Fac câțiva pași minusculi în direcția ușii. De fapt, urăsc să fiu eu ăla care cere să aibă parte de tratament preferențial, care vrea să cineze târziu, care vrea să i se aducă rufele fără bon de plată și să i se schimbe cauciucurile în după-masa *asta* pentru că trebuie să ajungă la Buffalo de dimineață și cel din stânga față pare să se uzeze cam neuniform. Prefer să stau la locul meu obișnuit, la coadă. Doar că în seara asta, după ora 22, uzat eu însumi neuniform după o zi lungă, amețitoare cu fiul meu, sunt dispus să mă fofilez și eu, cum face toată lumea.

— Ziceam că poate îmi recomandă și mie cineva un loc bun de luat cina, zic, cu o privire gen de-fapt-știi-tu-ce-vreau-să-spun. Ochii mei obosiți scrutează partea de bucătărie care se poate vedea: un răcitor uriaș, o plită Vulcan cu opt ochiuri, o mașină de spălat vase mătăhăloasă, argintie, cu ușa deschisă, patru chiuvete mari, uscate ca deșertul, în timp ce toate ustensilele – oale, cratițe, tigăi, teluri, linguri – stau atârnate ca niște arme pe un rastel de pe peretele din fund. Nu văd nicăieri o farfurie cu spaghete calde încă, cu o coadă metalică de lingură înfiptă în vârf. Nici urmă de mâncare pe-aici.

— Bucătăria de la Tunnicliff se închide la nouă. Bucătăreasa aruncă o privire ceasului de la mână şi clatină din cap fără să ridice ochii. Ai venit cu o oră prea târziu. Îmi pare rău că-ţi dau eu vestea.

E o nucă mai tare decât aş fi crezut. Păr blond şi creţ, piele albă, pe care nu pare s-o vadă prea des soarele, pătată pe unde nu se vede deocamdată, gât şi încheieturi mici şi groase şi sâni rătăcitori pe care uniforma de bucătăreasă nu prea-i ţine în frâu. Fără îndoială, are douăzeci şi nouă de ani, un copil acasă la care nu se grăbeşte să se întoarcă şi, după toate probabilităţile, vine la serviciu cu un Harley masiv. (Aproape sigur e gagica administratorului pensiunii.) Dar oricare ar fi aranjamentul, nu o face uşor de îmbunat.

— Ai vreo idee mai bună? Ca la comandă stomacul meu scoate un ghiorăit audibil.

Trage un fum din Winstonul ei, întoarce puţin capul într-o parte şi suflă fumul în direcţia cealaltă. Văd că citeşte revista *Cum să faceţi supersex conjugal* (ceva la care probabil că te poţi abona prin poştă). Mai văd şi că nu poartă verighetă, deşi asta nu-i treaba mea.

— Dacă vrei să te duci până la Oneonta cu maşina, e un local chinezesc deschis până la miezul nopţii. Au o supă de pui aproape comestibilă. Îşi înăbuşă un căscat la jumătate.

— Drăguţă eşarfă, zic, rânjind stupid. Simt un iz rânced de gaz/mâncare veche, stătută, care-mi aduce aminte de casa lui Ted Houlihan. Desigur, eu detest supa de pui chinezească, nu ştiu pe nimeni căruia chiar să-i placă şi rămân ferm pe poziţie.

— Douăzeci şi cinci de mile aeriene. Răsfoieşte revista până la o pagină cu poze pe care sunt prea departe să le văd.

— Deci nu mai e nimic altceva deschis în oraş, nu? Sunt şi mai puţin convingător, îmi dau seama.

— Baruri. Ăsta-i doar un târguşor de provincie. Doar vrea să pară altceva. Dar nu-i nimic nou în asta. Întoarce nonşalant pagina, apoi se apleacă în faţă ca să vadă mai bine ceva – poate o tehnică mai abilă de „încălecat" sau vreun protocol nou şi sofisticat de penetrare, vreo „maşinărie" suedeză şmecheră pentru manipularea unor zone şi părţi necunoscute până atunci, inventate pentru ca viaţa să devină mai bună ca oricând. (Propriile mele părţi, realizez vag, n-au mai fost manipulate din vremuri imemoriale, în afară de metoda veche de când lumea; mă întreb sumbru dacă nu cumva Paul e pierdut pe undeva în urzeala inofensivă a Cooperstownului, cu propriile părţi violentate asiduu în timp ce eu stau aici şi cerşesc o cină amărâtă.)

— Auzi, zic, crezi că am vreo şansă să primesc un rest de spaghete? Mi-e o foame de lup şi le-aş mânca şi reci. Sau aş mânca şi altceva ce se găseşte pe-aici. Poate nişte tapioca sau un sendviş. Mă strecor pe uşă ca să-mi fac prezenţa mai pregnantă în cameră.

Ea-şi scutură părul sârmos şi trânteşte cutia de Genny, concentrată în continuare pe revista ei de sex.

— Jeremy pune un mare lacăt pe frigider ca să nu vină nimeni după sendvişuri Dagwood, ceea ce se şi întâmpla, mai ales cu japonezii. Se pare că ăştia sunt tot timpul morţi de foame. Dar mie nu mi s-a încredinţat cifrul, pen' că m-aş da la o parte şi v-aş lăsa să radeţi tot.

Mă uit la frigiderul Traulsen care luceşte slab şi într-adevăr e legat cu un lanţ şi o încuietoare şi cu un lacăt uriaş care pare indestructibil – unul pe care ar trebui să te chinui mult ca să-l spargi.

M-am apropiat însă destul încât să văd schema care a atras atenţia deosebită a bucătăresei: o pagină întreagă cu patru casete de ilustraţii care reprezintă un bărbat şi o femeie, amândoi goi şi desenaţi în nuanţe pastelate translucide, lipsite de vulgaritate, pe un fundal verde-mazăre total nonsexual format din detaliile neclare ale unui dormitor. Tema de faţă e poziţia lui Azorel. În caseta numărul unu, sunt amândoi în genunchi; în caseta numărul doi, „el" e în picioare şi „ea" stă pe pat, pe jumătate drapată în aşternut, „oferindu-se" cu totul; la numărul trei stau amândoi în picioare şi nu văd numărul patru, deşi aş vrea.

— Găseşti ceva reţete noi acolo? Mă uit lasciv în jos la ea.

Îşi răsuceşte capul în sus şi-mi aruncă o privire obraznică, îmbufnată, care pare să spună: Vezi-ţi de treaba ta sau văd eu în locul tău. Asta mi-o face imediat simpatică, deşi nu vrea să descuie frigiderul şi să-mi facă un Dagwood. Acum, cred, pot să-mi iau adio de la cină, deşi pun pariu că ştie cifrul pe dinafară.

— Credeam că vrei un sendviş, spune ea, uitându-se în spate, amuzată de escapadele canine ale unor variante pastel idealizate de oameni căsătoriţi care seamănă cu noi. Ce crezi că zice ea? Arată cu degetul mic, care are nişte urme de făină întărită pe unghie, spre caseta numărul unu, în care femeia se uită în spate la bărbatul deja pus pe fapte, de parcă tocmai i-a venit o nouă idee bună.

— „Cioc, cioc, cine-i acolo?", spune bucătăreasa. „Ai auzit uşa garajului" sau „Te superi dacă-mi verific carnetul de cecuri?" Îşi roteşte limba poznaş pe dinăuntrul obrazului şi face o mutră prefăcut-dezgustată, de parcă totul ar fi o mare neobrăzare.

— Poate că discută despre un sendviş, spun, resimţind o reaşezare treptată a instalaţiei mele neglijate de sub punte.

— Poate că da, spune ea, lăsându-se iar pe spate şi fumând. Poate că spune: „Ia zi, ţi-ai adus aminte să-i cumperi lui Bibb salată sau iar ai luat din aia aisberg?"

— Cum te cheamă? întreb. (Discuţia mea cu Sally a fost mai degrabă serioasă şi eliberatoare decât cu-adevărat plăcută.)

— C-h-a-r, Char, spune ea. Ia o gură din cutia ei de Genny şi o înghite. Care e prescurtarea de la Charlane, nu de la Charlotte şi nici de la Charmayne. Surorile mele mai mari au avut baftă de astea.

— Pe tăticul tău sigur îl cheamă Charles.

— Îl ştii? spune ea. Unu' mare şi tare-n gură, cu creierul foarte mic?

— Nu cred. Aştept să dea pagina, curios să văd ce au mai inventat ilustratorii noştri.

— Ciudat, spune ea, vârându-şi Winstonul între dinţi astfel că fumul o face să închidă ochii pe jumătate şi suflecându-şi mânecile largi de bucătăreasă deasupra coatelor fragile. La o privire mai atentă, pare mai delicată. Uniforma e cea care o face să pară îndesată şi aspră. „Stilul de bucătăreasă" nu-i vine bine.

— Cum ai ajuns bucătăreasă? întreb, mai bucuros, fie şi doar pentru o clipă, că sunt aici într-o bucătărie luminată cu o femeie decât să umblu prin întuneric după un burger sau să mă chinui să dau de fiul meu.

— O, păi mai întâi am fost la Harvard şi mi-am luat doctoratul – să vedem – aha, în deschis conserve. Apoi mi-am făcut specializarea postdoctorală în ouă şi unsul pâinii cu unt. Asta trebuie să fi fost la MIT.

— Pun pariu că-i mai greu ca la engleză.

— Aşa *zic* şi eu. Dă pagina, scoţând la iveală noi casete pastel, de data asta dedicate felaţiei, cu nişte prim-planuri intense, dar de bun-gust care-ţi arată cam tot ce-ai vrea să afli dintr-o ilustraţie. Observ că femeia are acum părul prins la spate într-o coadă de cal lejeră.

— Măi, măi, spune Char.

— Eşti abonată? o întreb cu înţeles. Stomacul meu mai scoate un chiorăit-gâlgâit adânc, care sună perfect credibil.

— Citesc şi eu ce rămâne de la clienţi după masă. Atâta tot. Char zăboveşte mai mult la casetele despre felaţie. Asta a rămas sub un scaun. Sunt curioasă cine o să întrebe mâine de ea. Cred că o să-mi rămână mie.

Mi-o imaginez pe bătrâna faţă-de-cal furişându-se jos după ora stingerii ca să scotocească prin cameră.

— Ascultă, zic, înţelegând brusc (iarăşi) că pot să fac ce vreau (mai puţin să fac rost de o farfurie de spaghete). Vrei să dăm o tură printr-unul dintre barurile alea şi să mă laşi să-ţi fac cinste cu încă o bere în timp ce-mi iau şi eu un gin şi poate şi un sendviş? Apropo, mă cheamă

Frank Bascombe. Îi zâmbesc, întrebându-mă dacă ar fi cazul să ne strângem mâinile.

— Şi apropo, mai ce? spune Char, luându-mă peste picior. Închide revista din spate în faţă, iar pe spate e o reclamă color pe o pagină întreagă la un vibrator gros, roz, îndrăzneţ din punct de vedere anatomic, dar fotografiat mai degrabă neclar, pe al cărui capăt funcţional un fost cititor glumeţ a desenat cu roşu o faţă zâmbăreaţă.

— Ei, saluta-are, spune Char, uitându-se cu atenţie în jos la accesoriul rozaliu care rânjeşte de pe tăblia mesei. Că tare veseli mai suntem *noi*! În reclamă, vibratorul e numit „Domnul Sistem Standard pentru Plăcere", deşi mă îndoiesc că are vreo legătură cu realităţile standard ale căsătoriei. În împrejurări standard, „Domnul Plăcere" ar fi greu de folosit. De fapt, „el" nu are un efect chiar pozitiv asupra entuziasmului meu şi-mi provoacă o stranie indispoziţie.

— Poate că o să-ţi dau voie să mă conduci până la Tunnicliff, spune Char, făcând să alunece revista pe tăblia netedă a mesei, respingându-l pe Domnul „Sistem pentru Plăcere" ca pe o aiureală totală. Se lasă pe spate în scaunul ei metalic şi, în sfârşit, îşi îndreaptă atenţia asupra mea.

— Asta înseamnă până la jumătatea drumului spre casă. Şi cred că dup-aia o să ne spunem noapte bună.

— Grozav. E grozav, zic. Pentru mine o să fie un final de seară reuşit.

Rămâne totuşi aşezată, îşi strânge pleoapele, apoi deschide brusc ochii de parcă tocmai ar fi ieşit dintr-o transă, după care scutură din cap ca să se lepede de toate la sfârşitul unei zile lungi de bucătăreală.

— În ce domeniu lucrezi, Frank? Nu e încă total dispusă să se ridice, hotărând, poate, că are nevoie de mai multe date despre mine.

— Proprietăţi imobiliare.

— Unde? Joacă între degete pachetul ei cartonat de Winston ca şi cum s-ar gândi la altceva.

— În Haddam, în New Jersey. La vreo patru ore de aici.

— N-am auzit în viaţa mea de-aşa un loc, spune ea.

— E un secret bine păstrat.

— Eşti în Clubul Milionarilor? Aş fi profund impresionată dac-ai fi. Îşi înalţă sprâncenele.

— Şi eu, zic. (În Haddam, desigur, la Clubul Milionarilor trebuie să te înscrii până de Sfântul Valentin, altfel dai faliment până-n Paşte.)

— Eu prefer să închiriez, spune Char, fixând fără nici o expresie *Cum să faceţi supersex conjugal* aflată departe, unde a azvârlit-o ea, cu faţa zâmbăreaţă a Domnului „Sistem Standard pentru Plăcere" întoarsă invers.

— De fapt, aș vrea să pun mâna pe un apartament, dar o mașină costă cât *costau* înainte apartamentele. Și încă n-am terminat de plătit mașina. (N-are Harley.)

— Mai nou se poate sta cu chirie, spun pe un ton vesel, la jumătate din prețul de cumpărare și în plus mai pui și bani deoparte. (La drept vorbind, n-are nici un rost să-i spun că la vârsta ei – între douăzeci și opt și treizeci și trei – o așteaptă mai mult sau mai puțin aceeași mâncare de pește în viață dacă nu cumva jefuiește o bancă sau se mărită cu un bancher.)

— Păi, spune Char, motivată de ceva – o idee, o amintire, o hotărâre de a nu se văicări unui străin. Cred c-ar trebui să-mi găsesc un soț cu bani și gata. Bate tare în tăblia mesei cu ambele seturi de încheieturi ale degetelor, își ia pachetul de țigări și se ridică în picioare (nu e foarte înaltă).

— Stai să-mi dau și eu jos uniforma de gogoșăreasă de la Pillsbury. Se îndreaptă agale spre o ușiță aflată într-o parte a bucătăriei, care, atunci când o deschide și aprinde lumina, dă la iveală o baie minusculă, scăldată într-o lumină fosforescentă.

— Ne întâlnim mai târziu pe verandă, spune ea.

— O să fiu acolo, spun către ușa care se închide și se încuie.

Mă întorc în hol să aștept în adierea răcoroasă care pătrunde prin plasă. Bătrânul suedez cu urechi clăpăuge stă acum aplecat peste micul telefon la care vorbisem și eu, cu degetul lui mare și aspru vârât în cealaltă ureche cavernoasă, ca să audă mai bine.

— Ei, da' tu te-oi crede vreun sfânt, căcănar cu curu' cât banița ce ești! îl aud spunând. Mai întâi spune-mi și mie chestia asta. Aș vrea să mă lămuresc și eu în seara asta.

Mă uit prin plasă afară, unde scaunele sunt toate goale acum – toată lumea e-n pat, la adăpost, urzind planuri pentru asaltarea în forță a muzeului duminică dimineața.

Din întunericul ierbii proaspăt tăiate aud acordurile îndepărtate și totuși apropiate ale unui cvartet a cappella cântând ceva care aduce foarte tare cu „*Michelle, ma belle, sont des mots qui vont très bien ensemble, très bien ensemble*". Iar în spate, printre trunchiurile de molizi și ulmi văd materializându-se un cuplu în haine de vară de culori deschise, mergând la pas braț la braț, întorcându-se (sunt convins) de la o cină minunată cu cinci feluri într-un *auberge* de pe malul lacului cu lambriuri din stejar, acum închis și zăvorât cu șapte lacăte. Râd, ceea ce mă face să realizez că e un moment al serii potrivit ca să te simți bine, să fii acolo unde ai vrut să ajungi toată ziua, să te aștepte încă multe ore fericite alături de

jumătatea ta, să fii semi-surprins că ziua a decurs așa de bine, cu toate că 4 Iulie e punctul culminant al verii, în care gândurile se întorc ușor către toamnă și urmează o schimbare rapidă și zile mai scurte și senzații de amenințare iminentă, care n-o să slăbească până în primăvară. Ăștia doi și-au luat un avans considerabil.

Ies acum la vedere, în strălucirea pensiunii reflectate în geam: el cu pantofi albi, pantaloni subțiri de vară și o jachetă galbenă aruncată pe umăr stil corespondent străin de presă; ea cu o fustă subțire, verde-pastel și o bluză roz Peter Pan. După vocalele plate de Ohio îi recunosc ca fiind cuplul din parcare, de când eu stăteam și moțăiam, iar ei erau interesați de prețurile proprietăților. Acum au alte interese de urmat la etaj.

— Am mâncat mult prea mult, spune el. N-ar fi trebuit să comand linguini din alea Cajun. N-o să mai dorm deloc.

— Asta nu-i o scuză, spune ea. Poți să dormi când ajungi acasă. Am planuri pentru tine.

— Tu ești specialista, spune el, deloc nerăbdător după standardele mele.

— Că bine zici, spune ea, apoi râde. Ha.

Vreau să fiu la mare distanță când o să treacă pe-aici – aerul nopții a devenit brusc greu de la atâta sex fără chef –, nu vreau să stau în spatele plasei cu un rânjet cunoscător pe mutră gen somn-ușor-vă-doresc. Așa că, imediat ce încălțările lor ating treptele, mă strecor înapoi în living ca s-o aștept pe fata cu care mi-am dat „întâlnire".

Două veioze cu abajururi roșii au fost lăsate aprinse în salonul lung, cald, mobilat în exces, unde miroase a scorțișoară. Cuplul din Ohio mărșăluiește pe lângă mine fără să mă vadă, vorbind cu voci din ce în ce mai joase, care devin mai intime când ajung pe primul palier și apoi pe holul de deasupra. Tac de tot în timp ce cheia lor intră în încuietoare.

Mă plimb prin salonul cu lambriuri vechi, încadrat de rafturi de cărți din stejar, cu o garnitură întreagă de servante și măsuțe rotunde lăsate în părăsire, canapele acoperite cu huse, taburete șubrede, lămpi de alamă cu aspect nautic – toate adunate de la târguri de antichități și piețe de vechituri de la margini de drum din triunghiul Cortland-Binghamton-Oneonta. Lumânarea parfumată a fost stinsă și umbre greoaie învăluie decorațiunile de pe perete, printre care, pe lângă Natty Bumppo însuși, se mai află și o hartă înrămată și îngălbenită din anii douăzeci, care arată „Lacul Otsego și împrejurimile", câteva portrete de „întemeitori" cu mustăți – fără îndoială, cu toții vânzători la prăvălie costumați astfel încât să aducă a candidați la prezidențiale – și un goblen atârnat deasupra ușii principale, cu un sfat bun pentru pribeagul spiritual: *E ușor să faci confidențe, greu e să le iei înapoi.*

Trec în revistă diferitele măsuțe, luând la mână materialele de citit – teancuri de broșuri imobiliare vechi pentru clienții a căror idee de vacanță e să se gândească să prindă rădăcini într-un decor străin (cuplul din Ohio, de pildă). Prețul hardughiei federaliste pretențioase pe lângă care am trecut azi după-masă cu Paul e ieftin de te lasă mască după standardele din Haddam, de cinci sute treizeci de mii (sigur are ea o hibă). O mulțime de numere vechi din *People*, *American Heritage* și *National Geographic* sunt îngrămădite pe măsuța lungă de birou de lângă fereastra din spate. Parcurg raftul cu ediții legate în carton din *New York History*, *Times* din Otsego, *The Encyclopedia of Collectibles*, revista *American Cage Bird*, *Mechanix Illustrated*, *Hiroshima* lui Hersey în trei ediții diferite, doi metri în cap de Fenimore Cooper de toate felurile, un exemplar din *Comori de poezie memorabilă*, două volume din *Căile ferate ale lumii*, încă unul, surprinzător, din *Lovituri clasice de golf*, un teanc de gazete recente din Hartford – ca și cum cineva tocmai s-ar fi mutat aici din Hartford și ar fi vrut să păstreze legătura. Și, spre uluirea mea și fără nici o explicație, printre cărțile răzlețite și necategorizate, iată un unic exemplar al propriei mele cărți deja vechi de povestiri, *Toamnă albastră*, cu supracoperta ei originală, pe care se vede un portret șters al unui tânăr sensibil în varianta anului 1968, tuns periuță, cu o cămașă albă deschisă la gât, blugi și o jumătate de zâmbet nesigur, care stă singur, simbolic, în parcarea unei benzinării de țară, cu o camionetă verde anonimă (poate a lui) vizibilă în spate. O imagine plină de tâlcuri ascunse.

Tresar ca întotdeauna când o văd, pentru că în graba lui însoțită de spaimă, artistul a ales să picteze fața *mea*, din fotografia autorului, direct pe coperta cărții, așa că mă văd acum pe mine tânăr, înfățișat cu o expresie perplexă, privind pe vecie cu ochii pierduți, solitar, de pe coperta a ceea ce reprezintă primul (și singurul) meu efort literar.

Și totuși duc cartea lângă una dintre veiozele cu abajur roșu, plin de emoție neașteptată. Lada mea cu exemplare, trimisă la Haddam din stocul rămas nevândut, e tot în podul din Hoving Road, neatinsă de când a sosit și la fel de neimportantă pentru mine ca o ladă cu haine care nu mi se mai potrivesc.

Dar cartea *asta, specimenul* ăsta, îmi trezește interesul – pentru că, până la urmă, e tot „pe-acolo", în circulație, oficială încă, deși oarecum compromisă, năzuind spre țelurile cărora o sortisem: să lanseze raiduri asupra incertitudinii, să fie o axă pentru marea înghețată dinăuntrul nostru, să ofere satisfacțiile credinței în harababura generală a

imprecizici. (Nu-i nimic rău în a avea țeluri înalte, nu era atunci cum nu e nici acum.)

O crustă de praf fin, domestic acoperă coperta, așa că e limpede că nici unul dintre jucătorii de biliard de azi n-a dat-o jos ca s-o răsfoiască înainte de culcare. Supracoperta veche scoate un trosnet de frunze moarte când o deschid de la sfârșit. Paginile de la început sunt, observ, îngălbenite și pătate de apă, pe când cele din mijloc sunt lăptoase, netede și neatinse. Arunc o privire pe mai sus amintita fotografie a autorului, una în alb-negru făcută de prietena mea de atunci, Dale McIver: tot un bărbat tânăr, dar de data asta cu o încredere total neîntemeiată întipărită pe gura lui subțire, ținând ridicol în mână o cutie de bere și fumând o țigară (!), cu un bar și niște mese pustii luminate de soare (posibil undeva în Mexic) în spate, uitându-se fix în obiectiv, prietenos, ca și acum ar vrea să spună: „Mda, ar cam trebui să trăiți aici, la frontierele sălbatice, pentru ca trebușoara asta să iasă cum a vrut Dumnezeu. Și probabil că *vouă* nu v-ar ieși, dacă vreți să știți adevărul gol-goluț." Și, firește, până la urmă nu mi-a *ieșit* nici mie; am ales, de fapt, o trebușoară mult mai ușoară la o frontieră mult mai puțin sălbatică.

Dar nu mă indispune să mă văd astfel – înainte și după, de parcă pe cartea mea ar fi înfățișate cele două laturi ale chestiunii; nici scârbă nu simt în golul stomacului meu nemâncat, unde-și găsește într-un final odihna cea de pe urmă mare parte din viața-care-ar-fi-putut-fi. Am purtat în mine un timp, prin 1970, șmirghelul ăsta al regretului, apoi pur și simplu l-am făcut uitat așa cum l-aș pune pe Paul să facă uitate coșmarurile și spaimele vieții lui de copil furate de ghinion și de niște adulți fără scrupule. Uită, uită, uită.

Și nici nu-i prima oară când nimeresc *întâmplător* peste cartea mea: am mai dat peste ea la vânzări de carte la biserici, pe tarabe pe trotuar în Gotham, la târgurile de vechituri organizate în orașe neverosimile din Midwest, iar într-o noapte cu ploaie torențială în vârful unui coș de gunoi din spatele Bibliotecii Publice din Haddam, unde orbecăiam în întuneric în căutarea unui atelier auto. Și o dată, spre disperarea mea, în casa unui prieten la scurt timp după ce-și zburase creierii, deși n-am crezut niciodată că ar fi avut și cartea mea o parte de vină. Odată publicată, o carte nu rătăcește niciodată prea departe de autorul ei.

Dar fără să mă gândesc nici o clipă la valoarea ei absolută, am de gând să-i pun lui Char în mână cartea mea în clipa în care apare și să rostesc cuvintele pe care acum abia aștept să le rostesc: „Cine crezi că a scris chestia *asta*, pe care am găsit-o chiar aici pe raft, sub portretul lui Natty Bumppo și fix lângă J.F. Cooper-uri?" (Cele două portrete ale

mele îmi vor sta mărturie.) Şi nu că o să aibă vreun efect favorabil semnificativ asupra ei, dar pentru *mine*, faptul că e încă în „folosinţă" e în capul listei emoţiilor scriitoriceşti mult râvnite – ca şi să vezi un necunoscut citindu-ţi cartea cu ardoare într-un autocar în Turcia; sau să-ţi zăreşti cartea pe raft în spatele moderatorului de la *Întâlnire cu presa* lângă *Avuţia naţiunilor* şi *Giants in the Earth*; sau să-ţi vezi cartea pe o listă de capodopere americane nerecunoscute, compilată de foşti oameni avizaţi din administraţia Kennedy. (Până acum n-am avut norocul să mi se întâmple nimic din toate astea.)

Suflu praful şi trec cu degetul peste colţurile paginii ca să scot la iveală culoarea roşie originală, apoi dau la început şi mă uit pe cuprins, douăsprezece titluri mici, toate la fel de serioase ca un elogiu: *Cuvinte care omoară*, *Nasul cămilei*, *Epitaf*, *Aripa nopţii*, *Aşteptând pe ţărm*, rând pe rând până la povestea titulară – considerată „şansa" mea la ceva ce se poate dezvolta într-un roman şi deci la accesul meu printre grei.

La drept vorbind, cartea nu pare să fi fost deschisă vreodată (doar plouată). Trec de dedicaţie – „Părinţilor mei" (cui altcuiva?) – întorcându-mă la pagina de titlu, gata să întâmpin precisele „Frank Bascombe", *Toamnă albastră* şi „1969" etalate cu caractere Erhardt robuste, nesolicitante pentru ochi, şi să simt cum bătrâna sincronicitate mă ajunge din urmă aici şi acum. Doar că ceea ce văd ochii mei, mâzgălit cu albastru pe pagina de titlu cu un scris necunoscut, este: „Pentru Esther, în amintirea acelei toamne foarte *bleu* cu tine. Te iubesc, Dwayne. Primăvara 1970", absolut totul acoperit cu sărutări lăsate cu ruj unsuros, iar dedesubt câteva rânduri: „Dwayne. Rimează cu chin. Rimează cu futai. Rimează cu cea mai mare greşeală din viaţa mea. Cu dispreţ pentru tine şi şmecheriile tale ieftine. Esther. Iarna 1972." Un pupic mare şi roşu a fost aplicat pe pagină sub semnătura lui Esther, care trimite printr-o săgeată la cuvintele „Pe dracu'", scrise tot cu ruj. E destul de diferit – pentru că e mult mai puţin – faţă de ce mă aşteptam.

Dar ceea ce simt eu, ameţit, nu e un amuzament crispat, dulce-amar, de tipul ce-ciudată-e-viaţa, pe seama flăcării fierbinţi a sărmanilor Dwayne şi Esther, care s-a stins fumegând în valuri, ci un vid total neaşteptat, greţos, care mi se cască fix în stomac – exact acolo unde acum două minute am zis că n-o să se caşte.

Ann, şi sfârşitul ei şi al meu şi a tot ceea ce ţinea de noi, îmi intră brusc în nări fumegând ca o otravă groasă, aşa cum nu s-a întâmplat nici măcar în cei mai negri şapte ani ai mei de disperare sau în mohoreala de după revenirile mele periodice de optimism. Şi în loc să urlu ca un ciclop străpuns, închid instinctiv cartea şi o azvârl vâjâind ca pe

o armă albă prin cameră, unde se izbește de peretele maroniu face să se desprindă o bucată de tencuială de forma Floridei și cade pe podea printre fărâme și praf. (Multe destine le sunt hărăzite cărților, în afară de acelea de a fi citite și păstrate cu sfințenie.)

Prăpastia (căci ce altceva e?) dintre vremurile noastre de demult și clipa de față arată abrupt de limpede că totul e acum mort și-ngropat; ca și cum ea n-ar fi fost niciodată *acea* ea, iar eu niciodată *acel* eu, ca și cum noi doi nu ne-am fi angajat niciodată la o viață care să ducă la momentul ăsta straniu din bibliotecă (deși ne-am angajat). Și, departe de a fi improbabil, e cât se poate de probabil: ca viața să ducă aici sau într-un loc la fel de singuratic și de searbăd, la fel de posibil cum e și pentru Dwayne și pentru Esther cea pătimașă și cu inima frântă, omologii noștri în iubire. S-a dus cu un șuierat și un fâsâit. (Deși, dacă lacrimile nu mi-ar fi inundat înțepătoare ochii, mi-aș fi acceptat pierderea cu demnitate. Pentru că până la urmă sunt cel care recomandă abandonarea acelor lucruri prețioase pe care le ținem minte, dar cărora nu le mai găsim nici o întrebuințare pozitivă.)

Îmi trec încheietura mâinii peste obraji și-mi tamponez ochii cu poalele cămășii. Simt că se apropie cineva de undeva din casă, așa că o iau grăbit din loc, cu cartea după mine, îi pun coperta la loc, netezesc paginile pe care le-am stricat și-o duc înapoi în sicriul ei unde să poată dormi încă douăzeci de ani – asta exact când Char apare în ușa de la intrare, se uită și mă vede stând acolo ca un imigrant înlăcrimat și intră nonșalantă mirosind a țigări și a parfum dulce de măr cu care s-a dat în eventualitatea puțin probabilă c-aș putea fi cel care să-i cumpere apartamentul ăla.

Iar Char nu e Char de acum zece minute. Acum poartă niște blugi strâmți mulați și cizme roșii de cowboy, o curea metalică, o bluză neagră fără mâneci care lasă la vedere niște umeri goi puternici, rotunzi și atletici și sânii pe care-i ghicisem deja (acum *mult* mai la vedere). Și-a făcut „ceva" la ochi și la păr, care e și mai creț. S-a dat cu roșu în obraji și pe buze cu ceea ce pare a fi un lubrifiant lucios, astfel că recunoști în ea bucătăreasa, dar cu greu. Deși pentru mine nu e nici pe departe la fel de atrăgătoare ca în uniforma ei albă țeapănă, când se vedea mai puțin din ea.

Dar nici emoțional nu sunt în același „loc" ca acum zece minute și nici nu prea se poate spune că sunt obișnuit cu femei care să-și etaleze sânii atât de marinărește. Și nu mai aștept cu nerăbdare să fiu târât pe ușă afară până la Tunnicliff – un loc pe care mi-l pot închipui mult prea bine – și să joc rolul unuia dintre „tipii lui Char de la pensiune", în timp

ce localnicii își duc pileala din fiecare noapte în colibele alea, alungându-mă din minte ca pe fraierul care sunt.

— Bine, domnule „Sistem pentru Plăcere", ești gata de acțiune? Sau încă citești instrucțiunile? Noile gene ale lui Char flutură în jos și în sus, în timp ce ochii ei mici și căprui mă fixează strengărește. Ce-ai pățit la ochi? Ai plâns? Să nu-mi spui că m-am băgat în de-alde de-astea.

— M-am uitat la o carte și mi-a intrat praf în ochi, răspund ridicol.

— Nu credeam că cineva *citește* vreodată cărțile astea. Credeam că sunt aici doar ca să pară camera mai intimă. Cercetează rafturile, fără emoție. Jeremy le cumpără cu tona de la un centru de reciclare din Albany sau așa ceva. Adulmecă aerul, simțind ceva din aroma de scorțișoară.

— Pfui. P-f-u-i, face ea. Aici miroase ca într-un azil de bătrâni de Crăciun. Simt nevoia de un Black Velvet. Îmi aruncă un zâmbet provocator. Un zâmbet ca o promisiune.

— Grozav! zic, gândindu-mă că m-aș simți mai bine dac-aș putea pur și simplu să fac singur o plimbare pe malul umed al lacului și să ascult zgomotele cristaline, lichide ale unor anonimi fără chipuri care petrec veseli în săli lungi cu pereți roșii, luminate de candelabre de cristal. Parcă totuși nu cer mare lucru, nu?

Dar nu pot să dau înapoi de la ceva atât de inofensiv ca o simplă plimbare și un pahar de băutură, mai ales că eu am lansat invitația. Dacă anulez o să par un detracat plângăcios și sperios care nu poate face nici un pas înainte fără să sară trei înapoi de frică și rușine.

— Poate că o să trebuiască să cedez și să-ți fac un sendviș cu ouă prăjite à la Charlane. Dacă tot ești așa mort de foame. Se îndreaptă spre ușa cu plasă din față, cu fundul ei tare învelit în denim semănând cu cel al unui călăreț de rodeo, cu pulpele groase și încordate.

— Cred c-ar trebui să-mi caut băiatul până la urmă, mormăi prea încet ca să fiu auzit, urmând-o pe verandă, unde luminițele orașului scânteiază printre copaci.

— Ce-ai zis? Char îmi aruncă o privire, răsucindu-și capul. Suntem acum în întunericul dens al verandei.

— Fiul meu Paul e aici, cu mine, spun. Mergem la muzeu de dimineață.

— De data asta ați lăsat-o acasă pe mami? Își răsucește iar limba în interiorul obrazului. A detectat un semnal de avertizare.

— Într-un fel, da. Nu mai sunt însurat cu ea.

— Deci atunci cu cine *ești* însurat?

— Cu nimeni.

— Şi unde s-a dus fiul tău? Scrutează cu privirea peluza întunecată, de parc-ar putea fi acolo. Îşi vâră un deget sub breteaua bluzei, încercând să pară neutră. Simt iar parfum de mere. Ăsta va trebui să dispară.

— Nu ştiu unde e, zic, încercând să par relaxat şi totodată îngrijorat. Când am ajuns aici, a cam şters-o. Eu am tras un pui de somn.

— Când a fost asta?

— Cred că pe la cinci treizeci sau şase fără un sfert. Sunt sigur că o să vină înapoi cât de curând. Deja mi-am pierdut tot cheful de orice – plimbare, Tunnicliff, un pahar, *oeufs à la Charlane.* Deşi eşecul meu e o parte a misterului uman pe care o înţeleg, ba chiar mă înduioşează.

— Poate c-ar fi mai bine să stau pe-aici. Ca să mă găsească. Îi zâmbesc laş în întuneric.

Pe autostradă, o maşină trece vâjâind, cu geamurile deschise sau capota trasă, cu o muzică rock urlând şi bubuind pe străzile tăcute. Reuşesc să disting doar o singură frază: „Să bem, până la fund, până la capăt." Paul ar putea fi acolo, în curs de a dispărea pentru totdeauna, ca să-l mai văd doar pe cutii de lapte şi afişe de băcănie: „Paul Bascombe, 8.02.1973, văzut ultima oară lângă Muzeul Baseballului pe 2.07.1988." Nu e un gând tocmai încântător.

— Ei, dacă asta te încălzeşte pe tine mai tare, spune Charlane, gândindu-se deja, sper, la altceva. Dar eu trebuie s-o iau din loc. O apucă deja în jos pe scări, hotărând că sunt o bătaie de cap prea mare ca să merite, dar probabil şi jenată pentru mine.

— Tu ai copii? spun doar ca să mă aud vorbind.

— O, mda, spune ea şi se răsuceşte pe jumătate în spate.

— Şi el unde-i acum? întreb. Sau ea. Sau ei?

— *El* e la supravieţuire în natură.

Atunci aud un strigăt slab, vocea stridentă a unei femei, scurt şi tânguitor de undeva de sus. Char îşi întoarce privirea în sus, cu un mic zâmbet fugar pe buze.

— Cineva se bucură de artificii mai devreme.

— În ce fel învaţă fiul tău să supravieţuiască? zic, încercând să nu mă gândesc la cuplul din Ohio de deasupra noastră. Char şi cu mine coborâm îndărăt etapele familiarităţii şi într-un minut vom fi din nou nişte străini.

Ea oftează.

— E cu taică-său, care trăieşte în Montana într-un cort sau într-o peşteră undeva. Nu ştiu. Presupun că încearcă să supravieţuiască împreună.

— Sunt sigur că eşti o mămică minunată, spun, aiurea-n tramvai.

— Religia orientală, spune ea pe un ton sarcastic. Maternitatea e singurul mod în care m-am apropiat de ea. Își ridică nasul mic în aerul cald, cu miros de molid, și adulmecă.

— Simțisem adineauri miros de liliac, dar e prea târziu pentru liliac. Tre' să fi fost parfumul cuiva. Îmi aruncă o ocheadă intensă de parcă m-aș fi mutat brusc departe, foarte departe și aș continua să mă îndepărtez. E o ocheadă prietenoasă, plină de înțelegere, care-mi stârnește impulsul de a coborî de pe verandă de-a o strânge tare în brațe, ceea ce n-ar face însă decât să încurce lucrurile și mai tare.

— Presupun că o să-ți găsești fiul, spune ea. Sau o să te găsească el pe tine. În fine.

— Așa o să fie, zic, rămânând pe loc. Mersi.

— Mda, spune Char și apoi, ca și cum s-ar simți jenată de altceva, adaugă: De obicei nu lipsesc prea mult. Chiar prea puțin, de fapt. Apoi o ia la pas singură printre copaci, dispărând din vedere cu mult înainte de-a apuca să articulez un rămas-bun inteligibil.

— *Très amusant*, răzbate o voce cunoscută mie din întunericul lichid al verii. *Très, très amusant.* Cel mai important organ sexual al omului e ăla dintre urechi. Iik, iik, iik. Așa că folosește-l.

Pe verandă, Paul stă ghemuit în ultimul balansoar din șir, aproape ascuns după genunchii ridicați, tricoul lui cu *The Rock* fiind singurul lucru vizibil din jur. A tras cu urechea la despărțirea mea stângace, întrebându-se cu siguranță dacă o să mă descurc să fac rost de ceva de mâncat.

— Cum stai cu sănătatea? spun, înaintând pe lângă șirul de balansoare, punând o mână pe spătarul neted și îngust al celui pe care stă el și dându-i un mic imbold patern.

— Bine, da' tu?

— Ăsta-i sfatul medical al doctorului E. Recție? Martor mi-e Domnul, plutesc de ușurare că n-a plecat spre Chicago sau Bay Area în mașina cu muzica bubuindu-i în cap sau că nu încasează o chelfăneală periculoasă sau, și mai rău, că nu zace la urgență în Cooperstown cu o rană pic-pic-picurând pe dale, așteptând un boșorog de doctor gușat să vină pe șapte cărări de la Tunnicliff și să-i limpezească mințile. (Dacă vreau să-l mai și duc viu acasă, va trebui să fiu mai vigilent.)

— Aia era noua mea mămică?

— Cât pe ce. Ai mâncat ceva?

— Un cocteil la mișto, o supă de țestoasă la mișto și o bucată de plăcintă cu mere la mișto. Te rog să nu faci mișto de mine. Astea sunt reminiscențe din copilărie. Dacă i-aș putea vedea fața, sigur ar lua o expresie

de satisfacție secretă. Pare totuși perfect calm. S-ar putea să fac progrese cu el fără să-mi dau seama (speranța cea mai de preț a oricărui părinte).

— Vrei s-o suni pe mama să-i zici că ai ajuns aici cu bine?

— Aiurea. Aruncă o mingiuță de *Hacky Sack* în sus și-n jos în întuneric, abia mișcându-se, dar insinuând că e mai puțin calm decât pare. Am o aversiune față de *Hacky Sack.* Cred că necesită aptitudini ideale doar pentru tagma delincvenților fără creier care m-au pocnit în cap primăvara asta, când veneam acasă de la serviciu lăsându-mă lat. Înțeleg totuși de aici că s-ar putea ca Paul să fi stabilit o relație cu copiii de prin partea locului adunați la colț.

— De unde ai chestia aia?

— Am cumpărat-o. Tot nu și-a întors privirea. De la Finast-ul din oraș. Aș vrea în continuare să-l întreb dacă a omorât mierla neajutorată din alee, doar că acum pare un subiect prea delicat. În plus, mi se pare și ridicol că-l bănuiesc pe el.

— Am o nouă întrebare pentru tine. Spune asta pe un ton mai ferm. E posibil să fi petrecut ultimele patru ore într-un local prost luminat studiindu-l pe Emerson, pipăindu-și mingea de *Hacky Sack* și rumegând chestiuni de genul dacă e adevărat că natura nu tolerează pe domeniul ei nimic care să nu știe să se apere; sau dacă orice om adevărat reprezintă o cauză, o țară și o eră. Chestiuni bune de rumegat pentru oricine.

— Bine, răspund la fel de ferm, nevrând să par nerăbdător și aţâţat cum sunt în realitate. Din celălalt capăt al peluzei, mirosul înțepător nu de liliac, ci de gaze de eșapament îmi ajunge la nas. Aud o bufniță, invizibilă pe o creangă de molid din apropiere. *Buhu-hu, hu-hu, hu-hu.*

— Bine, mai ții minte când eram eu foarte mic, spune Paul foarte serios, și îmi inventam prieteni? Stăteam de vorbă cu ei și-mi spuneau tot felul de chestii și eram destul de pasionat de chestia asta? Fixează fioros un punct din fața lui.

— Țin minte. Iarăși te-a apucat? Asta n-are legătură cu Emerson.

Acum își întoarce privirea spre mine, de parc-ar vrea să-mi vadă fața.

— Nu. Dar te simțeai ciudat când făceam chestia asta? Cum ar veni, te enervai sau ți-era rău și-ți venea să borăști?

— Nu cred. De ce? Reușesc să-i disting ochii. Sunt sigur că-și imaginează că mint.

— Minți, dar nu-i nimic.

— Îmi dădea o stare ciudată, spun. Dar celelalte chestii nu. N-am chef să fiu făcut mincinos și să nu pot susține adevărul.

— De ce? Nu pare furios.

— Nu știu. Nu m-am gândit niciodată la asta.

— Atunci gândește-te. *Trebuie* să aflu. E, cum ar veni, unul din meciurile mele. Se întoarce iar cu spatele și-și îndreaptă privirea spre ferestrele pensiunii mai luxoase de vizavi, unde acum au rămas aprinse mai puține lumini calde și gălbui. Vrea ca vocea mea să-i ajungă la urechi perfect clară. Luna aflată în declin a deschis o cărare mătăsoasă, strălucitoare chiar peste lac și-l aud vag, încă un *iik* minuscul, un zgomot liniștitor, un mic *iik* de îmbărbătare.

— M-a făcut să mă simt un pic cam ciudat, spun stânjenit. Credeam că începe să te preocupe ceva care ar fi putut deveni dăunător pe termen lung. (Inocența, ce altceva? Deși nici cuvântul ăsta nu pare tocmai potrivit.) Nu voiam să cazi în capcana asta. Aș zice că probabil n-a fost prea generos din partea mea. Îmi pare rău. Poate că greșesc și eu. E posibil să fi fost pur și simplu gelos. Îmi pare rău.

Îi aud răsuflarea, aerul care se lovește de genunchii lui goi așa cum stă strângându-i la piept. Simt o mică detensionare însoțită de ușurare, amestecată bineînțeles cu rușine pentru că l-am făcut cândva să simtă că preocupările lui contau mai puțin decât ale mele. Cine-ar fi crezut că o să vorbim despre asta?

— Nu-i nimic, spune el de parc-ar ști multe, foarte multe despre mine.

— Ce ți-a venit să te gândești la asta? spun, cu o mână caldă în continuare pe balansoarul lui, iar el tot cu spatele la mine.

— Pur și simplu îmi aduc aminte. Îmi plăcea să fac chestia asta și îmi închipuiam că tu credeai că e rău. Nu crezi de fapt că e ceva în neregulă cu mine? spune el – perfect stăpân pe sine acum, fără să-și dea seama, un adult doar cât durează clipa asta.

— Nu cred. Nu în mod deosebit.

— Pe o scară de la unu la cinci, unde cinci înseamnă total terminat?

— Oh. Unu, probabil, spun. Sau unu și jumătate. Stai mai bine ca mine. Nu la fel de bine ca sora ta.

— Crezi că sunt superficial?

— Ce faci tu care să fie superficial? Mă întreb unde a fost de s-a întors cu întrebările astea.

— Uneori scot diferite sunete. Și altele.

— Astea nu-s foarte importante.

— Mai știi câți ani ar avea Domnul Toby acum? Scuze că întreb.

— Treisprezece, răspund vitejește. M-ai mai întrebat asta o dată pe ziua de azi.

— Ar putea să mai trăiască, totuși. Se leagănă înainte, apoi înapoi, apoi înainte. Poate că viața o să pară mai bună când se vor scurge și

ultimele zile din potențiala existență a Domnului Toby. Opresc cu mâna balansoarul.

— Iar mă gândesc că mă gândesc, spune ca pentru sine. Lucrurile nu merg ca unse prea multă vreme.

— Te frământă audierea de la tribunal? Apuc strâns cu degetele spătarul scaunului lui și-l țin aproape nemișcat.

— Nu în mod deosebit, răspunde el, imitându-mă. Trebuia să-mi dai cine știe ce sfat apropo de asta?

— Doar să nu încerci să fii criticul vârstei tale, atâta tot. Nu face pe șmecherul. Lasă-ți calitățile cele mai importante să transpară în mod natural. O să fie bine. Îi ating umărul îmbrăcat în bumbac curat, rușinat iarăși, de data asta pentru c-am așteptat până acum ca să-l ating afectuos.

— O să vii cu mine?

— Nu. Vine mama ta.

— Cred că mami are un amant.

— Asta nu mă interesează.

— Păi ar trebui să te intereseze. Spune asta cu o totală lipsă de implicare.

— Nu știu. De ce crezi că ții minte tot și că te gândești că te gândești?

— Nu știu. Se uită fix la farurile care șerpuiesc pe șosea în fața pensiunii noastre. Pur și simplu chestiile astea revin tot timpul.

— Ți se par importante lucrurile astea?

— Mai importante decât ce?

— Nu știu, ca să-ți spun drept. Mai importante decât altele pe care le-ai putea face.

Clubul de dezbateri, să-ți iei diploma de salvamar junior, orice de aici și de acum.

— Nu vreau să fiu așa la nesfârșit. Ar fi total de căcat. Dinții lui țăcăne o dată și se încleștează tare. Deci cum a fost azi o vreme, la chestia cu baschetul, a trecut un timp. Apoi m-a apucat iar.

Ne cufundăm iar în tăcere. Prima conversație matură dintre un bărbat și fiul lui e aceea în care bărbatul realizează că nu știe ce e bine pentru propriul lui copil și că are doar o idee depășită despre ce e rău. Nu știu ce să spun.

Atunci apare printre copaci un câine de talie medie, maro cu alb, un springer țopăind spre noi, cu un disc galben de Frisbee în gură și zgarda zornăind, răsuflând exagerat perfect perceptibil. Undeva în spatele lui, vocea energică a unui bărbat, cineva care a ieșit la plimbare în întunericul răcoros.

— Keester! Vino încoace, Keester, spune vocea. Haide, Keester. Aport! Keester – la mine, Keester. Keester, aflat în propria-i misiune, se oprește, se uită la noi prin umbra verandei, ne adulmecă, ținând strâns Frisbee-ul, în timp ce stăpânul lui își vede de plimbare, strigându-l.

— Haide, Keester, spune Paul. Iik, iik.

— E Keester, câinele-minune, spun. Keester pare bucuros să fie atât și nimic mai mult.

— Am fost șocat când am văzut că m-am transformat într-un câine...

— Pe nume Keester, spun. Keester își ridică acum ochii spre noi, neînțelegând de ce-am ști noi, niște străini, cum îl cheamă.

— Cred că, din câte-mi dau eu seama, spun, încerci să controlezi prea multe, fiule, și asta te trage înapoi. Poate că-ncerci să păstrezi legătura cu ceva ce ți-a plăcut, dar trebuie să mergi înainte. Chiar dacă e de speriat și poți s-o dai în bară.

— Îhî. Își lasă capul pe spate și-și ridică privirea spre mine. Cum să nu fiu un critic al vârstei mele? Ție ți se pare asta o chestie foarte tare?

— Nu trebuie să fie tare, spun. Dar, de exemplu, ai putea intra într-un restaurant și, dacă podeaua ar fi de marmură, iar pereții de stejar, nu te-ai mai întreba dacă totul e contrafăcut. Te-ai așeza la masă, ai comanda mușchiuleț de vită și ai fi fericit. Și dacă nu-ți place sau ți se pare o greșeală să mănânci acolo, pur și simplu altă dată nu mai vii. Înțelegi ce zic?

— Nu. Clatină din cap cu convingere. Probabil că n-aș sta să mă gândesc la asta. Uneori nu-i chiar așa de rău să te gândești. Keester, i se adresează el tăios și poruncitor bietului și dragului de Keester cel zăpăcit. Gândește! Gândește, băiatu'! Adu-ți aminte cum te cheamă.

— *O* să înțelegi, zic. Nu trebuie să te lupți ca să iasă totul bine, atâta tot. Din când în când poți să te relaxezi. Observ încă două ferestre întunecându-se la pensiunea cea mare de peste drum. *Buhu-hu,* face bufnița. *Hu-hu. Hu-hu.* L-a luat la ochi pe Keester, care stă prostește cu Frisbee-ul lui galben, așteptând să ne apuce cheful să i-l aruncăm, cum se întâmplă de obicei.

— Dac-ai fi acrobat pe sârmă, care-ar fi cea mai tare șmecherie a ta? Paul ridică ochii spre mine, zâmbind crud.

— Nu știu. S-o fac legat la ochi. S-o fac gol.

— Să cazi, spune Paul autoritar.

— Asta nu-i o șmecherie, zic. E un rateu.

— Da, dar poate că n-ar mai suporta nici măcar un minut calea cea dreaptă, pentru că e așa plictisitoare. Și nimeni nu va ști vreodată dacă a căzut sau a sărit. E tare.

— Cine ți-a zis asta? Keester, dezamăgit în sfârșit de noi, se întoarce și o ia la trap printre copaci, dispărând treptat în adâncul tunelului de întuneric.

— Clarissa. Ea e mai rău ca mine. Doar că n-o arată. Nu lasă să se vadă nimic, pentru că e șmecheră.

— Cine zice asta? Sunt absolut sigur că nu-i adevărat, sigur că e exact așa cum pare, făcând semne obscene pe la spatele părinților ei, ca orice fată normală.

— Doctorul Libi Dinosu' zice, spune Paul și se ridică brusc, cu mine atârnat încă de spătarul lui. Am terminat ședința pe seara asta, dom' doctor. O ia spre ușa cu plasă de la intrare, cu încălțările lui mari bocănind și tropăind pe scândurile verandei. Iar lasă în urmă un miros acru. Poate că e mirosul problemelor lui pe bază de stres.

— Ne trebuie niște artificii, spune el.

— Am rachete și focuri bengale în mașină. Și asta n-a fost o ședință. Noi nu avem ședințe. A fost că tu și cu tatăl tău ați avut o discuție serioasă.

— Oamenii sunt tot timpul șocați când spun – ușa cu plasă se deschide, iar Paul dispare tropăind înăuntru – „ciao".

— Te iubesc, îi spun fiului meu care dispare pe furiș, dar care ar trebui să mai audă cuvintele astea fie și doar pentru ca mai târziu să-și aducă aminte: „Cineva mi-a spus asta și de atunci nimic nu mi s-a mai părut chiar la fel de rău cum ar fi putut părea".

10

„Știi, Jerry, adevărul e că abia acum am început să-mi dau seama că nu-mi pasă ce se întâmplă cu mine, mă-nțelegi? Griji și iar griji ca să-ți meargă bine-n viață, mă-nțelegi? Să regreți tot ce zici sau faci, totul pare să te saboteze, apoi încerci să nu te mai sabotezi singur. Dar până la urmă *asta-i* o greșeală. Într-un final trebuie să te prinzi că multe sunt peste puterile tale, nu?"

„Corect! Mersi! Bob din Sarnia! Următorul apel. Sunteți la *Blues Talk*. Ești în direct, Oshawa!"

„Salut, Jerry, sunt Stan..."

Dincolo de geamul ferestrei, un tip înalt, blond, cam de o vârstă cu mine, cu pielea bronzată, fără cămașă, cu pieptul bine reliefat, întinde o husă mare din piele de căprioară peste un Mustang roșu de colecție cu numere alb-roșii care par a fi din Wisconsin. Dintr-un motiv sau altul poartă pantaloni tirolezi verzi și el e cel care m-a smuls din somn cu radioul lui zgomotos și urlător. O lumină matinală fosnitoare și o umbră filtrată de frunzișul copacilor se întind peste pietriș și peste peluzele caselor vecine din spatele pensiunii. E duminică. Tipul cu pantalonii tirolezi a venit pentru „Parada mașinilor clasice", care se va desfășura mâine și nu vrea ca praful și mizeria să i-o ia înainte. Nevasta lui frumușică și dolofană ca o găluște stă cocoțată pe aripa mașinii *mele*, expunându-și la soare picioarele lungi și cafenii și zâmbind. Și-au agățat prețurile roșu-aprins pe bara mea de protecție, la uscat.

Un alt american – Joe Markham, de pildă – ar mârâi la ei: „Ia-ți-căcaturile-de-prețuri-de-acolo-dobitocule". Dar asta ar putea strica o dimineață, ar trezi lumea prea devreme (inclusiv pe fiul meu). Bob din Sarnia a lămurit-o deja destul de bine.

La opt sunt deja ras și dușat, folosind cabina umedă din scânduri de lemn cu ferestre minuscule, deja încinsă și rău mirositoare de la cel care a folosit-o înaintea mea (am observat-o pe femeia cu guler cervical strecurându-se înăuntru, apoi afară).

Paul e chircit în așternuturi când îl scol cu vechiul nostru semnal de deșteptare:

— Trece timpul... ne-aşteaptă cale lungă... mi-e o foame de lup... sari în duş. Am făcut formalităţile de plecare când ne-am cazat şi acum nu ne mai rămâne decât să mâncăm şi s-o luăm din loc.

Apoi cobor scările, auzind deja clopote de biserică, dar şi zgomote înăbuşite de mic dejunuri grase mâncate în sufragerie de un grup de oameni care nu se cunosc deloc între ei şi n-au nimic altceva în comun în afară de Muzeul Baseballului.

Sunt nerăbdător să-l sun pe Ted Houlihan (azi-noapte am uitat să mai încerc o dată) şi să-l pregătesc pentru o minune: Markhamii au cedat; strategia mea a dat roade; poate să-şi ia adio de la coaiele lui. Dar diagrama cu tipul sufocat, aflată tot aici deasupra telefonului în timp ce ascult sonerie după sonerie, îmi aminteşte cu vârf şi-ndesat care e toată chestia cu imobiliarele: noi – Markhamii, merele stricate de la Buy and Large, Ted, eu, banca, inspectorii de urbanism – tânjim cu toţii să ne înfigem mâinile în gâtul cuiva şi să-l strangulăm până se cacă pe el pentru o bucăţică pe jumătate mestecată de zgârci indigest pe care o identificăm drept „nuca" noastră, miezul, morcovul după care fuge iepurele. E mai bine, firesc, să apuci o cale mai nobilă, să operezi după principiul sprijinului şi să vezi dacă nu cumva lucrurile ies mai bine.

— Alo?

— Hei, veşti bune, Ted! urlu direct în receptor. Clubul micului dejun din camera vecină amuţeşte la auzul vocii mele – de parc-aş fi dat în isterie.

— Şi eu am veşti bune, spune Ted.

— Hai să le-auzim pe-ale tale mai întâi. Devin imediat precaut.

— Am vândut casa, spune Ted. O nouă firmă din New Egypt. Bohemia sau cam aşa ceva, agenţie imobiliară. Au luat-o din catalog. Femeia a venit încoace cu o familie de coreeni aseară pe la opt. Şi la zece aveam oferta în mână.

Când eu pălăvrăgeam cu Paul dacă e sau nu total terminat.

— Te-am sunat pe la nouă şi ţi-am lăsat un mesaj. Dar zău că n-am putut să refuz. Au pus banii în seif peste noapte.

— Cât? întreb aspru. Simt un fior slab, apăsător, iar stomacul mi se strânge.

— Ce-ai zis?

— Cât au dat coreenii?

— Preţul întreg! spune Ted exuberant. Sigur. O sută şaizeci şi cinci. Am fraierit-o şi pe fată cu un procent. N-a făcut nimic ca să-l câştige. Tu ai făcut cu mult mai mult. Firma ta primeşte jumătate, bineînţeles.

— Clienții mei n-au pur și simplu unde să stea acum, Ted. Tonul meu a coborât până la o șoaptă subțire ca o lamă. L-aș sugruma bucuros pe Ted cu mâna mea. Am avut exclusivitate cu tine, am discutat despre asta ieri, și puteai măcar să iei legătura cu mine ca să fac o ofertă competitivă, ceea ce și sunt autorizat să fac. Sau aproape. O sută șaizeci și cinci. Prețul întreg, ai zis.

— Păi. Ted se oprește, speriat. Presupun că, dacă vrei să te întorci cu o sută șaizeci, pot să le spun coreenilor că am uitat. Firma voastră va trebui să se descurce cu Bohemia. Pe fată o cheamă Evelyn nu-mai-știu-cum. E o fetiță ambițioasă.

— După părerea mea, Ted, va trebui probabil să te dăm în judecată pentru nerespectarea contractului. Spun asta calm, dar nu sunt calm. O să trebuiască să-ți blocăm casa vreo doi ani până cade piața și să te lăsăm să-ți petreci convalescența acasă. Bazaconii, bineînțeles. N-am dat niciodată în judecată primul client. E sinucidere pentru o afacere. În loc de asta, bagi pur și simplu în buzunar cele trei procente, din care eu iau jumătate, fix 2 325 de dolari, poate faci o plângere inutilă la comisia națională pentru imobiliare și o lași moartă.

— Păi presupun că, dacă așa trebuie, așa faci, spune Ted. Sunt sigur că stă iar la fereastra camerei de relaxare în maiou și pantaloni de bumbac, privind visător la pergola lui, la felinarele hawaiiene și la perdeaua de bambus prin care tocmai a făcut o mare breșă. Mă întreb dacă familia de coreeni s-a obosit măcar să meargă până-n fundul curții. Deși o închisoare mare și luminată i-ar fi făcut să se simtă mai protejați. Nu sunt deloc proști.

— Nu știu ce să spun, Ted. Mesenii zgomotoși din camera vecină au reînceput să-și zdrang-zdrang-zdrăngănească tacâmurile, cu gurile pline de clătite, sporovăind înainte despre cum lucrările pentru îmbunătățirea bermelor de-aici până la Rochester vor scurta durata drumului până la cascadă. Brusc îmi trece frigul și mi-e cald ca într-o saună.

— Ai putea și tu să te bucuri pentru mine, Frank, în loc să mă dai în judecată. Probabil că într-un an o să fiu mort. Așa că e bine că mi-am vândut casa. Acum pot să mă duc să stau la fiul meu.

— Chiar am vrut să ți-o vând eu, Ted. Mă ia cu amețeală la această evocare neașteptată a morții. De fapt, am *și* vândut-o, spun cu voce slabă.

— O să le găsești altă casă, Frank. Nu mi s-a părut că le-a plăcut prea tare aici.

Îmi înfig tare degetele în teancul de bilete la *Annie Get Your Gun* vechi de un an. Cineva, observ, a strecurat exemplarul din *Cum să faceți supersex conjugal* sub teanc, cu fața zâmbăreață a bătrânului domn „Sistem pentru Plăcere" în sus.

— Le-a plăcut mult, spun, gândindu-mă la Betty Hutton cu pălărie de cowboy pe cap. Au fost prudenţi, dar acum s-au hotărât. Sper să fie şi coreenii tăi la fel de serioşi.

— Douăzeci de mii de verzişori. Fără forţă majoră, spune Ted. Şi ştiu că mai sunt părţi interesate, aşa că o să continuc. Oamenii ăştia nu aruncă banii pe fereastră, Frank. Au o fermă de nutreţ pe lângă Fort Dix şi vor să-şi croiască drum mai departe în viaţă. Ar vrea să mă toace în continuare cu norocul care a dat peste el acum că s-a pornit, dar n-o face din politeţe faţă de mine.

— Sunt foarte dezamăgit, Ted, atâta tot. Atâta pot să spun. Dar îmi fac un inventar mental, în căutarea unei retrageri acceptabile, iar sudoarea începe să mi se prelingă pe frunte. Eu sunt de vină pentru chestia asta, pentru că m-am abătut de la procedurile standard (deşi nu ştiu dacă vreuna dintre practicile mele poate fi considerată standard.)

— Cu cine votezi în toamna asta? întreabă Ted. Presupun că voi ăştia sunteţi de partea afacerilor, nu?

Mă întreb dacă un geniu al computerelor de la Bohemia a spart cumva reţeaua noastră de la birou. Sau poate Julie Loukinen, care e nouă, suge de la două oi cu lista noastră de oferte potenţiale. Încerc să-mi aduc aminte dacă am văzut-o vreodată cu vreun prieten cu mutră de est-european răpănos. Deşi mai probabil e că Ted a acordat „exclusivitate" asupra casei tuturor celor care au apărut la uşa lui. (Şi cine să se mire într-o ţară liberă? E *laissez-faire*: dă-le-o vecinilor pe tavă la brunch pe bunicuţa.)

— Ştii că nici Dukakis şi nici Bush nu vor să scoată banu'. Nu vor să dea veşti proaste ca să nu se simtă nimeni jignit. Mie mi-ar conveni mai mult dacă mi-ar spune că vor să mă fută, ca să nu mă încordez. Un limbaj mitocănesc e ceva nou pentru Ted, vânzătorul de case de succes.

— Apropo, vrei să dau panoul ăla jos?

— O să trimitem noi pe cineva, răspund posac.

Apoi brusc legătura mea cu Penns Neck răsună de descărcări statice cumplite, ca de hârtie mototolită astfel că de-abia îl mai aud pe Ted bălmăjind întruna, părând să se sufoce, despre crize de sfârşit de secol şi una sau alta, nu mi-e foarte clar.

— Nu te mai aud, Ted, spun în vechiul receptor cu miros de cosmetice, încruntându-mă la silueta imaginară a omului care-mi semnalează că se sufocă, cu propriile-i mâini în gât, cu o expresie de disperare profundă pe faţa lui ca un balon. Apoi descărcările statice încetează şi-l aud pe Ted pornindu-se despre cum Bush şi Dukakis nu-s în stare să spună un banc bun nici dac-ar fi în joc propriile lor cururi. Îl aud râzând de ideea asta.

— La revedere, Ted, spun, convins că nu mă aude.

— Am citit cum Bush l-a acceptat pe Hristos ca mântuitorul lui personal. Acuma e un banc... spune Ted extrem de tare.

Pun receptorul ușor în furcă, înțelegând că bucata asta de viață – a lui și a mea – s-a încheiat acum. Aproape că-mi pare bine.

Datoria mea solemnă e, bineînțeles, să-i sun pe Markhami cât mai curând și să le dau vestea, ceea ce și încerc să fac, dar ei nu sunt în camera lor de la Raritan Ramada. (Fără îndoială, iau la rând bufetul pentru brunch a doua oară, plini de ei pentru că au luat decizia corectă – prea târziu însă). După ce las să sune de douăzeci și cinci de ori nu răspunde nimeni. Mai sun o dată să las un mesaj, dar o înregistrare mă pune să aștept, apoi mă lasă acolo în purgatoriul întunecos al „așteptării", unde un post de radio difuzează *Jungle Flute*. Număr până la șaizeci în timp ce mâinile-mi devin lipicioase, apoi hotărăsc să revin mai târziu dacă tot nu mai există nici o miză.

Ar trebui să dau și alte telefoane. Un apel matinal „de afaceri", terorizant, către soții McLeod, cu o aluzie la acțiuni viitoare neprecizate în chestiunea chiriei, indiferent de necazurile financiare personale; un apel către Julie Loukinen doar ca s-o anunț că „cineva" l-a lăsat pe Ted să scape din plasă. Un apel către Sally ca să o reîncredințez de sentimentele mele și să spun tot ce-mi trece prin cap, oricât ar fi de enigmatic. Nu mă simt pe deplin în stare, totuși, de nimic din toate astea. Toate mi se înfățișează prea complicate pentru o dimineață fierbinte și nici una nu pare să promită satisfacții.

Dar tocmai când mă întorc să-l smulg iar pe Paul din visele lui, simt o nevoie bruscă, intensă, aproape sufocantă s-o sun pe Cathy Flaherty în Gotham. De multe ori m-am gândit cât de bine-venit (și de satisfăcător) ar fi dacă ea ar apărea pur și simplu la ușa mea cu o sticlă de Dom Perignon, mi-ar cere imediat o măsurătoare barometrică personală, mi-ar lua temperatura, s-ar interesa cum mi-a mers *pe cinstite* de când am vorbit ultima oară, după ce, oarecum normal, s-a gândit la mine de un milion de ori, nici mai mult nici mai puțin, cu o mulțime de „ce-ar fi fost dacă" întipărite peste tot, hotărându-se într-un final să-mi dea de urmă prin Asociația Absolvenților din Michigan și să apară neanunțată, dar, „speră ea", nu și inoportună. (În prima mea variantă de scenariu, ne limităm la o discuție.)

Așa cum mă gândeam acum două zile, în camera mea de-acasă de la Sally, puține lucruri sunt mai plăcute decât să nu trebuiască să faci absolut nimic, ci toate lucrurile bune să vină la tine de parcă ți s-ar cuveni.

E exact ce voia bietul Joe Markham să se întâmple cu „prietena" lui din Boise, doar că ea era prea deşteaptă pentru el.

Întâmplător, ţin încă minte numărul lui Cathy de ultima oară când i-am auzit vocea, de acum patru ani când Ann anunţase că ea şi Charley îşi pun pirostriile şi iau copiii, iar eu, după câteva loopinguri, am aterizat în domeniul imobiliar. (Atunci am ascultat doar mesajul înregistrat al lui Cathy, dar mie nu mi-a venit nici unul în minte ca să i-l las şi eu, în afară de a striga „Ajutor, ajutor, ajutor, ajutor!" şi de a închide telefonul, ceea ce am hotărât să nu fac.)

Dar aproape înainte să-mi dau seama, i-am şi format fostul număr din vechea zonă cu prefix 212 – un loc care pe vremuri îmi declanşa garantat o dublă cădere ciudată, înfricoşată a respectului de sine când lucram acolo pe post de cronicar sportiv, iar viaţa se dezmembra pentru prima oară. (Acum nu mi se pare cu nimic mai ciudat decât Clevelandul; astea sunt beneficiile secundare eliberatoare, desacralizante ale tranzacţiilor imobiliare.)

Alte zgomote scoase de cei ce înfulecă lacom la bufet, amestecate cu râsete triste, se înalţă şi coboară din camera vecină. Aştept ca, odată puse-n mişcare, circuitele 212 să se soldeze cu un ţârâit prelung, urmat de vocea cuiva care să răspundă – Cathy cea cu părul şi pielea ca mierea, ajunsă până acum, sper din toată inima, doctoriţă de bună credinţă, urmând ambiţioasa specializare nu-ştiu-care la Einstein sau Cornell şi posibil dispusă (mai sper), să mă primească pentru câteva minute de „tratament" telefonic scos din context, *ad hominem* şi *pro bono*. (De fapt, contez aici pe efectul de rotaţie înapoi, prin care sunetul vocii lui Cathy mă va face imediat să mă simt deştept – aşa cum se poate întâmpla – dar să simt şi că aş face bine să mă pun pe treabă ca să nu fiu tras la fund de noile generaţii cărora le curge gheaţă prin vene.)

Ţâr-ţâr-ţârr. Ţâr-ţâr-ţâr. Apoi clic. Apoi un bâzâit metalic brusc, apoi încă un clic. Nu e deloc promiţător. Apoi, în sfârşit, o voce – de bărbat tânăr şi încrezut, dar totuşi dezamăgit, un şmecheraş nesuferit pentru care mesajele de pe robot nu sunt altceva decât ocazii de a se distra cu poftă, demonstrându-le în acelaşi timp nevinovaţilor care sună cât e de dobitoc. „Salut. Ăsta e robotul telefonic al lui Cathy şi Steve. Nu suntem acasă momentan. Pe bune. Vă jur. Nu lenevim în pat strâmbându-ne şi râzând. Cathy e probabil la spital, salvând vieţi sau ceva de felul ăsta. Eu sunt probabil la Burnham and Culhane, unde-mi iau partea leului. Aşa că aveţi răbdare şi lăsaţi-ne un mesaj şi, când timpul ne va permite, unul din noi o să vă sune. Probabil Cathy, pentru că pe mine telefoanele cu robot mă cam scot din sărite. Ne mai vedem. Pa. Desigur, aşteptaţi semnalul."

Biiiiiiiip, clic, apoi posibilitatea larg căscată, paralizantă de a lăsa un mesaj cât se poate de corespunzător.

— Bună, Cathy? spun, însufleţit. Sunt Frank (mai puţin însufleţit). Ăă, Bascombe. Nimic deosebit, zău. Sunt, ăă, e 4 iulie sau pe-acolo. Sunt pe-aici, prin Cooperstown şi mi-am adus întâmplător aminte de tine. (La opt dimineaţa.) Mă bucur să aud că eşti la spital. Ăsta-i semn bun. Eu sunt binişor. Sunt aici cu băiatul meu, Paul, pe care nu-l ştii.

O pauză lungă în timp ce caseta merge mai departe.

— Ei, cam asta e. Apropo, poţi să-i spui lui Steve din partea mea să mă pupe-n cur şi că mi-ar face plăcere să-l bat până se cacă pe el oricând găseşte un moment liber. Pa. Clic. Rămân acolo un moment, cu receptorul în mâna transpirată, cântărind ce am făcut în raport cu starea pe care mi-a lăsat-o şi de asemenea în raport cu natura sa de act mic, dar nechibzuit, posibil prostesc şi descalificant. Şi răspunsul e: mă simt mai bine. Mult mai bine. Nemăsurat de bine. Există lucruri stupide care merită făcute.

Urc scările înapoi ca să fac bagajele, să-l dau pe Paul jos din pat şi să-i dau înainte cu ziua de azi, pentru că măcar în ceea ce priveşte principalul meu scop (lăsându-i la o parte pe Markhami) are încă ceva rudimente de potenţial, judecând după apropierea oarecum spinoasă de azi-noapte şi în orice caz se va încheia destul de curând departe de locul ăsta, cu Sally la Rocky and Carlo.

Paul îmi iese înainte în capul scării, trăgând după el sacul lui cu Paramount şi cu căştile de walkman în jurul gâtului. E ameţit şi are părul ud, dar şi-a pus un şort nou, maroniu şi larg, şosete noi de un portocaliu fosforescent şi un tricou nou, mare şi negru care, din motive necunoscute mine, are scris pe piept cu alb *Cler* (e posibil să fie o trupă rock). Când mă vede, îmi oferă expresia lui impasibilă, bucălată, de parcă una e să ştie că exist şi alta e să mă vadă.

— Nu mă aşteptam să dau peste un mirositor de băşini aici sus, spune el, apoi scoate un mic *groh* gutural şi o ia înainte pe scări.

După cinci minute însă, după ce inspectez cearşafurile lui Paul în căutare de vreo umezeală revelatoare (nimic), sunt deja înapoi jos cu geanta şi Olympus-ul meu, gata pentru micul dejun, doar că sufrageria cea mare e încă plină până la refuz cu meseni şleampeţi, iar Paul stă în uşă, uitându-se înăuntru cu dispreţ amuzat. Charlane, cu un tricou mulat şi aceiaşi blugi spălăciţi de azi-noapte, aduce întruna la masă farfurii cu clătite şi slănină şi boluri cu ouă jumări instant. Se uită la mine, dar nu pare să mă recunoască. Aşa că hotărăsc rapid că n-are rost să aşteptăm (şi să fim serviţi în duşmănie de Charlane) când putem

foarte bine să ducem bagajele în mașină, să mergem pe jos până pe Main și să ne facem singuri rost de un mic dejun până la nouă, când se deschide muzeul. Cu alte cuvinte, să-l lăsăm pe bătrânul *Vânător de Cerbi* să se scufunde în uitare.

Deși n-a fost un loc chiar atât de rău, în pofida lipsei unui bar cu autoservire. S-ar putea ca între pereții lui să fi sfârșit ceea ce părea de nesfârșit cu Ann, să fi fentat un ricoșeu cu Charlane și, poate, să fi pus lucrurile pe roate cu Sally Caldwell. În plus, Paul și cu mine ne-am târât fiecare ceva mai aproape de încrederea celuilalt și am reușit măcar să rostesc câteva dintre cuvintele călăuzitoare pe care le aveam pregătite în acest scop. Toate reușite notabile. Cu doar o idee mai mult noroc, *Vânătorul de Cerbi* ar fi putut deveni un loc venerat, sacru chiar, unde, în secolul următor, să zicem, Paul s-ar fi putut întoarce singur sau cu o soție sau prietenă, ori cu propria-i progenitură neastâmpărată și să le spună că e un loc unde „obișnuia să vină cu răposatul său tată", unde a avut parte de înțelepciunea lui formatoare care ulterior a cântărit decisiv în viața lui – deși s-ar putea să nu fie capabil să precizeze cu deplină certitudine care a fost înțelepciunea asta.

Câțiva meseni molfăitori (nu văd pe nimeni cunoscut) au ridicat priviri glaciale din farfuriile lor spre mine și Paul care stăm în ușa sufrageriei, țintuiți acolo temporar de curenții intenși de cafea bună, cârnați afumați, chiftele de cartofi, gogoși lipicioase, sirop pentru clătite, plăcintă cu carne de porc și praf de ou. Ochii lor prudenți spun: „Hei, nu acceptăm să ne grăbească nimeni." „Am plătit pentru asta." „Avem dreptul la propriul nostru ritm." „E vacanța noastră." „Stați la coadă." „Ăsta nu-i caraghiosul ăla care urla la telefon?" „Da' de bluza asta cu «Cler» ce zici?" „E ceva putred aici."

Paul însă, cu sacul lui Paramount agățat de umărul dolofan, își lipește brusc ambele palme de zidul invizibil și începe să le miște din loc în loc, de ici până colo, în sus, în jos și dintr-o parte în alta, cu gura deschisă într-o expresie de groază care-i schimonosește fața dulce de copil, și să șoptească:

— Ajută-mă, ajută-mă. Nu vreau să mor.

— Deci nu cred că e loc de noi la pensiune, fiule, spun.

— Te rog, nu mă lăsa să mor, continuă Paul încetișor, astfel încât să-l aud numai eu. Nu pune pastila în acid. Te rog, domnule supraveghetor. Chiar *e* un băiat dulce, șmecher și pe gustul meu – aliatul meu tocmai când (sau aproape când) am mai multă nevoie.

Își întoarce spre mine chipul de muribund cu gura căscată de groază, acum cu mâinile pe obraji într-o uimire mută, copleșitoare. Nimeni din

cameră nu mai are curajul să se uite acum la el, întorcându-se cu toţii cu nasul în mâncare ca nişte puşcăriaşi. Scoate două *iik*-uri perfect perceptibile care par să vină din fundul unui puţ nu foarte adânc.

— Alias Sibelius, spune el.

— Ce înseamnă asta? Ridic geanta de voiaj, gata de plecare.

— E o poantă bună. Doar că nu-mi aduc aminte bancul. Mami îmi pune arsenic în mâncare de când are un amant. Aşa că-mi scade IQ-ul.

— O să încerc să stau de vorbă cu ea, spun, apoi o luăm din loc, păşind împreună, nebăgaţi în seamă de nimeni, în strălucirea fierbinte a dimineţii, în direcţia muzeului.

Acum, oraşul s-a umplut de clinchet şi dangăt de clopote bisericeşti, care mână turma pentru slujba de dimineaţă. Familii bine îmbrăcate, de trei, patru, chiar şi şase membri cu chipuri palide, păşesc alături, perechi-perechi, pe fiecare trotuar al oraşului, cotind încoace spre Biserica Metodistă, încolo spre congregaţionalişti, peste drum la Biserica Episcopală a lui Hristos şi spre presbiterieni. Alţii, mai puţin răsfăţaţi de soartă – bărbaţi cu pantaloni kaki de lucru şi cămăşi polo curate, dar necălcate, femei cu rochii roşii petrecute, cu eşarfe şi fără ciorapi – ies din maşini ca să se repeadă în Our Lady of the Lake pentru o scurtă şi grăbită întâlnire cu divinul înainte de a se îndrepta spre o slujbă de chelneriţă, o partidă de golf sau cine ştie ce obligaţie într-un alt orăşel.

Pe de altă parte, Paul şi cu mine ne potrivim în atmosfera de pelerinaj laic – fii şi taţi cu aparate de filmat după ei, taţi şi fiice necredincioşi şi nepioşi, în haine de vară, croindu-ne drum sigur, dar vag stânjeniţi spre muzeu (de parcă ar fi ruşinos să te duci acolo). Pe lângă noi trec maşini, iar tramvaiele Gay Nineties[1] duc „grupuri de vârsta a treia" spre celelalte atracţii ale oraşului – Casa Fenimore şi Muzeul Fermierului, unde sunt expoziţii şi demonstraţii cu lucrurile aşa cum erau ele când lumea era mai bună. În plus, toate magazinele sunt deschise, se vinde îngheţată, în aer pluteşte muzica, lacul e plin de apă, nu există nimic din ceea ce şi-ar putea dori un vizitator la care cineva să nu se fi gândit măcar parţial.

Ne-am lăsat bagajele în maşină, în spatele pensiunii, şi am luat-o pe jos, pe ghicite, spre port, ajungând într-un separeu dintr-un mic restaurant albastru marin cu ferestre supradimensionate numit *Pe malul apei*, construit chiar deasupra apei, ca atelierul lui Charley, doar

1 Nume dat în America perioadei anilor 1890, ani de înflorire economică şi dezvoltare urbană.

că pe stâlpi din creozot. Înăuntru însă e un frig atât de țeapăn, încât aromele de cartofi prăjiți cu brânză și omletă Denver par umede ca interiorul unui răcitor vechi, ceea ce mă face să-mi spun că, în ciuda privelиștii pitorești asupra lacului, ar fi fost mai deștept din partea noastră să așteptăm să se elibereze un loc unde deja plătiserăm.

Cât ne-am plimbat încoace pe străduțele dosnice de pe malul lacului, străjuite de căsuțe muncitorești primitoare, Paul s-a înălțat pe culmea bunei dispoziții din excursia asta și, odată așezați în separeul nostru roșu, a început un discurs cuprinzător despre cum ar fi să stai în Cooperstown.

Trudind la porția lui de Deluxe Belgian, garnisită cu frișcă la tub și căpșuni înghețate, declară că, dac-ar fi să ne mutăm aici, sigur ar investi într-o „mare rețea de distribuție de ziare" (în Deep River, spune el, asta e o industrie dominată de „italieni împuțiți" care-i fac arșice pe puștii albi care încearcă să se bage pe fir). În același fel, fără pic de sarcasm, cu ochii cenușii scânteind în timp ce mănâncă, spune că s-ar simți obligat să viziteze muzeul o dată pe săptămână până când l-ar îmbăta pe dinafară – „Altfel la ce bun să stai aici?" – și că ar mânca aici, la *Pe malul apei* „în fiecare duminică dimineața, cu religiozitate", exact ca acum, ar afla totul despre „uriașul din Cardiff" (o altă atracție locală) și despre Muzeul Fermierului, poate chiar ar lucra acolo ca ghid și s-ar duce, probabil, să joace baseball și fotbal. În mod surprinzător, în timp ce înaintez cu greu prin propria mea porție decongelată de „Home Run", aruncând din când în când câte o privire către un cârd de rațe sălbatice care șterpelesc floricele de la turiștii de pe doc, mă informează și că s-a hotărât să-l citească în întregime pe Emerson când ajunge acasă, din moment ce probabil că va fi eliberat condiționat și va avea mai mult timp pentru lectură. Își mânjește cu frișca lichefiată bucățile de vafă, întinzând-o conștiincios peste tot în timp ce mă lămurește, cu capul în jos, cu walkmanul în continuare la gât, că, în calitate de „aproape dislexic" (asta-i o noutate pentru mine), observă mai mult decât majoritatea celor din categoria lui de vârstă, pentru că nu „procesează" lucrurile la fel de repede și până la urmă are mai multe ocazii să mediteze (și uneori să deraieze) pe marginea „anumitor subiecte", motiv pentru care citește solicitantul *New Yorker* – „șutit de la căcăstoarea lu' Charley" – și pentru care a ajuns să creadă că trebuie să mă las de imobiliare – „nu-s destul de interesante" – și să mă mut din New Jersey – idem – poate „într-un loc cam ca ăsta", și poate să mă apuc de o afacere gen recondiționat de mobilă sau servit într-un bar, ceva practic și nestresant și „poate să mă reapuc de scris povestiri". (Întotdeauna a

respectat faptul că am fost pentru scurt timp scriitor și păstrează un exemplar cu autograf din *Toamnă albastră* în camera lui.)

Vorbele lui, firește, îmi fac inima să tresalte. Dincolo de tumultul de la suprafață, dorește binele oricui, oriunde s-ar afla, inclusiv pe cel al agenților de pază. Chiar înainte de a fi pășit pe porțile magicului său muzeu, Cooperstown a marcat o victorie magică asupra lui, inducându-i o stare idilică lipsită de stres, de o normalitate de tip pește-mare-în-iaz-mic pe care tare și-ar mai dori-o. (Se pare că toate cercurile lui care nu se potriveau s-au așezat în sfârșit într-o armonie binemeritată.) Deși nu mă pot abține să nu mă întreb dacă nu cumva acest scurt elan de schițare a unui spațiu privilegiat ar putea fi cel mai fericit moment din viața lui și, într-o clipită, ar putea să revină asupra lui fără claritate, fără să pătrundă detaliile. Ba chiar s-ar putea ca până la urmă să-i provoace o anxietate și mai profundă și distorsiuni și mai mari pentru că niciodată nu va mai invoca un asemenea viitor idilic, exact la modul ăsta, și totuși n-o va uita niciodată pe de-a-ntregul sau se va întreba mereu unde s-a dus. Asta e atitudinea prudentă pe care mi-am impus-o când era mic și vorbea cu oameni care nu existau, o atitudine despre care credeam, probabil, că-l va proteja. Ar fi trebuit să știu, totuși, așa cum știu acum și așa cum se întâmplă întotdeauna cu puștii și chiar și cu cei mari: nimic nu rămâne mult timp așa cum e și, încă o dată, nu există false stări de bine.

Ar trebui să-mi ridic acum Olympus-ul și să-i fac o poză în acest moment în mod oficial fericit. Doar că nu pot risca să-i destram vraja, pentru că destul de curând va cântări iar viața și va ajunge, la fel ca noi toți, la concluzia că pe vremuri era mai fericit, dar că nu-și aduce aminte exact în ce fel.

— Dar uite, spun, rămânând alături de el sub influența vrăjii, cu mâinile reci, privind lung la scăfârlia lui ciuntită în timp ce el își studiază vafa, cu mintea țopăindu-i și împleticindu-i-se, cu mușchii fălcilor căutând tenace cea mai bună aliniere a molarilor. (Ador scalpul lui blond, delicat.) Îmi plac mult imobiliarele. E o chestie în același timp avangardistă și conservatoare. Întotdeauna a fost idealul meu să le combin pe astea două.

Nu-și ridică privirea. Bătrânul bucătar cu brațe subțirele, care poartă un tricou pătat și o tichie murdară de marinar, ne privește chiorâș de după șirul de scaune goale de bar și suporturi pentru sare și piper. Simte că ne împungem – din cauza unui divorț, a unei schimbări de școli particulare, a unui carnet cu note proaste sau a unei arestări pe motiv de droguri, pentru ce s-or certa de obicei turiștii tați și fii în raza lui auditivă

(de regulă, *nu* din cauza alegerilor profesionale la mijlocul vieții tatălui). Îi arunc o privire amenințătoare care-l face să clatine din cap, să-și atârne o țigară umedă în gura strâmbă și să revină la grătarul lui.

În afară de noi mai sunt doar trei alți clienți – un bărbat și o femeie care nu vorbesc, ci stau pur și simplu la fereastră, la o cafea, privind lacul, și un bărbat mai în vârstă, chel, cu pantaloni verzi și bluză de nailon de aceeași culoare care joacă la un automat ilegal de pocher în colțul cel mai îndepărtat și întunecos, marcând din când în când câte un câștig zgomotos.

— Mai știi numărul acrobatului pe sârmă? Cum că cea mai mare șmecherie e să cazi? Paul ignoră ce am spus despre echilibrul fragil între progresism și conservatorism, al cărui pivot e domeniul imobiliar. A fost doar o glumă. Ridică privirea spre mine, își îngustează ochii deasupra vafei pe trei sferturi mâncate și bate din genele lui lungi. Nu există băiat mai deștept ca el.

— Cred că mi-am dat seama, mint, restabilind contactul vizual cu el. Dar te-am luat în serios, totuși. Pur și simplu eram destul de convins că știi că schimbările fanteziste nu prea au legătură cu adevărata voință independentă, pe care aș vrea s-o ai și care până la umă e o chestie destul de naturală. Nu-i chiar așa de complicat. Îi zâmbesc nătâng.

— M-am hotărât la ce colegiu vreau să merg. Vâră un deget în restul unsuros de sirop de arțar, pe care l-a întins pe toată vafa, apoi desenează un cerc și-i linge dulceața cu un pleoscăit.

— Sunt tot numai urechelnițe, spun, ceea ce-l face să-și înalțe sprâncenele la mine; altă glumă din cufărul copilăriei pierdute: *Ți se cuvinte. O nouă viață de câine. Să vaci ce spui și să pui ce faci.* Ca și mine, e atras de fisurile dintre literal și imaginar.

— E un loc din ăsta în California, știi? Te duci la facultate și muncești la o fermă și te pune să însemni vitele și înveți să prinzi caii cu lasoul.

— Sună bine, spun, încuviințând din cap, dornic să mențin dispoziția la cote înalte.

— Mda, așa e, spune el, un mic Gary Cooper.

— Crezi că poți studia astrofizică pe un *cayuse*?

— Ce-i ăla *cayuse*? A uitat că voia să fie caricaturist. Nu mergem la pescuit? spune el și-și mută rapid privirea afară, unde lacul se întinde de la docuri spre promontorii vagi, încrețite, de munte. Pe marginea docului stă o fată care poartă un costum de baie negru și o vestă de salvare portocalie, cu o pereche de schiuri scurte, de apă, fixate în picioare. O barcă de viteză lucioasă, în care stau prietenii ei, doi băieți și o fată, se leagănă pe loc la vreo cinci metri de ea, cu motorul bolborosind. Brusc, întinde mâna sus într-o mișcare amplă. Unul dintre băieți

se întoarce și turează motorul bărcii, care până și prin geamul nostru gâlgâie zgomotos, apoi vâjâie, pare să șovăie o clipă, ca pe urmă să țâșnească trezindu-se cu un zvâcnet la viață, cu botul în sus, cu coada afundată în spumă, apucând coarda groasă, moale, smulgând-o pe fată de pe doc și proptind-o pe schiuri, trăgând-o ca un arcan peste oglinda apei departe de noi, până când – incredibil de repede – devine mică pe lac, un punct incolor pe fundalul dealurilor verzi.

— Răspunsul, Bob, e fundul, spune Paul, privind totul cu atenție. A văzut aproape același lucru ieri, pe Connecticut, dar nu dă semne că și-ar aduce aminte.

— Nu prea cred că o să mergem la pescuit, recunosc fără tragere de inimă. Nu cred că mai avem timp acum. Am avut multă imaginație. Am crezut pur și simplu că avem o veșnicie la dispoziție. S-ar putea să nu mai ajungem în Caton, Ohio, și nici în Beaton, Texas. Pentru el nu contează, cred, deși mă întreb sumbru dacă într-o bună zi va fi el tutorele meu și se va descurca mai bine. Mă mai întreb la fel de sumbru dacă Ann chiar are un amant și, dacă da, unde se întâlnește cu el și cu ce se îmbracă și dacă-l minte pe Charley cel sincer așa cum o mințeam eu pe ea (presupun că o face).

— De câte ori crezi că o să te însori? întreabă Paul, uitându-se în continuare după schioarea ajunsă departe, nevrând să se uite în ochii mei la subiectul ăsta – unul care chiar contează pentru el. Aruncă o privire rapidă în spatele grătarului la fotografia mare, cât peretele, a unui hamburger pe o farfurie albă curată, cu un bol de supă, în mod bizar, roșie, și un distribuitor de Coca-Cola, toate acoperite cu un strat de grăsime suficient de gros, încât să țină captivă o muscă până la Judecata de Apoi. Mi-a pus întrebarea asta nu mai departe de acum două zile, cred.

— O, nu știu, zic. De opt, nouă ori până mă satur, probabil. Închid ochii, apoi îi deschid încet astfel încât să-l am pe el fix în mijloc. Dar ție ce dracu' îți pasă? Ai vreo bănătie în Oneonta care se ocupă cu recondiționarea și vrei să mi-o prezinți? Desigur, el o știe pe Sally din vizitele la Shore, dar până acum a tăcut cu subînțeles în ceea ce o privește, cum era și cazul.

— Nu contează, spune el aproape imperceptibil, iar teama mea – obișnuita și durabila teamă a oricărui părinte că progenitura lui o să-și rateze copilăria – e în mod evident nefondată, judecând după expresia de pe fața lui. Dar teama lui Ann, de vătămare sau de fragilitatea lui, se înalță în ochiul minții mele ca un avertisment – un accident cu barca, o coliziune într-o intersecție păcătoasă, pumnul unui puști în urma căruia fruntea lui fragilă va atinge asfaltul. Faptul că l-am lăsat să se

furişeze departe de mine în bezna nesigură a nopţii trecute i-ar face fără îndoială pe experţi să încrunte din sprâncene, ba ar putea trece chiar drept maltratare.

Piguleşte întruna banda adezivă cu care sunt priponite separeurile străvechi de plastic de la *Pe malul apei*.

— Aş vrea să mai stăm aici o zi, spune el.

— Ei, va trebui să ne întoarcem altă dată. În mai puţin de o secundă, îmi scot aparatul de fotografiat. Lasă-mă să-ţi fac o poză, să am dovada că ai fost cu mine pe bune. Paul aruncă rapid o privire în spate, de parcă s-ar uita să vadă cine s-ar supăra să fie prins în poză. Băutorii de cafea au şters-o discret şi au coborât pe doc. Jucătorul de pocher stă cocoşat peste maşinăria lui. Bucătarul e ocupat să-şi încropească propriul mic dejun. Paul se uită înapoi la mine peste măsuţă, cu ochii tulburaţi de dorinţa de mai mult, de a intra mai multe în poză – eu, poate. Dar e imposibil. Nu există nimic altceva în afară de el.

— Mai spune-mi un banc bun, îi zic din spatele Olympus-ului meu, în care faţa lui feminină de băieţaş apare mică, dar perfect încadrată.

— Ai prins şi hamburgerul în poză? spune el şi face o mutră aspră.

— Mda, zic, a intrat şi hamburgerul.

Şi aşa şi e.

— Asta era grija mea, spune el, apoi îmi zâmbeşte luminos, minunat.

Şi asta-i imaginea lui pe care o voi păstra în amintire pentru totdeauna.

Urcăm din greu dealul învăluit în căldura bine-venită a dimineţii, umăr la umăr, îndreptându-ne în sfârşit către muzeu. E 9.30 şi timpul trece, într-adevăr. Dar când dăm colţul pe însoritul Main, la jumătate de cvartal de muzeu – cărămidă roşie, cu frontoane greceşti şi motive dubioase în formă de trifoi la baza acoperişului, o varză arhitecturală care pare visul în materie de construcţii al unui cârd de absolvenţi de Wesley prea zeloşi – iar e ceva în neregulă. În faţă, pe trotuar, acelaşi sau poate un alt grup de bărbaţi şi femei, băieţi şi fete, mărşăluieşte în cerc, agitând pancarte, etalând panouri-sendviş şi scandând ceva ce de aici – din colţul cu steguleţe roş-alb-albastre de lângă brutăria nemţească Schneider – sună iar ca „ţintit, ţintit, ţintit". Deşi acum manifestanţii par mai mulţi, la care se adaugă un grup de spectatori de pe margine – taţi şi fii, familii mai numeroase, vârstnici de tot felul, dar şi enoriaşi obişnuiţi de duminică abia ieşiţi de la părintele Damian de la Our Lady – înghesuindu-se cu toţii, uitându-se la manifestanţi şi revărsându-se înapoi în stradă, încurcând circulaţia şi blocând intrarea în clădire, exact pe coordonatele spre care ne îndreptăm Paul şi cu mine.

— Ce-i iarăşi cu balega asta de cal de toată frumuseţea? spune el, încruntându-se la mulţime şi la nucleul ei de protestatari gălăgioşi, care înfloreşte brusc în două cercuri care se rotesc în direcţii opuse, astfel că accesul în muzeu e practic blocat.

— Presupun că *e* ceva la muzeu pentru care merită să protestezi, spun, admirându-i pe manifestanţi, cu pancartele lor (de aici) ilizibile săltând în aer şi lozincile lor devenite tot mai răsunătoare pe măsură ce demonstranţii cu voci tot mai puternice se rotesc spre noi. Pentru mine, totul are un iz plăcut, studenţesc care-mi aminteşte de perioada Ann Arbor (deşi pe atunci nu mă implicam niciodată, fiind un fricos fără pată şi prihană, un şobolan de frăţie studenţească posesor al unei burse NROTC mai mult decât retractabile). Şi totuşi azi pare lăudabil că un spirit de protest controlabil şi de împotrivire poate încă supravieţui pe câmpiile mănoase, chiar dacă nu e legat de ceva important.

Obişnuit doar cu a lui, Paul nu ştie însă ce să spună în faţa disensiunii altora.

— Deci bine, noi ce-ar trebui să facem – să aşteptăm? spune el şi-şi încrucişează braţele ca o babă certăreaţă. Noi potenţiali vizitatori ai muzeului trec pe lângă noi, dar se opresc curând să contemple spectacolul. Câţiva poliţişti din Cooperstown s-au aşezat de-a curmezişul lui Main Street, doi bărbaţi mătăhăloşi şi două femei micuţe, în cămăşi albastre, cu feţe de terieri, cu degetele mari de la mână înfipte în centuri, amuzaţi de întregul incident, arătând din când în când ceva sau spre cineva pe care-l consideră deosebit de comic.

— Din experienţa mea, protestele nu durează niciodată foarte mult, spun.

Paul nu spune nimic, ci se încruntă doar, îşi duce mâna la gură şi muşcă delicat, dar incisiv din negul lui. Toate astea îl fac să se simtă prost; spiritul lui de băiat cuminte s-a evaporat odată cu roua.

— Nu putem să-i ocolim pur şi simplu? spune el, gustând din propria-i carne.

Nimeni, observ, nu trece printre ei şi nici nu încearcă măcar. De fapt, majoritatea spectatorilor par amuzaţi şi vorbesc cu protestatarii sau îi fotografiază. Nu-i nimic foarte grav.

— Ideea e să ne deranjeze un pic, apoi o să ne lase să intrăm. Vor să transmită un mesaj.

— Cre' că poliţiştii ar trebui să-i aresteze, spune Paul. Scoate un mic *iik* emfatic de la jumătatea gâtlejului şi se strâmbă. (În mod evident a petrecut cu Charley mai mult timp decât ar fi fost sănătos, din moment ce atitudinea sa faţă de drepturile omului înclină spre privilegiul brutal:

în fața unui cerșetor orb care face o criză de epilepsie lângă ușa turnantă a Clubului Universitarilor, al dracului să fii dacă nu găsești un mod de a trece de el ca să ajungi la terenul închiriat pentru meciul de consolare din semifinala grupei de vârstă șaizeci plus.) Aș putea face foarte ușor o analogie frumoasă cu începuturile națiunii noastre, când au fost ignorate doleanțe legitime și a urmat o criză, dar ar fi în zadar. Totuși, am de gând să respect dăruirea demonstranților chiar și fără să știu la ce se referă. E destul timp pentru puținul pe care sperăm să-l facem.

— Hai să facem o plimbare, spun și pun mâna pe umărul fiului meu ca un venerabil tătic obișnuit și ne îndreptăm amândoi pe aglomeratul Main spre unitatea de pompieri Cooperstown, unde vehicule galbene strălucitoare sunt parcate pe alee pentru expoziția de duminică, în timp ce pompieri și paramedici lenevesc lângă ușile de acces uitându-se la *Breakfast at Wimbledon.* Alte mașini cu credincioși și tramvaie Gay Nineties se îngrămădesc zgomotos, câțiva șoferi fiind dispuși să se înfige în claxoane și să scoată nervoși capetele pe geam ca să afle care-i treaba. Din câte văd, Paul e evident deranjat de întârzierea și zăpăceala asta și aș vrea să luăm distanță de întreaga acțiune și să evităm încă o ceartă între noi doi. Așa că o ținem înainte pe trotuar împotriva traficului pietonal, pe lângă alte vitrine de magazine cu mărunțișuri și ilustrate sportive, pe lângă două cârciumi care deschid devreme și care dau non-stop meciuri de la Campionatul Mondial din anii patruzeci, pe lângă un cinematograf și agenția imobiliară modestă pe care o văzusem ieri din mașină, cu fotografii color dichisite în vitrină. Încotro mergem, asta nu știu. Dar pe neașteptate, după ce traversăm o alee lăturalnică liberă, o luăm apoi la stânga și înainte prin pasajul îngust care se lățește la celălalt capăt însorit, dăm de stadionul Doubleday, iluminat, de un verde intens și evident minuscul în lumina de la jumătatea dimineții – un loc absolut perfect de vizitat și de jucat o partidă (și indicat pentru abaterea atenției unui fiu țâfnos). De undeva din apropiere, ca la un semnal, o orgă zdrăngănitoare cu abur începe să cânte *Du-mă la un meci de baseball,* de parcă activitățile noastre lipsite de țintă ar fi de fapt urmărite.

— Pentru ce-i ăsta, pentru Liga Mică? întreabă Paul, în continuare nemulțumit și închis în sine, înfrânt de simplul eșec de a se apropia de muzeu din prima încercare, cu toate că în scurt timp vom fi înăuntru, bucurându-ne de toate minunățiile lui: îi vom lua la rând expozițiile, îi vom cutreiera pavilioanele, vom privi cu drag numărul personalizat de la mașină al lui Lou Gehrig, mănușa adevărată a lui Say-Hey Kid, zona de lovire ilustrată a lui Ted Williams și colecția de timbre dedicate baseballului a Emiratelor Unite, în timp ce vom râde pe înfundate de Bud

şi Lou jucând (iar) *Who's on First*[1] – exact cum am făcut în Springfield, doar că mult, mult mai bine.

— E stadionul Doubleday, zic, privindu-l cu admiraţie şi căldură. Broşurile alea pe care ţi le-am trimis explicau toată povestea. Aici se joacă meciul muzeului în august, când se primesc noi recruţi printre exponate. Încerc să mă gândesc cine-o să mai fie primit luna viitoare, dar nu-mi vine-n minte nici un nume din baseball în afară de Babe Ruth. Are zece mii de locuri, a fost construit în 1939 de WPA când ţara era în genunchi şi guvernul ajuta la crearea de noi locuri de muncă, ceea ce n-ar strica să facă şi azi.

Paul însă se holbează la trei cuşti de joc pentru public aşezate chiar lângă peretele tribunei întâi din care răzbate un *poc* răsunător de sticlă de Coca-Cola, de aluminiu pe piele de cal. Un puşti mărunţel, de culoare, care adoptă o poziţie de joc cu coatele ridicate à la Joe Morgan e la a patra bază şi loveşte repetat şi nimicitor în ceea ce e, probabil, cuşca pentru „avansaţi". Îmi vine-n minte, cum sunt sigur că-i vine şi lui Paul, că e tot Mr. Hampshire Basketball, împărăţind asupra tuturor în încă un sport, într-un alt oraş, şi că el şi taică-său fac acelaşi circuit bine intenţionat tată-fiu ca şi noi şi se distrează mult mai bine. Aici însă e Mr. New Hampshire *Baseball.*

Deşi sigur că nu e el. Puştiul ăsta are tovarăşi, albi şi negri, care stau afară atârnaţi de barele cuştii, tachinându-l şi insultându-l într-un fel camaraderesc, îndemnându-l să rateze ca să se poată băga şi ei în joc şi să-şi ia porţiile de celebritate. Unul dintre ei e un derbedeu slăbănog şi strâmb dintre jucătorii de Hacky Sack de ieri – una din scursurile cu care mi-am închipuit că s-a împrietenit Paul aseară la un burger şi o porţie de cartofi prăjiţi cu brânză. Acum par mult mai mari decât Paul şi sunt convins că el n-ar şti cum să-i abordeze (doar dacă nu cumva comunică şi ei prin lătrături).

Mergem o bucată de drum pe aleea din ce în ce mai lată până în spatele clădirilor vechi de cărămidă de pe Main, unde coteşte spre parcarea stadionului Doubleday şi unde câţiva bărbaţi – de vârsta mea – îmbrăcaţi în echipament aparent nou de Liga Mare ies din maşini cu mănuşile şi bâtele lor, grăbindu-se pe crampoane zgomotoase spre tunelul deschis al tribunei întâi, ca şi cum ar fi întârziat la o finală. Se disting echipamentele a două echipe: galbenul ţipător şi verdele indigest al Oakland A. şi mai conservatorul roşu-alb-albastru al celor de la Atlanta.

---

1 Scheci al cuplului de comici Bud Abbott şi Lou Costello, care are ca subiect jocul de baseball.

Mă uit după un număr sau după o față pe care s-o recunosc din anii petrecuți în tribuna presei – cineva care ar fi măgulit dac-ar fi recunoscut –, dar nici unul nu-mi pare cunoscut.

Ba chiar doi jucători de la „A." care trec exact pe lângă noi – cu *R. Begtzos* și *J. Bergman* prinse pe spate – au guși considerabile de Milwaukee și funduri pe care pocnesc cusăturile, ceea ce infirmă ipoteza că ar mai fi jucat cândva în trecutul recent.

— Sunt pe dinafară, spune Paul. Și echipamentul lui e la fel de puțin îmbietor ca cele ale lui Bergman și Begtzos.

— E o parte importantă a experienței Cooperstown să aruncăm o privire pe-aici. Încep să-l mân spre tunelul din spatele „jucătorilor".

— Cică aduce noroc. (Asta mi-a venit pe loc. Dar euforia lui s-a evaporat ca eterul, așa că m-am întors la procedurile de control al conflictului și la a trece de ultimele ore petrecute împreună ca doi dușmani amabili.)

— Am un tren de prins, spune el, urmându-mă.

— O s-ajungi, spun, și eu mai puțin binevoitor. Am și eu planurile mele.

Ajunși la capătul tunelului, am putea ieși ușor direct pe teren, unde sunt jucătorii, sau ne-am putea întoarce și urca vechile trepte abrupte de beton până în tribună. Paul se ferește de teren de parcă ar fi fost prevenit în privința lui și o ia pe scări. Dar eu nu pot rezista tentației de a face câțiva pași în aer liber, ca să traversez culoarul de siguranță cu pietriș și să stau pur și simplu pe iarbă, unde cele două echipe, falșii jucători de Braves și falșii jucători de la A., dau pase și încălzesc articulații țepene, îndurerate. Pocnet de mănuși, trosnet de bâte, voci plutind în aerul luminos, strigând: „Aș prinde-o dacă aș vedea-o" sau „Piciorul meu nu mai vrea să se îndoaie în partea aia" sau „Păzea, păzea, păzea".

Neechipat, mă aventurez suficient de departe încât văd, de unde mă aflu, până sus, la cerul albastru, și până departe, la gardul din partea dreaptă a terenului, unde scrie cu cifre „312" și în spate sunt scaune de tribună, vârfuri de copaci și acoperișuri de case din cartier, iar deasupra, un panou strălucitor cu MOBIL se rotește ca o antenă radar. Bărbați masivi, echipați, cu capul gol, stau pe iarbă sub țărușii gardului sau tolăniți pe spate privind în sus, trăind din plin clipe de izbăvire, lipsiți de griji și neștiuți. Habar n-am ce se întâmplă aici, știu doar că mi-ar plăcea să fiu o clipă în locul lor, cu tot cu echipament și fără fiul de rigoare.

Paul stă singur pe o bancă veche din tribună, afișând o plictiseală fără sfârșit, cu căștile walkmanului sugrumându-l și bărbia pe o bară metalică. Nu se mișcă mare lucru pe-aici, locul fiind în mare parte

pustiu. Câțiva copii de vârsta lui stau sus, în rândurile din spate unde trage curentul, chicotind și făcând pe deștepții. O mână de neveste guralive sunt împrăștiate pe locurile rezervate – femei în compleuri cu pantaloni și rochii de vară ușoare, în grupuri de două sau trei, privind terenul și pe jucători, râzând din când în când, primind cu urale o minge bine prinsă sau doar făcându-și de lucru cu subiectele neutre care le convin de minune tuturor. Și toate astea cu veselie – vesele ca niște cânepari pe un vânt cald și blând, care n-au altceva mai bun de făcut decât să ciripească.

— Ce i-a zis barmanul catârului care a cerut o bere? zic, apropiindu-mă pe lângă șirul de scaune. Simt că trebuie să defrișez iar noi teritorii.

Își întoarce privirea spre mine cu dispreț, fără să-și miște bărbia de pe bara de metal. N-o să fie amuzant, arată expresia lui. I se vede tatuajul cu „insectă". O insultă.

— Sunt pe dinafară, spune iar, ca să fie obraznic.

— „Scuzați-mă, domnule, ce vă frământă?" Mă așez lângă el, îi convine sau nu, și mă uit gânditor la linia primei baze, în tăcere. Un bărbat mărunțel, matusalemic, îmbrăcat cu cămașă, pantaloni și pantofi de un alb strălucitor, dă cu o cretă pe culoarul bazei. Se oprește la jumătate și se uită înapoi ca să-și estimeze precizia, apoi continuă spre bază. Ridic aparatul și-i fac o poză, apoi mai fac una cu terenul și cu jucătorii care par să se pregătească de meci și în sfârșit una cu cerul cu steagul înălțat, dar nemișcat deasupra panoului cu „390" din centru.

— Ce rost are să te duci într-un loc frumos? spune Paul meditativ, cu bărbia sprijinită în continuare pe bara verde, cu picioarele lui groase, acoperite cu puf întinse ca să scoată la iveală o rană la genunchi, o chestie lungă, rozalie și încă acoperită cu o crustă, de origine necunoscută.

— Ideea de bază, cred, e că mai târziu o să-ți aduci aminte și o să fii mult mai fericit. Deci dacă ai ceva amintiri inutile sau urâte, aș putea adăuga, ăsta ar fi locul ideal ca să începi să te lepezi de ele. Dar e clar ce-am vrut să spun.

Paul îmi aruncă vechea privire inexpresivă și-și freacă ghetele Reebok una de alta. Jucătorii cu capul neacoperit mai devreme care au făcut sprinturi și exerciții de încălzire pe terenul exterior intră acum împreună pe terenul interior, unii cu șepcile puse invers, alții ținându-se reciproc pe după umeri, vreo doi mergând chiar de-a-ndoaselea și făcând pe bufonii.

— Ha-ai, Joe Louis! strigă una dintre neveste, încurcând sporturile și idolii. Toate celelalte neveste râd.

— Nu țipa așa la Fred, spune una dintre ele, o să-l sperii de moarte.

— M-am săturat până-n gât să nu-mi placă cum stau lucrurile, spune Paul, cu un aer indiferent. Sunt gata de o mare schimbare.

Nu-i tocmai o veste nedorită, din moment ce s-ar putea ca printre planurile lui să se numere o mutare la Haddam.

— Eşti abia la început, zic. O să găseşti multe lucruri care o să-ţi placă.

— Doctorul Stopler spune altceva.

Priveşte lung la terenul întins, în mare parte pustiu.

— Ei, atunci dă-l în pizda mă-sii pe doctorul Stopler. E un dobitoc.

— Nici măcar nu-l cunoşti.

Mă gândesc în treacăt să-i spun lui Paul că mă mut la New Mexico şi fac un post de radio pentru orbi. Sau că mă însor. Sau că am cancer.

— Îl cunosc destul de bine, zic. Psihiatrii sunt toţi o apă şi-un pământ. Apoi tac, dușmănindu-l pe doctorul Stopler pentru că e o autoritate în materie de viaţă în general – inclusiv a mea.

— Mai zi-mi o dată ce trebuie să fiu dacă nu un critic al vârstei mele? Studiază întruna subiectul ăsta de azi-noapte. De fapt, s-ar putea ca ideea unei vieţi nou-nouţe să-i fi inspirat euforia trecătoare.

— Păi, zic, uitându-mă cum jucătorii se unesc în două „echipe" rivale, dar amicale, în timp ce un bărbat îngrozitor de gras, cu un trepied şi un aparat de fotografiat tip cutie, iese de pe pistă, cu singurul lui picior ţeapăn. Cameramanul evaluează soarele, apoi începe să se aşeze în funcţie de el. Aş vrea să vii să stai cu mine un timp, să înveţi să cânţi la trompetă, poate, şi mai târziu să te duci la Bowdoin şi să studiezi biologie marină; şi să nu fii aşa şmecher şi interiorizat în timpul ăsta. Aş vrea să rămâi un pic credul şi să nu-ţi baţi prea tare capul cu testele standardizate. Până la urmă aş vrea să te însori şi să fii cât mai monogam cu putinţă. Poate să-ţi iei o casă pe malul apei în Washington, ca să pot veni în vizită. O să fiu mai clar când o să pot să-ţi ghidez fiecare mişcare conştientă.

— Ce-i aia monogam?

— E o chestie ca buna şi bătrâna matematică. E o teorie greoaie pe care n-o mai practică nimeni, dar care încă funcţionează.

— Crezi c-am fost maltratat vreodată?

— Personal n-am fost implicat niciodată în aşa ceva. Poate că-ţi aminteşti tu câteva acte minore de cruzime. Ai o memorie destul de bună. Îl privesc fix, fără chef de glumă, pentru că eu şi mama lui îl iubim mai mult decât o să înţeleagă el (mai ales el) vreodată. Vrei să depui plângere? Poate să stai de vorbă marţi cu *ombudsman*-ul tău despre asta?

— Nu, nu cred.

— Ştii, Paul, n-ar trebui să crezi că nu ţi-e dat să fii fericit. Pricepi? N-ar trebui să te obişnuieşti cu nefericirea doar pentru că nu poţi să

le potriveşti pe toate perfect. Nu toate se potrivesc perfect. Până la urmă, trebuie să renunţi la unele lucruri. Acum ar fi momentul să dezvălui ce bătrân într-o ureche era Jefferson – idealistul pragmatic *ca* gramatician –, care şi-a petrecut toată viaţa meşterind la misterele statu-quoului în căutarea unei proptele mai solide în viitor. Sau poate că aş putea împrumuta o metaforă din baseball apropo de unele lucruri care se întâmplă înăuntrul liniilor albe şi de cele care se întâmplă afară.

Doar că brusc mi se taie. Nu e aşa cum plănuisem.

Cei de la A. şi de la Braves au format două echipe pentru poza de grup la marginea celei de-a treia baze, cu cei mai înalţi în spate, cei mai scunzi în genunchi (domnii Begtzos şi Bergman sunt mai scunzi). Bărbaţii îngenuncheaţi stau cu mănuşile şi cu un evantai de bâte aranjate frumos în prim-planul verde. O pancartă joasă, portabilă a fost adusă şi pusă în faţa lor. LIGA FANTASTICĂ O'MALLEY, scrie pe ea cu litere roşii de tipar, iar dedesubt, cu litere temporare, „Braves contra Red Sox '67-3 iulie 1988". Pancarta îi face să râdă pe toţi cei din Braves. Nu pare să fie prezent nimeni de la Red Sox.

Se fac repede fotografii. Bărbatul care a trasat cu cretă conturul bazei supervizează transportul pancartei până la jucătorii costumaţi în canari de la A., unde umblă la litere ca să scrie LIGA FANTASTICĂ O'MALLEY: „Athletics contra Red Sox '67-3 iulie 1988".

Când fotografiile sunt gata, bat cu toţii din palme, iar jucătorii încep să se împrăştie spre bancă şi baze sau pur şi simplu se plimbă pe terenul interior în echipamentele prea strâmte, cu aerul că tocmai s-a întâmplat ceva cu adevărat memorabil, dar ei au ratat momentul sau n-a fost de ajuns, asta chiar dacă *marele meci* cu BoSox şi aşa mai departe nici n-a început încă.

— Arăţi mişto, Nigel, strigă o nevastă cu voce răguşită din tribune cu un accent australian stâlcit. Nigel, care e un tip mare şi bărbos, cu braţe lungi, de la Braves, cu talie groasă şi nişte degete de la picioare întoarse înăuntru care-l fac să pară timid, se opreşte pe scările dinspre bancă şi-şi ridică şapca albastră cu Atlanta ca bătrânul Hank[1] în vremurile lui de glorie.

— Eşti dat dracului de mişto, strigă femeia. Mişto, bravo ţie. Nigel zâmbeşte ca pentru el, dă din cap, apoi se furişează pe lângă bancă în umbră, cu tovarăşii lui. Trebuia să-i fi făcut o poză.

---

1 Henry Louis Aaron, zis „Hank", jucător afroamerican de baseball care a activat o perioadă cu succes în echipa Atlanta Braves.

Căci cum altfel să surprinzi un astfel de moment? Cum să strigi în aerul pustiu exact cuvintele potrivite, și încă și la momentul potrivit? Cum să construiești un moment ca să dureze o viață?

Pare acum că aceste două zile ne-au adus într-un loc mort – deocamdată nici măcar în muzeu, ci într-un moment nespectaculos pe un stadion de baseball nu tocmai respectabil, unde două „cluburi" aflate spiritualicește pe picior greșit se pregătesc să joace rolul unei echipe adevărate a cărei glorie a apus de mult, și unde, prin cine știe ce sistem de măsură lăuntric, tocmai mi s-au terminat cuvintele importante, dar înainte de a fi spus destul, înainte de a fi obținut efectul dorit, înainte ca elanul unei acțiuni fizice împărtășite – să ne plimbăm pe coridoarele sacre, să vedem mănușile, numerele de la mașini, zonele de lovire – să ne poată înălța și duce către un final bun. Înainte să fi făcut din ziua asta o amintire demnă de a fi păstrată.

Aș fi fost mai inspirat dacă stăteam cu turma până când se eliberau ușile în loc să caut încă o ocazie de a avea o discuție însemnată cu Paul și să risc senzația asta că ne-am poticnit, că nu facem nimic, după ce ultimul punct semnificativ asupra căruia am căzut amândoi de acord a fost că probabil nu mi-am maltratat fiul. (Întotdeauna am crezut că vorbele pot drege majoritatea lucrurilor și că totul poate fi corectat. Dar *e* nevoie de vorbe.)

— La vârsta mea, lumea are cicluri de câte șase luni, spune Paul pe un ton meditativ de adult. A. și Braves se fâțâie pe marginea terenului, dorindu-și să se întâmple ceva, ceva pentru care au plătit bani buni. Nici acum n-aș avea nimic împotrivă să mă alătur lor. Probabil că la Crăciun o să fiu altfel decât acum. Adulții n-au problema asta.

— Noi avem alte probleme, spun.

— Cum ar fi? Întoarce capul spre mine.

— Ciclurile noastre durează mult mai mult.

— Corect, spune el. După care dați colțu'.

Aproape că spun: „Sau și mai rău". Ceea ce l-ar face să-și facă un inventar mental care să-i cuprindă pe Domnul Toby, pe fratele lui mort, scaunul electric, că i se dă arsenic, camera de gazare –, în căutare de ceva nou și groaznic în lume care să te obsedeze și de care mai târziu să râzi. Așa că nu spun nimic. Fața mea, presupun, conține promisiunea unei poante pe seama morții și a înțepăturii ei slabe, prea slabe. Dar, cum ziceam, am spus deja tot ce știu.

Aud orga cu abur începând să zdrăngăne cu foc *Departe, pe Swanee în jos*. Deasupra micului nostru stadion plutește acum o aromă de fructe leneșă, melancolică, de carnaval. Paul mă privește pătrunzător când nu-i

răspund pe măsura așteptărilor, cu colțurile gurii tremurând de parcă ar ști un secret, deși știu că nu-i așa.

— Ce-ar fi să ne întoarcem? spun, lăsând moartea nesfidată.

— Ce fac tipii ăia acolo? întreabă el, aruncând o privire rapidă la terenul neted de parcă abia l-ar fi remarcat.

— Se distrează foarte bine, zic. Nu pare distractiv?

— Pare că nu fac nimic.

— Așa se distrează oamenii mari. De fapt, e distracția vieții lor. E așa de ușor, că nici măcar nu trebuie să se străduiască.

Apoi plecăm. Mai întâi Paul, pe culoar printre neveste, apoi chinuindu-se pe treptele butucănoase spre pistă; și eu, după ce arunc o ultimă privire tandră terenului liniștit, cu jucătorii nedumeriți, care fac totuși parte din două echipe cu niște meciuri înainte.

Înaintăm prin umbrele tunelului și ieșim în parcarea însorită, unde muzica orgii cu abur se aude mai îndepărtată. Sus, pe Main Street, mașinile se mișcă. Sunt convins că muzeul e deschis, iar crizele matinale, rezolvate.

Băieții din cuști și-au luat între timp tălpășița, bâtele lor metalice stau sprijinite de gard și toate cele trei cuști sunt goale și tentante.

— Cred c-ar trebui să băgăm câteva lovituri, ce zici? îi spun lui Paul. Nu sunt în plină formă, dar sunt gata, brusc, de *ceva.*

Paul măsoară cuștile de la depărtare, cu picioarele lui împiedicate întoarse acum în afară, crăcănat ca un băiat total nesportiv, stângaci și greu de urnit.

— Haide, zic, poți să fii tu antrenorul. Poate că scoate un mic *iik* dublu sau un lătrat fugar; nu sunt sigur. Dar mă urmează totuși.

Ca un consilier de tabără, bătăios o iau înainte drept spre cuștile îngrădite, care sunt prevăzute cu niște cutii pentru monede de cincizeci de cenți și învelite în interior cu plasă verde pentru ca mingile deviate să nu mutileze pe nimeni și să nu strice mașinile de aruncat, care sunt la rândul lor niște drăcovenii mari, verde-închis, pătrățoase, cu aspect industrial, care aduc mingi dintr-o ladă de plastic printr-un circuit cu transmisie în lanț terminat cu două anvelope de mașină ce se rotesc în tangență opusă cu mare viteză și dintre care *pornește*, practic, „lovitura". Afișe postate peste tot îți amintesc să porți cască, ochelari de protecție și mănuși, să ții ușile închise, să intri singur în cușcă, să lași afară copiii mici, animalele de companie, sticlele și orice obiect fragil, inclusiv pe ocupanții scaunelor cu rotile – și dacă nici unul dintre avertismentele astea nu e convingător, oricum totul e pe riscul tău (de parcă și-ar fi închipuit cineva altceva).

Cele trei bâte metalice sprijinite de gard sunt la fel, prea scurte, prea uşoare, cu capătul acoperit cu bandă mult prea subţire. Îi spun lui Paul să se dea la o parte cât „testez" eu o bâtă, ridicând-o în faţă ca pe o sabie de cavaler, cântărindu-i din priviri coada albastră de aluminiu (aşa cum făceam la şcoala militară, când jucam) şi, nu ştiu de ce, agitând-o. Mă întorc într-o parte spre Paul – cu aparatul de fotografiat în continuare pe umăr –, duc bâta în spatele urechii într-o poziţie naturală, cu genunchii înăuntru, à la Stan Musial, şi mă uit fix la el de parc-ar fi Jim Lonorg, bătrânul dreptaci de la BoSox, gata să se cabreze, să zvâcnească din picioare şi să lovească năprasnic.

— Aşa stătea aici Marele Stan, arunc peste cotul stâng, ferindu-mi ochii. Îmi iau un elan puternic, care mă face să arăt neîndemânatic şi ridicol. Între încheieturile mâinii şi umeri pare să se fi declanşat un mecanism de pârghii necesar, astfel încât bătaia mea poate lua contact cu mingea doar cu o plesnitură care n-ar azvârli afară din cuşcă nici măcar o muşculiţă de oţet, în schimb m-ar face categoric să semăn cu o fetiţă.

— Aşa bătea Marele Stan? spune Paul.

— Mda, şi se ducea în mă-sa cu milele, zic. Aud pe stadionul Doubleday strigăte, un cor de „Am prins-o, am prins-o". Mă uit în jur, peste tribuna în care am stat acum cinci minute; mingi albe se arcuiesc pe cer, câte două-trei deodată, aşteptând toate să fie prinse, dar invizibile pentru noi de-aici de unde suntem.

Fiecare cuşcă are câte o denumire care să reflecte plastic viteza loviturilor: „Dyno-Express" (120 kilometri la oră). „Liga Mică" (104 kilometri la oră). „Liga Hot Stove[1]" (88 kilometri la oră). N-am nici o rezervă să-mi pun la încercare talentul în „Dyno-Express", aşa că-i dau lui Paul aparatul meu de fotografiat şi două monede de douăzeci şi cinci, lăsând căştile de protecţie în cârligul lor de pe gard. Intru direct înăuntru, închid poarta, ocup poziţia ofensivă şi mă uit spre afurisenia de maşinărie verde, încercând în acelaşi timp să mă înfig în picioare la o lungime de bâtă de colţul exterior al casei regulamentare, plasată între două perne dreptunghiulare răpănoase de iarbă artificială puse acolo pentru ca lucrurile să pară autentice. Reiau poziţia à la Musial, legăn încet, de probă, bâta în zona estimată de lovire, îmi potrivesc încheieturile degetelor pe mâner, rotesc partea marcată şi-mi aliniez degetele de la picioare din pantofii comozi cu steagul de la centrul terenului (deşi bineînţeles că nu există nici un steag, doar maşina de aruncat propriu-zisă şi

1 Termen din baseball care se referă la perioada din afara sezonului competiţional.

plasa de protecție, în spatele căreia e un panou pe care scrie „Home Run?"). Inspir și expir, mai întind o dată dinadins bâta peste bază, apoi o trag încet înapoi.

— Cât e ceasul?

— Zece. În baseball nu există ceas. Îl văd cu colțul ochiului peste umăr, prin sârma strălucitoare a gardului. Se uită în sus la cer și înapoi către intrarea în tribune, unde câțiva jucători fantastici și nevestele lor cu aer tineresc se plimbă tacticoși și fără griji în soare, cu mâinile înmănușate în jurul umerilor moi, cu șepcile de baseball întoarse într-o parte, toată lumea gata de-o bere, un bratwurst și câteva poante înainte de marele meci cu Boston.

— Noi nu trebuia să facem altceva? spune el și se uită la mine. Ceva legat de un muzeu?

— O să ajungi și acolo, spun. Crede-mă.

Trebuie să-mi iau din nou poziția, să-mi găsesc echilibrul și să intru în starea de liniște necesară. Dar după ce fac toate astea, îi strig lui Paul „Bagă banii în cutie", ceea ce face, după care urmează un lung moment de liniște în timp ce mașina radiază un fel de imanență umană plină de răbdare, întreruptă însă după câteva secunde de un zumzet mecanic intens în timpul căruia deasupra se aprinde un beculeț roșu până atunci neobservat, după care lada de plastic plină cu mingi începe să trepideze. Mașina nu dă nici un alt semn c-ar fi pusă pe fapte, dar eu privesc țintă la confluența neagră de anvelope de cauciuc, care nu s-a mișcat încă.

— Jegoșii ăia au futut-o, zice Paul din spatele meu. Ai dat banii degeaba.

— Nu cred, spun, păstrându-mi echilibrul și poziția, cu calmul neștirbit, cu bâta ridicată, cu ochii la mașinărie. Strâng cu palmele și degetele banda de pe bâtă, umerii mi se încordează, deși simt cum încheieturile încep să mi se înmoaie, ducându-se pe spate într-un fel care lui Stan i s-ar părea jalnic, dar care pare necesar pentru ca bâta ridicată să coboare suficient de repede la nivelul mingii pentru a evita *plesnitura* feminină, care n-aș vrea să ia locul „bătăii". Aud pe cineva strigând: „Ia uitați-vă la dobitocu' ăla" și nu mă pot abține să nu arunc rapid o privire ca să văd cine a fost ținta, dar nu văd pe nimeni, așa că îmi întorc iute privirea la mașinărie și la cele două anvelope, unde tot nu se întâmplă nimic care să anunțe o „aruncare". Până când îmi relaxez un pic umerii ca să nu „înțepenesc" și atunci își găsește mașina să scoată un zăngănit metalic mai amenințător. Cauciucurile negre încep să se rotească imediat într-un ritm grozav. O singură minge iese la iveală bălăngănindu-se într-un tub metalic pe care până acum nici nu-l văzusem,

apoi intră „în subteran" într-o fantă mai mică, după care e scuipată brutal, aceeași sau alta ca ea, dintre inelele rotitoare de cauciuc, și traversează casa cu o asemenea viteză și la o distanță atât de potrivită, încât nici măcar nu-mi iau elan, ci las pur și simplu mingea să se izbească de peretele din spatele meu și să ricoșeze înapoi printre picioarele mele și apoi drept spre un perete de beton din fața mea pe care nu-l văzusem, a cărui menire e să trimită mingile înapoi în ladă. (Mașinăria cu mingile de baschet mergea mult mai rapid.)

Paul tace. Nici măcar nu mă întorc spre el, preferând să mă concentrez din nou, ca un țintaș de elită, asupra inamicului meu, deschizătura dintre cauciucurile rotitoare. Din interior se aude iar un zăngănit. Mă uit cum altă minge coboară clătinându-se pe tubul de metal, dispare și e apoi azvârlită prin aer, șuierând pe deasupra casei direct sub pumnii mei și pocnind iarăși gardul din spate, neatinsă și nelovită.

Nici de data asta Paul nu spune nimic. Nu tu „Lovitura numărul doi" sau „Cam sus" sau „Încearcă și tu să nimerești, tati". Nici un chicotit, comentariu sau pârțâit din gură. Nici măcar un lătrat de încurajare. Doar o tăcere sentențioasă.

— Câte am? zic, mai mult ca să aud un sunet.

— Sunt nou-venit aici, ca și tine, spune el.

Dar tocmai când mă gândesc că numeralul cinci e răspunsul cel mai probabil, o nouă minge cu cusături portocalii trece ca o rachetă pe deasupra casei și zguduie plasa, și mă întreb dacă nu cumva mașina m-a păcălit cu o aruncare mai rapidă.

Fruntea mi s-a umezit de sudoare. Pentru a patra minge, întind bâta butucănoasă în zona de lovire ca pe o piedică de poartă și o țin acolo bine până când mașina generează o nouă aruncare, care lovește bâta, ricoșează pe partea din metal cu un *ding-dang* și se izbește de unul dintre panourile de avertizare, sărind în cele din urmă înapoi și chiar lovindu-mă în călcâi.

— *Bunt*[1], spune Paul.

— *Bunt* în pula mea. *Bunt* când o să fie rândul tău. Eu am venit aici să lovesc. Nu mă uit la el.

— Ar trebui să-ți pui geaca de fâș, contra vântului, spune el. Ești d-ăla de trage vânturi.

Mă încrunt la despicătura neagră, acum sinistră, îmi răsucesc pumnii adânc în bandă, îmi îndrept încheieturile luând poziție adevărată de atac à la Stan, îmi las greutatea pe talpa piciorului drept și-l pregătesc

1 Tip de lovitură ușoară în baseball.

pe stângul să se ridice și să pășească spre punctul de impact. Mașina zbârnâie, becul roșu se aprinde, mingea coboară bălăbănindu-se prin canalul ei metalic, se face nevăzută, apoi țâșnește printre inele repede și perfect vizibilă, moment în care fandez, las capătul albastru în jos în spațiul destinat acestui scop, aud cum îmi „trosnesc" încheieturile, chiar *văd* cum mi se întind brațele, cu coatele aproape lipindu-se unul de altul, simt cum mi se deplasează greutatea în timp ce aerul țâșnește afară din mine – toate astea în vreme ce pleoapele mi se închid strâns. Doar că de data asta mingea (nevăzută, firește) țâșnește din bâtă direct în plasă, alunecă pe două suprafețe roase de gard, apoi cade înapoi pe asfaltul din fața mea și se scurge spre perete, lăsându-mă cu creierii colcăind de-o enervare pe care mă hotărăsc să n-o iau în seamă.

— Lovitura numărul cinci și ai pus-o-n cui, spune Paul, iar eu mă încrunt la el în timp ce-mi face o poză cu aparatul, cu o concentrare dispreţuitoare pe buzele lui pline. (Mi-e imposibil să nu vizualizez cum o să arăt în poză: cu bâta căzută într-o parte, cu obrajii acoperiți de sudoare, cu părul vraiște, cu fața schimonosită de o încruntătură cauzată de eșecul într-o încercare stupidă.)

— Sultanul Nimicului, spune Paul, făcând încă o poză.

— Dacă tot te crezi așa grozav, fă și tu o încercare, spun. Mâinile îmi ard de parcă m-a înțepat un roi de albine.

— Vezi să nu. Paul clatină din cap de parcă tocmai aș fi scos cele mai absurde cuvinte. Suntem absolut singuri aici, dar alți jucători surogat, împreună cu soțiile și copiii lor adevărați se plimbă veseli și lipsiți de griji prin parcarea fierbinte, cu vocile vibrând de laude și de bune intenții. În continuare, mingi se înalță și se arcuiesc peste stadionul Doubleday. Asta e muzica slabă, consolatoare a baseballului. Dacă un om își ademenește fiul să dea câteva lovituri, asta nu se cheamă maltrare.

— Care-i problema? zic, ieșind din cușcă. Dacă ratezi, poți să spui că așa ai vrut tu. N-ai zis tu că asta-i cea mai tare șmecherie? (Deja a negat asta, firește, dar dintr-un motiv sau altul n-am de gând să-l las.) Nu mănânci tu stres pe pâine?

Paul ține aparatul meu foto aproape de burtă, sub „Cler", și face încă o poză, cu un zâmbet răutăcios.

— Tu ești acrobatul ăla curajos care merge pe sârmă, nu? zic, punând bâta înapoi lângă gard, în timp ce mașinăria mare și verde stă acum tăcută în spatele meu. O adiere caldă spulberă o mână de pietricele din parcare și le poartă pe lângă brațele mele transpirate. Cred că mergi pe o sârmă mult prea subțire, va trebui să găsești o șmecherie nouă. Trebuie să bați ca să marchezi. Îmi șterg antebrațele de sudoare.

— Cum zici tu. Zâmbetul lui se transformă într-un rânjet de aversiune. Continuă să stea cu aparatul meu pe mine, făcând poză după poză – aceeaşi imagine.

— Ce anume? Nu mai ţin minte.

— Să te fut.

— Oh. Să mă fuţi. Scuze, pe-asta chiar o uitasem. Mă apropii brusc de el, mila, instinctul criminal şi iubirea cerşindu-şi fiecare dreptul la bâtă. Nu e o serie de sentimente paterne chiar atât de neobişnuită. Copiii, care pot fi uneori îngeri ai autocunoaşterii, sunt alteori cele mai groaznice persoane din lume.

Când ajung lângă el, îl apuc, nu ştiu de ce, de ceafă, cu degetele care mă dor de la bâta ţinută strâns, cu umerii imponderabili de parcă nici n-aş avea braţe.

— Tocmai mi-a trecut prin cap, zic, ţinându-l cu forţă, că noi doi am putea trăi o umilinţă comună, după care să plecăm ţinându-ne pe după umeri şi să-ţi fac cinste cu o bere. Am putea să ne-mprietenim.

— Să te fut! Eu nu pot să beau. Am cinşpe ani, spune Paul cu furie în pieptul meu, de care-l ţin încă strâns lipit.

— Oh, sigur că da. Şi asta uitasem. Probabil că asta ar însemna că te maltratez. Îl trag spre mine chiar şi mai brutal, căutându-i părul tăiat grosolan, căştile walkmanului şi tendoanele gâtului, împingându-i faţa în pieptul cămăşii mele până când îmi împunge clavicula cu nasul, iar degetele lui pline de negi şi chiar şi aparatul meu de fotografiat mi se afundă în coaste, respingându-mă. Nu ştiu exact ce fac sau ce vreau de la el: să se schimbe, să promită, să cedeze, să-mi garanteze că ceva important o să se îndrepte sau o să iasă bine, totul exprimat într-un limbaj pentru care nu există cuvinte.

— Şi de ce eşti tu aşa un bulangiu mic? spun cu greutate. Poate că-i provoc durere, dar orice tată are dreptul să fie scos din sărite, aşa că-l strâng chiar şi mai tare, hotărât să-l ţin aşa până când se leapădă de diavol, renunţă la tot, izbucneşte în lacrimi fierbinţi pe care doar eu le pot alina. Tăticul. Tăticul lui.

Dar nu se întâmplă aşa. Între noi doi începe o luptă stângace pe caldarâmul de lângă cuşti şi, aproape instantaneu, din câte văd, stârnim interesul turiştilor şi enoriaşilor ieşiţi la o plimbare de duminică, plus pe cel al pasionaţilor de baseball porniţi, aşa cum ar fi trebuit să fim şi noi, spre celebrul loc sacru – doar că noi ne încăierăm aici. Aproape că-i aud murmurând: „Ei, alo, ce se întâmplă aici? Asta sigur nu-i a bună. Trebuie să chemăm pe cineva. Eu zic să sunăm. Hai, sună. Poliţia. Urgenţele. Ce naiba s-a ales din ţara asta?" Deşi bineînţeles că nu vorbesc. Doar se opresc şi se uită lung. Violenţa poate fi fascinantă.

Slăbesc strânsoarea asupra gâtului fiului meu şi-l las să scape, cu faţa lui grasă cenuşie de furie, scârbă şi ruşine. În strânsoarea mea urechea tăiată a fost apăsată puternic şi a făcut-o să sângereze iar, cu micul ei bandaj şifonat. Când o văd, mă uit la mâna mea şi văd sânge roşu ca sfecla pe degetul meu mijlociu şi năclăit în podul palmei. Paul mă priveşte cu gura căscată, cu mâna stângă – cu cealaltă ţine încă aparatul meu foto cu care m-a împuns în coaste – vârâtă cu furie în buzunarul pantalonilor lui scurţi maronii lălâi, de parc-ar încerca să pară relaxat în furia lui. Ochii i se îngustează şi încep să-i scapere, deşi pupilele i se dilată cu mine în câmpul vizual.

— E la mişto. Nici o scofală, zic. Îi arunc un rânjet neconvingător, inutil. Bate palma. O mână e ridicată pentru a bate palma, iar cealaltă, plină de sânge, îmi caută buzunarul. Turişti cu ochelari de soare continuă să se uite la noi din parcare, de la treizeci şi cinci de metri.

— Dă-mi bâta aia de muist, se zborşeşte Paul şi, ingorându-mi încercările de a bate palma, trece tropăind pe lângă mine, smulgând bâta albastră de pe gard, deschizând uşa cu piciorul şi intrând în cuşcă ca un om care se apucă de o treabă pe care a amânat-o o viaţă întreagă. (Are în continuare căştile walkmanului la gât şi şi-a îndesat aparatul meu foto în buzunarul şortului.)

Intrat în cuşca „Dyno-Express", se apropie tiptil de bază, cu bâta atârnându-i în spate pe umăr, şi se uită fix în jos de parc-ar sta cu picioarele într-o băltoacă. Se întoarce brusc spre mine cu o expresie de ură aprinsă, apoi se uită iar la degetele lui de la picioare de parcă le-ar alinia cu ceva, cu bâta atârnând în continuare în ciuda unei încercări de a o ridica. Nu e un *hitter* care să inspire frică.

— Bagă banii ăia de căcat, Frank, strigă el.

— Bâta în stânga, fiule, spun. Eşti stângaci, ai uitat? Şi dă-te înapoi un pic ca să poţi lovi.

Paul se mai uită o dată la mine, de data asta cu o expresie de trădare cât se poate de întunecată, vecină cu zâmbetul.

—Tu bagă banii acolo, spune el. Şi aşa fac. Vâr două monede de douăzeci şi cinci în cutia neagră goală.

De data asta, maşinăria verde se trezeşte la viaţă mult mai prompt, de parcă aş fi deşteptat-o eu în prealabil, cu becul ei roşu de deasupra strălucind slab în soare. Începe zbârnâitul şi din nou întreaga instalaţie trepidează, lada de plastic vibrează, iar cauciucurile încep să se rotească instantaneu cu mare viteză. Prima minge albă iese din lada ei, se rostogoleşte în jos pe toboganul metalic, dispare şi reapare imediat, erupând

peste bază și izbind plasa exact unde stau eu, așa că mă dau înapoi încet, atent la degete, deși sunt vârâte adânc în buzunare.

Paul nu love**ș**te, bineînțeles. Stă doar și se holbează la mașinărie, cu spatele la mine, cu bâta atârnată în continuare pe spate, grea ca o sapă. Ține bâta în mâna dreaptă.

— Dă-te un pic înapoi, fiule, repet în timp ce mașina se înarmează pentru a doua lovitură, bâzâind și trepidând, și slobozește încă o săgeată albastră chiar pe lângă stomacul lui Paul, izbind iarăși gardul. Mi-am luat acum o distanță considerabilă. (El însă, cred, s-a dus chiar și mai aproape.)

— Ridică bâta în poziția de lovit, spun. Am exersat loviturile de când avea cinci ani, la noi în curte, pe terenuri de joacă, pe câmpul de bătălie al Războiului de Independență, în parcuri, pe Cleveland Street (dar nu și în ultima vreme).

— Cât de repede vine? Nu mi se adresează mie, ci oricui, mașinăriei, forțelor care l-ar putea ajuta.

— O sută douăzeci, spun. Ryne Duren arunca cu o sută șaizeci. Spahn arunca cu o sută patruzeci și patru. Poți să nimerești. Nu închide ochii (ca mine). Aud orga cu aburi cântând: „*No use in sit-ting alone on the shelf, life is a hol-i-day.*"

Mașinăria intră iarăși în criza ei à la Rube Goldberg[1]. De data asta, Paul se apleacă peste bază, cu bâta *tot* pe umăr, uitându-se lung, presupun, la crăpătura din care va ieși mingea. Dar când iese, face un pas în spate și o să lasă să bubuie pe lângă el și să pocnească iar plasa.

— Ești prea aproape, Paul, spun. Ești prea aproape, fiule. O să-ți spargi capul.

— Nu vine chiar așa repede, spune el și scoate un mic *iik* și o grimasă. Mașinăria parcurge apoi circuitul penultimei sale acțiuni. Cu bâta pe umăr, Paul rămâne o clipă uitându-se la ea, apoi, spre surprinderea mea, face un mic pas stângaci înainte spre casă și-și întoarce fața spre mașinărie, care, neavând creier sau inimă sau indulgență sau frică, neavând altă experiență în afară de a arunca, strecoară o altă minge prin urzeala ei întunecată, expulzând-o afară în aerul însuflețit, iar mingea îl love**ș**te pe fiul meu drept în față și-l trânte**ș**te la pământ pe spate cu un *poc* groaznic, răsunător. După care totul se schimbă.

Într-un interval de timp pe care nu-l percep ca timp, ci ca pe un bâzâit de motor răsunându-mi constant în ureche, intru pe poarta metalică pe iarbă și ajung lângă el; e ca și acum aș fi pornit înainte ca el să

---

1 Caricaturist american celebru pentru desenele sale cu mașinării complicate, destinate unor activități simple.

fi fost lovit. Îngenunchind, îl prind de umăr, care e încordat tare, așa cum stă cu coatele pe lângă corp, cu ambele mâini pe față – acoperindu-i ochii, nasul, obrazul, maxilarul, bărbia –, de sub care se aude un *oaa* prelung și aproape continuu, un sunet pe care-l scoate *el* chircit pe teren, un ghem tare, cu genunchii contractați, de frică și de durere fulgerătoare concentrată într-un loc pe care nu-l pot vedea, deși aș vrea, cu mâinile mele ocupate, dar neputincioase și cu inima răsunându-mi în urechi ca un tun, cu țeasta zburlită, asudat, buimac de frică.

— Hai să vedem, Paul – cu vocea o jumătate de octavă mai stridentă decât ar trebui, încercând să vorbesc calm. Ești bine? Sunt lovit de mingea numărul cinci, o lovitură usturătoare ca un pumn în ceafă și în scalp, de unde sare prompt în plasă.

— Oaaa, oaaa, oaaa.

— Hai să vedem, Paul, spun, în timp ce aerul dintre el și mine a căpătat o nuanță ciudată de roșu. Ești bine? Hai să vedem, Paul, ești bine?

— Oaaa, oaaa, oaaaa.

Oameni. Le aud pașii pe beton.

— Sună imediat, spune cineva. S-a auzit de-aici până-n Albany.

— O, Doamne.

— Ooo, Doamne.

Ușa cuștii se aude zăngănind. Încălțări. Respirația cuiva. Manșete de pantaloni. Două mâini. Un miros de mănușă de baseball din piele, unsă cu ulei. Chanel No. 5.

— Ohhh! face Paul expirând cu putere într-o acceptare a durerii și se răsucește într-o parte, cu coatele în continuare pe lângă corp, cu fața în continuare ascunsă în mâini, cu urechea sângerând încă de la strânsoarea mea prea puternică.

— Paul, spun, în aerul încă roșiatic, lasă-mă să văd, fiule, în timp ce vocea mi se sparge puțin și-l bat pe umăr cu degetele de parcă aș putea să-l trezesc și să se întâmple altceva, ceva nici pe departe atât de groaznic.

— Frank, vine o ambulanță, spune cineva printre picioarele, mâinile și răsuflările din jurul meu, cineva care știe că mă cheamă Frank (și nu e fiul meu). Un bărbat. Aud alți pași și-mi ridic privirea în jur, îngrozit. Dincolo de gard sunt jucători de la Braves și A. care cască gura înăuntru, cu nevestele lângă ei, cu fețe întunecate, neliniștite.

— Nu purta cască? îl aud pe unul dintre ei întrebând.

— Nu, nu purta, răspund tare pentru toată lumea. Nu purta nimic.

— Oaaa, oaaa, strigă iar Paul, cu fața ascunsă în mâini, cu părul lui șaten întins direct pe terenul alb și împuțit. Sunt vaiete pe care nu le știu, vaiete pe care nu le-am auzit niciodată la el.

— Paul, zic. Paul. Stai liniștit, fiule. Ajutorul nu pare să vină de nicăieri. Dar nu departe aud de două ori, scurt, *ni-no, ni-no*, apoi un huruit greoi de motor, apoi *nino-nino-nino.*

— Da, bun, spune cineva. Sunt conștient de târșâitul altor picioare care se apropie. Apăs tare cu mâinile umărul lui Paul – stă cu spatele la mine – simțind cum i s-a încordat corpul, cât e de evident concentrat asupra rănii.

— Frank, lasă-i pe oamenii ăștia să încerce să ajute, spune cineva. O să-l ajute. Lasă-i să treacă în locul tău.

Mă ridic amețit și dau înapoi, printre mulți alții. Cineva îmi prinde brațul cu mâna lui mare, trăgându-mă cu blândețe îndărăt, în timp ce o femeie bondoacă într-o bluză albă și pantaloni scurți mulați albaștri, cu un fund uriaș, apoi un bărbat mai slab îmbrăcat la fel, dar cu un stetoscop la gât, se strecoară pe lângă mine, se așază în patru labe pe iarba artificială și încep să-i facă fiului meu manevre pe care nu le văd, dar care-l fac pe Paul să strige „Nuuuuu!", apoi iarăși „Oaaaa". Mă împing înainte și mă trezesc spunându-le oamenilor care sunt acum peste tot în jur:

— Lăsați-mă pe mine să vorbesc cu el, lăsați-mă pe mine să vorbesc cu el. O să fie în regulă, de parc-ar putea fi convins să nu mai fie rănit.

Dar cel care mă cunoaște, oricine-ar fi – un bărbat masiv –, spune:

— Rămâi o clipă aici, Frank, stai liniștit. Vă ajută ei. E mai bine dacă stai deoparte și-i lași pe ei.

Așa că asta fac. Stau în mulțime în timp ce fiul meu e manevrat febril și ajutat, cu inima izbindu-se de pereții ei, chiar deasupra stomacului, cu degetele reci și transpirate. Cel care m-a chemat pe nume se ține în continuare de brațul meu, fără să spună nimic, dar mă întorc brusc spre el și mă uit la fața lui prelungă, cu maxilare netede, de evreu, cu ochi mari și negri acoperiți de ochelari și o țeastă lucioasă și bronzată, și întreb de parc-ar fi dreptul meu să știu:

— Cine ești? (Deși cuvintele nu se aud de fapt.)

— Sunt Irv, Frank. Irv Ornstein. Fiul lui Jack. Zâmbește a scuză și mă strânge și mai tare de braț.

Orice ar fi colorat aerul în roșu, încetează acum. Iată un nume – Irv – și un chip (schimbat) de departe și de demult. Skokie, 1964. Irv – fiul drag al dragului soț cu numărul doi al mamei mele, fratele meu vitreg – plecat după moartea mamei, cu taică-său după el, la Phoenix.

Nu știu ce să-i spun lui Irv și pur și simplu mă holbez la el ca la o stafie.

— Nu e cel mai potrivit moment să ne întâlnim, știu, spune Irv către fața mea mută. Tocmai te-am văzut pe stradă azi-dimineață, acolo lângă

unitatea de pompieri, și i-am spus Ermei: „Îl știu pe tipul ăsta". Probabil că fiul tău e cel accidentat. Irv vorbește, practic, în șoaptă și aruncă o privire neliniștită spre medicii îngenuncheați lângă Paul, care țipă iarăși „Nuuuu!" de sub sforțările lor.

— E fiul meu, spun și înaintez spre țipăt, dar Irv mă strunește iar.

— Mai lasă-i două minute, Frank. Știu ei ce fac. Mă uit în partea cealaltă și văd o femeie micuță, atrăgătoare, cu părul blond-pai, cam la vreo treizeci de ani, îmbrăcată într-o salopetă mulată, cu aspect de plastic, în nuanțe de piersică și galben, care seamănă cu un costum de astronaut. Mă ține strâns de celălalt cot de parcă m-ar cunoaște la fel de bine ca Irv și s-au înțeles amândoi să mă sprijine. E posibil să fie culturistă sau instructoare de aerobic.

— Sunt Erma, spune ea și mă privește chiorâș ca o garderobieră. Prietena lui Irv. Sunt sigură că o să se facă bine. E doar speriat, bietul de el. Se uită în jos la cei doi medici ghemuiți deasupra fiului meu și expresia ei devine șovăielnică, iar buza ei de jos emană discret simpatie. Al ei e Chanelul pe care l-am simțit în nări.

— E ochiul stâng, îl aud spunând pe unul din medici. Apoi, Paul scoate un „Ohhh!"

Apoi aud pe cineva din spatele meu făcând „Ah, uh". Câțiva jucători de la Braves și A. încep deja să se retragă. Aud o femeie spunând „Au zis că e la ochi" și pe altcineva zicând „Probabil că nu purta ochelari de protecție". Apoi, cineva spune „Scrie «Cler». Poate că e popă".

— Unde stai acum, Frank? întreabă Irv, tot șușotind confidențial. Pare să-mi fi înconjurat cu mâna partea de sus a brațului, ținându-mă bine. E genul de inginer masiv, bronzat, hirsut, îmbrăcat cu pantaloni sport de firmă cu cusături roșii și un jerseu auriu fără bluză pe dedesubt. E mult mai masiv decât mi-l aduc aminte de când eram amândoi la vârsta studenției, eu la Michigan, el la Purdue.

— Ce? Îmi aud propria voce sunând mai calmă decât mă simt. New Jersey. Haddam, New Jersey.

— Ce-nvârți pe-acolo? șoptește Irv.

— Imobiliare, spun, apoi mă uit iar la el brusc, la fruntea lui lată și la gura lui cu buze pline, maronii, dar care exprimă înțelegere. Categoric îmi aduc aminte de el și în același timp habar n-am cine dracu' e. Mă uit la mâna cu degete păroase de pe brațul meu și văd că are un inel cu diamant pe degetul mic.

— Tocmai veneam la tine să stăm de vorbă când s-a lovit băiatul tău, spune Irv, dând din cap aprobator către Irma.

— Asta-i bine, spun, uitându-mă în jos la spatele lat, strâns într-un sutien maxi, al doctoriței mătăhăloase, de parcă de acolo ar putea veni

primele indicii semnificative. Chiar în acest moment se chinuie să se ridice în picioare şi se întoarce să caute cu privirea printre noi şi ceilalţi doi-trei care au mai rămas de faţă.

— Răspunde cineva de tânărul ăsta? întreabă ea cu un accent aspru, hârâit, din sudul Bostonului şi scoate o staţie mare şi neagră din tocul de la brâu.

— Eu sunt tatăl lui, răspund gâfâind şi mă smulg de lângă Irv. Ridică staţia spre mine de parcă s-ar aştepta să vreau să vorbesc la ea, cu degetul pe butonul roşu de emisie.

— Mda, mă rog, spune ea pe tonul ei de tipă dură. E o femeie la vreo patruzeci de ani, poate mai tânără. Are la brâu o întreagă panoplie de instrumente medicale şi de echipamente grele.

— Bine, uite care-i treaba, spune ea, devenind perfect oficială. Trebuie să-l ducem repejor la Oneonta.

— Ce-a păţit? Spun asta prea tare, îngrozit că o să spună că n-o să-şi mai poată folosi creierul.

— Păi cum – deci nu cumva a fost lovit cu o minge de baseball? Apasă pe butonul staţiei, făcând-o să scoată un hârâit de electricitate statică.

— Da, zic. A uitat de cască.

— Păi a fost lovit în ochi. Da? Şi chiar nu pot să vă zic dacă vede ceva cu el, pentru că deja s-a inflamat şi s-a umplut de sânge şi nu vrea să-l deschidă. Dar trebuie să-l vadă cineva repejor. Noi ducem urgenţele oftalmologice la Oneonta. Ei au personal calificat.

— Îl duc eu cu maşina. Inima mea face bum-bum. Cooperstown: nu e un oraş *adevărat* pentru accidente *adevărate*.

— O să trebuiască să semnaţi un formular dacă-l luaţi acum, spune ea. Noi putem să-l ducem în douăzeci de minute – la dumneavoastră o să dureze mai mult – şi putem să-l stabilizăm şi să-l monitorizăm. Îi văd numele pe ecusonul argintiu: *Oustalette* (ceva ce trebuie să ţin minte).

— Bun, foarte bine. Atunci vin şi eu cu dumneavoastră. Mă aplec într-o parte să-l văd pe Paul, dar nu-i zăresc decât picioarele goale, încălţările cu fulgere, şosetele portocalii şi tivul pantalonilor maronii în spatele celuilalt paramedic, care e încă îngenuncheat lângă el.

— Asigurarea noastră nu permite aşa ceva, spune ea, pe un ton chiar şi mai oficial. Va trebui să călătoriţi într-un alt vehicul. Apasă iar pe butonul roşu de emisie. E nerăbdătoare s-o iau din loc.

— Foarte bine. O să conduc eu. Zâmbesc jalnic.

— Frank, lasă-mă să te duc io, spune Irv Ornstein de lângă mine cu autoritate deplină, apucându-mă iar de braţ de parc-aş încerca să fug.

— Bine, spune domnișoara Oustalette și începe imediat să vorbească aspru în stația ei mare Motorola fără să se întoarcă măcar cu spatele: Cooperstown șaisprezece? Transportăm un minor de sex masculin către A.O. Fox. Oftalmic. Tensiune... O clipă aud motorul ambulanței ei mergând în gol, aud două bâte pocnind mingea în succesiune rapidă de peste gardul stadionului. Apoi brusc, cinci avioane uriașe cu reacție apar vuind deasupra noastră, la joasă altitudine și ridicol de aproape unul de celălalt, cu aripile stabile ca niște lame de cuțit, cu un *trosc-vâj* exploziv urmându-le la o bătaie de inimă. Toți cei prezenți se uită în sus, șocați. Toate avioanele se văd albastru-închis pe cerul bleu al dimineții. (I-ar veni cuiva să creadă că e încă dimineață?) Domnișoara Oustalette nici măcar nu se uită în sus în timp ce-și așteaptă confirmarea.

— Blue Angels, îmi spune Irv în urechea asurzită. Zboară destul de jos. Au o demonstrație aici mâine.

Mă eliberez din strânsoarea lui Irv, cu urechile golite, și mă apropii de Paul, de lângă care tocmai a plecat și celălalt medic și care stă singur pe spate, palid ca un ou, cu mâinile acoperindu-i ochii, cu burta lui moale goală pe sub tricoul cu *Cler* ridicându-se și coborând greoi odată cu respirația. Scoate iarăși un geamăt grav, gutural, de durere intensă.

— Paul? zic, în timp ce Blue Angles dispar vâjâind în depărtare deasupra lacului.

— Uhh, e tot ce scoate din el.

— Ăia care au trecut sunt Blue Angels. O să fie bine.

— Uhh, mai face o dată, fără să-și miște mâinile, cu buzele întredeschise și uscate, cu urechea care s-a oprit acum din sângerat, tatuajul lui cu „insectă" fiind cel mai vizibil pentru mine – concesia lui făcută misterelor secolului următor. Paul miroase a transpirație, transpiră abundent și-i e frig, ca și mie.

— Sunt eu tati, spun.

— Îh-uh.

Bag mâna în buzunarul șortului lui și scot cu delicatețe aparatul meu foto. Mă gândesc să-i scot și căștile de walkman, dar n-o fac. El nu se mișcă, dar încălțările i se bâțâie dintr-o parte în alta pe iarba falsă. Pun degetele pe urma de bronz acoperită cu puf auriu de pe coapsa lui.

— Să nu-ți fie frică, spun.

— Sunt bine acum, spune Paul de sub mâinile care-l acoperă, năuc, dar clar.

Sunt foarte bine. Trage aer adânc pe nas și-l ține înăuntru un moment lung și chinuitor, apoi îi dă drumul încet. Nu-i văd ochiul lovit și nici nu vreau, deși m-aș uita la el dacă mi s-ar cere. Apoi spune visător:

— Să nu le dai lui mami și lui Clary cadourile alea, da? Sunt prea de căcat. E prea calm.

— Bine, zic. Deci. Mergem la spital la Oneonta. Și o să vin și eu. În altă mașină. Presupun că nimeni nu i-a spus că merge la Oneonta.

— Mda, spune el. Își ia mâna de pe un ochi umed și cenușiu, cel sănătos, și se uită la mine, cu celălalt ochi apărat în continuare de lumină și de privirea mea.

— Trebuie să-i spui lu' mami de chestia asta? Singurul lui ochi clipește la mine.

— Nu-i nici o problemă, spun, simțind că mă ridic de la sol. O s-o fac să sune a glumă.

— Bine. Ochiul i se închide. Acum n-o să mai mergem la muzeu, spune el nedeslușit.

— Nu se știe niciodată, spun. Viața e lungă.

— Oh. Bine. Aud în spate scârțâitul unei tărgi și vocea oficială, devenită gravă, a lui Irv spunând:

— Fă-le loc, fă-le loc, Frank. Lasă-i și pe ei să-și facă treaba.

— Ține-te bine acolo, spun. Dar Paul nu răspunde.

Mă ridic și sunt împins înapoi, cu Olympus-ul meu în mână. Paul dispare iar în timp ce domnișoara Oustalette începe să strecoare sub el o placă spinală. O aud întrebând „E bine?". Irv mă trage iar îndărăt. Îl aud pe Paul răspunzând „Paul Bascombe" la întrebarea cuiva, apoi „Nu" la subiectul despre alergii, medicamente și alte boli. Apoi ajunge cumva sus pe targa pliantă, iar Irv mă trage în continuare din calea lor, până pe marginea cuștii de baseball în care suntem și acum. Au mai rămas doar câțiva oameni. Un „Brave" și soția lui mă privesc precauți din afara cuștii. Îi înțeleg.

— Gata? Lăsați-ne să trecem, spune cineva.

Apoi Paul e scos afară, sub o pătură, acoperindu-și în continuare ochiul rănit cu o mână ca pe o victimă de război, ieșind pe ușa cuștii și traversând asfaltul până la ambulanța galbenă Life Line cu lumini intermitente, pâlpâitoare – o dubă Dodge Ram cu antene, luminițe, girofaruri rotindu-se peste tot.

Mă uit cu Irv cum targa dispare înăuntru, ușile se închid, ambii însoțitori dau ocol și se urcă în mașină fără grabă. Încă două *nino-nino* răsunătoare se aud în chip de semnal de avertizare, apoi motorul scoate un huruit adânc și reverberant, intră hurducându-se în viteză, alte lumini se aprind brusc și întreaga mașinărie uriașă înaintează greoi, se oprește, roțile se învârtesc, apoi pornește iar, adunându-și forțele, și dispare repede spre Main fără să se ajute de sirenă.

11

Irv-cel-atent e preocupat de cum să-mi abată gândurile de la necazurile mele, așa că mă duce înapoi pe Route 28 conducând încet ca după un cortegiu funerar, încrezându-se în sistemul de control al mașinii lui închiriate, un Seville albastru, și vorbind despre ceea ce crede că i-ar abate *lui* atenția de la necazuri și care ar face pe cineva să vadă partea plină a paharului. Poartă sandale mari, cu talpă din rafie care împreună cu țeasta lui negricioasă cu început de chelie și jerseul aurit purtat direct pe pieptul păros îl fac să semene nici mai mult, nici mai puțin decât cu un naș mafiot ieșit la o plimbare cu mașina. Deși de fapt lucrează în domeniul simulatoarelor în Valley of the Sun, misiunea sa personală fiind să proiecteze simulatoare de zbor pe care învață meserie piloții tuturor marilor companii aeriene, aptitudine pe care a dobândit-o împreună cu o specializare în inginerie aeronautică la Cal Tech (deși îmi amintesc sigur că juca pentru Boilermakers[1]).

Însă Irv nu vrea să se bage în „cele șase grade de libertate sau altele de felul ăsta", despre care mă informează că e principiul nobil și călăuzitor al industriei simulatoarelor (rotație, înclinare, deviație, sus, lateral, înapoi).

— Are legătură cu ce-ți spune urechea internă și ține în mare parte de rutină. În schimb îl interesează ca noi doi „să ne revenim pe linia de plutire după atâtea lovituri", ceea ce presupune să-mi spună pe neașteptate ce femeie minunată a fost mama și ce „mare figură" a fost și tatăl lui și cât au fost de norocoși să se găsească unul pe altul în anii amurgului și cum tatăl lui îi destăinuise că mama își dorise întotdeauna să se apropie mai mult de mine după ce s-a recăsătorit, deși, după părerea lui Irv, ea înțelegea foarte bine că puteam să-mi port singur de grijă și că eram la Ann Arbor pregătindu-mă pentru o carieră dată dracului în orice câmp al vieții aș fi ales (ce uimită ar fi să mă vadă azi), și cum încercase el de mai multe ori de-a lungul anilor să ia legătura cu mine, dar nu „reușise" niciodată.

Cum trecem lin pe lângă atelierele de textile și vopsitoriile auto și apoi pe lângă fabricile de zahăr, lanurile de porumb și culmile sălbatice

1 Echipa sportivă a Universității Purdue; denumirea a ajuns însă să se extindă la toți studenții și absolvenții acestei instituții.

acoperite cu copaci cu lemn de esență tare, pe care le țin minte de ieri, de pe drum, îmi dau seama că Erma, prietena lui Irv, a dispărut cumva fără ca măcar să i se pomenească numele. Și e într-adevăr o pierdere palpabilă, căci sunt sigur că Irv ar fi condus mai repede cu ea pe bancheta din spate și că ei doi ar fi vorbit între ei și m-ar fi lăsat să-mi trăiesc necazurile în tăcere.

Irv începe însă să predice despre Chicago, pe care-l pronunță *Și-cau-gău,* spunându-mi că se gândește pe undeva să se mute înapoi acolo, poate la Lake Forest (lângă rudele lui Wally Caldwell), pentru că, după părerea lui, industria aviatică o s-o încaseze fix în bot. Ca orice alt inginer cu diplomă de pe lumea asta care mai are încă viață în el, e reaganist, iar în momentul ăsta se pregătește să „meargă" cu Bush, deși e de părere că americanilor nu le place nehotărârea, iar Bush nu pare prea grozav la capitolul ăsta, doar că în opinia lui e mai bun decât „mințile pitice" pe care le susține în prezent partidul meu. Totuși, n-a renunțat total la ideea votului de protest sau pentru un candidat independent, pentru că republicanii l-au vândut pe salariatul de rând așa cum i-au vândut naziștii pe „amicii lor, cehii". (Nu mi se pare un posibil susținător al lui Jackson.)

Eu practic nu spun nimic, gândindu-mă cu mâhnire la fiul meu și la ziua lui, ambele lucruri părându-mi-se eșecuri la fel de amare și de infinite, care n-au absolut nici o șansă de redresare. Acum nu mai există *pare.* Totul e *este.* Într-o lume mai bună, Paul ar fi prins cu mâna goală o minge lovită de unul dintre falșii jucători de la A., ar fi alergat la muzeu mândru de mâna sa umflată satisfăcător, s-ar fi distrat suficient, dar nu din cale-afară, vârându-și nasul în dulapul lui Babe Ruth, ar fi gustat pe îndelete filmarea cu Johnny Bench „la baza a doua" și ar fi ascultat larma înregistrată a publicului din anii '30. Mai târziu am fi ieșit în soarele strălucitor de duminică, cu mingea prinsă în mână, ne-am fi oprit la un malț Gay Nineties, am fi cumpărat niște aspirină, am fi stat amândoi să ni se deseneze caricatura îmbrăcați în echipament de baseball *vintage*, am fi tras o porție binemeritată de râs, am fi jucat Frisbee, am fi aprins artificiile mele într-un golfuleț pustiu al lacului și am fi încheiat ziua devreme, întinși pe iarbă sub un ulm rămas netăiat, cu mine explicând valoarea supremă a manierelor și faptul că un atașament de bun-simț față de progres (deși nu e decât o ficțiune creștină) poate fi totuși o acoperitoare bună și pragmatică pentru o viață care poate deveni periculoasă și lungă. Mai târziu, conducând spre sud, aș fi cotit pe un drum lăturalnic și l-aș fi lăsat să facă exerciții de șofat, după care am fi ticluit un plan ca, după ce-și rezolvă problemele legale, să vină

la Haddam ca să meargă la şcoala de-acolo din toamnă. Cu alte cuvinte, o zi în care trecutul să fie împins şi mai departe şi neutralizat, în care să se schiţeze un traseu promiţător pentru un viitor bazat pe postulatul că independenţa nu-i totuna cu izolarea, când toate cercurile concentrice ar fi coborât brusc la locul lor şi o sincronicitate într-adevăr tinerească (lipsită de lătrături şi *iik*-uri) ar fi înflorit aşa cum doar în tinereţe poate înflori.

În loc de asta însă, remuşcare. Durere. Reproş. Orbire (sau, în cel mai bun caz, ochelari corectori). Mâhnire. Plictis (care presupune drumuri lungi, singuratice până la New Haven şi, în cele din urmă, neputinţa progresului de a însemna mai mult decât eschivare şi negare) – nimic ce n-am fi putut realiza rămânând acasă sau mai vizitând o dată pescăria. (Acum n-o să mai vină niciodată să stea la mine, sunt sigur.)

Irv, care a amuţit din respect sau plictiseală, urcă ultimul deal de peste I-88, iar prin parbrizul fumuriu văd un lan de porumb, sinuos ca un râu, care dă în valea îngustă a Susquehannei chiar unde se întâlnesc şoselele. Acolo, un fazan ţâşneşte dintre tulpinile înalte şi verzi, trece fulgerător pe deasupra moţurilor de mătase, îşi întinde aripile în dreptul unui gard, zboară până la jumătatea şoselei cu patru benzi şi se aşază în iarba de pe banda centrală.

Cine sau ce l-a speriat? mă întreb. E în siguranţă acolo, în mijloc? Poate supravieţui?

— Ştii tu, Frank, în meseria mea poţi să devii dependent de metafore prea cuprinzătoare, spune Irv, sătul în sfârşit de tăcere şi lansându-se în ce se nimereşte să-i treacă prin cap în timp ce cotim spre vest spre vechiul oraş din cărămidă Oneonta. E obiceiul unui om care stă prea mult singur. Cunosc simptomele.

— Nimic nu pare mai interesant decât simularea când participi la ea. Totul pare simulabil. Doar că, adaugă el, şi se uită la mine pentru un plus de gravitate, cei care o fac cel mai bine sunt cei care-au uitat de munca lor odată ce-au ieşit pe uşa biroului. N-or fi ei întotdeauna genii, dar consideră că simularea e o chestie şi viaţa altă chestie. E doar un instrument, de fapt. Irv îşi pipăie propriul instrument cu două degete, pe sub pantalonii sport, de consolare. Dacă încurci chestiile astea două, dai de belea.

— Înţeleg, Irv, spun. Irv, care a venit la Cooperstown pentru una dintre partidele de mâine din Liga Fantastică O'Malley (cu White Sox din '59), e, la drept vorbind, un tip plăcut şi de treabă. Nu mi-ar displăcea să-l cunosc mai bine.

— Eşti însurat, Frank?

— În ultima vreme, nu, spun, simțind cum brațele și încheieturile umerilor îmi înțepenesc și mă dor deja, de parcă *eu* m-aș fi accidentat sau de parcă aș fi îmbătrânit cu douăzeci de ani într-o oră. Mai și scrâșnesc din dinți și sunt convins că până mâine-dimineață o să pierd și mai mulți angstromi de smalț. Îi arăt lui Irv importantul indicator albastru cu un „H" alb pe el și ne luăm după el înspre centrul orașului, unde biserica e în plină activitate peste tot și sunt puține mașini pe drum.

— Erma e-n probe pentru postul de nevasta cu numărul trei, spune Irv sobru, părând să reflecteze scrupulos la întreg conceptul de neveste (dar nu și la pe unde umblă Erma). Când îl vezi pe unu' mare și urât ca mine, Frank, cu o gagică drăguță ca Erma, îți dai seama că totul e chestie de noroc. Numai de noroc. Și să mai și știi să asculți. Își țuguiază ușor buzele groase și catifelate ca Mussolini, lăsând impresia că ar fi dispus acum să înceapă să asculte dac-ar fi ceva care să merite ascultat.

— Ați apucat să intrați la muzeu?

— Aveam de gând, Irv. Mă uit după un alt indicator cu „H", dar nu văd nici unul și sunt stresat că am trecut de el și că o să ne trezim la celălalt capăt al orașului și o să ieșim iar pe autostradă în direcția greșită, exact ca în Springfield. S-ar pierde timp prețios.

— Chiar ar trebui să vă întoarceți acolo când o să se termine cu chestia asta. E un deliciu. E prin sine un act de educație, pe bune, mai multă decât poți să-nghiți într-o zi. Tipii ăia, tipii de pe vremuri, jucau pentru că voiau să joace. Pentru că *puteau.* Pentru ei nu era o carieră. Era doar un joc. Acum – Irv își ia un aer dezaprobator – e o afacere. Vocea i se stinge treptat. Îmi dau seama că s-a auzit și el cum se dă pe lângă un fel de frate demult pierdut, pe care poate că și-l amintește acum mult mai în amănunt, și-a dat seama că niciodată nu i-a fost prea simpatic și pe care s-ar bucura să nu-l revadă niciodată, deși poate încă să se prefacă binedispus și să fie de folos așa cum ar face cu un autostopist schilod pe timp de viscol, chiar dacă autostopistul ar fi un infractor condamnat.

— Incidentele pe care nu le putem controla fac din noi ceea ce suntem – ai, Frank? spune Irv, schimbând subiectul în timp ce face brusc un viraj vijelios la stânga pe o alee care trecuse neobservată, deși e amenajată, și care duce către clădirea nouă și strălucitoare cu trei etaje a spitalului, din sticlă și cărămidă, cu antene luminoase și emițătoare cu microunde în vârf. Spitalul A.O. Fox. Irv a fost foarte atent; eu m-am rătăcit în spaimă.

— Așa e, Irv, spun, total neatent. Măcar poți să vezi lucrurile în felul ăsta.

— Sunt sigur că Jack e bine, spune Irv, cârmind cu o singură mână pe o alee circulară, mărginită de tufe, ţinându-se după indicatoarele şi săgeţile roşii cu URGENŢĂ. Ambulanţa galbenă Life Line din Cooperstown tocmai iese cu spatele din alee, cu luminile aprinse, cu compartimentul pentru pacienţi cufundat în întuneric de parcă s-ar fi întâmplat ceva fatal. Domnişoara Oustalette e la volan şi vorbeşte cu însufleţire în timp ce fumează o ţigară, iar partenerul ei fără nume abia dacă se vede pe scaunul neluminat al pasagerului.

— Spital, dulce casă, spune Irv în timp ce opreşte lângă un şir de uşi glisante de sticlă, marcate simplu „Urgenţă".

— Tu du-te înăuntru, Franky, spune el şi zâmbeşte în timp ce eu cobor deja. Parchez fiara asta şi ne vedem înăuntru.

— Bine. Irv radiază o compasiune fără limite, ceea ce nu are nimic de-a face cu simpatia faţă de mine.

— Mersi, Irv, spun, aplecându-mă o clipă înapoi pe uşa maşinii, unde e răcoare, departe de lumina metalică, fierbinte a soarelui.

— Prefă-te că eşti calm, spune Irv, ridicând un genunchi mare, îmbrăcat în albastru, pe scaunul de piele. Înăuntru începe să dăngăne un clopoţel.

— Probabil că o să trebuiască să poarte ochelari, atâta tot, spun. Clatin din cap la aceste cuvinte pline de speranţă.

— Stai să vezi. Poate că e acolo şi râde de se cacă pe el chiar în momentul ăsta.

— Ar fi frumos, spun, gândindu-mă cât de frumos *ar fi* şi cum, dac-ar fi aşa, ar fi şi pentru prima oară de multă vreme.

Dar nu-i deloc aşa.

Înăuntru, la biroul lung de recepţie, verde-măr, secretara îmi spune că Paul „a intrat direct" – ceea ce înseamnă că e undeva unde nu-l pot urma, în spatele unor uşi metalice groase şi lucioase –, că un oftalmolog a fost „chemat special" ca să-l vadă. Dacă sunt drăguţ să iau loc „acolo", doctorul o să iasă cât de curând să stea de vorbă cu mine.

Inima a început să-mi bubuie din nou la vederea culorilor antiseptice ale spitalului, la suprafeţele glaciale şi la fluxul sever şi inodor de yin-yang a tot ceea ce există în raza mea vizuală şi auditivă. (Aici, totul e nou şi pare făcut din crom şi plastic tare şi, sunt sigur, îşi datorează existenţa unei mari emisiuni de obligaţiuni.) Şi *totul* are, la un mod sinistru şi disperat, o *destinaţie*; nimic nu e pur şi simplu ca să fie sau, şi mai bine, fără nici un scop. Un coş cu muşcate roşii ar fi azvârlit cât colo, un exemplar din *American Cage Bird* ar fi aruncat ca un cotor de măr. Un

ghid imobiliar, un teanc de bilete la *Annie Get Your Gun* – nimic n-ar rezista nici cinci minute fără ca unul sau altul să-l arunce imediat la gunoi. Pentru oamenii care sfârșesc aici, par să spună pereții, nu există nici o mângâiere în tușele astea grațioase.

Mă așez neliniștit la mijlocul unui șir de scaune de plastic de un roșu-cireașă, unite între ele și rezistente la impact, și mă zgâiesc la un televizor fără telecomandă, pus undeva sus unde nimeni nu poate ajunge la el, și unde reverendul Jackson, îmbrăcat într-o cămașă maro-safari, deschisă la guler, e intervievat de un juriu de bărbați albi în costume de oameni de afaceri, care radiază în fața lui de aroganță deghizată în modestie, ca și cum l-ar găsi amuzant; dar reverendul își etalează propria-i superioritate autosuficientă, combinată cu dispreț pur, totul cu atât mai vizibil cu cât sonorul e dat la minim. (Iarna asta l-am considerat o vreme „candidatul meu", deși am hotărât până la urmă că n-are cum să câștige, că ar distruge țara dacă ar face-o și că, și într-un caz, și în celălalt, mi-ar spune până la urmă că toate relele s-au întâmplat din vina mea.) E oricum terminat și apare azi la televizor doar pentru că i s-a făcut un hatâr.

Ușile de sticlă care dau afară se deschid cu un suspin, iar Irv intră relaxat în pantalonii lui albaștri, sandale și jerseu galben. Se uită în jur fără să mă vadă, apoi se întoarce și iese iar, pe asfaltul încins, de parcă ar fi greșit spitalul, în timp ce ușile se închid în spatele lui. O bandă care curge sub mutra lucioasă, ciocolatie a reverendului Jackson anunță că Mets a învins Houston, Graf a învins-o pe Navratilova, Becker l-a învins pe Lendl, dar pierde în fața lui Edberg, și, dacă tot am ajuns aici, că Irakul a intoxicat sute de iranieni cu gaze.

Brusc, ambele uși metalice de la urgență se dau înapoi și o femeie tânără și micuță, cu părul de culoarea lămâii, cu o față curată, scandinavă, și îmbrăcată în halat medical iese grăbită cu o mapă în mână. Privirea îi cade direct pe chipul meu plin de îngrijorare, cum stau aici singur în intrândul rezervat rudelor. Se duce la biroul de la recepție, unde o asistentă îi arată spre mine și, în timp ce mă ridic deja zâmbind și exagerat de recunoscător, se apropie cu o expresie care – trebuie să spun – nu-i deloc veselă. N-aș vrea deloc să fie expresia care să mă dea de gol, dar bineînțeles că este, din toate punctele de vedere.

— Sunteți tatăl lui Paul? începe ea chiar înainte să ajungă la mine, întorcând paginile din mapa ei argintie. Poartă tenișii roz care fac *scârț-scârț* pe gresia nouă și are halatul deschis în față, lăsând la iveală o rochie scrobită de tenis și niște picioare scurte bronzate, musculoase

şi groase de sportivă. Pare total lipsită de machiaj şi de miros, cu dinţi atât de albi de zici că-s noi-nouţi.

— Bascombe, spun moale, încă recunoscător. Frank Bascombe. Paul Bascombe e fiul meu. (Ţiganii cred că o atitudine pozitivă poate adesca să alunge veştile proaste.)

— Sunt doctoriţa Tisaris. Îşi consultă iar fişa, apoi mă fixează cu nişte ochi albaştri perfect inexpresivi. Mă tem că Paul a fost pocnit în ochi foarte, *foarte* rău, domnule Bascombe. A suferit ceea ce noi numim o dilatare a arcului superior stâng al retinei stângi. Clipeşte la mine. A fost lovit cu o minge de baseball? Pur şi simplu nu poate crede aşa ceva; nici ochelari de protecţie, nici cască, nimic.

— Cu o minge de baseball, spun, aproape imperceptibil, cu atitudinea mea pozitivă şi speranţa ţigănească dispărute fără urmă. Pe stadionul Doubleday.

— Bine. Păi, spune ea, asta înseamnă că mingea l-a lovit un pic lângă centru. E ceea ce noi numim o leziune a maculei, ceea ce înseamnă că partea stângă a ochiului a fost împinsă peste retină şi, practic, a aplatizat-o. A fost o lovitură foarte, foarte puternică.

— Era în cuşca Express, spun, privind-o pieziş pe doctoriţa Tisaris. E frumuşică, zveltă (cu toate că e scundă), dar musculoasă, o micuţă grecoaică atletică, deşi poartă verighetă, aşa că e posibil ca soţul ei, gastroenterologul, să fie grec, iar ea să fie cât de suedeză sau de daneză pare. Totuşi, trebuie să fii prost ca să nu ai încredere deplină în ea, chiar şi în costum de tenis.

— Deocamdată, spune ea, vede binişor cu ochiul, dar are străfulgerări luminoase intense, tipice pentru o dilatare gravă. Probabil că ar trebui să-l duceţi să-l mai vadă un doctor, dar eu vă sfătuiesc să-l dregem cât mai repede. Cel mai bine ar fi până la sfârşitul zilei.

— Dilatare. Ce înseamnă dilatare? Instantaneu devin rece ca un macrou. Toate cele trei asistente de la recepţie mă privesc ciudat şi ori tocmai am leşinat, ori sunt pe cale să leşin sau am leşinat acum zece minute şi tocmai îmi revin în simţiri. Însă doctoriţa Tisaris, un model de etichetă strictă antileşin, nu pare să observe. Aşa că pur şi simplu nu leşin, ci-mi înfig toate cele zece degete în tălpile pantofilor şi mă proptesc în podeaua care se înclină şi se leagănă, totul ca reacţie la un singur cuvânt. O aud pe doctoriţa Tisaris spunând „dezlipire" şi sunt convins că-şi prezintă perspectiva etico-medicală în legătură cu leziunile grave şi că mă sfătuieşte să procedez la fel. Ceea ce aud însă că-mi iese pe gură este „Înţeleg", apoi îmi muşc obrazul pe interior până simt un gust vag şi cald de sânge, apoi mă aud spunând:

— Trebuie să mă consult cu mama lui mai întâi.

— E aici? Mapa jos, o expresie de îndoială pe faţa doctoriţei Tisaris, de parcă n-ar exista nici o mamă.

— E la Clubul Yale.

Doctoriţa Tisaris clipeşte. Nu cred să existe vreun club Yale în Oneonta.

— Puteţi lua legătura cu ea?

— Da. Cred că da, spun, încă şovăielnic.

— Ar trebui să vă grăbiţi. Are într-adevăr un zâmbet detaşat, sobru, profesionist, care conţine multe, foarte multe straturi de argumente importante, nici unul destinat în mod special mie. Îi spun că mai întâi i-aş fi recunoscător dacă m-ar lăsa să-mi văd fiul. Dar ea răspunde:

— Ce-ar fi să daţi dumneavoastră telefonul ăla şi noi o să-l pansăm la ochi ca să nu vă sperie de moarte.

Dintr-un motiv sau altul mă uit în jos la coapsele ei rotunde şi tari de sub halat şi nu spun nici un cuvânt, rămân doar acolo, proptit în podea, cu gustul propriului meu sânge în gură, gândindu-mă cu uimire la fiul meu care mă poate speria de moarte. Ea se uită în jos la picioarele ei, îşi ridică ochii spre faţa mea fără curiozitate, apoi se întoarce pur şi simplu şi o ia spre recepţie, lăsându-mă să găsesc singur un telefon.

La Clubul Yale de pe Vanderbilt Avenue, nici domnul, nici doamna O'Dell nu sunt înăuntru. E amiaza unei zile senine de duminică de dinainte de 4 iulie şi, sigur, nimeni n-ar *trebui* să stea înăuntru. Toate lumea *ar trebui* să iasă pur şi simplu agale din Marble Collegiate, zâmbind cu demnitate, sau să stea la coadă cu entuziasm la Met sau Modern sau să se „repeadă până vizavi, la Carlyle" pentru un brunch Mozart sau până în apartamentul special „din turn" al unui prieten special, care are o verandă înconjurată de un gard viu, cu ficuşi, azalee şi trandafiri chinezeşti şi o vedere magică asupra râului.

Dar o verificare mai atentă scoate la iveală faptul că doamna O'Dell a lăsat un număr „pentru orice eventualitate", pe care-l formez în cabina mea telefonică de spital igienică, verde cu roz-somon – exact în momentul în care prietenul Irv cel voinic intră din nou, scanează zona, mă vede făcându-i cu mâna, ridică spre mine, în semn de încurajare, degetul mare, apoi se întoarce, cu mâinile în buzunarele pantalonilor lui albaştri sport, şi cuprinde cu privirea, prin uşile de sticlă, lumea largă din care tocmai a venit. E un om absolut indispensabil. Mare păcat că nu e însurat.

— Casa Windbigler, spune o voce muzicală de copil. O aud pe propria mea fiică izbucnind în chicoteli pe fundal.

— Bună, spun, pe un ton hotărât jovial. Doamna O'Dell e acolo?

— Da, e. O pauză pentru şuşoteli. Pot să ştiu cine-ntreabă, vă rroog?

— Spune-i că e domnul Bascombe. Sunetul inconsistent al numelui meu mă azvârle în disperare. Iar şoapte concentrate, apoi o cascadă de râsete, după care Clarissa intră pe fir.

— A-*lo,* spune ea cu imitaţia ei de ton grav şi serios al maică-sii. La telefon domnişoara Dykstra. Vă folosesc la ceva, domnule? (Vrea să spună, desigur, „vă pot fi de folos".)

— Da, spun, în timp ce inima mi se deschide puţin ca să lase să intre o geană de lumină. Aş vrea să comand o fetiţă din aia de doişpe ani şi poate şi o pizza.

— Ce culoare preferaţi? întreabă Clarissa cu gravitate, deşi deja o plictisesc.

— Albă cu bluziţă galbenă. Să nu fie prea mare.

— Păi nu mai avem decât una. Şi creşte pe zi ce trece, aşa că vă sfătuiesc să faceţi comanda acum. Ce fel de pizza preferaţi?

— Dă-mi-o pe mami – bine, scumpo? E destul de important.

— Iar latră Paul, pot să pun pariu. Clarissa scoate şi ea un lătrat de schnauzer, care-i provoacă prietenei ei un chicotit înăbuşit. (Sunt, cu siguranţă, închise în cine ştie ce aripă a copiilor miraculoasă şi izolată fonic, având la dispoziţie toate jocurile, distracţiile, instrumentele educative, suporturile şi pachetele de programe existente pe lume, care ar putea să le ia garantat de pe capul părinţilor ani de zile.) Şi prietena ei scoate două lătrături scurte, doar aşa, ca să fie. Probabil că ar trebui să încerc şi eu. Poate m-aş simţi mai bine.

— Nu prea e de râs, spun. Cheam-o, te rog, pe mami, da? Trebuie să vorbesc cu ea.

Receptorul face *tronc* pe o suprafaţă tare.

— Aşa face el, o aud pe Clarissa spunând cu răutate despre fratele ei rănit. Mai latră de două ori, apoi se aude o uşă deschizându-se şi paşi îndepărtându-se. În celălalt capăt al sălii de aşteptare, doctoriţa Tisaris iese iar pe uşa secţiei de urgenţă. Acum e încheiată la halat şi poartă pantaloni verzi şi largi de chirurg lungi până la tălpi, învelite în şoşoni verzi. E pregătită de operaţie. Dar se îndreaptă spre recepţie ca să le împărtăşească asistentelor ceva care le face pe toate să izbucnească în râs exact ca fiica mea şi prietena ei. O asistentă de culoare strigă: „Îţi spun io, *fetiiţă,* dacă-*ţi* spun", apoi îşi dă seama că face zgomot, mă vede

și duce mâna la gură, întorcându-se cu spatele ca să nu se vadă că izbucnește iar în râs.

— Alo? spune Ann veselă. Habar n-are cine a sunat. Clarissa a ținut secretul ca să fie o supriză.

— Bună. Eu sunt.

— Ai ajuns *deja?* Vocea ei spune că se bucură că sunt eu, că tocmai s-a ridicat de la o masă plină cu cei mai interesanți oameni din lume doar ca să dea peste o recoltă și mai aleasă. Poate că vreau să iau un taxi și să vin și eu. (O schimbare izbitoare față de ieri – bazată mai mult ca sigur pe descoperirea bine-venită că ceva s-a terminat în sfârșit între noi doi.)

— Sunt în Oneonta, spun direct.

— Ce s-a întâmplat? întreabă ea, de parcă Oneonta ar fi un oraș bine-cunoscut ca sediu al tuturor necazurilor.

— Paul a avut un accident, spun repede de tot, ca să pot trece mai departe. Nu un accident care să-i pună viața în pericol – pauză –, dar ceva despre care trebuie să ne sfătuim urgent.

— Ce-a pățit? Spaima îi umple vocea.

— A fost lovit în ochi. Cu o minge de baseball. Într-o cușcă pentru lovituri.

— A orbit? Și mai multă spaimă, amestecată cu oroare firească.

— Nu, n-a orbit. Dar e destul de grav. Doctorii sunt de părere că ar trebui operat destul de urgent. (Am pus pluralul cu de la mine putere.)

— Operat? Unde?

— Aici, în Oneonta.

— Unde *e*? Credeam că sunteți în Cooper's Park.

Dintr-un motiv pe care doar Dumnezeu îl știe, pentru că eu nu, asta mă înfurie.

— E mai încolo, spun. Oneonta cu totul alt oraș.

— Ce trebuie să hotărâm? Panică rece și din ce în ce mai intensă; și nu din cauza părții pe care n-o poate controla – rănirea nelămurită a fiului care i-a mai rămas în viață –, ci din cauza acelei părți de care, își dă seama acum, *e* responsabilă și pentru care trebuie să hotărască și ar face bine să hotărască dracului corect, pentru că nu eu sunt responsabil.

— Ce are? o aud pe Clarissa turuind îndatoritoare, de parcă ar avea și ea propria responsabilitate. Și-a scos ochiul cu artificiile?

— Sst, spune mama ei. Nu, nu și l-a scos.

— Trebuie să hotărâm dacă-i lăsăm să-l opereze aici, răspund arțăgos. Ei zic că ar fi bine s-o facem cât mai repede.

— E la ochi? Tonul vocii e tot mai ridicat pe măsură ce începe să conştientizeze ce îi spun. Şi vor să-l opereze acolo? Ştiu că sprâncenele negre, stufoase i s-au unit şi că se trage de părul de la spate, luând şuviţă cu şuviţă şi trăgând şi iar trăgând de ea până când simte o împunsătură perfectă de durere. A căpătat obiceiul ăsta abia în ultimii ani. Când era cu mine nu făcea aşa niciodată.

— Am mai cerut o părere, spun. Deşi bineînţeles că încă n-am apucat. Dar aşa o să fac. Mă uit lung la televizorul de deasupra scaunelor din sala de aşteptare. Reverendul Jackson a dispărut. Pe ecran scrie „Creditul inutil?" pe un fundal albastru-deschis. Când mă uit în jur, Irv e tot în pragul uşilor glisante, iar doctoriţa Tisaris nu mai e la recepţie. Trebuie să dau urgent de ea.

— Poate aştepta două ore? spune Ann.

— Au zis că azi. Nu ştiu. Furia mi-a dispărut la fel de brusc.

— O să vin acolo, spune ea.

— Faci patru ore. De fapt, trei. E inutil. Încep să mă gândesc la blocajele de pe podul FDR, la afluxul de sărbători. Ambuteiaje grave pe Triborough. Un trafic de coşmar. Toate lucrurile la care mă gândeam vineri, deşi acum e deja duminică.

— Pot să iau un elicopter de la terminalul East River. Charley zboară de acolo tot timpul. Sigur ajung. Spune-mi doar unde.

— Oneonta, spun, simţindu-mă ciudat de gol pe dinăuntru când mă gândesc la Ann.

— O să pun imediat mâna pe telefon şi o să-l sun pe Henry Burris. E la Yale-New Haven. Au rămas în ţară în weekendul ăsta. O să-mi explice el toate variantele, dar spune-mi exact ce are.

— Dezlipire, spun. Au zis că are retina dilatată. Nu-i nevoie să vii chiar în clipa asta.

— E *în* spital? Am senzaţia că Ann îşi notează tot în momentul ăsta: *Henry Burris. Oneonta. Dezlipire, retină, cuşcă pentru lovituri? Paul, Frank.*

— Sigur că e în spital, spun. Unde crezi că e?

— Care-i numele exact al spitalului, Frank? E meticuloasă ca o asistentă de la chirurgie; iar eu nu sunt decât conştiincioasa rudă cea mai apropiată.

— A.O. Fox. Probabil că e singurul spital din oraş.

— E aeroport acolo? E clar că şi-a notat *aeroport.*

— Nu ştiu. Dacă nu, atunci ar trebui să fie. Apoi se cască o tăcere, timp în care s-ar putea să se fi oprit de fapt din scris.

— Tu eşti bine, Frank? Nu pari prea bine.

— Nu sunt foarte bine. Totuşi, nu eu am ochiul scos.

— Doar n-are ochiul scos, nu? Ann spune asta pe tonul rugător al maternității, de care nimeni nu poate scăpa.

Din ușă, Irv se întoarce spre mine cu o expresie îngrijorată, de parcă m-ar fi auzit spunând ceva pe un ton amar sau certăreț. Asistenta negresă de la recepție se uită și ea la mine, pe deasupra computerului ei.

— Nu, zic, n-are. Dar e lovit. Nu e tocmai bine.

— Să nu-i lași să-i facă nimic. Te rog... Până ajung eu acolo. Poți?

Spune asta pe un ton dulce, reglat după neajutorarea pe care o simțim amândoi și pe care aș îndrepta-o, dar n-am cum.

— Îmi promiți? Încă n-a pomenit de visul ei cu accidentul. Mi-a făcut favoarea asta.

— Categoric. O să-i spun imediat doctoriței.

— Mulțumesc frumos de tot, spune Ann. Ajung în două ore maximum. Ține-te bine.

— Mă țin. Mă găsești aici. Și pe Paul.

— N-o să dureze mult, spune Ann pe jumătate senină. Bine?

— Bine.

— Bun atunci. Bun. Și asta-i tot.

Timp de două ore care devin trei și apoi patru, dau iar și iar ture prin mica sală de așteptare în culori armonioase în timp ce totul plutește în incertitudine. (În condiții mai bune, ar fi un moment potrivit să dau telefoane clienților și să-mi abat atenția de la griji, dar acum nu se poate.) Irv, care a hotărât să renunțe la „cocteilul" de după-amiază cu echipa Sox din '59 și să-mi țină companie, iese pe la două și face rost de două pachete umflate cu burgeri Satellite, pe care îi mâncăm mecanic așezați pe scaunele de plastic în timp ce, la televizorul de deasupra noastră, Mets joacă cu Astros într-un non-timp mut. Nu e momentul zilei când e cea mai mare vânzoleală la Urgențe. Mai târziu, când lumina va fi pălit și pe lac se va fi dat pe gât prea multă bere, când o încercare de a mai atinge o bază se va fi lăsat cu oase rupte sau când se va fi dovedit că cineva care știe totul despre artificii nu știe totuși destul – *atunci*, resursele de aici vor fi puse la încercare. Acum însă apar un pacient cu o rană ușoară de cuțit, poate autoprovocată, o femeie obeză cu dureri inexplicabile în piept, un rănit fără cămașă dintr-o mașină răsturnată, dar nu toți deodată și fără fanfară (ultima victimă adusă de echipajul din Cooperstown se încruntă la mine la plecare). Până la urmă toată lumea e externată la cerere, ieșind cu toții cu chipuri împietrite și spășiți după jalnica încununare a evenimentelor din această zi. Asistentele de la recepție își păstrează de la început și până la sfârșit dispoziția glumeață.

— Așteaptă numa' până mâine cam pe la ora asta, spune una dintre ele cu o expresie de uimire pe față. Locul ăsta o să mișune ca Grand Central Station la ora de vârf. 4 iulie e o zi *nuuma'* bună să te accidentezi.

La trei, un preot tânăr și gras, tuns periuță, trece pe lângă noi, se oprește și se întoarce către mine și Irv care ne uităm la televizorul fără sonor, întreabă într-o șoaptă confidențială dacă totul e sub control și, dacă nu, nu cumva ne poate ajuta cu ceva (nu e; nu poate), apoi se îndreaptă zâmbitor spre secția de terapie intensivă.

Doctorița Tisaris trece pe-aici o dată sau de două ori, cu aerul că nu prea are ce face. La un moment dat se oprește să-mi spună că „un tip care se pricepe la retină" de la Binghamton și care a lucrat la „Oftalmo în Massachusetts" l-a examinat pe Paul (eu unul nu l-am văzut când a venit) și a confirmat ruptura de retină și „dacă se poate, am vrea să-l pregătim pentru când ajunge soția dumneavoastră aici, după care repede cu el pe masă. Doctorul Rotollo – mercenarul de la Binghamton – o să facă operația".

Mai întreb o dată dacă pot să-l văd pe Paul (nu l-am văzut de când a plecat salvarea din Cooperstown), iar doctorița Tisaris pare deranjată, dar acceptă, deși trebuie să aibă grijă să nu se agite ca să „reducă la minimum" hemoragia, și poate ar fi mai bine să arunc pe șest o privire, pentru că oricum i s-a făcut un sedativ.

Îl părăsesc pe Irv și o urmez, *scârrț-scârrț*, pe ușile duble până într-o încăpere largă puternic luminată, zugrăvită într-un verde-mentă, care miroase a frecții cu alcool, cu separeuri pentru bolnavi de-a lungul celor patru pereți, acoperite toate cu câte o perdea verde de spital. Două camere speciale sunt marcate „Chirurgie" și au uși masive, pliante, cu mânere rotunde, iar Paul e într-una din ele. Când doctorița Tisaris trage cu grijă de ușa silențioasă, îl văd pe fiul meu, întins pe spate pe un pat cu rotile prevăzut cu grilaj lateral metalic, arătând foarte umflat cu amândoi ochii acoperiți de bandaje ca o mumie, dar tot cu tricoul lui negru cu *Cler*, șortul maro și șosetele portocalii, doar că fără încălțări, care stau una lângă alta lângă perete. Stă cu brațele încrucișate pe piept într-un fel nerăbdător, inchizitorial, cu picioarele întinse și țepene. Un fascicul de lumină intensă e ațintit în jos asupra feței lui bandajate și are pe urechi căștile cuplate la un walkman galben pe care nu l-am mai văzut până acum și pe care-l ține în echilibru pe piept. Nu pare să aibă vreo durere și, dacă n-ar fi bandajele, ar părea imun la lume (dacă nu cumva e mort, pentru că nu-i văd pieptul ridicându-se și coborând, nici degetele tremurându-i, nici o tresărire muzicală a vreunui deget de la picior la ce-o asculta el acolo). Are, observ, un bandaj nou la ureche.

Sigur că tare-aș vrea să mă reped și să-l sărut. Sau, dacă asta nu se poate, măcar să stau și să aștept aici, neștiut, printre tăvile cu instrumente, tuburile de oxigen, trusele de defibrilare, grămezile de ace și distribuitoarele de mănuși de cauciuc: să stau de veghe pe un scăunel căptușit, să fiu o prezență pentru fiul meu, „util" măcar în principiu, din moment ce vremea unei contribuții reale din partea mea pare acum pe sfârșite, în felul în care un accident grav, distrugător, poate devia cursul vieții și-l poate trimite învârtindu-se în cu totul altă direcție, lăsând departe, în urmă, vechiul eu sănătos, cu toți apropiații lui grijulii.

Dar nimic din toate astea nu se poate întâmpla și stau pur și simplu cu doctorița Tisaris și mă uit la Paul, iar timpul zboară. Un minut. Trei. În sfârșit, întrezăresc un suspin dătător de speranță pe sub tricoul lui și simt brusc un șuierat care-mi umple urechile atât de tare încât, dacă mi s-ar adresa cineva, dac-ar spune iar „Frank" cu voce tare, din spate, s-ar putea să nu aud, prind doar șuieratul, ca o scăpare de aer sau ca zăpada căzând de pe un acoperiș sau ca vântul care bate printre crengi de pin – un șuierat de confirmare.

Moment în care, fără vreun motiv clar, Paul întoarce capul direct spre noi, ca și cum ar fi auzit ceva (șuieratul meu?) și știe că cineva îl privește, mă poate vedea în închipuire pe mine sau pe altcineva printr-o perdea roșie cu negru de întuneric lichid. Tare, cu vocea lui de băiețel, spune:

— Bun, cine-i acolo? Bâjbâie orbește la walkmanul lui ca să-l dea mai încet. Desigur, e posibil să fi spus același lucru de cine știe câte ori când nu era nimeni de față.

— Sunt doctorița Tisaris, Paul, spune ea, perfect calmă. Nu te speria.

Șuieratul încetează cu totul.

— S-a speriat cineva? spune el, holbându-se în bandajele lui.

— Mai vezi străfulgerări luminoase sau culori vii?

— Mda, spune el. Un pic. Unde-i tati?

— Te așteaptă. Îmi pune un deget rece pe încheietura mâinii. Nu trebuie să vorbesc. Deja sunt purtătorul prea multor necazuri.

— O așteaptă pe mămica ta să vină încoace, ca să-ți putem rezolva ochiul.

Halatul ei scrobit se freacă de cadrul ușii. Pentru prima oară simt venind un iz vag, exotic, dinspre cutele lui.

— Spune-i lui tati că încearcă prea mult să controleze lucrurile. Se și frământă prea mult, spune Paul. Bâjbâie cu mâna tatuată, plină de negi, după instrumentul lui pentru plăcere și-i trage un scărpinat sârguincios exact ca Irv, de parcă toate luminile s-ar fi stins și nu s-ar mai putea vedea om cu persoană. Apoi oftează: multă înțelepciune, care-i dă și multă răbdare.

— O să am grijă să-i transmit, spune doctorița Tisaris cu o voce profesională, total lipsită de ecou.

Și tocmai vocea *asta* mă face să tresar, o tresărire deloc ușoară, de la genunchi în sus, care-mi strâmbă gura, neașteptată și îndeajuns de intensă, încât trebuie să-mi dreg glasul, să întorc capul și să înghit în sec. E vocea lumii din *afară*, acum vitală: „O să am grijă să-i transmit; îmi pare rău, postul e ocupat; am vrea să vă punem câteva întrebări; îmi pare rău, nu pot sta de vorbă cu dumneavoastră acum." Și așa mai departe, și așa mai departe, și așa mai departe până la: „Vă anunț cu părere de rău că tatăl, mama, sora, fiul, soția, câinele, *oricare*-dintre-cei-pe-care-îi-cunoașteți-și-iubiți-și-pe-care-i-ați-vrea-în-viață s-a dus, a dispărut, a fost chemat la ceruri, rănit, schilodit, decedat." În timp ce vocea mea – vocea redusă la tăcere a grijii, iubirii, răbdării, nerăbdării, camaraderiei, pripei, înțelegerii și resemnării amabile – e vocea măruntă a vechii vieți mărunte care pierde teren. Muzeul – impersonal, dar de împărtășit – trebuia să fie terenul propice pentru un început sigur de viață nouă (și era gata-gata să fie), însă i-a luat-o înainte un spital regional plin de pronosticuri, de voci fără ecou, de dezinteres vesel, de adevăruri dure obiective, imposibil de îndulcit. (De ce oare nu suntem niciodată pregătiți cu adevărat, așa cum nu sunt eu acum, ca planurile să ne iasă prost?)

— Aveți copii? o întreabă Paul cu înțelepciune pe doctorița lui bronzată, cu o voce la fel de lipsită de ecou ca a ei.

— Nu, spune ea, cu un zâmbet vesel. Încă nu.

Ar trebui să rămân, să-i ascult părerile despre creșterea copiilor, un subiect în care are o experiență unică. Doar că picioarele mele nici nu vor s-audă și dau încet îndărăt, schimbă direcția, apoi o iau la goană, părăsind în grabă zona tăind salonul, îndreptându-se spre ușă, cam așa cum se întâmpla cu ani în urmă, acasă, când îl auzeam discutând aprins cu „prietenii" lui inventați și nici asta nu suportam, eram prea slăbit și mă durea prea tare inima din cauză că-l vedeam cum își e suficient lui însuși, într-o stare de inspirație aproape desăvârșită.

— Dacă o să aveți, îl aud spunând, niciodată să nu... Și asta-i tot, ies repede pe ușile metalice și mă întorc în camera marină, răcoroasă, pentru rude, prieteni și susținători, unde știu că mi-e locul.

La patru Ann tot n-a ajuns și hotărăsc împreună cu Irv să ieșim din spital la o plimbare, să străbatem gazonul până pe străzile inundate de amiaza văratică din Oneonta, un oraș în care n-am crezut, oricât aș fi călătorit la viața mea, că o să ajung vreodată; în care n-am visat c-o să fiu un tată care așteaptă îngrijorat, deși ăsta mi-a fost modul de operare de luni întregi.

Irv a înflorit într-o bună dispoziţie şi mai amplă, efectul clar al faptului că aşteaptă nişte evenimente cumplite, care pentru el nu sunt de fapt cumplite, care-l vor întrista dacă lucrurile se termină prost, dar niciodată nu-l vor îndolia cu adevărat. (Cam ca cel de-al doilea soţ al mătuşicii voastre Beulah, Bernie din Bismarck, care-şi asumă cu de la sine putere misiunea de a spune glume la înmormântarea bunicului şi astfel îi face pe toţi să se simtă mai bine.)

Mărşăluim hotărâţi peste pirul gros de pe gazonul îngrijit până pe trotuarul încins unde abruptul Main coboară brusc spre oraş şi e mult mai aglomerat acum decât la ora slujbei. Nuci şi castani americani uriaşi, urmaşi ai pădurii noastre originare cu copaci cu lemn de esenţă tare, şi-au bombat aici rădăcinile pe sub asfaltul vechi şi sfărâmicios, transformând plimbarea într-o adevărată încercare. De-a lungul străzii în pantă sunt aliniate vechi case gârbovite de lemn, construite pe terenul înalt de deasupra zidurilor de susţinere, devenite cenuşii şi şubrede odată cu vremea pentru ca în curând (dacă nu sunt refăcute şi încă rapid) să-şi piardă orice valoare pentru totdeauna. Unele sunt pustii, altele au steaguri americane care flutură, vreo două etalează panglici galbene familiare, în timp ce altele au panouri pe care scrie DE ÎNCHIRIAT, DE VÂNZARE, GRATIS DACĂ O MUTAŢI CU TOTUL. În branşa mea, astea sunt „oferte speciale pentru meseriaşi", „case de început de drum pentru însurăţei", locuinţe „nu chiar pe gustul tuturor", case „încărcate de mister", case „la ofertă" – jargonul cu nuanţă peiorativă al eşecului.

Irv, care nu se dezminte, vrea să abordeze o problemă, care în acest caz e problema „continuităţii", adică ceea ce pare „să conteze" mai nou, cel puţin în viaţa lui – recunoscând cu toată gura că preocuparea lui ar putea fi „legată" de evreitatea lui şi de nevoia de a se zbate, de presiunea istoriei şi de o anumită perioadă importantă din viaţa lui petrecută într-un kibbutz după ce prima lui căsnicie s-a dus de râpă şi i-a zgâlţâit bine de tot ideea de continuitate, şi unde a arat pământul biblic uscat şi neîndurător, a citit Tora, a făcut şase luni exasperante de armată israeliană şi până la urmă s-a însurat tot cu o kibbutznică (din Shaker Heights), căsnicie care n-a avut nici ea viaţă lungă şi s-a terminat cu un divorţ opărit, ofensator şi demoralizant din punct de vedere religios.

— Am învăţat multe în kibbutz, Frank, spune Irv, cu sandalele lui din rafie lipăind pe asfaltul crăpat în timp ce coborâm pe Main cu pas iute.

Se pare că, fără să ne fi propus asta, ne îndreptăm spre o firmă roşie cu Dairy Queen de pe strada comercială din Oneonta, un cartier

unde casele se răresc și care e probabil nesigur pentru străini (un cartier în tranziție).

— Toată lumea care a fost acolo zice că e foarte interesant, chiar dacă nu le-a plăcut prea tare, spun. La drept vorbind, în afară de Irv nu cunosc pe nimeni care să fi recunoscut vreodată că a stat într-un kibbutz și tot ceea ce știu *de fapt* am citit în Trenton Times. Dar Irv nu e o reclamă proastă pentru tipul ăsta de viață, pentru că e atent, la locul lui și nu te calcă deloc pe nervi. (Mi-am adus acum aminte de rolul pe care-l juca Irv în copilărie: băiatul cel „solid" exuberant, îndatoritor, naiv-dar-complicat, nevoit să se bărbierească prea de timpuriu.)

— Știi, Frank, iudaismul nu trebuie practicat doar la sinagogă, spune Irv solemn. Când eram mic și stăteam la Skokie, nu aveam întotdeauna impresia asta. Nu că ai mei ar fi fost vreodată evlavioși în vreun fel sau altul. *Lipa-lipa, lipa-lipa, lipa-lip.* Băieții duri de prin partea locului, cu iubite de prin partea locului ghemuite sub bicepșii lor bombați, se plimbă pe East Main în Trans Am-uri arătoase și camionete S-10 alungite, închise la culoare. (Monza nu văd.) Irv și cu mine sărim în ochi aici ca niște țărani letoni îmbrăcați în costume populare, ceea ce nu e atât de deranjant pentru că suntem la noi în țară. (Fie și numai limba comună *ar trebui* să ne asigure o minimă acceptare oriunde pe o rază de trei mii de kilometri de Kansas City, deși am putea avea probleme dacă ne forțăm norocul, exact ca într-un kibbutz, și din când în când suntem priviți cu ostilitate.)

— Ai copii, Irv? spun, pentru că azi – lăsând la o parte cotinuitatea – discuțiile pe teme religioase îmi creează un disconfort și mă bucur să mă las condus în altă direcție.

— Copii n-am, spune Irv. N-am vrut copii, ceea ce mi-a stricat ploile cu a doua nevastă. Ea s-a recăsătorit imediat și a făcut o liotă. Nici măcar nu mai țin nici un fel de legătură cu ea, ceea ce e regretabil. M-au șuntat. Nu prea te aștepți să pățești așa ceva. Irv pare uimit, dar dispus să accepte cu mâhnire misterele vieții.

— Gândirea independentă e întotdeauna o raritate în astfel de locuri, presupun. Exact ca la baptiști și la presbiterieni.

— Cred că Sartre spunea că libertatea nu face doi bani dacă nu poți acționa în sensul ei.

— Sună a Sartre, spun, gândindu-mă iarăși la ceea ce am crezut întotdeauna despre comunele hippy, cooperative, kibbutzuri, idealuri utopice stupide de orice coloratură: e de-ajuns să apară un singur independent adevărat și toată lumea se transformă în Hitler. Și dacă nu-i iese unui tip de treabă ca Irv, noi ceilalți n-avem decât să rămânem la

locurile noastre. Nu știu ce legătură are asta cu continuitatea, deși sunt sigur că ar trebui să știu.

Trecem pe lângă o clădire veche cu o vitrină murdară de magazin de vechituri în care sunt îngrămădite și aruncate de-a valma ibrice ciobite de ceai, umerașe de lemn din hoteluri, forme distruse pentru vafe, obiecte de șelărie, cauciucuri de iarnă, rame goale de tablouri, cărți, abajururi, plus alte multe porcării în spate, puse claie peste grămadă pe o podea întunecată de ciment – lucruri pe care fostul proprietar n-a avut cui să le lase când a dat faliment și le-a abandonat pur și simplu. Pe neașteptate și din nefericire însă, mă văd pe mine reflectat în geam, în culori mai vii decât vechiturile, dar tot șterse și, spre surprinderea mea, cu o jumătate de cap mai scund decât Irv și mergând pe jumătate *încovoiat*, ca și cum niște forțe hrăpărețe mi-ar face să se încordeze tendoanele și mușchii stomacului, făcându-mă să mă chircesc, cocoșându-mi umerii într-un fel la care nici prin cap nu mi-a trecut c-o să ajung vreodată și care, acum că-l văd, mă șochează! Irv nu-și observă, bineînțeles, reflexia. Dar eu îmi trag hotărât umerii pe spate și devin țeapăn ca un manechin de haine, trag adânc aer în piept, îmi ofer o întindere sănătoasă, revigorantă și-mi răsucesc capul dintr-o parte în alta ca pe un far (cam ce am făcut și ieri când stăteam pe zidul de deasupra Central Leatherstocking Region, doar că acum cu un motiv mai întemeiat). Între timp, Irv se reapucă să brodeze pe marginea problemelor lui de continuitate în timp ce ajungem la poalele dealului, trecând pe lângă o agenție imobiliară cu două birouri, închiriate cu o sumă modestă, „City of Hills – Imobiliare", denumire pe care n-o recunosc de pe panourile pe care le-am văzut mai înainte.

— Mă rog, spune Irv, tropăind înainte, fără să observe întinderea mea furioasă, deschizându-și un nasture al jerseului auriu ca să se răcorească în după-amiaza caldă. Ai mulți prieteni?

— Nu prea mulți, spun, cu gâtul pe spate și umerii drepți.

— Nici eu. Simulatorii socializează doar în grup, dar eu prefer să mă duc singur să mă plimb în deșert sau poate cu cortul.

— Eu am devenit pescar amator de păstrăvi. Am grăbit ușor pasul. Pentru că mi-am mișcat umerii și gâtul, mi-am mai și trezit o senzație dureroasă acolo unde m-a lovit mingea de baseball.

— Vezi? Poftim, lucru care nu înțeleg exact ce vrea să însemne. Dar gagică? Te-ai aranjat pe partea asta?

— Păi, spun și îndrept un gând stângaci către Sally pentru prima dată de prea mult timp. Sigur că ar trebui să sun la South Mantoloking

înainte să se urce în tren. Să refacem planurile; să le lăsăm pe mâine. M-am cam fixat pe partea asta, Irv.

— Da' planuri de însurătoare ai?

Îi zâmbesc lui Irv, un tip cu două neveste la activ și una în plan, un tip care nu m-a mai văzut de douăzeci și cinci de ani și totuși încearcă din răsputeri să mă consoleze în împrejurări nefaste prin aplicarea cinstită a personalității lui simple la a mea. Mare parte din bunătatea umană se vinde mult prea ieftin, credeți-mă pe mine.

— Sunt burlac acum, Irv.

Irv încuviințează din cap, mulțumit că suntem în aceeași oală pe jumătate spartă.

— N-am explicat ca lumea ce am vrut să spun apropo de continuitate, spune el. E doar problema mea de evreu. La alții probabil că e altfel.

— Probabil. Îmi reprezint în minte cele zece cifre separate ale numărului de telefon al lui Sally, numărând de câte ori ar putea suna telefonul până să răspundă vocea ei dulce.

— Cred că în imobiliare ești expus destul de mult la dorința generală de așa ceva. Adică în sensul de comunitate.

— Ce-i aia?

— Continuitate, pur și simplu, spune Irv zâmbind, simțind o oarecare rezistență și gândindu-se, poate, să lase baltă subiectul (eu l-aș lăsa). Am ajuns vizavi de Dairy Queen, după ce am pornit-o încoace printr-un soi de înțelegere mutuală pe care n-am simțit nevoia s-o exprimăm cu voce tare.

— Comunitățile nu prea sunt continue, după părerea mea, Irv, spun. Le consider – și am o mulțime de dovezi – niște grupuri izolate și accidentale care încearcă să ducă la perfecțiune iluzia durabilității, pe care o acceptă în totalitate ca iluzie. Dacă ți se pare logic ce zic. Puterea de cumpărare e mijlocul. Dar continuitatea, dacă înțeleg eu ceva din ea, nu prea are mare legătură cu asta. Poate că imobiliarele nu-s o metaforă chiar atât de cuprinzătoare.

— Presupun că e logic, spune Irv, foarte probabil fără să creadă o iotă, deși ar trebui să fie mulțumit ținând cont că definiția pe care am dat-o comunității se încadrează perfect într-un concept general de simulare, ca și în propria lui experiență proastă din kibbutz. (De fapt, „comunitate" e unul dintre cuvintele pe care le detest, pentru că toate implicațiile lui concrete sunt dubioase.)

M-am îndreptat și mai tare de spate, ajungând aproape la fel de înalt și de drept ca Irv, deși el e mai solid după toate lunile alea în care a cărat

un Galil în spinare în timp ce săpa pământul uscat și stătea cu un ochi de vultur la pândă după arabi ucigași, lipsiți de spirit comunitar.

— Dar nu ți se pare suficient, Frank? *Iluzia* durabilității? Irv spune asta pe un ton angajat. E, fără îndoială, un subiect pe care se ciondănește cu toată lumea și s-ar putea să fie *adevăratul lui interes*, unul care face din viața lui fericită un soi de cercetare formală a unor lucruri mai solide de dincolo de limitele simulării; spre deosebire de viața mea, o călătorie către o destinație care n-a fost încă stabilită, dar în care-mi pun mari speranțe.

— Suficient pentru ce?

Am traversat până la Dairy Queen care, în tradiția vechiului oraș, e tot o „vechitură" mohorâtă căzută în paragină pe motiv că Oneonta mai are până să devină o destinație turistică înfloritoare. Nu e nici pe departe la fel de plăcut ca la Franks, dar există destule asemănări încât să mă simt ca acasă când mă opresc în fața intrării.

— În mintea mea, totul se leagă încă de continuitate, spune Irv, cu brațele încrucișate, citind meniul scris cu litere de mână la capătul scurtei cozi de localnici oneontezi unde ne-am așezat. Mă uit după un cornet „cu sos de ciocolată", preferata mea absolută, și doar pentru această clipă trecătoare mă simt absurd de fericit.

— Mi-am adus aminte cât te așteptam la spital – Irv lasă o expresie de perplexitate bine intenționată să-i traverseze gura mare, levantină – că noi doi ne învârteam pe lângă casa lui Jake cât au fost căsătoriți părinții noștri. Am fost acolo când a murit mama ta. Ne cunoșteam destul de bine. Și apoi trec douăzeci și cinci de ani de absență și dăm nas în nas aici, în mijlocul pădurilor din nord. Și mi-am dat seama – mi-am dat seama cât m-am învârtit pe-acolo făcându-mi griji pentru Jack și ochiul lui – că tu ești singura mea legătură cu vremurile alea. N-o să fac mare caz de asta, dar ești singura persoană din viața mea pe care o pot numi rudă. Și nici măcar nu ne cunoaștem. Chiar în timp ce-și alege înghețata și fără să se uite de fapt la mine, Irv își lasă cu greutate pe umărul meu mâna mare, cărnoasă, păroasă, cu inel pe degetul mic, și clatină din cap a uimire.

— Nu știu ce să zic, Frank. Îmi aruncă o privire fugară, apoi fixează cu intensitate meniul. Viața e o nebunie.

— Așa e, Irv, spun. E bună de legat. Pun mâna mea mai mică pe umărul lui Irv. Și deși nu ne aruncăm înainte și nu ne luăm reciproc în brațe la capătul cozii din Dairy Queen, schimbăm totuși între noi câteva bătăi pe umăr reținute, dar fără echivoc și ne holbăm scârbos unul la altul în niște feluri care, dacă n-ar fi fost ziua asta ciudată, m-ar fi făcut s-o tulesc ca din pușcă pe deal în sus.

— Probabil că avem multe lucruri de discutat, spune Irv profetic, lăsându-şi mâna grea acolo unde e, astfel că mă văd şi eu silit s-o las pe-a mea acolo unde *e* într-un soi de non-îmbrăţişare stângace, de la o lungime de braţ. Câţiva oncontezi care aşteaptă în faţa noastră ne-au aruncat deja priviri încruntate de genul sper-că-n-aveţi-de-gând-să-mă-faceţi-părtaş-la-chestia-asta, ca şi cum efuziunile noastre periculos de nereprimate ar fi fost cât pe ce să împroaşte pe toată lumea ca acidul de baterie, cel mai probabil trăgând după ele un deznodământ violent. Dar mai mult de-atât n-o să fie; măcar de-atâta lucru i-aş putea asigura imediat.

— S-ar putea, Irv, răspund, fără să ştiu care ar putea fi lucrurile alea.

O siluetă nevăzută din interior ridică geamul şubred de la fereastra pe care scrie NE PARE RĂU, ÎNCHIS şi spune din interior:

— Veniţi şi aici, oameni buni. Oneontezii ne privesc cu toţii nehotărâţi de parcă Irv şi cu mine am putea să ne repezim brusc la cealaltă casă, deşi n-o facem. Se întorc iar spre prima lor casă, o măsoară sceptic, apoi trec în grup la casa numărul doi, lăsându-ne mie şi lui Irv cale liberă până în faţă.

La întoarcere, când urcăm din nou dealul, mergem unul lângă altul, solemni ca doi misionari, eu cu „sosul meu de ciocolată" care se dizolvă rapid, Irv cu o îngheţată rozalie „cu aromă de căpşuni" care-i intră perfect în palma mâinii lui uriaşe. Pare în culmea fericirii, dar îşi reprimă sentimentul de transcendenţă din cauza etichetei sobre cerute de accidentul lui Paul (Jack).

Îmi explică însă că în ultima vreme a trecut printr-o „perioadă ciudată", pe care o asociază cu faptul că a ajuns la patruzeci şi cinci de ani (şi nu cu faptul că e evreu). Se plânge că se simte desprins de propriul trecut, ceea ce s-a lăsat cu spaima (ţinută-n frâu de munca lui solicitantă la simulatoare) că se împuţinează; şi, dacă nu în sensul propriu, fizic, atunci cu siguranţă în cel spiritual.

— E greu de explicat în termeni literali ca să sune serios sau clar, mă asigură el.

Mă uit în sus când spune asta, cu şervetelul meu lipicios făcut cocoloş în palmă, cu falca începând să mi se încleştezе iar după acest răgaz. Sus, deasupra noastră, pescăruşii se rotesc în cercuri ameţitoare şi în număr extrem de mare pe valurile limpezi de aer ale amiezii, suficient de sus ca să pară silenţioşi. De ce pescăruşi, mă întreb, atât de departe de mare?

Desigur, frica de împuţinare e un concept pe care-l cunosc în amănunt sub denumirea de „frică de dispariţie" şi pe care m-aş bucura

să nu-l aprofundez mai mult de atât. Dar în cazul lui Irv a pricinuit ceea ce el numește „microbul fricii", o senzație vinovată, incurabilă, chiar mortală pe care o are exact atunci când orice om sănătos la cap ar trebui să fie în culmea fericirii – când vezi amețitor de mulți pescărușii pe o întindere mată de cer albastru; sau când privirea îți cade în treacăt, pe neașteptate, într-o vale de râu inundată de soare (așa cum mi s-a întâmplat mie nu mai departe de ieri), peste un lac glaciar scânteietor de o frumusețe primordială; când vezi iubire fără rezerve în ochii iubitei și știi că e dispusă să-și închine viața exclusiv fericirii tale și că ar trebui să-i dai voie; sau când simți pur și simplu, brusc, un parfum îmbătător pe un trotuar dintr-un oraș ros de vreme în timp ce cotești pe o stradă în ruine și descoperi un strat de răchitan și de margarete în plină floare într-un parc public de la care nu aveai prea multe așteptări.

— Lucrurile mici *și* cele mari, spune Irv, referindu-se la cine știe ce l-a făcut să se simtă mai întâi minunat, apoi groaznic, apoi împuținat, apoi poate anihilat total. E o nebunie, dar am senzația că ceva rău mă devorează, cum ar veni, pe la margini. Râcâie cu linguriță lui de plastic pe fundul paharului cu înghețată rozalie vălurită și încruntă din sprâncenele stufoase.

Ca să fiu sincer, sunt surprins să aud astfel de vorbe triste din gura lui Irv. Aș fi crezut că evreitatea plus optimismul lui înnăscut îl protejează – deși bineînțeles că mă înșel. Optimismul înnăscut e starea cea mai vulnerabilă la atacuri viclene. Nu mă pot pronunța cum e cu evreitatea.

— Părerea mea despre căsătorie – Irv a recunoscut mai devreme o reticență bizară față de a-și pune pirostriile și de a face din micuța Erma cea cu trup musculos cea de-a treia doamnă Ornstein – este că sunt încă dispus să merg până la capăt și să mă pierd în ea, dar de fapt de prin '86 sau pe-acolo am tot avut senzația asta, care merge mână-n mână cu spaima, că mă pierd pur și simplu, iar în cazul Ermei că m-aș putea pierde în persoana nepotrivită și aș putea regreta pe veci. Irv se uită la mine ca să vadă, presupun, dacă m-am schimbat la față acum că i-am ascultat confesiunile amare. Și să știi că de fapt o iubesc, adaugă el ca să închidă subiectul.

Aproape că am ajuns înapoi pe gazonul spitalului. Vechile case șubrede de deasupra trotuarului, din spatele nucilor americani și stejarilor bătrâni, par acum mai puțin decrepite, pentru că au fost văzute de două ori în altă dispoziție și lumină. (O regulă de bază dacă aveți o casă greu de vândut: convingeți-i s-o vadă de două ori. Lucrurile pot arăta mai bine a doua oară.) Mă întorc și mă uit înapoi în josul

dealului, la oraș. Oneonta pare un loc plăcut și primitor – sigur, nu chiar locul unde să-mi doresc să vând proprietăți, și totuși un loc plăcut unde să stai după ce familia ți s-a împrăștiat și te-a lăsat cu propriile-ți mecanisme de combatere a singurătății. Pescărușii pe care i-am văzut s-au făcut brusc nevăzuți, iar aerul de amiază de deasupra copacilor e acum săgetat de lăstuni care vânează insecte și umplu cerul ca niște fire de praf. (Ar trebui să-i sun pe Markhami, ca de altfel și pe Sally, dar nevoile astea pălesc chiar pe măsură ce sunt luate în calcul.)

— Te recunoști în vreo chestie din asta? întreabă Irv cu sinceritate, știind că a îndrugat verzi și uscate ca un alienat mintal în timp ce eu am tăcut chitic, doar că e admisibil acum că suntem frați.

— În toate, Irv. Zâmbesc, cu mâinile afundate adânc în buzunare, lăsându-mă scăldat în adierea caldă înainte de a intra iarăși în spital. Firește, am simțit ce-a simțit și Irv de cinci sute de ori pe puțin și n-am nici o soluție de oferit în afară de remediile generale care sunt perseverența, aruncarea balastului, bunul-simț, tenacitatea, buna dispoziție – toate principii ale Perioadei Existenței – depășirea părții cu izolarea fizică și lipsa de implicare emoțională, care creează probleme egale sau chiar mai mari decât cele pe care le rezolvă superficial.

Dintr-o camionetă care trece pe lângă noi, cineva – un puști alb îmbrăcat într-un tricou, cu o gură roșie și rea însoțit de o fetișcană dolofană și rânjită, care stă cu mâinile la ceafă, alături – strigă pe geam ceva care sună ca *honi soit qui mal y pense*[1], dar nu e, apoi calcă accelerația râzând. Îi fac cu mâna binevoitor, dar Irv e afundat în problemele lui.

— Cred că sunt oarecum surprins să aud așa ceva de la tine, Irv, reiau eu, încercând să fiu de folos. Dar cred că un mic gest de eroism ar fi să-i dai bătaie și să-i spui „da" Ermei. Chiar dacă ți-o iei în freză. O să-ți revii, așa cum ți-ai revenit după kibbutz. (Mă pricep să dau din gură când altcineva și-o ia în freză.) Apropo, când ai fost acolo?

— Acum cincisprezece ani. M-a impresionat profund. Dar a fost o experiență utilă pentru viitor, zice Irv încuviințând din cap și vrând din nou să spună că *nu* e deloc interesant, ci e cea mai mare aiureală pe care a auzit-o vreodată, deși se va preface că nu e pentru că-i e milă de mine. (Aș fi zis că experiența cu kibbutzul a fost anul trecut în septembrie, nu în 1973!) Irv adulmecă aerul de parc-ar căuta un parfum familiar.

— Poate că acum nu-i momentul să-mi asum un asemenea risc, Frank. Mă gândeam la continuitatea cu care te-am plictisit, la faptul

---

1 *Rușine celui care gândește de rău*, deviza Ordinului Jartierei, înaltă distincție a Marii Britanii.

că trebuie să înțeleg mai clar de unde vin înainte să încerc să-mi dau seama unde mă duc. Să detensionez pur și simplu momentul, dacă înțelegi ce vreau să zic. Se uită la mine, dând din cap cu înțelepciune.

— Cum o să faci chestia asta? O să-ți faci arborele genealogic?

— Păi de exemplu ziua de azi – după-amiaza asta – a însemnat pentru mine ceva de genul ăsta.

— Și pentru mine. Deși iarăși nu prea știu exact ce anume. Poate că e ceva care bate spre ce spunea Sally cum că n-o să-l mai vadă niciodată pe Wally și că trebuie să se obișnuiască cu asta, doar că invers: eu îl *văd* pe Irv și asta-mi place, doar că n-are un efect profund.

— Dar ăsta-i semn bun, nu-i așa? Undeva în Tora scrie ceva de genul că începi să înțelegi cu mult înainte de a ști că înțelegi.

— Cred că asta-i din *Miracol pe Strada 34*, spun și-i zâmbesc iar lui Irv, care e bun și blând, dar prostit de prea multă simulare și continuitate. Însă mai mult ca sigur că e și în Profeți.

— N-am citit, spune el grav. Dar dă-mi voie să-ți arăt altceva, Frank. O să te surprindă. Irv se apucă să scotocească în buzunarul de la spate al pantalonilor lui sport și scoate un portofel minuscul, subțire ca o foiță, care trebuie să fi costat vreo cinci sute de dolari. Cu privirea ațintită în jos, începe să frunzărească hârtiile și cărțile de credit, apoi scoate ceva care pare subțiat de timp.

— Uită-te aici, spune el, pasându-mi obiectul. O port după mine de ani întregi. De cinci ani deja. Spune-mi tu de ce.

Întorc cartonașul și-l țin astfel încât lumina să pice în spatele meu. (Irv și-a dat osteneala să-l lamineze ca marcă a importanței sale.) Și nu e nicidecum un cartonaș, ci o fotografie alb-negru, acoperită de straturi peste straturi de plastic și din acest motiv încețoșată și ștearsă ca amintirile. Sunt patru oameni într-o poză impunătoare de familie, doi părinți și doi băieți adolescenți, în picioare pe treptele unei verande, zâmbind încruntați și temători la aparat într-o pată străveche de lumină, care le poleiește chipurile. Cine sunt oamenii ăștia? Unde sunt? Când? Deși într-o clipă îmi dau seama că e fosta familie-nucleu a lui Irv în vremurile copilăriei din Skokie, când viața era frumoasă și nimic nu avea nevoie de simulare.

— Foarte tare, Irv. Mă uit la el, apoi admir din nou fotografia din politețe și i-o dau înapoi, gata să-mi reiau propriile îndatoriri părintești, să trăiesc din nou tensiunea momentului.

Nu departe aud un *vâj-vâj-vâj* și-mi dau seama că spitalul are o platformă pentru elicoptere pentru cazuri urgente ca Paul și că tocmai a sosit Ann.

— Noi suntem, Frank, spune Irv şi mă priveşte uimit. Tu, Jake, mama ta şi cu mine la Skokie, în 1963. Vezi ce frumoasă e mama ta, deşi deja slăbise. Suntem cu toţii pe verandă. Mai ţii minte măcar? Irv mă priveşte fix, cu buzele umede şi o expresie veselă în spatele ochelarilor, întinzându-mi preţiosul artefact ca să-l mai văd o dată.

— Nu prea cred. Mă uit iar fără tragere de inimă pe această ferestruică spre trecutul meu de mult apus, simt o descărcare accelerată de durere în inimă – neremarcabilă, imposibil de comparat cu microbul fricii al lui Irv – şi o înapoiez încă o dată. Sunt omul care nu şi-ar recunoaşte propria mamă. Poate c-ar trebui să intru în politică.

— Ca să-ţi spun drept, nici eu. Irv se uită admirativ în jos la el pentru a 'nşpea miliarda oară, încercând să stoarcă ceva sincronicitate plutitoare din propria sa imagine, apoi clatină din cap şi o vâră la loc printre celelalte bunuri sacre din portofel, pe care-l îndeasă cu totul înapoi în buzunar, la locul lui.

Scrutez din nou cerul, uitându-mă după elicopter, dar nu văd nimic, nici măcar lăstunii.

— Adică, sigur, nu-i mare brânză. Irv îşi ajustează aşteptările după reacţia mea mai degrabă nesatisfăcătoare.

— Irv, eu aş intra acum. Sunt destul de sigur că am auzit elicopterul nevesti-mii. (Să fie asta o afirmaţie *banală*? Sau mi se pare mie? Sau ziua asta e de vină?)

— Hei, n-o lua razna. Mâna grea a lui Irv e din nou pe umărul meu ca o pasarelă. (De fapt, inima mi-a luat-o la goană cu propriul ei *vâj-vâj*.) Voiam să-ţi arăt ce înţeleg prin continuitate. Nu e ceva periculos. Nu trebuie să ne tăiem la mână şi să ne amestecăm sângele sau de-astea.

— Poate că nu-ţi dau întru totul dreptate, Irv, dar – apoi rămân o clipă complet fără aer şi mai că nu icnesc, ceea ce-mi creează panică la gândul că mă sufoc şi c-aş avea nevoie urgent de o manevră Heimlich (în caz că Irv o ştie şi e dispus s-o facă). Am greşit cu plimbarea asta până la Dairy Queen şi pentru că m-am lăsat îmbrobodit exact ca Paul de plenitudinea tihnită de oraş mic, m-am lăsat ademenit să cred că pot pluti din nou liber, în ciuda tuturor dovezilor că gravitaţia există. Dar aş vrea să-ţi spun, zic chiar înainte de o a doua pauză gâfâită, mai puţin înspăimântătoare, că respect modul în care vezi lumea şi cred că eşti un tip de milioane. (În momentele de îndoială, întoarce-te la vechea formulă Sigma Chi: Ornstein = tip de milioane. Haideţi să-i dăm credit, chiar dacă e jidan.)

— Nu cred că te-am evaluat greşit, Frank, spune Irv. A devenit acum dârzul coordonator de proiect din laboratorul cu deviaţii-înclinaţii-rotaţii: cel care zboară întotdeauna drept, chiar dacă noi ceilalţi

nu facem la fel. Deşi am fost în locul lui (şi nu numai o dată) şi n-aş mai fi. Irv intră în propria-i Perioadă a Existenţei, cu adaptarea ei bună şi nu prea bună, exact când eu par să ies din ea poticnindu-mă şi dându-mă de-a rostogolul. Am ieşit în lumina zilei; am interacţionat, ne-am oferit unul altuia feedback bun şi sincer. Dar vieţile noastre nu au graniţe comune, deşi mi-e simpatic.

Pornesc atunci spre uşile spitalului, cu inima bubuindu-mi, cu falca înţepenită ca un vătrai, despărţindu-mă de Irv cu cele mai optimiste vorbe pentru viitorul prieteniei noastre.

— Hai să încercăm să mergem la pescuit la un moment dat. Mă întorc spre el ca să-mi întăresc spusele. El stă bine înfipt în pământ, cu un picior lung, încălţat în sanda, la marginea ierbii şi cu celălalt într-o parte, cu jerseul lui deschis la culoare captând lumina soarelui. Sunt sigur că ne urează în tăcere să avem parte amândoi de cer senin până la următoarea linie a orizontului.

12

Ann stă în sala de primire urgențe singură-singurică, în trenciul ei cafeniu încheiat până la ultimul nasture, cu picioarele goale în pantofi sport albi uzați. Pare să aibă o mulțime de griji pe cap, nici una rezolvabilă prin faptul că mă vede pe mine.

— Am stat aici și m-am uitat la tine pe ușile astea cum traversai peluza. Și abia când ai ajuns la ușă mi-am dat seama că tu erai. Îmi zâmbește cu un aer speriat, își scoate mâinile din buzunarele trenciului, mă ia de braț și-mi dă un pupic scurt, care mă face să mă simt o idee mai binișor (deși nu întru totul bine). Suntem acum mai puțin legați ca oricând, așa că un pupic n-are cum să conteze.

— L-am luat cu mine pe Henry Burris. De-aia am întârziat atât, spune ea, devenind imediat oficială din cap până-n picioare. L-a văzut deja pe Paul și fișa lui și consideră c-ar trebui să-l ducem imediat cu elicopterul la Yale.

Mă mulțumesc să mă holbez la ea derutat. Într-adevăr, am pierdut tot ce era important: sosirea ei, noul control, un diagnostic revizuit.

— Cum? zic, uitându-mă deznădăjduit în jur pe pereții verde-măr-cu-somon ai sălii de așteptare, ca și cum aș spune „Ei bine, ai văzut și tu de ce sunt *eu* în stare: Oneonta. O avea un nume caraghios, n-o fi chiar de primă mână, dar martor mi-e Domnul, e de nădejde și suntem aici".

— Am chemat deja alt elicopter care poate să-l ducă. Poate că deja a ajuns. Se uită la mine cu înțelegere.

La biroul de recepție e o echipă nouă: două coreence mărunțele, parcă scoase din cutie, cu tichiuțe înalte, de școală catolică de asistente, care trebăluiesc la fișe ca niște grefieri, și o tânără blondă apatică (o localnică), absorbită de monitorul computerului ei. Nici una dintre ele nu cunoaște cazul meu. M-aș simți mai bine dacă Irv ar intra grațios, s-ar așeza în rândul din spate și mi-ar fi aliat.

— Ce-a spus doctorița Tisaris? Mă întreb unde e, dorindu-mi să participe și ea la acest sfat. Dar poate că Ann i-a concediat deja și pe ea, și pe doctorul Rotollo și i-a înlocuit cu propria ei echipă de chirurgi în timp ce eu ieșisem să-mi iau o înghețată „cu sos de ciocolată". Va trebui să-i cer scuze pentru lipsa de încredere.

— N-are nimic împotrivă să-i dea drumul, spune Ann, mai ales că e vorba de Yale. Trebuie doar să semnăm un formular. Eu am semnat deja unul. E o profesionistă desăvârşită. Îl ştie pe Henry de la rezidenţiat (firește). Ann dă din cap. Brusc însă îşi aţinteşte privirea direct în ochii mei, cu irişii ei cenuşii pestriţi dilataţi şi perfect rotunzi, scânteind de implorare fățişă. Nu poartă verigheta (poate ca să meargă cu imaginea de nervi întinşi la maximum şi de situaţie fără ieşire).

— Frank, vreau să fac chestia asta, bine? Ca să-l putem duce la New Haven în cincizeci de minute. Acolo e totul aranjat. O să dureze jumătate de oră până-l pregătesc şi în jur de o oră operaţia. O s-o conducă Henry. Apoi o să urmeze cel mai bun deznodământ posibil. Clipeşte la mine cu ochi trişti, nevrând să spună mai mult, după ce şi-a jucat mai întâi cartea cea mare – dar nu se poate abţine: Sau poate fi operat la Oneonta de doctoriţa Tisaris sau mai ştiu eu cine, şi poate că tipa se pricepe.

— Înţeleg, spun. Ce riscuri are zborul pentru el?

— Mai mici, după părerea lui Henry, decât riscul de a face aici o operaţie pe retină. Trăsăturile ei se îndulcesc şi se relaxează. Henry a făcut două mii de chestii din astea.

— Ar trebui să fie de-ajuns, spun. A fost coleg de şcoală cu Charley?

— Nu. E mai bătrân, spune ea tăios, apoi tace. Poate că Henry e amantul nostru misterios; aproape întotdeauna tipii ăştia au roluri nevinovate ca acoperire. În cazul ăsta, e mai bătrân; versat în a trata victimele răvăşite ale suferinţei umane (cum e Ann); în mod bizar, poartă numele tatălui Annei ca atu karmic. În plus, după ce-i salvează vederea lui Paul (după zile de aşteptare înfrigurată până sunt scoase bandajele şi zorii vederii mijesc din nou), o să fie o nimica toată să dea cărţile pe faţă cu Charley, care o să se dea la o parte ipocrit, poate chiar recunoscător, întrecut pe ultima sută de metri. Charley e fairplay, ce-i al lui e al lui. Nu pot spune chiar acelaşi lucru despre mine.

— Vrei să ştii ce s-a întâmplat? întreb.

— Ai zis că a fost lovit cu o cuşcă de baseball. Ann scoate un plic de mărimea celor oficiale din buzunarul trenciului şi face un pas înapoi spre biroul de recepţie, indicându-mi că ar trebui s-o urmez. E un alt formular de externare. Îmi externez băiatul în lume. Prea devreme.

— A fost lovit cu o minge *într-o* cuşcă de baseball, spun.

Ann nu răspunde, se uită doar la mine de parc-aş fi exagerat de cusurgiu apropo de evenimentele astea importante.

— Nu purta un soi de cască? spune ea, dând încet îndărăt şi trăgându-mă după ea.

— Nu. S-a enervat pe mine şi a fugit pur şi simplu în cuşcă, a stat acolo pentru câteva lovituri, apoi s-a lăsat pur şi simplu pocnit peste faţă. Eu i-am băgat banii în aparat. Pentru a treia oară în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, îmi simt ochii înceţoşându-se de lacrimi fierbinţi, care-aş vrea să nu fie acolo.

— Oh, face Ann, cu plicul în mâna stângă. Una dintre micro-asistentele asiatice ridică ochii la mine cu nasul în sus şi o expresie de mioapă, apoi se întoarce la fişele ei. Lacrimile nu înseamnă nimic într-o secţie de urgenţă.

— Nu cred că *a vrut* să-şi scoată ochiul, spun, cu lacrimile revărsându-mi-se. Dar s-ar putea să fi vrut să se lovească. Ca să vadă cum e. N-ai simţit niciodată aşa ceva?

— Nu, spune Ann şi clatină din cap, privindu-mă fix.

— Ei bine, eu da, şi nu eram nebun. Spun asta mult prea tare. Când a murit Ralph. Şi după ce am divorţat noi doi. M-aş fi bucurat să fiu pocnit tare în ochi. Ar fi fost mai uşor decât ce *făceam*. Pur şi simplu n-aş vrea să-l crezi ţicnit. Nu e.

— Probabil că a fost doar un accident, spune ea implorator. Nu e vina ta. Deşi e meticuloasă, propriii ei ochi încep să strălucească în ciuda tuturor eforturilor şi instinctelor. N-ar trebui ca eu s-o văd plângând, aţi uitat? Asta încalcă principiile de bază ale divorţului.

— *E* vina mea. Sigur că e, spun, jalnic. Tu ai şi visat chestia asta. Ar fi trebuit să poarte protecţie pentru ochi şi corp şi cască. Tu n-ai fost acolo.

— Nu te simţi aşa, spune Ann şi chiar zâmbeşte, chiar dacă sumbru. Clatin din cap şi-mi şterg ochiul stâng, unde par să se fi adunat prea multe lacrimi. Faptul că ea mă vede plângând *nu*-i o problemă pentru codul meu de conduită. Între noi doi nu sunt probleme. Tocmai asta e problema.

Ann inspiră adânc, şovăielnic, apoi clatină din cap ca să-mi semnaleze ceea ce n-ar trebui să fac acum: să îngreunez şi mai tare situaţia. Mâna ei stângă, lipsită de verighetă, se înalţă de parcă ar avea voinţă proprie şi pune plicul pe masa din plastic verde de la internări.

— Nu-l cred nebun. S-ar putea doar să aibă nevoie de un pic de ajutor acum. Probabil că nu încerca decât să-ţi atragă atenţia.

— Cu toţii avem nevoie de ajutor. Eu încercam doar să-l conving *să facă* ceva. Brusc mă înfurii pe ea pentru că ştie, dar ştie greşit, tot ce ar trebui să facă toată lumea, cum şi de ce. Şi tot *aşa* o să mă simt. Când îţi calcă maşina câinele, e vina ta. Când copilul îşi scoate ochiul, e vina ta. Eu ar fi trebuit să fiu cel care să contribuie la controlul riscurilor.

— Bine. Ea lasă capul în jos, apoi se apropie de mine şi mă ia iar de o mânecă aşa cum a făcut când mi-a dat un pupic scurt şi m-a convins să-mi las fiul să zboare la Yale. Îşi lasă obrazul pe pieptul meu, cu corpul moale ca mod de a-mi transmite că se străduieşte – încercând să se strecoare înapoi printre zidurile anilor, cuvintelor şi întâmplărilor şi ascultându-mi inima ca garanţie că măcar suntem amândoi în viaţă, dacă altceva nu suntem.

— Numai să nu fii supărat, şopteşte ea. Nu fi aşa de supărat pe mine.

— Nu sunt supărat pe tine. Şuşotesc şi eu în părul ei negru. Pur şi simplu sunt atât de altcumva. Nu cred că ştiu cuvântul. Poate că nici nu există un cuvânt pentru aşa ceva.

— Dar ţie aşa-ţi place. Nu-i aşa? Acum mă ţine de braţ, deşi nu foarte strâns, în timp ce asistentele din spatele nostru îşi întorc politicos privirile.

— Uneori, spun. Uneori îmi place. Doar că nu acum. Acum aş vrea să am un cuvânt. Cred că sunt între cuvinte.

— Nu-i nimic. Îi simt corpul încordându-se şi începând să ia distanţă. Ea ar avea un cuvânt. Asta-i calea limpede a adevărului, în care crede ea.

— Acum semnezi şi tu hârtiile astea, te rog? Ca să-i dăm drumul? Ca să-l facem bine?

— Sigur, răspund şi-i dau drumul. Bucuros.

Şi desigur, în sfârşit, chiar sunt bucuros.

Henry Burris e un doctoraş mărunţel şi spilcuit, cu o claie de păr alb, cu mâini mici şi obraji rozalii îmbrăcat în nişte pantaloni albi de doc, mocasini mai scumpi decât ai mei şi o bluză roz tricotată luată chiar – după toate aparenţele – de la Thomas Pink. Are şaizeci de ani şi ochi albaştri ca piatra de var, cât se poate de limpezi şi de spălăciţi şi vorbeşte pe un ton intim, confidenţial şi tărăgănat de Carolina de Sud în timp ce mă ţine uşor de încheietura mâinii şi-mi spune că fiul meu se va face bine. (Nici o şansă, îmi dau seama acum, ca el şi Ann să se dedea la învârteli sexuale, mai ales din cauza staturii lui, dar şi pentru că Henry e cunoscut pentru ataşamentul faţă de o soţie trofeu cu picioare neverosimil de lungi, dar şi foarte bogată, pe nume Joanne Lee Burris, moştenitoarea unui imperiu al ghipsului.) Ann mi-a spus de fapt, cât am aşteptat împreună ca doi prieteni vechi într-un aeroport, că soţii Burris sunt pentru toată lumea standardul celor mai strălucitoare aspiraţii maritale într-un Deep River altfel pasionat de divorţ; la fel şi în New Haven, unde Henry conduce Clinica de oftalmologie Yale-Bunker, după ce a abandonat o activitate de cercetare de calibru nobelistic

în favoarea muncii umanitare şi a timpului dedicat familiei – un candidat improbabil pentru o tăvăleală în fân, dar până la urmă e cineva vreodată un candidat improbabil?

— Acuma ascultă-mă pe mine, Frank, la un moment dat a trebuit să fac o operaţie ca asta de care o să aibă parte tânărul Paul, acum doisprezece ani când eram la Duke. Profesor invitat de oftalmologie. Henry mi-a desenat deja cu lejeritate o schiţă impresionantă a ochiului lui Paul, dar o extinde acum ca pe o reclamă nedorită dintr-o băcănie în timp ce vorbeşte (cu condescendenţă ascunsă, fireşte, din moment ce sunt primul soţ al celei de-a doua soţii a prietenului lui, probabil un fraier fără relaţii la Yale). Era o negresă mare şi grasă care fusese lovită în ochi de nişte copii afurisiţi care aruncau cu fructe de maclura fix în curtea ei. De altfel, erau puşti de culoare, deci n-a fost o problemă rasială.

Suntem pe peluza din spate a spitalului, chiar lângă pătratul albastru-cu-alb al heliodromului, unde un Sikorsky mare şi roşu de la ambulanţa aeriană Connecticut stă proptit în trenul de aterizare, cu rotorul învârtindu-se alene. De aici, din vârful unui deal modest, locul ideal pentru un picnic, văd culmile întunecoase ale munţilor Catskills, cu viroagele lor ceţoase croindu-şi drum spre sud, către cerul senin şi, dedesubt, la o distanţă nu prea mare, văd un cub îngrădit de terenuri publice de tenis, toate folosite, dincolo de care I-88 continuă până la Binghamton şi înapoi până la Albany. Nu aud deloc traficul, astfel că efectul asupra mea e chiar plăcut.

— Deci negresa asta mi-a zis, chiar înainte să-i facem anestezicul: „Dom' doctor Burris, dacă ziua de azi ar fi peşte, clar c-aş arunca-o înapoi în apă." Şi a tras cel mai larg şi mai ştirb rânjet pe care l-am văzut vreodată şi gata, a adormit. Henry face ochii mari şi încearcă să-şi înăbuşe un hohot convulsiv de râs strângând prefăcut din buze – numărul pe care-l face în mod obişnuit la căpătâiul bolnavilor.

— Şi ce s-a întâmplat cu ea? Îmi eliberez încet mâna din strânsoare şi-i dau drumul să atârne, în timp ce privirea mi se întoarce inevitabil spre elicopterul aflat la treizeci de metri de noi, unde chiar în acest moment Paul Bascombe e ridicat în mod profesionist de doi asistenţi, înainte să fluture din mână de rămas-bun.

— Ei, ce naiba, ascultă-mă pe mine, spune Henry Burris, şoptind şi în acelaşi timp ridicând tonul. Am făcut-o bine *imediat*, exact cum o să-l facem azi şi pe Paul. Vede la fel de bine ca tine sau cel puţin atunci vedea. Sunt sigur că nu mai trăieşte. Avea optzeci şi unu de ani.

După discuţia asta, Henry Burris mi-a câştigat pe deplin încrederea. La drept vorbind, îmi aduce aminte de Ted Houlihan într-o variantă

mai tânără, mai în putere, mai inteligentă și cu siguranță mai puțin lunecoasă. Sunt gata să-l las să mestereasca retina fiului meu fără nici o reținere, fără să am senzația că fac o greșeală groaznică sau că regretul va crește în mine ca metalul topit și se va întări pentru totdeauna. E decizia corectă din toate punctele de vedere și, tocmai de aceea, o raritate.

— Discreția, mi-a spus Henry Burris, e cea mai bună soluție pentru noi, pentru că în cazurile astea ne îngrijorează mai degrabă problemele care *nu* se văd. (Exact ca atunci când cumperi o casă.) Avem la Yale niște doctori care le-au văzut pe toate. (Ceea ce sunt convins că e adevărat; ar trebui, poate, să întreb ce cauzează tresăririle bruște.)

Singura mea problemă e că nu știu unde să-mi fixez propria privire asupra lui Henry, nu-l *simt* și asta nu pentru că nu mi-aș da seama ce-l gâdilă. Ochii îl gâdilă: cum se tratează, ce nu-i în regulă cu ei, ce-i bine la ei, cum vedem cu ei și uneori nu mai vedem (cam ca diferențele dintre minte și creier ale doctorului Stopler). Dar ceea ce nu-mi dau seama, deși nu contează altfel decât pentru liniștea mea, este unde și care e misterul lui, partea pe care ai afla-o dacă l-ai cunoaște de ani buni, ai învăța să-l respecți ca profesionist, ți-ai dori să-l cunoști chiar și mai bine și ai hotărî să pleci cu el în vacanță la o fermă din Wind River, într-o croazieră în doi în jurul lumii sau într-o expediție pe canalele neexplorate de pe Watanuki. Care-i sunt nesiguranțele, natura împăcării lui cu neprevăzutul, neliniștile lui legate de inevitabilitatea bucuriei sau tragediei acolo, pe mările necunoscute pe care le cutreierăm cu toții – argumentația lui, bazată pe experiență, în favoarea *utilității* discreției? Pe ale lui Irv le știu, martor mi-e Domnul, și oricine le poate afla pe ale mele în 8,2 secunde. Dar la Henry, în cazul căruia un indiciu ar spune multe și ar fi suficient, nu se întrevede nici unul.

E posibil, bineînțeles, să nu aibă o argumentație anume; e posibil ca pentru el să existe doar ochi, ochi și iarăși ochi, și în al doilea rând o soție dominatoare cu un cont în bancă statuar, la care se adaugă ca cireașa de pe tort afurisita lui de atitudine pozitivă. Cu alte cuvinte, discreția ar fi o caracteristică standard, nu opțională. Degajă același aer medical corespunzător-glacial, semiafabil pe care l-am simțit și la doctorița Tisaris, doar că de sub halatul alb al doctoriței T. mai venea și o *altă* miasmă. Totuși (și cu asta închid subiectul), ăsta e fără îndoială exact aerul pe care ți l-ai dori de la un angajat din sistemul de sănătate, mai ales când fiul tău necesită reparații zdravene și mai mult ca sigur că n-o să mai ai de-a face cu omul niciodată.

Ann așteaptă la câțiva metri de noi sub conul roșu de vânt al heliodromului, discutând exagerat de atentă cu Irv, care e tot în sandale și

cu jerseul lui auriu de mafiot şi stă ghemuit strângându-se singur în braţe într-o postură uşor feminină, cu şoldurile înăuntru şi genunchii în afară, de parcă s-ar cere protejat de cineva de calibrul lui Ann. Şi-au descoperit nişte cunoştinţe comune din The Thumb[1] care mergeau la aceleaşi cursuri de glockenspiel în nordul Michiganului în anii cincizeci şi se zbânţuiau ca nişte maimuţe pe dune înainte ca acestea să fie rase cu buldozerul şi în locul lor să se construiască un parc şi tot aşa. Pentru Irv, azi e ziua continuităţilor şi pare fascinat ca un învăţăcel în faţa Vechiului Testament, deşi e conştient că între mine şi Ann continuitatea e kaput şi că ar trebui deci să fie o idee mai reţinut (ca la treaba cu fotografia, de pildă).

Ann a continuat să-mi arunce priviri atente în timp ce stăteam de vorbă cu Henry, făcându-mi din când în când semn printr-un zâmbet vag şi vag buimac, ba chiar şi mişcând uşor dintr-un deget la un moment dat, de parcă m-ar fi bănuit că plănuiesc ca în ultima clipă să mă reped pe sub rotoare ca să-mi salvez fiul de la a fi salvat de ea şi de alţii, şi ar fi sperat că mă poate ţine la distanţă cu simpla scânteie din ochi. Dar nu sunt atât de încăpăţânat şi mă ţin de cuvânt dacă am ocazia. Poate că vrea doar un mic gest de bună-credinţă. Dar simt că s-a declanşat o schimbare, o încuviinţare întârziată a unui adevăr, aşa că gestul meu de bunăvoinţă faţă de ea va fi dovada îngăduinţei mele.

Desigur, mi s-a oferit o ultimă ocazie de a intra iar în salonul de spital puternic luminat al lui Paul şi de a-mi lua rămas-bun. Zăcea ca şi mai înainte, într-o dispoziţie stoică şi aparent fără dureri, tot cu pansamente şi bandaje pe ochi, cu picioarele atârnând peste capătul tărgii – un băiat căruia toate hainele i-au rămas mici.

— Poate când ies din spital şi, dacă nu intru la eliberare condiţionată, o să vin să stau cu tine un pic, a spus el, întorcându-se orbeşte spre lumină, de parcă ar fi fost un subiect nou-nouţ pe care-l visase în buimăceala lui sedată, deşi pe mine m-a luat cu ameţeală, iar braţele mi s-au făcut uşoare ca fulgul şi-au început să mă furnice, pentru că părea improbabil.

— Eu m-aş bucura, dacă mama ta e de acord, am răspuns. Dar îmi pare rău că azi nu ne-am distrat cine ştie ce. N-am ajuns la muzeu, cum ziceai.

— Nu-s făcut pentru muzee. E povestea vieţii mele. Zâmbise atotcunoscător ca un tip de patruzeci de ani. Există vreun muzeu al imobiliarelor?

---

1 Regiune din statul american Michigan.

— Probabil, am zis, cu mâinile pe barele patului lui.

— Unde-ar putea fi? În Curuleni, New Jersey?

— Sau poate pe Valea Suspinelor. Sau Capul Linguşelilor, Baja California. Sau poate-n Izvorul Fundăturii, Pennsylvania.

— Crezi că m-ar lăsa la şcoală la Haddam cu un bandaj de pirat pe ochi?

— Probabil că da, dacă te lasă cu ăsta de acum.

— Crezi că o să mă mai ţină minte? Dăduse aerul afară cu încetineala unui rănit, cu mintea licărindu-i de imagini vii cu începutul şcolii într-un oraş nou/vechi.

— Cred că ţi-ai făcut un renume destul de răsunător acolo, dacă-mi amintesc bine. M-am uitat atent în jos la nasul lui strâmbat de bandaje, de parcă şi-ar fi putut da seama că mă concentrez asupra lui.

— Niciodată n-am fost apreciat ca lumea acolo. După care a zis: Ştiai că mai multe femei decât bărbaţi încearcă să se sinucidă? Dar că bărbaţii reuşesc mai des? Un zâmbet superior îi umflase obrajii pe sub pansament.

— Cred că e mai bine să fii mai nepriceput la anumite chestii. Tu n-ai încercat să te sinucizi, nu-i aşa, fiule? Îl privisem cu şi mai multă intensitate, simţind cum mă prăbuşesc brusc sub cumplita greutate a unei spaime teribile.

— N-am crezut că sunt aşa înalt încât s-o încasez. Am făcut căcatu' praf. Am crescut.

— Doar te dai mare, am spus, sperând că n-ar fi în stare să mintă – cel puţin nu pe mine. Îmi pare rău că te-am obligat să intri acolo. A fost o mare greşeală. Aş vrea să mă fi lovit eu în locul tău.

— Nu m-ai obligat tu. Se încruntase la lumina pe care n-o vedea, dar o simţea. Lovit de o minge. Alergătorul ia avans. Îşi atinsese urechea pansată cu degetul bubos. Au, făcuse el.

I-am pus iar mâna pe umăr şi am apăsat, cum făcusem în cuşcă, cu degetele mânjite încă de sângele lui de când îi brutalizasem chiar urechea asta.

— Nu-i decât mâna mea, am zis.

— Ce-ar zice John Adams despre o pălitură cu mingea?

— Cine-i John Adams? Zâmbise cu un zâmbet dulce, mulţumit de sine, spre nimic anume. Nu ştiu, fiule. Ce-ar zice?

— Încercam să scot una bună. M-am gândit că poate ajută dacă nu văd.

— Acum te gândeşti că te gândeşti?

— Nu, mă gândesc doar.

— Poate că ar spune...

— Poate că ar spune, mă întrerupsese Paul, cu multă însufleţire. Poţi să duci calu' la râu, dar nu-l poţi obliga să puncte-puncte. Aşa ar spune John Adams.

— Ce? am zis, dornic să-i fac pe plac. Să înoate? Să facă schi nautic? Windsurf? *Alias Sibelius*?

— Să danseze, spusese Paul autoritar. Caii nu ştiu să danseze. Când John Adams a fost pălit cu o minge, a zis: „Poţi să duci calu' la râu, dar nu-l poţi obliga să danseze." O să danseze doar dacă are el chef. Mă aşteptam la un *iik* sau la un lătrat. La ceva. Dar nu s-a auzit nimic.

— Te iubesc, fiule, da? am spus, simţind brusc nevoia să-mi iau tălpăşiţa şi încă urgent. Gata, nu mai puteam.

— Mda, şi eu, a spus el.

— Stai liniştit, ne vedem în curând.

— Ciao.

Şi am avut atunci sentimentul că mă depăşise cu mult şi în multe privinţe. Orice moment petrecut împreună cu copilul tău e pe undeva al dracului de trist – tristeţea vieţii care se scurge, luminoasă, vie, fiecare clipă fiind ultima. O pierdere. O întrezărire a ceea ce ar fi putut fi. Chestia asta poate fi toxică.

M-am aplecat şi i-am sărutat umărul prin tricou. Şi tocmai atunci, din fericire, veniseră asistentele ca să-l pregătească să zboare departe, departe.

Rotoare, rotoare, rotoare, învârtindu-se în după-amiaza caldă. Chipuri străine apar în uşa deschisă a elicopterului. Henry Burris îmi strânge mâna în mâna lui micuţă, versată, se apleacă şi traversează aşa adus de spate asfaltul albastru ca să se suie înăuntru. *Vâj-vâj, vâj-vâj, vâj-vâj.* Mă gândesc unde-ar putea fi acum doctoriţa Tisaris – poate joacă la dublu mixt pe unul din terenurile în formă de cub de dedesubt. Departe de toate astea.

Ann, cu trenciul ei închis până la gât şi picioarele goale, dă mâna bărbăteşte cu Irv. Văd cum i se mişcă buzele şi buzele lui par să articuleze drept răspuns acelaşi cuvânt: „Speranţă, speranţă, speranţă, speranţă, speranţă." Apoi, ea se întoarce şi traversează gazonul până la mine, uşor aplecată, gândindu-se la mâinile lui Henry Burris, suficient de mici ca să se strecoare într-un cap şi să-l vindece. Are minte pentru ochi şi mâini pe potrivă.

— Eşti bine? întreabă Ann luminoasă, complet invulnerabilă. Nu mă mai tem şi nici nu mă mai aştept ca ea să moară înaintea mea. Eu nu sunt invulnerabilă; nici măcar nu-mi doresc să fiu.

— Unde-o să fii diseară, ca să te sun? spune ea printre *vâj-vâj-vâj*-uri.

— În drum spre casă. Zâmbesc. (Fosta ei casă.)

— O să las un număr de telefon în căsuța ta de mesaje. La ce oră ajungi?

— Nu durează mai mult de trei ore. Am vorbit cu el să vină să stea la mine din toamna asta. Și vrea să vină.

— Mă rog, spune Ann mai încet, strângând din buze.

— Mă descurc excelent cu el aproape tot timpul, spun în aerul fierbinte, zgomotos. E o medie bună pentru un tată.

— Ne interesează ca *lui* să-i fie bine, spune ea, apoi pare să regrete. Dar sunt redus la tăcere și poate și la o fărâmă de spaimă, la frica de dispariție, iarăși, în timp ce instantaneul mintal cu fiul meu stând lângă mine pe mica peluză din fața casei mele, fără să facă nimic, pur și simplu stând, se șterge.

— O să-i fie foarte bine, spun, ceea ce vrea să însemne „sper că o să-i fie foarte bine". Ochiul drept mi se zbate de epuizare și, Dumnezeu știe, de toate celelalte.

— Chiar *vrei*? Mă privește chiorâș prin curentul rotorului de parc-aș spune cea mai gogonată minciună. Nu crezi că ți-ar dăuna stilului tău de viață obișnuit?

— Eu nu prea am un stil de viață, spun. Pot să-l împrumut pe-al lui. O să-l duc în fiecare săptămână cu mașina la New Haven și o să port cămașă de forță, dacă vrei tu. O să ne distrăm. Știu că are nevoie de ajutor în momentul ăsta. Cuvintele astea nu sunt planificate și e posibil să fie isterice, neconvingătoare. Probabil că ar trebui să pomenesc de încrederea Markhamilor în școlile din Haddam.

— Măcar îți place de el? Ann pare sceptică, cu părul lipit de cap de vârtejul de vânt.

— Cred că da, spun. E al meu. În rest, i-am cam pierdut pe toți.

— Ei, spune ea și închide ochii, apoi îi redeschide, uitându-se în continuare la mine. Va trebui să vedem când o să se termine povestea asta. Apropo, fiică-ta te consideră un adevărat erou. Nu i-ai pierdut chiar pe toți.

— E ceva. Zâmbesc din nou. Știi cumva dacă e dislexic?

— Nu. Se uită către elicopterul mare și huruitor, ai cărui curenți ne biciuiesc. Ar vrea să fie acolo, nu aici. Nu cred că e. De ce? Cine-a zis că ar fi?

— Întrebam și eu, zău așa. Doar ca să mă asigur. Ar trebui să pleci.

— Bine. Mă apucă brusc și brutal de ceafă, cu degetele înfigându-se în scapul meu acolo unde-i mai sensibil și, apropiindu-mi fața de gura

ei, mă sărută mai apăsat pe obraz, un sărut asemănător cu cel al lui Sally de acum două nopți, dar de data asta un sărut care să pună capăt oricărei discuții.

Apoi se îndepărtează spre elicopterul ambulanță. Henry Burris o așteaptă s-o ajute să urce. Desigur, nu-l văd pe Paul legat pe targa lui, și nici el nu mă vede pe mine. Fac cu mâna în timp ce ușile se trântesc și rotoarele încep să se învârtească. Un pilot cu cască se uită în spate ca să vadă cine a intrat și cine a rămas pe dinafară. Fac cu mâna fără o țintă anume. Luminile roșii care împrejmuiesc pătratul de beton se aprind brusc. Un vârtej, apoi un suflu de aer fierbinte. Iarba tăiată îmi împroașcă picioarele, fața și părul. Nisipul fin se rotește în jurul meu ca un derviș. Conul de vânt flutură vitejește. Apoi, aparatul lor de zbor se ridică în aer, cu coada înălțându-se, orbitând miraculos, cu motorul recăpătându-și puterile, apoi se îndepărtează ca o navetă spațială și devine rapid tot mai mic, la început doar puțin, apoi mai mult, apoi mai mic și tot mai mic până când orizontul albastru și munții din sud îl înghit îl lumina lor lipsită de strălucire, desăvârșită. Și totul, *absolut tot* ce am făcut azi se termină aici.

Ziua Independenței

La câteva străzi, în căldura îmbietoare, scânteietoare a începutului de dimineață, o alarmă de mașină izbucnește la viață, spulberând orice tăcere. *Tiiit-tii! Tiit-tii! Tiit-tii!* Pe scările din fața casei de pe Clio Street numărul 46, în timp ce-mi citesc ziarul, ridic ochii spre văzduhul de azur printre crengi de platani, trag aer în piept, clipesc și aștept liniștea.

Am ajuns aici înainte de nouă, tot cu haina mea roșie cu AGENT IMOBILIAR și propriul meu tricou cu *The Rock*, așteptându-i pe Markhami, care sunt pe drum încoace din New Brunswick. Dar spre deosebire de contactele mele de până acum cu ei, de data asta povestea e scurtă. E posibil să fie chiar veselă.

La finalul evenimentelor năucitoare, dacă nu chiar complet demoralizante de ieri, Irv a avut amabilitatea să mă conducă înapoi la Cooperstown – un drum în timpul căruia a vorbit cu mare viteză și la un mod aproape disperat despre nevoia de a ieși din domeniul simulatoarelor, doar că după părerea lui actuală și pe baza unei analize atente, vemurile uralelor, efuziunilor și distracției în domeniul lui au apus, așa că o politică de schimbare a carierei pare nesăbuită, în timp ce a rămâne pe loc pare o mișcare mai înțeleaptă. Continuitatea – o nouă și onestă metaforă cuprinzătoare – are aplicabilitate universală și începe să preia ștafeta de la sincronicitate (care nu te duce niciodată îndeajuns de departe.)

În orele înviorătoare, umbroase ale începutului de seară, când am ajuns, parcarea Vânătorului de Cerbi era plină ochi de noi mașini de-ale turiștilor, iar Fordul meu fusese ridicat de acolo, pentru că, dat fiind faptul că nu mai eram client al pensiunii, numărul meu de înmatriculare nu mai era înregistrat. Împreună cu Irv și cu reapăruta Erma am stat în biroul benzinăriei Mobil din spatele stadionului Doubleday și l-am așteptat pe șoferul mașinii de tractat să vină cu cheile de la țarcul închis cu sârmă ghimpată, timp în care am hotărât să dau ce telefoane aveam de dat înainte să plătesc cei șaizeci de dolari, să-mi iau rămas-bun și să mă întorc singur spre casă.

Cel de-al doilea telefon, cu o întârziere impardonabilă, a fost la Rocky and Carlo, ca să-i las un mesaj barmanului Nick. Sally avea să-l primească atunci când avea să ajungă din South Mantoloking și, alături de o puzderie de scuze, conținea instrucțiuni să se ducă direct la Algonquin

(primul meu telefon), unde rezervasem un apartament mare pentru ea, apoi să se cazeze şi să-şi comande de mâncare în cameră. Mai târziu în acea noapte, din sătucul Long Eddy, New York, pe la jumătatea râului Delaware, am vorbit şi i-am povestit totul despre întâmplările lamentabile ale zilei şi despre o speranţă bizară şi deloc uşor de explicat pe care începusem deja s-o resuscitez până la acea oră, după care am avut ocazia să ne impresionăm reciproc cu seriozitatea noastră şi cu posibilitatea de a ne angaja în moduri pe care le-am recunoscut a fi „periculoase" şi „dătătoare de spaime" şi pe care nu le luaserăm niciodată în discuţie în lunile solitare în care doar ne „întâlniserăm". (Cine ştie de ce n-am făcut-o, doar că nimic nu se compară cu o tragedie sau măcar cu un accident grav sau un incident de proporţii ca să sărim peste formalităţi şi aiureli şi să scoatem la iveală ceea ce e mai bun în fiecare dintre noi.)

Când am dat de ei, Joe şi Phyllis Markham au fost umili ca nişte şoricei când au auzit că au ratat şansa la casa Houlihan, că personal tocmai rămăsesem în pană de idei şi eram departe de casă, că fiul meu deja suferind se lovise în timp ce juca baseball şi trecea în acest moment printr-o operaţie periculoasă la Yale-New Haven şi că, probabil, avea să-şi piardă vederea. Sunt conştient că vocea mea avea tonalităţile sumbre şi ritmurile poticnite ale resemnării, ale omului care a parcurs întreg traseul, a încercat vitejeşte în fel şi chip, a răbdat insultele, s-a întors de la groapa de gunoi fără resentimente şi totuşi într-o clipă, două îşi va lua adio pentru totdeauna. (Moarte imobiliară, cum se spune în jargonul branşei.)

— Ascultă, Frank, spusese Joe, bătând enervant în receptor cu vârful unui creion în camera lui dublă, cu preţ mediu, de la Raritan Ramada şi părând limpede la cap, sincer la vorbă şi gata să recunoască realitatea ca un preot luteran la înmormântarea unei mătuşi scăpătate. Crezi că se poate ca eu şi cu Phyl să aruncăm o privire la casa aia de negri pe care ziceai c-o închiriezi? Ştiu că am cam depăşit măsura vineri când mi-a sărit muştarul pe chestia asta. Şi probabil că-ţi datorez scuze. (Că m-a făcut dobitoc, bulangiu, handicapat? De ce nu, m-am gândit, deşi mai mult de-atât n-am mers.) În Island Pond stă o familie de culoare care a venit aici de pe vremea Reţelei Subterane[1]. Toată lumea îi tratează ca pe nişte cetăţeni normali. Sonja merge la şcoală cu unul dintre ei în fiecare zi.

---

1 Underground Railroad – reţea de drumuri secrete şi adăposturi folosită în secolul al XIX-lea de către sclavii negri din America pentru a fugi în Nord sau în Canada, cu ajutorul abolioniştilor.

— Spune-i că vrem s-o vedem mâine, o auzisem pe Phyllis spunând. Mi-am dat seama că se produseseră schimbări în straturile înalte ale atmosferei şi se iscase furtună în larg. În domeniul imobiliar, schimbarea e bună; de la sută la sută *pentru* la o sută cincizeci la sută *împotrivă* sau invers, astea sunt fenomene banale şi semne de instabilitate promiţătoare. Treaba mea e să fac ca toate astea să pară normale (şi, dacă se poate, să fac ca orice schimbare dementă din mintea clientului să pară mai deşteaptă decât orice sugestie aş fi putut face eu).

— Joe, ajung acasă diseară pe la unşpe, cu voia lui Dumnezeu. M-am sprijinit cu grijă de vitrina benzinăriei, în timp ce soneria pentru clienţi *ding-ding-ding*-ăia întruna. (N-avea nici un sens să pun mâna pe bâtul rasial ca să încerc să-i explic lui Joe că nu era o „casă de negri", ci casa *mea*.) Deci dacă nu vă sun, ne întâlnim pe Clio Street la numărul 46, pe verandă, mâine la nouă dimineaţa.

— Clio patru'şase, s-a notat, spusese Joe milităros.

— Când ne putem muta? întrebase Phyllis în fundal.

— Mâine-dimineaţă, dacă vreţi. E gata pregătită. Trebuie doar aerisită.

— E gata pregătită, spusese Joe repezit.

— O, slavă Domnului, o auzisem pe Phyllis.

— Presupun că ai auzit, spusese Joe, dând pe dinafară de uşurare şi de satisfacţie laşă.

— Ne vedem acolo, Joe. Şi aşa am bătut palma.

Alarma maşinii amuţeşte la fel de brusc, iar dimineaţa îşi recapătă liniştea. (Chestiile astea nu vestesc aproape niciodată un jaf adevărat.) Pe stradă, nişte copii se învârtesc în jurul a ceea ce pare a fi o cutie roşie de cafea pe care au pus-o în mijlocul drumului. Fără îndoială că se dedau la o detonare matinală, ca să-şi anunţe vecinii că e sărbătoare. Artificiile sunt categoric interzise în Haddam, firește, şi imediat ce va izbucni explozia, o maşină de poliţie va străbate agale cartierul, iar un agent al poliţiei locale ne va întreba dacă am auzit sau am văzut oameni care să tragă sau care să aibă arme la ei. Am văzut-o de două ori pe Myrlene Beavers în spatele plasei ei, cu cadrul scăpărându-i în întuneric. Azi nu pare să mă observe, ci-şi îndreaptă vigilenţa spre băieţi, dintre care unul – cu fetişoara lui neagră şi strălucitoare – poartă cu mândrie un costum lucios în culorile Unchiului Sam şi fără îndoială că va mărşălui mai târziu la paradă (presupunând că n-o să ajungă la închisoare). Încă nu se vede nici urmă de Markhami şi nici de familia McLeod, dacă tot veni vorba, căci şi cu ei am treabă.

De la opt, de când am venit, am tuns gazonul din curticica din față cu mașina manuală (de la fața locului), am udat iarba uscată și am stropit pereții metalici laterali cu furtunul meu adus de-acasă. Am tăiat crengile moarte de hortensie, cununițele și trandafirii, am dus resturile pe aleea din spate și am deschis geamurile și ușile din față și din spate pentru ca aerul să circule prin toată casa. Am măturat veranda, aleea din față, am verificat robinetele de la toate chiuvetele, am spălat scrinul, am dat jos pânzele de păianjen din colțurile tavanului cu mătura și la sfârșit am scos panoul cu DE ÎNCHIRIAT și l-am băgat în portbagaj doar ca să atenuez senzația de dezrădăcinare a Markhamilor.

Ca de obicei, am remarcat o stare de stingherealã, de ghimpe în coastă când trebuie să arăt cuiva casa pe care o închiriez personal (deși am făcut chestia asta de mai multe ori de când au plecat Harrișii.) Camerele mi se par cumva prea mari (sau prea mici), prea mohorâte și deprimante, deja uzate și fără nici o perspectivă, ca și cum singura soluție de a resuscita într-adevăr casa ar fi să mă mut personal în ea și s-o fac primitoare cu propriile-mi catrafuse și propria-mi atitudine pozitivă. E posibil, desigur, să fie doar o reacție de compensare la o *turnură* greșită, căreia i-ar putea cădea victimă un potențial chiriaș, pentru că sentimentul meu de bază este că-mi place casa la fel de mult cum mi-a plăcut acum aproape doi ani, în ziua când am cumpărat-o, ceea ce e valabil și pentru casa McLeod. (Tocmai am văzut acolo tremurul unei perdele, dar nici un chip nu se arată în spatele ei – cineva mă urmărește, cineva care n-are chef să-și achite chiria.) Îi admir aerul corespunzător, e o casă curată, îngrijită, nepretențioasă, cu ziduri solide, terminate cu guri de aerisire, noul stâlp din fier forjat al verandei, chiar și tabla care împiedică formarea dopurilor de gheață și „scurgerile" de apă în timpul dezghețurilor de ianuarie îmi place. Pentru mine ar fi casa perfectă dac-aș fi chiriaș: solidă, bine întreținută, intimă. La mintea cocoșului.

Găsesc în ediția de Trenton a ziarului *Times* știri de sărbătoare, majoritatea proaste. Un tip din Providence a aruncat o privire într-un tub de artificii în cel mai nepotrivit moment și și-a pierdut viața. Doi oameni din colțuri diferite ale țării au fost răniți cu arbaletele (ambii la picnic). E o „explozie" de incendii, dar mai puține accidente nautice decât ar fi fost probabil. Am găsit chiar și o notiță despre crima peste care am dat acum trei nopți: turiștii erau *într-adevăr* din Utah; *chiar* se duceau la Cape; soțul *chiar* a fost înjunghiat; suspecții *chiar* aveau cincisprezece ani – vârsta fiului meu – și erau din Bridgeport. Nu s-au dat nume, așa că acum totul pare departe de mine, astfel că doar familia a rămas să ducă greul.

La capitolul mai concis și mai superficial, Beach Boys au sosit la stadionul Bally's pentru un singur spectacol, vânzările de steaguri au explodat iarăși, cursele de atelaje trase de cai se aniversează azi (o sută cincizeci de ani) și o echipă de transplant de rinichi (cinci bărbați și un labrador negru) traversează chiar acum Canalul înot – obstacolele previzibile fiind deversările de petrol, meduzele și cele douăzeci și una de mile în sine (dar nu și rinichii lor).

Dar cele mai interesante știri sunt două. Una se referă la demonstrația de ieri de la Muzeul Baseballului, cea care ne-a întors din drum pe Paul și pe mine, trimițându-ne la întâlnirea cu destinul. Manifestanții care au blocat intrarea în muzeu timp de o oră importantă militau, aflu acum, în sprijinul unui adorabil jucător de la Yankees din anii patruzeci, care (în opinia lor) ar fi meritat un loc, o plăcuță și un bust înăuntru, dar care, după părerea savanților cronicari sportivi, n-a fost niciodată suficient de bun și a intrat în obscuritate pe merit. (Simpatizez cu protestatarii pe principiul „până la urmă ce contează?".)

Dar un interes și mai exotic e suscitat de „povestea din Haddam", dezgroparea de către muncitorii noștri de la drumuri a unui schelet uman întreg, cel puțin așa zice *Times,* vineri dimineața la nouă (pe Cleveland Street, cvartalul 100), mai precis de către un excavatorist care săpa pentru noua noastră conductă de canalizare în cadrul proiectului pentru „bunăstarea" noastră. Detaliile sunt vagi din cauza slabelor cunoștințe de limbă engleză ale excavatoristului, dar un istoric din oraș a făcut presupunerea că rămășițele „ar putea fi într-adevăr foarte vechi, după standardele din Haddam", deși un alt zvon spune că ar fi oasele „unei servitoare negrese" care a dispărut acum o sută de ani când în locul Străzilor Președinților era o fermă de vaci. Și mai e o teorie cum că un muncitor italian a fost „îngropat de viu" în anii douăzeci, când orașul a fost reîmpărțit. Localnicii au botezat deja oasele „Homo haddamus pithecarius" pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios și o echipă de arheologi de la Fairleigh Dickinson au de gând să vină să le vadă. Între timp, rămășițele sunt la morgă. Vom afla amănunte mai târziu, probabil, așa sperăm.

Azi-noapte la unsprezece când am ajuns, după ce am ținut-o întins până acasă timp de patru ore într-o lumină ciudată, indigo, de zi-în-plină-noapte, pe străzile liniștite ale orașului (în multe case luminile erau încă aprinse), mă aștepta un mesaj de la Ann, care mă informa că Paul suportase „bine" operația și că existau motive de optimism, deși probabil că la cincizeci de ani avea să facă deja glaucom și urma să aibă nevoie

de ochelari mult mai devreme. Oricum, „se odihnea în condiții bune" și puteam s-o sun oricând la un număr cu 203 în față, într-un loc care se numea Scottish Inn din Hamden (orașele mai apropiate de New Haven fiind deja ocupate din nou de turiști).

— Aproape că a fost amuzant, spusese Ann somnoroasă, probabil din pat. Când s-a trezit a trâncănit întruna de nu se mai oprea despre Muzeul Baseballului. O ținea langa cu exponatele pe care le-a văzut și... Cred că statui a zis. Nu? Consideră că s-a simțit minunat. L-am întrebat ție cum ți s-a părut și mi-a zis că tu n-ai putut să vii. A zis că aveai întâlnire cu cineva. Deci... unele chestii sunt amuzante.

O anumită langoare din vocea lui Ann îmi adusese aminte de ultimul an al căsniciei noastre, acum opt ani sau pe-aproape, când făceam dragoste trezindu-ne pe jumătate în toiul nopții (și doar atunci), pe jumătate conștienți, pe jumătate crezând că celălalt ar putea fi altcineva, executând actul amoros într-un mod semi-ritualic, semi-orb și pur corporal care nu dura niciodată mult, nu însemna mare lucru și nici nu merita să fie numit pasiune, atât era de vag controlat și de departe de intimitatea adevărată, atât era de inhibat de dor și de spaimă. (Nu trecuse prea mult timp de la moartea lui Ralph.)

Dar unde dispăruse pasiunea? Tot timpul m-am întrebat. Și de ce dispăruse când aveam atâta nevoie de ea? În dimineața de după aceste risipe nocturne, mă trezeam cu sentimentul că am făcut ceva bun pentru omenire, dar mai nimic pentru cei pe care-i cunoșteam. Ann se purta de parcă avusese un vis despre care-și amintea vag doar că ar fi fost plăcut. Apoi nu se mai întâmpla nimic multă vreme, până când dorințele noastre se trezeau iar (uneori după săptămâni la rând), și, ajutați de starea de somnolență, cu vechile spaime înăbușite, ne întâlneam din nou. Dorința transformată în obicei, lăsată din păcate să se risipească de niște nesăbuiți. (Acum ne-ar ieși mai bine, cel puțin așa hotărâsem eu aseară, pentru că ne înțelegeam unul pe altul mai bine, nemaiavând nimic de oferit sau de luat și deci nimic care să merite reprimat sau protejat. E și ăsta un fel de progres.)

— A scos ceva care să semene a lătrat? am întrebat.

— Nu, a răspuns Ann, cel puțin eu nu l-am auzit. Poate că de-acum o să renunțe la asta.

— Ce face Clarissa? Când mi-am golit buzunarele, am găsit micuța fundă roșie pe care și-o scosese din păr ca să mi-o dea, perechea celei pe care o înghițise Paul. Fără îndoială, m-am gândit, ea va fi cea care va decide ce-o să scrie pe mormântul meu. Și va fi pretențioasă.

— O, e foarte bine. A rămas acolo să vadă *Cats* și artificiile italiene pe râu. E dispusă să aibă grijă de fratele ei, în afară de faptul că pe undeva se bucură că s-a întâmplat așa.

— Nu e o perspectivă deloc roz. (Deși probabil că nu era departe de adevăr.)

— Nu am deloc o stare roz. Oftase și mi-am dat seama că, la fel ca pe vremuri, nu se mai grăbea să închidă, ar fi stat de vorbă cu mine cu orele, ar fi pus multe întrebări și ar fi dat multe răspunsuri (cum ar fi de ce n-am scris niciodată despre ea), ar fi râs, s-ar fi enervat, i-ar fi trecut nervii, ar fi oftat, n-ar fi ajuns nicăieri, ar fi adormit cu mine la celălalt capăt al firului și în felul ăsta ar fi atenuat râcâiala întâmplărilor. Ar fi fost momentul perfect s-o întreb de ce n-a purtat verigheta în Oneonta, dacă avea un amant, dacă relația cu Charley era pe punctul să devină istorie. Plus alte nelămuriri: chiar credea că eu nu spuneam niciodată adevărul și că adevărurile banale ale lui Charley erau mai bune? Mă considera un laș? Chiar nu știa de ce n-am scris niciodată despre ea? Și mai erau și altele. Doar că mi s-a părut că întrebările astea nu mai aveau acum nici o greutate și că, printr-un soi de magie neagră, decisivă, ajunseserăm să nu mai facem parte unul din publicul celuilalt. Era bizar.

— Ați apucat să faceți ceva în două zile? Sper că da.

— N-am ajuns la evenimentele de actualitate, am spus ca s-o amuz. I-am ascultat mai toate părerile. Am discutat câteva probleme importante. S-ar putea să fie mai bine. S-ar putea să-i fie *lui* mai bine. Nu știu. Accidentul lui a dat totul peste cap. Mi-am atins cu limba interiorul inflamat, mușcat al obrazului. N-aveam de gând să intru-n amănunte cu ea.

— Voi doi semănați atât de tare, că mă apucă tristețea, a spus ea cu amărăciune. Chiar văd asta în ochii lui și sunt ochii *mei*. Cred că vă înțeleg pe amândoi mult prea bine. A tras aer în piept, apoi a dar aerul afară. Ce faci în vacanță?

— Am o întâlnire. A răspuns cu prea multă convingere.

— O întâlnire. E o idee bună. A tăcut un moment. Eu am devenit foarte impersonală mai nou. Mi-am dat seama azi după-masă când te-am văzut. Tu păreai foarte personal chiar și când nu te-am recunoscut. Ca să-ți spun sincer, te-am invidiat. Pe undeva îmi pasă, dar pe de altă parte se pare că nu.

— E doar o fază. Valabilă doar azi.

— Chiar crezi că sunt o persoană care stă prost cu încrederea în ceilalți? M-ai acuzat de asta când te-ai enervat pe mine. Voiam să știi că m-a pus pe gânduri.

— Nu, am răspuns. Nu ești așa. Eram doar dezamăgit de mine însumi. Nu cred că ești așa. (Deși e posibil să fie.)

— Nu vreau să fiu, a spus Ann cu o voce tânguitoare. Categoric, n-aș vrea ca viața să fie făcută doar din acele nedreptăți la care avem răspuns, legate toate la un loc și cu asta, basta. Am ajuns la concluzia că asta ai vrut să spui despre mine – cum că sunt una care are rezolvare la toate problemele. Că-mi plac doar răspunsurile specifice la întrebări specifice.

— Că-ți plac în loc de ce? am întrebat. Deși probabil că intuiam răspunsul.

— Oh. Nu știu, Frank. În loc să mă intereseze lucrurile importante care sunt greu de recunoscut? Ca în copilărie. Viață și atât. M-am săturat până-n gât de unele probleme.

— E în natura umană să nu dăm lucrurilor de capăt.

— Chestie pentru care tu nu-ți pierzi niciodată interesul, nu? Mi s-a părut că zâmbea, poate, deși nu neapărat de bucurie.

— Ba uneori da, am răspuns. În ultima vreme, da.

— O mare pădure de copaci căzuți, a spus ea pe un ton visător. Azi nu mi se pare că sună chiar așa de rău.

— Nu crezi că l-aș putea lua la mine din septembrie? Știam că nu era cel mai bun moment să întreb. Mai întrebasem și cu șapte ore în urmă. Dar care era cel mai bun moment? Nu voiam să aștept.

— Oh, a răspuns ea, uitându-se, mai mult ca sigur, pe o fereastră înghețată de la aerul condiționat la luminițele din Hamden și la Wilbur Cross care roia de mașini pornite spre zări mai puțin aventuroase, sărbătoarea fiind pe sfârșite chiar înainte ca ziua cea mare să înceapă. Eu și fiul meu o vom pierde. O să trebuiască să vorbim cu el. O să mă sfătuiesc cu Charley. Va trebui să vedem ce spune *ombudsman*-ul lui. În principiu, se poate. Nu e bine pentru moment?

— În principiu, e bine. Cred doar că aș putea să-l ajut în perioada asta. Înțelegi? Mai mult decât *ombudsman*-ul lui.

— Hmmm, a făcut ea. Și am rămas fără cuvinte, privind pierdut la frunzișul dudului, cu chipul meu reflectat întorcându-mi privirea: un bărbat singur așezat la birou, lângă un telefon și o veioză, restul fiind cufundat în beznă. Miasmele amestecate ale grătarelor făcute în curte cu multe ore înainte pluteau încă în aerul serii.

— O să vrea să știe când vii să-l vezi. A spus asta fără vreo inflexiune.

— O să vin vineri cu mașina. Spune-i că o să vin să-l văd oriunde ar fi îngrijit. Apoi era cât pe ce să spun: „V-a luat cadouri ție și Clarissei". Dar, ținându-mă de cuvânt, m-am stăpânit.

Apoi ea a tăcut, luându-şi un timp de gândire.

— Rareori facem ceva din toată inima. Probabil de-aia ai spus chestia asta. Am fost de căcat ieri seară, scuze.

— Nu-i nimic, am răspuns vesel. E mai greu, asta-i clar.

— Ştii, când te-am văzut azi m-am simţit mai bine. A fost pentru prima dată de multă vreme. Mi s-a părut foarte ciudat. Ai observat?

— Dar asta nu-i rău, nu-i aşa? am spus, neavând un răspuns la asta. E un progres.

— Tot timpul pari să vrei ceva de la mine, spusese ea. Dar cred că poate nu vrei decât să mă simt mai bine când eşti lângă mine. Nu-i aşa?

— *Chiar* vreau să te simţi mai bine, am zis. Aşa e. E o parte a Perioadei Existenţei – o parte nu prea bună, din câte-mi dau seama acum – să ai senzaţia că vrei ceva, apoi să nu mai vrei.

Ann a tăcut iar.

— Mai ţii minte că am zis că nu-i uşor să fii divorţat?

— Da.

— Ei bine, nu-i uşor nici să nu fii.

— Nu, am spus, nu e, apoi am tăcut.

— Deci. Sună-mă mâine, a zis ea veselă – dezamăgită, sunt sigur, de un adevăr mai complicat, poate trist, interesant chiar care-i ieşise fără să vrea pe gură, luând-o prin surprindere, dar la înălţimea căruia eu nu reuşisem să mă ridic. Sună la spital. O să vrea să vorbească cu tăticul lui. Poate c-o să-ţi povestească de muzeu.

— Bine, am răspuns pe un ton blând.

— Pa-pa.

— Pa-pa, am zis, apoi am închis telefonul.

Bam !

Mă uit cum cutia roşie de cafea se roteşte undeva în aer, la nivelul acoperişurilor, devine o umbră mică, învolburată pe cer, apoi se prăbuşeşte domol înapoi spre asfaltul încins.

Copiii o iau cu toţii la goană pe stradă, tropăind, inclusiv Unchiul Sam, care se ţine din nu ştiu ce motiv de creştetul capului lui neacoperit de joben.

— O să vă scoateţi ochiu'! strigă cineva.

— Uuu, uuu, uuu, fir-ar *să fie!* vine răspunsul lor. Vizavi, pe Clio Street, o negresă tânără, cu un şort de un galben frapant şi un maiou decoltat la culoare se apleacă peste balustrada verandei, uitându-se la băieţii care se împrăştie. Cutia cade pe asfalt în faţa casei ei, crestată şi ferfeniţită, sare şi se opreşte locului.

— Las' că vă dau io fo' câteva la cur! strigă ea în timp ce Unchiul Sam dă colțul în Erato sărind și alunecând într-un picior, ținându-se în continuare de capul gol, apoi se face nevăzut. Las' că chem io poliția și-o să vă dea și *ei* fo' câteva la cur! spune ea. Se aud râsetele îndepărtate ale băieților. Are în fața casei, acum văd, un panou cu DE VÂNZARE care sare în ochi în curticica ei verde, de carte poștală, împrejmuită de mălini negri. E nou și nu-i al nostru.

Cu mâna pe balustradă, femeia își mută privirea spre mine, așa cum stau pe treptele verandei cu ziarul meu, întorcându-i privirea ca un bun vecin. E desculță și cu siguranță că de-abia s-a trezit.

— Da' păi *biiine* că scap d-*aci,* mă-nțelegi? se adresează ea străzii, mie, oricui are o ușă deschisă sau o fereastră crăpată și ascultă. Pen' că e *gălăgie* aicea, fraților. Vă zic io, fraților. Toți faceți gălă*giie!*

Îi zâmbesc. Se uită la mine și la haina mea roșie, apoi dă capul pe spate și râde de parc-aș fi cel mai caraghios om pe care l-a văzut vreodată. Ridică mâna ca la spovedanie, lasă capul în jos, apoi intră înapoi în casă.

Ciori trec în zbor – două, șase, douăsprezece – plonjând în șiruri dezordonate și croncănind de parc-ar spune „Azi nu e sărbătoare pentru ciori. Ciorile muncesc." Aud fanfara liceului din Haddam, la fel ca vineri dimineață, ieșită iar devreme la repetiție, crescendouri ample de alămuri prezente in corpore, ultimele revărsări de acorduri înainte de paradă. „Haide-căsuță-hai", pare să fie semnalul lor de luptă. Ciorile croncănesc, apoi se aruncă nebunește în aerul fierbinte al dimineții. Cartierul pare ușurat, iar oamenii, senini.

Apoi văd Nova hârbuită a Markhamilor apărând în capul străzii, cu o întârziere de jumătate de oră. Încetinește ca și cum pasagerii ar consulta o hartă, apoi își continuă drumul hurducându-se spre mine, se apropie de casa în fața căreia e parcată mașina mea, cotește, cineva îmi face cu mâna dinăuntru, după care oprește în sfârșit.

— Oh, că tare intraserăm în belea, Frank, spune Phyllis, nereușind să-mi zugrăvească exact ce pătimiseră ea și Joe. Ochii ei albaștri par mai albaștri ca oricând, de parcă și-ar fi schimbat lentilele de contact cu unele mai intense. Parc-am fi fost legați de un tren deraiat. Pur și simplu ne tot arăta case întruna. Se referă, bineînțeles, la zgripțuroaica de agentă imobiliară din East Brunswick. Phyllis mă privește cu o mirare rănită de modul în care înțeleg să se comporte unii.

Stăm pe veranda casei din Clio 46 ca și cum ne-am fi acordat un răgaz pentru a înfrânge și ultimele rămășițe de rezistență înainte de a începe

turul ritual. Deja le-am arătat câteva îmbunătăţiri – un sistem de aerisire a fundaţiilor, izolaţie nouă la acoperiş –, am comentat pe seama avantajelor magazinelor, spitalului, gării şi şcolilor din oraş. (N-au făcut nici o referire la alte rase care locuiesc în imediata apropiere.)

— Cred c-ar fi murit cu noi de gât numai să ne vândă o casă, spune Phyllis, punând punct poveştii Celuilalt Agent Imobiliar. Joe chiar că voia s-o omoare. Eu nu voiam decât să te sun *pe tine.*

Desigur, am stabilit deja că o să închirieze casa şi o să se mute numaidecât. Dar, în spiritul generozităţii, mă port ca şi cum încă n-am fi bătut palma definitiv. Un alt agent imobiliar ar fi putut adopta o atitudine dispreţuitoare faţă de Markhami pentru că sunt nişte nătărăi incurabili, care n-ar recunoaşte o ocazie nici dacă i-ar apuca de boaşe. Dar mie mi se pare nobil să-i ajuţi pe alţii să înfrunte deciziile dificile, să-i îndrumi spre o împăcare cu viaţa (e util pentru a ajunge la propria-ţi împăcare). În cazul ăsta, îi ajut să se convingă că e bine să închirieze (dau dovadă de înţelepciune şi de prudenţă), încurajând fantezia că e în interesul nostru să încercăm să-i facem pe ceilalţi fericiţi.

— Acuma îmi dau seama că e un cartier perfect sigur, spune Joe, de data asta cu un aer mai degrabă de militar în permisie. (Vrea să spună însă că nu sunt negrotei la vedere, ceea ce i se pare o binecuvântare.) A rămas pe treapta de jos, cu mâinile lui mici în buzunare. E îmbrăcat din cap până-n picioare în haine kaki de la Sears şi pare un şef de echipă de la o fabrică de cherestea, fără urmă de cioc trăsnit şi fără şort mulat, papuci şi ţigări nemarcate, cu faţa lui mică şi obraznică paşnică şi mirată aducând cu cea a unui prunc, cu buzele palide de la normalitatea indusă medicamentos. (Se pare că marea „cădere" a fost evitată.) Contemplă, sunt convins, bara din faţă a Crown Victoriei mele, pe care la un moment dat în aceste ultime trei zile Paul – sau cineva ca Paul – a lipit un abţibild cu DAU LIMBI pe care, tot în spiritul generozităţii, îl las acolo.

În timp ce privirea-i alunecă peste gazonul proaspăt tuns şi în jos pe Clio Street, Joe realizează, sunt convins, că acest cartier e o imitaţie fidelă, dar modestă, a zonelor mai bune din Haddam care i se oferiseră, dar pe care le refuzase cu încăpăţânare, şi a zonelor şi mai bune care nu i se oferiseră şi pe care nu şi le permite. Doar că acum pare mulţumit, ceea ce-i şi doresc: să pună capăt acestui sezon nefericit de rătăciri, să renunţe la ideile despre fundul dublu al economiei sau să se întrebe dacă s-a întâmplat vreodată ceva important în casa asta, să aibă pâinea şi cuţitul în loc să fie un milog ţâfnos, să vadă viaţa de la înălţimea reală a lucrurilor (cum e posibil să şi facă) şi să se întoarcă de la frontiera imobiliară.

Deşi ceea ce-mi doresc eu mai exact este ca Markhamii să se mute pe Clio la numărul 46, în aparenţă ca strategie defensivă şi de aşteptare, dar încet-încet să-şi cunoască vecinii, să discute peste gard, să vadă avantajul de a se tocmi pentru o chirie mai mică în schimbul unor responsabilităţi minore de întreţinere, să se înscrie în Asociaţia Părinţilor şi Profesorilor, să facă demonstraţii de olărit şi decoraţiuni din hârtie la chermezele asociaţiilor de locatari, să se implice activ în ACLU sau în Urban League, să înceapă să-şi calculeze fluxul mai mare de lichidităţi în comparaţie cu constrângerile financiare severe, care vin odată cu statutul de proprietar, şi rolul său în a-şi îmbunătăţi nivelul de trai, şi până la urmă să rămână zece ani – după care pot să se mute în Siesta Key şi să-şi cumpere un apartament (dacă vor mai exista apartamente în 1998), din banii economisiţi cu chiria. Cu alte cuvinte, să facă în New Jersey exact ce au făcut în Vermont – să vină şi să plece –, dar cu rezultate mai fericite. (Desigur, nişte chiriaşi conservatori, pe termen lung, sunt visul oricărui proprietar.)

— Cred că am avut un noroc chior că nu ne-am lăsat atraşi în povestea aia cu casa Hanrahan. Joe mă priveşte cu o siguranţă de brută, ca şi cum şi-ar fi dat seama de asta măsurând pur şi simplu strada – deşi sigur că nu face decât să cerşească aprobare (pe care mă grăbesc i-o ofer bucuros).

— Nu cred că te-ai văzut vreodată în casa aia, Joe. Nu prea cred că ţi-a plăcut. El e tot pe treapta de jos, cu privirea pierdută, fără să aştepte, bănuiesc, nimic.

— Nu mi-ar fi convenit să am o închisoare în curte, spune Phyllis, pipăind soneria de la uşă, care scoate două modulaţii zdrăngănitoare îndepărtate, solitare, în camerele pustii. E îmbrăcată în pantalonii ei obişnuiţi kaki largi, care-i maschează coapsele, şi cu o bluză albă, fără mâneci, creponată la piept, care o face să pară umflată. Deşi încearcă să pară curajoasă, arată trasă la faţă şi epuizată, cu obrajii stacojii, unghiile roase, ochii umezi de parc-ar sta să izbucnească în plâns fără motiv – deşi coafura ei ca o ciupercă roşie e, ca de obicei, îngrijită, perfectă şi înfoiată. (Poate că suferă de probleme de sănătate recurente, deşi e mult mai probabil ca pur şi simplu ultimele ei zile pe pământ să fi fost la fel de solicitante ca ale mele.)

Şi totuşi în ciuda acestor mărunţişuri, simt că asupra Markhamilor coboară o resemnare sinceră, aproape echilibrată: s-au stins unele focuri, iar altele, mai mici, s-au aprins. Aşa că nu-i exclus să se afle în pragul unei fericiri neaşteptate în care recunosc instinctiv un noroc, dar pe care încă n-o pricep până la capăt, atât sunt de obişnuiţi cu ghinioanele.

— Părerea mea e simplă, spune Joe, apropo de pierduta variantă Hanrahan. Dacă cineva cumpără o casă pe care crezi că ți-o dorești înainte să pui tu mâna pe ea înseamnă pur și simplu că el a vrut-o mai tare decât tine. Nu-i nici o tragedie. Clatină din cap în fața acestei înțelepciuni sănătoase, cu toate că și asta e tot o „înțelepciune de agent imobiliar", repetată papagalicește, pe care le-am servit-o eu cu luni în urmă, deși nu mă deranjează s-o aud acum.

— Aici ai dreptate, Joe, spun. Ai mare dreptate. Hai să aruncăm o privire înăuntru, ce zici?

Un tur al unei case pe care te aștepți s-o închiriezi (și nu s-o cumperi și să stai în ea până crăpi) nu e neapărat o inspecție atentă, ci mai degrabă o evaluare aproximativă în timpul căreia speri să găsești cât mai puține lucruri care să te scoată din sărite.

În ciuda ușilor deschise, a ferestrelor ridicate și a robinetelor care au fost lăsate absolut toate să curgă cel puțin un minut, casa Harrișilor și-a păstrat miasma neplăcută, de scurgere de chiuvetă și momeală pentru șoareci, și a rămas în general umedă și rece peste tot. Ca urmare, Phyllis întârzie cu un aer detașat lângă ferestre, în timp ce Joe se duce glonț la baie și trece rapid în revistă dulapurile. Ea pipăie pereții noduroși, acoperiți cu tencuială, și se uită afară prin jaluzelele albastre, mai întâi în apropiere, la casa McLeod, apoi în jos la curtea laterală îngustă, și în cele din urmă în spate, unde garajul stă încuiat în lumina dimineții, înconjurat de un strat de crini galbeni înfloriți de câteva săptămâni bune. (Am lăsat mașina manuală de tuns iarba lângă zidul garajului, ca s-o vadă.) Ea încearcă un robinet de la chiuvetă, deschide un dulap și frigiderul (pe care nu știu cum se face că am uitat să-l verific, dar care, spre ușurarea mea, nu pute), apoi se duce la ușa din spate, se apleacă și se uită pe geamul de acolo de parcă, după capul ei, ar trebui să vadă afară o culme de munte în toată splendoarea ei, unde să se plimbe chiar azi și să bea dintr-un izvor rece, apoi să se întindă pe spate printre gențiane și căldărușe, cu nori pufoși care să treacă lunecând pe lângă ea, fără să declanșeze vreo alarmă de mașină. A vrut să vină aici și a ajuns, deși e nevoie de un moment de renunțare melancolică, timp în care s-ar putea să vadă iarăși lucrurile derulându-se *înapoi* până azi dintr-un viitor nesigur, unul în care Joe „nu va mai fi", copiii cei mari vor fi și mai împrăștiați și mai alienați, Sonja va fi și ea cu soțul numărul doi și copiii în Tucumcari, iar ei nu-i va mai rămâne decât să se întrebe cum de au apucat-o lucrurile pe făgașul ăsta bizar. O asemenea perspectivă ar distrage pe oricine, mai puțin poate pe un înțelept taoist.

Se întoarce spre mine și chiar îmi zâmbește melancolic. Eu stau sub intrarea cu boltă care face legătura dintre mica sufragerie și mica și dichisita bucătărie, cu mâinile în buzunarele fâșului meu roșu. O privesc prietenos, jucându-mă cu cheile casei. Stau în locul unde cineva drag ar aștepta de Crăciun sub o crenguță de vâsc, deși fantezia mea cu o Phyllis carnală a ajuns material pentru statisticile de sărbători.

— *Chiar* ne-am gândit să ne mutăm permanent într-un motel, spune ea aproape ca un avertisment. Joe s-a gândit să devină colaborator independent la editura aia. Câștigi mult mai bine așa și măcar plătești pentru profitul tău, ceea ce pentru mine atârnă foarte greu mai nou. Am cunoscut acolo un alt cuplu de tineri care făceau așa, dar n-aveau copii, și e greu să mergi la școală de la Ramada. Cearșafurile curate și cablul îl atrag pe Joe. Ba chiar azi-dimineață la două a sunat la nu știu ce număr cu 900 în față apropo de o mutare în Florida. Ajunseserăm la cele mai absurde chestii.

Joe e la baie, examinând sârguincios chiuveta și ambele robinete, verificând dulăpiorul pentru medicamente. Nu știe cum se închiriază o casă și nu poate gândi decât în termeni de durabilitate.

— Mă aștept să căutați în continuare, zic. Mă aștept să vă vând o casă. Îi zâmbesc așa cum am făcut-o și în alte case, în situații mai negre decât asta, care de fapt nu prea e neagră, ci de-a dreptul foarte bună la cinci sute șaptezeci și cinci de dolari.

— Cred că ne epuizaserăm resursele, spune ea, stând în mijlocul bucătăriei goale, cu gresie roșie pe podea. Nu e figura de stil potrivită, dar înțeleg. Trebuie să le folosim mai economicos o vreme.

— Așa o să vă țină mai mult, răspund prosteste. În orice caz, nu prea sunt multe de spus. Închiriază, nu cumpără și pur și simplu nici ea nu e obișnuită cu asta. Totul e în regulă.

— Bip, bip, bip, bip, bip, bip, bip, se aude din dormitor Joe, care a prins ocazia să verifice filtrele de la geam.

— Ce face băiatul tău? Phyllis mă privește ciudat, de parcă exact în clipa asta ar fi realizat că nu sunt la căpătâiul lui, ci aici, ca să arăt o casă de închiriat pe termen scurt pe 4 Iulie, în timp ce fiul meu e pe lista urgențelor. Un sentiment de responsabilitate parentală comună, dar și de acuze personale, îi înnegurează ochii.

— A suportat foarte bine operația, mersi. Zornăi cheile în buzunar, un zgomot menit să distragă atenția. Va trebui să poarte ochelari. Dar din septembrie se mută aici, cu mine. Poate că peste un an, în calitate de băiat mare, în care poți avea încredere, va avea voie chiar s-o scoată pe Sonja în oraș, la un mall.

— Ei, a avut noroc, spune Phyllis, legănându-se ușor, cu mâinile vârâte sever în propriile-i buzunare generoase. Artificiile sunt periculoase, indiferent cine le manevrează. În Vermont sunt interzise. Acum vrea să mă vadă plecat din casa ei. În șaizeci de secunde și-a asumat responsabilitatea pentru ce-i aici.

— Sunt sigur că s-a învățat minte, zic, apoi rămânem acolo fără să spunem nimic, ascultând pașii lui Joe în celelalte camere, zgomotul dulapurilor deschise și redeschise pentru un test de rezistență, întrerupătoarele apăsate în sus și-n jos, zidurile ciocănite în căutare de cuie – toate aceste activități fiind însoțite de câte un „bip, bip, bip" sau de câte un „Aha, mda, m-am prins" răzleț, urmat de câte un „Nțț", dar mai adesea de câte un „Îhî-hmm." Firește, totul e în stare perfectă, la cheie; casa a fost inspectată de Everick și Wardell după plecarea Harrișilor și am verificat-o și eu (deși nu în ultima vreme).

— Pivniță n-are, ai? spune Joe, apărând brusc la ușa holului, de unde aruncă o privire expeditivă peste tavan și în spate, spre ușa deschisă de la intrare. Casa începe să se încălzească, podelele strălucesc în lumina de afară, iar miasmele de umezeală ies pe ferestrele deschise. Se pare că va trebui să improvizez un cuptor în altă parte. (Nimic despre nevoile lucrului cu hârtia ale lui Phyllis.)

— Pur și simplu cartierul ăsta n-are așa ceva din construcție. Dau din cap, îmi ating cu vârful limbii obrazul mușcat și îndurerat, ușurat că Joe n-are de gând să ardă oale aici.

— Pe pariu că-i chestie de pânză freatică, spune Joe pe un ton prefăcut de inginer, ducându-se la fereastră și uitându-se afară, așa cum făcuse și Phyllis, direct spre o latură a casei McLeod, unde sper să nu-i pice ochii pe un Larry McLeod cu pieptul gol țintind cu pistolul lui de 9 milimetri prin curte.

— S-a întâmplat vreodată ceva nasol de tot în casa asta, Frank? Își scarpină ceafa țepoasă și se uită în jos la ceva de afară care i-a atras atenția – o pisică, poate.

— După știința mea, nu. Cred că toate casele au un trecut. Cel puțin cele în care am stat eu sigur aveau. Nu se poate ca la un moment dat să nu fi murit cineva într-o cameră sau alta. Doar că nu știu cine. Spun asta ca să-l enervez, conștient că nu mai are de ales și pentru că știu că întrebarea lui e un subterfugiu ieftin pentru a pune pe tapet problema rasială. Nu vrea să fie el cel care o pune pe tapet, dar s-ar bucura dacă aș face-o eu.

— Întrebam și eu așa, spune Joe. În Vermont noi ne-am construit singuri casa, atâta tot. Acolo nu se întâmplase nimic nasol niciodată.

Se uită în continuare în jos, inventariind alte manevre. Presupun că-i o zonă fără probleme cu drogurile. Phyllis se uită la el de parcă tocmai și-ar fi dat seama că-l urăște.

— Da, io așa știu, zic. Desigur, universul e în continuă schimbare.

— Cum să nu. Hai nu mă-nnebuni. Joe clatină din cap în lumina proaspătă care intră pe fereastră.

— Frank nu poate fi tras la răspundere pentru vecini, spune Phyllis acră (deși nu e întru totul neadevărat). Ea a stat cu mine sub arcadă, uitându-se la pereții și podelele goale, vizualizându-și, poate, copilăria pierdută. Doar că deja a luat o hotărâre.

— Lângă noi cine stă? întreabă Joe.

— Vizavi un cuplu mai în vârstă, îi cheamă Broadnax. Rufus a fost însoțitor de vagon la New York Central. Sunt cam scumpi la vedere, dar sunt sigur că o să vă placă de ei. Pe partea cealaltă e un cuplu mai tânăr (de nenorociți). Ea e din Minnesota. El a fost în Vietnam. Sunt oameni interesanți. Și casa aia e tot a mea.

— Amândouă-s ale tale? Joe se întoarce și-mi aruncă o privire chiorâșă, șireată, de parc-aș fi crescut mult în ochii lui și sunt, probabil, un escroc.

— Doar astea două, spun.

— Deci ții de ele pân-o să coste o avere? Rânjește afectat. A început acum să vorbească cu accent texan.

— Deja costă o avere. Pur și simplu aștept pân-o să coste două averi.

Joe adoptă o expresie de apreciere și mai ridicolă și mai autosatisfăcută. M-a mirosit de la bun început, dar acum își dă seama că semănăm între noi mult mai bine și suntem niște tipi mult mai șmecheri decât și-a imaginat (chiar dacă suntem necinstiți), pentru că a pune deoparte pentru viitor e exact filozofia în care crede – și pe care ar și pune-o în practică dacă nu s-ar fi aruncat în două decenii de rătăciri pe tărâmul sezonului noroios, al gheților negre, al testelor dezamăgitoare de infiltrații și al vânzărilor când prea multe, când prea puține, doar pentru ca, reintrat în lumea reală, să-și amintească numai foarte vag care e moneda de douăzeci și cinci de cenți și care-i aia de zece.

— E tot o chestie de percepție, ai? întreabă Joe enigmatic.

— Mai *nou,* se pare că e, spun, gândindu-mă că se referă, probabil, la proprietăți. Zornăi cheile și mai zgomotos ca să-mi semnalez graba de a o lua din loc – deși n-am mare lucru de făcut până la prânz.

— Da, bine, sunt destul de mulțumit aici, spune Joe hotărât, renunțând la accentul texan, încuviințând energic din cap. Pe fereastra pe care s-a uitat până acum, peste curtea laterală, văd chipul somnoros

al micuței Winnie McLeod apărând după perdeaua subțire și încruntându-se la noi.

— Ce zici, păpușă?

— Pot s-o aranjez mai drăguț, spune Phyllis, iar vocea rătăcește prin camera goală ca un spirit captiv. (Nu m-am gândit niciodată la Phyllis ca la o „păpușă", dar sunt dispus s-o fac.)

— Poate că Frank o să ne-o vândă când o să primim moștenirea. Joe îmi face cu ochiul șmecherește, scoțând limba.

— Două moșteniri, zic, făcându-i și eu cu ochiul. Mititica asta o să vă usture.

— Mda, bine. Atunci două, spune Joe. Când o să avem două averi, o să ne cumpărăm o casă cu cinci camere și jumătate în cartierul cioroilor din Haddam, New Jersey. Așa stă treaba, nu? Asta-i o poveste de succes cu care să te dai mare în fața nepoților. Joe își ridică în glumă ochii la tavan și se pocnește peste fruntea lucioasă cu degetul mijlociu. Da' de alegeri ce zici? Pe cine votezi?

— Cred că-s frate siamez cu ăia de pun taxe mari și cheltuiesc aiurea. Joe n-ar fi pus întrebarea asta dacă n-ar fi abandonat chiar în momentul ăsta principii vechi de liberalism cultural în favoarea unora mai practice și mai adecvate noului său *gestalt*. Așteaptă de la mine aprobare și în sensul ăsta.

— Vrei să zici frate de portofel, spune Joe prostește. Dar ce naiba, așa e. Și eu la fel. Asta spre marea mea uluire. Mai bine nu mă-ntrebi. Bătrânul meu – regele mahalalelor chinezești din Aliquippa – a avut un atac acut de conștiință socială. Era socialist. Dar ce mă-sa! Poate că dacă stau aici o să-mi vină ceva minte la cap. Acuma Phyllis e șefa, ea mână elefantul. Phyllis se îndreaptă spre ușă, obosită și plictisită de atâta politică. Joe mă învăluie într-un zâmbet larg, inocent, dând la iveală niște dinți tociți, de camaraderie filozofică. Firește, chestiile astea nu ies niciodată cum te-ai aștepta. De fiecare dată când îți dai seama că ai dreptate, ar trebui să te înșeli.

Îmi face plăcere să ies cu amândoi pe asfaltul încins, sub platanul care-și împrăștie umbra, și constat cu bucurie cât de repede și de curat își impune durabilitatea iluzia și începe să dea roade.

În cincisprezece minute, Markhamii au devenit locatari cu state vechi, iar eu, musafirul lor stângaci, nepoftit. E clar că nu se conturează nici o invitație de a reveni, de a bea o limonadă și de a mă relaxa pe unul dintre scaunele de plastic de pe iarbă. Amândoi stau pe trotuar și se uită cu ochii pe jumătate închiși la soare și la cerul impasibil de beril de

parc-ar socoti că doar o ploaie zdravănă, cu găleata – și nu eforturile mele amărâte, care au trecut neobservate, de a o stropi –, ar avea vreun efect asupra curții lor.

Ne-am înțeles fără probleme la o chirie achitabilă lunar, cu trei luni avans ca garanție pentru mine – deși am fost de acord să-i scutesc de plata pe o lună dac-or să găsească o casă bună de cumpărat în primele treizeci de zile (nici o șansă). Le-am dat broșura cu „Care-i diferența?" scoasă de agenția noastră, care prezintă pe înțelesul profanilor avantajele și dezavantajele închirierii față de cumpărare. „Niciodată să nu cheltuiți pe casă mai mult de douăzeci la sută din venitul brut", dar și „Întotdeauna veți dormi mai bine în casa voastră" (discutabil). Totuși, nu scrie nimic despre nevoia de a te „vedea" pe tine însuți, de obținerea aprobării sau de posibilitatea ca în căminul ales să se fi petrecut evenimente importante. Problemele astea ar trebui discutate mai degrabă cu un psihiatru, nu cu un agent imobiliar. În sfârșit, ne-am înțeles să semnăm actele mâine la mine la birou și le-am spus că sunt bine-veniți dacă vor să-și aducă sacii de dormit și să se instaleze „la ei acasă" diseară. Cine-ar putea să refuze așa ceva?

— Pentru Sonja va fi o adevărată lecție să stea aici, spune republicana Phyllis cu convingere. De-asta am venit aici, deși poate că fără să știm.

— O trezire la realitate, spune Joe lemnos. Amândoi se referă la problema rasială, dar pe ocolite, în timp ce se țin de mână.

Suntem lângă mașina mea care scânteiază, albastră și fierbinte, în soarele de la zece dimineața. Țin la subraț corespondența nedorită a Harrișilor și Trenton *Times*, și le-am predat cheile.

Știu că în nările Markhamilor se strecoară, ca un parfum rar și intens de tămâie, perspectiva continuității fericite a vieții, aflată până acum în pericol – un concept total diferit de cel șovăielnic, istorico-etnico-religios al lui Irv Ornstein, deși el ar putea susține că sunt la fel. Totuși, sentimentul Markhamilor este cel mai intens, fiind echivalent cu sfârșitul unei detenții ispășite pentru fărădelegi pe care nu le-au putut evita: ticăloșiile și sfidările obișnuite ale vieții, de care toți suntem vinovați și nevinovați. În capetele lor mulțumite, dar amețite, a încolțit măcar, fără a fi însă recunoscută, *posibilitatea* de a-i face o vizită Myrlenei Beavers cu o plăcintă caldă cu afine sau cu un vas „cadou" cu defect scos din noul cuptor al lui Joe; sau posibilitatea de a găsi un teren comun cu vecinii lor negri mai de vârsta lor apropo de problema socrilor; de a primi copilași cu pielea tuciurie să doarmă la ei; de a cultiva ceea ce amândoi știau că poartă în suflet, dar nu prea găsiseră niciodată ocazia de a transpune în practică în monocromii Munți Verzi – acel al

şaselea simţ magic al înţelegerii celorlalte rase, care-i făcuse întotdeauna pe Markhami să se considere nişte albi ieşiţi din comun.

O maşină de poliţie, cu un singur ofiţer de culoare la volan, trece în sfârşit încet pe lângă noi, în căutarea lansatorilor de petarde de pe Clio Street. Ofiţerul face absent cu mâna şi îşi vede de drum. Acum e vecinul lor.

— Uite, după ce ne aducem tot calabalâcul, te chemăm încoace la masă, spune Joe, dând drumul mâinii lui Phyllis şi cuprinzând-o şi mai strâns pe după umerii ei rotunzi cu un braţ scurt şi posesiv. E clar că ea l-a informat în legătură cu ultimele ei suferinţe medicale, motiv pentru care poate că el s-a şi hotărât să vândă, motiv pentru care poate că i-a şi spus. Altă trezire la realitate.

— E o masă pe care o aştept cu bucurie, spun, ştergându-mi o picătură de sudoare de pe ceafă, pipăind locul sensibil unde mă lovise o minge de baseball într-un oraş îndepărtat. M-aş fi aşteptat ca Joe să fi adus măcar o dată în discuţie conceptul de vânzare în rate, dar n-a făcut-o. Poate că mă bănuieşte încă inconştient că aş fi homosexual, ceea ce-l face să fie rezervat.

Mă uit cu mâna streaşină la ochi la vechea faţadă de cărămidă falsă şi la ferestrele cu perdele de la numărul 44, unde ştiu că vigilenţa nu slăbeşte, deşi nu se vede nici o mişcare şi unde, timp de un moment neplăcut, am certitudinea că cei patru sute cincizeci de dolari ai mei sunt ţinuţi ostatici de convingerile înrădăcinate ale familiei McLeod legate de intimitate şi de solitudine, fără nici o legătură cu problemele financiare, şomajul sau ruşinea (cu care aş fi ştiut să mă descurc.) De fapt, nu mă îngrijorează atât banii, cât perspectiva continuităţii fericite a propriei mele vieţi în caz că problema asta nu se rezolvă. Şi totuşi sunt în stare să dramatizez totul mai mult decât ar fi cazul şi aş putea foarte bine să abordez necunoscutul dintr-o perspectivă mai complexă – cum ar fi să nu le mai cer *niciodată* nici măcar un sfanţ nenorocit şi să văd care vor fi efectele în timp. Până la urmă, azi nu e doar 4 iulie, ci 4 Iulie. Şi, exact ca în cazul apaticilor, indezirabililor, antipaticilor Markhami, uneori adevărata independenţă se cere vârâtă pe gât.

Pe o stradă pe care n-o vedem, o alarmă de maşină (poate aceeaşi ca mai devreme) izbucneşte zgomotos şi la intervale variabile, *tiit-tii, tiit-tii,* exact când clopotele de la Sfântul Leon încep să bată de ora zece. Efectul e uşor cacofonic: treisprezece ceasuri bătând în aceeaşi secundă. Joe şi Phyllis zâmbesc şi clatină din cap, apoi se uită la ceruri de parcă s-ar fi despicat şi ăsta ar fi singurul semnal pe care-l vor primi vreodată.

Dar au hotărât să încerce să fie fericiți, sunt într-o dispoziție hotărât tolerantă și în momentul ăsta ar fi dispuși să le placă orice. Trebuie spus că, în sfârșit, îi admir.

Arunc o privire de rămas-bun către casa Myrlenei Beavers, unde barele argintii ale cadrului ei și-au făcut apariția după plasă. Și ea e atentă, cu telefonul ținut strâns în mâinile tremurătoare, cu ochii-n patru după noi ofense. „Cine-s oamenii *ăștia?* Ce urmăresc? Bine-ar fi să mai trăiască Tom, să rezolve el problema."

Îi strâng mâna lui Joe Markham aproape fără să-mi dau seama. Acum pot pleca împăcat, căci am făcut tot ce se putea, după toate criteriile posibile. Poți face oare mai mult pentru niște străini năbădăioși decât să le oferi un adăpost?

Fac acum o plimbare cu mașina prin oraș, fără vreo intenție anume – o tură pe lângă standul meu cu hotdog de pe spațiul verde, o trecere în revistă a locului unde se va ține parada, ca să adulmec aromele de sărbătoare, o raită (de turist) pe propria mea stradă ca să cercetez situl lui Homo haddamus pithecarius, a cărui înfățișare, indiferent de obârșie – mascul sau femelă, om sau maimuță, sclav sau om liber – îmi trezește un oarecare interes firesc. Până la urmă, câți dintre noi vom fi îngropați fără speranța de a fi redați într-o bună zi luminii și aerului, sub privirile curioase, șovăielnice, afectuoase chiar ale semenilor noștri bipezi? Nici unul dintre noi, credeți-mă, n-ar avea nimic împotrivă să mai fie evaluat o dată după ce a beneficiat de trecerea timpului.

La drept vorbind, chiar îmi face plăcere o astfel de plimbare anuală prin oraș, dintr-un capăt în celălalt, fără să fiu îmboldit de grijile mele obișnuite (verificarea perimetrului unei proprietăți, o informare despre un acoperiș și niște fundații, o vizită de ultimă oră înaintea unei tranzacții), o simplă plimbare cu mașina doar ca să *văd* și nu ca să ating sau să mă implic. Un astfel de tur este în sine o formă de participare tăcută, căci există un bine civic de sine stătător în a fi spectator, observator, unul dintre cei în slujba cărora ar trebui să fie esența și manifestările civismului – publicul.

Seminary Street e cuprinsă în întregime de un soi de încremenire meschină, pustie, ca înainte de paradă. Noul steag al orașului flutură pe cele trei semafoare, iar steagurile de pe trotuare nu fâlfâie, ci atârnă nemișcate. Cetățenii de pe trotuare par să rătăcească cu toții fără rost, oprindu-se să se uite, cu fețele lor late și necomunicative, cum organizatorii paradei blochează străzile cu bariere de lemn pentru fanfarele și carele alegorice care vor urma, ca și cum (par ei să spună) *ar trebui*

să fie o zi de luni ca oricare alta și *ar trebui* să ne ocupăm de alte treburi. Băieți slăbănogi din cartier pe care nu-i recunosc fac slalom pe skateboarduri printre benzile fierbinți din mijloc, cu brațele plutind în exterior pentru echilibru, în timp ce la Virtual Profusion și la fostele Benetton și Laura Ashley (care au căpătat acum noi identități ca Foot Locker și The Gap) vânzătorii duc standurile înapoi în magazine, pregătindu-se să aștepte în interioarele răcoroase mulțimile care s-ar putea să vină până la urmă.

E o sărbătoare ciudată, categoric – una care poate fi cu ușurință neglijată de un bărbat sau o femeie, importanța sa practică de a stăvăli dezordinea barbară și întunecată nefiind niciodată pe de-a-ntregul limpede sau demonstrabilă; ca și cum independența ar fi ceva *exclusiv* intim și prea important pentru a fi sărbătorit la comun; ca și cum ar trebui să continuăm cu toții *să fim* pur și simplu independenți, din moment ce până la urmă asta e condiția umană firească și de bun-simț, care trebuie considerată de la sine înțeleasă dacă nu e contrată sau zădărnicită, caz în care trebuie luată orice măsură, fie ea și absurdă, pentru a o recupera sau reimagina (așa cum am încercat să fac cu fiul meu, dar de reușit a reușit singur). Poate că e mai bine să ne petrecem ziua la fel ca primii semnatari și cum aș prefera și eu, într-un cadru cu atmosferă rurală de lângă casă, singuri cu gândurile, fricile, speranțele noastre, cu momentele noastre de „reflecție" la lumea amenințătoare care ne așteaptă.

Merg agale spre marele și neterminatul Shop Rite de la marginea estică a orașului, unde Haddam se învecinează cu împădurita comună Haddam, trec de Templul evreiesc, de defuncta reprezentanță japoneză de mașini și de Magyar Bank și o iau în sus pe bătrâna Route 27 către New Brunswick. Shop Rite ar fi trebuit să-și deschidă porțile până de Anul Nou, dar afacerile lui satelit (un TCBY, un Color Tile și un Pet Depot) au început să dea semne de oboseală după căderea pieței de capital și efectul său, o „răcire" a climatului local, așa că pe moment orice lucrare a fost sistată. La drept vorbind, n-aș suferi și nici nu m-aș considera un trădător antiprogres dacă drăcovenia ar ridica tabăra și ar lăsa magazinele pe mâna comercianților noștri din oraș; dacă terenul ar fi transformat într-un parc sau într-o grădină publică de legume; ca să legăm prietenii altfel. (Desigur, astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată.)

Afară, în parcarea întinsă, prăjindu-se în arșiță, așteaptă mare parte din parada noastră, ale cărei elemente constitutive hoinăresc de colo-colo într-o dezordine care numai a paradă nu seamănă: o fanfară colonială cu fluiere și tobe de la Academia de Tocqueville; un regiment de soldați de carieră cu căciuli din blană de raton și haine din piele de

căprioară, însoțiți de câțiva bărbați voinici în rochii lungi și bocanci militari (costumați în ideea că independența poate fi câștigată cu prețul de a arăta caraghios). Mai e și o brigadă de veterani vânjoși și agitați în cărucioare cu rotile, îmbrăcați cu cămăși în culorile steagului american, care se leagănă și se rotesc în timp ce-și pasează unii altora mingi de baschet (alții stau pur și simplu la soare fumând și discutând). Tot în așteptare mai stau și niște bărci înscrise într-o cursă, o trupă de femei-clovn, câțiva comercianți locali de mașini cu pălării de cowboy de băieți buni, gata să facă pe șoferii pentru reprezentanții noștri aleși (care n-au sosit încă), în decapotabile noi, în timp ce o ceată de naivi politici sunt pregătiți să pornească pe urma lor într-un camion cu platformă, purtând scutece supradimensionate și zeghe. Într-un autocar argintiu elegant, parcat de unul singur sub panoul Shop Rite, care nu oferă pic de umbră, stă orchestra de banjo și saxofon Fruehlingheisen din Dover, Delaware, ai cărei membri au preferat în general să-și amâne ieșirea. Și nu în ultimul rând, două matahale Chevy, una roșie, alta albastră, stau în mijlocul parcării, gata să treacă huruind pe Seminary la coada paradei, cu cabinele lor minuscule ca niște cești de ceai deasupra uriașelor roți cu bride. (Mai târziu, urmează să zdrobească niște mașini japoneze pe Câmpul de bătălie al Războiului de Independență). După părerea mea, nu mai lipsesc decât niște paznici de harem, care l-ar face fericit pe Paul Bascombe.

Când opresc pe banda suplimentară ca să mă uit, nimic nu pare încă oficial sau intrat în atmosfera de paradă. Mai sunt ghirlande din hârtie satinată care n-au fost încă aranjate sau atârnate. Piesa de rezistență, orchestra liceului din Haddam, n-a apărut încă. Iar câțiva maeștri de ceremonii în fracuri groase și tricornuri se plimbă de colo-colo cu stații și mape, sfătuindu-se cu responsabilii de paradă, și se uită la ceas. De fapt, totul pare atemporal și dezorganizat, iar majoritatea participanților stau singuri în soare în costumele lor, părând absenți cam ca jucătorii închipuiți de baseball de ieri din Cooperstown și sunt convins că din aceleași motive: sunt plictisiți sau poate tânjesc după ceva ce nu pot exprima exact în cuvinte.

Am hotărât să cotesc la intrarea în parcare, să evit mulțimea adunată pentru paradă și să mă întorc pe 27 spre oraș, mulțumit că am aruncat o privire dincolo de fațada paradei și n-am fost dezamăgit câtuși de puțin. Chiar și cea mai neînsemnată manifestare publică e o pacoste, importanța sa reală fiind măsurabilă nu atât după efectul final, ci după cât de dispuși suntem să ne lăsăm în urmă eurile obișnuite și după ce munte de căcat și de anarhie suntem gata să suportăm, pentru o cauză

nobilă. Întotdeauna îmi place mai mult atunci când clovnii par să încerce să fie veseli.

Dar pe neașteptate, tocmai când întorc pe la intrarea în Shop Rite, cu gândul de a fugi, un bărbat – unul dintre maeștrii de ceremonii cu frac și pălărie, brâu roșu și încălțări înalte, cu șiret, care se tot uita pe o mapă în timp ce vorbea cu unul dintre tinerii în scutece – se apropie în fugă de mașina mea. Face un semn cu mapa de parcă m-ar cunoaște și ar urmări ceva, poate să-mi transmită o urare de sărbători sau un mesaj, poate chiar să mă invite la distracție ca înlocuitor al cuiva. (E posibil să fi observat autocolantul meu cu DAU LIMBI și să-și închipuie că am chef de poante.) Doar că eu sunt în altă stare, foarte bună, dar pe care nu țin s-o împărtășesc cu nimeni, așa că-i dau înainte fără să-l bag în seamă, ieșind înapoi pe 27. Până la urmă, n-am de unde să știu cine e: cineva cu o problemă imobiliară încurcată sau poate domnul Fred Koeppel din Griggstown, care „trebuie neapărat" să negocieze un comision pentru casa lui, care oricum se va vinde singură (n-are decât). Sau poate (și asta se întâmplă mult prea frecvent) e cineva care mă știe de când eram însurat și care ieri-dimineață se afla întâmplător la Clubul Yale, o văzuse pe Ann și vrea să mă înștiințeze că arată „excelent", „super", „beton" – ceva de genul ăsta. Dar nu mă interesează. Cel puțin până se întunecă, Ziua Independenței ne oferă șansa de a ne purta cât de independent ne duce capul. Iar astăzi sunt hotărât să mă țin departe de urări dubioase.

Mă întorc pe însorita Seminary, care se golește văzând cu ochii, unde până la adevărata comédie civică pare să mai fie cel puțin un ceas – trec pe lângă poșta închisă, pe lângă Frenchy's Gulf, la fel de închis, pe lângă August Inn care e aproape pustiu, pe lângă Coffee Spot, dau ocol scuarului, trec de Press Box Bar, de birourile Lauren-Schwindell închise, de Garden State S&L, de institutul somnolent și de oficial mereu deschisa, dar de fapt profund închisa biserică prezbiteriană, unde pe panoul cu BINE AȚI VENIT din față scrie „La mulți ani, America!"* „Cursa de 5 kilometri"* „EL vă poate ajuta să treceți linia de sosire!"

Dar mai departe, vizavi de primărie, pe spațiul verde, e acțiune, căci o mulțime de cetățeni s-au strâns deja într-o dispoziție bună, meditativă. Un cort de carnaval în dungi albe și roșii a fost înălțat pe gazonul din mijloc, cu estrada noastră victoriană proaspăt recondiționată strălucind albicioasă printre ulmi și fagi, mișunând de copii. Mulți haddamezi se plimbă pur și simplu încoace și încolo ca pe o cărare din Comitatul Antrim, dar poartă rochii pastelate, pantofi albi de piele, pălării de pai și umbrele de soare roz și par – mulți dintre ei – niște figuranți

stânjeniți dintr-un film despre Sud din anii cincizeci. O muzică country nepotrivită, de mocofani, urlă dintr-o mică rulotă cu geamuri pe lateral, proprietatea postului de radio unde le-am citit cu orbilor *Doctor Jivago*, iar poliția și pompierii au expus pe gratis costume ignifuge, apărătoare de genișți și pușți cu lunetă unele lângă altele sub uriașul cort. Organizația Tineretului Catolic tocmai și-a început meciul maraton de volei, spitalul, verificarea gratuită a tensiunii, Lions și Alcoolicii Anonimi, împărțirea de cafele gratuite, în timp ce Tinerii Democrați și Tinerii Republicani sunt ocupați să umple un șanț cu apă pentru lupta lor anuală cu odgonul. Altfel, diverse localuri din oraș, cu angajații costumați cu șorțuri albe și papioane roșii, și-au unit forțele în spatele unor grătare lungi și slinoase ca să vândă burgeri fără grăsime și fără carne, în timp ce o trupă de dansuri olandeze din Pennsylvania execută niște pași folclorici pe un ring de dans portabil, în ritmul unei muzici pe care doar ei o aud. Mai târziu e programată o expoziție canină.

Pe stânga, vizavi de peluza primăriei, unde acum șapte ani am obținut profunda și nedorita independență a divorțului, standul meu argintiu cu „Hotdog de sărbătoare" stă sub umbra caldă a unui hamamelis, atrăgând un grup mic și fidel, din care fac parte Unchiul Sam și alți doi aruncători de petarde din Clio Street, câțiva vecini de-ai mei plus Ed McSweeny la costum și servietă și Shax Murphy îmbrăcat cu niște pantaloni roz moartea pasiunii, un sacou verde-aprins și pantofi sport – și arătând, în ciuda studiilor lui la Harvard, ca un simplu agent imobiliar. În rulotă, sub prelată, se văd fețele lucioase, de onix, ale lui Wardell și Everick. Îmbrăcați în tunici caraghioase de chelneri și cu tichiuțe de hârtie, împart pe gratis chifle cu polonezi și căni din hârtie cerată cu bere din rădăcini și zornăie din când în când cutiile cu „Fondul Clair Devane", făcute de Vonda la noi la birou. Am încercat deja de trei ori să-i descos în privința lui Clair, pe care o adorau tratând-o ca pe o nepoată neastâmpărată. Dar de fiecare dată m-au evitat. Și ca urmare am realizat că probabil nu-mi dorisem nicidecum să mi se vorbească despre Clair, ci să aud ceva pro-viață și flatant la adresa *mea,* și că ei nu fac decât să se poarte înțelept cu mine și au hotărât să nu mă lase s-o iau în direcția asta. (Deși e la fel de posibil să fi fost reduși scurt la tăcere de cele două zile în care fuseseră reținuți de poliție, brutalizați și apoi eliberați fără vreo explicație sau ceremonie – declarați, până la urmă și pe bună dreptate, total absolut nevinovați.)

Totuși, totul e așa cum mă așteptam și cum am și plănuit cu modestie: nici prea-prea, nici foarte-foarte – o realizare onorabilă pentru o zi ca asta de azi, după o zi ca aia de ieri.

Opresc neobservat lângă trotuarul din capătul de est al parcului, chiar pe Cromwell Lane, deschid fereastra către muzică și arșiță și zumzetul mulțimii și pur și simplu rămân acolo și privesc: oameni plimbându-se tacticos sau în cerc, bătrâni și îndrăgostiți, burlaci și familii cu copii, toată lumea ieșită la o raită veselă de dimineață, apoi la un marș pe Seminary către paradă înainte de a trece în revistă rămășițele zilei cu un ochi pragmatic. E liniștitor să te gândești că 4 Iulie e o zi pe care o putem lăsa la voia întâmplării; deși pe măsură ce timpul zboară spre amurg, tot mai bine ne va fi acasă. Poate că e prea aproape de Ziua Drapelului, care e și ea prea aproape de Ziua Eroilor, care deja e ca dracu' de aproape de Ziua Tatălui. În exces, chiar și sărbătorile justificate pot ridica probleme.

Desigur, eu mă gândesc la Paul, înfășurat în tifon și bandaje în nu-foarte-îndepărtatul Connecticut, care ar găsi ceva amuzant de spus la adresa nevinovatei zile: „Știi că ești american atunci când..." (ești pocnit în ochi). „Americanii au râs de mine când..." (am lătrat ca un pomeranian). „Nici un american sau aproape nici unul nu..." (nu-și vede zilnic tatăl).

În mod surprinzător, nu m-am mai gândit pe îndelete la el de la primele ore ale dimineții, când m-am trezit într-o lumină cenușie și înghețat dintr-un vis în care, pe o peluză ca cea a Vânătorului de Cerbi, el era târât pe pământ de un câine care semăna cu bătrânul Keester și sfâșiat în bucăți, în timp ce eu stăteam pe verandă șușotind și amușinând o femeie cu trăsături neclare, în bikini și cu o tichie de bucătar pe cap, de care nu puteam scăpa ca să-i sar în ajutor. E un vis fără de mister – ca majoritatea viselor – și nu face decât să scoată în evidență eforturile noastre amărâte de a ne supune natura lașă pentru a avansa spre ceea ce socotim că e bine. (Dilema complexă a independenței nu-i deloc o chestiune așa de simplă, și tocmai de aceea luptăm să ne facem cunoscuți mai degrabă pentru strădaniile noastre și mai puțin pentru cât de bine reușim.)

Dar în ceea ce-l privește pe Paul, abia mi-am început strădaniile. Și deși nu subscriu la teoria progresului uman pe bază de „terapie de șoc", care zice că trebuie să-ți vâri cu forța mințile în cap și să scoți de-acolo prostia, s-ar putea ca ziua de ieri să fi purificat aerul și socotelile și să fi deschis nu doar răni, ci și o neașteptată fereastră pe unde să-și ia zborul speranța. Un *sfârșit* din anumite puncte de vedere, dar un început din altele. „Sufletul se transformă", cum spunea înțeleptul, ceea ce cred că vrea să însemne încetul cu încetul.

Azi-noapte, când am oprit în Long Eddy, New York, un orășel riveran, scăldat de lună, pe ambele sensuri fuseseră puse panouri cu ÎN ACEASTĂ SEARĂ, ÎNTÂLNIRE LA PRIMĂRIE. „Un ministru al Cabinetului Reagan vine să dea explicații și să răspundă la întrebări", aceasta era importanta lor preocupare acolo, pe malurile râului Delaware unde, puțin mai jos de oraș, siluete fantomatice de pescari stăteau pe țărmul apei cu luciri întunecate, cu undițele și plasele zvâcnind și arcuindu-se printre roiurile de insecte din aerul fierbinte.

De la un telefon public dintr-o cabină închisă a unei benzinării i-am dat un telefon scurt de recunoaștere lui Karl Bemish, să aflu dacă „mexicanii" cei fioroși și-au întâlnit destinul la capătul pus pe treburi serioase al pușcociului lui Karl. (Speram că nu.)

— Ei acuma, Doamne, nu, ce naiba, Frank. Tipii ăia, spusese Karl vesel din cockpitul lui din spatele geamului tarabei. Era ora nouă. Poliția a pus mâna pe putorile alea trei. S-au dus să dea spargere la Hillcrest Farms din New Hope. Dar șefu' de-acolo era și el polițist. Și a ieșit la ei cu o falcă-n cer cu un AK-47. A făcut praf geamurile, toate cauciucurile, a lovit motorul, a crăpat șasiu' și i-a împușcat pe toți trei în timpu' ăsta. Da' n-a murit nici unu', totuși, și mai că-mi pare rău. A făcut-o chiar acolo, pe trotuar. Cred că mai nou trebuie să fii polițist ca să ai o mică afacere.

— Mamă, am spus, mamă-Doamne. Vizavi, peste tăcuta și pustia autostradă 97, toate ferestrele din primăria cu clopotniță erau luminate și în față erau parcate o mulțime de mașini și camionete. Mă întreb cine ar fi putut fi „ministrul lui Reagan" – probabil un tip pe care-l păștea pușcăria și o convertire la creștinism.

— Cred că te distrezi ca lumea, nu, cu pușt'u' tău? În fundal se percepea clincănit de căni. Auzeam voci înăbușite, satisfăcute de clienți nocturni în timp ce Karl închidea și deschidea ferestruica, iar casa de marcat zăngănea. Toate numai energii pozitive.

— Am avut ceva probleme, am spus, amorțit de meniul de întâmplări triste al zilei, la care se adăuga șofatul, la care se adăuga faptul că țeasta și toate oasele începuseră să mă doară.

— Eei, poa' că ți-ai pus tu speranțe prea mari, spusese Karl, preocupat și totuși enervant. E ca la soldații care se târăsc pe burtă. Merge încet.

— N-am crezut că asta înseamnă, am spus, în timp ce energiile pozitive bune se pierdeau în bezna asaltată de țânțari.

— Crezi că are încredere în tine? Cling, cling, cling. Mersi, frate.

— Mda. Cred că da.

— Mă rog, da' n-ai cum să-ţi dai seama dacă avansezi sau nu cu copiii. Nu-ţi rămâne decât să speri că n-o să ajungă exact ca japiţele alea de mexicani, să dea lovituri şi să fie împuşcaţi. Eu mă invit singur în oraş şi beau ca să îmbunez norocul în fiecare a treia duminică din iunie.

— De ce n-ai avut deloc copii, Karl? Un cetăţean solitar din Long Eddy, un tip mărunţel cu o cămaşă deschisă la culoare, a ieşit pe uşă până în capul scării primăriei, şi-a aprins o ţigară şi a rămas acolo, inhalând fumul şi cântărind binefacerile dulci ale serii. Era, am presupus, un refugiat nemulţumit de explicaţiile ministrului – poate un moderat – şi m-am simţit invidios pe gândurile lui din momentul ăla, oricare ar fi fost ele, pe simpla lor insignifianţă: satisfacţiile implicării comunitare opţionale, o chestiune în care să dezaprobe pe faţă un funcţionar public respectat, mai târziu o bere cu prietenii, un drum scurt cu maşina până acasă, o întoarcere în linişte în patul lui la ore mici, urmată de alunecarea domoală şi mângâietoare în somn în braţele primitoare ale cuiva. Oare-şi dădea seama, m-am întrebat, cât era de norocos? Aproape sigur că da.

— Oh, eu şi cu Millie am făcut tot ce-am putut, răspunsese Karl glumeţ. Sau cel puţin aşa *cred*. Poate că am greşit noi. Ia să vedem, mai întâi o bagi, după care... În mod evident, Karl avea chef să sărbătorească faptul că nu fusese jefuit şi ucis. Am întins receptorul în întuneric ca să nu fiu nevoit să-i ascult numărul de mocofan, iar în fracţiunea aceea de secundă mi s-a făcut dor de New Jersey şi de viaţa mea de-acolo cu o intensitate dureroasă, de exil.

— Oricum, mă bucur că n-ai păţit nimic, Karl, m-am vârât din nou în discuţie fără să-l fi ascultat.

— E plin al dracu' aici la noi, mi-a răspuns el zbierând. Cincizeci de clienţi plătitori de la unşpe dimineaţa.

— Şi nici un jaf.

— Ce-ai zis?

— Nici un jaf, am repetat mai tare.

— Nu. Aşa-i. De fapt, suntem nişte genii, Frank. Genii la scară mică. Noi suntem ceea ce contează-n ţara asta. Cling-cling-cling, căni lovindu-se una de alta. Mersi, amice.

— Poate, am spus, uitându-mă la bărbatul în cămaşa deschisă la culoare cum alungă fumul şi scuipă pe treptele verandei, îşi trece ambele mâini prin păr şi intră înapoi pe uşa înaltă, dezvăluind o lumină galbenă şi rece din interior.

— Nu poţi să-mi zici mie că moş Bonzo chiar mănâncă *atâta* căcat, a spus Karl cu vehemenţă, referindu-se la actualul nostru preşedinte,

al cărui ministru era la doar câțiva metri de mine. Pentru că, dacă el mănâncă atâta căcat, mănânc și *io* căcat. Și io nu mănânc căcat. Asta știu sigur. *Nu* mănânc căcat. Nu oricine poate să spună chestia asta. M-am întrebat ce impresie și-ar fi putut face clienții noștri auzindu-l pe Karl cum zbiară în spatele ferestruicii lui glisante cum nu mănâncă el căcat.

— Mie nu-mi place de el, am spus, deși asta m-a făcut să mă simt slăbit.

— Da, da, da. Tu crezi că Dumnezeu e-n fiecare dintre noi, noblețea omului, ajutați-i pe săraci, dați tot ce aveți. Bla-bla-bla. Eu cred că Dumnezeu e-n cer și io-s aici și vând bere din rădăcini pe cont propriu.

— Eu *nu* cred în Dumnezeu, Karl. Cred că fiecare are locul lui sub soare.

— Eu nu cred asta, a spus el. Karl era, poate, beat, sau făcuse încă un atac ușor. Frank, părerea mea e că tu *pari* într-un fel și *ești* altfel, dacă vrei adevărul adevărat ca-n Evanghelii, asta apropo de Dumnezeu. Ești un conservator deghizat în liberal sclivisit, ce dracu'.

—Sunt un liberal deghizat în liberal sclivisit, am zis. Sau, din câte-mi dădeam seama, deși bineînțeles că n-am recunoscut față de Karl, un liberal deghizat în conservator sclivisit. În *trei* zile am fost făcut hoț, popă, homosexual, laș și acum conservator, fără ca vreunul din aceste lucruri să fie adevărat. (N-a fost deloc un weekend obișnuit.) Chiar îmi place să-i ajut pe săraci și dezrădăcinați, Karl. Și pe tine te-am scos la liman când erai cu roțile-n sus, ce dracu'.

— Aia a fost doar de plăcere. Și de-aia ai atâtea probleme de rahat cu fiul tău. Mesajul tău e total anapoda. Ai noroc dac-o să vrea să mai audă vreodată de tine.

— Ce-ar fi să mă pupi în cur, Karl? am strigat în întuneric, întrebându-mă dacă nu exista vreo cale simplă și legală să-l zvârl pe Karl în stradă, unde o să aibă mai mult timp pentru psihologie. (Gândurile răzbunătoare nu sunt apanajul conservatorilor.)

— Am prea multă treabă ca să bat câmpii cu tine, a zis Karl. Am auzit casa de marcat zăngănind din nou. Mersi mult. Hei, mă scuzați, doamnelor, vreți să vă dau restu', nu? Doi cenți sunt doi cenți. Următorul. Hai, nu te sfii, scumpo. L-am așteptat pe Karl să zbiere încă ceva enervant, încă ceva despre mesajul meu anapoda. Dar el a lăsat pur și simplu telefonul jos fără să închidă, de parcă ar fi intenționat să revină, așa că l-am ascultat un moment cum își vede de servit clienții. Dar după un timp am pus receptorul în furcă și pur și simplu am rămas cu privirea pierdută în întuneric la râul scânteietor și fascinant din fața mea, așteptând ca respirația să-mi revină la normal.

Telefonul la Algonquin și la Sally a avut un rezultat total diferit, neașteptat și eminamente pozitiv, ceea ce, după ce am ajuns acasă și am aflat că Paul suportase operația cât de bine se putea, mi-a permis să mă strecor în pat cu toate geamurile deschise și ventilatorul pornit (nici vorbă să mai citesc Carl Becker sau să *alunec* spre somn) și să cad într-o stare de profundă inconștiență în timp ce greierii îi dădeau înainte cu cântecele lor în copacii tăcuți.

Spre surprinderea mea, Sally a fost înțelegătoare ca o rudă de sânge față de lunga mea poveste despre cum a fost Paul pocnit cu mingea, cum n-am mai ajuns la muzeu, cum a trebuit să rămân în Oneonta, apoi să mă întorc acasă la o oră târzie în loc să zbor spre New York ca să petrec noaptea cu ea și în loc s-o trimit pachet în cel mai plăcut loc care mi-a venit în minte (dar pentru încă o noapte solitară). Sally a considerat că percepe ceva nou în vocea mea, și asta pentru prima oară: ceva „mai uman" și chiar „puternic" și „colțuros" în timp ce, a ținut ea să-mi reamintească, până în weekendul ăsta părusem „închis până la gât și bine izolat", cu ceva „preoțesc" în mine (iarăși), ba chiar adesea de-a dreptul „neplăcut și elitist", deși „în străfundul inimii" mă considerase întotdeauna un tip de treabă și chiar deloc rece, ci dotat cu destulă compasiune. (Cam asta fusese și părerea mea despre mine ani la rând.) De data asta, spusese ea, i se păruse că percepe îngrijorare și teamă în vocea mea (un timbru țiuitor care-i era cu siguranță familiar din opiniile critice ale clienților ei muribunzi despre *Les Misérables* sau *M. Butterfly* din timpul drumurilor animate de întoarcere pe Shore, dar aparent incompatibil cu „puternic" sau „colțuros"). Își dădea seama că am fost „mișcat în mod fundamental" de ceva „profund și complicat", pentru care era posibil ca accidentul fiului meu să fi fost doar „vârful aisbergului". S-ar putea, spusese ea, să fie în strânsă legătură cu ieșirea mea treptată din Perioada Existenței, pe care o numise la drept vorbind „o imitație de viață", un fel de „izolare mecanică, imposibil de menținut la nesfârșit"; probabil că intram deja cu pași mari „într-o altă epocă", poate într-o „perioadă care avea să se permanentizeze, una care o bucura pentru că era de bun augur pentru mine ca persoană, chiar dacă noi doi nu rămâneam până la urmă împreună (ceea ce părea posibil, din moment ce ea nu prea știa ce înțeleg eu prin iubire și probabil că nici nu i-ar fi inspirat mare încredere).

Firește, eu unul am fost pur și simplu ușurat că nu stătea cu picioarele ei lungi cocoțate pe un taburet catifelat, comandând cutii peste cutii de caviar Beluga și sticle de șampanie de mii de dolari și nu-și suna toți cunoscuții din Beardsville până-n Phnom Penh ca să-i delecteze pe

îndelete spunându-le ce specimen amărât și bleg sunt – de-a dreptul jalnic, zău așa, dacă stăteai să te gândești – și chiar comic (chestie pe care deja o recunoscusem), judecând după strădaniile mele idioate și copilărești de a face bine. Tocmai aceste legături umane ratate la mustață pot, până la urmă, să fie fatale, indiferent a cui e vina, și se soldează adesea cu o cădere liberă din care nu-ți mai revii și cu o concluzie prea pripită că „nu merită să te încurci cu toată porcăria dracului, că dac-ar merita n-ai bâjbâi dracului tot timpul", după care una din părți (sau amândouă) pleacă pur și simplu și niciodată n-o mai învrednicește pe cealaltă cu o privire. Căci așa e incertitudinea amorului.

Cu toate astea, Sally părea dispusă să privească mai insistent, să respire mai adânc, să bată mai tare din pleoape și să-și urmeze instinctul în privința mea, ceea ce însemna să caute părțile bune (să mă așeze cu laturile mai luminoase la vedere). Asta spre marele meu noroc pentru că, așa cum stăteam acolo, lângă benzinăria întunecoasă din Long Eddy, simțeam *posibilitatea* unui viitor mai bun ca pe un parfum vag și dulce în aerul nopții, doar că nu aveam o listă cu lucruri precise care să mă facă să mă simt bine și nici viitorul nu se arăta prea luminos în afara unui firicel de speranță că pot încerca să-l *fac* mai luminos.

Și într-adevăr, înainte să mă întorc în sfârșit la mașină și să mă pierd în noaptea groasă spre Jersey, ea a început să vorbească mai întâi despre posibilitatea ca *ea* să se mai mărite sau nu după atâția ani, apoi despre ce fel de epocă permanentă s-ar putea anunța pentru viața *ei*. (Se pare că gândurile de felul ăsta sunt molipsitoare.) A continuat prin a-mi spune – pe un ton mult mai dramatic decât cel al lui Joe Markham de vineri dimineața – că a trecut prin clipe negre în care s-a îndoit de propria-i judecată în privința multor lucruri și că s-a temut că nu știe să facă diferența între a-ți asuma un risc (ceea ce considera că e o necesitate morală) și a te arunca cu capul înainte (ceea ce considera că e o prostie și, din câte am presupus, avea legătură cu mine). În salturi și asocieri electrizante care pentru ea erau logice, a spus că nu era genul de femeie care considera că ceilalți aveau nevoie de cocoloșeală și, dacă asta voiam, trebuia categoric să caut în altă parte; mi-a spus că i se pare de-a dreptul intolerabil s-o reinventez (sau, cum a spus ea, „s-o reasamblez") doar pentru ca iubirea să mi se pară atrăgătoare, indiferent ce-mi spusese ieri, și că nu puteam să jonglez la nesfârșit cu vorbele după bunul meu plac, ci trebuia mai degrabă să accept ceea ce e incontrolabil în ceilalți; și, în sfârșit, mi-a spus că, deși mă înțelegea destul de bine și chiar mă plăcea mult, n-aveam de ce să ne închipuim că asta se referă neapărat la afecțiunea autentică, despre care mi-a reamintit că oricum

afirmasem c-ar fi peste puterile mele. (Asta lămurea, sunt sigur, senzația de congestie pe care o trăisc vineri dimineața devreme și care o determinase să mă sune când eram încă în pat și suspinam aplecat asupra lui Becker și asupra diferenței între a face și a scrie istoria.)

Privind fascinat cum ultimul dintre pescarii nocturni își croia drum înapoi pe oglinda și mai întunecată, dar la fel de strălucitoare a râului Delaware, i-am spus că nu-mi doresc nici „s-o reasamblez", nici să fiu cocoloșit, cu toate că din când în când s-ar putea să am nevoie de „o promotoare" (nu mi s-a părut necesar să cedez peste tot) și că în aceste ultime zile mă gândisem la mai multe aspecte ale unei relații de durată cu ea, că nu mi se părea deloc că seamănă cu o tranzacție de afaceri și că ideea îmi surâdea foarte tare, ba chiar simțeam un elan vibrant față de ea și de întreaga perspectivă – ceea ce era adevărat. În plus, nutream o nevoie intensă s-o fac fericită, ceea ce nu mi se părea deloc suav (sau laș, cum spusese Ann) și chiar îmi doream ca a doua zi să ia trenul spre Haddam, moment în care Markhamii și parada vor fi deja istorie și ne vom putea relua speculațiile până seara târziu, vom putea sta întinși în iarba Marii Peluze a Institutului (unde mă bucuram încă de anumite privilegii în calitate de consultant fără portofoliu) și vom privi artificiile, după care vom putea aprinde ceva scântei și între noi (o idee bună, deși nu-mi aparținea).

— Toate bune și frumoase, a spus Sally din apartamentul ei de pe West Forty-fourth. Pare însă o imprudență. Ție nu ți se pare? După noaptea trecută, când totul părea mort și-ngropat de-a binelea? Brusc, tonul ei a devenit trist și sceptic, ceea ce nu era tocmai ce speram să aud.

— Nu mi se pare, am răspuns în întuneric. Mie mi se pare grozav. Chiar dacă *e* o imprudență, mi se pare grozav. (Chipurile *eu* eram purtătorul stigmatului „prudenței".)

— E ceva cu toate chestiile astea pe care ți le-am spus despre mine și despre tine, și acum despre cum o să iau trenul și o să stăm pe iarbă și o să ne uităm la artificii. M-a făcut să simt că habar n-am în ce mă bag, că sunt deplasată.

— Uite, am spus, dacă apare Wally, o să fac gestul corect, admițând că știu care-i ăla și cine-i Wally.

— Ei, drăguț, a spus ea. Tu ești un drăguț. Știu că ai încerca să faci chestia asta. Dar de-acum încolo n-o să mă mai gândesc c-ar putea să apară Wally.

— Asta-i o idee bună, am spus. Asta fac și eu. Așa că nu-ți mai face probleme că ești deplasată. Pentru asta exist eu.

— Asta-i un început îmbucurător. Chiar *e*. Întotdeauna e îmbucurător să știi pentru ce exiști.

Și astfel, noaptea trecută totul a început să pară promițător și fezabil, chiar dacă oarecum neclar pe termen lung. Am încheiat discuția spunându-i nu că o iubesc, ci că nu sunt incapabil de afecțiune, la care ea a spus că se bucură. Apoi am pornit-o la drum înapoi spre Haddam pe cât de repede e omenește posibil.

Observ, în miezul lipsit de umbră al parcului din Haddam, că toți cetățenii și-au ridicat privirile în sus. Tinere mame cu premergătoare pentru copii și perechi de alergători în colanți din lycra, grupuri de băieți pletoși cu skateboarduri pe umeri, bărbați cu bretele viu colorate ștergându-și frunțile de sudoare, cu toții se uită lung la bolta cerească peste crengile de tei, hamamelis și fag. Dansatorii olandezi se opresc din bâțâială și coboară repede de pe scenă, poliția și pompierii ies din corturile lor pe iarbă, căutând să vadă. Everick și Wardell, Unchiul Sam și cu mine (concetățeanul lor, singur în mașină cu capota dată la o parte), ridicăm cu toții ochii spre firmament în timp ce muzica vulgară de country încetează de parcă ziua asta ar conține un moment special, prevestitor de rele, opera unui Mare Șef infailibil pasionat de coincidențe și surprize. Nu foarte departe, tot pe terenul lor de repetiții, aud orchestra din Haddam încheind cu o singură notă susținută, într-o perfectă armonie de gamă majoră. Apoi mulțimea – cât s-au învârtit aiurea, n-au *fost* o mulțime în adevăratul sens al cuvântului – scoate un „Ohh" șoptit, ca un oftat, ca o aprobare la un mesaj telepatic comun. Și brusc, pe cer apar patru oameni (*cu parașute!*), cu canistre cu fum fixate pe picioare – una roșie, alta albă, alta albastră și alta (în mod bizar) galben-aprins, ca un avertisment pentru celelalte. Mă buimăcesc pe moment.

Paraşutiștii cu căști pe cap, purtând însemne militare, salopete și rucsacuri incomode legate peste piept și spate, coboară plutind pe pământ în cinci secunde, aterizând semigrațios cu un salt țopăit aproape de ringul de dansuri olandeze. Toți acești bărbați – presupun că sunt bărbați, deși logic ar fi să nu fie *doar* bărbați; e posibil să fie și supraviețuitori ai unor transplanturi de rinichi, bolnavi de SIDA, mame necăsătorite, foști jucători de jocuri de noroc sau copiii oricăreia dintre aceste categorii – toți acești, *după toate aparențele*, bărbați încep imediat să fluture dezinvolți din mâini ca niște artiști de circ, fac câte o reverență parțial mascată de fum, dar elegantă către public și, după o brumă de aplauze uluite, dar, după toate aparențele, sincere și ușurate, încep să-și strângă cu dificultate mătăsurile și sforile și se grăbesc s-ajungă

dracului mai repede la următorul salt din Wickatunk – toate astea înainte ca buimăceala mea temporară să se risipească pe deplin. (Poate că sunt mai epuizat decât credeam.)

Cu toate astea, e minunat: un spectacol strălucitor și riscant de scurtă durată, care sporește rezerva modestă de distracție a zilei. Ar fi mai bine să vedem mai des așa ceva, chiar cu riscul ca paraşuta cuiva să nu se deschidă.

Mulțimea începe iar să se împrăștie în mai mulți gură-cască solitari, dar mulțumiți. Dansatoarele – cu fustele umflate în față amintind de cele ale femeilor pionierilor – se întorc pe ringul lor de dans, și cineva dă iarăși drumul muzicii populare cu o vioară săltăreață, o chitară acustică și o voce guturală de femeie care cântă: *Dacă m-ai fi iubit măcar pe jumătate așa cum te-am iubit eu.*

Ies din mașină pe iarbă și mă uit pe cer după avionul din care au sărit paraşutiștii, un mic punct zumzăitor pe întinderea nesfârșită. Ca de obicei, pe mine asta mă interesează: și saltul, firește, dar mai degrabă locul periculos *din care* s-a sărit; bătrâna siguranță, banalul și previzibilul care face ca saltul unei lebede în văzduhul gol și invizibil să pară perfect, minunat, singurul lucru mulțumitor. *Asta*-ți dă fiori, mărește riscul.

E de la sine înțeles că mie nici prin cap nu mi-ar trece, chiar dacă mi-aș pregăti singur echipamentul, cu precizie de genist, mi-aș face prieteni alături de care să pot muri, mi-aș întreține avionul cu propriii mei lubrifianți, aș învârti de elice, aș pilota rabla până în punctul exact din spațiu și chiar aș rosti cuvintele pe care cu toții trebuie să le rostească măcar în gând atunci când se aruncă – nu? „Viața e prea scurtă" (sau prea lungă). „N-am nimic de pierdut, în afară de frică" (greșit). „Ce valoare mai are un lucru dacă nu riști să-l faci praf?" (Una peste alta, sunt convins că asta înseamnă și „Geronimo" în limba apașilor.) Eu unul însă aș găsi întotdeauna un motiv să nu risc; pentru că pe mine cablul, avionul, platforma, podul, estacada, pervazul ferestrei – toate astea m-ar preocupa, mi-ar măcina curajul cu propriile lor pericole prozaice, mai mari chiar decât riscul de a sfida semeț moartea. Nu sunt un erou, cum a insinuat soția mea cu ani în urmă.

Oricum, nu-i nimic de văzut acolo sus, nu tu Cessna zburând la mică înălțime sau Beech Bonanza care să mai dea ture pe la locul saltului. Doar foarte sus, la mile depărtare, lucirea argintie cât o gămălie de ac a unui Boeing sau Lockheed înaintează încet spre mare și dincolo de ea, o priveliște care într-o zi obișnuită mi-ar stârni dorința de a fi oriunde în altă parte, dar care azi, după ce am trecut recent atât de aproape de o catastrofă, mă face să mă bucur că sunt aici. În Haddam.

Așa că-mi continui plimbarea de spectator prin oraș, în folosul progresului cetățenesc și personal.

O buclă pe la Institutul gotic, umbros, împrejmuit de un gard de merișor, ieșind prin „spate", cotind și apoi coborând pe Străzile Președinților – Coolidge cea spuzită de stejari, unde am fost pocnit în cap, Jefferson cea mai largă și mai puțin gentrificată, apoi mai departe, pe Cleveland, unde, în fața casei mele și a soților Zumbro, se desfășoară căutarea unor urme de istorie și continuitate. Deși în dimineața asta nu sapă nimeni. O bandă galbenă cu „locul crimei" a fost întinsă între doi duzi și excavator și delimitează groapa cu pământ galben unde au fost descoperite urmele. Mă uit înăuntru de pe geamul mașinii, nefiind dispus, nu știu de ce, să mă dau jos, dar dornic să văd ceva convingător, orice – propriul meu cămin fiind imediat pe dreapta. Dar în groapa neacoperită stă doar o pisică, motanul mare și negru al McPhersonilor, Gordy, care-și acoperă pe îndelete treburile rușinoase. Timpul, viitor sau trecut, nu mai pare brusc esențial pe strada mea și mă îndepărtez agale fără să fi găsit nimic, dar deloc nemulțumit.

Străbat șerpuitoarea Taft Lane și ajung pe terenul Școlii Corale, unde-i liniște și pustiu, clădirile late din cărămidă fiind bine încuiate pentru vară și total lipsite de ecou – doar terenurile de tenis sunt folosite de cetățenii care n-au avut chef de o paradă.

Apoi întorc încet pe lângă liceu, unde orchestra Hornet de șaizeci de persoane se învârtește pe terenul de sport, cu tunicile roșii, înăbușitoare, atârnând pe umerii asudați, cu tromboanele și trompetele în mână, în timp ce instrumentele mai voluminoase – tobele, tuba, cimbalele, un gong chinezesc montat pe un suport și un pian portabil – sunt deja legate pe autobuzul școlar care-i așteaptă, pregătit pentru scurtul drum până la Shop Rite.

Merg înainte pe Pleasant Valley Road pe lângă gardul din capătul de vest al cimitirului, unde pe mai multe morminte se înfoiază mici steaguri americane și unde primul meu născut, Ralph Bascombe, zace lângă trei dintre „primii semnatari", dar unde nu mă voi odihni și eu pentru că în dimineața asta chiar, fiind într-o stare de tranziție și evoluție și dornic să dispun de chestiunile finale, m-am hotărât (în pat cu atlasul) la un loc de veci cât se poate de departe de aici, ca să nu fie totuși ridicol. Cut Off, Louisiana e prima mea alegere; Esperance, New York, era prea aproape. Undeva, totuși, unde să am parte de-o priveliște tihnită, trafic nu prea zgomotos, un minimum de istorie lumească și unde oricine vine în vizită să vină doar pentru că vrea (nu poate fi pe drumul spre Six Flags sau spre ghețar) și, odată ajuns, să-și dea seama că

am ales perfect zona. Altfel, ideea de a fi îngropat „acasă", în spatele bătrânei mele case şi pentru totdeauna alături de fiul meu de-a pururi tânăr şi pierdut, m-ar paraliza total şi definitiv şi m-ar putea împiedica să întind la maximum de anii care mi-au rămas. Gândul ăsta m-ar însoţi întotdeauna în timp ce mi-aş vedea de rondurile mele imobiliare obişnuite: „Cândva, cândva, cândva voi ajunge aici..." Ar fi mai rău decât un post definitiv la Princeton.

Cel mai puternic sentiment pe care-l încerc acum când trec pe lângă străzile, bulevardele, aleile, drumurile şi pe lângă locurile astea din motivele mele obişnuite – să fotografiez o casă scoasă la vânzare, să încropesc o comparaţie pentru o analiză de piaţă, să însoţesc un evaluator aflat la datorie – este că devine al dracului de greu să ţinem de viaţa pe care ne-am promis-o în anii şaizeci. Vrem să ne *simţim* comunitatea ca pe o entitate fixă, continuă, aşa cum spunea Irv, ca şi cum ar fi ancorată în stânca permanenţei; dar ştim că nu-i aşa, că de fapt sub stratul de la suprafaţă (sau măcinând întreaga suprafaţa) se ascunde exact contrariul. Şi noi, şi ea suntem ancoraţi exclusiv în contingenţă ca o sticlă pe un val, căutând o vâltoare liniştită. Simplul efort de a rezista te poate trage la fund.

Partea bună, la modul în care veştile bune pot să pară proaste când eşti agent imobiliar, făcându-te uneori să pari optimist până la prostie, este că te şi obligă să te confrunţi cu contingenţa şi chiar s-o vinzi drept sursă de putere şi mamă a adevăratei autonomii, insistând să nu renunţi la convingerea că oamenii trebuie să aibă unde locui şi vor avea. Din punctul ăsta de vedere, imobiliarele sunt „adevărata profesie americană care se confruntă direct cu experienţa spaţială fundamentală a vieţii: mai mulţi oameni, mai puţin spaţiu, mai puţine opţiuni". (Firește, asta e dintr-o carte pe care am citit-o.)

Două, am zis bine, *două* camionete de transport de mobilă sunt parcate la vedere, una lângă alta, în faţa a două case de pe Loud Road în dimineaţa asta târzie de sărbătoare, chiar după colţ faţă de fosta mea casă de soţ-fericit-în-căsnicie de pe Hoving. Una din ele, o matahală verde cu alb marca Bekins, stă cu toate uşile deschise; cealaltă, mai elegantă şi în nuanţe de albastru şi alb, marca Atlas, descarcă în spate. (Din păcate, nici una nu e verde cu galben şi nu e de la Mayflower.) Pe panourile din faţa ambelor case sunt lipite autocolante identice cu TOCMAI AŢI RATAT-O! peste inscripţia DE VÂNZARE. Nici una nu s-a vândut prin noi, dar nici prin Bohemia sau Buy and Large sau altă prăvălie din New Egypt, ci prin respectabila firmă locală Century 21

şi printr-o nouă reprezentanţă Coldwell Banker abia deschisă toamna trecută.

E clar că e o zi potrivită pentru un nou început, fie că vii sau că pleci. Noii mei chiriaşi trebuie să simtă spiritul ăsta în aer. Toate peluzele din cartier sunt tunse, netezite şi întinse, multe faţade au fost proaspăt zugrăvite, dichisite şi reparate din primăvară până acum, fundaţiile au fost consolidate, copacii şi plantele sunt verzi şi în plină formă. Preţurile s-au domolit un pic peste tot. Într-adevăr, dacă aş suporta să le mai văd mutrele şi dacă nu m-ar deranja riscul de a da nas în nas cu Larry McLeod, aş merge până pe Clio Street să văd cum au progresat lucrurile de la ora zece şi până acum şi să le mai urez încă o dată Markhamilor toate cele bune.

În loc de asta însă, întorc ca pe vremuri pe înmiresmata şi ferita Hoving Road, o întoarcere pe care practic n-o mai fac niciodată în ultima vreme, deşi ar trebui, din moment ce amintirile mele au devenit până la urmă bune toate sau măcar tolerabile, instructive, şi n-am de ce să mă tem. Aici, aparenţele au rămas mai degrabă neschimbate în ultimul deceniu, pentru că în esenţă e o stradă bogată cu garduri vii şi peluze adânci, umbroase, cu chioşcuri în spate, piscine şi terenuri de tenis foarte bine ascunse vederii, acoperişuri din plăci de ardezie, verande din piatră, grădini de sezon care nu ştiu cum se face că sunt mereu în floare – de fapt proprietăţi de ţară reduse la dimensiuni de oraş, dar păstrând spiritul abundenţei. Mai sus, la numărul 4, judecătorul-şef de la Curtea Supremă din New Jersey a murit, deşi văduva lui a rămas să ducă o viaţă activă. Soţii Deffeye, bătrânii noştri vecini de când ne-am mutat aici, şi-au amestecat de mult cenuşa (deşi fiecare pe alte meleaguri). Fiica unui celebru poet sovietic dizident, care a venit înainte să plec eu, căutând doar intimitate şi un mediu plăcut şi paşnic, dar care în loc de asta a fost primită cu rezervă, condescendenţă şi răceală, a plecat între timp acasă, unde se zvoneşte c-ar fi internată la nebuni. La fel stau lucrurile şi cu un star rock care a cumpărat la numărul 2, a venit o dată în vizită, n-a fost bine primit, n-a rămas peste noapte, apoi s-a întors definitiv la L.A. Ambele au fost tranzacţiile noastre.

Institutul a făcut tot posibilul să întreţină o atmosferă vie, de spaţiu locuit în fosta mea casă, devenită între timp Centrul Ecumenic Chaim Yankowicz, şi în faţă, printre bătrânii şi prietenoşii mei fagi, stejari roşii, arţari japonezi şi pachysandra. Şi totuşi, când opresc maşina vizavi pentru o inspecţie cu care de mult eram dator, nu pot să nu-i remarc tuşele mai evident instituţionale – paiantele originale au fost înlocuite şi vopsite într-o nuanţă mai lucioasă de mahon, au fost

puse geamuri termopan noi și lămpi exterioare, joase, pe gazonul mai curat, mai bine îngrijit; aleea pentru mașini a fost recuperată, nivelată și i s-a dat o formă semicirculară; a apărut o scară metalică de incendiu în colțul de est, unde era garajul, care acum nu mai e. Am auzit de la colegii mei de birou că spațiul a fost reîmpărțit „mai simplu", că există un sistem de alarmă și stingere a incendiilor și plăcuțe roșii, luminoase cu IEȘIRE deasupra fiecărei uși exterioare – toate menite să asigure confortul și siguranța prelaților străini care, sunt convins, vin aici fără ambiții mai serioase decât cele de a se bucura de un pic de relaxare suburbană, de o pălăvrăgeală informală și de a se uita la programele prin cablu.

După ce am vândut eu, un grup de foști vecini a asediat o vreme comisia de planificare cu plângeri și petiții vizând traficul mai aglomerat, clasificarea terenurilor, „invazia străinilor" și scăderea prețurilor în zonă dacă Institutul avea să-și pună planurile în aplicare. A fost obținută chiar o interdicție temporară și două „familii vechi" care locuiau acolo de patruzeci de ani se mutaseră (ambele în Palm Beach, după ce au vândut Institutului la prețuri imposibile). Până la urmă, furia s-a stins de la sine. Institutul a acceptat să-și scoată firma abia vizibilă din capul aleii și să investească bani mulți în peisagistică (doi copaci ginkgo maturi au fost aduși cu camionul și instalați pe proprietate; bătrânul meu tulipier a fost sacrificat). Pentru a încheia definitiv discuția, Comisia de Supervizare a cumpărat casa avocatului care ceruse interdicția. După care toată lumea s-a înveselit, în afară de câțiva tipi cu aere de întemeietori care-mi poartă pică și tună și fulgeră pe la petreceri cum că ei și-au dat seama încă din anii '70 că nu-mi permit să stau acolo și că nu mă integrez și mai bine m-aș întoarce de unde am venit – deși habar n-au unde anume e asta.

Și totuși, și totuși, nu cumva mă cuprinde, așa cum stau aici, un soi de melancolie? Același parfum al pierderii pe care l-am adulmecat acum trei nopți la Sally și pentru care era cât pe ce să vărs o lacrimă pe motiv că într-o perioadă anterioară a vieții mele mă aflasem la un moment dat *aproape* de locul ăla și mă întorsesem în cartier, simțindu-mă dezaprobat de acel loc? Atunci n-ar trebui să-l simt chiar și mai intens *aici*, pentru că aici am stat mai mult, pentru că aici am iubit, mi-am îngropat un fiu în apropiere, aici am pierdut o viață bună și cu promisiunea permanentizării și am continuat să trăiesc singur până când n-am mai suportat nici măcar o clipă și acum văd că s-a transformat în Centrul Chaim Yankowicz, căruia nu-i pasă de mine nici cât negru sub unghie? Într-adevăr, merită să întreb din nou: există vreun motiv să credem că un loc – oricare ar fi acesta – adăpostește *vreodată*, în

tencuiala și printre grinzile sale, în copaci și răsaduri, în presupusa sa esență, vreo nălucă a spiritului nostru ca dovadă a semnificației sale și a noastre?

Nu! Nici măcar unul! Doar oamenii fac asta și numai în condiții speciale, ceea ce este una dintre lecțiile Perioadei Existenței de care merită să iei seama. Trebuie doar să avem destulă minte încât să nu mai cerem locurilor ceea ce nu pot oferi și să începem să inventăm alte soluții – așa cum a făcut Joe Markham, măcar temporar, și așa cum s-ar putea să facă fiul meu, Paul – ca gest al independenței noastre pretinse, dar nu și asigurate de Dumnezeu.

Adevărul este – și s-ar putea ca asta să fie vocea credinței mele în devenire – că vechea mea casă de pe Hoving Road seamănă acum mai mult cu o firmă de pompe funebre decât cu casa mea sau cu o casă în care să-mi fi trăit vreo parte din trecut. Și senzația asta ciudată pe care o am este de trecere (nu în sensul negativ) la înțelegerea faptului că fantomele atribuite locurilor unde ai stat la un moment dat nu fac decât să încurce lucrurile cu lipsa lor incurabilă de substanță coroborantă. Cred sincer că, dacă aș mai sta încă cinci minute aici, în mașină, uitându-mă lung la fosta mea casă ca un vizitator la văpaia unui oracol, mi-aș da seama că ceea ce părea a fi melancolie era doar un preludiu la un hohot de râs și îngheța inutil o bucățică mică și suavă din inima mea pe care aș prefera să n-o pierd.

— Acuma ziceți voi, ați cumpăra o casă la mâna a doua de la tipu' ăsta? aud o voce mucalită și mă răsucesc ca un iepure speriat spre fața lată, rânjită a lui Carter Knott de lângă geamul meu. Carter stă cu capul înclinat, cu picioarele depărtate și cu brațele încrucișate ca un judecător bătrân. Poartă un slip violet ud, sandale de carton și o jachetă sport scurtă, dintr-un pluș violet care-i lasă la vedere burta ușor țuguiată, ceea ce înseamnă că tocmai a ieșit din piscina lui de la numărul 22 și s-a furișat până aici numai ca să mă bage pe mine-n sperieți.

Sincer, aș fi murit de rușine dacă altcineva m-ar fi surprins pe-aici vorbind singur ca un apucat. Dar Carter poate fi considerat cel mai bun prieten al meu din oraș, ceea ce înseamnă că noi doi „ne știm de mult" (din anul meu singuratic și sumbru petrecut la Clubul Divorțaților în '83), că mai și dăm nas în nas în mod regulat în holul clubului United Jersey și discutăm „biznis", și că suntem dispuși să stăm aproape pe orice vreme în fața la Cox's News, turuind cu convingere despre șansele echipei Giants sau Eagles, Mets sau Phils, schimburi de cuvinte care nu durează mai mult de nouăzeci de secunde, după care e posibil să nu

ne mai vedem șase luni, timp în care intrăm într-un nou sezon sportiv și apar noi probleme. Carter, sunt absolut sigur, n-ar putea să-mi spună unde m-am născut sau când sau unde lucra taică-meu sau unde am făcut facultatea (probabil că ar spune Auburn, pe ghicite), deși eu știu că el a făcut Penn și a studiat, oricât ar părea de ciudat, limbi clasice. O cunoscuse pe Ann când ea locuia încă în Haddam, dar s-ar putea să nu știe că am avut un fiu care a murit sau de ce m-am mutat din fosta mea casă de peste drum sau ce fac în timpul liber. Avem o regulă nescrisă să nu ne invităm niciodată reciproc la cină sau să ne întâlnim să bem ceva sau să mâncăm de prânz, pentru că nici unul din noi n-ar fi cătuși de puțin interesat de ce-nvârte celălalt, ne-am plictisi și indispune amândoi și până la urmă s-ar alege praful de relația noastră. Și totuși, la modul bine-cunoscut comunităților de suburbie, îmi este *compañero.*

După ce Gașca Divorțaților s-a destrămat (eu am plecat în Franța, unul dintre membri s-a sinucis, alții s-au îndepărtat pur și simplu), Carter și-a organizat o revenire reușită post-divorț și a început să ducă o viață independentă de burlac într-o casă mare, construită la comandă, cu tavane arcuite, șemineuri din piatră decorativă, ferestre cu vitralii și bideuri, undeva într-un soi de nou complex pentru bogătași de lângă Pennington. Undeva prin 1985, Garden State Savings (al cărei președinte era) a hotărât să întoarcă foaia și să intre în proiecte mai riscante, ceea ce lui Carter i s-a părut neînțelept. Așa că ceilalți acționari i-au cumpărat partea pe bani grei, după care el s-a întors fericit acasă la Pennington, s-a apucat să mestereasă la niște planuri de a transforma tehnologia gardurilor invizibile pentru animale în aplicații sofisticate pentru protecția locuințelor. Și în clipa următoare s-a pomenit în fruntea altei firme care avea cincisprezece angajați, patru milioane de dolari noi în bancă, a funcționat doi ani și jumătate și a fost cumpărată cu totul de o firmă olandeză interesată doar de o singură variantă minusculă de microcip pentru care Carter fusese destul de abil încât să ceară patentul. Încă o dată, Carter a fost mai mult decât fericit să se retragă cu banii, după care a mai scos opt milioane și a cumpărat o monstruozitate bizară, albă toată, ultramodernă, în stil neogotic în cartier, la numărul 22, s-a însurat cu fosta soție a unuia dintre noii directori progresiști de la firmă de creditare și, practic, s-a retras din activitate ca să se îngrijească de portofoliul lui. (N-are rost să mai spun că povestea lui nu-i singura din Haddam cu aceleași momente esențiale ale subiectului.)

— Mă gândeam eu c-o freci pe-aici în geaca ta roșie și-ți jelești fosta casă, spune Carter, acoperindu-și buza de jos ca să pară scandalizat.

E scund, bronzat și suplu, cu un păr scurt și negru care se așază țepos de-o parte și de alta a unei fâșii late și drepte de chelie. E tipic pentru ceea ce se numea la un moment dat „Stilul Boston", deși Carter se trage de fapt din micuțul Gouldtown, aflat în inima regiunii agricole din New Jersey și, deși nu pare, e cinstit și nepretențios ca un patron de prăvălie cu furaje.

— Tocmai studiam o analiză de piață, Carter, mint, și mă pregăteam să admir parada. Așa că mă bucur că m-ai speriat de m-am căcat pe mine. E evident că n-am o hârtie cu un astfel de studiu pe scaun, ci doar corespondența Harrișilor și câteva resturi din excursia cu Paul, majoritatea în spate: prespapierul în formă de minge de baschet și cerceii luați cadou, exemplarul mototolit din *Self-Reliance*, walkmanul lui, Olympus-ul meu, exemplarul lui din *The New Yorker*, tricoul lui împuțit cu *Celibatarii sunt fericiți* și sacul Paramount care conține un exemplar din Declarația de Independență și câteva broșuri de la Muzeul Baseballului. (Dar Carter e prea departe ca să vadă, și oricum nu i-ar păsa.)

— Frank, pun pariu că nu știai că John Adams și Thomas Jefferson au murit fix în aceeași zi. Carter își trage zâmbetul lui obișnuit, cu gura închisă, și-și depărtează și mai mult picioarele, ca și cum ar urma o poantă deocheată.

— Nu știam, răspund, deși bineînțeles că știam, din moment ce scria în lecturile mele pentru recent încheiata excursie și mi se pare acum ridicol. Mă gândesc că și Carter pare ridicol în costumația lui violet, așa cum stă chiar *pe* Hoving Road și-mi examinează cunoștințele de istorie. Dar hai că-ncerc să ghicesc, continui eu. Ce zici de 4 iulie 1826, la cincizeci de ani fix după semnarea Declarației, și nu cumva ultimele cuvinte ale lui Jefferson au fost „E 4 Iulie"?

— Bine, bine. Nu știam că ești profesor de istorie. Și Adams a zis „Jefferson trăiește încă". Carter zâmbește autoironic. Se dă în vânt după genul ăsta de vorbărie artificială și ne amuza pe toți copios la Clubul Divorțaților.

— Mi-au zis copiii mei. Își dezvăluie dinții lui mari și drepți, ceea ce-mi amintește cât îmi e de simpatic și nopțile petrecute alături de compatrioții noștri îndurerați, aplecați la ore târzii asupra meselor de la August Inn sau de la Press Box Bar sau la pescuit în largul oceanului după miezul nopții, când viața era făcută praf și deci mult mai simplă decât acum, și am învățat împreună s-o îndrăgim.

— Și mie, mint (din nou).

— Drăcușorii tăi sunt bine amândoi acolo în New London sau cum i-o zice?

— Deep River.

Carter e mai bine informat decât aș fi crezut, dar o relatare a evenimentelor de ieri i-ar umbri ziua însorită. (Mă întreb totuși de unde știe.)

Mă uit în sus pe Hoving Road exact când apare o limuzină Mercedes neagră, care întoarce fix pe aleea semicirculară a fostei mele case și trece maiestuos mai departe spre ușa de la intrare, unde am stat de șase mii de ori contemplând luna și norii de ploaie pe un cer hibernal și mi-am lăsat spiritul să se înalțe (uneori cu dificultate, alteori nu) spre ceruri. Un junghi neașteptat mă străbate la această simplă imagine mintală și mi se face brusc teamă că s-ar putea să cedez în fața a ceea ce ziceam că nu voi ceda niciodată din cauza unui simplu domiciliu – tristețe, dezrădăcinare, sentimentul lipsei de confirmare. (Deși pot să le combat, folosindu-mă de prezența lui Carter.)

— Frank, te mai vezi cu draga de Ann? întreabă Carter serios, ca să mă menajeze, vârându-și cruciș mâinile în mânecile jachetei lui sport și scărpinându-și zdravăn brațele. Pulpele lui Carter sunt lipsite de păr ca niște napi și deasupra genunchiului are o crestătură netedă și rozalie pe care bineînțeles că am mai văzut-o, în locul de unde la un moment dat îi fusese smulsă o mare halcă de țesut și mușchi. În pofida aerului său de bancher bostonian și a jachetei sport trăsnite, Carter a luptat la un moment dat în trupele speciale în Vietnam și e de fapt un brav erou de război, cu atât mai admirabil în ochii mei pentru că nu face caz de asta.

— Nu prea, Carter, îi răspund la întrebarea despre Ann și-i semnalizez din ochi rezerva mea. Soarele e chiar în spatele capului lui.

— Știi, mi s-a părut c-o văd toamna trecută la meciul Yale-Penn. Era cu un grup mare de oameni. De când sunteți voi doi kaput?

— De aproape șapte ani.

— Ei, păi ți-ai făcut porția biblică. Carter dă din cap, continuând să-și scarpine brațul ca un cimpanzeu.

— Prinzi ceva pește, Carter? întreb. Carter e cel care a a garantat pentru mine la Red Man Club, dar acum el personal nu se mai duce, pentru că are copiii în California, cu mama lor, și de regulă se vede cu ei la Big Sky sau Paris. Din câte știu, sunt singurul membru care navighează în mod regulat pe apele netulburate de la Red Man și mă aștept ca în curând s-o fac și mai des cu fiul meu, dacă norocul ține cu mine.

Carter clatină din cap.

— Nu mai merg deloc, Frank, spune el cu regret. E revoltător. Ar trebui să mai merg.

— Păi să-mi dai un telefon. Mă pregătesc să plec și deja mă gândesc la Sally, care ajunge la șase. Cele nouăzeci de secunde ale mele cu Carter au trecut.

Un șofer scund, în uniformă și cu șapcă neagră a sărit din Mercedesul oprit în fața fostei mele uși de la intrare și a început să scoată niște valize voluminoase din portbagaj. Apoi, de pe bancheta din spate iese un bărbat african incredibil de înalt și de subțire, îmbrăcat într-un dashiki verde-junglă, cu tichie asortată. E înalt și are un cap lung, arată strălucitor ca un prinț, un potențial Milt Prăjina dacă se întinde cât e de lung. Se uită în jur la cartierul liniștit, îngrădit de garduri vii, ne vede pe mine și pe Carter măsurându-l din priviri și flutură spre noi o mână cu o palmă trandafirie imensă, cu mișcări lente, balansând-o dintr-o parte în alta ca într-o binecuvântare exersată. Imediat, Carter și cu mine – eu în mașină, el afară – ridicăm și noi mâinile și-i răspundem la gest, zâmbim și dăm din cap ca și cum ne-am dori să-i vorbim limba ca să afle ce frumos gândim despre el, dar din păcate n-o vorbim, după care șoferul limuzinei îl conduce pe uriaș direct la mine în casă.

Carter nu spune nimic, se dă înapoi și privește în ambele direcții pe strada șerpuitoare. El n-a făcut parte din junta cu interdicția, ci a venit mult mai târziu și consideră, sunt convins, că Centrul Ecumenic e un bun vecin, ceea ce am bănuit întotdeauna că se va întâmpla. Nu-i adevărat că te poți obișnui cu orice, dar te poți obișnui cu mult mai multe decât crezi și chiar să ajungă să-ți placă.

Carter, am eu senzația, își trece acum în revistă gândurile, glumele, titlurile, scorurile sportive ale zilei, încercând să-și dea seama dacă are ce să spună în așa fel încât să mă intereseze, să nu dureze mai mult de treizeci de secunde, dar să-i și ofere o replică finală ca să se poată întoarce iarăși la bălăceală în piscina lui. Firește, fac și eu același lucru. Cu excepția momentelor tragice, între noi și majoritatea celor pe care-i cunoaștem există puține lucruri care chiar trebuie spuse.

— Deci ceva nou apropo de micuța voastră agentă omorâtă? Carter pune întrebarea pe un ton formal, optând pentru o tragedie reală și înfigându-și picioarele încălțate în hârtie chiar și mai departe unul de altul pe asfaltul neted și luându-și o expresie de intoleranță încăpățânată, neînduplecată, de apărător al legii în fața oricărui afront nedorit vizavi de libertățile individuale.

— Noi oferim o recompensă, dar din câte știu eu, nimic nou, răspund pe un ton la fel de neînduplecat, gândindu-mă iar la fața luminoasă a lui Clair și la drăgălășenia ei ageră, sigură de sine, care m-a ținut din scurt și totuși m-a dus la extaz, chiar dacă pentru scurt timp. Parc-ar

fi lovit-o trăsnetul, spun şi-mi dau seama că descriu doar dispariţia ei din viaţa mea şi nu de pe faţa pământului.

Carter clatină din cap şi-şi strânge buzele într-o pungă de aer comprimat, care-i deformează trăsăturile până când o dezumflă scoţând un *pfffi*.

— Tipii ăştia ar trebui spânzuraţi de sculă şi lăsaţi aşa să atârne.

— Aşa cred şi eu, spun. Şi chiar cred asta.

Pentru că după asta nu mai rămâne într-adevăr nimic de spus, Carter m-ar putea întreba ce părere am despre alegeri şi despre posibila lor influenţă asupra domeniului imobiliar şi s-o vireze astfel spre politică. El se consideră un „republican de tip Goldwater, preocupat de securitatea naţională" şi-i place să arunce spre mine câte o săgeată compromiţătoare glumeaţă, condescendentă. (E singura lui trăsătură antipatică, care mi se pare tipică pentru îmbogăţiţii peste noapte. În studenţie fusese democrat, fireşte.) Dar politica e un subiect nepotrivit pentru Ziua Independenţei.

— Te-am auzit săptămâna trecută la radio citind *Caravans*, spune Carter, dând din cap. Chiar mi-a plăcut mult. Voiam să-ţi spun. Dar o altă idee pune brusc stăpânire pe gândurile lui. Bine, fii atent aici, continuă el, cu privirea dintr-odată atentă. Tu eşti băiatul nostru care se pricepe la cuvinte. Aş fi zis că în ultima vreme au fost multe chestii care să te facă să te reapuci de scris povestiri. Termină de vorbit şi lasă capul în jos, îşi strânge tare şnurul violet în jurul burţii şi îşi examinează picioarele mici în acoperământul lor de hârtie de parcă s-ar fi schimbat ceva la ele.

— Cum ţi-a venit ideea asta, Carter? Ţi se pare un moment dramatic în care să-ţi duci zilele? Eu sunt destul de mulţumit, dar mie nu mi se pare. Dacă tu aşa gândeşti, pentru mine e încurajator. Limuzina întoarce acum ca să plece, cu ţevile ei masive huruind pe suprafaţa aleii. Sincer, mă flatează că e la curent cu existenţa mea scriitoricească din trecut.

Scormonind pe jumătate conştient între scaunul meu şi cel al pasagerului, degetele mele dau de fundiţa pe care mi-a dat-o Clarissa. Alături de aprecierea personală a lui Carter a scurtei şi de mult încheiatei mele vieţi de scriitor, faptul că am găsit-o mă remontează simţitor, căci buna dispoziţie îmi pălise din cauza gândurilor la Clair.

— Pur şi simplu am senzaţia că în ultima vreme sunt mai multe lucruri de clarificat. Carter îşi fixează în continuare degetele de la picioare. În studenţia noastră, ideile dominau lumea – chiar dacă majoritatea erau cretine. Acum nu-mi vine în minte nici măcar o singură idee nouă importantă, ţie-ţi vine? Se uită în sus, apoi în jos la fundiţa roşie a

Clarissei, pe care o ţin în palmă, şi strâmbă din nas de parcă i-aş propune o ghicitoare. Din câte-mi dau seama, Carter a stat prea mult pe tuşă numărându-şi banii, aşa că lumea i se pare necomplicată şi în acelaşi timp pur şi simplu aberantă. Mă tem că ar putea fi la un pas de a scoate pe gură cine ştie ce maximă căcăcioasă de dreapta despre libertate, care să condamne impozitul pe venit şi intervenţionismul statului într-o economie de piaţă – „idei" care să-i satisfacă nevoia de un pic de siguranţă şi sinceritate de-acum până la ora cocteilului. Desigur, nu-l interesează trecuta mea carieră de scriitor.

Dar dacă m-ar întreba şi Carter – cum m-a întrebat cineva la un moment dat într-un avion spre Dallas pe vremea când eram cronicar sportiv – ce cred c-ar trebui să facă cu viaţa lui acum că a pus mâna pe un seif de bancă plin cu bănet, i-aş răspunde la fel: dedică-ţi viaţa binelui public; fă un tur cu VISTA sau cu Crucea Roşie sau oferă cu mâna ta îngrijiri esenţiale celor bătrâni şi bolnavi din Virginia de Vest sau Detroit (tipul din cursa de Dallas n-a fost interesat de sfatul ăsta şi a zis că se gândea mai degrabă „să călătorească"). Într-adevăr, probabil că lui Carter i-ar plăcea să fie pus în legătură cu Irv Ornstein, după ce-şi încheie Irv cariera de jucător de baseball închipuit. Nerăbdător să scape de domeniul simulatoarelor, Irv l-ar putea ispiti pe Carter cu noua metaforă curprinzătoare a *continuităţii* şi ar putea ticlui amândoi un soi de pachet de psihologie motivaţională pe care să-l vândă la televizor şi din care să facă încă o avere.

Sau l-aş putea sfătui să facă exact ce am făcut eu şi să stea de vorbă cu echipa noastră de la L & S, pentru că încă n-am înlocuit-o pe Clair dar în curând vom fi nevoiţi s-o facem. Faptul că-i calcă pe urme ar putea să-i satisfacă nevoile nesatisfăcute, sub stindardul „ideii" că face ceva pentru ceilalţi. E cel puţin la fel de calificat cum eram eu şi cam în aceleaşi direcţii – doar că el e însurat. Sau poate că *el* ar trebui să se apuce de scris, să pună pe hârtie ceva poveşti personale cu care să umple vidul. Cât despre mine la capitolul ăsta – eu am trecut pe-acolo. Aerul e prea rarefiat. Mersi, dar nu, mersi.

Mă uit meditativ la trăsăturile mici şi delicate ale lui Carter, care par adăugate pe o hartă goală. Vreau să par total lipsit de idei, bune sau proaste, dar ştiu că sunt destule care zburdă nestingherite peste tot în jur. (Chiar şi cea mai limpede idee mi-ar fi greşit interpretată şi s-ar transforma într-o polemică pe care nu ţin s-o port, împotmolindu-ne pe amândoi în politica impasului.)

— Probabil că cele mai importante idei încep în continuare de la acte fizice, Carter, spun eu (prietenul lui). Ai fost clasicist. Poate că trebuie să-ți miști fundu' și să te pui serios pe treabă.

Carter mă fixează îndelung cu privirea fără să spună nimic, dar e evident că se gândește la asta. În sfârșit, spune:

— Știi, *sunt* încă rezervist activ. Dacă Bush o să reușească să pună de-un mic conflict când vine, s-ar putea să fiu chemat pentru o cafteală zdravănă la vârsta a doua.

— E și asta o idee, presupun. Funda roșie a fiicei mele e prinsă de degetul meu mic ca un memento, care-mi aduce aminte de abțibildul meu cu DAU LIMBI, pe care-mi pare rău că nu l-a văzut Carter. Dar e de-ajuns și încep să bag încet mașina în marșarier. Stopurile limuzinei se aprind pe Venetian Way, semnalizează stânga și dispar din vedere.

— Cu chestia asta poți să te omori.

— I-BOG, așa se spunea în plutonul meu: „In a blaze of glory"[1]. Carter schițează o mică grimasă și își dă ochii peste cap. Nu e prost deloc. Vremea lui de războinic a apus de mult și sunt convins că se bucură de asta. Ești cât de cât mulțumit de actualele cazne ale vieții, bătrâne Franco? Tot aici în oraș vrei să rămâi? De fapt, nu vrea să spună „cazne", ci ceva mai nevinovat, și-mi zâmbește cu cea mai pură sinceritate de sfârșit de discuție, construită pe temelia vieții trăite.

— Mda, zic, cu o bunăvoință egală cu a lui în toate privințele. Carter, tu știi părerea mea că acasă e acolo unde-ți plătești ipoteca.

— Cred că imobiliarele pot deveni un pic cam plictisitoare. Cam la fel de ridicole ca mai toate joburile.

— Până acuma nu. Până acum e bine. Ar trebui să încerci și tu, dacă tot te-ai retras.

— Nu sunt chiar *așa* de retras. Îmi face cu ochiul din motive care-mi scapă.

— Eu mă duc la paradă, amice Knott-ăfleț. Să ai parte de o Zi a Independenței plăcută.

Carter trage un mic salut milităresc precis și absurd, în ținuta lui colorată de plajă.

— Recepționat. Drum bun și s-auzim de bine, dom' căpitan Bascombe. Să te întorci cu glorie și biruință sau măcar cu povești despre glorie și biruință. Jefferson trăiește încă.

— O să mă străduiesc, spun, ușor jenat. O să mă străduiesc. Și pornesc mai departe să-mi continui ziua, zâmbind.

---

1 Pe un rug glorios.

Şi pur şi simplu asta-i tot. Toată tărăşenia, tot ceea ce *a contat* la un moment dat cel mai mult şi s-a sfârşit cu bine, urmat de un drum scurt până la o paradă.

Firește, multe au rămas nelămurite, multe au fost amânate pe mai târziu, multe ar trebui uitate. Cred şi acum că Paul Bascombe va veni să stea cu mine o parte din anii lui cei mai importanţi. Ar putea să mai treacă un an, dar tot mi-ar rămâne suficient timp pentru a participa la noul lui proces de autocunoaştere.

La fel de posibil e şi să mă recăsătoresc în curând, după ani în care am crezut că nu voi mai fi niciodată în stare, deci n-o să mă mai consider burlacul dubios, aşa cum recunosc că mi se mai întâmplă uneori, chiar şi acum. Perioada Stabilităţii, aşa o să numească asta, perioada aceea lungă şi întinsă în care visele mele vor avea mister ca ale tuturor; în care ceea ce fac sau spun, cu cine mă-nsor, cum cresc copiii mei, toate astea devin – asta dacă sunt remarcate, bineînţeles – ceea ce lumea ştie despre mine, chiar şi ceea ce cred eu despre mine înainte să fiu azvârlit trist în uitare de ceea ce e năvalnic şi neînduplecat.

Pe Constitution Street, văd acum din maşină participanţii la paradă trecând pe lângă capete de spectatori înghesuiţi, aud bubuielile tobelor lor mari şi cimbalele, văd fetele în fustiţe roşu cu alb ţopăind, cu bastoanele rotindu-se, şi o pancartă mare stacojie înălţată sus, în faţa trompetelor scânteietoare ce au împrumutat din lumina festivă a soarelui. Nu-i o zi rea de trăit pe pământ.

Parchez în spatele biroului nostru, lângă Press Box Bar, încui maşina, apoi rămân în picioare în arşita amiezii sub un cer tot mai alb şi păşesc agale, mulţumit, spre mulţime. „Ba-bum, ba-bum, ba-bum, ba-bum! Trăiască bravii cuceritori, trăiască eroii victorioşi..." Cum avem un imn de bătălie cunoscut, toată lumea din faţa mea aplaudă.

Azi-noapte târziu când dormeam buştean şi greul evenimentelor de ieri fusese depăşit după un lung şir de încercări-şi-erori, urmate de revenirea unui firicel de speranţă (ceea ce e până la urmă omenesc), mi-a sunat telefonul. Şi când am spus „alo" din întuneric, a urmat pe fir ceea ce am crezut că era o linişte totală, dar încet-încet am auzit o răsuflare, apoi zgomotul receptorului atingând ceea ce trebuie să fi fost o faţă. Se auzise un oftat, apoi cineva făcuse „Ssst, ssst. Nţţ, nţţ", apoi un „Hmmm" chiar şi mai grav şi mai nesigur.

Şi am spus brusc, pentru că simţeam că ştiu cine era acolo:

— Mă bucur că ai sunat. Mi-am lipit receptorul de ureche şi am deschis ochii în întuneric. Acum am ajuns, am spus. Nu-i deloc un moment nepotrivit. Asta-i o slujbă cu normă întreagă. Hai să te aud

cum gândești. O să-ncerc să pun și eu o piesă la puzzle. Ar putea fi mai ușor decât crezi.

Oricine ar fi fost – și sigur că nu știam de fapt cine e – a răsuflat iarăși, de două, de trei ori. Apoi răsuflarea a devenit slabă și scurtă. Am auzit încă un „Nțț". Apoi legătura s-a întrerupt și nici n-am apucat să închid telefonul, că am recăzut într-un somn cât se poate de profund.

Și intru în mulțime chiar când trec tobele – ultimul la apel, ca de obicei – *bum-bum-bum*-ul lor răsunându-mi în urechi și peste tot în jur. Văd soarele deasupra străzii, trag în piept mirosul pătrunzător, cald al zilei. „La o parte, faceți loc, faceți loc, vă rog!" strigă cineva. Trompetele răsună din nou. Bătăile inimii mi se accelerează. Simt apăsarea, zbaterea, șerpuirea și legănarea celorlalți.

Vreau să mulţumesc Lyndhurst Foundation şi Echoing Green Foundation pentru sprijinul generos pe care mi l-au acordat cât timp am scris această carte. Vreau de asemenea să-mi exprim recunoştinţa faţă de prietenii mei Angela şi Rea Herderman, Pam şi Carl Navarre, Amanda Urban şi, încă o dată, Gary Fisketjon.

R.F.

Richard Ford este unul dintre cei mai apreciați romancieri americani contemporani. S-a născut în anul 1944, în Jackson, Mississippi, a studiat la Michigan State University și a obținut un masterat în literatură la University of California din Irvine. Publică inițial proză scurtă, în reviste precum *Esquire*, *The Paris Review* și *The New Yorker*, iar în 1976 îi apare primul roman, *A Piece of My Heart*, urmat de *The Ultimate Good Luck* (1981). *Cronicarul sportiv* (*The Sportswriter*, 1986; Humanitas Fiction, 2008), cel dintâi roman din trilogia avându-l ca personaj principal pe Frank Bascombe, îl consacră drept șeful generației sale. În 1990 publică romanul *Wildlife*. ***Ziua Independenței*** (*Independence Day*, 1995), cel de-al doilea roman al trilogiei, a primit deopotrivă Pulitzer Prize și PEN/Faulkner Award. În 2006 apare ultimul roman din trilogie, *The Lay of the Land*, nominalizat la National Book Critics Circle Award. Richard Ford este autorul mai multor volume de povestiri de succes (*Rock Springs*, 1987, *Women with Men: Three Stories*, 1997, *A Multitude of Sins*, 2002, *Vintage Ford*, 2004), de asemenea premiate. E cunoscut și ca editor al unor prestigioase antologii: *Best American Short Stories* (1990), *Granta Book of the American Short Story* (1992), *Granta Book of the American Long Story* (1998) și *New Granta Book of the American Short Story* (2007).

Romanul *The Lay of the Land* se află în curs de traducere și va apărea în colecția „Raftul Denisei".

Roman tradus în peste douăzeci de limbi.

Ziua Independenței este al doilea roman din trilogia care l-a impus pe Frank Bascombe, eroul-fetiș al lui Richard Ford. Jurnalist și scriitor ratat în *Cronicarul sportiv* (apărut în colecția „Raftul Denisei" în 2008), aici agent imobiliar pentru cartierele de lux, acesta este, alături de Harry Angstrom, zis Rabbit, al lui John Updike, unul dintre personajele emblematice ale romanului american.

„Pe Richard Ford îl interesează atât construirea unui tablou veridic al Americii contemporane, cât și explorarea meandrelor existențiale ale lui Frank Bascombe. Dar, nu în ultimul rând, autorul e preocupat de stăpânirea unui limbaj care să-l prindă în mrejele sale pe cititor."
Le Magazine Littéraire

„Un roman formidabil. Richard Ford îl aduce înapoi pe Frank Bascombe și face din el un personaj mitic al literaturii americane."
Newsweek

„***Ziua Independenței*** este o celebrare atât a vieții cotidiene, plină de nuanțe și detalii savuroase, cât și a epifaniilor care însoțesc momentele aparent banale ale existenței."
People

ISBN 978-973-689-319-3